MECMÛʿA-İ EŞʿÂR SELİMİYE KÜTÜPHANESİ 22 SEL 2196
(İNCELEME-METİN-DİZİN)

Selvi DOĞAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. İbrahim Halil Tuğluk

Adıyaman
Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Haziran, 2015

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç.Dr. İbrahim Halil TUĞLUK danışmanlığında Selvi DOĞAN tarafından hazırlanan "Mecmû'a-i Eş'âr 22 SEL 2196 (İnceleme-Metin-Dizin) başlıklı çalışma 10/08/2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı ana bilim dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK İmza:

Jüri Üyesi: Doç. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK İmza:

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL İmza:

Doç. Dr. İbrahim Halil Tuğluk

Enstitü Müdürü

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Selimiye Kütüphane 22 Sel 2196 No'lu Şiir Mecmuası" başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve şerefimle doğrularım.

18./08./2015

İmza

Ad-Soyad: ....Selvi DOĞAN.....

ÖZET

MECMÛʿA-İ EŞʿÂR SELİMİYE KÜTÜPHANESİ 22 SEL 2196 (İNCELEME-METİN-DİZİN)

SELVİ DOĞAN

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran 2015

Danışman: Doç. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Eski Türk edebiyatında bir hazine hüviyeti taşıyan mecmualar, edebiyatımızın karanlık kalan pek çok değerini günümüze taşıması bakımından önemi haiz eserlerdir. Bu açıdan mecmuaların incelenmesi, edebiyat tarihinin yanı sıra kültür tarihi açısından da önemlidir. Bu noktadan hareketle çalışmamızda, Selimiye Kütüphanesinde 22 Sel 2196 numara ile kayıtlı bulunan "Mecmûʿa-i Eşʿâr" adlı eser incelenmiştir.

19. yy şairi Ahmed Bâdî tarafından tertip edilmiş olan mecmua, 6-19. yüzyıllarda yaşamış olan 152 şairin şiirlerini ihtiva etmektedir. Mecmuada ayrıca Farsça, Arapça şiirler ile mensur bölümler de bulunmaktadır. Mecmua'da, redif ve vezin esas alınarak tertip edilen birtakım bölümler olmakla beraber mecmuanın bütününde belli bir sistemin takip edildiği söylenemez.

Bu çalışmada, mecmuanın çeviriyazısı yapılmış, mecmuda yer alan şairlerin şiirleri ulaşılabilen yayımlanmış divanlarla karşılaştırılmış, farklılıklar dipnotlarda belirtilmiş, tablolar yardımıyla şairlerin yaşadıkları yüzyıl, şiirlerinde kullandıkları vezinler ve şiirlerin nazım şekilleri gösterilmiştir. Ayrıca mecmuda Nâbî ve Âlî'ye ait münşeatların da çeviri yazıları yapılmış, yayınlanmış eldeki çalışmalarla karşılaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eski Türk edebiyatı, Selimiye Kütüphanesi 22 Sel 2196, Çeviriyazı, Yapı ve Muhteva, İnceleme, Dizin, Tıpkıbasım.

ABSTRACT

The Poem Macmua in Selimiye Kütüphane With Number 22 Sel 2196

(Investigation- Text- Index)

SELVİ DOĞAN

Department of Turkısh Language and Literature

Adıyaman University Graduate School of Social Studies

June 2015

Adsivor: Assoct.Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

The magazines which are identified as the treasures in ancient Turkish literature are significant Works in thet they shed light on unglighted values of our literature. The research on the magazines from this perspective is important not only for literature history but also culture history. Depenting on this point the work called "Mecmua-i Eşâr", which is recorded in Selimiye Librariy with the number 22 Sel 2196 has been examined.

The magazine established by Ahmed Bâdî in 19. century includes poems of 152 poets who lived during 6-19. centuries. The magazine also includes persian, Arabic poems and prose parts. İt can't be stated thet the magazine reflects a certain system althought it has some parts based on repeated voice and prosody.

İn this study, the translation text of the magazine is written; the poems of the poets mentioned in the magazine are compared with accesible published collected poems, the differences are stated through cross references, the centuries during which the poets lived and the repeated voices they used in their poems and the verses are shown by means of tables. Also nabi's and ali'scollection of proses are translated anda re compared with published works.

Keyword: Ancient Turkish Literature, Selimiye Library, 22 Sel 2196, Translation text, Structure and Conted, Examination, İndex,

ÖN SÖZ

Cihan imparatorluğu olmanın önemli bir gerekliliği de şüphesiz ki zengin bir edebiyat ve kültür varlığına sahip olmaktır. Bunu lâyıkınca başaran Osmanlı devleti, hüküm sürdüğü topraklar ve yıllar nisbetince muhteşem bir edebiyat geleneği oluşturmuştur. Temsil ettikleri değerleri her yönüyle son derece başarılı bir şekilde yansıtan bu zengin hazinenin önemli bölümünü şiir oluşturmuştur. Şiir, her kesimden insanın rağbet ettiği, padişahından askerine kadar herkesin ünsiyet kurduğu önemli bir müessese hüviyetinde olmuştur. Bu bakımdan Osmanlı medeniyetinin bir şiir medeniyeti olarak telakki edilişi sebepsiz değildir.

Kadîm edebiyatımızda muhtelif konularla ilgili yazılmış olan mecmualar, edebiyat hazinemizin önemli bir bölümünü oluşturur. Konu bakımından çeşitlilik arz eden mecmualar içerisinde edebî olması açısından şiir mecmuaları daha kıymetlidir.

Edebiyat tarihimiz bakımından önemli bir yere sahip olan şiir mecmuaları, dönemin şiir zevkine ışık tutması açısından oldukça önemli kaynaklardır. Şiir mecmuaları farklı yüzyıllarda yaşamış pek çok şairi ve şiirlerini bir arada vermesi bakımından da önemlidir.

Muhtelif şekillerde tertip edilen şiir mecmuaları, divanı mevcut olmayan ya da henüz divanına ulaşılamayan şairlerin keşfedilmesi bakımından da büyük önem taşırlar. Yine daha evvel divanı incelenen, fakat bu divanlarda mevcut olmayan pek çok şiiri gün yüzüne çıkaran mecmualar, böylece edebiyat tarihimizdeki önemli boşlukları doldurmuş ve yanlışları gidermiş olacaktır. O dönemde rağbet gören şiirleri, beğenilen şairleri vermesi halkın genel ilgisine de açıklık getirmektedir.

Edebiyatımızın karanlık kalan, henüz aydınlatılmamış pek çok varlığını gün yüzüne çıkaran şiir mecmualarıyla ilgili son yıllarda pek çok çalışma yapılmıştır. Ne var ki bu çalışmalar yeterli değildir; zira henüz incelenmemiş, keşfedilmeyi bekleyen pek çok şiir mecmuası vardır.

Şiir mecmualarının edebiyat tarihimize sunacağı katkı sebebiyle yüksek lisans tezi olarak Selimiye Kütüphanesinde 22 Sel 2196 numarayla kayıtlı olan şiir mecmuası incelendi. Mecmûʿa-i Eşʿâr olarak isimlendirilen mecmuanın mürettibi 80a ve 92a'da geçen ifadelerden hareketle Ahmed Bâdî olarak tesbit edilmiştir. Söz konusu bölümlerde geçen 1335/1916-1917 tarihi ise eserin kütüphaneye kayıt tarihidir.

136 varaktan oluşan mecmuada aynı redifli ve vezinli manzumelerin peşpeşe verilmesi dışında genel itibariyle belli bir sistemin takip edildiği söylenemez. Mecmuada farklı yüzyıllara ait şairlerin ve farklı nazım şekillerinin peşpeşe verilmesi de bu kanımızı güçlendirmektedir.

Mecmuada şiirler, şairin adı, vezni ve şiir numarası verilmek suretiyle tertip edildi. Şiirlerin transkrip edilmesinde İsmail Ünver'in "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler"(1993:51-89) adlı makale dikkate alındı. Mecmuada geçen şiirler, ulaşılabilen divanlar ve birtakım ilmî çalışmalarla karşılaştırılarak farklılıklar dipnotlarda belirtildi. Dipnotların ilk kısmı mecmuadaki, ikinci kısım ise divandaki kullanımı ifade etmektedir.

Nüsha mukayesesinde mümkün mertebe basılı eserlerden faydalanıldı. Bunun yanında e-kitap formatında bazı divanlardan da yararlanıldı. Bunlar kaynakçada belirtildi.

Çalışmanın giriş bölümünde mecmua hakkında bilgi verdikten sonra mecmuanın fiziksel özellikleri üzerinde duruldu. Mecmua ile ilgili birtakım bilgiler tablolar halinde gösterildi. Tablo 1a'da mecmuada kullanılan vezinler, tablo 1b'de ise şairler, nazım şekilleri ve şiir numaraları gösterildi.

Mecmuadaki şiirlerin çoğu "Gazel-i Bâkî" örneğinde de olduğu gibin nazım şekli ve şairi verilmek suretiyle gösterilmiştir. Birkaç şiirde şiirin nazım şekli ile başlıkta belirtilen nazım şekilleri arasında farklılıklar tespit edilmiş dipnotta belirtilmiştir.

Mecmuada Arapça ve Farsça bölümler transkrip edilmeden oldukları gibi verildi. Transkripsiyon sırasında tarafımızdan yapılan eklemeler köşeli ayraç [ ] ile belirtildi. Başlıklar, mahlaslar kalın; vezinler ve Arapça ifadeler italik biçimde yazıldı. Mecmuada şilinmiş ve tahribe uğramış olduğu için okunamayacak vaziyetteki bölümler "…" şeklinde yazıldı. Çalışmamızın sonuna mecmuada geçen özel isimlerin dizini ve mecmuanın tıpkıbasımı eklendi.

Çalışmanın her aşamasında desteklerini esirgemeyen ve kıymetli bilgilerini paylaşmaktan imtinā etmeyen değerli hocam Doç. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK'a ve bu süreçte kahrımı çeken aileme teşekkürlerimi sunarım.

Adıyaman-2015

Selvi DOĞAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI…….....i

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI……....ii

ÖZET…….....iii

ABSTRACT……...iv

ÖNSÖZ……v

İÇİNDEKİLER……..vii

TABLOLAR DİZİNİ…….....xxvi

KISALTMALAR DİZİNİ…….xxvii

BİRİNCİ BÖLÜM

1.Giriş……..1

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Mecmûʿa-i Eşʿâr Adlı Şiir Mecmuası……..3

2.2. Mecmuanın Mürettibi…….....3

2.3. Mecmuanın Fizikî Özellikleri……...4

2.4. Mecmuada Kullanılan Vezinler……....4

2.5. Mecmuada Yer Alan Şairler…….....4

2.6. Mecmuada Kullanılan Redifler……....5

2.7. Tablolar Dizini……...……10

3. Metnin Kuruluşuyla İlgili Açıklamalar…….21

4.Transkripsiyon Alfabesi……..…22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. Mecmûanın Çeviriyazılı Metni……...23

3.2. Mecmûʿa-i Eşʿâr……...24

Güfte-i Sâʿî……...25

Güfte-i Fevzî……25

Târîh-i Hammâm……...26

Kıtʿa-i Fuzûlî……26

Şeyhulislâm Yahyâ……...27

Nefʿî……..28

Gazel-i Musannâ-i Feyzî……...29

Târih-i Çeşme-i Bahrî Pāşā……...30

Gazel-i Bahâyî……..31

Gazel-i Yahyâ……..32

Gazel-i Nâlî……...33

Kaside-i Nef'î……34

Kaside-i Bâkî……41

Müseddes-i Vecdî……49

Gazel-i Feyzî……50

Kıt'a-i Nâ'ilî……51

Münâcât-ı Mevlânâ……...52

Gazel-i Nazîm……..52

Gazel-i Gınâyî……..53

Tahmîs-i Nahîfî……54

Emrî ……56

Kâşif ……57

Nâ'ilî……57

Fehîm……58

Behiştî ……..59

Rüşdî……60

Kelîm ……60

Kâmî……..61

Şehdî……62

Fasîh……..63

Nâbî ……..64

Sabrî ……65

ʿArzî……..66

Tarzî……..66

Bâkî……...67

Sâbit……..69

Naʿt-ı Fehîm……..71

Naʿt-ı Şems-i Tebrîzî……78

Naʿt-ı Nesîmî…….....79

Naʿt-ı Mevlânâ……..80

Naʿt-ı Nâbî……81

Gazel-i Nâ'ilî……82

Câmî ……83

Sa'ib……..84

Hâfiz……..84

Yezîd……84

Hâfız……..84

Câmî……..85

Hilâlî……85

Hayâm ……..86

Sâ'îb……..86

Şevket……87

Sâ'ib……..87

Şevket……87

İmrû'l-Kays……...88

Güfte-i Nâbî……..89

Güfte-i Zamîrî……...90

Emrî ……90

Fedâyî ……..91

Riyâzî ……...92

Mantıkî……..92

Reşid Çelebi……..96

Nâdirî……98

Mantıkî ……...100

Tâlib……101

ʿÂzim……..102

Nedîm ……103

Lâ edri……103

Nâzım……..104

Kafâde Fâyîzî……..105

Riyâzî……..106

Bezmî……..107

Belîg ……107

ʿAzmî……108

Şekîb……..108

Nâzım……109

Enîs……111

Tarzî ……..113

Fasîh……...113

Kâşif……...114

Tâlib……115

ʿÂrif……116

Neşâtî……..117

Neylî……117

Sırrî……118

İsmetî……..119

Neylî……121

ʿAbdî……...122

Nahîfî……..122

Himmetzâdeʿ Abdî…….....123

Vâsık……..124

Şekîb……..125

Fehîm……126

Fasîh……...127

ʿİsmetî……128

Fâyîzî……129

ʿİsmetî……130

ʿÂrif……131

Lutfî ……132

ʿÂrif ……...133

Bezmî……..133

ʿAbdî……...134

Fâ'izî……...135

Riyâzî……..135

ʿİsmetî……136

Fasîh……137

Cem'î……...137

Neşâtî……..138

Nâzım……..139

Hamdî……..140

Kâmî……140

Feyzî……141

Kâşif……142

Sâmî Yûnus……143

Feyzî……145

Celâl Çelebi……146

Hayâlizâde ʿAli Çelebi……...147

Feyzî……147

Âgâh……150

Sırrî……151

Şekîb……151

Fehîmî……153

Hâtîfî……153

Ülfetî……155

Kaside-i Bâkî……155

Nef'î……161

Tarsî'-i Kaside-i Serverî ……170

Gazel-i Nâbî……187

Tercî' Bend-i Rûhî……188

Gazel-i Mecdî……207

Gazel-i Nev'î……207

Ez- Rubâiyyāt-ı Hâletî……208

Lugaz-ı Nâbî……210

Lugaz-ı Nâlî……212

Gazel-i Nâ'ilî……215

Gazel-i Fasîh……219

Gazel-i Vecdî……219

Rüşdî ……220

Gazel-i Nâ'ilî……221

Gazel-i Nev'î……221

Sâ'ib……222

Ebu Mezâb……..223

Hâletî……...223

Fasîh……....223

ʿ Ârif Efendi……224

Sâ ʾid……225

ʿ İzzetî……..226

İmru'l-Kays……227

Hadîs-i Kudsî……..227

Hazret-i ʿ Alî……....228

Ebu Hanîfe……..228

Şems-i Fahrî……228

Sâbit……229

Nesîb Efendi……230

Gazel-i Bâkî……231

Gazel-i Fehîm……..232

Gazel-i Vecdî……..232

Gazel-i Feyzî……...233

Kaside-i Esmâ Bilâd-ı Ferdî……234

Gazel-i ʿ Âli……239

Gazel-i Tâlib……...240

Gazel-i Nâbî……240

Gazel-i Nâ ʾilî……..241

Gazel-i Nefʿ î……...242

Gazel-i Nâbî……243

Matlaʿ-i Kaside Âgehî…… ...243

Gazel-i Nâʾilî……..248

Gazel-i Sâbit……248

Gazel-i Râmî……...249

Gazel-i Bâkî……250

Müfred-i Nevʿî ……..251

Gazel- Fuzûlî ……..251

Gazel- Sadrî……253

Gazel- Sabrî……254

Gazel-i Bâkî……255

Gazel-i Nefʿî……...255

Gazel-i Şeyhûlislam Yahyâ……256

Gazel-i Râşid ……..257

Gazel-i Kelîm……..258

Gazel-i Nâbî……258

Gazel ……259

Gazel-i Tâlib……...260

Gazel-i ʿÂrif……261

Gazel-i Râşid ……..262

Gazel-i Râmî ……..263

Gazel-i Nâʾilî ……264

Gazel-i Fehîm……..266

Berbernâme-i Sâbit……268

Sabrî……277

ʿÂlî……..278

Rubâʿi-yi Fuzûlî……..279

Gazel-i Fuzûlî ……280

Nâlî ……281

Gazel-i Râmî ……..282

Gazel-i Nâbî……283

Gazel-i Dürrî……...285

Gazel-i Nâ'ilî ……286

Gazel-i Nâbî……287

Gazel-i Mezâkî……288

Gazel-i ʿÂrif……288

Gazel-i Sâbit……289

Gazel-i Sâfî……290

Gazel-i Nefʿî……...…291

Gazel-i Taşlıcalı Yahyâ……..291

Gazel-i Hâletî……..292

Gazel-i Nâbî……293

Gazel-i Mezâkî……294

Gazel-i Bâkî……295

Gazel-i Nâ'ilî ……295

Gazel-i Nâbî……296

Gazel-i Râmî ……..297

Gazel-i Nevʿî ……298

Rubâʿî-yi Hâletî……..299

Fehîm…….299

Nâbî……300

Emrî……301

Râmî Pâşâ ……..301

Selîm Efendi……304

Rifʿatî……..305

Mâdih……..306

Naʿt-ı Nâʾilî……307

Kâşif……308

Âgâh……309

Vehbî……...310

Rahîmî ……..……...310

Dürrî Efendi……311

Nesîb Efendi……313

Râşid……...315

Nâbî……315

Nâʾilî……...317

Gazel-i Yahyâ……318

Gazel-i Fuzûlî ……318

Müfred……320

Kıtʿa-i Mergûbe……..320

Li Muharrir Bâdî-i Edirnevî……321

Li Muharrir……..321

Nâbî Efendi……322

Reşid……...323

Lugaz-ı Fennî……..325

Cevâb-ı Sırrî……326

Lugaz-ı Sultan Süleymân……327

Cevâb-ı Cihâdî……328

Mâdih……..329

Nesîb Efendi……330

Târîh-i Vefât-ı ʿÂrif Efendi……330

ʿÂzim Çelebi……..331

Sâbit……332

Lûgâtî……..334

Sâbit Efendi……334

Gazel-i Şehrî……...337

Gazel-i Necâtî……338

Gazel-i Râşid……...338

Gazel-i ʿÂsım……339

Gazel-i ʿÂrif……340

Müfred……341

Gazel-i Fehîm……..341

Gazel-i Nâ'ilî……..342

Gazel-i Sabrî……...343

Gazel-i Misâlî……343

Gazel-i Nesîmî……344

Gazel-i Nevʿî……..345

Gazel-i Nâ'ilî……..345

Gazel-i Rüşdî……..347

Sabrî ……...348

Gazel-i Nâbî……349

Neşâtî……..351

Rüşdî……...352

Neylî……352

Sâbit……....353

Gazel-i Derûnî……....354

Gazel-i Gubârî……....355

Fâmî……356

Gazel-i Sâbit……....357

Gazel-i ʿUlvî……...358

Câmî……...359

ʿÖrfî……359

Hâfız……359

Sâʿib……360

Bedahşî……360

Hilâlî……...360

Emir Şâhî……360

Şeyh Saʿdî……..361

Şems-i Tebrîzî……361

Reşîd……...361

Lâmî……361

Necâtî……..363

Maklûb-ı Müstevî……364

Kıtʿa-i Tigî……..365

Kıtʿa-ı İbn-i Kemâl……365

Müfred……365

Sâbit……366

Müfred-i Riyâzî……...367

Münâcat-ı Hazret-i Mevlânâ ……..368

Gazel-i Zâtî ……369

Gazel-i Cemʿî ……369

Gazel-i Nâʾilî ……371

Muʿaşşer-i Fehîm……372

Tahmis-i Nâʾilî ……..377

Rüşdî ……..379

Sâʾîb……380

ʿÖrfî……382

Hayyâm……...382

Vâhid……..382

Kıtʿa-i Hâletî……...384

Gazel-i î Rindî Edirnevî……..384

Mantıkî……385

Kaside-i Bâkî……..386

Fuzûlî……..393

Nefʿî……395

Müfred……397

Râmî……399

Enîs……400

Şinâsî……400

Nâbî……400

Dürrî……400

Saʿdî……401

Rahmî……401

Yümnî……401

ʿİzârî……402

Âgehî……402

Rûmî……402

Bâkî……403

Safâyî……403

Rahmî……403

Naʿîm……403

Zâtî……404

Necâtî……404

Şehrî……404

Himmet-zâde……404

ʿÂsım……405

Müfred-i Nâmî……405

Müfred-i Sâbit……405

Müfred-i Senâyî……..405

Müfred-i Laʿlî…….406

Müfred-i Meylî……406

Müfred……..406

Kalb-i Müstevî……407

Müfred……408

Müfred-i ʿÖrfî…….408

Müfred-i Câmî……408

Müfred-i İbn-i Kemâl……..409

Sâbit-i Dilşâd……..409

Be-nâm-ı Receb……..409

Be-nâm-ı Hüsrev……410

Be-nâm-ı Ahmed……410

Be-nâm-ı Bekir ʿÂlî……411

Be-nâm-ı Hasan……..411

Be-nâm-ı Ahmed……411

Be-nâm-ı Yûsuf……..412

Be-nâm-ı Mustafâ……...412

Be-nâm-ı İsmail……..412

Be-nâm-ı Hasan……..413

Be-nâm-ı Kelîm……..413

Be-nâm-ı Bâkî……413

Be-nâm-ı Âyâz……413

Be-nâm-ı Nâbî……414

Be-nâm-ı Halîl……414

Be-nâm-ı Bekir……414

Be-nâm-ı ʿOsmân……414

Be-nâm-ı Şeyh Emrî……..415

Halîmî……421

Müfret……422

Müfret-i ʿİsmet……422

Müfret-i Vâsık……423

Sâbit……424

Sâ'ib……424

Naʿt-ı Nâlî……...426

Naʿt-ı Haylî……434

Naʿt-ı Nâbî……..441

Naʿt-ı Nâdirî……445

Naʿt-ı Vâsıf……446

Nesir……446

ʿÂrif Efendi……447

Be-nâm-ı Kalem……..447

Tecelli……447

Müfret……448

Lugaz-ı Ferdî……...449

Nedîm……450

Fasîh……451

Dürrî……451

Sâbit……453

Mantıkî……455

Fâ'izî……...457

Kıssa-i Hâce Fesâd Güfte-i Sâbit……458

Güfte-i Nâbî……479

Sırrî ……480

Naʿt-ı Nâbî……480

Hüccet-i Nâbî……498

Ez Münşeʿat-ı Âlî Efendi……..504

Ez Münşeʿat-ı Nâbî Efendi……511

Naʿt-ı Nefʿî……530

Hilye-i Hâkânî……536

Nevʿî……..566

Salih……567

Sultan Bâyezid……568

Nevʿî……...568

Beyt……569

3.3.Mecmûada Yer Alıp Divanlarda Yer Almayan Şiirler……..570

Sonuç…….....571

Dizin……573

Kaynakça……582

Özgeçmiş……589

MECMŪA-İ EŞ'ÂR TIPKIBASIM……...590

Tablolar (Çizelgeler) Listesi

Sayfa No

Tablo 1a. Mecmuada Kullanılan Vezinler…….10

Tablo 2a. Mecmuada Yer Alan Şairler Şiirleri ve Nazım Şekilleri……12

KISALTMALAR LİSTESİ

C.	: Cilt
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
Üniv.	:Üniversitesi
G	: Gazel
K	: Kaside
R	: Rubai
Yay.	: Yayınları
vb.	: ve benzeri
bkz	: bakınız
SEL	:Selimiye

BİRİNCİ BÖLÜM

1.Giriş

Klasik Türk edebiyatı çalışmalarında büyük bir öneme sahip olan mecmualar, "toplanmış, toplanıp biriktirilmiş, bir araya getirilmiş şey; top, tüm, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş kitap" demektir. Klasik kültürde edebiyat terimi olarak da defter, türlü konuların bir araya getirildiği yazıları içine alan kitap, şiir defteri anlamlarında kullanılmıştır(Aydemir,2007:122).

Mecmualar konu bakımından oldukça zengin metinlerdir. Mecmualar içerisinde edebiyat ile ilgili olanları daha ziyade şiir ağırlıklıdır. Gazel, kaside musammat, naat, mersiye mesnevi nazım şekilleri ve türleri üzerinde oluşturulmuş mecmualar bunlardandır. Bunun yanı sıra musiki, hat gibi sanat dalları ile dini ilimler, batıl ilimlerle ilgili mecmualar da tertip edilmiştir.

Mecmualarla ilgili başka bir önemli konu ise mecmuaların ne zaman ve kim tarafından tertip edildiğidir. Mecmuaların bir kısmının sahibi ve müstensihi belli, büyük bir kısmının ise ne sahibi ne de müstensihi bellidir. Yazarları ve yazıldıkları tarih belli olmayan mecmuaların çoğunda derlemeci tamamen kendi zevkini ön planda tuttuğu için bu tür mecmualarda bir düzen ve tertipten bahsedilemez. Bunun yanında son derece düzgün ve tertipli mecmualar da bulunmaktadır. Konu bütünlüğü olan mecmuaları bu sınıfa dahil edebiliriz. Mecmuaların nasıl tertip edildiği hususu ise tamamen müellifin insiyatifine bağlıdır. Böylece mecmuaların müellifler adedince farklılıklar gösterdiğini ve pek az ortak noktaları olduğunu söyleyebiliriz.

Mecmualar, şekil ve muhteva bakımından günümüzdeki antolojilere karşılık gelir(Boysak, 2007:21).Pek çok yüzyıla ait önemli şairleri ve şiirlerini bir arada toplaması mecmuaların, okuyucular tarafından beğeni ile okunmasını sağlamıştır. Anadolu sahasında ilk örneklerine XV. yüzyılın başlarında rastlanan şiir mecmûaları (Tanyıldız, 2012:224), sahip oldukları muhteva ile edebiyat tarihi ve araştırmalarına pek çok fayda sağlamaktadır. Mecmualar yazıldıkları dönemin sanat anlayışı ve beğenisi hakkında bilgi verir. Tezkirelerde hayatları hakkında herhangi bir bilgi bulamadığımız şairler ve şiirleri hakkında önemli bilgiler sunar. Divanı elimizde olan şairlerin bu divanlarda yer almayan şiirlerini ve divandaki şiirlerinin faklı biçimlerini tesbit etmeye yardımcı olur. Ayrıca edebiyat dünyasına yeni eserler ve henüz varlığı bilinmeyen nazım şekilleri kazandırabilirler.

Şairin edebî kişiliğinin tespitinde de mecmuaların önemli ölçüde katkısı vardır. Nazire mecmuaları başta olmak üzere, birçok mecmuada benzer şiirler peş peşe sıralanmıştır. Bu şiirlerin nazire olup olmadığı mecmuaların bir kısmında belirtilmiş, bir kısmında buna gerek görülmeden benzer şiirler arka arkaya verilmiştir. Buradaki bilgilerden hareketle bir şairin üslubunu oluştururken kimlerden etkilendiğini veya kimlerin şiirlerini meşk edip egzersiz yaptığını, kimleri etkilediğini tespit mümkün hâle gelmektedir. Mecmualar, edebiyat araştırmacısına, şairin şiir meşkinde takip ettiği yolu ve beğendiği ustalara ait ipuçlarını verir. Aynı zamanda şairin yolundan gitmiş ve edebî kişiliğini oluştururken kendisinden yararlanmış isimlere ait malzemeler de sunar(Aydemir, 2007:125,135).

Edebiyat araştırmacıları mecmuaları, şekil ve muhteva bakımından "nazire mecmuaları, antoloji mahiyetindeki seçme şiir mecmuaları, türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar, aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar, tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar" ; cilt ve tertip hususiyetleri bakımından, dil bakımından, şahısların tertip ettiği ve şahıslar için tertip edilen mecmualar olarak sınıflandırmışlardır(Kaplan, 2013:91-92) .

Eski Türk edebiyatı alanında özellikle son yıllarda yapılan mecmua ile ilgili çalışmalar edebiyat tarihimizin aydınlanmasına katkı sağlamaktadır. Mecmuaların hem Divan şiirine hem de Osmanlı'nın kültürel varlığına, sosyal hayatına dair bilinmeyenleri barındırması onlara bir hazine hüviyeti kazandırmıştır. Özellikle şiir mecmualarının, bu anlamda Divan şiirinin eksik kalan ya da yanlış olan taraflarını tamamlaması son derece mühimdir.

Edebiyatımızdaki önemli bir boşluğu dolduracağını düşündüğümüz mecmualardan biri de Selimiye Kütüphanesinde 22 Sel 2196 numarayla kayıtlı bulunan "Mecmûʿa- i Eşʿâr" adlı şiir mecmuasıdır. 19. yy şairi Edirneli Ahmed Bâdî'ye ait olan mecmuada her ne kadar aynı vezinli ve redifli manzumelerin arka arkaya verildiği gözlense de mecmuanın bütünü için genel bir sistemden bahsetmek yanlış olur. Mecmuada farklı yüzyıllarda yaşamış şairlere ait gazel, kaside, mesnevi, terkib-i bend, rubâʿi, müseddes, lugaz, muamma, muaşşer, tekerleme gibi pek çok nazım şekli örneği verilmiştir. Ayrıca mecmuanın118b ve 120b' varaklarında Nâbî ve Âlî'ye ait nesir bölümler de vardır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Mecmûʿa-i Eşʿâr Adlı Şiir Mecmuası

Mecmûʿa-i Eşʿâr olarak adlandırılmış olan mecmua, Selimiye Kütüphanesi'nde 22 Sel 2196 numarayla kayıtlıdır. Tek bölümden oluşan mecmuada kaside, gazel, muamma, lugaz, mesnevi, terkib-i bent, muaşşer, rubai, kıtʿa, lugaz, müfret gibi pek çok nazım şekline yer verilmiştir. Mecmuanın redif ve vezin esas alınarak tertip edilmiş bölümleri hariç bütününde belli bir düzen ve sistemin takip edildiği söylenemez. Mecmuada aynı redif ve vezindeki manzumelerin geneli, şairlerin birbirlerine nazire olarak yazdıkları şiirlerdir.

Şiirler, "Gazel-i Nâbî, Tercîʿ-i Bend-i Rûhî, Müseddes-i Vecdî" örneklerindeki gibi şairi ve nazım şekliverilerek gösterilmiştir.

Mecmua, 5.yy'da yaşamış İmru'l-Kays, 13. yy şairleri Mevlânâ ve Şems-i Tebrizî, 14.yy şairi Nesîmî, 17. yy'dan Nâbî, Fasîh, Fennî; 18.yy şairlerinden Nedîm, Sabit,19.yy'dan Bâdî gibi ismini tesbit ettiğimiz 146 şair, lâ-edrî başlığıyla kim olduğu bilinmeyen 1 şair ve mahlasını tesbit edemediğimiz 5 şairle birlikte 152şairin şiirini ihtiva etmiştir. Mecmuada Arapça yazılmış şiirler ile bir Hadîs-i Kutsî ve Farsça şiirler de mevcuttur. Ayrıca şairlerin yaşadıkları yüzyıllar göz önünde bulundurulduğunda mecmuanın çok geniş bir zaman aralığını kapsadığı anlaşılmaktadır.

Mecmuada ayrıca118a-b ve 120b varaklarındaNâbî ve Âlî'ye ait münşeatlar yer almıştır. Yine ilaç tarifinin yer aldığı mensur bir bölüm de mevcuttur.

2.2. Mecmuanın Mürettibi

1b, 80a ve 92a'da geçen "Li-muḥarririhi Bâdî-i Edirnevî "başlıklı damgadan mecmuanın mürettibinin Edirneli Ahmed Bâdî olduğu anlaşılmaktadır. Ahmed Bâdî 1839'da Edirne'de doğmuş, devrin medreslerinde iyi bir eğitim almış, kırk dört yıl Edirne, Bosna, Kastamonu, Trabzon, Konya, Bursa gibimuhtelif yerlerde bugünün ifadesiylemaliyeci olarak görev yapmıştır. 19.yy Divan edebiyatı son temsilcilerinden olan Ahmed Bâdî'nin, Edirne'yi anlattığı Riyâz-ı Belde-i Edirne, manzum atasözü ve deyimleri ihtiva ettiği Armağan, matematikle ilgili Tevzîhü'l-Ebvâb Alâ Teshîl'il-Hisâb, Türkçe-Farsça mastarları anlatan Mesâdir-i Lisân-ı Farisî

ve Divan'ı kaynaklarda eserleri olarak geçmektedir(Okmak,2008:9). Kaynaklarda Mecmûʿ-i Eşʿâr adlı eserin varlığından bahsedilmemiştir.

2.3. Mecmuanın Fiziki Özellikleri

Kütüphaneye H.1335/ M.1916-1917 yılında geldiği belirtilen mecmua, Edirneli Ahmet Bâdî adına kayıtlıdır. Mecmua, 136 varaktan oluşmaktadır. 20*13/20*10,5 mm sayfa boyutlarına sahiptir. Sırtı meşin, yüzü kağıt şeklinde ciltlenen mecmua, nesih hattıyla yazılmıştır. Mecmuada şiirlerinbaşlıkları ve şairin mahlası altı çizili bir şekilde kırmızıyla, varak numaraları ve metin ise siyah renkle yazılmıştır. Satır sayısı mecmuanın bütün varakları için eşit sayıda değildir. Mecmuada şiirlerin derkenara yazıldığı bölümler de mevcuttur.İlk varakta mecmuanın adı pek özenilmeden yazılmıştır.

2.4. Mecmuada Kullanılan Vezinler

Mecmuada kullanılan vezinler, Tablo 1a ve Tablo 1b'de gösterilmiştir. Mecmuada 170 şiirle "*FâʿilâtünFâʿilâtünFâʿilâtünFâʿilün"* kalıbı en çok tercih edilen vezin olmuştur. "*Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün*" kalıbı 114 şiirde, *"Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün'*kalıbı ise 72 şiirde kullanılmıştır.

2.5. Mecmuada Yer Alan Şairler

Mecmuada toplamda 152 şair yer almaktadır. Bu şairlerden mahlasını tesbit edemediğimiz 5 şair ve mahlası bilinmeyen (Lâ-edrî) 1 şair vardır. Serverî 68 şiirle mecmuada en fazla şiire sahip şairdir. Serverî'nin şiirlerinin hepsi müfret ve matla gibi kısa manzumelerdir. 30 şiirle Nâbî, 25 şiirle Sâbit ve 22 şiirle Nâʾilî, 12 şiirle Mantıkî ve Bâkî mecmuada en fazla şiire sahipdiğer şairlerdir. Mecmuada bulunan bu şairler içerisinde İmru'l- Kays, Ömer Hayyam, Hz. Âlî gibi Arap edebiyatı şairleri ile Câmî, ʿÖrfî, Hâfız gibi İran edebiyatının büyük şairlerine ait şiirler de mevcuttur.Mecmuada yer alan şairlerlerden yaşadıkları yüzyılı kesin olarak bilmediklerimiz olmakla beraber ekseriyetinin yaşadıkları yüzyıllar ve şiirleri tablo 2b'de verilmiştir.

2.6. Mecmuadaki Şiirlerde Kullanılan Redifler

Mecmuada bulunan 625 şiirin 200'ünde kelime düzeyinde redif kullanılmıştır. Bunların dışında kalan şiirlerde ise ek düzeyinde redif ve kafiyeler kullanılmıştır. Genellikle redif olarak Türkçe kelimeler kullanılmıştır.

Redifler	Şiir Numaraları
âb-dâr	176
açılur	82
âheste âheste	454
âhım	612
alınmış	371
âşinâ	364
âşüfte	103
âteşdür	145, 146
bâʿis	621
baña	479, 611
bas	342
benüm	130, 131, 478, 304
benümdür	418
bî-haber	431
bî-gânedür	104, 106, 107
bil	312
bilmem	597, 598
bilmezler	266
bir ben bir habâb	248, 249
budur	599, 320, 321, 322
bulmuşlar	341, 31, 32
bundadur	160
cefâ	162
çekil	153

degül	7
degüldür	98, 118
degül midür	406
dek	262
dilber didi	607
dirler idi gerçek imiş	425
disem	154
diyerek	23
dokındı	407, 408
döner	147, 148, 149, 150
düşdüm	430
düşdi	28
düşmez	132, 133
e’s-selâm	47
eyledi bülbül	338, 339
eyler	427
eyler baña	410, 411
eyleseñ	448
gamun	37
geh sefîd ü geh sürh	152
gelmez	529, 401
gelür geçer	395, 396
gelür görünür	375, 376
gelür mi	455
gelmedi mi	363
gibi	34, 112, 377
gonca	41
görmedük	5
görsem	11
göster	315

gösterür	300
güç	354
gül	39, 334, 305
hayret	158
hançerün	413
hep	277, 278, 279, 280, 301
her çe bâd-ı âbâd	117
idiKays	419, 423, 424, 429
ile	3
inşâ'llah	244
itmek içünmiş	357
itmişdür	171, 172
kabûl itmez	306
kaldurur	99,100, 101,102
kalmışdur	617
kıyâmet	169, 157
kopar	416
koparmasun	417
kor	265
lâle	38
lâle-i gül-rengimüz	116
mahmûr	119
Mesihâ	293
miḳalmışdur	302
müflîs	166
mümkündür	96
nâ-maʿlûm	398
ne belâ	27
ne disün	268, 269, 270

nev bahâr	163
nergis	40
n’eylerler	263
n’eylersün	459, 460
niyyetine	373
ol	167
ola	290
olacaksın âhir	326
oldı yine	49
oldıgun görsem	480
oldugım bilmez mi var	362
oldugımdandur	109
oldugım kaldı	30, 31
olmayam	412
olmaz mı	389
olmam	250
olmaz	4, 25, 319
olsa	420, 421
olsaydı	156
olsun	323, 324, 380, 335, 336, 337
olsun hep	78
olsun mı	134, 135
olur	165
olur bâʿis	156
olur mı ʿaceb	97
peydâ	332, 159
rûz u şeb	42
sâʿat	426
safsaf	307
sabâ	382

saht olur	457
sañmışlar	122
sensüz	348
söylenmedi	328
sözüm	619
sünbül	173
şarâb	310
şemʿ	311
tâze	325
tegâfül	170
ter	177
üstünde	403, 404
üstüne	428
üzere	374, 351, 352, 331, 295
var	79,123
virür	13
yâ Muḥammed-i ʿArabî	585
yâ Resulallah	587
yazmışlar	48, 481
yok	6, 138, 399
yokdur	168
yegdür	269

2.7. Tablolar Dizini

Tablo 1 a	VEZİN	ŞİİR NUMARALARI
Remel	Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün	4,5,6,12,15,17,22,39,42,47,80,84,85,88,89,90,99,100, 101,102,103,104,106,107,116,130,131,151,152,160,163, 167,176,178,179,180,181,182,183,184,185,186,187,188, 189-245, 248,249,253,262,264,263,267,291,292,299 300,301,304,311,316,328,343,344,349,350,362,370,382, 385,409,410,411,428,431,448,449,456,474,478,479,486, 488,491,502,503-513,517,518,538,539,542,566,571, 572,573,574,575,581,586,595,599,609,611,619,622
Remel	Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün	34,37,38,41,49,75,82,83,87,95,120,134,135,154,162,171, 172,173,175,246,259,268,269,270,289,296,303,307,312, 319,323,324,326,327,333,345,346,365,372,373,378,383, 386,419,423,424,425,426,429,447,450,451,452,458,477, 489,490,519,529,535,546,548,576,577,579,582,584,604, 616,618,621,623
Remel	Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün	2.9,309,310,444,533,543,544,589
Remel	Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün	258,384,392,545,550,594,596,613,620
Cedîd	Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün	74, 260, 389, 391
Hecez	Mefâʿîlün Mefâʿîlün Feʿilün	113,114,158,174,531,547,549,551,552,553,554,555,557, 565
Rezec	Müstefʿilâtün Müstefʿilâtün	615

Tablo 1a	VEZİN	ŞİİR NUMARALARI
Hecez	Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün	3,10,11,18,21,25,29,30,31,32,36,43,48,76,77,78,81,86,108,109,110,122,125,126,127,128,129,137,140,141,142-146,155,156,159,161, 164,166,168,271,277,278,279,280,294,295,297,298,302,306,308,313,315,331,332,335,336,337,341,347,348,356,366,367,369,374,379,387, 390,397,399,400,401,415,427,453,459,460,475,480,481,482,484,485,492,493,494,495,496,497,499,500,501,516,530,536,541,567,570,583, 585,587,592,597,598,606,614,624
Müctes	Mefâʿilün Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün	14,40,96,97,115,117,118,119,132,133,147,148,149,150,153,263,266, 276,286,287, 290,325, 351, 352,353,363,375,376,403, 404,405,487, 580,612,617
Hecez	Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün	26,28,33,35,98,157,169,170,247,254,261,293, 314,317,318,329,338,339,340,342,357,381,407,408,418,420,421,430,455,476,483,514,515, 520,521,522,523,532,534,537
Muzârî	Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün	8,13,16,24,121,123,124,165,251,288,305,320, 321,322,364,371,388,395,396,402,406,412, 413,416,417,422,457,540,588,599
Cedîd	Fâʿilâtün Mefâʿilün Fâʿilün	377
Hecez	Mefʿûlü Mefâʿîlün Feʿûlün	113,114
Ahreb	Mefʿûlü Mefâʿîlün Mefâʿîlün Fâʿ	250,252,355
Ahreb	Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûl	255, 330, 354
Recez	Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün	334
Mütekarib	Feʿûlün Feʿûlün Feʿûlün Feʿûl	590

Tablo 2a	Şair Adı	Nazım Şekillerine Göre Şiir Sayısı	Şiir Sayısı ve Varak Numaraları
1	ʿAbdî	1 Gazel, 1 Müfret	125(27b), 144(30a)
2	Âgâh(17.yy)	2 Gazel	166 (33b),502(99b)
3	Âgehî (16.yy)	1 Kaside,1 Matlaʿ	303(59b), 503(99b)
4	ʿÂlî(16.yy)	2 Gazel	297 (58a),329(69a)
5	Âlî	Münşeat	120a
6	ʿÂrif	7 Gazel, 1 Müfret	118(26b), 140,142 (30a),278(53a) 320(65a),341(72a), 408,409(84b)
7	ʿÂrifî	1 Müfret	587(108a)
8	ʿArzî(17.yy)	1 Gazel	36 (13b)
9	ʿAsım	1 Gazel, 1 Matlaʿ	407(84a), 513(99b)
10	ʿAzîm Çelebi(17.yy)	1 Gazel	97 (23a)
11	ʿAzmî	1 Matlaʿ	105 (24b)
12	Bâdî(19.yy)	1 Müfret	385(80a)
13	Bahâyî (17.yy)	1 Gazel	10 (3a)
14	Bâkî (16.yy)	4 Kaside, 6 Gazel, 1 Güfte(Kıtʿa), 1 Matlaʿ	14(6a),15(7a),38,39(14a),173, 174(35a) 292(55a),307(61a),312(63a), 349(74a), 477 (96a), 505(99b)
15	Bedaḥşî (15.yy)	1 Matlaʿ	437(89b)
16	Behiştî (16.yy)	1 Gazel	28 (11b)
17	Belîg	1 Gazel	104(24b)
18	Bezmî	2 Gazel	103(24a),143(30a)

19	C âmî (15.yy)	3 Matlaʿ, 3 Müfret	50,51, 60(19a), 432(89b), 527,528(100b)
20	Celâl Çelebî	1 Gazel	160 (33a)
21	Cemʿî (17.yy)	3 Gazel	149 (31a), 455, 456(92a-b)
22	Cihâdî (17.yy)	1 Lugaz(cevap)	394(81a)
23	Derûnî	1 Gazel	427(88b)
24	Dürrî	2 Gazel, 1 Kaside, 2 Matlaʿ, 3 Müfret, 1 Beyit	337(70b),375(78a), 496(99a), 599-604(109b)
25	Ebu Mezâb	1 Beyit,	276 (53a)
26	Ebu Hanife(8.yy)	1 Hikmet	285 (54a)
27	Emrî (16.yy)	2 Gazel, 4 Muamma	24(10b),76(20a), 358, 359,360,361(76a)
28	Enîs	1 Gazel, 1 Rubaʿi, 3 Müfret	109, 110, 111, 112(25a-25b), 493(99a)
29	Fasîh (17.yy)	8 Gazel	33(12b),114(26a), 131, 132 (28b), 148(31a), 267(52a), 277(53a), 598(109a)
30	Fâmî(17.yy)	1 Gazel	429 (88b)
31	Fedâyî	1 Gazel	77 (20b)
32	Fehîm (17.yy)	1 Kaside, 6 Gazel, 1 Muaşşer(Terkib-i bend), 2 Müfret	27(11b), 42,43(15a), 130(28b), 169 (34a), 293(55a),326(66b), 356(75b), 410(85a), 458(93a)
33	Fennî (18.yy)	1 Lugaz	391(81a)
34	Ferdî (17.yy)	1 Kaside, 2 Lugaz, 1 Müfret	296(56a-58a), 594, 595, 596(109a)
35	Fevzî (17.yy)	2 Tarih	2, 3 (1b)
36	Feyzî(16.yy)	9 Gazel, 1 Tarih	8,9 (2b), 17(9a), 154(32a), 159(32b), 162, 163,164, 165(33a-33b), 295(55b)

37	Fuzûlî (16.yy)	6 Gazel, 2 Kıtʿa 1 Rubaʿi, 1 Müfret	4(1b),309(61b),330, 331,332(69a-69b), 382, (79b),383,384(80a) 478,479(97a)
38	Gınâyî	1 Gazel	22 (10a)
39	Gubârî (16.yy)	1 Gazel	428(88b)
40	Hâfız (14.yy)	2 Matlaʿ, 2 Müfret	56, 57, 59(19a), 435(89b)
41	Ḥaḳanī (16.yy)	1 Mesnevi(Hilye)	620 (128b-134b)
42	Ḥāletī (17.yy)	1 Gazel, 8 Rubaʿi, 2 Kıtʿa, 2 Lugaz	250-257(49b-50a), 275(53a), 345 (73a), 354, 355(75a),474(95a)
43	Halîmî (18.yy)	7 Matlaʿ	566-573(102b)
44	Hamdî	1 Gazel	152 (31b)
45	Hâtıfî	2 Gazel	170, 171 (34b)
46	Hayâlîzâde Celâl Çelebî	1 Gazel	161(33a)
47	Haylî (17.yy)	1 Kaside	584(106a)
48	Hayyâm(11.yy)	3 Rubāʿi	63,64(19b), 468(94b)
49	Hazret-i Âlî (7.yy)	2 Hikmet	283,284 (54a)
50	Hilâlî(16.yy)	1 Müfret, 1 Matlaʿ	62(19a),438(89b)
51	Ḥimmetzâde Abdî (17.yy)	1 Gazel, 1 Matlaʿ	127(27b), 512(99b)
52	İbn-i Kemâl(16.yy)	1 Kıtʿa, 2 Müfret	448,449(91a),529(100b)
53	İmruʿl Kays(6.yy)	1 Ḳıtʿa 3 Muamma, 2 Muhammes	70, 71, 72, 73(19b), 281,282(54a)
54	ʿİsmet	3 Müfret	574, 575, 576 (103a)
55	ʿİsmetî(17.yy)	5 Gazel,	122, 123(27a), 133,135, ,147(30b)
56	ʿİzârî	1 Matlaʿ (Müfret)	502(99b)
57	ʿİzzetî	1 Gazel	280 (53b)

58	Kafzâde Faʾizî(17.yy)	4 Gazel	101 (24a), 145(30b), 611, 612 (110b)
59	Fâʾîz	1 Gazel	134(29a)
60	Kâmî (18.yy)	2 Gazel	31(12b), 153(31b)
61	Kâşif	7 Gazel	25(11a), 115, 116(26a), 155, 156(32a), 370, 371(77a)
62	Kelîm (17.yy)	3 Gazel	30(12a), 316(64a),386(80a)
63	Lâmî (16.yy)	1 Müfret(Farsça)	443 (90b)
64	Lügâtî	1 Gazel	400(82b)
65	Laʿ lî	1 Matlaʿ	517(100a)
66	Lutfî	1 Gazel	141 (30a)
67	Mâdih (18.yy)	2 Gazel	368(76b),395(81b)
68	Mantıkî (17.yy)	7 Gazel, 4 Rubaʿi, 1 Müfret	79, 80, 81, 82(21a-21b) 91, 92, 93, 94,95(22b-23a), 476(95b), 609,610 (110b)
69	Mecdî	1 Gazel	248(49a)
70	Mevlânâ (13.yy)	4 Gazel	19,20(9b), 47(18a),453(91b)
71	Meylî	8 Müfret	518-525(100a-100b)
72	Mezâkî (17.yy)	2 Gazel	340(71b), 348(73b)
73	Misâlî	1 Gazel	413(85b)

74	Nâbî (17.yy)	17 Gazel, 2 Kaside, 2 Lugaz, 6 Muamma 3 Müfret	34(13a),46(18a), 74(20a), 246(44b) 258,259(50a)299,302(58b-59a),317 (64b),336(70a),339(71b),347(73b),351(74b), 357(75b), 379(78b), 387(80b), 420,421, 422(87a-87b), 495(99a),534,536, 537,539,540(101a), 546(102a),585(107a), 615(114b), 616,618(115a-121b)
75	Nâdirî (16.yy)	3 Gazel	89,90(22b), 586(107b)
76	Nahîfî (18.yy)	1 Gazel, 1 Tahmis	23(10b),126(27b)
77	Nâʾilî (17.yy)	18 Gazel, 1 Tahmis, 1 Kıtʿa, 2 Müfret	18(9a), 26(11a),48, 49(18b),263,264,265, 266(51a-51b), 270(52b), 300(59a), 304(60a), 324, 325(66a), 338(71a), 350(74a), 369 (77a), 380(79a),411(85a), 416, 417 (86b), 457(92b),459(93b)
78	Naʿîm	1 Müfret	508 (99b)
79	Nâlî (17.yy)	1 Kaside 4Gazel, 1 Müstezad, 1 Lugaz 1Muamma	12(3b), 260, 261, 262(50a-50b), 333,334, 535(101a), 583(104b-105b)
80	Nâmî	1 Matlaʿ	514(100a)
81	Nâzım	4 Gazel	100 (23b),107,108(24b-25a), 151(31b)
82	Nazîm(18.yy)	1 Gazel	21(10a)
83	Necâtî (15.yy)	2 Gazel, 2 Matlaʿ (müfret)	405(83b), 444, 445(90b), 510(99b)
84	Nedîm (18.yy)	1 Gazel	98 (23b),
85	Nedîm-i Kadîm(17.yy)	1 Gazel	597 (109a)

86	Nefʿî(17.yy)	3 Kaside, 6 Gazel, 10 Müfret	7(2b),13(4a),176(37a-41a), 301 (59a), 313(63b),344(72b), 480, 481(98a), 619(128b-130a)
87	Nesîb Efendi	3 Gazel 1 Lugaz, 1 Tarih, 1 Matlaʿ	290, 291 (54b), 376,377(78b),396,397(87b)
88	Nesîmî (14.yy)	2 Gazel	45(17b), 414(86a)
89	Neşâtî (17.yy)	3 Gazel	119 (26b),150(31a),423(87b)
90	Nevʿî(16.yy)	7 Gazel	249(49a), 271(52b), 308(61a), 353(75a), 415(86a) 621(135a), 624(136a)
91	Neylî (18.yy)	3 Gazel	120(27a), 124(27a),425(88a)
92	ʿÖrfî (16.yy)	1 Gazel, 4 Müfret	433,434(89b),466,467(94b), 526(10b)
93	Rahîmî (16.yy)	1 Gazel	374(77b)
94	Rahmî	2 Matlaʿ	498(99a), 507(99b)
95	Râmî (17.yy)	7 Gazel, 2 Matlaʿ	306(60b),323(65b),335(70a), 352(74b), 362, 363,364, 365(76b), 492(99a)
96	Râşid(18yy)	5 Gazel	315(64a),321,322(65b),378(78b),406(84a)
97	Reşîd	4 Gazel	388, 389, 390(80b), 442(90a)
98	Reşîd Çelebî	2 Gazel, 4 Müfret	83, 84, 85, 86, 87, 88(22a),
99	Rifʿatî	1 Gazel	367(76b)
100	Rindî-i Edirnevî(17.yy)	1 Gazel	475 (95b)
101	Riyâzî	3 Gazel, 1 Müfret	78 (20b), 102(24a),146(30b),452(91a)
102	Ruhî (16.yy)	1 Terciʿ-i bend	247(45a-48b)
103	Rûmî	1 Matlaʿ	504(99b)

104	Rüşdî	5 Gazel	29(12a), 269(52a), 418(87a), 424(88a), 459(94a)
105	Sâbit (17.yy)	2 Mesnevi 11 Gazel, 7 Müfret, 5 Matlaʿ	40, 41(14b), 287, 288, 289(54b), 305 (60b), 327(67a), 342(72a), 399, 401, 402, 403(82a-b), 426 (88a), 430(89a), ,450,451(91a), 515 (100a), 580,581(103b), 605,606, 607, 608,(110a), 613,614(111a-114a)
106	Sâbit-i Dilşâd	1 Müfret	530(100b)
107	Sabrî (17.yy)	5 Gazel	35(13a), 311(62a),327(69a), 412(85b), 419(87a)
108	Sadrî	1 Gazel	310(61b)
109	Saʿdî (13.yy)	1 Matlaʿ 1 Müfret	440(89b),497(99a)
110	Safâyî(18.yy)	1 Matlaʿ	506(99b)
111	Sâfî	1 Gazel	343(72b)
112	Saʿî (16.yy)	1 Güfte	1[1b]
113	Sâʿib (17.yy)	1 Gazel 3 Kıtʿa, 1 Rubaʿi, 9 Müfret, 2 Matlaʿ	52, 53, 54, 55(19a), 65, 67(19b), 272-273-274(53a), 436(89b), 461,462, 463,464, 465(94b), 582(104a)
114	Sâʿîd	1 Gazel	279 (53b)
115	Sâlih	1 Gazel	622(135a)
116	Sâmî Yûnus (17.yy)	2 Gazel	157,158(32b)
117	Selim Efendi (18.yy)	1 Gazel	366 (76b)
118	Senâyî	1 Müfret	516(100a)
119	Serverî	2 Matla,ʿ 64 Müfret,1Muamma, Sual ve Cevap	176, 177,178, 179 - 245(41a-44b)
120	Sırrî(17.yy)	3 Gazel, Lugaz(cevap)	121(27a), 167(34a) 392(81a), 617(115a)

121	Şāhī 16.yy	1 Gazel	623(136a)
122	Sultân Süleymân[1] (IV.Murad)	Lugaz	393 (81a)
123	Emir Şâhî	1 Müfret, 1 Matlaʿ	61(19a), 439(89b)
124	Şehdî(18.yy)	1 Gazel	32(12b)
125	Şehrî	1 Gazel,1 Matlaʿ	404(83b), 511(99b)
126	Şekîb	3 Gazel	106(24b),129(28a), 168(34a)
127	Şems-i Tebrîzî(13.yy)	2 Gazel	44(17b), 441(90a)
128	Şems-i Faḫrî	1 Müfret	286 (54b)
129	Şevket (17.yy)	1 Rubai, 1 Matlaʿ	66, 68, (19b)
130	Şeyhülislâm Yaḥyâ (16.yy)	5 Gazel	6, 7(2a),11(3b), 314(63b), 381(79b)
131	Şinâsî	1 Matlaʿ	494(99a)
132	Bursalı Tâlib(17.yy)	4 Gazel	96 (23b), 117(26b), 298(58a), 319(65a)
133	Tarzî(16.y)	2 Gazel	37(13b), 113(26a)
134	Tigî	1 Kıtʿa	447 (91a)
135	ʿUlvî	1 Gazel	431 (89a)
136	Ülfetî	1 Gazel	172 (34b)
137	Vahîd	1 Müfret, 4 Muamma	469, 470, 471, 472, 473(94b-95a)
138	Vâsıf	1 Gazel	587
139	Vâsık	1 Gazel 3 Müfret	128(28a), 577, 578, 579(103b)
140	Vehbî	1 Gazel	373(77b)

[1] Mecmuada Sultan Süleyman'a ait olarak gösterilen lugaz aslında IV. Murat'a aittir.

141	Vecdî (17.yy)	2 Gazel 1 Müseddes	16 (8b), 268(52a), 294(55b)
142	Yaḥyâ(16.yy)	1 Gazel	345 (73a)
143	Yezîd	1 Matlaʿ	58 (19a)
144	Yümnî	3 Matlaʿ	499, 500,501(99a)
145	Zamîrî	1 Güfte(Tarih)	75 (20a)
146	Zâtî (16.yy)	1 Gazel, 1 Matlaʿ	454 (92a), 509(99b)
147	_	1 Muamma, 2 Müfret, 2 Rubai	589,590, 591,592,593(108b)
148	_	1 Gazel	318 (64b)
149	_	10 Müfret	482,483,484,485,486,487,488, 489,490,491(98b)
150	_	31 Muamma	532,533,535,537,538(101a), 541,542, 543,544,545, 546,547,548,549,550(101b), 551-558(102a), 559-566(102b)
151	_	3 Müfret, 1 beyit	136, 137, 138,139(29a)
152	Lâ-edrî	1 Müfret	99(23b)

3. Metnin Kuruluşuyla İlgili Açıklamalar

1. Şiirler ve beyitler 1, 2, 3, …şeklinde numaralandırılmıştır.
2. Okunuşunda şüphe edilen bölümler orjinal haliyle verilmiştir.
3. Çeviriyazıda Ek-1'deki "transkripsiyon alfabesi"ne uyulmuştur.
4. Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler üzerine(-) işareti konularak belirtilmiştir: ʿāşıḳ, yār, selām.
5. Farsça edat ve ön eklerin tamamı kısa çizgi(-) ile ayrılmıştır: bī-mār, hasret-keş,
6. Farsça "āsā, çe, ān, kār, sāz, vār, veş" gibi son ekler bitişik yazılmıştır: gonçeveş, güzerān, efsūnkār .
7. Vezin gereği ünlü düşmesi olan yerlerde kesme işareti (') kullanılmıştır: n'ola, n'içün
8. Birleşik kelimeler kısa(-) çizgi ile ayrılmıştır.
9. Metinde silinmiş ve okunamayacak durumdaki bölümler için (…) şeklinde bir kullanım gösterilmiştir.
10. Farsça kelimelerdeki "vâv-ı maʿdûle" " ˇ " şeklinde gösterilmiştir:ḫˇāce, ḫˇān.
11. Edatlarla yapılan Farsça tamlamalarda edatlar kısa çzgi(-) arasına alınmıştır: ser-ā-ser, ser-ā-pā
12. Türkçe kelimeler ve bu kelimelere gelen ekler yüzyıllar göz önünde bulundurularak genellikle yuvarlak okunmuşur: didüm, benü, söyledüm.

Ek-1

4. Transkripsiyon Alfabesi

ء	ʾ	ش	ş
آ	a, ā	ص	ṣ
أ	a, e, ı, i, u, ü	ض	ż, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	ʿ
ث	ṣ	غ	ġ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	ḳ
ح	ḥ	ك	k, g(ñ)
خ	ḫ	گ	ñ
د	d	ل	l
ذ	ẕ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v,u,ū,ü,o,ö
ژ	j	ه	h,a,e
س	s	ى	y

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. Mecmuanın Çeviriyazılı Metni

MECMŪʿA-İ EŞʿĀR

1

[1b]

Güfte-i Sāʿī

Tārīḫ-i Vefāt-ı Şemsī Paşa

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

1 N’ola giryān olursa emr-i yārān
Yine mātem libāsın giydi dünyā

2 İrüp şām-ı ecel buldı revān
Ġurūb itdi o mihr-i ʿālem-ārā

3 Vefātına didi tārīḫ **Sāʿī**
Bugün gözden ṭolandı Şemsī Pāşā
Sene Hicri 988 /1580-1581

2

Güfte-i Fevzī Tārīḫ-i Vefāt-ı Nāʾilī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ḳıldı göç dār-ı fenādan ʿāḳıbet
Şāh-ı mülḳ-i maʿnī yaʿnī Nāʾilī

2 Yolladı pīşīn otaġ u bārını
Ṣoñra ḳānūn üzre gitti maḥmīli

3 Bulmış idi yaʿnī bikr-i süḫan
Ḳaldı ol maḥbūbe seyyib ḥāṣılı

4 Müʾmin ü kāfir acıyup didiler
Raḥmet-i Raḥmān'uñ olsun ḥāṣılı

5 Naḳl[2] idüp **Fevẕī** didi tārīḫini
Nāʾilī ola şefāʿat nāʾili
Sene 1077/1666

3

Tārīḫ-i Ḥammām[3]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Vezīr-i Ḥażret-i Sulṭān Selīm Ḫān Muṣṭafā Pāşā
Alup Ḳıbrız'ı yapdı anda ḥammām bī- 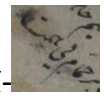

2 Bu ḥammāmuñ ḳomış tārīḫini üstād ḥikmetle
Çıḳar āb-ı ʿuyūnı bāġ-ı cennetden ẕerāfetle
990/1582

4

Ḳıṭʿa- i Fużūlī

Fāʿilâtün Fāʿilâtün Fāʿilâtün Fāʿilün

1 Her kimüñ var ise ẕātında şerāret küfri
Işṭılıḥāt-ı ʿulūm ile müselmān olmaz

2 Ger ḳara ṭaşın ḳızıl ḳan ile rengīn itseñ
Ṭabʿa taġyīr olur[4] laʿl-i Bedehşān olmaz

---

[2] naḳl:güş (Kaplan, Tarih.XVII, s.303)

[3] Fevzî Divanında bu tarih yer almamıştır(Kaplan, 2008)

[4] olur: verip (Akyüz ve diğerleri ,K.ıtʿa13, s.304)

3 Eyleseñ ṭūṭīye taʿlīm-i edā-yı kelimāt
Sözi insān olur ammā öziolmaz[5]

5

[2a]

Şeyḫulislām Yaḥyā[6]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Şīve vü reftāruñı serv-i çemende görmedük
Bu ser-āmed-i ḳāmeti bir nārvende görmedük

2 Câme-i yektā ṣıḳar dirler o cism-i nāzüki
Böyle terlik bir gül-i nāzük-bedende görmedük

3 Başına çıḳmaḳ diler bir iki zerle ādemüñ
Nergis-i şehlāgibi var ise ḳande görmedük

4 Dürr-i dendān-ı ṣafā-baḫşuñ görenler didiler
Böylezibā muntaẓam lülü ʿAden'de görmedük

5 Şerḥ iderse ders-iʿaşḳı yine **Yaḥyā** şerḥ ider
Bir maḥal ḳalmış mıdur zīr bu fende görmedük

[5]Sözi insān olur ammā özi olmaz :Nutku insan olur ammâ özü insan olmaz(Akyüz ve diğerleri ,Kıtʿa13, s.304).

Divanda bulunan aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır :
Her uzun boylu şecāʿat edebilmez daʿvī
Her aġaç kim boy atar serv-i hırāmān olmaz(Akyüz ve diğerleri ,Kıtʿa13, s.304).
[6] Kavruk, G.201, s.226

6

Lehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 ʿAşḳa ḳābil dil mi yoḳ şehr içre yā dilber mi yoḳ
Mest yoḳ meclisde bilmem mey mi yoḳ sāġar mı yoḳ

2 Ġonce-i dil açılup ḥāṭır niçün şād olmaya
Bāġda güller mi yoḳ gülşende bülbüller mi yoḳ

3 Görmezüz bir dil ki ṭūṭī gibi güftār eyleye
Söyledür mi yoḳ cihānda bilmezin[7] söyler mi yoḳ

4 Sengden dil kemmī yā seng-i siyāhı laʿl ider
Aftāb-ı feyż-baḫşā-yı bülend-aḫter mi yoḳ

5 Niçün ebkār-ı maʿānā beslemez erbāb-ı naẓm
Yoḳsa **Yaḥyā** gibi üstād-ı suḫan-perver mi yoḳ

7

[2b]

Nefʿī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Tūtī-i muʿcize-gūyem ne disem lāf degül
Çarḫ ile söyleşemem āyīnesi sāf degül

[7]bilmezin: bilmezem (Kavruk, G.180,s.205)

2 Ehl-i dildür diyemem sīnesi sāf olmayana
Ehl-i dil birbirini bilmemek inṣāf deg

3 Yine endīşe bilür ḳadr-i kelāmım gevherin[8]
Rūzigār ise denī dehr ise ṣarrāf degül

4 Girdi miftāḥ-ı der-i genc-i maʿānī elime
ʿĀleme beẕl-i güher eylesem itlāf degül

5 Levḥ-i maḫfūẓ-ı süḫandur dil-i pāk-i **Nefʿī**
Ṭabʿ-ı yārān gibi dükkānçe-i ṣaḥḥāf degül

8

Ġazel-i Muşannaʿ-i Feyżī[9]

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Esb-i viṣāl-i yāre uruldı eger meger
Oldı raḳībe cāy-ı selāmet saḳar maḳar

2 ʿArż eyle ṣubḥ-ı vaṣluñı ey reşk-i ḥūr-ı ʿīn
Şām-ı ġamuñla ʿāşıḳa oldı sefer mefer

3 Aġlatma ḥāk-ı pāyuña düşdükde ʿāşıḳı
Ḫarmengeh-i viṣālüñe eyler ḫaṭar maṭar

4 Ḳaddüñ ḫam eyler āḫir ʿuşşāḳa geçme der
Her ḳande var ise olur elbet kemer memer

[8]kelāmım gevherin: dür-i güftārım (Akkuş, G.71, s.315)

[9] Feyzī Halil Paşazāde Divanı, Ali Feyzī Divanı ve Subhizāde Feyzī Divanında bu gazel yer almamıştır.

5 **Feyżī** o şāh ḥüsn ile ʿazm-ı ḥışār idüp
Oldı raḳībe cāy-ı selāmet saḳar maḳar

9

[3a]

Tārīḫ-i Çeşme-i Baḥrī Paşa

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Bārekaʿllāh çeşme-i ʿayn-ı serāb
Teşne diller itmesün ümmīd-i āb

2 Nāmuñ iḥyā itdi ḳurı çeşmenüñ
Ṣāḥibüʿl-ḫayrāt olan ḫāne-ḫarāb

3 Çeşme ṣanmañ ṭıfl-ı sengīn-dildür ol
Gūşmāl ile gözinden gelmez āb

4 Ṣūret-i divār dirsem vechi var
Biñ pürsīş eyleseñ virmez cevāb

5 ʿAynına girmez ebed ṭūfān-ı Nūḥ
Pür-hevādur ḳalbi mānend-i ḥabāb

6 Fiʿl-meṣel aḳsa ṣuyı yer eylemez
Leblerin ṣafḥa-şümārān-ı kitāb

7 Vezn iderdüm ḳıṭʿa-i elmāsla
Līk olsa anda ger bir ḳaṭre āb

8 Çeşme ṣanmañ yolda durmuş cer içün
Kāse-i zincīr ile bir bī- ḥicāb

9 Bunuñ içün itseler bārān ṭaleb
ʿĀlemüñ olmaz duʿāsı müstecāb

10 Baḥrī mīzāna çıḳarsañ delv ile
Tekkesine ṭamlamaz bir ḳaṭre āb

11 Ṣuyu gibi bulmadı tārīḫini
Hātıf-ı muʿciz-dem-i ḥāżır-cevāb

12 Çapçıġı ferc ü zekerdür lülesi
Līk olmaz birbirinden behre-yāb

13 Çeşme ṣanmañ ol teyemmüm cāyıdur
Eylemişler anı leb-rīz- i türāb

14 İn ne çeşmest ne ʿaynest ne āb
Simā vallāhu ʿālem bi’s-ṣavāb

10

Ġazel-i Bahāyī[10]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Dil-i pür-āteş-i ʿuşşāḳdur çünkim ḫarīdārı
N’ola ol Yūsuf-ı ḥüsnüñ olursa germ bāzārı

[10] Tolasa, G.28, s.226

2 Bitürmez şūrezār-ı sīnesinden ʿāşıḳ-ı zāruñ
Gül-i dāġ-ı belādan ġayrı eşk-i çeşm-i ḫūn-bārı

3 ʿAceb mi şerḥalardan sīnem üzre dallar ṣalsa
Dıraḫt-ı ġam ki ḫūn-āb-ı ciger nūşetmedür kārı

4 Ṣadāsın kūh diñlerdi fiġān itdükçe iñlerdi
Benüm gibi degüldi kūhken var idi ġam-ḫārı

5 Ruḥ-ı rengīn ü laʿl-i sükkerinüñ vaṣf ider dāʾim
Bahāyī'nüñ n'ola rengīn ü şīrīn olsa güftārı

11

[3b]

Ġazel-i Yaḥyā

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Göñüllerden ṣafā cāmıyla ġam-dūr olduġın görsem[11]
Ḫarābātuñ yine bir daḫı maʿmūr olduġın görsem

2 Żiyāsı düşse cāna aftāb-ı cām-ı ṣahbānuñ
Yine ol ḫāne-i tārīk pür-nūr olduġın görsem

3 Getürsek meclise cām-ı zümürrüd-fāmı ey sāḳī
Ḥasūd-ı mār-ṭabʿuñ gözleri kör olduġın görsem

[11] Mecmuada redif olarak geçen "görsem" ifadesi divanda "görsek" şeklinde geçmektedir (Kavruk, G.189, s.214).

4 Dizilse yanına tāze güzeller tāze ʿāşıḳlar
Yine pīr-i muġānuñ şād u mesrūr olduġın görsem

5 Pür olsa naʿra-i mestān ile meyḫāneler **Yaḥyā**
Şarāb-ı şevk ile kūşe-i pür-şūr olduġın görsem

12

Ġazel-i Nālī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Reng olursa vechi var ruḫsār-ı sāḳīden şarāb
Sürḫ ider levnin eger mīnāya düşse aftāb

2 Ḫūn-feşān olmış ʿiẕārı āteş-i seyyāreden[12]
Bāġbāna kim ider gülden temennā-yı gül-āb

3 Küşte-i şemşīr-i bī-dād-ı nigāhuñ bī-ʿaded
Ḫāṭıra gelmez mi ey ḫūnī ʿaceb rūz-ı hesāb

4 Bīm-i tünd-i bād-ı āh u seyl-i eşkümden durur
Çarḫda şīt ü şadā deryāda mevc-i ıżṭırāb

5 Müşkil oldı ḥāl-ı dil-i **Nālī** ne tedbīr eylesün
Baḫt bed dil nā-şekība[ü] dil-rübā ʿālī-cenāb

[12] seyyāre: seyyāle (Çaldak, G.1, s.205)

13

[4a]

Ḳaṣide-i Nefʿī Der- Ḥaḳḳ-ı Sulṭān Aḥmed

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Her maʿnī ki laṭīf-i cāndan[13] nişān virür
Taʿbīr idince ṭabʿum anı naẓma cān virür

2 Her naẓm-ı dil-firīb ki benden ẓuhūr[14]ider
Lafẓı cemāl-i şāhid-i maʿnāya ān virür

3 Her nükte-i ḫafī ki kelāmumda derc olur
Mażmūn-ı dest-i ʿāleme bir destān virür[15]

4 Ol nāẓım-ı leʾālī-i naẓmum ki şiʿrimüñ
Reşk-i ḫumarda[16] ṭabʿ-ı cevāhir-feşān virür

5 Pākīze-gūy-ı nādire-sencüm ki her sözüm
Şehnāme-i belāġata ḥüsn-i beyān virür

6 Vaṣṣāf-ı muḥteşem-suḫanem kim ḳaṣāyidüm
Şāhān-ı Cem-şükūh-ı cihān-bana şān virür

---

[13] maʿni ki laṭīf-i cāndan: maʿnī-i laṭīf ki cāndan (Akkuş, K..5, s.55)

[14] ẓuhūr:sudūr (Akkuş, K.5, s.55)

[15]Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Ol sihr-sāz-ı muʿcize-gūyum ki nuṭḳumun
Feyżi devāt u kilke zebān u dehān virür(Akkuş, K.5, s.55).

[16] ḫumarda:cemāda(Akkuş, K.5, s.55)

7 Bir dānesini gevher-i silk-i kelāmımuñ
Maḥṣūl-ı baḥr u kāne viren rāygān virür

8 Ṭabʿ[17] ʿarūs-ı maʿniye meşşātelik ider
Endīşem āyīne ḳalemüm sürmedān virür

9 Ḫāmem ki naẓmumı ider iḥyā midād ile
Āb-ı[18] reşḥası rūḥ-ı revān virür

10 Bu iḳtidār-ı tabʿ ile ammā ne fāʾide
Sermāye-i taṣavvūruma ġam ziyān virür

11 Bir dem murādum üstüne devr eylemez felek
Āb istesem serāb-ı ʿademden nişān virür

12 Destümde cām görse revān[19] ser-nigūn ider
Aġyāra[20] sāġar istese rıṭl-ı girān virür

13 İtdikçe ṭāliʿümle recā-yı muvāfaḳat
Her vaʾde-i dürūġuna biñ yıl zamān virür

14 Her ẓulmune taḥammül ider āşikāre dil
Ammā bu cevri cāna ʿaẕāb-ı nihān virür

---

[17] ṭabʿ:ṭabʿum(Akkuş, K.5, s.56)

[18]Divanda "āb-ı ḥayāta" şeklinde egeçmektedir (Akkuş, K.5, s.56).

[19] revān: benüm(Akkuş, K.5, s.56)

[20] aġyār:nādān(Akkuş, K.5, s.56)

[4b]

15 Bir şūḫ-ı şīve-kāra esīr itdi kim beni
Ne öldürür cefāsı ne ġamdan amān virür

16 Bir bī-vefā ki her dem esīrān-ı ʿaşḳına
Dārū-yı ṣıḥḥati ecel-i mihribān virür

17 Hem uġramaz firāḳ ile ölsem de yanıma
Hem yolda rāst gelse kaçar bañа yan [virür]

18 Baḳdıḳça bir nigāh ile bin cān olur[21] gözü
Hem yine şöyle[22] görünür ki cān virür

19 Çekdikçe çeşmi ḫışm ile şemşīr-i ġamzesin
ʿUşşāḳa dehşet-i iffet[23] virür

20 Geh Kahramān-ı çeşmine ebrū kemān ṣunar
Geh Rüstem-i nigāhına müjgān sinān virür

21 Ḫaṭṭı ki ẓāhir olsa gerek daḫı ʿāleme
Ḫavfi ẓuhūr-ı fitne-i āḫir zamān virür

22 Laʿli ki reşk-i ḫātem-i Cem'dür zamānede
Ḥilm[24]-i nigīn pādişeh-i ins ü cān virür

---

[21] olur: alır(Akkuş, K.5, s.56)

[22] Divanda "şöyle ḫasta görünür" şeklinde geçmektedir(Akkuş, K.5, s.56).

[23] dehşet-i iffet : dehşet-i ġażab-ı Kahramān(Akkuş, K.5, s.56)

[24] ḥilm:ḥükm (Akkuş, K.5, s.56)

23 Ol şeh ki ferr-i baḫtı ile taḫt-gāh-ı Rūm
Ferş-i zemīne mertebe-i āsumān virür

24 Ol şeh ki şemʿ-i bār-geh-i dūd -ı şuʿleden
Leyl ü nehāra ḫilʿat-i nūr -ı duḫān virür

25 Ol şeh ki seyre çıksa yanınca götürmege
Çarḫ-ı āfitāba tīġ-i hilāle kemān virür

26 Ḫan Aḥmed ol şehenşeh-i ʿādil[25] ki rūzgār
ʿAdliyle dehre müjde-i emn ü emān virür

27 Cemşīd-i kāmrān ki süvār olsa raḫşına
Dārā ṭutar rikābını Ḫüsrev ʿinān virür

28 Ḫurşīd-i zer-feşān ki kefi feyż-i cūd ile
Dehre ġınā-yı mā-ḥaṣal-ı baḥr u kān virür

[5a]

29 Yektā-süvār-ı ʿarṣa-i meydāna[26] ki düşmene
Ḫavf-ı hucūmı tefriḳa-i ḫānümān virür

30 Gāhī ki gerd-i pūye-i raḫş-ı sebük-revī
Gerdūna kuḥl-ı bāṣıra-i aḫterān virür

31 Her bir ḳademde ṣadme-i pür-zūrı naʿlinüñ
Gāv-ı zemīne zelzele-i üstüḫˇān virür

[25] ādil: devrān (Akkuş, K.5, s.57)

[26] meydāna: devrāna (Akkuş, K.5, s.57)

32 Ol demde ki hücūm-ı gedāyān içün zeri
Ḫūrşīd-i asmān[27] gibi desti ʿıyān virür

33 Ol deñlü dāmenin pür ider zerle her gedā
Sīm[28] yollarına zīb-i reh-i kehkeşān virür

34 Devri zamān-ı Aḥmed-i Muḫtar'ı añdırur
Şemşīri Zülfikār-ı ʿAlī'den nişān virür

35 Ḳahrı sipihr-i pür-sitemüñ od ider yirin
Ḫulḳı cihāna būy-ı gül ü erġūvān[29] virür

36 Şānı şehān-ı ʿālemi ḫūr u ḥaḳīr ider
Luṭfı gedāya salṭanat-ı cāvidān virür

37 Geh bir vezīri şāh-ı ʿAcem'den ḫarāc alır
Geh bir vekīli ʿasker-i Tātār'a ḫan virür

38 Ḫaḳan-ı Çin [ki] dergehine elçi gönderür
Hep kāse-şūy-ı maṭbaḫına armaġān virür

39 Micmer-fürūz-ı bezmine ḫodʿūd u ʿanberin
Şāhenşeh-i memālik-i Hindūstān virür

40 Her salṭanat ki ḥükmi nesaḳ-sāz ola aña
Ḳānūnu dād-ı devlet-i Nūşīrevān virür

---

[27] asmān:zer-efşān(Akkuş, K.5, s.57)

[28] sīm: kim (Akkuş, K.5, s.57)

[29] erguvān: gülsitān (Akkuş, K.5, s.57)

41 Her memleket ki ḥükmi[30] mürebbī ola aña
Āb hevāsı gürke ḥışāl-ı şubān virür

42 Devrinde ehl-i māteme farṭ-ı neşāṭdan
Ẕevḳ-ı sürūr u naġme-i nāyı figān virür

[5b]

43 Mülkünde düzd-i ehline[31] māl-i zekātdan
Destār u kefşi pīreheni kārvān virür

44 Ḥükmi sirāyet itse nihād-ı hevāya ger
Bād-ı vezāne lenger-i kūh-ı girān virür

45 ʿAzmi olursa ger sabaḳ-amūz-ı ṭabʿ-ı ḫāk
Kūh-ı girāna cünbüş-i bād-ı vezān [virür][32]

46 Mīm -i mekāna istese pergār-ı himmeti
Miḳdār-ı devr-i dāʾire-i lā-mekān virür

47 Gāhī ufuḳda ẓāhir olan māh-ı nev degül
Teʾsīr-i şevḳ-ı medḥi sipihre ziyān virür

48 Çekdükçe silk-i naẓma dürr-i medḥüñ asmān
Mihr aña tār-ı şaʿşaʿadan rīsmān [virür]

---

[30] ḥükm:adli (Akkuş, K.5, s.58)

[31] düzd-i ehline:düzd-i müflise(Akkuş, K.5, s.58)

[32] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Ger nehyi etse cebr-i havāṣṣ-ı mükeyyifāt
Mey ṭabʿ-ı şādmāna gam-ı nā-gehān virür (Akkuş, K.5, s.58).

49 Çoḳ devletünde şāʿir-i sāḥir[33] velī
Vādī-i şiʿre[34] Nefʿī-i şīrīn-zebān virür

50 Luṭfuñ olursa ger suḥan-ı pest-pāyesi
Naẓm-ı bülend-i muḥteşeme kesr-i şān virür

51 Söz bir metāʿ-ı fāḫir ü kem-yābdır velī
Aña revācı luṭf-ı şeh-i nüktedān virür

52 Naẓm āḫir oldı başlayalum[35] bir duʿāya kim
Şiʿre ḫavāṣṣ-ı edʿiyye-i ḳudsiyān virür

53 Tā kim şehān-ı dehre niẓām-ı cihān içün
Devrān serīr-i maʿdelet üzre mekān virür

54 Olsun ḳapuñda muntaẓam-ı silk-i bendegān
Devlet ki umūr-ı intiẓām-ı cihān [virür][36]

55 Ṭop eylesün yoluñda ser-i düşmeni ḳażā
Tā kim felekde māh-ı nev ṣavlecān virür

---

[33] saḥir: sāḥir-beyān (Akkuş, K.5, s.58).

[34] vādī-i şiʿre: dūd-ı edāyı (Akkuş, K.5, s.58)

[35] bir duʿāya: şol bir duʿāya (Akkuş, K.5, s.58).

[36] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Bulsun şeref hemīşe vücūduñla salṭanat
Ol salṭanat ki mülke bekā-yı emān virür (Akkuş, K.5, s.59).

14

[6a]

Ḳaṣide-i Bāḳī Der- Ḥaḳḳ-ı Ebu's-Suʿūd Efendi

Mefâʿîlün Feʿilâtün Mefâʿîlün Feʿilün

1 Aġardı berf ile yir yir çemende cism-i nihāl
Niteki penbe-i dāġ ile sīne-i abdāl

2 Zemīne bād-ı hevādan çoḳ aḳçe düşdi yine
Pür itdi dāmen-i ṣahrāyı ṭoldı ceyb-i cibāl

3 Meger ki ḥoḳḳa-i çarḫuñ zamāne ḫarrāṭı
Döker tırāşesini kūh u deşte berf-miṣāl

4 Zemīne dāmen-i ebr ile ṣaçdı sīmi felek
Bu ḥāleti göricek māʾil oldı tāze nihāl

5 Bu faṣl içre[37] şu kim ṣabrı ḳaldı ser-māye
Olur nihāl-i çemen gibi ġarḳ-ı māl u menāl

6 Cihānı berf ile yaḫ ṭutdı ḳış ḳıyāmetdür
ʿAceb mi yir yüzine çıḳsa hep defāʾin-i māl

7 Pür oldı şāhları üzre yaḫdan āyineler
Ġarīb ṣūrete girdi bu faṣl içinde ġazāl

8 Meger ki ʿālem-i ʿulvīde nev-bahār oldı
Döker şükūfe-i bādāmı ṣaḫn-ı bāġa şimāl

[37]içre: içinde (Küçük, K.21, s.40)

9 Sevāḥil-i çemene çıḳdı genc-i bād-āverd
Yöneldi ḥusrev-i nev-rūza devlet ü iḳbāl

10 Döşendi berf ser-ā-pāy ṣaḥn-ı ṣahrāya
Aġardı rūy-ı zemīn ṣanki taḫta-i remmāl

11 Nişān-ı pāy vuḫūş u ṭuyūr ṣaḥrāda
Aġardı[38] rīk-i sefīd üzre gūyiyā eşkāl

12 Beyāż düşdi hele şekl-i ṭāliʿ-i eyyām
Miṣāl-i çihre-i baḫt-ı edīb-i ferruḫ-fāl

13 Ser-i efāżıl-ı āfāk müftī-iʿ ālem
Sipihr-i fażl u kemāl āfitāb-ı cāh u celāl

14 İmām-ı ṣaff-ı efāżıl emīr-i ḫayl-i kirām
Emīn-i dīn ü düvel ḫᵛāce-i ḥuceste-ḫıṣāl

[6b]

15 Ebū Ḫanīfe-i ṣānī Ebu's-suʿūd ol kim
Feżāʾil içre efāżıl olupdur aña ʿıyāl

16 O kim yazılmış eẕel ṭāḳ-ı bār-gāhında
Melāz u melceʾ-i erbāb-ı fażl u ehl-i kemāl

17 Şu deñlü şān-ı şerīfinde var anuñʿ aẓamet
Ki kendüsin yitürür meclisine gelse celāl

[38]aġardı: çizildi (Küçük, K.21, s.40)

18 Ḍurūb-ı tīġ-i ḥavādiṯden özge bulmadılar
Şolar ki kendülerin aña ṭutdılar emṯāl

19 Nücūm içinde Ṯüreyyā terāzū ile yürür
Ki ṣādır olmaya eyyām-ı devletinde vebāl

20 Kemīne-bende-i dīrīnenem ḫudāvendā
Bu bende cānibini luṭfuñ itmesün ihmāl

21 Maʿārif ehline ḳapuñdañ irişür maʿrūf
Feżāʾil ehline ṭapuñdan irişür efżāl

22 Kerīm özüñle mükerrem cihān[39] luṭf u kerem
Şerīf aduñla müşerref ḳabāle-i iḳbāl

23 ʿArūs-ı dehre ṯenāñı benem ḳılāde ḳılan
Güher edā-yı girān-māye rişte ince ḫayāl

24 Selāset-i kelimātum ṣafā-yı eşʿārum
Aḳar ṣu gibi ḳılupdur ḳulūbı hep meyyāl

25 Terāne eylese bülbül çemende güftārum
Gelüp öñinde zemīn-būs iderdi āb-ı zülāl

26 Velīkin āyine-i ṭabʿ-ı ṣafvet-āyīnüñ
Bu rūzgārda var sūretinde gerd-i melāl

27 Feżā-yı faḳr u felāketde ṣavlecān-ı ḳażā
Getürdi gūy-ṣıfat döne döne başuma ḥāl

[39] cihān: cihānda(Küçük, K.21, s.41).

28 Hemīşe nergis-i iḳbāl u baḫt-ı ḫ̆āb-ālūd
Hemīşe ṭurra-i ṭāliʿ müşevveşü'l-aḥvāl[40]

29 Nigīn-i baḫt u sivār-ı saʿādet elde degül
Ayaḳda ḳodı zamāne niteki zer ḥalhāl

[7a]

30 Hezār bār belā pūtesinde ḳāl oldum
Henüz āteş-i miḥnetde yoḳ ḫalāṣa mecāl

31 Duʿā-yı devletine ḳıl ʿazīmet ey **Bākī**
Murād neydügi maʿlūm ẓāhir oldı meʾāl

32 Hemīşe tā ḳıla keff-i direm-feşān-ı ṣabā
Şitāda dāmen-i küh-sār u deşti māl-ā-māl

33 Eyādī-i keremüñ baḥrü bere[41] şāmil ola
Niteki eyleye her cānibe şümūl-i şimāl

34 Cihān musaḫḫar-ı fermān ola murādātuñ
Müyesser eyleye dāʾim Müyessirü'l-aʿmā

[40] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Nigīn-i baḫt u sivār-ı saʿādet elde degül
Ayaḳda ḳodı zamāne niteki zer ḥalhāl(Küçük, K.21, s.41).

[41] baḥr u bere: berr ü bahre (Küçük, K.21, s.41).

15

Diger

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Gül-şene altun varaḳlar zeyn idüp bād-ı ḫazān
Güyiyā zer-ḳūblar dükkānı oldı gül-sitān

2 Rişte-i bārān gümiş tel sīm-keş ebr-i ḥarīf
İki çarḫa döndiler gūyā zemīn ü āsmān

3 Berg-i bīdi bāġda āb-ı revān üzre görüp
Didiler aḳmış ġılāfından bu tīġ-i zer-nişān

4 Reh-güzār-ı bāġa ser-tā-pā dökilmiş berg-i zer
Ṣandum altun tebsiler ḳonmış simāṭ-ı ḫusrevān

5 Bāġda gerdān ider evrāḳı ṣanmañ gird-bād
İndiler seyyāreler kılmaġa seyr-i būstān

6 Perr ü bāl açmış yeşil ṭūṭī iken berg-i çenār
Zerd olup ser-pençe-i şeh-bāza dönmişdür hemān

7 Rāygān olmuş[42] ṣanurdı laʿl u yāḳūtı velī
Şimdi naḳd altun ṣayar ṭurmış nihāl-i ergāvān

[7b]

8 Ḳanlu yaş dökmiş ruḫ-ı zerd ü ġubār-ālūdına
Var ise dehrüñ fenāsın añdı mīr-i ʿāşıkān

[42]olmuş: aldum (Küçük, K.22, s.42)

9 Ṣalṭanat tācın giyen ʿālemde maġrūr olmasun
Nice sulṭān börkin olmışdur[43] begüm bād-ı ḫazān

10 Gerçi merdāne ṣoyındı girdi meydāne dıraḫt
Geldi ḳış başdı velīkin virmedi asla emān

11 Dest-bürd-i ṣarṣarı āḫır görüp şāh-ı çenār
Didi el arḳası yirde āferīnler pehlevān

12 Jāle vü berg-i ḫazāndan pür-zer ü gevher çemen
Gül-şene varan nisār itdi meger deryā vü ḳān

13 Gevher-i sīr-āb şeb-nem güş-vār-ı zer varaḳ
Ṣaḥn-ı būstān oldı güyā çār-sūy-ı zer-gerān

14 Şöyle beñzer kim ḫaṭ-ı āyāt-ı raḥmetdür çemen
Bād-ı ṣubḥ itmişdür altun ḫail ile yir yir nişān

15 Bir yeşil ġarrā zer-efşān ḳāġıd olmışdur çemen
Yaraşur yazılsa ger medh-i edīb-i nükte-dān

16 Ḫʷāce-i ʿālī-naẓar ser-çeşme-i fażl u hüner
Dāver-i ferḫunde-aḫter kām-baḫş u kām-rān

17 Āfitāb-ı ʿālem-ārā-yı sipihr-i fażl o kim
Buldı reʾy-i enveri feyżiyle nūr u fer cihān

[43] olmuşdur: almışdur (Küçük, K.22, s.42)

18 Ayaġı ṭopraġıdur kühl-i cevāhir encüme
Āsitānı ḫākidür iklīl-i farḳ-ı Farḳadān

19 Rūzgāruñ şiddetinden gülşen-i baḫtı masūn
Nitekim bād-ı ḫazāndan ṣaḥn-ı gül-zār-ı cinān

20 Ṣafḥa-i āyīne-i ʿālem-nümā-yı ṭabʿına
Cümle-i dünyā vü mā-fihā muṣavverdür ʿayān

21 Rāh-ı bāġa berg-i zer düşmiş degüldür serverā
Reh-güzāruñda yüzin ferş itdi māh-ı āsmān

[8a]

22 Eyleyüpdür feyż-i hūrşīd-i kemāl-i ṣunʿ ile
Ẕāt-i pāküñ gevherin perverde kān-ı kün fe-kān

23 Meclisüñde ḳalbi altun gibi ṣāfī olmayan
Ḳāl ocaġından ḫalāṣ olmaz ḳılursañ imtiḥān

24 Āfet-i bād-ı ḫazāndan tā ebed maḫfūẓ olur
Bāġ-ı dehre ḥüsn-i tedbīrüñ olursa bāġ-bān

25 Ṣarṣar-ı ġam fikrüm evrāḳın perīşān eyledi
Çihre-i zerdüm belādan buldı reng-i zaʿferān

26 Cürʿa-i cām-ı belā-encām-ı ġam bī-hūş idüp
ʿĀḳıbet ḳıldı ḫumār-ı derd ü miḥnet ser-girān

27 Cürʿa-veş ayaḳda ḳodı sāḳī-i devrān beni
Dest-gīr ol ey emīr-i meclis-i devr-i zamān

28 Himmetüñ şimşādınuñ şāh-ı bülendi var iken
Ḳanda yapsun şāh-bāz-ı ṭabʿ-ı **Bāḳī**āşiyān

29 Destüme alsam ḳalem naẓm-ı bediʿ ümle benem
Nīze-bāz-ı ʿarsa-i mülk-i maʿānī vü beyān

30 Ben kemend-endāz-ı meydān-ı belāġat olalı
Ḫalḳa-i teslīme geçmişdür ser-i gerden-keşān

31 Pehlevān-ı ʿarṣa-i naẓmem diyen ferzāneler
Bir iki zār u zebūnumdur zaʿīf ü nā-tevān

32 Muttaṣıl şiʿrüm yazarken ḫāme turmaz deprenür
Neydür anı gūyiyā lerzān ider āb-ı revān

33 Bāġ u būstān içre tā ola bisāṭ-ı sebzeye
Ṣubḥ-dem berg-ı ḫazāndan ḳaṭre-i şeb-nem çekān

34 Her seher ṣaḥn-ı zümürrüd-gūn-ı gerdūn üstine
Āfıtāb altun ṭabaḳdan tā ola gevher-feşān

35 Mesned-i rifʿatde genc-efşān-ı iḥsān ol müdām
ʿÖmr ü devlet pāy-dār iḳbāl ü ʿizzet cāvidān

16

[8b]

Müseddes-i Vecdī

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

I

Seyr itdüm esb-i fikretle dehr-i pür-ġamı
Gördüm hezār ṣūretle deyr-i aʿẓamı
Ġūş eyledüm ḥavādiṯ-i Ḥavva vü Ādem'i
Bildüm tamām vāḳıʿa-yı faḥr-i ʿālemi
Herkes be- ḳadr-i ḫˇīş giriftār-ı mihnet'est
Kes-rā ne-dāde-end berāt-ı müsellemi

II

Olsañ serīr-i ʿizz ü saʿadetde pādşāh
Dāʾim yanuñca ins ü peri olsalar[44] sipāh
Her ne olursañ ol olısar āḫirüñ tebāh
Ḥikmet debīri yazdı bu beyt-i sipihre āh
Herkes be- ḳadr-i ḫˇīş giriftār-ı mihnet'est
Kes-rā ne-dāde-end berāt-ı müsellemi

III

Hiç kimse rām eylemez çarḫ-ı ser-keşi
Dāʾīm ḫilāf-ı ādemiyān üzredür işi
Anuñ içün ġam üzredür erkek ü dişi
Vardur cihānda her kişinüñ bir teşevvüşi[45]
Herkes be- ḳadr-i ḫˇīş giriftār-ı mihnet'est
Kes-rā ne-dāde-end berāt-ı müsellemi

[44]olsalar: yürüseler (Kavruk, Selçuk, Müseddes.1, s.93)

[45] teşevvüşi: teşvīşi (Kavruk, Selçuk, Müseddes.1, s.93)

IV

Ṭıfl-ı ṣaġīr iken ṣalınup mehd-i pür-ġama
İtdüñ nüzūl işbu ribāṭ-ı muʿaẕẕama
Sehm-i ġam irdi irṣile ādemden ādeme
Kim geldi gitdi ẕevḳ ṣafā[46] ile ʿāleme
Herkes be- ḳadr-i ḫˇīş giriftār-ı mihnet'est
Kes-rā ne-dāde-end berāt-ı müsellemi

[9a]

V

Vecdī teʿākub üzre durur devlet ile let
Her tehniyetlerüñ olısar ṣoñı taʿziyyet
Şükür ḳo şikāyeti var dābirüñ gözet
Bu beyt-i cān-fezā saña yetmez mi tesliyet
Herkes be- ḳadr-i ḫˇīş giriftār-ı mihnet'est
Kes-rā ne-dāde-end berāt-ı müsellem

17

Ġazel-i Feyżī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Tā fetīl-i dāġ-ımiḥnet cism-i sūzānumdadur
Şeb-çerāġ-ı rūşenāyı beyt-i aḥzānumdadur

2 Dāġlar mādām bāġ-ı sīnede gül-pāşdur
ʿAndelīb-i nāle eṭrāf-ı gülistānumdadur

[46] ẕevḳ ṣafā ile:ẕevḳ u ṣafā birle (Kavruk, Selçuk, Müseddes.1, s.93)

3 Bir şerārı düşse ser-tā-pā olur ʿālem ġarāb
Giryeden ḥāṣıl olan aḳker ki dāmānumdadır

4 Merhemüñ bī-hūde itlāf eyleme gel ey ṭabīb
Çāre yine zaġmdır ol zaḳm kim cānumdadur

5 Nāz-perver bir civān iken yine gör luṭfını
Bī- tekellüf şāhid-i ġam her zamān yanumdadur

6 Hep gelür andan görür ʿuşşāḳ fenn-isūzişī
Nüsḫa-i rind-i muḥabbet dāġ-ı pinhānumdadur

7 **Feyżi** ḥūrā-yı behişt ʿıtr-ıgirībān itmege
Ārzū-yı nükhet dāġ-ı gül-feşānumdadur

18

Ḳıṭʿa-i Nāʾilī

Mütefāʿîlün Mütefāʿîlün Mütefāʿîlün Mütefāʿîlün

1 Süzülürse çeşmi ol āfetüñ n'ola bāde-ġˇār-ı girişmedür
O tenük şarāb-ı teġāfülün elemi ġumār-ı girişmedür

2 O leb-i ʿaḳīḳ o deḫān-ı teng degül[47] gibi ol şūh [u] şeng
N'ola dāʾim olsa şikeste-reng gül-i nev-baḫār girişmedür

[47] Divanda "o nigeh gibi " şeklinde geçmektedir (İpekten, Kitʿa.7, s.328).

19

[9b]

Münācāt-ı Hażret-i Mevlānā

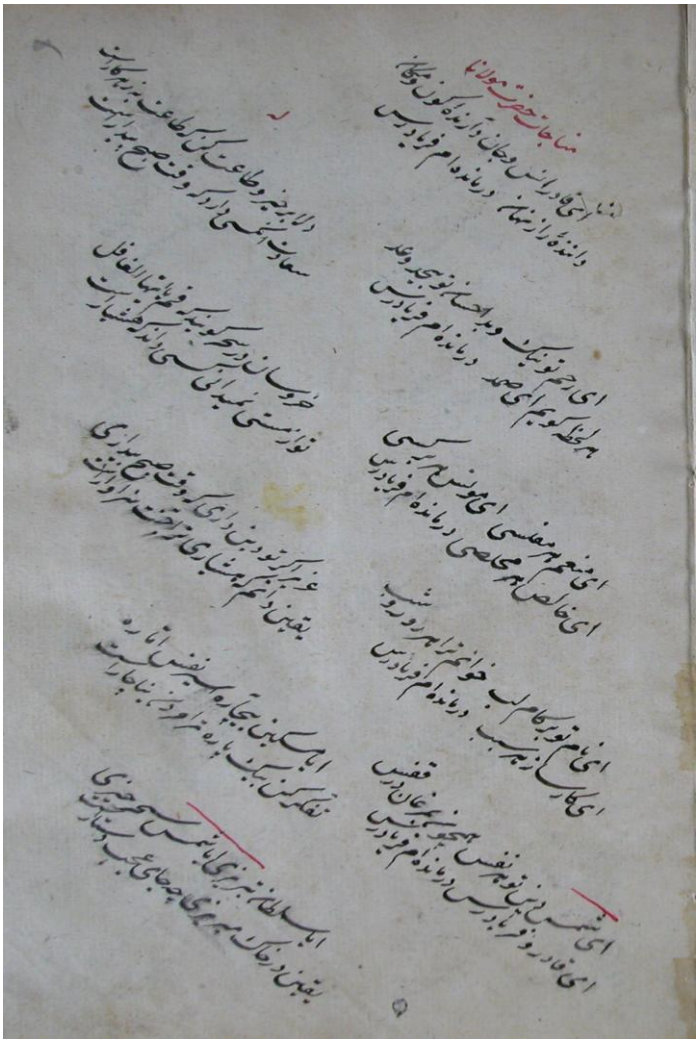

21

[10a]

Ġazel-i Muṣannaʿ -i Nazīm

MefâʿîlünMefâʿîlünMefâʿîlünMefâʿîlün

1 Ḳadeh-nūşān[48]-ı bezm-i miḥnete ey ḫāne meyḫāne
Ḫuṣūṣa sāḳī-imeclis ṣuna kestāne mestāne[49]

[48] ḳadeḥ-nūşān: mey āşāmān (İstanbul 1357 Takvim-hane-i Amire Matbaası)

2 Sözüñ zehr-āb-ı nūşānī ġama tiryāk-ı şevḳ olsa
Zebānuñ nīş-āzār eyleme yārāne mārāne

3 Mesīḥ-āsā seyāḥat eyleyenler pāy-ı himmetle
Başar ol ḳademde gerdişī[50]gerdāne merdāne

4 Ṣafāsından ider saʿy ṭavāf-ı Kaʿbe-i maḳṣūd
Girüp iḥrām-ı şevḳe yüz sürer[51]ḫanāne manāne

5 Gelür bürkān-ı kemterden sebük kūh girān olsa
Eger bār-ı günāhım ḳonsa nāçīzāne mīzāne

6 Olursa maẓhar-ı luṭf[52]-ı Ḫüdā nuṭḳ-ı cihān-gīrüñ
Naẓīmā ḥükm ider tūrān ile İrān'a mīrāna

22

Ġazel-i Muşannaʿ-ı Ġınāyī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Pādişāh-ı himmet-i tevīl-i luṭf-ı fāyıḳan
Nāsır-ı rāyāt-ı tām mālik-i kān-ı nihān

---

[49] Divanda 2. beyit olarak geçen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

ʿAdüv ʿāşıḳ geçüp yāre benümle imtiḥān olmaz

Ne inṣāfa gelür ḫasım ey dil-i şeydā ne meydāna(İstanbul 1357 Takvim-hane-i Amire Matbaası)

[50] gerdiş: kürsī(İstanbul 1357 Takvim-hane-i Amire Matbaası)

[51]sürer: tutar(İstanbul 1357 Takvim-hane-i Amire Matbaası)

[52] luṭf: feyż(İstanbul 1357 Takvim-hane-i Amire Matbaası)

2 Zümre-i aġyār-ı rāġıb-ı būse-i iḥsānına
Her biri yazar ruḫ-ı ḫaṭ tabīʿinden nişān

3 Āfet-i tebden nihāduñ görmeye hergiz zevāl
Leblerüñ kāküllerüñle hem-demümdür rāygan

4 Mihr-veşindür ruḫuñ gün gibi yaḳar rāġıbı
Yoḳ ḳabāḥat tābiş-i şemʿ-i iyānında hemāñ

5 Merdüm-i merdān nedīm-i melce-i ʿayānsın
Nā kām-ı murādāt-ı tedibe-i iʿmāc-ı cān

6 Her kim okursa **Ġınāyī** işbu naẓm-ı dil-keşi
Fikr-i bikriyle odur devr içre ḥassān-ı cihān

23

[10b]

Ġazel-i Nābī Taḫmīs-i Naḫīfī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

I

Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa civānum diyerek
Nuṭḳa gel ey ṣanem-i nādire-dānum diyerek[53]
Hele gūş eyle biraz āh u fiġānum diyerek
Yārı açdum açıl ey ġonca-dehānum diyerek
Bezme geldüm gele ey serv[54]-i revānum diyerek

[53] Divanda bir sonraki mısra ile yer değiştirmiştir (Aypay, Tahmis 9, s.326).

[54] serv: rūḥ (Aypay, Tahmis 9, s.326)

II

Rūzgār olsa müsāʿid bu dil-i bī-hūşa
Ruḫṣat olursa[55] o dil-dārile ʿayş u nūşa
Gelse biñ ḥasretle baḥr-ı muḥabbet cūşa[56]
Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o simīn teni cānum diyerek

III

Cāna kār itmededür derd ü ġamı dil-dāruñ
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-i ruḫsāruñ[57]
Ḥālini ʿarż idebilsem bu dil-i ġam-ḫˇāruñ
Pāyına bāri bu taḳrīb ile düşsem yāruñ
Ḳalmadı āh meded tāb u tüvānum diyerek

IV

Ḳalmadı[58] ṣabra meded ʿāşıḳ-ı pür-miḥnetde
ʿArż-ı ḥāl itse n'ola ʿālem-i germiyyetde
Nice biñ nāz u niyāz ile şeb-i ʿişretde
Ḫaṭ ber-averde olan tāze-dem-i vuṣlatda
Başḳa bir zevḳ virür geçdi zamānum diyerek

V

Oldı āmāde yine ʿayş u ṭarab esbābı
Destüme ṣundı o gül-çehre şarāb-ı nābı
Getürüp şevḳe **Naḫīfī** bu dil-i pür-tābı

[55]olursa:el virse(Aypay, Tahmis 9, s.326)

[56] Divanda yukarıdaki mısra ile yer değiştirmiştir (Aypay, Tahmis 9, s.326).

[57] Divanda bir sonraki mısra ile yer değiştirmiştir(Aypay, Tahmis 9, s.326).

[58] ḳalmadı:ḳalmayup(Aypay, Tahmis 9, s.326).

Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī
Söyleye söyleye ey tāze ẕebānum diyerek

24

Emrī

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Gizlendi ḳaldı ebr-i siyāh içre mīm ü hā
Meh ṣafḥasına misk ile yazdum[59] çü ḥā vü ṭā

2 Ḫaṭ-ı siyāh ḥaddüñi ṭolaşduġın[60] görüp
Palān ḳuşandı reşkden ol zā vü lām u fā

3 Zülf ü ruḫuña sünbül ü gülzār beñzemez
Ey gül-'izār ġoncada yoḳdur o lām u bā

4 Leb açdı ġonca-veş ḳadd ü ebrū-yı aġzıña[61]
Vaṣf eyledi didi elif ü mīm ü rā vi yā

5 Emrī n'ider zamāne[yi] sensüz fedā ider
Çeşm ü dehān u ḳaşlarıña 'ayn u mīm ü rā

[59] ṣafḥasına misk ile yazdım: ṣafḥasında müşg ile yazduñ (Saraç, G.7, s.39)

[60] ṭolaşduġın:ḳuşatduġın (Saraç, G.7, s.39)

[61] Divanda bu mısra yerine aşağıdaki mısra geçmektedir:

Leb açdı kāmet ü dehen ü ḳaşlaruñ göñül (Saraç, G.7, s.40)

25

[11a]

Kāşif

MefāʿîlünMefāʿîlünMefāʿîlünMefāʿîlün

1 Ḫarābāt-ı muḥabbetden o dil kim bāde-nūş olmaz
Bu meclisde rehā-yāb-ı ḫumār-ı ḳayd-ı hūş olmaz

2 Perīşān-sāz-ı nārım ki hicr olmaḳ ne mümkündür
O şemʿ-i āh kim tāb-efken-i bezm-i sürūş olmaz

3 Cihānda cevher-i nā-yāb-ı laʿl-i yārdan ġayrı
ʿArūs-ı bāde-i ḥamrāya bir şey zīb-i gūş olmaz

4 Taḥammül itmeyen dil-nīş-i zenbūr-ı ġam-ı hicre
O şūḫuñ ravża-i ʿaşḳda şir saña nūş [olmaz]

5 Cihānda merdüm-i nā-puḫtedür bī-şüphe ey **Kāşif**
O kim bir nūrdan pervāne-āsā şuʿle-pūş olmaz

26

Nāʾilī

Mefʿûlü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿûlün

1 Yaḳdum dili āteşlere tāb-ı naẓarumdan
Berg-i gül-i ruḫsāruña dāġum eserümden

2 Ḳıl āb-ı ruḫ-ı ʿişmet olan eşküme raġbet
ʿĀr eyleme ālāyīş-i dāmān-ı terümden

3 Pür şekve-i āhum beni söyletme ġamum var
Āyīnesiñ olma müteʾeṣṣir kederümden

4 Efsūs ki āzurdesiñ ey naḫl-i bihiştī
Tāb u tef[62]-i āh-ı dil-i düzaḫ-şererümden

5 Mihrinden alup **Nāʾilīʾyā** dīdelerüm feyż
Yāḳūta döner her biri ḫūn-ı cigerümden

27

[11b]

Fehīm

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Ben ki āzāde-dilem ḳayd-ı taṣarruf ne belā
Yār u aġyāra müdārā vü telaṭṭuf ne belā

2 Yārı[63]maʿ şūḳ gerek ki çeke dil teklīfin
Rind-i ālūfteye erbāb-ı tekellüf ne belā

3 Dilbere māʾil olan merd gerek bü'l-heves
Her Züleyḫā-yı zamāna ġam-ı Yūsuf ne belā

4 İderem bezmde[64] küstāḫ-ı temennā-yı viṣāl
Ḫīre mestān-ı mey-i ʿaşḳa tevaḳḳuf ne belā

[62]tef: teb (İpekten, G.248, s.263)

[63]yārı: yār-ı (Üzgör, G.IV, s. 308)

[64] bezmde: bezme (Üzgör, G.IV, s. 309)

5 Cānı cānānuñla müddehidü'l-eczā ḳıl
Dem-i vaṣla şeġaf u hicre teʾessüf ne belā

6 Bil vücūd-ı ʿademi birbirine āyīne
Ḳıl temāşa ṣuver-i ʿaks-i taṣavvuf ne belā

7 Merd-i bī-pāk u levendem[65] şuʿāra içre **Fehīm**
Zen-tabiʿat süfehā gibi taẓarruf ne belā

28

Behiştī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Çün tāze ruḫuñ reng[66]-i çemende güle düşdi
Aġlarken işitdi anı bülbül güle düşdi

2 Kāküllerüñe ṭālib olup gülşene vardum
Evvel naẓarum ṭāliʿi gör sünbüle düşdi

3 Ḥüsnüñ gülüñe ṭālib olal'dan dil-i ʿuşşāḳ
ʿĀlemlere ey ġonca-dehen ġulġule düşdi

4 Bezm-i ezelüñ her kişi bir nesnesin aldı
Yaġmada bizüm destümüze bülbüle düşdi

5 Bir ʿāşık-ı maḥrūm idi bezmüñde **Behiştī**
Laʿl-i lebinüñ mesti olal'dan müle düşdi

---

[65] bī-pāk u levendem: bī-bāk-levendem (Üzgör, G.IV, s. 309)

[66] reng: bezm (Aydemir, G.541, s.525)

29

[12a]

Rüşdī[67]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Görüp āhū gözün ey dīde giryān olduġım ḳaldı
Ḳoḳup müşgīn ṣaçın ey dil perīşān olduġım ḳaldı

2 O verd-i nā-şüküfte zīb-i dest-i bü'l-heves oldı
Benüm gūyende bülbül gibi nālān olduġım ḳaldı

3 Fürūzān itdi āḫir şemʿ-i rūyuñ bezm-i ġayr içre
Benüm pervāne-āsā şöyle sūzān olduġım [ḳaldı]

4 Zamān-ı vuṣlatuñ ẕevḳın raḳīb-i kem- ayār itdi
Benüm ancaḳ esīr-i dām-ı hicrān olduġım ḳaldı

5 Netice virdigi yaş oldı ʿaşḳuñ **Rüşdī'yā** cānā
Hemān āzurde-i ʿaşḳ-ı cirānān olduġım ḳaldı

30

Kelīm

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Gözümden ḫāk-i pāyuñ gitdi giryān olduġum ḳaldı
Çıḳardum zülfüni elden perīşān olduġum ḳaldı

[67]Sahhâf Rüşdî Divanında bu gazel yer almamıştır.

2 Benümle olmaduñ hem-cāme-ḫˇāb ey āhū-yı vaḥşī
Ser-i kūyuñda Mecnūn gibi ʿüryān olduġum ḳaldı

3 Dirīġā menzil-i maḳṣūda vāṣıl olmadum gitdi
Hemān yollarda bī-hūde[68] bostān olduġum [ḳaldı]

4 Felek yandırmadı şemʿ-i murādum deyr-i kūyuñda
Benüm ey büt hemān maḥcūb-ı īmān olduġum ḳaldı

5 **Kelīm** ol serv-i āzāduñ ḳuluydım bir zamān şimdi
Gidüp ol dem[69] esir-i derd ü hicrān olduġum ḳaldı

31

[12b]

Kāmī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Düşenler ʿaşḳuña vādī-i eymen Ṭūr bulmışlar
Görüp ol āteşīn ruḫsārı nārı nūr bulmışlar

2 Ararken ḫaṭṭ-ı laʿlüñ muṣḫaf-ı ḥüsnüñde diḳḳatle
Dü-saṭr-ı āyet-i Kevṣer gibi mesṭūr bulmışlar

3 Tehī-dest olmamışlar yine vuṣlat-gāh-ı Yūsuf'dan
Kimi bir pūşe-i dāmen kimi nā-ṭūr bulmışlar[70]

[68]yollarda bī-hūde: bī-hūde yollarda (Çelen, G.261, s.217)
[69]ol dem :oldum (Çelen, G.261, s.217)

[70] Divanda bu mısranın yerine aşağıdaki mısra geçmektedir :

Kimi dāmen kimi sad-şerḥa-i nāsūr bulmışlar (Yazıcı, G.63, s.204).

4 Hele meydān-ı Ḥaḳ-gūyān içinde dār-ı dünyāda
Sezā-yı c āh-ı vālā-rütbe bir Manṣūr bulmışlar

5 Egerçi māh-rūlar ḫayli yoḳ ey şöhre-i āfāḳ
Seni bu şehr içinde cümleden meşhūr bulmışlar

6 Beyābān-gīr-i ḥasret ḥāciyān-ı Kaʿbe-i ḳūyuñ
Görince āfitāb-ı vech-i pāküñ nūr bulmışlar

7 Ḫarāb-ābād iken dil münkesir-ḥāṭır iken **Kāmī**
Bu naẓm-ı dil-keşin[71] her beytini[72]kim maʿmūr bulmışlar

32

Şehdī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Nişān-ı tīrüñ ol ḳaşı kemānuñ dūr bulmuşlar
Çekenler çile-i ʿaşḳı ḳatı pür-zūr bulmuşlar

2 Berāt-ı ḥüsnüñüñ ancaḳ nişānı ḳalmış ebrūda
Ḫaṭ- āver-i dil-rübā ḥükmünde[73] bir menşūr bulmuşlar

3 Ḳalup[74] cāh-ı zeneḫdānında dilber Yūsuf-ı ḥüsnüñ
Anı sevdā-gerān-ı ehl-i dil mecbūr bulmuşlar[75]

---

[71]dil-keşin: āb-darı(Yazıcı, G.63, s.204).

[72]her beytini: ḥak bu (Yazıcı, G.63, s.204).

[73] ḥükmünde: ḥaḳḳında (Bayındır, G.11, s.348)

[74] ḳalup: düşüp(Bayındır, G.11, s.348)

4 Şeb-i zülfünde ḳayda irmiş nice ʿāşıḳlar
Ruḫ-ı pür-tābı getürdükde maḥż-ı nūr bulmuşlar

5 Sipāh-ı fitneyi āmāde itmiş kāfir-i ḥüsni
Dil almaḳ istemiş ʿuşşāḳı hep mehcūr bulmuşlar

6 ʿAceb midür şarılsa gerden-i cānāna ehl-i ʿaşḳ
Bu derde çāre ancaḳ merhem-i kāfūr [bulmuşlar]

7 N'ola böyle şikeste-beste olsa şiʿrüñ ey **Şehdī**
Görenler ḥāṭır-ı maḥbūbıñı meksūr bulmuşlar

33

Faṣīḥ[76]

Mefʿûlü Mefâʿilü Mefâʿilü Feʿûlün

1 İtmeñ ṣaḳınun gonçesini çīde-bahāruñ
Zinhār ḳoparmañ yüregin bülbül-i zāruñ

---

[75] Divanda 6. beyit olarak geçmektedir. Ayrıca divanda bu beyitten sonraki beyitlerle mecmuadaki beyitler farklılık arz etmektedir:

3 Ḥaṭ-ı sebz görenler nev-demīde gird-i laʿlinde
Ḫızır-veş anda āb-ı zindegī mestūr bulmuşlar

4 Gubār-ı ḥaṭṭı itmiş pīçīş-i zülfiyle āmīzeş
Dolaşır genc-i ḥüsni nice mār u mūr bulmuşlar

5 Kimi dir meh-i ʿizār ol şūḫa kimi āteşīn-ruḫsār
O kāfir-i mācera vaṣfında nār u nūr bulmuşlar

7 Ṣaḳın düzd-i çeşm-i yārdan bir laḥza ey Şehdī
Nişān-ı tīrin ol ḳaşı kemānuñ dūr bulmuşlar (Bayındır, G.11, s.348)

[76] Çıpan, G.232, s.388

2 İtdüñ seḥeri ġoncaları luṭf ile bīdār
Göñlüñ ele alduñ yine ey bād-ı hezāruñ

3 Hāl-i dil-i gümgeşteden aṣla ḫaberüm yoḳ
Bu cānibe düşmez mi ṣabā geşt ü güẕāruñ

4 Kem ḥavṣalasın ḥāṭıra bir gelmesün ey dil
Yoḳ cüy ṣıfat ʿaşḳ ile bir yerde ḳarāruñ

5 Ḫūn girye ḳıyās eyleme cāy itdi **Faṣīḥ'üñ**
Āyīne-i çeşminde senüñ reng-i ʿiẕārun

34

[13a]

Nābī[77]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Ne olur bār-ı belā ʿaşḳ-ı girān-renc gibi
Ne şifā-baḫş-ı ṭabiʿat bulunur genc gibi

2 Yüri yek-rengüñi vāsıṭa-i raḥat bil
Olma āzürde dü reng olmada şaṭranc gibi

3 Mey gibi çihre-fürūzende-i ḫūbān olmaḳ
Ḫoşdur ifsād-ı ʿuḳūl eylemeden benc gibi

4 Bende ḫamyāze-i āġūş u raḳīb-i bed-reg
Ṣarılur gerdenine ʿillet-i ḳulunc gibi

[77] Bilkan, G.849, s.1096

5 Ḳadd-i yār ile bile gerdiş ider çeşm-i raḳīb
Deyrde resm olınan ṣūret-i Efrenc [gibi]

6 Ṣıġışur ḫalḳa-i eflāk żamirümde benüm
Görinür vüsʿatı ancaḳ raḳam-ı penc gibi

7 Bana ne faʾide ḥāṣıl ṭutalum ḫalḳ dimiş
Gelmeye ʿāleme **Nābī**-i süḫen-senc gibi

35

Sabrī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Gird-āb-ı belā dāʾire-i ṣoḥbetümüzdür
Zehr-āb-ı cefā āb-ı ruḫ-ı ʿişretümüzdür

2 Bī-mār-ı ġamuz şöyle ki tehī curʿa-i şīşe
Tāb-efgen-i dūş-ı dil-i bī-ṭāḳatümüzdür

3 Ol neşve-i feyż[78] ki dil-i pür-ġam-ı ʿālem
Muḥtāc-ı meded-kārī-i keyfiyyetümüzdür

4 Ser-mest-i mey-i ʿişve iken ġamze-i dil-ber
Ḥasret-keş-i cām-ı dil-i pür-ḥāletümüzdür

5 Biz murşīd-i bīdār-dilān-ı şeb-i derdüz
Ġavġā-gede-i rūz-ı cezā ḫalvetümüzdür

[78] feyż: feyżüz (Çeçen , G.77, s.352)

6 Bī-ḫavf u recāyuz ki Ḫalīlu'llāh-ı ʿaşḳuz
Āteş-geh-i ġam bāġçe-i rāḥatumuzdur

7 **Ṣabrī** biz o Ḫıżr-ı suḫanuz [ki]āb-ı ḥayātun
Ṭarḥ-efgen-i mevci nefes-i himmetümüzdür

36

[13b]

ʿArżī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Yıḳarsın ḫātırum her dem sebebsüz bī-mürüvvetsün
Karāruñ yoḳ zemīn-i dilde her-cāyī-ṭabīʿatsün

2 Ne ḳadr-i ḥüsnüñi bildüñ ne mihr-iʿāşıḳı ṭuyduñ
ʿAceb āşüfte ālüfte ʿaceb ālūde-ṣoḥbetsün

3 Ḳomazsın bir ḳarār üzre göñülde leẕẕet-i ʿaşḳuñ
Benüm idrāküm üzre bī-ṣebāt u bī-fütūvvetsün

4 Cihānı kendüñe ḳul eyleyeyüm dirseñ zamānuñ yoḳ
Anınçün böyle ser-gerdān u ṣaḥrāyī-cibilletsün

5 Yeter inṣāfa gel fırṣat ġanimetdür bu ʿālemde
Dil-i ʿ**Arżī** gibi bir dil-ber-i ṣāḥib-ṭabiʿatsün

37

Ṭarzī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Ṣanmanuzẕevḳı müdām olmaya rindān-ı ġamuñ
Meclis-i ḫaşre sürer neşvesi mestān-ı ġamuñ

2 Āteş-i āhum ile penbe-i dāġ-ı pür-ḫūn
Āteşīn gülleridir ṣaḥn-ı gülistān-ı ġamuñ

3 Ne bilürʿ ālem-i zehr-āb-keşān-ı ʿaşḳı
Görmeyenler ne çeker yār-ı perestān-ı ġamuñ

4 Ne keşā-keşler ola rūz u cezāda seyr it
Ḳor mı ʿuşşāk senüñ kūşe-i dāmān-ı ġamuñ

5 Rāh-ı ʿaşḳuñda senüñ ölmege cān virmez mi
Cevher-ı rūḥ bilen ḫāḳ-ı şehidān-ı ġamuñ

6 Āh u feryād ile**Ṭarzī**'dür iden taḳsīmin
Şīve- ārā-yı nevḥa- ṭırāzān-ı ġamuñ

38

[14a]

Bākī[79]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Jālelerden ṭaḳınur tācına gevher lāle
Şāh olupdur çemen iḳlīmine beñzer lāle

[79] Küçük, G.466, s.279

2 Salṭanat bār-gehin ḳurdı yine faṣl-ı bahār
Taḫt-ı Cemşīd çemen tāc-ı Sikender lāle

3 Būy-ı müşgīn-i bahār irdi dimāġ-ı dehre
Yaḳalı dāmen-i küh-sārda micmer lāle

4 Al fānūs ile geldi giceden gül-zāra
Virdi ṣaḥn-ı çemenüñ yollarına fer lāle

5 Ergūvānlar ṭutışup ḫırmen-i gül yanmaġ içün
Gül-sitān milkine āteş ḳodı yir yir lāle

6 Dāġ-ı hicrān elemin ḳılmaġa dilden bīrūn
Ṣaḥn-ı gül-şende ṭutar gül gibi sāġar lāle

7 Jāle naḳdin ḳadehe ḳoydı çemen bezminde
Cemʿ idüp ṣaḳlamadı ġonca gibi zer lāle

8 Şol ḳadar ṭoġradı şemşīr-i fırākuñ ki gören
Dil-i ḫūnini ḫayāl eyledi ḳatmer lāle

9 Zīnet-i gül-şen-i iḳbāle yiter ey **Bāḳī**
Çihre-i baḫt-ı şehenşāh-ı muẓaffer lāle

39

Lehu[80]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ṣubḥ -dem bülbül niyāz itdükçe geldi nāze gül
Rāz-ı ʿaşkı der-miyān itdi açıldı tāze gül

2 Oldı ṣaḥn-ı bāġda peydā gül-efşānlar yine
Ḥaṣılı döndi çemen bezminde āteş-bāze gül

3 Uymadı bir gün hevā-yı bülbül-i şūrīdeye
Meyl ider dāʾim nesīm-i ṣubḥ ile pervāze gül

4 Bir yire cemʿ eylemiş evrāḳ-ı nāz u şīveyi
Rişte-i cānından itmiş bülbülüñ şīrāze gül

5 Göklere irgürdi **Bākī** gulgul-i ʿaşkuñ senüñ
Ṣalmadın rūy-ı zemīne ḥüsn ile āvāze gül

40

[14b]

Ṣābit[81]

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Görüp güşādelügüñ ṣanma ṣaġdur nergis
Firāk-ı çeşmüñ ile dil-be-dāġdur nergis

[80] Küçük, G.302, s.208

[81] Karacan, G.156, s.429.

2 N’ola muḥāsebesin görse verd-i cābīnüñ
Çemende nāẓır-ı evḳāf-ı bāġdur nergis

3 Ḥarīm-i cāmiʿ-i gülde bahār sultānuñ
Maḳām-ı pākine bir zer-çerāġdur nergis

4 Ḳażāda ʿayni olup çeşm ü gūş-ı ʿuşşāḳuñ
Ḳudūm-ı dilbere hep göz ḳulaġdur nergis

5 Gül-i ḳadehde ḥabābuñ nümāyişin baḳamaz
Sefer göründi gider bir ayāġdur nergis

6 ʿAṣā vü kāşe-i deryūze- kār-ı kūr be-kef
Gedā-yı der-be-der-i bāġ u rāġdur nergis

7 N’ola dehānına ṭutsa o ġonçe-fem **Ṣābit**
Tamām-ı cāma münāsib ḳabaġdur nergis

41

Lehu

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Ne ʿaceb olsa ḳabādan mütecerrid ġonca
Bāġda oldı bu sāʿat mütevellid ġonca

2 Bülbülüñ silsileden olduġı ẓāhir oldı
Ṭaḳdı zencīr-i cünūna yine seyyīd ġonca

3 Ṣaḥne-i nāmiyenüñ ṭomruġına girmez idi
Olmasa böyle muʿānid mütemerrid ġonca

4 Ṣoñı cemʿiyyet-i bāġda perişānlıḳdur
Oldı bu ṣūret-i maʿnāyı müʾeyyid ġonca[82]

5 Bir ḳaba şemle ṣarup ḳırdı geçürdi **Ṣābit**
Güldüre güldüre ezhārı muḳallid ġonca

42

[15a]

Naʿt-ı Fehīm

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Mihr ü meh kim devr iderler ʿālemi her rūz u şeb
Devr-i nā-hem-vār-ı eflākegülerler rūz u şeb

2 Mihr ü mehle bu pelengī- ḫū sipihr-i kīne-cū
Bir ġażenferdür ġıdā eyler iki ser rūz u şeb

3 Mihre düşmendür meger meh kim hilāl ü bedrden
Gāh gürz eyler ḥavāle gah ḥançer rūz u şeb

4 Mihr ü meh ṣanma felek bīm-i ḥadeng-i āhdan
Eksük itmez kellesinden iki miġfer rūz u şeb

5 Cirm-i mihr ü meh degil çarḫ üzre bir āyīneden
ʿArz iderler dehre ḥüsnin iki dilber rūz u şeb

[82]Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Sūzen-i ḫār ile şīrāzeleyüp evrāḳın
Pāk mecmuʿa ider bāġda mücellid ġonca(Karacan, G.295, s.500).

6 Mihr ü meh mi şuʿle-i dūd-ı dil-i ʿāşıḳ mıdur
Ney ki bu manẓūr olan cirm-i münevver rūz u şeb

7 Mihr ü meh ṣanma şerār-ı dūd-ı āh-ı ʿāşıḳān
Dāġ-dār itmektedür eflākı yer yer rūz u şeb

8 Mihr ü meh-ı nev gibi zerd ü nizār-ı ʿaşḳ olan
Çarḫı ʿİsī-veş ider bālīn ü bister rūz u şeb

9 Mihr ü meh ṣanma şikār içün bu vaḫşet-gāhda
Pīşe-zārın devr ider iki ġażanfer rūz u şeb[83]

10 Mihr ü mehle āsumān bir sīne-sūz abdāldır
Kim ṭurur pehlū-yı pür-dāġında aḫker rūz u şeb

[15b]

11 Başını kes mihr ü māhun Ẕü'l-fikār-ı āhla[84]

12 Mihrine aldanma çarḫuñ baḳma şekl-i māhına
Perde-i çeşmüñde devr olsa muṣavver rūz u şeb

13 Mihr ü mehden eyleyüp peymāne rūşen-meşrebān
Raġmına eflāküñ eyler nūş-ı sāġar rūz u şeb

---

[83] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Mihr şāh-ı rūşenādır māh serdār-ı nücūm
Ḫayl-i aḫterān ederler cemʿ-i leşker rūz u şeb(Üzgör, K. I, s.100).

[84] Mecmuaya alınmayan ikinci mısrası Divanda şöyle geçmektedir:

Ṣaf-şikāf-ı düşmen ol mānend-i Ḫaydar rūz u şeb(Üzgör, K. I, s.100)

14 Mihr ü meh kim iki güldür zīnet-i destār[85]-ı çarḫ
Çok şeh-i devrāna oldı zīb ü efser rūz u şeb

15 Mihr ü mehle çarḫ-ı mīnā-fām bir baḥr oldı kim
İki nlīüfer verir ol baḥrü'l-ḥıżr[86] rūz u şeb

16 Rūşen olsa mihr ü mehundan n'ola ol sīne kim
Cilve-gāh itdi[87] dīn-i Peyamber rūz u şeb

17 Ol Peyember kim żiyā-yı nūrıdur mihr ü mehe
Tīre-tīh-i tīregīden nūra rehber rūz u şeb

18 Mihr-i eflāk-i nübüvvet māh-ı evc-i ıṣṭıfā
Aḥmed-i mürsel ki ʿālem-i medḥin[88] eyler rūz u şeb

19 Mihr ü mehden ṣanma feyż-i ḫāḳ-i pāyıdır anuñ
Kim olur pīr-i sipihrüñ ceybi bir pür-zer rūz u şeb

20 Mihre ṭaʿn itse ʿaceb mi māh- rūyı[89] tā ebed
İtti tenhāʿ ālemi pür-nūr yekser rūz u şeb

---

[85]destār: gül-zār (Üzgör, K. I, s.100)

[86] baḥru'l-ḥıżr: baḥr-ı āhdur (Üzgör, K. I, s.100)

[87] itdi: ide anı(Üzgör, K.I, s.100)

[88] medḥin: naʿtın (Üzgör, K.I, s.100)

[89]ʿaceb mi māh-i rūyı: meh-i rūyı ʿaceb mi (Üzgör, K.I, s.100)

[16a]

21 Mihr ü māhuñ[90] ʿadli olsa pertev-endāz-ı cihān
Tā ṣabāḥ-ı maḫşer olurdı berāber rūz u şeb

22 Görselerdi şāhidan mihr ü mehiñ ger ʿişmetin[91]
Ḥacletinden olalardı ser-be-cā der rūz u şeb

23 Didüm eflāke nedür bu mihr ü meh-nām iki gül
Būy-ı feyżi itmede dehri muʿaṭṭar rūz u şeb

24 Dedi mihr ü meh degüldür ravżasından ol Şeh'üñ
Ḳudsiyān gerdān iderler iki micmer rūz u şeb

25 Mihr ü meh-rāyā ḫudāvendā şefīʿe'l-müznibā
Ey ki ḳalbündür cemāl-i Ḥaḳḳ'a maẓhar rūz u şeb

26 Cürm-baḫşā cirm-i mihr ü māhdan idüp siper
ʿÖzr ider cürmin diler çarḫ-ı sitem-ger rūz u şeb

27 Sensin ol kim mażhar-ı cūduñ olaldan mihr ü meh
Dehre ser-tā-ser olurlar sofra-güster rūz u şeb

28 Dehri ʿaḳs-i nūruñ itdi[92] feyż-āb-ı mihr ü meh
Pāyuña itse n'ola īṣār-ı gevher rūz u şeb

29 Mihr ü māh itmezdi sırr-ı nūr-ı evvelden ẓuhūr
Devr-i ʿahdüñ olmasa eyyāma maṣdar rūz u şeb

---

[90]māhıñ ʿadli: māh-ı ʿadli (Üzgör, K.I, s.100)

[91]şāhidan mihr ü mehiñ ger ʿişmetin: mihr ü meh ger şāhidān-ı ʿişmetin (Üzgör, K.I, s.102)
[92] itdi: idüp (Üzgör, K.I, s. 102)

30 Mihri döndürdüñ yolundan māhı ettiñ sīne-çāk
Muʿcizātuñ söylenir kişver-be-kişver rūz u şeb

[17a]

31 Ẓılluñı Ḥaḳ nūr-ı mihr ü mehde ḳıldı taʿbiye
Olmasa sāyeñ n'ola ey rūḥ-peyker rūz u şeb

32 Mihr ü māhıyla felek bir sā'il-i pür-ḫırṣdur[93]
İki kāseyle cenābuñdan ider cer rūz u şeb

33 Mihr ü māh olsaydı ebr-i ḳaḫruña maẓhar eger
Dehre göstermezdi nūr[94] tā ṣubḥ-ı maḥşer rūz u şeb

34 Ḥasret-i neẕẕāre-i mihr-i ruḫuñla meh gibi
Cüst ü cū eylerdi ẓulmātı Sikender rūz u şeb

35 Ḫaṭṭıña[95] müştāḳ mihr ü meh degül tenhā[96] hemān
Teşnedür pā-būsuña bu heft- minber rūz u şeb

36 Çihre-sāy-ı ḫāk-i dergāhuñ olaldan mihr ü meh
Her biri feyżiyle eyler ḫāki gevher rūz u şeb

37 Nūr-ı mihr ü meh gibi kim ẓılluñeyler münhezim
ʿAskerüñ küffāra olmaḳda muẓaffer rūz u şeb[97]

---

[93] Divanda bir sonraki beyit ile yer değiştirmiştir(Üzgör, K.I, s. 102).

[94] nūr:yüz (Üzgör, K.I, s. 102)

[95] ḫaṭṭıña: ḫuṭbeñe (Üzgör, K. I, s. 104)

[96] tenhā: şāhā (Üzgör, K,I, s. 104)

[97] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyitler mecmuaya alınmamıştır:

38 Levḥa-i zer-kār-ı mihr ü māh-ı feyż-āṣārdan[98]
Āyet-i naʿtuñ **Fehīm** itmekde ezber rūz u şeb

39 Mihr ü meh-feyżā benem ol berk-i āteş-i ṭāb ki
Feyż-i teʾṣīri ḳażā ṭabʿumda ister rūz u şeb

40 Şāʿir-i rūşen-ḫayālem mihr-ṭabʿum meh-żamīr
Ġarḳ-ı nūr olmaz mı ol kim medḥin eyler rūz u şeb

[17a]

41 Bu ḫuṣūṣa mihr ü māh iki güvāhumdur benüm
Kim cemālüñ mihridür ṭabʿumda mużmer rūz u şeb

42 Ḥāṭırum ābisten-i ṣad-mihr ü mehdür gerçi kim
Eksik olmaz çeşm-i ṭūfān-zādan aḫter[99] rūz u şeb

43 Pertev-efzūn[100] olsa yüz bin mihr ü meh ḫuşḳ eylemez
Ol ḳadar dāmān-ı çeşmim olmada ter rūz u şeb

Mihr ü māha düşmen olmaġla ne var ḫuffāf-veş
Olsa bir köpek ne ġam Bū Cehl-i kāde rūz u şeb

Nūr-baḫş-ı mihr ü māh oldı nuḳaṭı kilkünüñ
İtse naʿtüñ n'ola idrāk-i suḫan-ver rūz u şeb (Üzgör, K.I, s.104)

[98] Bu beyit Divanda 41. beyit olarak geçmektedir (Üzgör, K.I, s.104).

[99] aḫter:aḫker (Üzgör, K.I, s.104)

[100] efzūn: endāz (Üzgör, K.I, s.104)

44 Eylemem teʾṣīr-i mihr ü māhdan şekve faḳīr
Gam yimem geçmektedür ger ḫayr u ger şer rūz u şeb

45 Bu ḳasīdem çarḫ-ı maʿnī-nāmdır pür-mihr ü meh
ʿĀlemi devr itmede bī-çarḫ u miḫver rūz u şeb

46 Muḫtaṣar eyle sözüñ ey dil çoḳ olmaz mihr ü meh
Fāriġ ol taḥṣīl-i ḥāṣıldır mükerrer rūz u şeb

47 Tā ki mihr māhı örte geh küsūf u geh ḫusūf
Tā ki her-bār ola çün kāfūr u ʿanber rūz u şeb

48 Mihr ü mehden de olursa ḫāṭır-ı aʿdān ola
Çok sifālīn-pāre meksūr u mükedder rūz u şeb

49 Mihr ü meh devr eyledikçe ʿālemi her ṣubḥ u şām
Ṣad selām olsun revān-ı pākine her rūz u şeb

43

Müfred[101]

Mefāʿīlün Mefāʿîlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Ṣadā-yı raʿd pür-zūrı münebbihden ʿibāretdür
Baḳılsa bu felek bir iki günli ḳubbe sāʿatdür

[101] Divanda bu müfret bulunamamıştır.

44

[17b]

Na‘t-ı Şems-i Tebrîzî

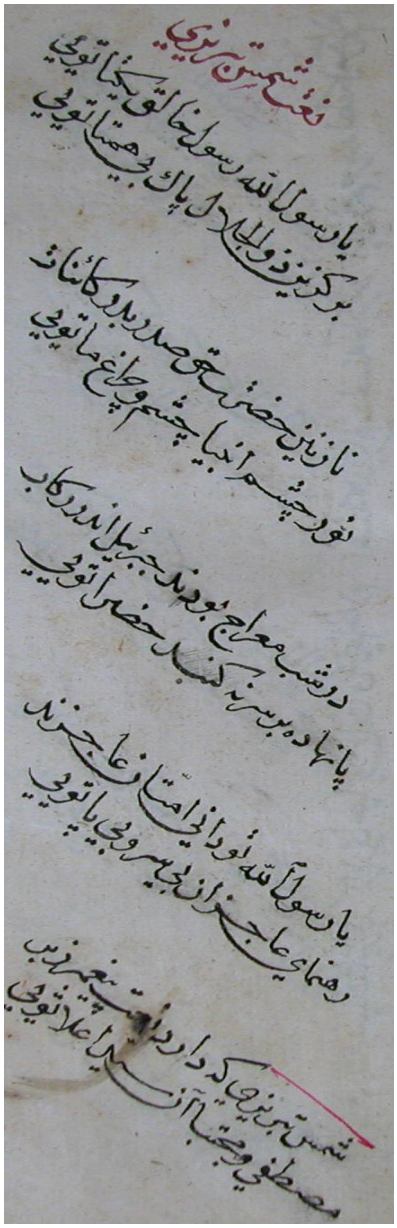

45

Naʿt-ı Nesīmī

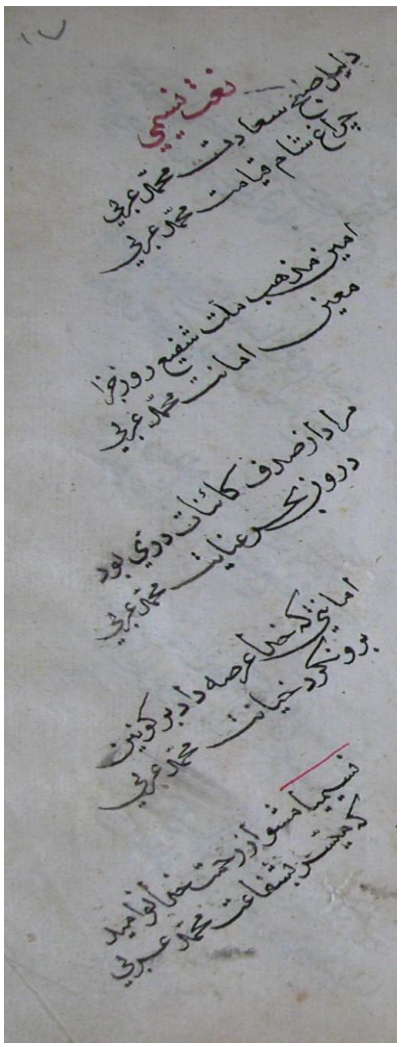

[18a] 46

Na‘t-ı Mevlānā

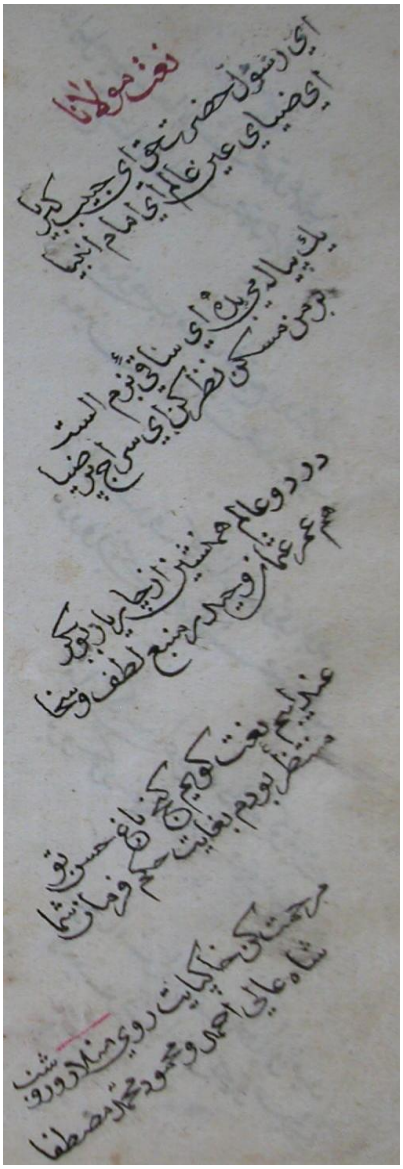

47

Naʿt-ı Nābī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 E’s-selām ey server-i enbiyā[102]-yı ādem e’s-selām
E’s-selām ey bādī-i īcād-ıʿ ālem e’s-selām

2 E’s-selām ey gevher-i yektā-yı ẕāt-ı aḳdemüñ[103]
Zīver-i bālā-yı ṭāḳ-ı ʿ arş-ı aʿ ẓam e’s-selām

3 E’s-selām ey ḳufl-ı genc-i raḥmet -i Ḥaḳ tā-ezel
Dest-i istiʿ dāduña olmış müsellem e’s-selām

4 E’s-selām ey intisāb-ı ẕāt-ı pāküñle senüñ
Oldı böyle nevʿ -i insān-ı[104] mükerrem e’s-selām

5 E’s-selām ey ceddüñ olmaġla Ḫalīl’e itdi Ḥaḳḳ
Āteşi gülzār[105] bir gülzār-ı ḥürrem e’s-selām

6 E’s-selām ey ḳurb-ıʿ ahdüñ feyżinüñ teʾeşşīridür
Ki eyledi iḥyā-yı emvāt İbn-i Meryem e’s-selām

7 İşte geldi **Nābī**-i dil-i ḫasta ḫāḳ-i pāyuña
İde[106] zaḫm-ıcürmüne luṭfuñla merhem e’s-selām

---

[102] enbiyā:evlād (Bilkan, G.537, s.856)

[103]aḳdemüñ: aḳdesüñ (Bilkan, G.537, s.857)

[104] insān-ı: insānī (Bilkan, G.537, s.857)

[105] Āteşi gülzār:āteş-i Nemrūdı (Bilkan, G.537, s.857)

[106]ide:eyle (Bilkan, G.537, s.857)

48

[18b]

Ġazel-i Nā'ilī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Mesīḥā-sūz olan derdüñ eṭibbā rūḥ yazmışlar
Leb-i laʿlüñ nemek-pāş-ı dil-i mecrūḥ yazmışlar

2 Viṣālüñle güzārān bir deme dīvān-ı ḳısmetde
Berāt-ı ʿıyş-i Cem menşūr-ı ʿömr-i Nūḥ yazmışlar

3 Degil yā[107]-yı ḳabada ṭalʿatuñ naḳḳāşlar güyā
Zemīn-i lāciverde bir dıraḫşān levḥ[108] yazmışlar

4 Yazanlar çeşm-i mestin Rüstem-i Şehnāme-i āşūb
Maḥabbet ʿālemin bir tīġ ile meftūḥ yazmışlar

5 O ser-meşk-i ḳalemsün māḥaṣalsuñ levḥ-i fıṭratdan
Muṣavvirler ki Yūsuf'dan seni memdūḥ yazmışlar

6 Ḳomuşlar nāmını teşrīḥ-i minnet tīġ-i ġamzeñle
Tenüm ṣad çāk idüp bir nüsḫa-i meşrūḥ yazmışlar

7 Ḳalem vażʿ eyleyenler nüsḫa-i tevkiʿ-i iḳbāle
Felekden iltimās-ı devleti mercūḥ yazmışlar

---

[107] yā:mā'ī (İpekten, G.87, s.193)

[108] levḥ: būh (İpekten, G.87, s.193)

8 İdenler nāme-i ʿaşḳ[ın] cevābında ṣūver-kārī
Raḳībi meclis-i cānāneden maṭrūḥyazmışlar

9 Olanlar **Nā'īlī** imżā-nüvīs-i ḫüccet-i ḫūbī
Göñül mülküni ister bāġ idüp merbūḥ yazmışlar

49

Müfred-i Lehu[109]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Ḫūblar gül gibi ārāyiş-i bāġ oldı yine
Faṣl-ı gül bülbüle dāġ üstüne dāġ oldı yine

[19a]

Cāmī **50**

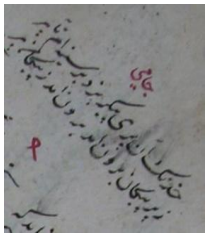

51

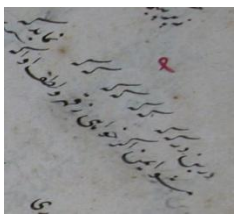

[109] İpekten, Müfr. 27, s.333

Ṣā’ib 52

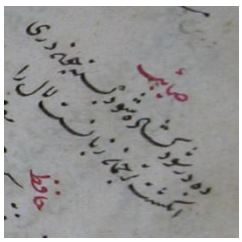

53

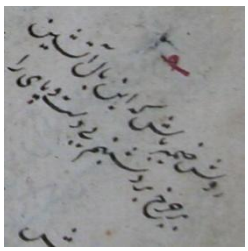

54

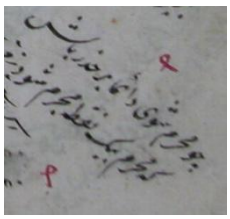

55

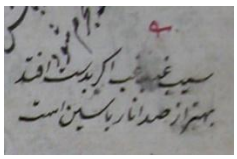

Ḥāfiẓ 56

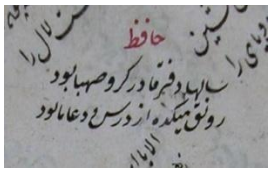

57

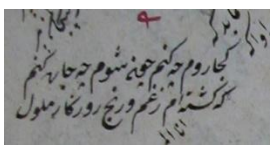

58

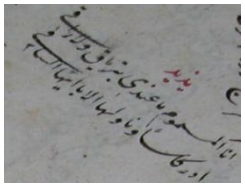

59

Ḥāfıẓ

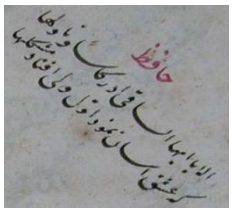

Cāmī 60

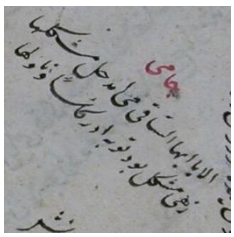

Şāhī 61

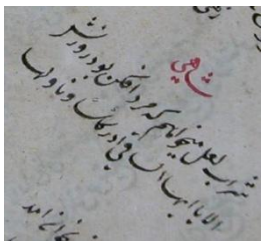

Hilālī 62

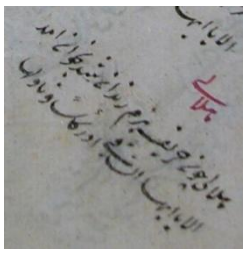

[19b]

Ḫayyām **63**

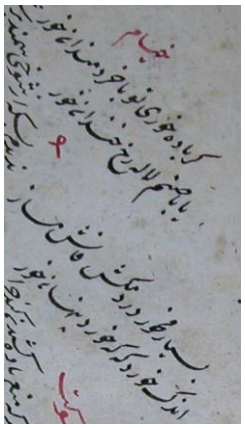

64

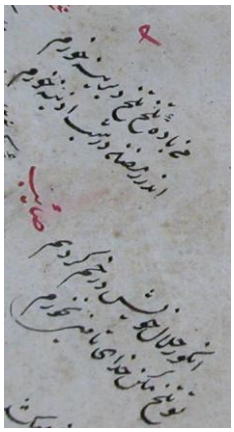

65

Ṣāʾīb

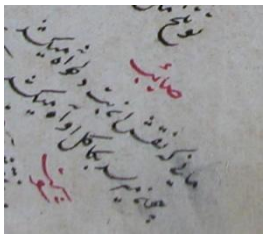

66

Şevket

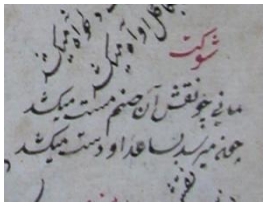

67

Ṣāʿīb

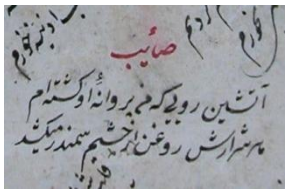

68

Şevket

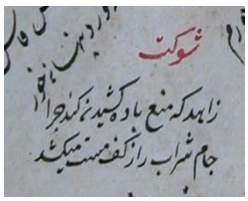

69

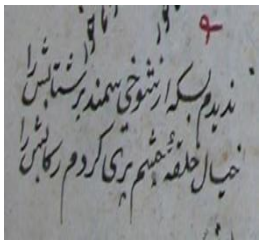

70

İmrü’l Ḳays

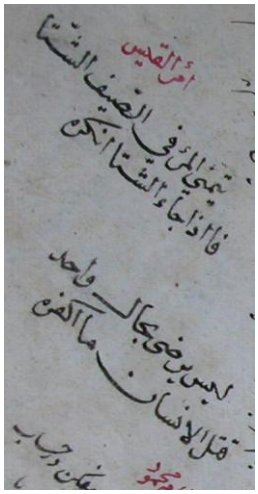

71

Be-nām-ı Maḥmūd

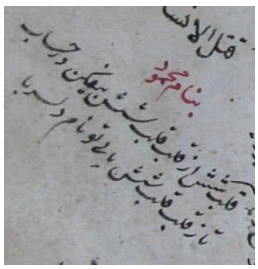

72

Be-nām-ı Aḥmed

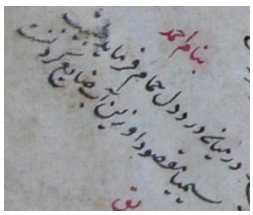

73

Be-nām-ı ʿİṣmet-i Ṣadīḳ

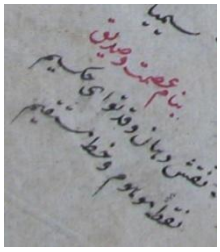

74

[20a]

Güfte-i Nābī Tārīḫ-i Çeşme-i Muṣāḥib Paşa

Feʿilâtün Mefâʿîlün Feʿilün

1 Menbaʿ ül-ḫayr Muṣṭafā Paşa
Ki şerefdür vücūdı insāna

2 Hem Muṣāḥib hem āṣaf-ı ṯānī
Ḥażret-i pādişāh-ı devrāna

3 Bunda bu çeşmeyi idüp iḥyā
Virdi ṣu anda bāġ-ı rıḍvāna[110]

4 Ġūyā teşnedür aña gerdūn[111]
İçmek ister bir iki peymāne

5 Fikr-i tārīḫ iderken ey **Nābī**
Bu nümūdār-ı āb-ı ḥayvāna

[110] ṣu anda bāġ-ı Rıḍvāna: ṣu bāġzār-ı Rıḍvāna (Bilkan, Tarih12, s.191)

[111] ġūyā teşnedür aña gerdūn:devri der ṣanma teşnedür gerdūn (Bilkan, Tarih12, s.191)

6 Lüle gördüm zebān-ı ḥālile dir
ʿĀfiyetler içen müselmāna
1081/1670

75

Güfte-i Żamīrī Tārīḫ-i Fetvā-yı Ṣādıḳ Efendi

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün

1 Maḳdem-i pākini levḥ-i dile ḳand itmek içün
Fikr-i tārīḫe düşüp başların egdi şuʿarā

2 Cümlenüñ tācın alup didi **Żamīrī** tārīḫ
Ṣādıḳı'l-ḳavl Muḥammed ü ʿaleyhi'l-fetvā 1105/1693

76

Emrī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Hilāl u ḫāme vü ṭomār u şemʿ ü ġonca-i zanbaḳ
Nice bir ola pençeñle düz olmaz elde beş barmaḳ[112]

2 Ben anuñ pençesini pençe-i ḫūrşīde beñzetdüm
Görüp dil didi bir aya muḳābil beş hilāl ancaḳ[113]

---

[112]Divanda 2. beyit olarak geçen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:
Ne tūbā serv olur ḳaddüñ ki sīmīn şāhlar ṣalmış
Bitürmiş her birinde bir gül ü beş gonca-i zanbaḳ (Saraç, G.254, s.153)

[113]Divanda 4. beyit olarak geçen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:
Elinde bir gümiş levḥ ile beş sīmīn ḳalem gördüm
Didüm bu levḥa yaz göñlüm didi bilmem göñül yazmaḳ(Saraç, G.254, s.153)

3 Fürūġ-ı nārsuz rūşen iderler meclis-i şevḳı[114]
Ben anuñ pençesin beş şemʿ-i ḳudretdür disem elyaḳ

4 Birisinde iki dördünde üçer ḳıtʿa derc itmiş
Benānuñ māh-ı nev vaṣfında beş ṭomār idüp el-ḥaḳ[115]

77

[20b]

Fedāyī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Didüm lāyıḳ mıdur cānā beni hicr odına yaḳmaḳ
Baña ḫışm eyleyüp ol ṭaş baġırlı oldı ḳāv çaḳmaḳ

2 Iraḳdan merḥabā ḳılsaḳ çeker ebrūları ḫançer
Bıçağın gösterür ol meh ḳaçan kim yanına varsaḳ

3 Didüm ki ey şeh-i ḫūbān beni hem bir esīrüñ ṭut
Didi kim bir senüñ gibi esīri neylerüz ṭutsaḳ

4 Beni yād itmedüñʿ ālemde bir lüle duḫān ile
Yanında dökmedük biz ey gül-i ter bir yeşil yapraḳ

---

[114]Divanda bir sonraki beyit ile yer değiştirmiştir. (Saraç, G.254, s.153)

[115]Divanda bulunan son beyit mecmuaya alınmamıştır:

Ne mihr olur yed-i beyżāsı olmış her şuāʿınuñ
Ucı bir māh-ı bedr **Emrī** aña bir māh-ı nev mülhak (Saraç, G.254, s.153)

5 **Fedāyī** böyle pāmāl-ı cefā itmezdi ʿaşḳ ehlin
Şu gibi ġurr u leng idüp o servin pāyına aḳsaḳ

78

Riyāżī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Cihānuñ ʿizz ü cāh-ı devleti yārānuñ olsun hep
Bu nüh zevraḳ şu deryālar çeken mestānuñ olsun hep

2 Çekildük bāde gibi biz bu bezm-i cām-ı ʿişretden
Ḫumu da sāġarı da sāḳī-i devrānuñ olsun hep

3 Biḥamdi'llah çıḳarduḳ ẕevraḳı girdāb-ı keşretden
Ṣadef de gevheri de lücce-i ʿummānuñ [olsun hep]

4 Ḳoparduḳ dāmını ser-pençe-i ḫār-ı taʿalluḳdan
Gülü de gülşeni de mürg-i ṣad destānuñ olsun [hep]

5 **Riyāżī** tek mizāḥım olmasun da künc-i ʿuzletde
İki ṣadr-ı saʿadet de o bed bī-pānuñ olsun hep

79

[21a]

Manṭıḳī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Ne ẕevḳ-i bāde-i bī-ġış ne vaṣl-ı yār-ı dil-keş var
Hemān bu rūzgārda[116] nā-ḫoş [u] ḥāl-i müşevveş var

[116]bu rūzgārda: bir rūzgār-ı (Kaya, G.8, s.118)

2 Ṣaḳın ṭoḳınmasın ben ḫāke ṭarf-ı dāmeni zīrā[117]
Nihān ḫākister-i sīnemde dil dirler bir āteş var

3 Baş egmez ʿāşıḳ-ı pāke düşürmez sāyesin ḫāke
El irmez kūşe-i dāmānına bir serv-i ser-keş var

4 Fürūġı[118] şemʿ-i ḥüsnüñden yaḳar mihr-i cihān-ārā
Felek miṣlin getürmez bir hilāl-i ebrū-yı meh-veş [var]

5 Dil-i gümgeştemüzden bir ḥaber yoḳ **Manṭıḳī** dirler
Ser-i ḳūy-ı belāda ḫāne ṭutmış bir belā[119]-keş var

80

Lehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Şemʿ-i bezm arturmasun pervānenüñ germiyyetin
Rūzgār eyler perīşān ḳorḳaram cemʿiyyetin

2 Leẕẕet[120]-i telḫ-i cefādan ḥışse-dār olduḳ yeter
Bilsek ey sāḳī mey-i luṭfuñ daḫi keyfiyyetin

3 Şöyle telḫ itdi meẕāḳ-ıcānı zehr-i ġuṣṣa kim
Doymaz[121] oldı ḫaste-dil āb-ı ḥayātın leẕẕetin

---

[117]zīrā: nāzuñ(Kaya, G.8, s.118)

[118] fürūġ:çerāġ(Kaya, G.8, s.118)

[119]belā:cefā (Kaya, G.8, s.118)

[120]şerbet: leẕẕet (Kaya, G.24, s.135)

[121]doymaz:ṭuymaz (Kaya, G.24, s.135)

4 Gūşına feryād kār itmezse çarḫ-ı ẓālimüñ
Dīde-i baḫtum[122] biraz uçursa ḫˇāb-ı rāḥatın

5 Biz ki ceyb-i ḫırḳaya çekdük seri şimden girü
Başına çalsuñ felek ẓıll-ı hümā-yı rifʿatin[123]

6 Sāyesin derviş-i bī-berg-i nevādan dūr iden
Ṣaḳlasun ārayiş-i tābūta naḫl-ı devletin

7 **Manṭıḳī** būy-ı ḥaḳīḳatden eṣer yoḳ kimsede[124]
Aldılar gūyā ki penç-i ādemüñ ḥāṣiyyetin

81

[21b]

Lehu

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 ʿİnānın çeşm-i giryān aldı dest-i iḫtiyārumdan
Ṣavulsun baña seng-i rāh olanlar reh-güzārumdan

2 Derūnında görürseñ lāle-veş bir dāġ-ı ḫasret var
Hevā-yı ʿārıżuñla bitse gül ḫāk-i mezārumdan

---

[122] baḫtum:baḫtuñ (Kaya, G.24, s.135)

[123] rifʿatin:himmetin (Kaya, G.24, s.135)

[124]Divanda bu beyit aşağıdaki şekilde geçmektedir:

Manṭıḳī ʿālemde yoḳ būy-ı ḥaḳīḳatden eṣer
Beñzer eczā-yı vücūduñ aldılar ḫāsiyyetin (Kaya, G.24, s.135)

3 Sürersiñ üstüne ben ḫāk-sāruñ raḫş-ı bī-dādı
Niçün āyīne-i ḥüsnüñ ṣaḳınmazsıñ ġubārumdan

4 Ya dest-āvīz-i miḫnetle gelür yā tuḫfe-i ġamla
Uṣandım ḥāṣılı āmed-i ṣud-ıleyl ü nehārumdan

5 Çerāġı āteş-i ḳahr-ı İlahīde yaḳar āhım
Ḫazer itmek gerek dūd-ı dil-i dūzeḫ-şerārumdan[125]

6 Ne ṭāliʿ dür ki çeşm-i ḫˇāb-nāk-i baḫtum açılmaz
Ḳıyāmet fitnesi peydā[126] olurken āh u zārımdan

7 Eküp toḫm-ı muḥabbet bār-ı miḥnet ḥāṣıl itmekdür
Ṣorarsañ **Mantıḳī** bāġ-ı cihānda geşt-i zārımdan

82

Lehu[127]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Her ḳaçan ḫˇābdan ol çeşm-i füsūn-sāz açılur
Mürg-i dil ṣaydına gūyā per-i şehbāz açılur

2 Penbe güldükçe olur ġonçe gibi dem-beste
Gül gibi ġayriye ol dilber-i mümtāz açılur

[125] Mecmuada yer almayan aşağıdaki beyit divanda 6. beyit olarak geçmektedir:

Niçün ġayr ola gül-çīn-i visālüñ ḫurrem olmışken
Gülistān-ı cemālüñ feyż-i çeşm-i eşk-bārumdan (Kaya, G.21, s.131)

[126] peydā:bī-dār (Kaya, G.21, s.131)

[127] Mantıkî Divanında bu gazel yer almamıştır.

3 Ġayra hem-ṣoḥbet ü hem-rāzlıġın çoḳ gördük
Neden ol şūḫ-ı cefā-pīşe bize az açılur

4 Açma rāz-ı diliñi ġonça-ṣıfat ey gül-i ter
Mest-i nāz olma ṣaḳın dilde olan rāz açılur

5 Dem-be-dem naẓm-ı bediʿ üñ virür emvāta ḥayāt
Saña ey **Manṭıḳī** gūyā der-i iʿcāz açılur

83

[22a]

Reşīd Çelebī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Uydı ḫūrşīd-i ruḫuñ mihr-i cihān-āraya
N'ola ey māh u şem beñzese kefüñ aya

2 ʿAḳs-i meh ṣanma düşen baḥre ruḫuñ mihr ile
Felegüñ her gice māhı atılur deryāya

3 Dostum bilmese ger ẓıll-ı hümā-yı devlet
Dolaşur kemendi kākül-i ʿanber-sāya

4 Milket-i ʿaşḳ ile dāġ-ı seri virmez ʿāşıḳ
Tāc-ı Keyḫüsrev ile memleket-i Dārā'ya

5 Söylemezsüñ nice demdür ki **Reşīd**-i zāra
Sevdigüm söyle sebeb n'oldı bu istiġnāya

84

Velehu Naʿt-ı Şerīf

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ey cemāli pertevinden ẕerre cirm-i āfitāb
Āfitābın nūr ider her an yüzüñden māhitāb

2 Kehkeşān cedvel aña ser-levḥa mihr encüm nuḳaṭ
Nüh felek evṣāfıña ṭoḳuz varaḳlı bir kitāb

3 Rūʾyet-i iḳbālüñe çarḳ-ıṣaʿddur felek
Kim şuʿā-ı āfitāb olmuş aña zerrīn ṭınāb

4 Raḥmeten-lilʿālemīn itmiş senüñ ẕātuñ Ḫüdā
Ḥażret-i Ḥaḳ eylemiş hem kām-bīn ü kām-yāb

5 Tābuñı hüşyāre-i zühd ile olam telḫ kām
Bāde-i ʿaşḳuñla olsun bu göñül mest ü ḫarāb

6 B āb-ı luṭfuñdan Ḫudāvendā meded-dūr eyleme
Eyle Sulṭānum şefāʿatle **Reşīd**'i behre-yāb

85

Velehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Sırruñı fāş eyledi ol noḳṭa noḳṭa ḫāller
Ḳumda oynasun nitekim şimden gerü remmāller

86

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Ferāġat ḳıl şu dilberden ki vardur nice yoldaşı
Geç ol serv-i sehīden kim ḥaremden ṭaşradur başı

87

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Zāhidā eyleme gel meclis-i rindāna heves
Ṣıḳlet-i rīş-i dırāzuñ çekemezler özgeler

88

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Bu gün on dört gün olur görmedüm ey māh seni
Ay efendim bu gice gel benle aḫşāmlayalum

89

[22b]

Nādirī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ey cemālüñ şemʿ-i bezm-ārā-yı ḳurb-ı Kirdigār
Cibrʾil āvāre-i nūr-ı ruḫuñ pervāne var

2 Şemʿ-i zātuñ olmasa dönmezdi fānūs-ı felek[128]
Bunca eşkāl u ṣuver ḳandan olurdı āşikār

[128] Divanda 3. beyit olarak geçmiştir (Külekçi, G.27, s.235).

3 ʿĀcizān-ı maḥşer üzre ẓılluñı tekşīr içün
Şaḳladı dār-ı fenāda sāyeñi Perverdigār

4 Heybet-iʿazmüñle çāk oldı sipihrüñ çehresi[129]
Ḫalḳ-ı ʿālem şandı şaḳḳ oldı māh-ı tāb-dār

5 Āsumān-ı asitānuñ ẓan idüp bekler Mesīḥ
Ümmetüñden olmaġa çekmekde dāʾim intiẓār

6 Maṭlab-ı aʿlā-yı ol "ev ednā"da cāy itseñ n'ola[130]
Tīr-veş itdüñ maḳām-ı Kābe ḳavseyni güẕār

7 Yā Resū'lallah bir ednā çākerüñdür **Nādirī**
Gerçi çoḳdur cürmi ammā luṭfuña yoḳdur şümār

90

Velehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ey vücūduñ naḫl-ı nüzhetgāh-ı bī-manend-i dīn[131]
Bülbül-i şeydā gül-i ruḫsāruña Rūḥ-ı emīn[132]

2 Çenber-i gerdūn elinde ḫalḳa-i engüşterin
Levḥ-i aʿlā faṣṣ-ı ḫātem naḳşı Kurān-ı mübīn

[129]çehresi: zehresi (Külekçi, G.27, s.235)

[130] Divanda 2. beyit olarak geçmektedir (Külekçi, G.27, s.235)

[131]naḫl-ı nüzhetgāh-ı bī-manend-i dīn:naḫl-ı bī-mānend-i nüzhet-gāh-ı dīn (Külekçi, G.93, s.268)

[132] Ruḥ-ı emīn:Ruhü'l-emin (Külekçi, G.93, s.268)

3 Sāyeñi ḳaldurdı yerden sāye-bān itdi Ḫudā
Ṣandı anı seyr iden üstünde ebr-i ʿanberīn

4 Meh degül şaḳḳ oldı eyvān-ısipihrüñ şemsesi
Raḫş-ı ʿazmüñ cünbişinden şöyle teprendi zemīn

5 Var ise mühr-i nübüvvet merhūm Nebī'dedür
Ol ten-i pür-nūra lāyıḳdır disem ʿayne'l-yaḳīn

6 Sümm-i esbüñ anı çāk itdi degildür māh-ı nev
Çünki ferş oldı yolıña aṭlas-ı çarḫ-ı berīn

7 Yā Resu'lallah ġubār-ı dergehündürNādirī
Ḳapmasun bād-ı hevā ḳıl reşḥa-i luṭfuñ muʿīn

91

[23a]

Manṭıḳī[133]

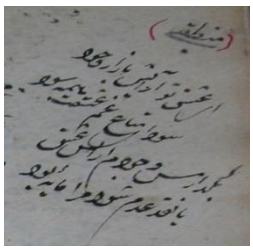

Velehu 92

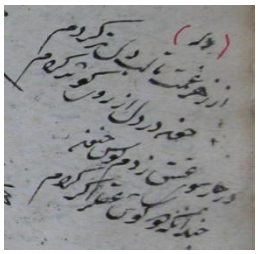

[133] Mantıkî'ye ait olan bu rubailer divanda yer almamıştır (Kaya, 1991).

Velehu **93**

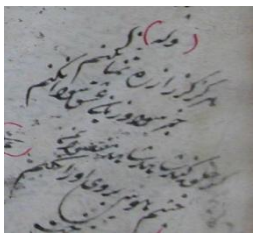

Velehu **94**

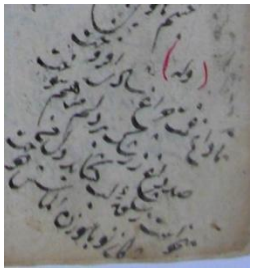

95

Velehu[134]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Tā ki ḥürrem-i dil ola faṣl-ı bahār ile cinān
Gülşen-i devletiñüñ gülleri ḫandān olsun

96

Ṭālib[135]

Mefāʿilün Feʿilâtün Mefāʿilün Feʿilün

1 Tehālük itme göñül vaṣl-ı yār mümkündür
O şāhbāz-ı nigāhı şikār mümkündür

2 Şarāb ḳaydına düşmek ne ḥācet ey sākī
Lebüñ ḫayāli ile defʿ-i ḫumār ne mümkündür

[134] Kaya, Müfret3, s.148

[135] Bursalı Tâlib Divanında bu gazel yer almamıştır (Erdem, 1994).

3 Ayıḳlar eline baḳmaz o tünd ḥu yoḫsa
Yolında naḳd-ı sirişki niṣār mümkündür

4 Hemān dırāz idelüm dest-i himmeti ey dil
O serv-i ḳāmeti būs u kenār mümkündür

5 N'ola firāḳını çekseñ ümīd-i vuṣlatla
Ey maṣlaḥat-ı **Ṭālib** ne var mümkündür

97

ʿĀzim[136]

Mefāʿilün Feʿilâtün Mefāʿilün Feʿilün

1 Şarāb-ı nāzdan ol bī-vefā geçer mi ʿaceb
Ḫırāş-ı devr-i zamān-ı cefā geçer mi ʿaceb

2 Bulur mu lüccegeh-i mevc mevc sīne-sükūn
Bu devrdir hem şūriş-nümā geçer mi ʿaceb

3 O ġamze sine-güdāz olmadan biraz geçse
Ḫadeng-i çeşmine yārüñ recā[geçer mi ʿaceb]

4 Niyāze ruḫṣat olur mı o ġamze-i şūḫa
Siyāh mestī-yi bezm-i cefā geçer mi[ʿaceb]

5 Ḳalur mı böyle heves-i ārzū yāḫūd ʿĀzim
Bu şīveden dil-i ḥasret edā [geçer mi ʿaceb]

[136] Dönmez, G.12, s.163

98

[23b]

Nedīm

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Dil şīfte-i cām-ı zer-endūd degüldür
Ser-mest-i maḥabbet heves- ālūd degüldür

2 Merhem-zen olan dest-i Mesīḥā daḫı olsa
Zaḫm-ı dilimüz ḳābil-i bīhhūd degüldür

3 Menzil-res olan rāh-ı neverdān himemdür
Pāyı ṭalebi āb ile fersūd degüldür

4 Dergāh-ı muġān ḫān-keh-i şeyḫe mi beñzer
Erbāb[137]hergiz o mesdūd degüldür

5 ʿAhdin meger ol şūḫ şikest itdi **Nedimā**
Bu şīve bize şīve-i maʿhūd degüldür

99

Lā edrī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 ʿĀşıḳa raḥmından ol meh kim niḳābı ḳaldırur
Yārveş üftādegīser müntehāyı ḳaldırur

2 Neylesün gördükde ol gül-çehreyi ʿaḳl aldırur
Ṭabl veş yaḳuşur mihrin kim nihānī çaldırur

[137] erbāb:erbāb-ı dile (Horata, G.6, s.110)

100

Nāẓım

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Rūy-ı benden kim bana ol büt nihānı ḳaldırur
ʿArşa dek dil perde-i āh u fiġānı ḳaldırur

2 Aferīn idmān-ı rind-i zūr-mend-i ʿaşḳa kim
İstese bir demde biñ rıṭl-ı girānı [ḳaldırur]

3 İtse feryāduñ ne deñlü tiz ṣanma ʿāşıḳuñ
Ḫˇābdan her şaḫṣ-ı baḫt-ı bī-emānı [ḳaldırur]

4 Ol büt-i ʿĪsī-demüm nuṭḳ itse zīr-i ḫākdan
Mürde-i ṣad-sāl nā-būd-ı üstüḫˇānı ḳaldırur

5 Pāsbān olmazsa tīrüñ şikār-ı tenden āh
Ḳorḳarum düzd-i ecel naḳd-ı revānı[ḳaldırur]

6 Zühre'ye telmīḥ içün ḥüsn-i cihān efrūzuñı
Māh-ı nev ṣanma sipihr-i dūn benānı ḳaldırur

7 Nāẓimā lerzān-ı Cibrīl her meh ġażab
Ġamzeler kim gāhī tīġ-i cān-sitānı ḳaldırur

101

[24a]

Ḳafzāde Fā’izī[138]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Gird- bād-ı āh kim kūh-ı girānı ḳaldırur
Ḳorḳarum bu keştī-i nüh bād-bānı ḳaldırur

2 Kār iderse āteş-i āh-ı derūn Ḥaḳḳ ṣaḳlasun
Bir dem içre ḳalʿa-i heft āsumānı [ḳaldırur]

3 Özgedür bezm-i melāmet-gāh olur kim bir gedā
Meclisinden pādişah-ı kāmrānı ḳaldırur

4 Eyler āheng-i şikār elbette ṣayyād-ı ḫazān
Şāh-ı gülden āndelib-i nā-tüvānı ḳaldırur

5 Rind-i pīr olup żaʿīf olmaġla ḳalmaz bādeden
Bezm-i ʿişretde yine rıṭl-ı girānı ḳaldırur

6 Yāri bir gün ḳorḳarum varur yerinde bulmazuz
Ḥīle eyler düşmen ol genc-i nihānı ḳaldırur

7 **Fā’izī**’yi gūy-veş yirden yire çaldı ʿadū
Ḫākdan bir kimse yoḳ ḥayfā ki anı ḳaldırur

[138] Okatan, G.24, s.178

102

Riyāżī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Seyl-i eşküm ḥayme-i nüh āsmānı ḳaldırur
Bilki şāh-ı sidreden bīñ āşiyānı ḳaldırur

2 Aferīnler zūr-bāz-ı bāde-i merd-efkene
Sīneden ġam gibi pür-yār-ı gerdeni ḳaldırur

3 Bir ḳarār üzre degildür gerdiş-i dolab-ı çarḫ
Bunı ḫāk-ı ẕıllete indirse anı ḳaldırur

4 Fitne ḳalḳar bezm-i ṣahbā dimez mi yaşa
Kim ki meclisden o şūḥ-ı dil-sitānı ḳaldırur

5 Bir teveccühle görünseydi gedā-yı kūy-ı ʿaşḳ
Ṣadr-ı çāḫından şeh-i gerdūn mekānı [ḳaldırur]

5 Gird-i pür- āh-ı ʿālem girmez āḫir bezm
Lāne senden mürg-i deşt-i lā-mekānı [ḳaldırur]

6 Ey **Riyāżī** ṭabʿ-ı daʿvī-dār-ı pür-rūzem benüm
Ṭāḳ-ı daʿvīye aşılmış biñ kemānı ḳaldırur

103

Bezmī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Kākülüñ rūyuña çün dūd-ı çerāġ aşüfte
Eşer-i nükhet-i zülfüñle dimāġ aşüfte

2 Tār-mār itdi ṣabā-veş ser-i zülfün dildār
Olmasun mı dil-i gümgeşte sürāġ aşüfte

3 ʿAzm-i gül-geşt-i çemen eylemiş ol māye-i cān
Sünbül aşüfte gül aşüfte vü bāġ aşüfte

4 Āteş-i ʿaşḳla himemkār-ı 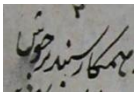
Ser ü sīnemde benüm penpe-i dāġ aşüfte

5 Yār ile **Bezmī**'ye meyḫāne der-āsā pīş-gāh
Mey ü maḥbūbdan eyler mi firāġ aşüfte

104

[24b]

Belīġ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ṭabʿ-ı ehl-i ʿaşḳa iḳbāl-i kerem bigānedür
Merd-i ʿālī himmete lā vü naʿam bigānedür

2 Nāle-i ehl-i muḥabbet bī-uṣūl olsa n'ola
Sāz-ı ʿaşḳa muṭribā çün zīr ü bem [bigānedür]

3 Meclis-i rindāne hergiz zāhid olmaz āşinā
Kūşe-i meyḫānede şeyḫ-i ḥarem bīgānedür

4 Ḫˇāhiş-i bezm-i ṭarab olmaz dil-i üftādede
Bezm-i ṣahbā-yı vişāle cām-ı Cem bīgānedür

5 Tābuñı maḫzūnī-i genc-i cünbiş-i gerdūn **Belīġ**
Bezm-i ḫāṣü'l-ḫāṣ mıdır bunda ġam bīgānedür

105

ʿAzmī

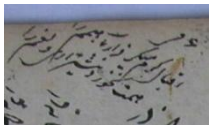

106

Şekīb

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 ʿĀḳil ü dānāya iḳbāl ü kerem bīgānedür
Merd-i himmet-pīşeye lā ve naʿam bīgānedür

2 Raġbet itmem sāġar-ı mīnāya hergiz zāhidā
Rind-i mey-ḫˇār-ı eleste cām-ı Cem bīgānedür

3 Muṭribüñ sāzına olmazsa n'ola āh-ı derūn
Sāz-ı ehl-i ʿaşḳa zīrā zīr ü bam bīgānedür

4 Ḫˇāhiş-i vaṣluñla giryān olsa dil ʿayb eyleme
ʿĀşıḳ-ı divāneye āb-ı ḳalem bīgānedür

5 Eşk-i ġūn-ālūduma itmez **Şekībā** iltifāt
Bilmezem ol bī-mürüvvet yāre ġam bī-gānedür

107

Nāẓım

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Bülbül-i gülşenüñe ʿaşḳa naʿam bīgānedür
Bezm-i sırr-ı vuṣlat-ı dilberde dem bīgānedür

1 Bāde-nūş -ı laʿl-i yār olmaz küdüret-āşinā
Meşreb-i rind-i ṣafā gerdāne ġam bīgānedür

2 Ṭurfe vażʿ-ı lāubālī dildür ol divāne kim
Aşinādur ʿaşḳ-ı cānānıyla hem bīgānedür

3 Māl-dār-ı naḳd-ı eşke düşmez efkār-ı viṣāl
Ṭabʿ-ı müstaġniye ümīd-i kerem bīgānedür

4 Dest-i sāḳīden n'ola bī-vasıṭa dil olsa mest
Maḥrem-i bezm-i muḥabbet cām-ı Cem bīgānedür

5 Dönmese ünsiyet-i dilden n'ola çeşmān-ı yār
Āhvān-ı deşt-gāh-ı ʿaşḳa rem bīgānedür

6 Maḥrem-i erbāb-ı ʿaşḳ olmaz mürāyī **Nāẓımā**
Ehl-i ʿişmet meclisinde müttehim bīgānedür

108

[25a]

Nāẓım

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Añılsuñ kūşe-i meyẖāne kim şād olduġım yerdür
Kef-i miʿmār-ı endūhiyle ābād olduġım yerdür

2 Añılsuñ külbe-i aḫzān ki çün Yaʿḳūb-ı ḥasret-keş
Firāḳ-ı Yūsuf'umla girye-muʿtād olduġım yerdür

3 Añılsuñ bezm-i ḥāṣ-ı yār Leylī-veş ki her demde
Miṣāl-i Kays ʿaşḳ-ı pākiyle yār olduġım yerdür

4 Añılsuñ ʿayşına kim himmetiyle pir-i ẖumāruñ
Çü dil- rāh-ı ṣafāmuz ẕevḳe irşād olduġım yerdür

5 Añılsuñ mekteb-i gülşenüñe hicriyle o gül-rūyuñ
Çü bülbül ders-ẖᵛān-ı āh u feryād olduġım yerdür

6 Añılsuñ dilden ʿişret-geh-i feyż-i meyle pey-der-pey
Çü serv-i āsīb bār-ı ġamda āzād oldıġum yerdür

7 Añılsuñ bāġ-ı hicr-i yār gül-i endām kim **Nāẓım**
Çü bülbül ṣanʿat-ı şīvende üstād oldıġum yerdür

109

Enīs

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Neşāṭum bezm-i vaṣl-ı yārdan dūr olduġımdandur
Gamum iḳbāl-i baḫt-ı derūna mesrūr olduġımdandur

2 Benüm cām-ı ṣubūḥı nūş-ı hicrān olduġım şimdi
Mey-i dūşīne-i vuṣlatla maḫmūr olduġımdandur

3 Ḫum-ı fersūde-i rāh-ı melāmet itdügim cümle
Fırīb-i vaʿd-ı vaṣl-ı yāre maġrūr olduġımdandur

4 Ṭaleb-kār-ı devā-yı rāḥat-ı dil olmadan ḳaṣdum
Ümīd-i leẕẕet-i vaṣluñla rencūr olduġımdandur

5 Ẓafer-yāb-ı nifāḳ olduḳları bezmüñde aʿdānuñ
Enīs-āsā benümde dūr u mehcūr olduġımdandur

110

[25b]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 İmām-ı Cāmiʿ Ḫan Bāyezid-imuʿdelet pīrā ki
Ki ʿilm ü ḥilm ü ʿiffet ile olmuş ehl-i şer-ārā

111

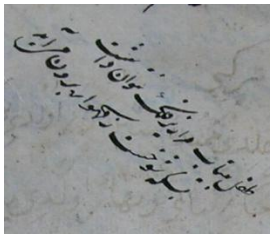

112

Mefâʿilün Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün

1 Miṣāl-ı kūze-i mey rūze-i ṣiyām gibi
Nevāziş eyleme terāviḥde ḳıyām gibi

2 Kitāb u sünnete uy ey ḫaṭīb-i ḫoş-naġme
Hevā-yı nefsüñe uyma bizim imām gibi

113

[26a]

Ṭarzī

Mefʿûlü Mefâʿîlün Feʿûlün

1 Öldürmede ʿāşıḳı cerīsün
Ġamzen gibi raḥmden berīsün

2 Kūyuñ ki bütāna secde-gehdür
Sen ḳıble-i nāz u dilberīsün

3 Bārī seni ḥıfẓ ide naẓardan
Bir miṣli görülmemiş perīsün

4 Ḳalbümde n’ola yer itse ḳaddüñ
Gülşen-geh-i dil-i ṣanavberisün

5 Bir ġonca mı ḳopdı saña mānend
Ḥaḳḳā ki ʿ aceb gül-i ṭarīsün

6 Büt-ḫāne-i nāzdur ḥüsnüñ
Yektā ṣanem-i suḥanverisün

7 Sen lehçe- ṭırāz olunca **Ṭarzī**
Ḫaḳanī-i ʿaṣr u Enverīsün

114

Faṣīḥ[139]
Mefʿûlü Mefâʿilün Feʿûlün

1 Ādem niçe dir saña perīsün
ʿĀlemde miṣālden berīsün

2 Mümkin mi dil olmamaḳ esīrüñ
Sen kişver-i Rūm dil-berisün

3 ʿĀrż itmede mācerāyı yāra
Ey dīde-i ter ʿaceb cerīsün

4 Ṭoġmaz saña ṣānī nüh-felekde
Sen burc-ı leṭāfet aḫterisün

[139] Çıpan,G.335, s.445

5 Destüñde **Faṣīḥ** ḫāme- tīġüñ
Rezm-i suḫanuñ dil-āverisün

115

Kāşif

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Nigāh-ı şūḫı ʿaceb merd-i şīr-i ceng olmuş
Ki rezm-gāh-ı dil aña zemīn-i teng olmuş

2 Cefā-yı ġamze-i şūḫuñla maḥv olup cānā
Feżā-yı ġamda göñül ṭuʿme-i peleng olmuş

3 Nevāz terāne-i şekvā vü zārı gūş eyle
Ki ḳadd-ı ehl-i muḥabbet ġamuñla çeng[olmuş]

4 Nigāh-ı dil-şiken-i bī-emānı ey **Kāşif**
Kemān-ı ebrū-yı cānāneye ḫadeng olmuş

116

Velehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Āftāb-ı pür-żiyādur lāle-i gül-rengimüz
Sāġar-ı ṣahbā-nümādur lāle-i gül-rengimüz

2 Dāġdār olmış derūnı kesret-i neẕẕāreden
Ol ḳadar nāzik cilādur lāle-i gül-[rengimüz]

3 Ẓāhir oldıysa ʿaceb mi efser-i yāḳūtla
Laʿlüñ bāġa pādişādur [lāle-i gül-rengimiz]

4 Gıpṭa-i mey …dil-rübā olsun n'ola
Ḥasret-i ehl-i ṣafādur lāle-i gül-rengimüz

5 Ẕelle-i şebnemle ey **Kāşif** ne dem leb-rīz olur
Reşk-i laʿl-i dil-rübādur lāle-i gül-rengimüz

117

[26b]

Ṭālib

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Ne deñli eylese bī-dād herçi- bādā bād
Felekden eyleme feryād herçi- bādā bād

2 Serāy-ı sīnemi sulṭān-ı ʿaşḳa taḫt etdüm
Yaḳarsa āh-ı şerer-zād herçi bādā bād

3 Cihānda Ḳays gibi ben de dillere düşdüm[140]
Nice zamān olayum yād herçi- [bādā bād]

4 Yem-i muḥabbetimüz ger[141] kenāra çıḳmaz ise
Sefīne-i dil-i nā-şād herçi-bādā bād

[140] düşdüm: düşeyüm (Erdem,G.17, s.191)

[141] ger: düşsün (Erdem,G.17, s.191)

5 Bir āh idüp yaḳayın[142] çarḫı ey **Ṭālib**
İderse de beni ber-bād herçi-bādā bād

118

ʿ**Ārif**

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Göñül mi var ġam-ı ʿaşḳuñla pāre pāre degildür
Nühufte zaḫm-ı ġamuñ anda āşikāre degildür

2 Ḫadeng-i ġamze-i dil-dūzıña tīr-i hedef itdüñ[143]
Dil-i şikestedür ey şūḫ seng-ḫāre degildür

3 Dem-i neşāṭı sebük-rev şeb-i ġamı mütemādī
Sipihr-i kec-revinüñ devri ber-ḳarāra [degildür]

4 O şūḫdan ne ḳadar çāre-cūy-ı merḥamet olsañ
Ziyād[144] ider sitemin cān-ı zāra[145] çāre degildür

5 O māh-ı nevresimüz ṭıfl iken hilāl idi şimdi
Yetişdi ḥüsn ile gūyā o māh-pāre degildür

---

[142] yaḳayın: yaḳayım bāri (Erdem,G.17, s.191)

[143] Divanda bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir (Reisü'l-Küttab Ârif Bey Divanı Tıpkı Basım .M.Ü. İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi, 1959, s.20)

[144] ziyād:füzūn(Reisü'l-Küttab Ârif Bey Divanı Tıpkı Basım .M.Ü. İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi, 1959, s.20)

[145] sitemin cān-ı zāra: sana cevr ü cefāyı (Reisü'l-Küttab Ârif Bey Divanı Tıpkı Basım .M.Ü. İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi, 1959, s.20)

6 Tereddüd itmez ʿubūdiyetüñde ʿ**Ārif**-i zāruñ
Sañā ḳul olması muḥtāc-ı istiḫare degildür

119

Neşāṭī[146]

Mefâʿîlün Feʿilâtün Mefâʿîlün Feʿilün

1 Miṣal-i çeşm-i bütān nergis-i çemen maḫmūr
İçen bu bādeyi maḫmūr içmeyen maḫmūr

2 ʿAceb mi mülk-i dile ṣalsa ġamzeler āşūb
Ḫarāb-ı ʿişve nigeh çeşm-i pür-fiten maḫmūr

3 Bahar-ı ʿālem-i cāhuñ ḫazānı der-peydür
Olur bu meclise elbetde her gelen maḫmūr

4 Ḫoşā füzūnī-i keyf-i mey-i maḥabbet kim
Ḫarāb-ı ʿışḳ yatur Ḳays u Kūhken [maḫmūr]

5 Bilür mi telḫī-i kām-ı dili **Neşāṭī**-veş
Ḫumār-ı hecr ile ʿālemde olmayan maḫmūr

120

Neylī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Cilve-i nāzda yāruñ olalı ḳaddi ʿilm
Oldı dūşındaki her cāme ḳabā-yı muʿlem

[146] Kaplan, G.37, s. 122

2 Māder-i maḥbereden ṭoġmada eṭfāl-i suḫan[147]
Vāsıṭa olmaġıla söz ebesi oldı ḳalem

3 Güher-i laʿl-i leb-i yār girān-ḳıymetdür
Cevher-i cān gibi[148] ṣanma anı ḫarc-ı ʿālem

4 İtmez erbābını üftāde-i tīh-i esbâb
Reh-i teslīm gibi var mı ṭarīk-i eslem

5 Çekmege dāmen-i ʿuzlet var iken elde yine
Neylīyā[149]keş-me-keş-i ʿālem içün çekme elem[150]

121

[27a]

Sırrī

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿilü Fâʿilün

1 Kār-ı felek budur pür ider gehī tehī
Bir gün yer itse iki gün eyler mehi tehī

2 Pürdür şarāb-ı nāk[151]-ı behişt-i neşāṭ ile
Zinhār ṣanma cām-ı dil-i āgehī tehī

---

[147] Divanda 4. beyit olarak geçmektedir(Uzun, G.110, s. 113).

[148] Divanda "gibi" ifadesi yer almamaktadır(Uzun, G.110, s. 113).

[149] Neyliyā: ey gönül(Uzun, G.110, s. 113)

[150] Divanda bulunan son beyit mecmuaya alınmamıştır(Uzun, G.110, s. 113).

Neyliyā virmeyicek ḫükmini mülk-i suḫanıñ
Kişver-i naẓmda söz sāhibi olmaz ādem

[151]nāk:tāk (Kazan, G114, s.346)

3 Biñ Yūsuf-ı ḥuṣūl-ı murād olur[152] vuṣūl[153]
Bu dest-gāh-ı gūşişüñ olmaz çehi tehī

4 Her kāmın eyler ḫūn-ı dü çeşmiyle lāle-zār
Ḳurbān-gāh-ı vuṣlatuñ olmaz rehi tehī

5 Biñ kez didüm ki zühd-i fürūşān-ı ʿālemüñ
Ṣanduḳa-i derūnı tehīdür tehī tehī

6 **Sırrī** ümīd-i meyve-i kām eyleme ṣaḳın
Bār-ı vefādan olmuş o serv ü sehī tehī

122

ʿİṣmetī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Fenāsın ʿālemüñ gūş itmeyüp efsāne ṣanmışlar
Cem ü Key ʿişret-i yek-rūze-i āyāne ṣanmışlar

2 Kitāb-ı ḥüsnden ḥarf-ı vefāyı eylemişler ḫākk
Anı nā-aşināyān-ı hevā bīgāne ṣanmışlar

3 Bu demde şevḳ[154] u şādı ḥāṭıra gelmek umulmaz mı
Meger dil ḫānesin vīrān görüp meyḫāne[ṣanmışlar]

[152] murād olur: murāḍa bulur (Kazan, G114, s.347)

[153] Divanda 5 beyit olarak geçmektedir (Kazan, G114, s.347).

[154] şevḳ: ẕevḳ (İpekten, G.10, s.22)

4 O ser-keş baġmayup ʿuşşāḳa geçmiş kīn-i naḫvetle
Anı ol sāde-levḥān şīve-i mestāne şanmışlar

5 Gelüp bī-pāk-ı rū-māl eylemişsüñ pāy-ı dildāra
Seni meclisde yārān ʿİṣmetī dīvāne şanmışlar

123

Velehu

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿilü Fâʿilün

1 Şimdi ṣafā dilüñ ki ne kām[155] u şānı var
Asīb-i dehr-i[156] felekden emānı var

2 Mümkün midür muḳābele ẕāl-ı sipihr ile
Bāzū-yı Rüstem ile çekilmez kemānı [var]

3 Reşk ol gedā-yı bī-ser ü sāmāne kim anuñ
Bir kendi bir de bir dil-i nā-mihribānı [var]

4 Pervāne şemʿ-i bezm-i lisānın bilür hele
Gel şemʿ-i baḫtı gör ki bilinmez lisānı var

5 Devrān müsāʿid olmaġa muḥtāc ʿİṣmetī
Ṣaḥn-ı çemende nūş-ı meyüñ de zamānı [var]

---

[155]kām:nām (İpekten, G.14, s.26)

[156] dehr: dehr-i cevr (İpekten, G.14, s.26)

124

Neylī

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿilü Fâʿilün

1 ʿĀlem baḳılsa ṣafḥa-iʿibret degül midür
Eczā-yı gūn nüsḫa-i ḥikmet degül midür

2 Geldikçe baña nāvek-i cevrüñ raḳībe de[157]
Sehv ile rāst gelse iṣābet [degül midür]

3 Naḫcīr-i kāmı elde bilürse ʿaceb midür[158]
Dil şāhbāz-ı sāʿid-i himmet [degül midür]

4 Baḳ cūş-ı baḥr-ı eşkime aġūş-ı vaṣla gel
[159]Kenār-ı cāy-ı selāmet degül midür

5 Şāh-ı bahār açdı çemen mülkini yine
Erbāb-ı ʿıyşa vaḳt-ı ġanīmet [degül midür]

6 Berḳ-i nigāhı itdi hebā ḫarman-ı dili
Ol şūh-ı fitne-cū ʿaceb āfet degül midür[160]

---

[157] Divanda 6. beyit olarak geçmektedir (Uzun, G.30, s.79)

[158] ʿaceb midür: ʿaceb mi ki (Uzun, G.30, s.79)

[159] kenār: cānā kenār (Uzun, Ġ.30, s.79)

[160] Divanda geçen son beyit mecmuaya alınmamıştır :

Ḳalsa güşāde dīde-i ḥūrşīd ü meh n'ola
Neylī bu ʿālem ʿālem-i ḥayret degil midür (Uzun, G.30, s.79)

125

[27b]

ʿĀbdī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Ḫoşā himmet güher-sencān-ı silk-i naẓmuñ ey ʿĀbdī
Ki ṭabʿuñ pīr-i vekilüñ cevāhir-zālarındandır

126

Naḫifī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Ol āfetşehr-i ḥüsnüñ şūḫ u müsteşnālarındandur
Ser-āmed dil-rübādur cümlenüñ raʿnālarındandur

2 O şūḫuñ bī-güneh gāhī teġāfül gāh āzārı
Kemāl-i ʿişvesinden nāz u istiġnālarındandur

3 Hele ben bildigüm ol āfitāb-ı burc-ı peykānı[161]
Baḳılsa mehveşānuñ ḫayli bī-hemtālarındandur

4 Ḳıyāmetdür ider ḫaşr olmaġı taʿlīḳ-i ferdāya[162]
Şikāyet ol perīnüñ vaʿde-i ferdālarındandur

5 Müʾeşşer oldıġı amāc-ı dilde tīr-i müjgānuñ
Hemān taḥrīk[163]-i ebrū-yı kemān-āsālarındandur

---

[161] burc-ı peykāñı: evc-i yektāyı(Aypay,G.127, s.129)

[162] Divanda 2. beyit olarak geçmektedir (Aypay,G.127, s.129)

[163]taḥrik: teʾşīr(Aypay,G.127, s.129)

6 O yārüñ[164] kākül-i pür-tābını zencīre beñzetmek
Gürūh-ı ehl-i naẓmuñ ġaliba sevdālarındandur

7 N'ola her laḥẓa meyl-i kūh u deşt eylerse ʿaşḳ ile
Göñül Ferhād u Kays'uñ hem-reh ü hempālarındandur

8 Felek ḥāşa senüñçün şanma āh-ı şekve-engīzi
Fiġān-ı ehl-i dil baḫt-ı sitem-peymālarındandur

9 Bu naẓm-ı dil-keşi görse Mesīḥā şübhesiz dirdi
Naḫīfī'nüñ bu feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur

10 Bu sehl-i mümteniʿ ḫurrem-zemīn-i ḥālet-efzā kim
O vālā rütbenüñ ṭarḥ-ı cihān-ārālarındandır

11 Cenāb-ı ʿārif-i ṣāḥib -maʿārif kim fażīletle
Vücūdı baḥr-ı ʿirfānuñ dür-i yektālarındandur

127

Himmet-zāde ʿAbdī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Muḥabbet āzmayānuñ göñül aşinālarındandur
Debīr-sitān-ı ʿirfānuñ süḫan-pīrālarındandur

2 Degül hem müştaḳımuz bu ders-gehde Ḳays-ı bī-pervā
Eger Ferhād'ı dirseñ Bī-sütūn-şeydālarındandur

[164]yārüñ: mahuñ (Aypay,G.127, s.129)

3 Ṭılsımāt-ı hüner dest-i selefden fetiḥ-yāb oldı
Baḳāyāy-ı süḫan pesmānde-i yaġmalarındandur

4 Sitemler kim görürler bü'l-hevesler rāh-ı ʿaşḳ içre
O ḫāmānuñ remiz-i ʿaşḳ-ı meh-ifşālarındandur

5 ʿAceb mi kūşe-būs-ı zeyl dūtān olmasa ʿuşşāḳ
Ruʿunetden degildür maḥż-ı istiġnālarındandur

6 Hemişe āyāz-ı na- maṭlab biz silerken telāşīde
Ḳasemler ki'iderler ḫande-i pīcālarındandur

7 Ser-defter-i ehl-i hüner ʿārif-i pür-fen
Bu **ʿAbdī** de süḥan erbābı müstesnālarındandur

128

[28a]

Vāṣıḳ[165]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Göñül bir āfetüñder-reviş-i cüyālarındandur
Ki ḫurşīd-i felek çer-pā-ṣıfat şeydālarındandur

2 Helāk-ı nāz u istiġnāsıyum bir āfet-i şūḫuñ
Ki istiġnā şehid-i tīġ-i istiġnālarındandur

3 ʿĀlemdür ḳadd-ı bālāsıyla ṣaf-ı mehveşān içre
Sehī ḳadd anuñ olma ḥāṣıl-ı bālālarındandur

[165] İlahizāda Mehmet Emin Vāsık Divanı incelendi, fakat bu gazel divanda mevcut değil. Gürbüz, Atik İncinur (2011), Grafiker Yayınları, 1. Basım, Ankara.

4 O şūḫuñ Kays-veş Mecnūn-ı deşt-iʿaşḳdur Leylī
Ġazālān-ı ḥarem sergeşte-i sevdālarındandur

5 ʿĀceb mi cīfe-i dünyā-yı dūna itmese raġbet
Ki mürġ-i dil ḳanaʿat Ḳafınuñʿanḳalarındandur

6 O muʿciz-güydan eyler ricā feyż-i naẓar **Vāṣıḳ**
Ki iʿcāz-ı Mesiḥā nuṭḳınuñ iḥyālarındandur

7 Cenāb-ı Ḥazret-i ʿĀrif Efendi kim üstād-ı kül
Sühan-sencān-ı ʿālem-i menḳıbet-pīrālarındandur

8 … hevāne ḳılsun ʿizz ü iḳbālini ziver-efzūn
Ki aʿlā-yı merātib-i pāye-i ednālarındandur

9 O şiʿr-i dāver-i naẓma naẓīr olur mı şiʿrüñ kim
Belāġat kār-gāhınuñ süḥan-pīrālarındandur

129

Şekīb

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 O meh ḥüsn ü leṭāfet şehri mestānelerindendür
Gülistān-ı ṭarāvet gülleri raʿnālarındandur

2 Göñül bir ṭıfl-ı nevres ʿāşıḳ-ı rüsvālarındandur
Cünün vādīsinüñ āşüfte pür-sevdālarındandur

3 Fünün-ı ʿaşḳı gelsün benden ögrensün Felāṭūn kim
O fen erbābınuñ Cibrīl-i dil dānālarındandur

4 Lebüñ ḳandini ṣun güftāra gelsün bu dil-i ḥāmūş
Ki būstān-ı melāḥat ṭūṭī-i gūyālarındandur

5 Fiġān u nāleme āzurde olma ey ruḫı gül gel
Dilimgülzār-ı kūyuñ bülbül-i şeydālarındandur

6 Sezā olsa ḥased-fermā **Şekībā** bu naẓım zīrā
Biḥar-ı maʿnevinüñ lülü-i lālālarındandur

130

[28b]

Fehīm

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Vālih-i ʿaşḳam cünūn yār ḳadīmümdür benüm
Şāh-ı sevdā-leşkerim Mecnūn nedīmümdür benüm

2 Gülistān-ıʿālem-i rūhum gülümdür laʿl-i yār
Bülbülem cān u dem-i ʿİsī nesīmümdür benüm

3 Nuṭḳa āġāz eylese ṭūṭi-i nefs-i nāṭıḳa[166]
Ṣāf- dil-i mirʾāt añā ṭabʿ-ı selīmümdür benüm

4 Sīnem içre rūz şeb ġūn cigerler beslerem
Ṭıfl-ı ġam perverde-i nāz u naʿimümdür benüm

[166]nāṭıḳa: nāṭıḳam (Üzgör, G. CCXXIV, s.600)

5 Diye ḥākimden[167]görüp dūd-ı dilim bir gün o māh
Nev şükūfe sünbül-i ḳabr-i **Fehīm'**ümdür benüm

131

Faṣīḥ[168]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Gülşen-i Ḳudsüm dem-i ʿİsī nesīmümdür benüm
Ṣubḥ-ı feyżüm būy-ı pirāhen şemīmümdür benüm

2 Ben o pür- cürmüm ki ḫırmen ḫırmen-ı nār-ı Caḥīm
Lāle-zār-ı ṣaḥn-ı gül-zār naʿīmümdür benüm

3 ʿĀlemi sīr-āb-ı maʾü'l-feyż-i maʿnī eyleyen
Nāv-dān-ı gülşen-i ṭabʿ-ı kerīmümdür benüm

4 Kays-ı dīrīn-āşinā-yı çeşm-i şūḫ-ı Leylī'yem
Āhuvān-ı deşt ü der-bār-ı ḳadīmümdür benüm

5 Şāʿir-i sihr[169]- āferīn-i remz ü imāyım **Faṣīḥ**
Çeşm-i dilber şāhid-i ẕihn-i selīmümdür benüm

---

[167] ḥakümden: ḥakümde (Üzgör, G. CCXXIV, s.600)

[168] Çıpan, G. 300, s.426-427

[169] Mecmuada bu kelimeyle birlikte "remz" kelimesi de kullanılmış, fakat sonra üstü çizilmiş.

132

Faṣīḥ[170]

Mefâʿîlün Feʿilâtün Mefâʿîlün Feʿilün

1 Raḳībe luṭf idesin ʿāşıḳa cefā düşmez
Bu ḥüsn-i dānişe ol kār-ı nā-sezā düşmez

2 Libās-ı ʿārdan ʿārī olandur efgende
Bu baḥr-ı bī-bün-i ʿaşḳa her āşinā düşmez

3 Fütāde keşf-i ġurūr ile tünd rūlardur
Bu laġz-gehde olanlar bürehne-pā düşmez

4 Miṣāl-i pertev-i mihr-i cihān-fürūz-ı felek
Göñül her āfete ey māh-i fitne-zā düşmez

5 Ümīd-i ḫāma düşüp ol nihāl-ı serkeşden
Faṣīḥ muntaẓıruz mīve-i vefā düşmez

133

[29a]

ʿİsmetī

Mefâʿîlün Feʿilâtün Mefâʿîlün Feʿilün

1 Bahār geldi bu faṣl-ı ferāḥ-fezā düşmez
Kenāra ʿazm idelüm böyle bir hevā düşmez

2 Şemīm-i zülfin umardum nesīmden gördüm
Anuñ da üstüne hiç būy-ı aşinā düşmez

[170] Çıpan, G.180, s.359

3 Cihānda devlet anuñ kim esīr-i zülfi ola
Her ādemüñ serine sāye-i hümā düşmez

4 Bu rūzigārda bu yād-ı kār[171] var mı ʿaceb
Niçün ṭurur bu kuhen-saḳf-ı āsiyā düşmez

5 Metāʿ-ı şevḳ kesād üzre **ʿİşmetī** şimdi
Dükkān-ı dehrde bir cām-ı pür-ṣafā düşmez

134

Fā'īz[172]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Dil-i firḳatde çemen cāy-ı ḳarār olsun mı
Dem-i hicrīdeki gül ṣabra medār olsun mı

2 Müje dām eylese gerdānelerin dīde-i ter
Ol hümā-pençe-i pür-fitne şikār olsun mı

3 Olma ey dīde ḫarīdār-ı metāʿ-ı ḥüsün
Naḳd-ı eşkümle bu dükkānçede kār olsun mı

4 İtmez yāre eṣer her ne ḳadar olsa niyāz
Gül-i vaṣlı dile bī-renciş-i ḫār olsun mı

5 Pāy-ı būsına ṣunar yārı görünce **Fā'īz**
Dil-i şeydā meger ādāb-ı şümār olsun mı

---

[171] yāḍ-kār: pāy-kār(İpekten, G.43, s.55)

[172] Edirneli Fâiz Divanında bu gazel yer almamıştır (Demir, 2006)

135

ʿİṣmetī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Āh-ı dil-sūz o mehi ṣayda medār olsun mı
Pençe-i dūd-i derūn mihre şikār olsun mı

2 Niçün ol meh ṣıḳılur nālelerümden bilmem
Bülbülüñ naġmeleri hiç güle ʿār olsun mı

3 Ṭutmasun dāmen-i zülfüñ dil-i şeydā[173]n'itsün
Ḥaşre dek rāh-ı meẕelletde ġubār [olsun mı]

4 Yār olmazsa murāduñca gehī incinme
Yā hemān her didigüñ ey dil-i zār olsun mı

5 **ʿİṣmetī** bezmde luṭf eyleye sāġar ṣuna yār
Dil-i şūrīdede hiç ṣabr u ḳarār olsun mı

136

[29b]

Beyit

Bir zaʾi-i ẕāġı ḳosan ṭāvūsı ḳatsın alṭına
Dürlü niʿmet ile ana bir ʿalī mesken eylese
Nalzını ḥoş ile hem sükkerile beslese
Ẕāġıdır yer darulana bin kere ḳatmir eylese

[173] şeydā:rüsvā (İpekten, G.103, s.115)

137

Müfret

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Didim dilber nedir ḥālin didi el-ḥamdüli'llahi

Didim dilber öpülsene didi estaġfirullahi

138

Müfret

Fāʿilâtün Fāʿilâtün Fāʿilâtün Fāʿilün

Efendim bir derde düşdüm derdimin dermānı yoḳ

Bir efendim göynüm aldı dīni var īmānı yoḳ

139

Müfret

Dār-ı dünyādur bir müsāfir-ḫānıdur

Bularyaraġın görmeyen divānedür

140

[30a]

ʿĀrif[174]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Göñül bir bezm-i pür-şevküñ ḳadeḥ-peymālarındandur
Ki rūḥ-ı Cem anuñ sermest-i bī-pervālarındandur

2 Dirīġ eyler nigāhın zaḫmī-ı tīr-i cefā ḳılmaz
Sitemkār anuñ ol bī-dād-ı meṣtānelerindendür müstesna

[174] Reisü'l-Küttab Ârif Bey Divanı, M.Ü, İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi 1959, s.20

3 Cem’üñtācına raġbet itmeyüp cāmı murād itmek
Mey-āşāmān-ı ʿaşḳuñ farṭ-ı istiġnālarındandur

4 Cünūn-āmūz-i ʿaşḳ olsa ki levḥ-i mekteb-i ġamdan
Ki anlar ol muʿallim-ḫānenüñ dānālarındandur

5 O meh-rū kimden ögrensün fünūn-ı ʿişve-i nāzı
Bütān-ı şehr anuñ hep ʿāşıḳ-ı şeydālarındandur

6 N’ola eylerse meşk-i nāle her şeb tā seḥer **ʿĀrif**
Ki ol gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i gūyālarındandur

141

Luṭfī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Göñül meydān-ı ʿaşḳuñ merd-i bī-pervālarındandur
Nice cān u serinden geçmişin hem-pālarındandur

2 Olup aġyārla revnaḳ- fürūz-ı encümen her şeb
Bu dehrüñ māh-rūlar şemʿ-i bezm-ārālarındandur

3 Benem sāye-ger-i üftāde-i ḫāk niyāz olmam
Ser-efrāzān-ı nāzük-ḳāmet-i belālarındandur

4 N’ola kuhl-ı Ṣafāhān ʿaynına girmezse ʿuşşāḳuñ
Ġubāruñ tūtīyā-yı dīde-i bīnālarındandur

5 Naẓīr-i ṭarḥ idenler **Luṭfīyā** ol ʿārif-i Rūm’a
Nevāl-i ṭabʿınuñ pesmānde-i naʿmālarındandur

142

ʿĀrif

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Mihīn üstād-ı külʿ **Ārif** Efendim kim feżāʾilde
Bu dānişgāh-ı dehrüñ ḫˇāce-i dānālarındandur

2 O kim yārān-ı ḫāṣü'l-ḫāṣ dārü'l-mülk-i ʿirfānuñ
Mecālis rütbe-i-pīşīn-i süḫan-pīrālarındandur

3 Çehār-ı nefesiyle taḥṣīl-i kemālātuñ
Tehem-ten zūr-ı bāzū-dest-i pür-bālālarındandur

4 Kemīne taḳviyet-i yādı süḫandan rūz-ı ṭabʿanuñ
Sinān-ı ḫāme der- kef-i cümle bī-pervālarındandur

5 Ḥakīm-i lem-yezel ṭaʿn-ı ʿilelden eyleye ʿārī
Ki dehrüñ zū-fünūn bu ʿālī- i hemtālarındandur

143

Bezmī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 O düldül kim gülşen-i rāzuñ çemen-pīrālarındandur
Cihān-ı ʿaşḳuñ ol Hıẓr u Mesīḥ-āsālarındandur

2 Ḫayāliyle ser-ā-pā çeşm- bīnāsı cemāl oldı
Meger Ṭūr-ı tecellinüñ göñül Mūsā'larındandur

3 Degildür gülşen-i sīnemde zaḥmum ḳanlu peykānuñ
O gülzāruñ ser-āmed ġonce-i raʿnālarındandur

4 Hezār verd-i ʿaşḳuñ naġme-senc-i sırr-ı vaḥdetdür
Dil ol bāġ-ı cemālüñ bülbül-i gūyālarındandur

5 N'ola **Bezmī** olursa bī-tekellüf maḥrem-i esrār
Zebistān-ı maʿānī ḫˇāce-i dānālarındandur

144

ʿAbdī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Göñül cām-ı elestüñ mest-i bezm-ārālarındandur
Cemüñ yār-ı ḳadīm-i cāmı hem-ṣahbālarındandur

2 Cevābum rūz-ı ferdā-yı suʾāle eyle āmāde
O ferdā ṣanma vaʿd-ı vuṣlatuñ ferdālarındandur

3 Ḫaṭ- āver olduñ ey meh bezme teşrīf eyle bī-pervā
Gelen ṣoḥbetüñe vaṣluñ şeb-i yeldālarındandur

4 Olup dil seng-i ġamla beyża birden ser-i Mecnūn
O farḳuñ lāne-perver mürġ-i bī-pervālarındandur

145

[30b]

Fā'iżī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Göñül keştī mesīri baḥr-ı bī-pāyān-ı āteşdür
ʿAlevdür bād-bānı mevsimi ṭūfān-ı āteşdür

2 Ḥarīf-i ibtilā-gāh-ı melāmet rāst-rūlardur
Siyāvuş olmayan girmez buña meydān-ı[āteşdür]

3 Bu yerlerde bulunmaz cübbe vü destār ey ṣūfī
Muḥabbet çār-sūy-ı ser-be-ser dükkān-ı āteşdür

4 Zebānın tīz ider ṭaʿn ehli ammā kendi ḫavf itsün
Anuñ pūlād dense tīşesi dil-kān-ı[āteşdür]

5 Çıḳış virmez bize ey **Fā'izī** bir hücre[175]-i mīnā
Biz ol İskender'üz kim ḳaṣdımuz ʿummān-ı āteşdür

146

Riyāżī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Cihānı ḫūn-ı eşküm ṭutdı ṣan ʿummān-ı āteşdür
Buña yāḳūtdan zevraḳ gerek ṭufān-ı āteşdür

2 O hem pervāne-i sūzān ider hem gerdiş-i gerdān
Elinde şemʿ-i bezmüñ şuʿle bir çevgān-ı āteşdür

[175]hücre: saġar (Okatan, G.23, s.177)

3 Dil-i suḫtı ider mīnāyı ṣāfī āteş sīmine
İderler bunda seng-i tīşe-i dükkān-ı [āteşdür]

4 Ṣalup ʿaksin girer āteşlere gülgūn-ı ruḫsārı
Elüñde sāġar-ı mey sākiyā meydān-ı āteşdür

5 Sehāb-ı dīdeşu olmuş bu baḥr-ı āteş-i dilden
Riyāżī eşk-i ḫūn-ālūdumuz bārān-ı āteşdür

147

ʿİṣmetī

Mefāʿılün Feʿılâtün Mefāʿılün Feʿılün

1 Ne feyż-i şevḳe ne ser-sebze-i bahāra döner
Bu köhne çarḫ-ı felek bilmezüz[176] ne kāre döner

2 Hezār bezm şikest itdi rūzgār henüz
Bu nüh piyāle daḫı ṭurma bir ḳarāre döner

3 O mehveşüñ baḳamam rūyına hicābumdan
Hemān ṣaḥife-i ruḫsārı lāle-zāre döner

4 Ne mümkün eylememek rind nūş-i mey-i bī-bāk
Nihān giden seri ḫammāre āşikāre [döner]

5 O dem ki devr ide meclisde **ʿİṣmetī** sāḳī
Elinde cām ile bir merd-i subḥa-dāre döner

[176] bilmezüz: bilmezem (İpekten, G.21, s.33)

148

[31a]

Faṣīḥ[177]

Mefāʿīlün Feʿilâtün Mefāʿīlün Feʿilün

1 Gehī ḫilāf-ı rıżā gāhi sāz-kāra döner
Bu asiyāb-ı felek ṣanma bir ḳarāra döner

2 Ne cānibe ki nigāh- efken-i teveccüh olam
Miṣāl-i ḳıble-nümā dīde kūy-ı yāre döner

3 Baḳılmaz ʿārıżuña āteşīn bir āyinedür
Taḥammül eyleyemez pertev-i neẓāre döner

4 O şūḫ nergis-i dīdem görünce şeb-nem-rīz
Cemāl-i tāb-ı ġażabla gül-i bahāra döner

5 **Faṣīḥ** ʿāḳil olan ḳarşulaşmaz anuñla
Hemān miṣāl-i livā semt-i rūzgāra döner

149

Cemʿī

Mefāʿīlün Feʿilâtün Mefāʿīlün Feʿilün

1 Bize bu yolda ne gerdūn ne ḫurd sitāra döner
Dönerse üstümüze dūd-ı pür-şerāra döner

2 O şūḫ üstüne şemşīr-i [ġamze] ṭutduḳça
Şerār-ı āh ile dil çarḫ-ı zer-nigara döner

[177] Çıpan, G.113, s.322-323

3 Bir olsa pertev-i mihr-i ruḫuñla ḳaṣr-ı ḳadeḥ
Ḥabāb ortada fānūs-ı şuʿle-dāra döner

4 Ne dem ki ẓāhir olsa baḫr-ı ʿaşḳda[178] girdāb
Piyāle anda heman fülk-i bī-ḳarāra döner

5 Girince ḫalḳa-i bezme[179] o māh ey **Cemʿī**
Sevād-ı dīdelerim ebr-i ḳaṭre-bāra döner

150

Neşāṭī[180]

Mefāʿilün Feʿilâtün Mefāʿilün Feʿilün

1 Göñül ki dāġla vādī-i lāle-zāra döner
Sirişk-i dīdelerüm cūy-ı bi-ḳarāra döner

2 Benem o zār-ı belā-keş ki gird-i bād-āsā
Serümde dūd-ı derūnumda biñ şerāradöner

3 Ne gerdişinde ṣafā var ne meclisinde neşāṭ
Şikeste cāmı meyüñ bilmezem ne kāra[döner]

4 Şarāba ki düşe ruḫsār-ı yārdan pertev
Elinde sāġar-ı mey mihr-i tāb-dāradöner

5 ʿAceb mi olsa **Neşāṭī** ġamuñla ser-gerdān
Miyān-ı lüccede keştī-i pāre pāre döner

---

[178] ʿaşḳda:ʿayşda (Koparan, G.25, s.244)

[179] ḫalḳa-i bezme: ḥāle-i ẕikre (Koparan, G.25, s.244)

[180] Savran, G.39

151

[31b]

Nāẓım

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ol ki ʿāşıḳdan dirīġ eyler liḳā-yı ʿişmetin
Pīş-keş itmekde aġyāre metāʿ-ı vuṣlatın

2 Dest-şūy-ı raġbet olsam ol perīveşden n'ola
Dest-māl-i ceyb-i ġayr itmiş ḳımāş-ı ʿişmetin

3 Tīġ-veş tīz itse de dendān-ı ḥırṣı her denī
Kimsenüñ ḳaṭʿ itmege ḳādir degildür ḳısmetin

4 Neylerüz bir baʿde-zīn elde ayāġ bādeyi
Cām-ı zehr-ālūd çarḫuñ vāfir içdük şerbetin

5 Bu būse-i tekrīm erbāb-ı ricādan dūr iden
Zīver itsün laḥde seng-i asitān-ı devletin

6 Olmayınca bāʿiṣ-i asāyiş-i erbāb-ı dil
Başına çalsun kibār-ı dehr-i ẓıll-ı devletin

7 Gerçi ber-kām olmaduḳ memnūyuz ey **Nāẓım** hele
Çekmedüñ her siflenüñ bār-ı girān-ı minnetin

152

Ḥamdī[181]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Olsa muʿayyen rūy-ı dilber geh sefīd gāh sürḫ
Raḳṣ ide meclisde sāġar geh sefīd ü geh sürḫ

2 El-haẕer ol āfetüñ ḳatl-ı dil itsün itmesün
Devr ider destinde ḫançer geh sefīd ü geh sürḫ

3 Baḳmaz ol āteş cesīm penbelerle sīneme
Dāġ yaḳsam çün ḳalender geh sefīd ü geh sürḫ

4 Laʿl ü sīneñ görse dil-i āh itmeden mey-i tāblar devr
Cūş idüp eşküm ser-ā-ser geh sefīd ü geh sürḫ

5 Cem-ṣıfat sed-i Sikender keç-küleh meyḫānede
Ḥamdī nūş-ı bāde eyler geh sefīd ü geh sürḫ

153

Kāmī[182]

Mefâʿilün Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün

1 Miṣāl-i seyl gehī deşt-i cūy-bāra çekil
Gehī seḥāb-ṣıfat semt-i küh-sāra çekil

[181] Hamdullah Hamdî Divanında bu gazel yer almamıştır (Özyıldırım, 1995)

[182] Mecmuada geçen bu gazel Kāmī Divanında yer almamıştır(Yazıcı, 1998).

2 İkāmet ister iseñ kūy-ı dil-rübāda dilā
Cünūn-ı ʿaşḳla zincīr-i zülf-i yāre çekil

3 Yeter gözümden aḳan ḳanlu ṣu yeter ṭuġyān
Biraz da ruḫṣat-ı neẓāre vir kenāre çekil

4 O şūḫı biz çekelim sīneye sen ey şerḫa
Ḥasedle sīne-i aġyār nā-bigāne çekil

5 Zamānenüñ didi rehzen olmasun **Kāmī**
Reh-i ḥaḳīḳate girdikse bir ḳarāra çekil

154

[32a]

Feyżī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Ruḫ-ı dildāreʿ aceb lāle mi yā gül mi disem
ʿĀnberīn kāküline müşg mi sünbül mi disem

2 Gül-i taḥayyül ol rūyı gehī şemʿ ṣanur
Dil-i şūrīdeye pervāne mi bülbül mi disem

3 ʿIṭr-sāy oldı dimāġ-ı dile bir tāze şemīm
Būy-ı sünbül mi disem nükhet-i kākül mi disem

4 Mest-i laʿl olalı nāle-i bülbül iderim
Leb-i sāye ʿacaba gül mi disem mül mi disem

5 Şeb ki ol māh żiyā-geşte-i kāşānem idi
Aña ben ḫˇāb mı eyā taḫayyül mi disem

6 Sāye ṣaldı o hümā külbe-i aḫzānımuza
Feyżīyā ben aña ʿişmet mi tenezzül mi disem

155

Kāşif

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 İderdüm defʿ-i ġam cām-ı şarāb-ı nābum olsaydı
Görürdüm rūy-ı şevḳ āyīne-i pür-tābum olsaydı

2 Alırdum ol gül-i nā-yāb baḥr-ı ḥüsni āġūşa
Yem-i pür-cūş-ı ʿaşḳında eger gerdānum olsaydı

3 Raḳīb-i zerdi hiç laʿl-ı yāre yaḳlaşdırur mıydı
Nigeh-bānı eger bu dīde-i bī-ḫˇābum olsaydı

4 Hemīşe şerḥa- nāk-ı ḫār-ı dil-dūz-ı ġam olmazdım
Bu gülşende benim de bir gül-i sīr-ābum olsaydı

5 Bu cism-i zerd ile der-dest iderdüm rişte-i zülfüñ
Benüm de kehrübā-veş **Kāşifā** ḳallabum olsaydı

156

Velehu

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Figān-ı dillere ol ġamze-i ġammāz olur bāʿiṣ
Hemīşe nāle-i mürġāne bir şehbāz olur bāʿiṣ

2 Firāḳ-ı kākülinden dil perīşān-ḥāl olur her dem
Cünūn-ı ʿaşḳa hep ol perī-i nāz olur bāʿiṣ

3 Niyāz-ı vaṣl ile pür-nāz idüp ol yār-ı sermestī
Yine cevr ü cefāya ʿāşıḳ-ı ġammāz [olur bāʿiṣ]

4 Tenin pür-dāġ ider ʿuşşāḳ-ı zāruñ tāb-ı ruḫsārı
Küşād-ı derd-i bāġa mihr-i tāb endāz olur bāʿiṣ

5 Ruḫ-ı penbe-miṣālin **Kāşifā** pür-tāb idüp yāruñ
Fürūzān-ı çerāġa mihr-i tāb-endāz olur bāʿis

157

[32b]

Sāmī Yūnus

Mefʿûlü Mefāʿîlü Mefʿîlü Feʿûlün

1 Çeşm-i siyehüñ maʿreke-ārā-yı ḳıyāmet
Ṭarz-ı nigehüñ bāʿis-i ġavġa-yı ḳıyāmet

2 Meh-rūlara zülfüñ ṭaġıdup ʿarż-ı cemāl it
Kim rūşen ola seyr-i tecellā-yı ḳıyāmet

3 Çeşmüm ki ola ḫāk-ı reh -i neẕāre-i ḥasret
İẓhār ide biñ nergis-i şehlā-yı ḳıyāmet

4 Kāfir olayım olmasa ümīd-i viṣālüñ
Eylersem eger daḫı temennā-yı ḳıyāmet

5 **Sāmī** olamam şöyle mey-i ʿaşḳla ser-mest
Ne bīm-i ġaẕāb ola ne pervā-yı ḳıyāmet

158

Velehu

Mefʿûlü Mefâʿîlün Feʿûlün

1 Ey ḳāmeti serv-i bāġ-ı ḥayret
Yıḳduñ dile bunca dāġ-ı ḥayret

2 Yandırdı ḫayāl-ı rūy-ı alüñ
Şām-ı ġamıma çerāġ-ı ḥayret

3 Ḥayret-zede-i cemāl-i pāküñ
Mümkün mi ide ferāġ-ı ḥayret

4 Būy-ı ḫoş-müşk-pāşuñ
Aşüfteñi dimāġ-ı ḥayret

5 Mecnūn-ṣıfat aşiyāne ḳıldı
Sāmī ser-i dilde zāġ-ı ḥayret

159

Feyżī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Ne nükhet kim ola ol zülf-iʿ anber-bārdan paydā
Olur bīñ āh-ı ḥasret ṣaḥn-ı sünbül-zārdan peydā

2 ʿAceb mi navek-i müjgāndan nümāyān olsa ḫūn-dil
Ḳadīmi Rüstem-i gülşendür kāv-ı devr-i gül-i ḫārdan

3 Siyeh-pūş eyledi ḫūrşīdi sevdā-yı ḥamāʾīle
Ḫaṭ-ı nev ṣanma kim oldı o meh-i ruḫsārdan peydā

4 Nice revnaḳ-fezā olsun ḫaṭ-ı sebz-i ruḫ-ı dilber
Olur āyīneye noḳṣān beli jengārdan peydā

5 Göñül eyā niçün pervāne-veş ḫāmūşdur bilmem
Bu sözi eylemişken ol gül-i ruḫsārdan [peydā]

6 Begendüm cilve-i ṭāvusı ṣandım yār ider reftār
Meger ṭarz-ı ḫırāmı itmiş ol reftārdan [peydā]

7 ʿAceb mi dāġ-ı sīnemde olursa dāġ-ı dil-efzūn
Olur zirā ki **Feyżī** lāleler kühsārdan peydā

160

[33a]

Celāl Çelebi

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ḫaṭ-ı vechüñ şerḥ ider cennāt-ı ḥavrā bundadur
Ḫalḳı ferdāya ṣalar vāʿiz temāşā bundadur

2 Ben nice cān virmeyem laʿl-i leb-i cān-baḫşıña
Şīve-i iʿcāz enfās-ı Mesīḥā bundadur

3 Muḥkemāt-ı ḫaṭ-ı vechüñ ser-be-ser āyāt-ı Ḥaḳ
Nükte-i sebʿü'l-meṯānī sırr-ı Ṭāhā bundadur

4 Varılur sırr-ı dehānından kelām-ı tefsīr
Laʿlüne sormaḳ gerek kenz-i ḫabāyā bundadur

5 Hiç dehānuñla lebüñ tevḥīd odur farḳ olmaya
İştibāh itmeñ ki sırr-ı lāvü illā bundadur

6 İkide bir cān u dil peykānuñ inkār itmesün
İkiden ḫālī degül ya andadur ya bundadur

7 Ḫāk-sār olsañ unutdurmaz seni şiʿrüñ **Celāl**
Bir eṯer ḳoyup gidenler gūyā bundadur

161

ʿAlī Çelebi Ḫayāli-zāde

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Cemālüñ māhı gerçi gün gibi her yerde lāmiʿadur
Ṭuluʿ itmez benüm virāneme bir laḥẓa ṭāliʿdür

2 Benüm zühd ü salāḥ tevbe vü tevfīḳime her dem
Dehān u ḳāmet ü ebrūyı çeşm-i yār māniʿdür

3 Dem-ā-dem ḳatl-ı ʿuşşāḳ itmege tīrüñle şemşīrüñ
Birisi ḥüccet-i nāfız birisi naṣṣ-ı ḳāṭıʿdur

4 İrişmez āsitānına şerār-ı āteş-i āhım
Dirīġā ehl-i ʿaşḳuñ kevkeb-i iḳbāli rāciʿdür

5 **ʿAlī**'nüñ ġayrı ḫūba ʿaşḳı vāḳiʿ oldı dirlerse
Habībüm sevdigüm ʿömrüm inanma ġayrı vāḳiʿdür

162

Feyżī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Rāżıyuz her ne ḳadar eylese dil-dār-ı cefā
Ne belādur bu ki her yār ide aġyār-ı cefā

2 ʿĀlemi eylese sūzān ʿaceb mi bülbül
Eyledi bezmüñe gül de aña ḫār-ı cefā

3 İltifāt ile nigāh eylemedüñ bir kerre
Nice bir bu dil-i şūrīdeye her yār cefā

4 Ne ḳadar itse nevāzīş ṣaḳın ey dil andan
Ḳatı bī-raḥmdur eyler saña ol yār-ı cefā

5 Tek raḳīb ile hemān itmesün ülfet **Feyżī**
Rāżıyuz her ne ḳadar eylese dildār-ı cefā

163

Velehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Āteş-efrūz oldı dilde güft-i gūy-ı nev-bahār
Dāġ dāġ itdi derūnı şevḳ-i rūy-ı [nev-bahār]

2 Çünki bir ʿālī ricādur ṭarḥ-ı naḳş-ı rūzgār
Ḫavfımızdan itmez olduḳ ārzū-yı nev-bahār

3 Tāb-ı ruḫsāruñla göster zülf-i müşk-bārıñı
Tā ola revnaḳ-fezā-yı reng ü būy-ı [nev-bahār]

4 Āteşīn tāb eylesün ruḫsārıñı cām-ı şarāb
Tāb-ı ḫūrşid çü zīb-efrūz-ı rūy-ı [nev-bahār]

5 Ġonçeler çāk-ı girībān itse **Feyżī** şevḳden
Çākerüz cīb-i ṣabr olsa ġuluvv-i nev-bahār

6 Yirdi mümkün mi ol rengīn kelām-ı naẓma kim
Şiʿrinüñ reşk-āveridür reng-i rūy-ı nev-bahār

164

[33b]

Velehu

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Bahār irişdi gül-i şüküfte bād-ı ġāliye budur
Yine nişīmen-i pākize meşrebān leb-i cūdur

2 Namāz-ı ʿaşḳı edā itmege ḥarīm-i çemende
Ġınā dil siḥr-i āverde-i jāle āb u vużūdur

3 Görüp de ḫandesin aldanma ey hezār-ı nevā-keş
Ṣaḳın ṣaḳın gül-i raʿnā sitem-pesend-i dü-rūdur

4 Çemen ki maṣṭaba-i ehl-i ʿıyşa döndi bu demde
Hezar muṭrib ü gül-i cām-ı laʿl ü ġonçe-sebūdur

5 Şitāya başlasa eṭfāl-ı gülistān n'ola **Feyżī**
Yem-i çemende yine mevc-i lāle ta beñlüdür

165

Velehu

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Her dem ki tāb-ı meyle ruḫı lāle-gn olur
Reşk-i ʿiẕārı güllere dāġ-ı derūn olur

2 İtdikde tir güdāz dil-i zāra ġamzesi
Naʿ mā-ger-i metāʿ -ı şekīb ü sükūn olur

3 Her dem ḫayāl-i ġamzesi geldükde ḥāṭıra
Āhū-yı vaḥş-i fitne baña rev-nümūn olur

4 Bārān-ı eşk-i çeşm ü hevā-yı ġamuñla ser
Bir bāġdur ki gülleri dāġ-ı cünūn olur

5 Böyle ḳalursa kāviş-i dil **Feyżīyā** eger
Bī-şübhe reşk-i kūhken-i Bīsütūn olur

166

Āgāh

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Tehīdür bār-ı āb u dāneden kāşāne-i müflis
Ḳanāʿ atdür hemīşe ketḫüdā-yı ḫāne-i müflis

2 İder rūz afitāb u şeb şuʿ ā-ı māh ile ülfet[183]
Viṣāl-i şemʿ den maḥcūbdur pervāne-i müflis

3 Güşād-ı ʿ uḳde-i zülf-i emel ġāyetde müşkildür
ʿ Aceb[184] mi olsa dendān-ı ṭamaʿ dan şāne-i müflis

4 Ne cevr-i muḥtesib ne ṭaʿ n-ı zāhidden hırās eyler
Ki ḫālīdür hemīşe sāġar u peymāne-i müflis

[183] Divanda 3. beyit ile yer değiştirmiştir (Akpınar, G.183, s.171).

[184] ʿ aceb mi:revādur (Akpınar, G.183, s.171)

5 Muraṣṣaᶜ-pūş olursa şāhid-i naẓmım n'ola **Agāh**
Ki naḳl-ı kimyādur ser-be-ser efsāne-i müflis

167

[34a]

Sırrī

Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilâtün Fâᶜilün

1 Gāh şemᶜ-i encümen ki gāh verd-i gülşen ol
Ḳande olursañ ol ey şūḥ[185]-ı cihānum gülşen ol

2 Eyleyüp selb-i ḫıred mest-i mey-i merd-efken ol
Sāᶜī-i selb-ḫıred olmaḳda meh-mā-emken ol

3 Tīr-i miḥnet cismüñi sūrāḥ sūrāḥ eylesün[186]
Baᶜd-ezīn sehm-i ḳażā-yı dehr-i dūna cevşen[ol]

4 Cilve-ger olsun derūnuñda vücūh-ı kāʾināt
Ġıl u ġışdan ṣāf olup āyīne-āsā rūşen [ol]

5 Cāyuñ eyler kūy-ı cennet-sāy-ı yārey berg-i gül
Sen hemān āvize-i dāmān-ı bād-ı gülşen ol

[185]şūh:şāh (Kazan, G.65, s.310)

[186] eylesün: eylemüş(Kazan, G.65, s.310)

168

Şekīb

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Dile bir būy-ı baḫş-ı kām olur verd-i terüm yoḳdur
Çü bülbül bu ḳafesden uçmaġa bāl u perüm yoḳdur

2 Nice çāk olmasun dil ḫūn-ı eşki dökmesün dīde
Bu demde gül gibi destümde pür-mey-i sāġarum yoḳdur

3 Bu gülşende ʿaceb mi cūy-veş dil-i bī-ḳarār olsa
Yanumca ṣalınur bir serv ü ḳāmet- dilberüm[yoḳdur]

4 Ben ol āzurde-ḥāl ü dil-i perīşānum şeb-i ġamda
Żiyā-pāş-ı ṣafā bezmümde şemʿ-i envārum [yoḳdur]

5 Ser-ā-pā şerḥa şerḥa oldı sīnem tīġ-i ḥasretle
Anı ḫūş-bend ider bir dil-ber-i sīmīn-berüm[yoḳdur]

6 Egerçi ḫūn-ı dilden ḫāk-ı rāhın reşk-i kān itdüm
Yine ol ṣayrefī-i ḥüsne lāyıḳ gevherüm yoḳdur

7 Muḥaldür lāle-veş-i hicr ile cismüm dāġ dāg olsa
Felekde vaṣl-ı meh-rūya müsāʿid aḫterüm yoḳdur

8 **Şekībā** ḫaste-i hicrān-ı hayāt pister-i hicrüm
Benüm darü'ş-şifā-yı kūy-ı dilberde yerüm yoḳdur

169

Fehīmī Naẓire-i Sāmī[187]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿilü Feʿûlün

1 Ey serv-ḳadüñ bāʿis-i inşā-yı ḳıyāmet
Zülf-i siyehüñ mecmuʿ-ı sübhā-yı ḳıyāmet

2 Güftārını gūş eylese erbāb-ı teġāfül
Dirler ki nüzūl eyledi ʿĪsā-yı [ḳıyāmet]

3 Āmed-i şed-i tīr-i sitemüñ sīnemi eyler
Eyyām-ı cezā ravżā-i gülhā-yı kıyāmet

4 İrmezse elim dāmen-i ümīd-i vaṣla
Maḥşerde sirişküm ola deryā-yı ḳıyāmet

5 Mirʾāt-ı dile ʿaḳs-i ḫayāl-i ḳaddi **Fehīmī**
Olduñ düşeli ṭūtī-i gūyā-yı ḳıyāmet

170

[34b]

Hātīfī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Ey her nigehi zīver-i eyvān-ı teġāfül
Her ġamzesi ārāyiş-i meydān-ı teġafül

2 Bil ḳadrini kālā-yı niyāzuñ hele gāhī
Bir ġaybet olur kūşe-i dükkān-ı teġāfül

[187] Fehīmī Divanında bu gazel yer almamıştır.(Üzgör ,1991)

3 Ṣad-pāre nice olmaya sīnem ki o şūḫuñ
Her bir müjeyi olmada peykān-ı teġāfül

4 Çeşm-i siyeh-i yār ile hiç söyleşilür mi
Olmuşken o mest-i mey-i raḫşān-ı teġāfül

5 Ḳurtulmaz idi dil hele dest-i nigehüñden
Her demde eger olmasa iḥsān-ı teġāfül

6 Yā Rab nice ola āḫir kār-ı ʿaşḳla ḥālüm
Günden güne olmaḳda perīşān-ı taġafül

7 Ġarḳ-ı āb-ı cefā ola cihān **Hātīfīyā** ger
Ḳalursa temevvücde bu ṭūfān-ı teġāfül

171

Velehu

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Rūy-ı pür-tābını dil-ber ki ʿayān itmişdür
Dīdesi ḳāʿide-i siḥri beyān itmişdür

2 Girmedi guşına bir kerre o gül-i ruḫsāruñ
ʿAndelīb-i dilüm ol deñlü figān itmişdür

3 Ṭarz-ı cevr-i sitemi sīm-berāne taʿlīm
Var ise ancaḳ ol aşūb-ı cihānitmişdür

4 Nāvek-i ġamzesi yoḳ yere bir an atmaz
Ṭabla-i sīne-i ʿuşşāḳ-ı nişān itmişdür

5 Gösterür **Hātifīyā**ʿ āleme ṭūfān-ıʿ aẓīm
Ġam-ı hicrile sirişküm ceryān itmişdür

172

Ülfetī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Daḫi ẓāhir idügi laʿl-i beyān itmişdür
Fitne-ḫalḳ olalı çeşminde mekān itmişdür

2 Serv-i nāzuñ yine ey büt defi itmez mi ḫırām
Yolıña rūḥını ʿāşıḳ ki revān [itmişdür]

3 Eyleyüp sīneden oḳlarını ol ḳaşı kemān
Merhem-i zaḫm-ı dil-i ġamzede kān itmişdür

4 ʿĀşıḳ eylerse n'ola naʿra-i bī-pākāne
Bāde-i ʿaşḳ anı rüsvā-yı cihān itmişdür

5 **Ülfetī** kilkin idüp nükte-nüvīs-i fikret
Ṭabʿ-ı dānā tirini nādire-dān itmişdür

173

[35a]

Ḳaṣīde-i Bāḳī Der- Haḳḳ-ı Aḫī-zāde Meḥmed Çelebī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Urınup farḳına bir tāc-ı mücevher sünbül
Oldı iḳlīm-i çemen taḫtına server sünbül

2 Şeh-levendāne şikest eyledi ṭarf-ı külehin
Gögsinüñ dügmelerin çözdi ser-ā-ser sünbül

3 Oldı dil-ber[188] yine bir dil-ber-i müşgīn merġūl
Şol ḳadar virdi aña zīnet ü zīver sünbül

4 Çihre gül sīne semen çeşm-i mükaḥḥal nergis
Ḫaṭ çemen ġonca dehen caʿd-ı muʿanber sünbül

5 Yazdurup müşg ile boynına ḥamāʾil ṭaḳdı
Kendüye itmek içün ḫalḳı musaḥḥar sünbül

6 Beñzer ol būy-ı dil-āvīz ile mūy-ı yāre[189]
Başlar üzre n'ola ger eyler ise yir sünbül

8 Yine gömgök tere batmış çıḳa geldi çemene
Nev-bahār irdi diyü virdi ḫaberler sünbül

9 Ṣaḥn-ı gül-zāra gelüp eyledi arz-ı dīdār[190]
Jālelerden ṭaḳınup gūşına gevher sünbül

10 Beden-i pāki neden böyle olurdı ḫōş-bū
Olmasa müşg ü gül-āb ile muḫammer sünbül

11 Var ise bencileyin ʿāşıḳ-ı zār olmışdur
Gök gök itmiş döginüp cismini yir yir sünbül

[188]dil-ber: gülşen(Küçük, K.24, s.47)

[189] Divanda 7. beyit olarak geçmektedir(Küçük, K.24, s.47).

[190] Divanda 6. beyit olarak geçmektedir(Küçük, K.24, s.47).

[35b]

12 ʿAşḳ sevdālarına ugramasa ḳalmaz idi
Mūy-ı jülīde ile bir ten-i lāġar sünbül

13 Yine Firʿavn-ı şitā ceyşine Mūsā-mānend
Eyledi elde ʿaṣāsını bir ejder sünbül

14 Nev-ʿarūs-ı çemene māşıṭadur fasl-ı bahār
Kim anuñ ḫāme-i müşgīnine beñzer sünbül

15 Sāḳıyā zevraḳı sür bād-ı bahār esdi yine
Sebze-zār oldı yem-i aḥḍar u lenger [sünbül]

16 Ṣaḥn-ı gülşende yatupdur gice var ise meger
Ki ṭaḳınmış seḥerī başına güller sünbül

17 Bürüdi kendinüñ eṭrāfını bāl ü per ile
Yine ṭāvūs-ṣıfat cilveler eyler sünbül

18 Yine ferrāş-ṣıfat destine cārūb almış
Ki ide hiḍmet-i ḫāk-i der-i dāver sünbül

19 Fāżıl-ı dehr Meḥemmed Çelebi kim eflāk
Bāġ-ı faźlında ṭoḳuz dānelü bir ter sünbül

20 Olamaz reh-güzeri ḫākine hem-pā ʿanber
İdemez ṭurrasına kendüyi hem-ser sünbül

21 Geldi bir Hindūyı -bī-çāre-ṣıfat işigüñe
Ġaraźı bu ki ḳapuñda ola çāker sünbül

[36a]

22 Bāġ-ı luṭfuñda meh ü mihr iki ahkar nergis
Keremüñ gül-şenine sünbüle kem-ter sünbül

23 Būy-ı luṭfuñla[191] güzār eylemese bāġa nesīm
İdemez ḫalḳ dimāġını muʿaṭṭar sünbül

24 Bulsa bārān-ı sehāñ ile eger neşv ü nemā
Ḳad-i bālā çeke mānend-i ṣanavber sünbül

25 Ebr-i cūduñdan eger irse nem-i iḥsānuñ[192]
Gidere dūd-ı kebūdı vire āzer sünbül [193]

26 Nūr-baḫş olsa eger bāġa çerāġ-ı luṭfuñ
Şemʿ-vār eyleye eṭrāfı münevver sünbül

27 Cürʿa-rīz olsa eger gülşene cām-ı keremüñ
Ṭuta nergis-ṣfıat elde ḳadeḥ-i zer sünbül

28 Ḥāline ʿayn-ı ʿināyetle nigāh eyler iseñ
Göz açup ide naẓar niteki ʿanher sünbül

---

[191] luṭf: ḥulḳ (Küçük, K.24, s.47)

[192] iḥsānuñ: inʿāmuñ(Küçük, K.24, s.48)

[193] Gidere dûd-ı kebûdı vire âzer sünbül:Bitüre hāre gül ü lāle vü mermer sünbül

Ayrıca Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Ger tokınsa nefes-i lutf u dem-i ihsânuñ
Gidere dûd-ı kebûdı vire âzer sünbül(Küçük, K.24, s.48)

29 Bezmüñe gelmek ile bu ne kerāmetdür kim
Dimeye ṣayf u ṣafā[194] bitüre micmer sünbül

30 Dāne ḫaṭ jāle nuḳaṭ nefḥa-i müşgīn maʿnā
Yazdı levḥ-i çeḳene bir ġazel-i ter sünbül

31 Ġam-ı gīsün ile āşüfte degül ger sünbül
Ne içün böyle perīşān olur ekser sünbül

[36b]

32 Dilberā[195] ṭurralaruñ bāġ-ı cinān sünbülidür
Ḳopmadı bāġdan ol resme muʿanber sünbül

33 Ġoncanuñ cānı mı var öyküne laʿl-i lebüñe
Zülfüñe ḳaç başı var ola ber-ā-ber sünbül

34 Bāde-i laʿlüne hemşīre şarāb-ı gül-fām
Zülf-i müşgīn-i semen-sāña birāder [sünbül]

35 Ḫūb olur ʿārızuñ üstinde o ḫaṭṭ-ı müşgīn
Āb-ı nāb içre ṭurur tāze vü ḫōş-ter sünbül

36 Lāle reşk-i ruḫ-ı gül-gūnuñ ile pā-der-gil
Ġam-ı zülfüñle perīşān u mükedder sünbül

37 Nice teşbīh idem aġzuña bir ebkem ġonca
Nice nisbet ḳılam ol zülfe ber-ā-ber sünbül

[194] ṣafā:ṣitā(Küçük, K.24, s.48)

[195]dil-berā:var ise(Küçük, K.24, s.48)

38 Dūdlar çıḳdı yanup reşk-i ruḫuñ nārına bāġ
Cā-be-cā ṣanma çemende görinenler sünbül

39 Ruḫlaruñ üzre yatur zülf-i semen-sā gūyā
Gül-i terden idünür kendüye bister sünbül

40 Ḫaṭ-ı müşgīn ü leb-i laʿlüñe mānend olamaz
Bulsa ger perveriş-i çeşme-i Kevṯer sünbül

41 Yaraşur zülf ü ruḫuñ vaṣfına defter yazsam
Kāġıdı berg-i gül ola ḫaṭ-ı defter sünbül

[37a]

42 Levḥ-i ḥāṭırda ḫaṭuñ naḳşını tasvīr itdüm
Olmadın ṣafḥa-i gül-zāra muṣavver sünbül

43 Naẓm-ı eşḫāsa ḳıyās eyleme **Bāḳī** şiʿrüñ
Ola mı her giyeh-i ḫuşke ber-ā-ber sünbül

44 Gerçi sünbül çoḳ olur gülşen-i ʿālemdür bu
Līk rengīn ü muʿaṭṭar olamaz her sünbül

45 Nʾola ḳadr ü şerefüñ sāl-be-sāl olsa mezīd
Her yıl arturmadadur dāneyi dirler sünbül

46 Götürüp tā ki şehenşāh-ı bahāruñ tūġın
Getüre cünd-i şitā üstine leşger sünbül

47 Ser-i aʿdāña taḳa seng-i melāmet güller
Ola düşmenlerüñüñ başına şeş-per sünbül

174

Kıṭʿa[196]

Mefāʿîlün Mefāʿilün Feʿûlün

Ṣalarlar ṣayd-ı māhī içün ekṣer
Beşikṭaşın'da oġlancıḳlar aġlar
Yalı oġlanıdır çün kim o dilber
Kenāra gelmez avlanmaz balıḳlar

175

Kaşīde-i Nefʿī Der-Haḳḳ-ı Asitān-ı Sultān Murād

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Bārekallāh ki zihī raḫş-ı hümāyūn-sīmā
Ki ḳomuş nāmını sultān-ı cihān Bād-ı Ṣabā

2 Ne Ṣabā sāʿiḳa dirsem yaraşur sürʿatde
Ki segirdirken ana sāyesi olmaz hem-pā

3 Bıragur anı daḫı sāyesi gibi yolda
Olsa ger şāṭır-ı endīşe ile pā-der-pā

4 Düşmeden sāyesi ḫāk üzre ider ʿālemi ṭayy
Sehv ile rākībi gösterse ʿināna irḫā

5 Ḳuş yetişmez dir idim olmasa Ṭayyār eger
İremez gerdine zīrā ki ne ṣarṣar ne ṣabā

[37b]

[196] Bu kıtʿa Bākī Divanında yer almamıştır.

6 Nice Ṭayyār o sebük-pāy-ı cihān-peymā kim
Aña hem-ser olamaz hiç ne ʿAnḳā ne Hümā

7 Nūrdan bāl açar uçmaġa melekdür ṣanasıñ
Olsa zinpūş-ı ser-ā-serle ne dem cilve-nümā

8 Ṭayy eder ʿālemi bir göz yumup açınca bu da
Bu ḳadar çābük ü çālāk olur mu ʿacabā

9 Meger Evren ola yā Ṣaçlı Ṭoru yā Mercān
Yā Celālī Yaġızı yā iki Edhem yā Tuma

10 Nice Evren ki ne dem eylese pertāb-ı bülend
Sanki pervāne gelir ḫışm ile bir ejderhā

11 Atılır ḫāmesi oḳ gibi elinde durmaz
Etse bir şāʿir eger medḥ-i şitābın imlā

12 Nice Ṣaçlı Ṭoru bir bāl-güşā ʿAnḳā kim
Bir ḳanadıyla uçar uçduġu dem bī-pervā

13 Nice Ṣaçlı Ṭoru güyā ki yanar āteşdür
Dūdudur anuñ o zülf-i siyeh-i ʿanber-sā

14 Bu da Evren gibi per-tāb-ı bülend etse olur
Rākībi Zāl-i zer ü kendisi gūyāʿ Anḳā

15 Nice Mercān o sebük-cilve-i çābük-rev kim
Ana gülgūn-ı sirişk olur olursa hem-pā

[38a]

16 İstese bu da ider bir ser-i mūda cevlān
Belki raḳḳāṣlıḳ itmekde olur aḥyānā

17 Seyr iden cilvesini şuʿle-i cevvāle ṣanur
Devr ider ʿālemi sürʿatle o deñlü zīrā

18 O Celālī Yaġızı da ne ḳadar çāpükdür
Ki olurken aña bu meydān-ı cihān teng-feżā

19 Başlasa cilveye mānend-i kümeyt ḫāme
Merkez-i noḳṭa olur aña feżā-yı pehnā

20 İki Edhem ḫōd iki şūḫʿ Arab dil-beridir
Ki tefāvütleri yoḳ biri birinden aṣlā

21 Görse ger bunları Mecnūn-ı melāmet-dīde
Yādına gelmez idi bir daḫi ḥüsn-i Leylā

22 İʿtiḳādum bu ki mānendi bulunmaz birinüñ
Bulunursa daḫi bir yerde bulunmaz aṣlā

23 Yine ıṣṭabl-ı şehenşāh-ı cihān- ārāda
Ki ne atlar bulunur biri birinden aʿlā

24 Evvelā Ḳapu aġası Ṭorısıdur birisi
Ki ber-ā-berdür ana pūyede kūh u ṣaḥrā

25 Kuḥl içün ḳalmaz idi gerd-i zemīn-i eşʿār
Olsa ger cilve-gehi ʿarṣa-i mülk-i maʿnā

[38b]

26 Bir de Arslān Ṭorısıdur ki gemin gördükçe
Kendidür ʿaynī ile şīr-i ner-i silsile-ḫā

27 Urulur gerdenine anuñ içün altundan
İki zencīr ki żabṭ olması āsān ola tā

28 Cebelī Ṭoru ile ḫōd Ḳayışoğlu Ṭorısı
Nicedür her biri sürʿatde ḳıyās et meselā

29 Menzile nūr-ı baṣar gibi ber-ā-ber erişir
Olsa her birine hem-pūye eger tīr-i ḳażā

30 Birisi daḫi Aġa Alcası kim anuñ da
Yaraşır eyler isem medḥini bu güne edā

31 Āsumān-pūye zemīn-gerd-i müselsel-ḥarekāt
Bād-pā şuʿle-i cevvāle-i ʿālem-peymā

32 Bir de Şam Alcası kim etse ne dem meyl ü ḫırām
Ṣanki reftāra gelür bir ṣanem-i sürḫ-ḳabā

33 Olsa bu cilve bu nāz Aşḳar-ı Behrām'da ger
Zühre gökden iner olurdu dil-ārām ana

34 Ṭurfa gülgūn-ı firībende-reviş kim ṣanasıñ
Cümle endāmına urmuş yed-i ḳudret ḥınnā

35 Bir de Ṭaġlar Delisidür ki şitāb iddikçe
Bir olur zelzeleden lerze-i kūh u deryā

[39a]

36 Ṣarṣılır ʿarż u semā ṣanki ḳıyāmet ḳoparır
Böyle bir tünd şitāb eylediginçe ammā

37 Gelse reftāra döner bir ṣanem-i raʿnāya
Başlasa cilveye ṭāvūs-ı cināndır gūyā

38 Nāmı Daġlar Delisi kendisi Āhū-yı ḥarem
Perçemi sünbül-i çīn cebhesi dībā vü Ḫıṭā

39 Cilve itdikçe ne dem olsa perīşān-kākül
Pür olur nükhet-i müşkiyle girībān-ı hevā

40 Birisi daḫı Ṣurāḫī-i ser-efrāz ki çarḫ
Yaraşur pāyına yüz sürmek içün olsa dütā

41 Nedür ol gerden-i mevzūn o sürīn-ferbih
ʿAceb endāmı güzel şūḫ-ı cihāndır ḥaḳḳā

42 Şīvede cilvede mestāne ḫırām eylemede
Var ise yine odur bir ṣanem-i müsteṣnā

43 Ṣalınup her ṭarafa nāz ile itdükçe ḫırām
Bir nigāh ile ider cān-ı cihānı yaġmā

44 Dil-nevāz ola meger aña ber-ā-ber dilber
Yoḫsa ʿālemde bulunmaz daḫi miṣl ü hem-tā

45 Ṭarz u ṭavrın nice taʿrīf ideyüm anuñ da
Görmedüm bunculayın dilber-i şūḫ u raʿnā

[39b]

46 Ḥüsn-i aḫlāḳı yerinde ḥarekātı mevzūn
Şīvesi cilvesi hep biribirinden aʿlā

47 O reviş ol yürüyüş ol nigeh-i düzdīde
Dil-ber-i şūḫ gibi şīveleri ḫūş-rübā

48 Armaġān gitse olur Çīn'e hele taṣvīri
Bu ḳadar ancaḳ olur ḥaḳ bu ki ṣunʿ-ı Mevlā

49 Yaraşur aṭlas-ı çarḫ olsa aña pāy-endāz
Eylese her ne zamān cilve-i pür-istiġnā

50 Müddeʿā-fehm o ḳadar kim ider āheng-i şitāb
Rākībi kūşe-i ebrū ile itse īmā

51 Yaraşur dirsem eger aña Burāḳ-ı cennet
Ki revādur buna taʿzīm o ḳadar kim farżā

52 Pīş-i pāyında melek ġāşiye-dār olsa maḥal
Naʿl-i zerrīnine ḫūrşīd yüzün sürse revā

53 Çoḳ mudur bu şeref ol raḫş-ı mübārek-ḳademe
Ki saʿādetle süvār ola aña ẓıll-ı Ḫudā

54 Mehdī-i devr-i zamān mā ḥaṣal-ı kevn ü mekān
Āfitāb-ı dü-cihān ẓıll-ı Ḫudā nūr-ı Ḫudā

55 Ehl-i dil kān-ı kerem şāhsüvār-ı ʿālem
Ḫusrev-i Cem-şiyem İskender-i iḳlīm-güşā

[40a]

56 Kām-baḫş-ı ʿażamat cān-ı cihān-ı devlet
Revnaḳ-ı salṭanat ārāyiş-i dīn ü dünyā

57 Şeh-i meh-kevkebe Sulṭān Murād-ı zī-şān
Daḫi Şāh-ı seyyāre-ḥaşem māh-ı memālik-ārā

58 Dād-ger pādişeh-i ādil ü ālī-şān kim
Her ne emr itse ḳażā hükmünü eyler imżā

59 O ḫüdāvend-i muʿaẓẓam ki olur hem-vāre
Pādişāhān-ı cihān dergehine nāsıye-sā

60 O cihān-bān-ı Hümā-ẓıll-ı hümāyūn-fer ki
Cümle şāhān-ı cihān bendesidir ser-tā-pā

61 O şehenşāh-ı direm-pāş-ı kerem-güster kim
Bir eli ebr-i ʿaṭā bir elibaḥr-ı seḫā[197]

62 Biri derbānı olurdu biri mīrāhūru
Gelseler ʿāleme devrinde Peşeng ü Dārā

63 Reşha-i cūdı ile ebr-i bahārı deryā[198]
Nükhet-i ḫāşı ile bād-ı ṣabā ġāliye-sā

64 Varsa ger nükhet-i ḫulḳıyla ṣabāgülzāra
Lāle de sünbül ü gül gibi olurdu būyā

---

[197] Divanda "ebr-i ʿaṭā" ile "baḥr-ı seḫā" yer değiştirmiştir (Akkuş, K.17, s.102).

[198] deryā:dür-pāş (Akkuş, K.17, s.102)

65 Nergisin düşmez idi cām-ı zeri destinden
Bulsa ger feyż-i nem-i cūdı ile neşv ü nemā[199]

[40b]

66 Behre-yāb olsa cihān pür rāyinden eger
Zerre ḫūrşīd ḳadar ʿāleme virürdi żıyā

67 Dilleri bār-ı ṣanavber gibi ṣad-pāre olur
Tīġ-ı bürrānını yād eyledigince aʿdā

68 Ḫusrevā dād-gerā pādişehā tāc-verā
Ey şehenşāh-ı felek-mesned-i ḫūrşīd-livā

69 Pīş-keş çeksem olur bende semend-i tabʿum
Ki verir cilvesi anuñ daḫı bir gūne ṣafā

70 Beñzemez bunlara ol ṭurfadır anuñ ṭarzı
Reviş ü cünbīşi ser-tā-be-ḳadem nev-peydā

71 ʿArş-peymālıga itdikçe heves maʿnāda
Teng olur cilvesine sāḫat meydān-ı semā

[199] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki iki beyit mecmuaya alınmamıştır:
Kāse-i zehr-i ġam olurdı dile cām-ı şarāb
Hükmü ger istese tabdīl-i ḫavāss-ı eşyā (Akkuş, K.17, s.104)

Meşrebinde o leṭāfet ki var ammā ber-ʿaḳs
Neşve-i zehr verir âdeme keyf-i sahbâ

72 Olsa şāne yaraşır yāline bāl-i Cibrīl
Olsa pā-bend-i maḥal pāyına zülf-i ḥavrā

73 Gerçi ıstabl-ı Şehenşāha degildür lāyıḳ
Yeridür baġçe-i ḫāssada itse çerā

74 Cirid oynamaġa kābil degül ammā yaraşur
Bāġçe seyrine çıḳdıḳça süvār olsañ aña

75 ʿÖmrüñ efzūn ide Allāh Teʿālā dilerin
İltifātuñla bu dil-mürdeyi itdin ihyā

[41a]

76 Eyledüñ luṭf ile bir böyle ḳasīde teklīf
Ki naẓīre diyemez bir yere gelse şuʿarā

77 Var mı böyle ḳasīde demege cür'et ider
Şarḳdan ġarba varınca suḫan ehline ṣalā

78 Söyleden himmet-i sulṭān-ı cihāndur yoḫsa
Ḳande ben ḳande bu gūne kelimāt-ı ġarrā

79 Devletüñde n'ola ʿUrfī gibi meşhūr olsam
Var mı bir bencileyin şāʿir-i pākīze-edā

80 Söz tamām oldı güẕāfı ḳoyalum ey **Nef'ī**
İdelim devlet ü iḳbāline ṣıdḳ ile duʿā

81 Eşheb-i rūz ile tā Edhem-i şeb pey-der-pey
Ḥaşre dek birbiri ardınca ola cilve-nümā

82 Rāyīz-i baḫtı ola raḫş-ı Murād üzre süvār
Ḥıfẓ ede ẕāt-ı şerīfiñi ḫatādan Mevlā

176

Tarşīʿ-i Kaşīde-i Serverī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ey Sikender- der Süleymān-saṭvet-i dār- āb-dār
V'ey ġażanfer- fer-i nerīmān-rütbet ü Sühr-āb-dār

177

Tarşīʿ Maʿl-Tecnīs

Gerd-ı gülgūnuñ ider mihr-i āşıḳ hevā aʿynını çeşm-i ter
Gerd-i gülgūnuñ ider mihr-i āfitāb hevā aʿynını ẕāt-ı ter

178

Tecnīs-i Nāḳış

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün
Saʿid-sitem-semendüñe süvār olsam n'ola
Māh-ı nevsiñ seyre çıḳdıḳda olasıñ çün süvār

179

Tecnīs-i Mürekkeb

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Nār-ı ʿadlüñ şaḥnesidür kim çenāruñ ṭarlan
Eyledükçe murġ-zār içre elinden murġ-zār

180

Tecnīs-i Muṭarraf

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Niʿmetüñe baḳma olmuştur sipihrüñ ḫˇān-ı ḫār
Heybetüñe göre olmuşdur zamānuñ zāl-ı zār

181

[41b]

İştiḳāḳ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

İrmeseydi gülşene ger bād-ı luṭfuñdan nesīm
Ġonca-i ġannāc ġunc itdükçe güldürmedi ḫār

182

Seciʿ-i Mütevāzin

Fâʿilâtün Fâʿılâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Çarḫ-ı aṭlas tāc-ı gevheriñe rez-dūzenüñ
Mihr-i ḫāver-i rˀey-i rūşen- bīnüñe āyīne-dār

183

Seciʿ-i Muṭarraf

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Himmetüñden ḥāṣıl itmişdir ḳamū manẓar naẓar
Heybetüñden bitmiş olmuşdur gül-i gül-nār-ı nār

184

Tecnīs-i Tām

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Düşmenüñ Behrām-veş olup gūr olsa pīr-i gūr
N'ola çün Ḫüsreve kār itmege yüz ṭutdı kār

185

Tecnīs-i Zāyid

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Vaʿdesine vaʿdeñüñ terk-i aġāzı cān u ser
Çeşmesine cūduñuñ çeşm-i ābādı çeşme-sār

186

Tecnīs-i Mükerrer

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Rāyetüñ ṣuʿbān ḳatında olur tīmūr-ı mūr
Midḥetüñ ʿizzet-i şiʿārında olur eşʿār-ı ʿār

187

Tecnīs-i Ḫaṭ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Cism-i lāle ḫilʿat-i ḫāṣuñdan olmuşdur
Çeşm-i nergis cürʿa-i cāmuñdan olmuşdur ḫumār

188

Tecnīs-i Mütevāzī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ṣavletüñ eyvānıña ister kim ola ʿarş-ı ferş
Devletüñ dīvānına umar ki bula mār-ı yār

189

Maḳlūb-ı Baʿż

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Reşk ider ḳadrüñ celāline sipihr-i heft necm
Şükr ider fetḥüñ cemāline semā çün ḥışār

190

Maḳlūb-ı Kül

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Çarḫ-ı ḫarābı zer-i mihr muṭallā ḳılsa çarḫ
Nāmuñı naḳş eyleyüp olurdı Şam'a sikke-dār

191

[42a]

Maḳlūb-ı Muhennec

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Mūr gibi emrüñe ḳılmışdır iṭāʿat ḫalḳ-ı Rūm
Rām olupdur Mūsī'ye ey şeh nitekim siḥr-i mār

192

Maḳlūb-ı Mütetevvī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Rāy-ı nīk ü rūd-ı taḫt u genc-i zār u ḥūr u şūḫ
Ḫoş vürūḥ u rāz-ı cenk ü taḫt dūr-ı kīn-i yār

193

Nevʿ-i Evvel reddü'l-ʿacz ʿale'l-ṣadr

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Gūşvār it müşeyyed yerüñ olaldan mā-i nev
Oldı gūş-ı Ḫüsrev mihr-i semāye gūşvār

194

Nevʿ-iSīyom

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ol ki itmez iʿtibār emrüñe ey şāh-ı güzīn
Keyḳubād-ı tāc u taḫt olsa da bulmaz iʿtibār

195

Nevʿ-iPencüm

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Yādigārī sen ne abānuñ ki aṣl-ı cevherin
Ḫışm-ı ḥilmüñde dutar bu çār-ı māder yādigār

196

Iʿnāb

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Güft-pīşim çarḫ-ı tevsen rā beyā hem-çün meh-ār
Kef-i kāmum enf-ı ʿunḳına anuñ ṭāḳsın mehār

197

Tażmīn-i Müzdevic

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Rīze rīze rīz olur her dem evcden nīzegüñ
ʿAzm-ı rezm itseñ ʿadū gibi öñüñde kūhsār

198

Kelām-ı Cāmiʿ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Rūzgāruñ cevr ü ḳahrından olurdum nā-murād
Ger meded ir görmese ol kām-cūy u kām-kār

199

Nevʿi Devvom

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Āşkār oldı meger ʿadlüñ felek mülkünde kim
Sākin olmuş anda cedyi ile esed ḳılmaz şikār

200

Nevʿi Çehārum

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Anda kim yek bārdır baḫş idesin deryā gibi
Her ne deñlü ḳaṭresin seyl ise bāġlar ebr-i yār

201

[42b]

Nevʿi Şeşom

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Çün ġazā içün güẕer-i gūsterde ḫayl-i ḫaşmetüñ
Feṭḥ-i nuṣret peyk olur oñca çü ḫāke reh-güẕār

202

Teżād

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḳalmadı ʿahdüñde bir ġam-gīn-dil illā zülf-i dost
Ḫoş durur devrüñde her bīmar illā çeşm-i yār

203

İstiʿāne

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Raḫş-ı ḫāver miydi meydānı bu 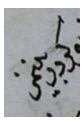
Ḳadrüñ anı rāh-ı rifʿatde gide çün rāh-vār

204

Ḥüsn-i Maṭlaʿ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Luṭf ile ervāḥa fażlı baḫş iden rūzgār
Mülk-i ʿadl ü cūdı virmişdür saña ey şehr-i yār

205

Ḥüsn-i Maḳṭaʿ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḳanḳı ṭūṭīden gelür bu zevḳ ile sīrīn-kelām
Ḳanḳı naḳḳāş ide bu vechle ṣūretlü nigār

206

Ḥüsn-i Ṭaleb

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Gevher aḳıtdum dehānum çeşmesinden ṣu degül
Cevheri sen laʿl ü yāḳūta ḳıl imdi iʿtibār

207

Medḥ-i Müvecceh

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḫaṣm-ı rezmüñde olur gürzüñ ucunden nitekim
Sīm ü zer bezmüñde inʿāmuñ elinde tār u mār

208

Mürāʿāt-ı Naẓire

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Māh-ı ṣadrüñ ziver-i laʿlüñe dürc-i sīm-i gün
Mihr-i ḳadrüñ ḳaṣrınuñ bāmına cām-ı zer-nigār

209

Müteḥamilü'ż-Żıddeyn

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Rūz olur zāyüñżiyā virür çü şemʿ-i mihr-i şeb
Faḫr olur cūduñ ḳadem baṣṣa Süḫā yolına ʿār

210

Teʾkīdül-medḥ bī-mā işbuh-ı zem

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Gerçi ʿadlüñ ʿālemi maʿmūr eyler ser-te-ser
Līk cūduñ kāne ġurer eyler ki ol bedr-i ḫāk-sār

211

[43a]

İltifāt

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḫizmetinde ḳapuñuñ devründe feḫr eyler felek
Ey felek ḫoş südde-i ʿulyādan itdüñ iftiḫār

212

İhām-ı Muṭlaḳ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ser-keş-i tünd idi gerçi tevsen-i çarḫ-ı felek
Emrüñe rām oldugı bu kim içinde mihri var

213

İhām-ı Tām

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

ʿĀḳ olaldan baḫtıña bed-baḫtdur ḫaṣmuñ şehā
Baḫtiyār olurdı ger olsa aña ol baḫt-ı yār

214

İhām-ı Nāḳış

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḫüsrevā şīrīn olurdı işbu çarḫ-ı pīre-zen
ʿAşḳla Ferhād-veş sen Ḫüsrev'e olaydı yār

215

Teşbīh-i Muṭlaḳ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Tīġ ü tīrüñ düşmenüñ baġrın yaḳar āteş gibi
Gerçi kim āb-ı revān gibi görinür āb-dār

216

Teşbīh-i Meşrūṭ

Fâʿliâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Çarḫ direm başına ḫaşmıñ olıcaḳ ser-nigūn
Māh-ı nev bir dem çemende ḳaddüñe olsa tirāz

217

Teşbīh-i Kināyet

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ṣan ʿaṣā-yı Ḥażret-i Mūsāolupdur rāʾyetüñ
Ki ejdehā-dem görinür küffāra rūzgār-ı zār

218

Teşbīh-i Tesvīt

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Şām-ı ṣubḥ olur şehā bezmüñde virüp ṣuʿle şemʿ
Ṣubḥ u şām olur mehā bezmüñde ḳoyduḳça ġubār

219

Teşbīh-i ʿAks

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

ʿArş-ı aʿẓam beñzemiş bu ḳaṣr-ı aʿlāya velī
Ferş olur devr idüp ol aña saḳf-ı ʿarş-vār

220

Teşbīh-i Iżmār

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Rūy-ı pür-nūruñdan olmuşdur şehā meh-i muḳtebes
Belki çarḫuñ ʿulvī ḳadrüñdeñ olupdur müsteʿār

221

[43b]

Teşbīh-i Tafḍil

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Gerçi kim beñzer żamīriñe şehā māh-ı felek
Līk yoḳdur bunda anuñ gibi rāʾy-i istivā

222

Siyāḳatü'l-ʿAdād

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Gündüzüñ ʿayd u giceñ ḳadr ü ḳamū vaḳtüñ saʿīd
Kim sürūrı sūrla ḥācāta olmuşsuñ süvār

223

Nesīḳü'l-Ṣıfāt

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḥüsn-i aḫlāḳuñ gibi olmuş durur ẕātuñda cemʿ
Devlet ü luṭfuñ seḫāvet şevket ü ḥilm ü vaḳār

224

Ḥaşv-i Ḳabīḥ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḥadd ü iḥsān ide mi cevrüñ oluben müctehid
Devletüñde görmeyüp faḳrı ġanīdür her diyār

225

Ḥaşv-i Mütevassıṭ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Bir hümādur himmetüñ kim sāyesini luṭf idüp
Her kime ṣalsa bulur baḫt-ı hümāyūn şāh-vār

226

Ḥaşv-i Melīḥ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Rūyetüñ kim feṭḥ-i bārīdür anuñ Allah'dan
Bir nihāl-i bāġ-berdür kim ṭuġradur aña bār

227

Mütelevvin

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Cām-ı cevrüñ ʿālemi mest eyleyelden Ḫüsrevā
ʿAyş-ı şīrīnüñe reşk ider Cem-i İsfendiyār

228

Muvaşşaḥ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Seyr-i leyl ü ṭavl-ı abāmda nigārıñ mebline
Ṣarf-ı ṭavr-ı fehmüm olmuşdur nevā-yı şeh-i güş-vār

229

İrsālü'l- Meṣel

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ġam degül gizli ʿadū olsa ʿadūsın şāha kim
Maḥv-ı eṭvār necm-i ḫūrşīd öñünde zerre-dār

230

İrsālü'l- Meṣelīn

Fâʿilâtün Fâʿılâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Bir şerīʿat şīrine durmuş degül yüz ehl-i şer
Bir kerāmet ehline itmez şehā bīñ sihir kār

231

[44a]

Zü-ḳafiyeteyn

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Her kişi miʿrācı yād ider çü mihr-i şarḳ-sār
Ki süvār olsañ semendüñe Buraḳ-ı berḳ-vār

232

Muʿammā

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ṣor o ḫān adın ḫaṭā oḳursañ āḫir ıżṭırār
Ṣal muṣaffā içine başın ṭabībüñ ḳıl ḳarār

233

Suʾāl

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ol ne ser-keşdür ki çün bir luʿb ile her ser-keşüñ
Çün ecel ḥulḳūm-gīr olup ider taḫtını tār

Pāyı yoḳdur gerçi kendide velīkin pāy-gīr
Cānı yoḳdur gerçi kendinüñ velīkin ḥās-kār

234

Cevāb

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ey suʾāl iden işit benden cevābın didigüñ
Yā kemend-i şāh-ı ʿādildür yā bend-i zülf-i yār

235

Müstemaṭ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Her zamāndan al dādı her mekāndan bul murād
Kāruñ olsun ʿayş u şādı devr doġunca rūzgār

236

Tecāhülü'l-ʿārif

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Düşmanuñ miʿrāca irdi irdi evc-i rifʿata
Yerden üstün ol buġazı eyleyenüñ yeri dar

237

Taʿaccüb

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ey ʿaceb nuṭḳ itse dilber görinen aġzın mıdır
Dāne-i ḫaşḫāşı delmiş mi yāḫūd ḥakkāk-vār

238

Mülemmaʿ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḫāl-i ḫaddüñ gibi cemʿ olmaz perīşān ḥālimüz
ʿAḳl u dil şod der ser-i sevdā-yı zülf tār mār

239

Muḳaṭṭaʿa

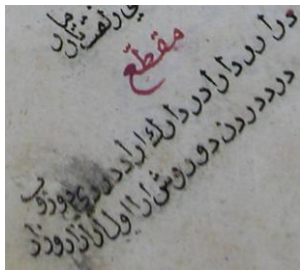

240

[44b]

Muvaṣal-ı Baḥr-ı Fen

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ferr-i ʿadlüñ ferruḥı birle bula ʿālem çü fer
Berr-i bezlüñ birle ger bula her berr-i bār

241

Muvaṣal-ı Ṣelaṣetü'l-Uḥruf

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḥüsn ü ḫulḳ u ḥüsn-i ḫulḳ u luṭf u ṭabʿ-ı ʿaḳl pīr
Baḫt-ı saʿd u taḫt u nīk ü ʿayş-ı kār [200]

242

Muvaṣal-ı be-erbaʿ uḥruf

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Leşker-i fetḥüñ naṣīr ü peyker-i ʿadlüñ vecīh
Manẓar-ı baḫtuñ ḫarīf ü ḫilʿat-ı faẓluñ şiʿār

243

Raḳṭā

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Cān düşmen rezm içün anuñçün itdi idi ʿazm
Tā ki cān virüp düşe ḳandan dura cānā kenār

[200] Beyitte tefile eksik yazılmışıtr.

244

Ḫayfā

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Zeyn ider baḫtı muʿallā baḥsi eger eyle
Tiz ider tīġi ʿadū boynın olursa tīġ-dār

245

Muvaṣṣal-ı Mecmūʿ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Himmet-i luṭfuñ mülk-i …….ḳılmış ḳabż-ı basṭ
……müstetār

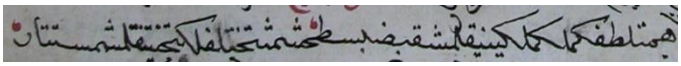

246

Ġazel-i Nābī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Kalmadı rāh-ı ṭalebde ḫaṭar inşā'a'llah
İderiz kūy-ı murāda sefer inşā'a'llah

2 Hiçbir ʿuḳde mi vardur ki çözülmez[201] ey dil
Var iken elde niyāz-ı seḥer inşā'a'llah

3 Dil-i sengi ne ḳadar saḫt ise de dildāruñ
Nāvek-i āhum olur kār-ger inşā'a'llah

[201]çözülmez: açılmaz (Bilkan, G.660, s.956)

4 Germine serdine ṣabr eyleyerek dünyānuñ
Aluruz naḫl-ı emeldenṣemer inşā'a'llah

5 Çerḫ[202]olmuş ṭutalum rūy-ı ḫilāfı mā'mūl
Dem ola kāmımuz üzre döner inşā'a'llah

6 Peyk-i āhum gideli ḫayli zamāndur yāre
Umaruz kim getüre bir ḫaber inşā'a'llah

7 Olsa bir kere vezān-ı yād-ı kerem ey **Nābī**
Ḳomaz ayīne-i dilde keder inşā'a'llah

247

[45a]

Tercīʿ-i Bend Rūḥī Baġdādī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

I

1 Ṣanmañ bizi kim şīre-i engūr ile mestüz
Biz ehl-i ḫarābātdanuz mest-i elestüz

2 Ter-dāmen olanlar bizi ālūde ṣanur līk
Biz mā'il-i būs-ı leb-i cām-ı kef-i destüz

3 Ṣadrın gözedüp neyleyelüm bezm-i cihānuñ[203]
Pāy-ı ḫum-ı meydür yerimüz bāde perestüz

[202]çerḫ: çerḫüñ (Bilkan, G.660, s.956)

[203] Divanda bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir.(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.38)

4 Bu ālem-i fānīde ne mīr ü ne gedāyuz
Āᶜ lālara[204] aᶜ lālanıruz pestlere[205] pestüz

5 Māʾil degilüz kimsenüñ āzārına ammā
Ḥāṭır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz[206]

6 Erbāb-ı ġaraż bizden ıraġ olduġı yeğdür
Düşmez oḳumuz yerlere[207] kim sāhib-i şaṣtuz

7 Her[208]-kāse-i erbāb-ı dilüz ᶜarbedemüz yok
Meyḫānedeyüz gerçi velīᶜ aşḳ ile mestüz

8 Biz mest-i mey-i mey-gede-i ᶜālem-i cānuz
Ser-ḫalḳa-i cemᶜiyyet-i peymāne-keşānuz

II

1 Sākī getür ol bādeyi kim dāfiᶜ-i ġamdur
Ṣayḳal ura mirʾāta ki pür jeng ü elemdür

2 Dil-bestelerüz bizden ıraġ eyleme bir dem
Ol bādeyi kim nūr-ı dil ü dīde-i Cem'dür

3 Ey ḥoca fenā ehline zinhār ululanma
Dervīşi bu mülküñ şeh-i bā ḫayl[209]-i ḥaşemdür

---

[204] aᶜ lalara: aᶜ lalarla(Ak, Tercīᶜ-i Bend. 1, s.38)

[205] pestlere:pestile (Ak, Tercīᶜ-i Bend. 1, s.38)

[206] Divanda bir sonraki beyit ile yer değiştirmiştir.(Ak, Tercīᶜ-i Bend. 1, s.38)

[207] oḳumuz yerlere:yere zirā oḳumuz .(Ak, Tercīᶜ-i Bend. 1, s.38)

[208] her: hem(Ak, Tercīᶜ-i Bend. 1, s.38)

[209] ḫayl:ḫavl (Ak, Tercīᶜ-i Bend. 1, s.39)

4 Ḫāk ol ki Ḫudā mertebeni eyleye ʿālī
Tāc-ı ser-i ʿālemdür o kim ḫāk-i ḳademdür

5 Gel doġrulalım mey-gedeye raġmına anuñ
Kim bār-ı riyādan ḳad-i bergeştesi ḫamdur

6 Bu naẓmı Beyānī'den işit ḥāle münāsib
Ger[210] zübde-i yārān-ı suḫandān-ı ʿAcem'dür

7 Mey ṣun bize sākī bizüz ol ḳavm ki bize dirler
Rindān-ı ṣabūḥī-zede-i bezm-i ḳıdemdü

8 Mā rind-i ṣabūhī-zede-i bezm-i elestem[211]
Pīş ez heme dürdī-keş ü pīş ez heme metsem

III

[45b]

1 Ḫoş gūşe-i zevḳ idi ṣafā ehline ʿālem
Bir ḥāl ile sürseydi egerʿ ömrini ādem

2 Ṣoḥbet ṣoñı derd olmasa miḥnet[212] ṣoñı hicrān
Nūş āḫiri nīş olmasa sūr āḫiri mātem

---

[210]ger: kim (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.39)

[211] Divanda bu beyit geçmemektedir (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.39)

[212]miḥnet: vuṣlat (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.39)

3 Bu ʿālem-i fānīde ṣafāyı o sürer kim[213]
Yeksān ola yanında eger rızḳ[214] eger ġam

4 Dāʾim ola hem-ṣoḥbet-i rindān-ı ḳadeḥ-nūş
Varın ḳoya meydāna eger bīş ü eger kem

5 Ṣūfī ki ṣafāda geçinür mālik-i dīnār
Ger dirhemini olur[215]ḥāṭırı dirhem

6 Ẓāhir bu durur aḫiri ger ḫāk olacaḳdır[216]
Ger dirheme mālik ola ger mālik-i dirhem

7 Mey ṣun bize sāḳī içelüm raġmına anuñ
Kimi cehl ile bilmedügi yerden[217] urur dem

8 Her münkir-i keyfiyyet-i erbāb-ı ḫarābāt
Öz ʿaḳlı ile Ḥaḳḳ'ı diler kim bula heyhāt

IV[218]

1 O l gevher-i yektā ki bulunmaz ana hemtā
Olmaz[219] ṣadef-i kevne bir öyle dür-i yektā

---

[213]o sürer kim: ol ider kim (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.39)

[214] rızḳ: ẕevḳ ü (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.39)

[215]ger dirhemini olur: bir dirhemini aisan olur (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.39)

[216]Ẓāhir bu durur āḫiri ger ḫāk olacaḳdır: Ẓāhir bu ki āḫir yeri ḫāk olsa gerekdür (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.39)

[217]yerden:yerde (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40)

[218] Divanda 5.bent olarak geçmektedir(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40).

[219]olmaz: gelmez (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40)

2 Ol şāh-ı cihān kendi bilür ẕātını yoḫsa[220]
Bilmez anı ṣaḥib-i naẓar bāṭın-ı bālā

3 Ol ẕāt-ı şerīfe yaraşır daʿvî-i himmet
Kim aña ne dünyā idi maḳṣūd ne ʿuḳbā [221]

4 Ol zāhidin aġlar yer [ü] gök ḥāline yarın[222]
Kim içmeye destinden anuñ cām-ı muṣaffā

5 Bir noḳṭadadur sırrı der[223] çār kitābın
Gör[224] çārdadur sırr-ı kütübḫāne-i eşyā

5 Ol noḳṭa benüm dedi dönüp remzini seyret
Yaʿni[225] benüm ol cümle-i esmāya[226] müsemmā

6 Çün ḥisse imiş ḳıssadan ehl-i dile maḳṣūd
Maḳṣūd nedür añla bil ey ʿārif-i dānā

7 Hep maġlata vü laḳlaḳadır bāṭın zāhir [227]
Bir noḳṭa imiş aṣl-ı süḫan evvel ü āḫir

---

[220] Divanda bu beyit yer almamaktadır (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40)

[221] Kim añā ne dünyā idi maḳsūd ne ʿuḳbā: Kim oldI ne dünya aña maksūd ne uḳbā (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40)

[222] Bu beyitten önce Divanda aşağıdaki beyit geçmektedir:

Kim derk eder anı ki ola zānına maʿlūm
Remz-i kütüb-i medrese-i ʿālem-i bālā (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40)

[223]Der:didi(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40)

[224]gör:ol(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40)

[225] yaʿni:yaʿni ki(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40)

[226] cümle-i esmāya:cümleten esmā-yı (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40)

V

[46a]

1 Gör zāhidi kim ṣāḥib-i irşād olayım[228] dir
Dün mektebe vardı bugün üstād olayım dir

2 Meyḫānede ister yıḳılup olmaġa vīrān
Biçāre ḫarābātta ābād olayım dir

3 Elden ḳomasın gül gibi cām-ı meyi bir dem
Her kim ki bu ġam-ḫānede dilşād olayım dir

4 Zevḳ istemeyüp hicr ile ḫoş geçtiği bu kim
Miskīn-i ġam cānāneye muʿtād olayım dir[229]

5 ʿÖmrin geçirüp kūh-ı fenāda[230] dil-i şeydā
Ber-ḫemzen-i ḫengāme-i Ferhād olayım dir[231]

6 Bir serv ḳaddün bende-i efgendesi olsun
ʿĀlemde şu kim ġuṣṣadan āzād olayım dir[232]

7 Gezdi yürüdi bulmadı bir eglenecek yer
Min-baʿd yine ʿāzim-i Baġdād olayım dir

---

[227]Bu beyit Divanda yer almamaktadır(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40).

.

[228]olayım:olayın (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.40)

[229] Divanda bu beyit yer almamaktadır (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.39)

[230] fenāda:belāda (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.39)

[231] Bu beyitten sonra Divanda aşağıdaki beyit gelmektedir:

Vasl istemeyüp hecr ile hoş gitdiği bu kim
Miskin gam-ı cânâneye mu'tâd olayım der(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.39)

[232] Divanda yukarıdaki beyit ile yer değiştirmektedir (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.39)

8 Baġdād ṣadefdür güheri dür-i Necef'dür
Yanında anuñ güher-i Rūm[233] seng-i ḥaẕefdür

VI[234]

1 Ebnā-yı zamānuñ ṭalebi nām u nişāndur
Her biri taṣavvurda fülān ibn-i fülāndur

2 Güftāra gelüp söyleseler cehl-i mürekkeb
Zuʿ munca velī her biri bir ḳuṭb- zamāndur

3 Erbāb-ı ḫıret zerre ḳadar muʿ teḳıd olmaz
Şol[235] mürşide kim muʾteḳid-ı bī-ḫaberāndur

4 Dirmiş bana keşf oldı bugün hep sūret-i istırār[236]
Vallahi yalandur sözü billahi yalandur

5 Kendüden ırağ ol ṣaḳın ardına uyma[237]
Şol bī-ḫaberin gitdügi yol ẓann[u] gümāndur

6 Taḳlid ile seccāde-nişīn olmuş oturmış
Taḫḳīḳ bu kim maʿ bed[238] ḫar-ı bigsiste ʿ ināndur

---

[233] güher-i Rūm: dürr ü güher(Ak, Tercīʿ -i Bend. 1, s.39)

[234] Divanda 11. bent olarak geçmektedir. (Ak, Tercīʿ -i Bend. 1, s.45)

[235] şol: ol(Ak, Tercīʿ -i Bend. 1, s.45)

[236] Mecmuada beyitin üzerine "hep esrār-ı ḥaḳāyıḳ" şeklinde düzeltme yapılmıştır. Ayrıca divanda 5.beyit olarak geçmektedir. ṣuret-i ıṣṭırār: esrār-ı ḥaḳīḳat (Ak, Tercīʿ -i Bend. 1, s.45)

[237]Kendüden ırağ ol ṣaḳın ardına uyma:Kendüñden ırağa düşüp ardınca yorulma
Divanda 6.beyit olarak geçmektedir (Ak, Tercīʿ -i Bend. 1, s.46).

[238] Taḫḳīk bu kim maʿ bed:taḫḳīḳde ammā (Ak, Tercīʿ -i Bend. 1, s.45)

7 Ey ṭālib-i ḥaḳ[239] eger var ise biligüñ
Gūş it bu sözü kim ḫaber-i bā-ḫaberāndur

8 Zinhār unutup bildigüñi düşme ʿināda
Bir pire iriş kim eresin sırr-ı maʿāda

VII[240]

[46b]

1 Dünyāda denīler ki iderler[241] ṭamaʿ-ı ḫām
Ey ḫām-ı ṭamaʿ niceye dek bu ṭamaʿ-ı ḫām

2 Bir nā-ḫalefi[242] ger cübbe [ü]destār ile görseñ
Eylersin anuñ cübbe [ü] destārına ikrām

3 Nakşın çıḳarup eylemedin ẕātını maʿlūm
Başlarsın aña eylemege faḫr ile ikrām[243]

4 Cerrār diyü virmez saña Tañrı[244] selāmın
Şermende ider eylese[245] bir ḥabbece inʿām

[239] ḥaḳ:taḥḳīḳ(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.45)

[240] Divanda 10. Bent olarak geçmektedir.(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.44)

[241] denīler ki iderler:denīlerden idersem.(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.44)

[242] nā-ḫalefi:bir ādemi .(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.44)

[243]faḫr ile ikrām:faḳruñı iʿlām (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.45)

[244]virmez saña Tañrı: virmez olur ol Tañrı(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.45)

[245]Şermende ider eylesebir : şerminden ider itse saña(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.45)

5 Yazıḳsaña kim eyleyesin ḫırṣ [u] ṭamaʿdan[246]
Bir cübbe için kendüñi ʿālemlere bed-nām[247]

6 Ger ʿāḳil iseñ pendimi ṭut itme bu fiʿli[248]
Rızḳuñ erişü saña eger ṣubḥ u eger şām

7 Et loḳması lāzım mı ṭoyurmaz mı seni nān
Zehr olsun o loḳma ki ola minnet-i nādān[249]

8 Vay er olasın ḫırḳada nāmuñ ola derviş
Mülḥīd deyu yandırmaġa eyler seni iḳdām[250]

VIII[251]

1 Ey ṣāḥib-i ḳudret ḳanı inṣāf u mürüvvet
Rindān-ı mey-āşāma niçün olmaya ḳısmet

2 Ḳısmetleri dirseñ ezeli cevr ü cefādur
Cevr ola niçün zevḳ u ṣafā olmaya ḳısmet

3 Dirseñ ki bugün eylemeyen yarın eyler[252] zevḳ
Çoḳ mı iki gün bendelerüñ eyleye ʿişret

---

[246] tamaʿdan:ṣamaʿdan(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.45)

[247] Divanda 6.beyit olarak geçmektedir(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.45).

[248]Ger ʿāḳil iseñ pendimi ṭut itme bu fiʿli: Yoḳ sende ḳanāʿat gözün aç olduġı oldur(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.45)

[249]minnet-i nādān: pesmānde-i dūnān (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.45)

[250] Divanda 5. beyit olarak geçmektedir(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.45).

[251] Divanda 6. bent olarak geçmektedir(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[252]eyler: ider(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

4 Ḥācetlerini[253] ḳādir iken ḳılmaġa ḥāṣıl
Ṣalmaḳ bizi keremüñden[254] ferdāya bir[255] ḥācet

5 Ḥālüñ kime añsañ saña dir ḥikmeti vardur[256]
Öldürdi bizi āh bilinmez mi bu ḥikmet

6 Nāçār çeker ḫalḳ bu miḫnetleri yoḳsa
Ādem ḳara ṭaġ olsa getürmez buña ṭāḳat

7 Bī-hūde dönüp neyler olur başımuz üzre
Ḫalḳuñ bu felek didügi dolāb-ı meşaḳḳat

8 Bī-hūde yeter döndi hemān terkini ursa[257]
Kim ʿaksine devr eylemeden yegdi yıḳılsa

IX

[47a]

1 Giryeñ ḳopar ey ḥoce meger kim cigerüñden
Kim çıḳdı ciger-pārelerüñ[258] çeşm-i terüñden

2 Yoḳ çıḳmaġa gönlüñ der-i dünyāyı denīden[259]
B'illahi di[260] ḫoşnūd mısıñ yoḳsa yirüñden

---

[253] ḫācetlerini:ḥācetlerimüz(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[254]bizi keremüñden: keremüñden bizi (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[255]bir: ne (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[256] Divanda bir sonraki beyit ile yer değiştirmiştir (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[257]ursa:ḳılsa(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[258] ciger-pārelerüñ: ciger-pāreler(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.43)

[259] Divanda 4. beyit olarak geçmektedir(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.43).

3 Biñ girye idersüñ seni āḫir ayırurlar
Ferzend ü gulām u vaṭan[261] u sīm ü zerüñden

4 Sīm ile zeri kendüñe ḳat ḳat siper itdüñ
Merg oḳını geçmez mi ṣanursuñ siperüñden[262]

5 Bu mezbeleden şöyle[263] güzer eyleyigör kim
Bir ferd[264]-i ġubār ḳılmaya[265] tā reh-güzerüñden

6 ʿ Aḳl adın añupkendüñi teklīfe düşürme
Dīvāne olup refʿ-i ḳālem ḳıl[266] üzeriñden

7 Ey ḥoca eger sen iseñ ʿāḳil ü dānā
Şeydāluġı biñ ʿaḳla degişmez dil-i şeydā

X[267]

1 Sūretde zerre iseñ maʿnide yoḫuz
Rūḥu'l-ḳudsuñ Meryem'e nefḥ itdüği rūḥuz

---

[260] di:daḫi(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.43)

[261] ġulām u vaṭan : zen ü ṭanṭana (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.43)

[262] Divanda 6. beyit olarak geçmektedir. Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Bu mülk-i fenâya ki 'ademden sefer itdün
Sûdun nedür ancak anı bilsen seferünden (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.43)

[263] şöyle: böyle(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.43)

[264] ferd: ẕerre(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.43)

[265] ḳılmaya: irmeye(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.43)

[266] refʿ-i ḳalem ḳıl:refʿ ḳıl anı(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.43)

[267] Divanda 12. bent olarak geçmektedir.(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.46)

2 Peymāne-i ḥūrşīd ile her şeb iderüz ʿayş
ʿİsī ile peymāne-keş lā[268]-i ṣubūḥuz

3 İtdükse şarāb içmege[269]tövbe güzelsüz
Ṣābit ḳademüz tövbemüz üstünde naṣūḥuz

4 Monlā oḳusun medresede şerḥ-i meʿani
Metn-i ḳadeḥi ṣun bize ehl-i sürūḥuz

5 Ṣūfī bizi sen cisim göziyle göremezsiñ
Aç cān gözüni eyle naẓar görince rūḥuz[270]

6 Mār ise ʿadūyuz yed-i beyżā-i kelīmiz
Ṭufān ise dünyā biz güşte-i Nūḥ'uz

6 Biz dīdelere beste görinmekdeyiz ammā
Rindān-ı Mesīḥā-dem miftāḥ-ı fütūḥuz

7 Rūḥı laḳab-ı ḥażret ol ḥażret-i ḥayātuz[271]
Deryā-ṣıfat içre nihān gevher-i zātuz

[268]lā:cām(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.46)

[269] içmege: içmemege (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.46)

[270] Divanda 7. beyit ola aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Bed-gülāra leb-beste görinmekteyüz ammā
Rindān-ı Mesiḥa-deme miftāḫ-ı fütūḫuz (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.46)

[271]Rūḥı laḳab-ı ḥażret ol ḥażret-i ḥayātız:ʿİsī-dem ü Rūḫī-laḳab u ḫızr-ḥayātuz(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.46)

XI[272]

[47b]

1 Vardum seḥeri ṭāʿat[273]içün mescide nāgāh
Gördüm oturur ḫalḳa olur bir nice gümrāh

2 Girmişkimi[274] vaḥdete almışele tesbīḫ
Her birsinüñ vird-i zebānı çil ü pencāh

3 Didüm ne ṣatarsuz ne alursuz ne virirsüz
Ki aṣlā diliñüzde ne nebī var ne ḫod Allah

4 Dedi bir kim şehrimizüñ ḥākim-i vaḳti
Ḫayr itmek için ḫalḳa gelür mescide her-gāh

5 İḥsānı ya çeldür fuḳarāya ya pençāh[275]
Ṣabr it[276] demdür gelür o mīr-i felek-cāh

6 Geldüklerini mescide bildüm ne içündür
Yüz döndürüp andan didim ey ḳavm oluñ āgāh

7 Sizden kim ıraġoldı ise Ḥaḳḳ'a yaḳīndur
Zīrā ki ḍalālet yolıdur gittigiñüz rāh

---

[272] Divanda 9.bent olarak geçmektedir(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.44)

[273] ṭaʿat : sāʿat(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.44)

[274]kimi: kimisi(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.44)

[275] çeldür fuḳarāya ya pençāh: ya pençāh ya çeldür fuḳarāya (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.44)

[276]it: eyle ki(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.44)

8 Taḳlīddür[277] ṭāʿatıñuz cümle hebādur[278]
Taḥḳīḳ bu kim hep işiñüz zerḳ u riyādur

XII[279]

1 Ṣūfī ki riyā ile ider kendüyi mevṣūf
Evḳāt-ı şerīfi ola taḳlīd ile maṣrūf

2 Minberde ḫaṭīb ola vü maḥfelde muʿarrif
ʿĀr eylemeye cehl ile[280]olduġına maʿrūf

3 Ayīne-i ḳalbini kūdūret ide tīre
O şükr-i[281] feyż-i Ḥaḳ ile olmaya mekşūf

4 Cān u dilinüñ mihr ü mehi[282] olmaya pür-nūr
Dāʾim biri meksūf ola anuñ biri maḥsūf

5 Cemʿ-i kütüb itmekle ne mümkün ki ola vāḳıf
Esrār-ı Ḫüdā'ya ki ola mürşide mevḳūf[283]

6 Ẕātında ki āṣār-ı kemāl olmaya ḫardur
Yā şāl-ı siyeh egnine giymiş ya yeşil ṣūf

---

[277] taḳliddir:taḳliddesüz(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.44)

[278] Divanda mısralar yer değiştirmiştir (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.44).

[279] Divanda14. bent olarak geçmektedir(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.47).

[280] cehl ile oldığına:oldığına cehl ile(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.47).

[281] O şükr: rūşenleri(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.48)

[282] mihr ü mehi : revzenesi Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.48)

[283] Divanda bir önceki beyit ile yer değiştirmiştirAk, Tercīʿ-i Bend. 1, s.48)
.

7 ʿĀlemde ki kāmil çeke ġam zevḳ ide cāhil
Yerden göge dek yūf baña eger dimezsem[284] yūf

8 Çün Ḥaḳ diyeni eylediler ẓulm ile ber-dār
Bāṭıl söze āġāz idelüm bizi daḫi nā-çār

XIII

[48a]

1 Yūf ḫārına dehriñ gül-i gülzārına hem yūf
Aġyārına yūf yār-i cefā-kārına hem yūf

2 Bir ʿayşı ki mevḳūf ola ḫumar
ʿAyyāşına yūf ḫumarına hem yūf

3 ʿĀlemde ki bengīler ola vāḳıf-ı esrār
Ḥayrānına yūf anlarıñ esrārına hem yūf

4 Zī-ḳıymet olıcaḳ nidelüm cāh u celāli
Yūf anı ṣatan dūna ḫarīdārına hem yūf

5 Çün ehl-i vücūduñ biri ṣaḥrā-yıʿademdür
Yūf ḳāfile vü ḳafile ḥālārına hem yūf

6 Aġyār-ı vefāḍan den urur yār-ı cefādan
Aġyarına yūf yār-ı cefākarına hem yūf

7 Çarḫ-ı felegüñ saʿdına vü naḳṣına hem yūf
Kevkeblerinüñ ṣābit-i seyyārene hem yūf

[284] dimezsem: dimeyem(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.48)

8 Çün ehl-i Ḥaḳḳ'a oldı ḥarām dünyā vü ʿuḳbā
Cehd ile ne dünyā ola ḥāṭırda ne ʿuḳbā

XIV[285]

1 Çarḫuñ ki ne saʿdında ne naḳṣında[286] beḳā var
Ḫalḳuñ[287]ki ne ḥāṣında ne ʿāmında vefā var

2 Meyl itme anuñ ḫāṣına ʿāmından alınma[288]
Ḥāṣında[289] dime ḥıṣṣet u ʿāmında ʿaṭā var

3 Egninde görüp gayrilerüñ aṭlas u dībā[290]
Ġam çekme ki egnümde benüm köhne ʿabā var

4 Cehd eyle hemān ġayr eline baḳmaya[291] gör kim
Benden ne saña fāʾide senden ne baña var

5 Geç cümle bu efkārdan ʿārif-i vaḳf ol
Ser-geşte bil añı başında[292] bu hevā var

---

[285] Divanda 7.bent olarak geçmektedir(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42).

[286] naḳsında: naḫsında(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[287] ḫalḳuñ: dehrüñ (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[288]alınma: üşenme(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[289] Divanda "Ḥāsında" ifadesi "ʿāmında" ifadesi ile yer değiştirmiştir(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[290] Divanda 5. beyit olarak geçmektedir (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[291]eline baḳmaya: elinde baḳmayı (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.42)

[292]başında: serinde (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.43)

6 Var kuşe-i ʿuzletde olup nefsüñ ḳatl it[293]
Gönlünde eger zevḳ-i temāşā-yı beḳā var

7 Ferdā elemin çekme mey iç baḳ rūy-ı ḫūba
ʿĀşıḳlara ferdāda daḫi vaʿd-ı liḳā var

8 El virse ṣafā fırṣatı fevt eyleme bir dem
Dünyā aña degmez ki cefāsın çeke ādem

XV[294].

[48b]

1 Dünyā ṭamaʿı ile kimi[295] ḫalḳuñ emekde
Kimi oturup zevḳ ile dünyāyı yemekde

2 Yoḳ derde ider[296] çāre begüm[297] mīr gedāda
Sen çekdügiñ ālāmı gerek ṣaḳla gerekde

3 Aʿyān-ı cihāndan kerem umma anı ṣanma
Āṯār-ı kerem yoḳ bir beşerde ne mülkde[298]

---

[293] Divanda bu beyit yer almamıştır. Divanda yer alan aşağıdaki beyit de mecmuaya alınmamıştır:

Aldanma anuñ saʿdine naḫsinde beḳā var

Naḫsinde dime miḥnet ü saʿdinde ṣafā var (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.43)

[294] Divanda 16. bent olarak geçmektedir(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.49)

[295] ṭamaʿı ile kimi: ṣalebiyle kimisi (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.49)

[296]derde ider: derdine bir (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.49)

[297] Bu ifade Divanda yer almamaktadır(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.49)

[298]Āṯār-ı kerem yoḳ bir beşerde ne mülkde: Āṯār-ı ʿaṭā ola ne pāşāda ne begde (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.49)

4 Ḥāṣında bu ḫalḳuñ dime kim ehl-i kerem var[299]
Bir zerre ʿaṭā olmaya pāşāda yā begde

5 Maṭbaḫlarına aç varan ādem degnek yir
Bekçileri[300] var gör ḳapuda elde degnekde[301]

6 Aġyārvefādan dem urur yār cefādan
Ādemde vefā olmaya kim[302] ola köpekde

7 Evc-i felege başdı ḳadem cāhile cāhil
Erbāb-ı kemālüñ yeri yoḳ zīr-i felekde

8 Yā Rāb bize bir er bulunur himmet ider mi
Yoḫsa günümüz böyle ḳasāvetle geçer mi

XVI[303]

1 Verdik dil ü cān ile biz ki[304] ḳażāya
Gam çekmezüz uġrasaḳ eger[305] derd ü belāya

---

[299] Divanda bu beyit yer almamaktadır(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.49)
.

[300]bekçileri: derbānları(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.49)

[301]Bu beyitten sonra Divanda aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:
.
Bir devirde geldük bu fenā ʿāleme biz kim
Āṣār-ı kerem yoḳ ne beşerde ne melekde (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.49)

[302]kim: vü (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.49)

[303] Divanda 17. bent olarak geçmektedir (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.50)
.

[304]ki:bu (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.50)

[305]eger:eger uġrasaḳ (Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.50)

2 Ḳoyduḳ vaṭanı ġurbete bu fikr ile çıḳduḳ
Kim bāʿis ola[306]renc-i sefer ʿizz ü vālāya

3 Devr eylemedük yer ḳomadıḳ bir nice yılda
Uyduḳ dil-i divāneye dil uydu hevāya

4 Olduḳ nereye varduḳ ise ʿaşḳa giriftār
Aldandı göñül bir ṣanem-i māh-liḳāya

5 Baġdād'a yoluñ düşse ger ey bād-ı seher-ḫīz
Ādāb ile var hiẕmet-i yārān-ı ṣafāya

6 **Rūḥi**'yi eger bir ṣorar ister bulunursa
Dirlerse buluşduñ mu o bī-berk ü nevāya

7 Bu maṭlaʿ-ı ġarrāyı oḳu ebsem ol andan
Maʿlūm olur aḥvālimüz erbāb-ı vefāya

8 Ḥala biz ol üftāde-i ḫūbān-ı Dımışḳ'uz
Ser-ḫalḳa-i rindān-ı melāmet-keş-i ʿışḳuz[307]

[306] Bu ifade Divanda "renc-i sefer" ile yer değiştirmiştir(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.50)

.

[307] Divanda 13. Bent olarak geçen bölüm mecmuaya alınmamıştır
(Ak, Tercīʿ-i Bend. 1, s.47)

248

[49a]

Ġazel-i Mecdī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Sāġarı elden ḳomaz mey-ḫˇāre bir ben bir ḥabāb
Bī-dil ü ser-geşte vü āvāre bir ben bir ḥabāb

2 Dīdesi pür-ḫūn dimāġında hevā baġrında yaş
Mey-perest ehl-i hevā bī-çāre bir ben bir ḥabāb

3 Saña ḳarşı sākīyā elde ṭutar mirʾāt-ıcām
Eyleyen dīdārıña neẕẕāre bir ben bir ḥabāb

4 Bāde virmiş devri almaz rūzgārı ʿaynına
Baḳmamış bu künbed-i devvāre bir ben bir ḥabāb

5 Başı ditrer āyıḳ üzre ṭuramaz mest müdām
Mecdīyā rind-i cihān mey-ḫˇāre bir ben bir ḥabāb

249

Ġazel-i Nevʿī[308]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Cāmdan gitmez gözi mey-ḫāre bir ben bir ḫabāb
Baş ḳoşar ṣaḥbā ile āvāre bir ben bir ḥabāb

2 ʿAyş-ı dünyā göz açup yummışca gelmez ʿaynına
Nūş ider peymāneyi hem-vāre bir ben bir ḥabāb

[308] Tulum, G.15,s.184

3 Kāsesi elde ḳadeḥ cerrārı müflis mey-perest
Devr-i meyde sāʾil-i bī-çāre bir ben bir ḥabāb

4 Bāda virmiş varını cümle ḳalup bir baş ile
Baḳmamış bu cübbe vü destāra bir ben bir ḥabāb

5 Zīr-i dāmānında pinhān eyleyüp rindāne mey
Ḳan gözinde **Nevʿīyā** mey-hˇāre bir ben bir ḥabāb

250

[49b]

Ez Rübāʿiyyāt-ı Ḥāletī

Mefʿûlü Mefâʿilün Mefâʿilün Fâʿ

Her derde virüp vücūd-ı nālān olmam
Eṭfāl- ṣıfat bahāne-cūyān olmam
Çāḳ-ı zirve-i bām-ı asmāndan düşsem
Minnet-keş-i mū miyān-ı nādān olmam

251

Mefʿûlü Fâʿilātü Mefâʿîlü Fâʿilün

Kāruñ senüñ şefāʿate ḳaldıysa **Ḥāletī**
ʿArż[309] eyle ḥasbiḥāli Ḫüdā'nuñ Ḥabībine
Girdükde zīr-i ḫāke ider şefḳati ẓuhūr
Ehl-i kerem mürüvvet ider yir ġarībine

[309]ʿ arż:ʿarı (Kaya, Kıt'a.114, s.82)

252

Mefʿûlü Mefâʿîlün Mefâʿîlün Fâ

Ġamze ile gelür gelse ḫayāli dil-i zāra
Şāhīn getürür şāh elbette şikāra
Tende duramaz himmet ider çıḳmaġa cānum
Erbāb-ı fenā māʾil olur terk-i diyāra

253

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ey şefāʿat bezminüñ şemʿi dem-ā-dem nūrıñı
Ṭāʾir[310]-i ḳudsī ider pervāne-āsā cüst ü cū
Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāf itmek dilerse Hıżr eger
Varsun itsün evvel āb-ı zinde-gānīde vużū

254

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿūlün

Ey dil saña söyler buñı meclisde sebū
Ālāyiş-i dehr-i süfleden destiñi yu
Bildüñ mi nedür ṣelaṣe-i ġassāle
Yaʿni ṣalavat-i ʿaşḳ içün eyle vużū

255

[310] ṭāʾir: şāʿir (Kaya, Kıt'a.108, s.81)

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿūl

Çün eyledi göñlüñde ḫayālüñ meʾvā
Göz yumsa cihāndan n'ola ʿāşıḳ cānā
Olmaz mı münāsibdür dīvār itmek
Ol kim düşüre ḫānda yārı tenhā

256

[50a]

Luġaz

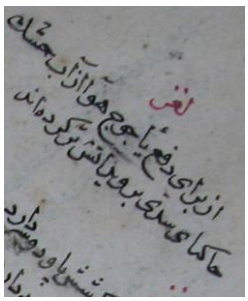

257

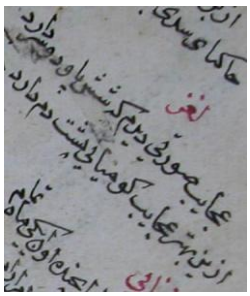

258

Luġaz-ı Nābī[311]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Nedür ol sūre-i maʿr ūf be-nām
Var içinde on iki māh tamām

[311] Cevabı ihlas suresi

2 Emri bir līk maḳūlātı ʿaşer
Elfde itdi bilā-emr ārām

3 İsmine münfaṣılātın żamdan
Biñ bir olur ʿaded-i ḥarf-i tamām

4 Altı ismiyle lisānlarda şehīr
Olmış üç[312] fiʿl ile maʿrūf-ı enām

5 Olmış on cüzʾi kelāmu'llahuñ
Lafẓ-ı mūcizle ider cilve müdām[313]

6 Kim ki bu müşkili ḥall eyler ise
Nābīyā ʿālem olur aña ġulām

259

Luġaz-ı Lehu[314]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Sübḥasın zāhide ṣordum ki ne bu ūḳde-i ṣad
Didi çıḳsa birisi ẓāhir olur nüh ü neved

2 Bu ʿaceb kim ben alup deste şümār eyleyicek
Geldi engüşt-i ḥaḳīḳatde ṣad u bist ʿaded

[312] üç: dört (Bilkan, Lugaz.11, s.1336)

[313] Müdām:tamām (Bilkan, Lugaz.11, s.1336)

[314] Cevabı tesbih

3 Her nişān-gāh arasında otuz üç dāne didi
Ḳırḳdan zāyid ü nāḳıṣ degül itdüm anı ʿad

4 Ne o kiẕb eyledi[315] ne ben ġalaṭ itdüm **Nābī**
Bir luġazdur çıḳaran ʿārife[316] taḥsīn-i ebed

260

Luġaz-ı Nālī

Feʿilâtün Mefâʿîlün Feʿilün

1 Nedür ol ṭurfe heykel ü timṯāl
Ḳaddi olmuş dū-tā miṯāl-i hilāl

2 İkidür başı mıṯl-i ejderhā
Nāmı ṣāḳındadir velī bī-pā

3 Bir olur iki başı vaḳt-ı ġıda
Terk idince olur ġıdāyı cādā

4 Teni saḫt u mizācı bāriddür
Māh-ı germāde kārı kāṣiddür

5 Kesb ü kārı tevekküle ġālib
Būm-veş ṭuʿmeye degül ṭālib

6 Būma ancaḳ nevāle üç ḳuşdur
Bunuñ[317] ayaġına gelen beşdür

---

[315] eyledi: itdi (Bilkan, Lugaz14, s.1338)

[316] bir luġazdır çıḳaran ʿārife: bunu iḫrāc iden ʿāriflere (Bilkan, Lugaz14, s.1338)

[317] bunuñ:būmuñ (Çaldak, Lugaz4, s.306)

7 Ekl iderse[318] neʿāme-veş nārı
Ekl ider gāh şemār u eşcārı

8 Rāh-ı ṣaydına kim iderse güẕer
Ḳıla ḫamsīn ü erbaʿīne naẓar

9 Erbaʿīn evveli ṣoñı ḫamsīn
Ḳalbi deydür ḥisāb oluna[319] hemīn

10 Ḳalb-i dey diḳḳat olsa gerçi aşar
Ṣoñra ḫamsīn-i rütbeden de düşer

11 Bu luġaz **Nālīyā** muʿammādur
Ḥall iden Bū ʿAlī-i Sīnā'dur

261

[50b]

Müstezad-ı Lehu[320]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Ey bād-ı ṣabā cānib-i gülzāra şitāb it
Gör bezm-i bahārı

2 Pirāye-dih-i bezm-i gül ol faṣl-ı rebāb it
Sevḳ ile hezārı

---

[318] iderse: ider geh (Çaldak, Lugaz4, s.306)

[319] oluna: olunsa (Çaldak, Lugaz4, s.306)

[320] Çaldak, Müstezad 1 s.241

3 Gül devri geçer sāḳī degül cāy-ı teġāfül
Ṣun cām-ı pey-ā-pey

4 Ḫayr ile añup rūḥ-ı Cem'i beẕl-i şarāb it
Bā leyl ü nehārı

5 Maḥbūb-ı dil-efrūz gerek bezm-i şarāba
Revnaḳ bula meclis

6 Çek cām-ı meyi vāsıṭa-i refʿ-i ḥicāb it
Būs it leb-i yārı

7 Ey Ḫüsrev-i evreng-i cefā dest-i nigehden
Al ḫançer-i ġadri

8 Bir kere hele küştelerüñ ʿadd ü ḥisāb it
Añ rūz-ı şümārī

9 Bī-naġme vü mey vuṣlat-ı cānāne irilmez
Ey **Nālī**-i ḫōd-bīn

10 Āh ile siḥir-i ḫūn-ı sirişkiñi ḥabāb it
Tā ʿafv ide Bārī

262

Ġazel-i Lehu[321]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Rūze-i hicrüñ çeker her gün göñül aḫşama dek
Eglenür bir merḥabā ümmīdine bayrāma dek

2 Gel benümle el ucuyla bāri ḳıl bir merḥabā
Vuṣlatuñ el virmeye kim bile ol eyyāme dek

3 Göñlüñden ḳurtulup düşdi göñül ruḫsārına
Ḳaçdı kāfir elinden milket-i İslām'a dek

4 Kākülüñ sevdāsı birle geşt idüp şām u seḥer
Almamış bu gerçi bir ẕerre irişmiş sāme dek

5 Tāze cān bulurdı cām neşʾesinden **Nālīyā**
Cām-ı naẓmüm devr idüp çıḳsaydı şehr-i cāme dek

263

[51a]

Gazel-i Nāʾilī[322]

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Ḥarīṣ-i devlet olan bī-şuʿūrı n'eylerler
Şuʿā'a ḥasret olan çeşm-i kūrı n'eylerler

[321] Divanda bu gazele raslamadık (Çaldak, 2010)

[322] İpekten, G.51, s.177

2 Şiʿār-ı hīç-kesāndur rıżā-yı nāçārı
Ḫilāf-ı meşreb-i himmet şükūrı n’eylerler

3 Verāy-ı perdeden āgah degilsüñ ey ġāfil
Ḥayāl-ı ẓılla müşābih ẓuhūrı n’eylerler

4 Cihād-ı nefse tevekkül gibi ḥışār olmaz
Sipāh-ı ʿālem-i tecrīd sūrı n’eylerler

5 O reh-revāna ki Ḫıżr u Kelīm bedrekadur
Fürūġ-ı āh yeter şemʿ-i Ṭūr’ı n’eylerler

6 Cefāsına müteḥammil gerek o māhı seven
Nigāh-ı şūḫ gibi nā-ṣabūrı n’eylerler

7 Muʿāşirān-ı murabbaʿ-nişīn-i dāmen-i ḫum
Bu çārṭāḳ-ı muʿallā-ḳuṣūrı n’eylerler

8 Metāʿı kesmeḫar-ı çārsūy-ı maḥşerdür
Ḳo nāz u naḫveti şāhım ġurūrı n’eylerler

9 Naẓar vifāḳ-ı aḥibbāda **Nā’īlī** yoḫsa
Nifāḳ-ı bed-güherān-ı Ḫüsrev’i n’eylerler

264

Müfred[323]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Çehresinde görinen ṣanemüñ o ḫūnīn dehān
ʿ Āşıḳı ḳurbān iderken ṣıçramış bir ḳaṭre ḳan

265

[51b]

Ġazel-i Lehu[324]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Kevkebe-i ṭāliʿüñ ʿālemi ḥayretde ḳor
Māha virür serzeniş mihri ḥacāletde ḳor

2 Ḫāl-i ruḫuñ kim olur merkez-i pergār-ı çarḫ
Dāʾiresin ḥaşre dek gerdiş-i āfetde ḳor

3 Maṣṭaba- pīrā-yı ʿaşḳ istese raġm-ı viṣāl
Neşve-i kām-ı dili cürʿa-i ḥasretde ḳor

4 ʿĀşıḳa eyler lebüñ ẕāyiḳa-baḫş-ı hayāt
Ḫāṭıra-i zāhidi bāde-i cennetde ḳor

5 Ḫaşre dek ey **Nāʾīlī** ol ṣanem-i dil-fīrib
Dilleri ālāyiş-i reng-i ḥaḳīḳatde ḳor

---

[323] Bu müfret Divanda yer almamıştır (İpekten,1990).

[324] Bu gazel Divanda yer almamıştır (İpekten,1990).

266

Ġazel-i Lehu[325]

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Silāḥı āh olup anlar ki seyf bilmezler
Ne ẓālim olduguñ ey çarḫ ḫayf bilmezler

2 Cihānda kimden idersin ümīd-i ḫˇān-ı kerem
Bu tāb-ḫānede ikrām-ı żayf bilmezler

3 Şular ki bī-ḫaber-i germ ü serd-i ʿālemdür
Nedür cefā-yı şitā luṭf-ı ṣayf bilmezler

4 Ḳadeḥ duʿāsı şikest-i ḫumāra kāfidür
Muʿāşirān-ı çemen- kār-ı seyf bilmezler

5 Ṣafā-yı neşʾe-i idrāki **Nāʾîlî'**den ṣor
Ki münkirān-ı mezāyā-yı keyf bilmezler

267

[52a]

Ġazel-i Faṣīḥ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Cāy idinsem itmek istibʿād deyr-i mihneti
ʿĀşıḳum bir ḳāfir-i ḫüsne Muḥammed ümmeti

---

[325] İpekten, G.52, s.178

2 İttiḥādın şuʿle[326] ile efserde itmiş rūzgār
Bulmadım pervānede evvel olan germiyyeti

3 Giceler ʿazm itdügim ol māha sāyem ḥavfīdür
Bir ṭarīḳ ḳabūl itmez maḥabbet şirketi

4 Minnet-i ḥāṭır-ġırāş-ıtīşe ḳaydın çekmezem
Kūhı deşt eyler dilüñ kem-ter-i nigāh-ı ḥasreti

5 ʿAḳsi āyīne ile ülfet eylemez bir vech ile
Ṣūret-i taʿbīre gelmez ol perīnüñ vaḥşeti

6 Cāna minnetdür cefāsına taḥammül ey **Faṣīḥ**
Bārı bāġ eyler baña ol ṭıfl-ı nāzuñ lükneti

268

Ġazel-i Vecdī[327]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Nice vaṣf itsün o şūḫı dil-i ḥürrem ne disün
Miṣli yoḳ beñzedecek ḥüsni müsellem ne disün

2 Ne niyāzdan müteḥammil ne ricādan maḥẓūẓ
O perīye nice söz söylesün ādem ne disün

3 Her kişi dilberinüñ luṭfını vaṣf itdikde
Ey cefācu dil-i bī-çāreye pür-ġam ne disün

[326] şuʿle: şemʿ (Çıpan, G.453, s.510)

[327] Divanda bu gazel yer almamaktadır (Kavruk ve Selçuk, 2009).

4 Başına mürde iken virdi ḥayāt-ı tāze
Āb-ı ḥayvān dimesün bādesüne Cem ne disün

5 Ḳomaduñ söz yeri iʿcāz-ı süḥanda **Vecdī**
Böyle muʿciz-nefese ʿİsī vü Meryem ne disün

269

Rüşdī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Her gören cünbīşini olmasun ebkem ne disün
Kār-fermā-yı ḳażā ġamzesi ādem ne disün

2 Ġamzeden fitne-i mürteḫış o ḳadar kārında
Aña teslīm olmasun ʿālem ne disün

3 Eṣer-i neşvesi zehr-i ġamı tiryāk eyler
Cām-ı laʿl-i leb-i şīrīnine yā Cem ne disün

4 Ḳalmadı baḫṣ-ı ḫaṭında siḥr-i nā-güfte
ʿĀşıḳ olmuş ṭutalım besmeleden aʿlem ne [disün]

5 Saña ricāl-i süḫandan hele yoḳ ġam **Rüşdī**
Hep cihān olsa da naḳḳād müsellem ne disün

270

[52b]

Ġazel-i Nā'ilī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Femine ġonce didükçe olur ebkem ne disün
Yoḳdur ol ġonce-i nev-ḫāstede fem[328]ne disün

2 Cünbiş-i ḳāmetine cilve-i reftārına dil
Dimesün āfet-i āsāyiş-i ʿālem ne disün

3 Sīne-rīşān-ı teġāfül senüñ ey tīġ-i nigeh
Dimesün zaḫmuña dāġ-ı dil merhem ne disün

4 Girye-kārān-ı ciger-sūḫte gördükçe seni
Mācerā-düşmen olur eşk-i dem-ā-dem ne disün

5 **Nā'ilī**'nüñ işidüp zemzeme-i güftārın
Bülbülümdür dimesün ol gül-i ḫürrem ne disün

271

Ġazel-i Nevʿī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Senüñ maḥzūnuñ olmak baña şādān olmadan yegdür
Ġamuñla aġlamaḳ yıllarca[329] ḫandān olmadan yegdür

---

[328] fem: ham (İpekten, G.275, s.274)

[329] yıllarca: illerle(Tulum,G.133, s.233)

2 Cihānuñ ʿizz ü cāhın böyle izʿān eyledüm ben kim
İşigüñde ḳul olmaḳ dehre sulṭān olmadan [yegdür]

3 Düşüp künc-i[330] ḫarābāt içre cānā[331]kāse-līs olmaḳ
Serīr-i devlete faġfūr u ḥaḳan olmadan yegdür

4 Cihān-ı bī-ṣebātuñ raġmına devr itdürüp cāmı
İçüp lā-yaʿḳıl olmaḳ şāh-ı devrān olmadan yegdür

5 Şarāb-ı ʿışḳ ile **Nevʿī** gibi mest-i müdām olmaḳ
Bakup bu niʿmet-i dünyāya ḥayrān olmadan yegdür

[53a] 272

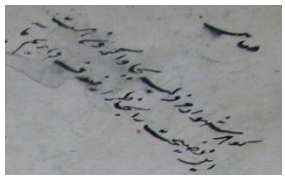

273

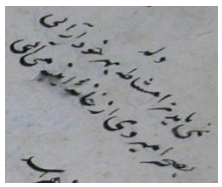

274

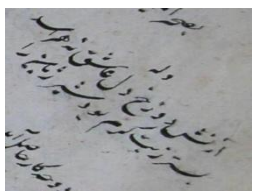

[330] kunc: kūy (Tulum,G.133, s.233)

[331]cāna: sūfī (Tulum,G.133, s.233)

Ebu Mezāb 275

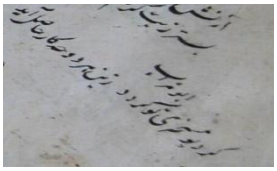

276

Ḥāletī[332]

Mefâʿîlün Feʿilâtün Mefâʿîlün Feʿilün

Ne āftābsın āyā ḥarāret-ı ʿāşıḳ
Olur ziyāde ne deñlü olursa senden dūr

Ṭutardum ol ruḫı mirʾāta rūy-ı ḥācetümi
Eger ki **Ḥāletīyā** ʿaḳs itmeseydi ẓuhūr

277

Faṣīḥ [333]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Çemenler sebz ü ḥurremdür hevālar dil-güşādur hep
Bu dem bād-ı ṣabādan alınan būy-ı ṣafādur hep

[332] Divanda 264. gazel olarak geçmektedir. Gazelin diğer beyitleri aşağıdaki şekilde geçmektedir:

1 Derūn-ı sīnede olan cerāhat-ı ġamı var
ʿAceb degül diseler bādeye şarāb-ı tuhūr

2 Ṣunarsa devr idiyorken eger kadeh sākī
Gören ṣanur ki iner mürde-i ġam üstine nūr

3 Osīm-berle olup gice sīne-ber-sīne
Urıldı zaḫm-ı dile ṣanki merhem-i kāfūr (Kaya, G264, s.154)

[333] Çıpan, G.26, s.272

2 Beni bīgāne-i ṣabr u dilüñ żāyiʿ iden ʿaḳlın
O düzdīde tebessüm ol nigāh-ı āşinādur [hep]

3 Muḥabbetdür dili taḥrīk ü bī-ārām iden tende
Ki bādı ıżdırāb-ı şuʿle-i nāra hevādur [hep]

4 Naẓar feyż- āşinā-yı cevher-i ẕāt olmadur yoḫsa
Ġubār-ı deşt ü ṣaḥrā tūtiyādur kimyādur [hep]

5 **Faṣīḥā** meyl idüp hercāyī-ṭabʿāna göñül virme
Miṣāl-i mā-i cārī serv-ḳadler bī-vefādur [hep]

278

ʿĀrif Efendi

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Bütān ol kākül-i ʿāşıḳ-ı firībe mübtelādur hep
Ġazālān-ı ḥarem pā-beste-i bend-i belādur [hep]

2 Figān-ı bī-dilānuñ sīne-sūz olmaḳ baʿīd olmaz[334]
Gülşen-i ġamuñ bülbülleri āteş-nevādur hep

3 Ne deşt[335]-i kūy ne gül-çīn-i bāġ-ı vaṣlı olmaḳdur
O naḫl-ı ʿişvenüñ ʿāşıḳları bī dest ü pādur [hep]

[334] baʿid olmaz: muḳarrerdür (Reisü'l-Küttab Ârif Bey Divanı, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi, 1959, s. 6)

[335]deşt:geşt(Reisü'l-Küttab Ârif Bey Divanı, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi, 1959, s. 6)

[53b]

4 Şemīm-i zülfi kim sermāye-i āşūb olur her dem
O şūr u fitneye bādı yine ey dil[336] ṣabādur hep

5 Ziyāretden benüm meclis-nişiyān-i ḫarābātı
Murādum dergeh-i pīr-i muġāna ilticādur hep

6 Sürūr-ı bezm-i ġamıñum ʿaşḳ dirler nāmınaʿ**Ārif**
Felek bir naġme-i dil-keşle dāʾim pür-ṣadādur hep

279

Saʿīd

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 O şāh-ı ḥüsn-i ʿālem-gīre dünyā mübtelādur
Der-i devlet bende nice şehler gedādur hep

2 Şemīm-i nükhetüñden bir eṣer buldı dil-i zārım
Dimāġ-ı būy-ı yāre bāʿiṣ-i feyż-i ṣabādur [hep]

3 Ṣadā vü ṣavt-ı ḥālet- baḫş iderse ehl-i ʿirfāna
Bu gülşende hezāruñ naġme-sāzı pür nevādur [hep]

4 Ne naḫl-ı cūybār ister ne seyr-i geşt-i gülzārı
Ḫayālüñle yatur dil-ḫastalar bī dest ü pādur [hep]

[336] Divanda “ey dil” ifadesi yer almamıştır(Reisü’l-Küttab Ârif Bey Divanı, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi, 1959, s. 6).

5 Düşüp zincīr-veş dām-ı ḳażāya olma pā-beste
O zülfüñ tār-ı būd-ı rişte-i dām-ı belādur [hep]

6 Benüm ol kāse-līs-i derd-keş-i rind-i ḫarābātı
Ser-kārum müdām pīr-i muġāna ilticādur hep

7 **Saʿīdā** saña cevr içün ider luṭfı aġyāra
O kāfir raġmına cevr itmesi resm-i vefādur hep

280

ʿİzzetī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Ṭılısım-ı heft peyker ṭurfe resm-i ḫoş-nümādur hep
Nümūd-ı naḳş-ı bīhūd-ı cihān bir sīmyādur hep

2 ʿAceb mi añdırursam Kays'ı vādī-i muḥabbetde
Ḥarīfān-ı muḥabbet birbiriyle āşinādur hep

3 Ḳalur mı ʿaşḳ ocāġı bir nice dīvāneden ḫālī
Bu deştüñ lāle[337]-zārı ser-ta-ser mihr-i giyādur hep

4 Şarābımdur muḥabbet cām-ı göñlüm hem-demüm āhum
Ser ü sāmān-ı ʿayş u ʿişretüm bād-ı hevādur [hep]

5 Düşer mi saña ol peymān- şikenden **ʿİzzetī** şekve
Tekellüf ber-ṭaraf ʿāşıḳ güzeller bī-vefādur hep

[337] lāle:sebze (Çağlı, G.6, s.25)

281

[54a]

İmru’l-Kays

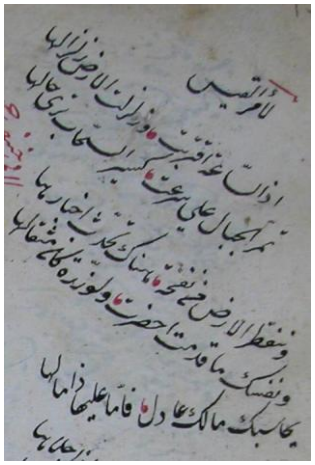

282

Velehū

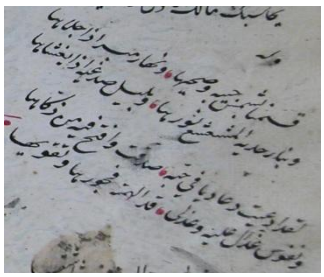

Ḥadīs-i Ḳudsī

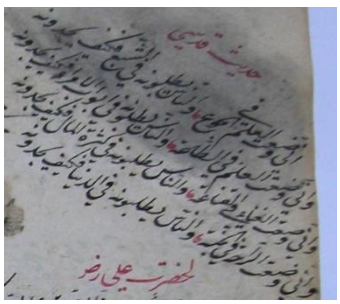

283

Li Ḥażret-i ʿAlī

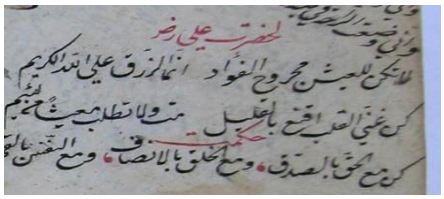

Velehu **284**

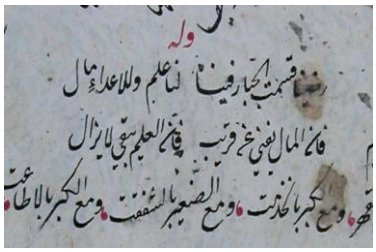

Li Ebu Ḥanīfe **285**

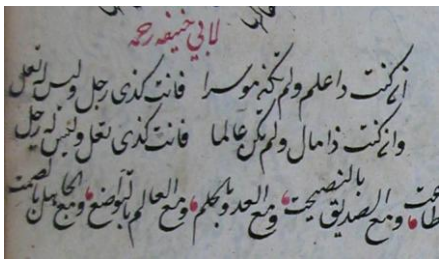

286

[54b]

Şems-i Faḫrī

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

Girifte-i ʿarṣa-i fikrem ṣebāt-ı meyl-ā-meyl

Keşīde sāġar-ı ṭabʿam duʿāt-ı māl-ā-māl

287

Ṣābit[338]

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

Beyāż-ı dīde-i ḥavrādan[339] itseler taḫṣīṣ
Ḳaba olur diyü itmez o nāz-pīşe ḳamīṣ[340]

288

Lehu[341]

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefāʿîlü Fâʿilün

Bu irtifāʿ-ı nāza bir endāze yoḳ mıdur
Eflāke dek gider misin ey ser- bülend-i nāz

289

Velehu[342]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Dil-i āhenṣanḳi āteş-i ʿaşḳa bedel it
Alagör lāzım olur eski demürle kibrīt

[338] Bu beyit Sabit Divanında 171. gazelin ilk beyti olarak geçmektedir (Karacan, G.171, s.436).

[339] ḥavrādan:ḥavrāyı (Karacan, G.171, s.436).

[340] ḳamīṣ:ḳaviṣ (Karacan, G.171, s.436).

[341] Bu beyit Sabit Divanında 141. gazelin 3. beyti olarak geçmektedir(Karacan, G.141, s.421).

[342] Bu beyit Sabit Divanında 38. gazelin ilk beyti olarak geçmektedir(Karacan, G.38, s.369).

290

Nesīb Efendi

Mefāʿīlün Feʿilâtün Mefāʿīlün Feʿilün

1 Ḫoşā o sīne ki gencīne-i muḥabbet ola
Nuḳūd-ı ṭāḳatı tārāc-ı dest-i fikret ola

2 Ḫoşā o naḫl-ı berū- mend-i ārzū-yı viṣāl
Ki bāġ-ı yeʾsde hem berg ü bārı ḥasret[ola]

3 Ḫoşā o ḫaste-i cāndur gelū-yı hicrān kim
Ṭabīb-i çāre-geri bī-vefā pür-āfet ola

4 Ḫoşā o naġme-i cān-sūz-ı ġam ki mażmūnı
Felek didükleri ġaddārdan şikāyet ola

5 Ḫoşā o ṭabʿ-ı helāk- āşinā-yı ʿāşıḳ kim
Nesīb-zār gibi düşmen-i melāmet ola

291

Müfred

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Rūz-ı āh-ı ġurbet ol mehcūr olup yārāndan
Nā-müdārı olma güher dūr olmayınca kāndan

292

[55a]

Gazel-i Bāḳī[343]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 ʿĀrıżuñ fîrdevs-i aʿlā ḳāmetüñ Ṭūbā imiş
Būse-i laʿlüñ alan ḫoş mīve-i zībā imiş

2 Ruḫlaruñ teşbīh idersem n'ola cennet bāġına
Eksük olmaz tāze şeftālüler anda yaz u ḳış

3 Teşne-diller vādī-i hicrānda sensüz yandılar
Ḫıżr-veş ey laʿl-i nābı āb-ı ḥayvānum yetiş

4 Geçdi sen serv-i semen-sīmā ṭururken ser-firāz
Gördi ʿarʿar lā-cerem bād-ı ṣabādan serzeniş

5 Kār-ı düşvār olsa ḳıl ʿazm-i cenāb-ı mey-fürūş
Himmet-i merdān ile āsān olur her müşkil iş

6 Gözyaşın çok çok revān it cürm ü ʿişyān üzre kim
Aḳduġı yerde ḳâb-ı firāvān ġıll u ġış

7 Bir güherdür tabʿ-ı **Bākī** kān-ı imkān içre kim
Āfitāb-ı luṭf-ı sulṭān ile bulmış perveriş

[343] Küçük, G.217, s.173

293

Ġazel-i Fehīm

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Laʿlüñ olalı mūcib-i iʿzāz-ı Mesīḥā
Tā ʿarşa irişdi küleh-i rāz[344]-ı Mesīḥā

2 Giriftār-ı lebüñ eyledügi feyż-i ḥayātı
İtmez nefes-i muʿcize-perdāz-ı Mesīḥā

3 Olmuş dem-baḫşuñ[345] ile Meryem-i nuṭḳuñ
Ābisten-i ṣad-nükte-i iʿcāz-ı Mesīḥā

4 Olduḳça lebüñ nāṭıḳa-pīrā-yı tekellüm
Fāş olmamaġa çāre mi var rāz-ı[Mesīḥā]

5 Var cān-ı **Fehīmā** gibi ṣad ḫāne-i ḫarābuñ
Ey şūr-ı lebi ḫāne-ber endāz-ı Mesīḥā

294

[55b]

Ġazel-i Vecdī[346]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Ṣafāsın görmemişsüñ zāhid inkār itme meydür
Nümū-dār-ı ḫavāsı cümle eşyā ṭurfe şeydür bu

[344] Rāz:nāz (Üzgör, G.III, s.308)

[345] dem-baḫşuñ: dem-i cān-baḫşuñ (Üzgör, G.III, s.308)

[346] Bu gazel Filibeli Vecdī'nin Divanında yer almamamıştır(Kavruk ve Selçuk, 2009)

2 Revācı germdür ṣayf u şitāda kāsid olmaz hiç
Metāʿ-ı nev-bahār-ı revḳ-ı bāzār-ı deydür bu

3 Ṭarāvet-baḫş u zīb-efzā-yı bāġ-ı bezm-i şāhāndur
Muḥaṣṣal āb-rūy-ı meclis-i Dāra vü Keydür bu

4 Degişmem laʿl-i nāba ḳaṭresin ṣahbā-yı ḫoş-rengüñ
Bu āb u tāb ile yāḳūt-ı rümmānīden eydür bu

5 Revādur itse yārān ṭabʿuma pey-revlik ey **Vecdī**
Ki vādī-i süḥanda reh-ber-i ferḫunde-peydür bu

295

Ġazel-i Feyżī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Ruḫuñ pertev-fiken olsa şarāb-ı āteşīn üzre
Nesīm ḥaclet eyler mevc-i cāmı çīn çīn [üzre]

2 Piyāde her seḥer ey sīm-ten gül-geşt-i bāġ itme
Fikār eyler o nāzük pāyı başma yāsemin üzre

3 Nigāh- endāz-ı dāġ-ı sīnedür ḥaḳḳa ne muʿcizdür
Ki güller fer vire bir gülşen-i aḫker zemīn üzre

4 Zırh-pūş oldı ʿaḳs-i ṭurresinden āyna zīrā
Şikest eyler ḥadeng-i ġamzesi ger baḳsa kīn [üzre]

5 Çemende ḫˇāb-ı nāza varmasun mecrūḥ ider **Feyżiyā**
Düşerse sāye-i gül ger o çeşm-i nāzenīn üzre

296

[56a]

Ḳaṣide-i Esmā-i Bilād-ı Ferdī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Eyle ey ḫāme-i ḫoş-lehçe-i raʿnā-maʿnā
Ẕikr-i esmā-yı bilād eylemede tāze adā

2 Vaʿde-i vaṣlını sī-rūze ṣalınca dilber
Ṭıfl-ı dil şimdi beşiklerde ider vāveylā

3 Hele bula yir ʿulūfeciler irfāneden
Ṣoñra maḥsūb iderüz ücretini tīr[347]-ḥāle yā

4 İne baḫtı diyü ḳalḳan delene ṭutdı bu dīn
İstife çekdi Kefālonya'yı erbāb-ı şekā

5 Nīş-āzāre taḥammül güle baḳsa mümkin
Olmaz mesken-i bülbül hele her bāġçe-serā

6 Alaṣun yā ḳadeḥi yā binüben ḫışm atına
Men-i mūra ne revā vādī-i hicre ṣalına

7 Yeñice ḫātūn eli girse eger ḳoca eline[348]
Ḳızıl aġaç gibi var dāyire gir dirler aña

[347]tīr: ter(Kurnaz, s.240)
[348] Eserde bu beyit yer almamıştır(Kurnaz, 1997)

8 Dü-lebān var ise dilberde ḳolaydur bāzār
Yoḫsa onca bel içün çekmeye derbend-i belā

9 Döndi āteşde semendere dimiş var ise ger
Ġam-ı cān-sūz-ı firāḳuñda beni görmüş ola

10 Çāk-ı dāmān u gīribānı nedür farḳ itmez
Maġlu vü peşte degül kisve-i erbāb-ı fenā

[56b]

11 Ṣayda varsaḳ biran inse Şām'a ṭurna varada[349]
Dil-i nā-şāda yine itdürelim kesb-i ṣafā

12 Peç gerekse vara dīn yolını bekle[350] zāhid
Ayluḳ atmaġla ṣanma vara da menzil ala

13 Būsına teşne imiş dilberüñ aġyār ammā
Her sege eylemesün ʿayn-ı ḥayātı icrā

14 Gözi yaş baġrı yanıḳ ʿāşıḳa egri baḳarak
Uy var āġyāra görem ol segi āḫir dārda

15 Söyleñ[351] İsmāʿil'e başda kili var ise daḫi
Baḳmasun balçıġa yollarda şitāb eyleye tā

16 Rū-sıcaḳ şevḳi içün yaḳdı baba tāġı yine
Gūyiyā eyledi bir āteşi āvize semā

[349] Şām'a ṭurna vara da: biri olur nā-būḍ (Kurnaz, s.241)

[350] bekle: gözle (Kurnaz, s.241)
[351] söyleñ: söyle (Kurnaz, s.241)

17 Bir Urusçuḳ n'ola ki boza Tātār bāzārın
Alaman ṣabrumı isterse de itsün yaġma

18 Kefe girince ḳara manḳırı öldük dehrüñ
İtme gelmez çü gümüş-ḫāneye bī-ḥude recā

19 Teni ġarḳ eyledüñ ey çeşm-i terüm bāri az aḳ
Döndi ḳaradeñize baḥr u beri[352] virdi fenā

20 Ḳaʿbe-i kūyına varmaġabulınmadı ṭarīḳ
Çekdi ʿaşḳuñ ḳaṭarın āh yolı diyü ẓurefā[353]

[57a]

21 Yeñice ḳara ṣu inmiş[354] var ise aġyāruñ
Gözlerin gördüm ider aḳ buñarı ʿarż ʿamā

22 Naḫl-ı zaḳḳūmı ne ḳaṭʿ eyle cihāndavü nedik
Ḥāli gördüsen[355] ne māżī vü ne fikr-i ferdā

23 Ġam-ı ferdāyı var at gel görelüm imrūzı
Didi bir ġāzi boġaz derdi içün çekme belā

24 Ḳızıl alma zenaḥı oldı benefşe ḫaṭṭı
Ṣıġacaḳdur ṭopuġı yanına gelse deryā

---

[352] baḥr u beri: bere baḥir (Kurnaz, s.242)

[353] ẓurefā : urefā (Kurnaz, s.242)

[354]inmiş: indi(Kurnaz, s.242)

[355] Eserde kelime okunmamış (Kurnaz, s.241).

25 Ḳara bağlar ne ʿaceb nāz ile inmiş gibi yār
Çeşme lāzım kulına tā Bilecik'den ammā

26 Kūh-kenlik ise maḳṣūduñ eger ḳaz ṭağı
Saʿy-i bī-hūde ile gence irişmek ne revā

27 Dilde ḳalmasa kişi olmasa Maġnīsa'da
Kimse el mālı ile eylemese ʿarż-ı seḥā

28 Gözleri aydın ola tīre-derūn aġyāruñ
Ẕevḳi var yār ile bandırmada yārān-ı ṣafā

29 Biri ḳalḳarsa iner biri gügercinlikdür
Ẕelle ḳuş aṭasıdur muġlim ise aḳbaba

30 Ṭaş özidür dili hiç mermere söz kār ider mi
İtmez ʿuşşāḳa kemer itse de ḳaddini dü-tā

[57b]

31 Gösterince zaġara dirmiş o ḳuzı melemen
Bā-ḫuṣūṣ ola o ṣāmsūn-ṣıfat añа hem-pā

32 Nerede aldı ola bilmezüz āyā ṣoluġı
Gerçi aḳ yāra da çalındı[356] bu durum amma

[356]çalındı:çarpıldı (Kurnaz, s.243)

33 Gül-i şeftālū derende dura gögsin gerede
Ḥışn-ı mañṣur gibi ol ḳaddi şimşād saña

34 Ne yetişmezdi ʿArab kīri yidi nice zamān
Kīr bastıḳı köte ḥayāyı ilḥāḳ aña

35 Ḫaşr itmekde ger yılgun ise gel ṭūrġūt
Esb-gīre var iken gün gibi ulu ḳışla

36 Virür[357] ol rūḥ-ı revān ṭıfl ise de her laḥza
Ḥulle taḳrīb aramaz ẕevḳ içün erbāb-ı ṣafā

37 Baḫt-ı bīdār degül remle ne ḥācet-i iḳbāl
Ṭıfl-ı amālı bilüñ merkez-i ġafletde ḳala

38 Alaşehri bu revişle idelüm ḥamd-i ḥamīd
Yoḫsa kırşehri dimez ġamzeñe ḫayli żuʿafā

39 Baḳmayup hiç ṭarab-efzūn-ı viṣāle giresün
Yā ḥasen keyfle mest olsa da ḳalsaḳ tenhā

40 Zīr-i fesde görüp ebrūsını mānend-i ḥilāl
Bildi maġribde ṭoġacaġını şemsüñ dünyā

41 Lebleri laʿl-i Bedeḫşān u ʿAden dendānı
Ṣūretā Keşmirīdir baḳsañ o hindū şeklā

[357] virür: deyer (Kurnaz, s.243)

42 Bi’l-bedāhe görüp İstanbul’ı düşme Ġalaṭa
Eski dāruñdur varduḳda bize eyle duʿ ā

43 Hele ey **Ferdī** bu vādide teferrüd güçdür
Var iken şehr-i Sitānbul’da gürūh-ı ẕurefā

297

[58a]

Ġazel-i ʿĀlī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Gice āhum şerārı bir ālāy gösterdi bālādan
Nice bayraḳlar açdı şuʿ leler narenci vālādan

2 Sipāh-ı seyl-i eşküm şarḳdan ġarba aḳın ṣaldı
Sikender gibi aşdı leşkerüm emvāc-ı deryādan

3 Sipihr-i lāciverdi ṣanma zeyn olmış bulutlarla[358]
Otaġım çarḫ-ı aṭlasdur dü rengi naḳş-ı kemḫādan

4 Şeh-i mülk-i ġamam Mirrih’dür gūyā silaḥdārum
Bilüñ ḫalḳı muʿ ayyen bir sipāhımdur Ş̱üreyyādan

5 Yine ṭabʿ -ı bülendüñ bir ġazel naẓm itdi kim **ʿĀlī**
Dür-i manẓūm[359]ı tā eflāke çıḳdı saṭḥ-ı ġazādan

[358] Divanda 4 beyit olarak geçmektedir (İsen, G.1003, s.1091)

[359] manẓumı: maẓmūnı(İsen, G.1003, s.1091)

298

Ġazel-i Ṭālib[360]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Ümīd-i vuṣlat itmez dil o şūḫuñ gül-ʿizārundan
Gülistān-ı recānuñ geçmişüz evvel bahārından

2 Şehīd-i ʿaşḳ olup feyż-i ṣafā kesb eylemek ḫoşdur
Ne ḥāṣıl bī-vefā dehrüñ ḥayāt-ı müsteʿārından

3 Şikest itme olur her pāresi zübde-i elmās
Göñül mirʾātınuñ cānā ḥaẕer ḳıl inkisārından

4 Dimez bir gün baña teʾşīr ider āh-ı cihān-sūz
Ṣaḳınmaz ʿandelībüñ ġonca kim āh-ı şerārından

5 Bu şiʿr-i nāziki **Ṭālib** veliü'n-niʿmete ʿarż it
Bilür ṣāḥib-i kemāl ol kelām-ı ābdārından

299

[58b]

Ġazel-i Nābī

Fāʿilâtün Fāʿilâtün Fāʿilâtün Fāʿilün

1 Her gürūhuñ pīş-i ṣaffı ġayrıdan şevketlüdür[361]
Saṭr-ı evvel nāmede ʿizzetlüdür rifʿatlüdür

[360] Bursalı Tâlib veBosnalı Tâlib Divanında bu gazel yer almamıştır (Erdem, 1994), (Gezer Şahin,2009).

[361] şevketlüdür: şöhretlüdür (Bilkan,G.86 s.523)

2 Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmeṯandede
Cān-sitānuñ virdiği maʿcūn dü- ḥaṣiyyetlüdür

3 Gevher-i kem-yāb-ı vuṣlat ey tehī-dest-i ümīd
Çün[362]daḫi girmez sühūletle ele ḳıymetlüdür

4 Ṣūret ister ḥarf-ı maʿnī-dāre yoḳdur ḳudreti
Ḥāme-i mūyīn ḳılmadan gerçi cemʿiyyetlüdür[363]

5 Çeşm-i ʿibretle bakan aḫker-i fenā-yı ʿālemi
Nüsḫa-i şehnāme **Nābī** mevʿiẓe ṣūretlüdür

300

Ġāzel-i Nāʾilī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Olʿaraḳ kim sünbül-i zülfüñ muṭarrā gösterür
Sīne-i ʿāşıḳda yer yer dūd-ı sevdā gösterür

2 Dūş ber-dūş olsa ġamzeñ nāz ile ḫalvet-nişīn[364]
Rūḫ-ı ḳudsīden bile bezmi temennā gösterür

---

[362]çün:çoḳ (Bilkan,G.86 s.523)

[363]Divanda bu beyitten sonra gelen beyitler mecmuaya alınmamıştır:

Ġam yıḳarken ādemi bu ikisin birden yıḳar
Bāde-i ġām-şūy-ı merd-efgen ʿaceb ḳuvvetlüdür

Defʿider seng-āsyā gibi girānuñ ṣıḳletin
Āb nāzik-tābʿdur ammā ki çoḳ ġayretlüdür(Bilkan, G.86, s.522)

[364] Divanda sonraki beyitle yer değiştirmiştir (İpekten, G.129, s.211)

3 Cilve-gāh-ı ḳametüñ kim maḥşer- āşūbdur
Sāyesinde ehl-i ḥaşrı bī-mehābā gösterür

4 Ġamzeñi nāz ol ḳadar mest eylemiş kim ʿāşıḳa
ʿİşvesinden gāh naḫvet geh müdārā gösterür

5 Cilvegāhuñ maḥşer-i nīreng edüp ey **Nā'ilī**
Fitne vü āşūba ol ḳāmet temāşa gösterür

301

[59a]

Ġazel-i Nefʿī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Bildirirdüm derdimi bir āhile cānāne hep
Ḳorḳarım sūz-ı derūnumdan felekler yana hep

2 Gün gibi bilmem kimüñ ġam-ḫānesin pür-şevk ider
Ḫalḳ-ı ʿālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep

3 Dāne virmez ḫırmeninden merdüm-i dānāya çarḫ
Bezl ider varını ammā bulsa bir nādāna hep

4 Ceng iderler dīdede her şeb ḫayāl-i yār içün
Girseler müjgānlarım n'ola boyunca ḳana hep

5 Olmaz ey **Nefʿī** bu vādīde benümle hem-inān[365]
Gelsün esb-i ṭabʿına maġrūr olan meydāna hep

[365ʿ] inān:imān (Akkuş, G.12, s. 287)

302

Ġazel-i Nābī[366]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Bu devrānda ṣafā-yı ḥāṭıra nāʾil mi ḳalmışdur
Felekde dāġ-ber-dāġ olmaduḳ bir dil mi ḳalmışdur

2 Ne devr eyler tehī nüh āsyā cūy-ı vücūd üzre
Meger kim kişt-zār-ı dehirde ḥāṣıl mı ḳalmışdur

3 Meh-i ʿālem fürūzı bedr iken gördüm hilāl olmış
Cerāḥat-yāb-ı noḳṣān olmamış kāmil mi ḳalmışdur

4 Necāt ümmīdi yoḳdur çāresi gerdāba ricʿatdür
Miṣāl-i mevc-i rū-māl itmedük sāḥil mi ḳalmışdur

5 Nedendür cilve-i maʿnīye çıḳmaz ḫayli müddetdür
ʿAceb **Nābī** kümeyt-i ḫāme pā-der gil mi ḳalmışdur

303

[59b]

Āgehī

Maṭla-i Ḳaṣīde

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Çekdürüp firḳatañı bizden ırāġ olduñ sen
Baḥr-ı firḳatde niçe furtunalar çekdüm ben

[366] Bilkan, G.171, s.589

2 Sen yıḳarsın bu yaḳalarda göñüller şehrin
Mülk-i dil şehrini[367] yaġma idici sensün sen

3 Barbariçān siyeh aṭlasda olaldan cānā[368]
Gemici neftilerin ʿāşıḳ-i zār itdüñ sen

4 Bād-ʿışḳuñ ālavand eyledi ṣabrum gemisin
İlevend oldı göñül ṭıflı senüñ derdüñden

5 Seyr iden yüziñi deryāda irüşür Ḫıżra[369]
Ḳadre uġrar seni bir kerre ġadırġada gören

6 Yār aġyār ile seyrāne çıḳar deryāya[370]
Ehl-i dil ʿāşıḳ olan ṭurur[371] geñ yaḳadan

7 Baḥr-ı ʿaşḳ içre yürürsem n'ola yelken ṭonda
Bir ḥarāmī baḳıcı yāre esīr oldum ben

8 Dūd-ı āhum direk oldı bu zemīn keştidür
Bir yeñi yelken olubdur aña gerdūn- ı köhen

[367] Mülk-i dil şehrini: dil ü cān mülkini (A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 114)

[368] Makalede 4. ve 3. beyitler yer değiştirmiştir(A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 114).

[369] Makalede 6. beyit olarak geçmektedir(A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 114).

[370] seyrāne çıḳar deryāya: deryāya çıḳar seyrāna (A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 115)

[371] Makalede "volta urur" şeklinde geçmektedir (A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 115)

9 Cānda ṣuġurya ṭurur renc-i belādır raʿnā
İstifā oldı göñül tefeleri baḫşından[372]

10 Rūzgār oldı muḫālif başıma üşdi belā[373]
Başladı geldi ḳarınṭı yine başdan ḳıçdın

11 Baḥr-ı ʿaşḳa düşeli oldı muḥālif çenber
Ḳorḳum oldur ki gele bād-ı belā yabraḳdan

12 Eger olduñsa melāḥat[374]deñizinde mellāḥ
Puṣula şevḳ gerek ḫarṭī ġam u derd ü miḥen

13 ʿIşḳ deryāsına ṣalduñsa göñül zevraḳını
Bulamazsıñ bu yaḳalarda dilā sen mesken[375]

---

[372] Makalede bu beyit şöyle geçmektedir:

Canda suğurya-durur derd ü belâ renc ü ʿanā

İstifa oldı gönül mankalan mihnetden(A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 115):

[373]Makalede 10. beyit olarak geçen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Geldi çatdı dil u can zevraḳına bād-i belā

Bizi çiġnetmege bu fülk-i felek dutdı dümen(A, Tietze,, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 115)

[374] Melaḥāt :muḥabbet (A, Tietze,, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 115)

[375]Makalede bu beyitten sonraki beyit mecmuaya alınmamış:

Rūzgāruñ ḳārışıḳ oldı hazer eyle dilā

Üstine aldurasıntira mola mayna seren(A, Tietze,, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 115)

14 Ḫūblar forsa ḳaçup saña kenār olmazsa
Olma anlardan alarġa bir iki gün ḳatlan

15 Baḥr-ı ʿışḳ içre olan ʿāşıḳa pend ey zāhid
Ḳaradan ālet oñarmak gibidür geñ yaḳadan

14 Getür ırġalyāñı olma paçāriz ey aġyār
Yārı ben baḥr kenārında kenār eyler iken

15 Ey gönül nice yatursın bu limān-ı tende
Himmetüñ lengerin āl mevsimidür aç yelken

16 Eyle alarġā[376] yüri yoḳ ise yel yelken[377]
Çünki ʿāşıḳ olamazsıñ hele bārī yelten

17 Ḳorsan ol ḥāṣılı dünyādan alarġa olıgör
Bir ḫayırsuz aṭada ṭurma dilā iso seren

[60a] Kulzum-i ʿaşḳa sefer eylemege ʿazm eyle [378]
Rüzgārıyla[379] yüri tenta fora sök yelken

---

[376] Eyle alarga: alamarġayla (A, Tietze,, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 115)

[377] Makalde 23. Beyit olarak geçmektedir (A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 115).

[378] Makalde bu beyitten önce gelen beyitler mecmuya alınmamıştır(A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 115).

Rüzgârun pupa olmaz ise avlamağ-ıla
Yüri deryâ üzerinde bir iki gün oyalan

Himmetün göncügin elden salı-verme zinhar
Keşti-yi sabrurıı sakla alavand olmakdan

19 İtmek isterseñ eger bāġ-i cinānda manca
ʿAmel-i zühd ḳomanyasını vāfir yüklen

20 Orsa varsañ çıkamazsın poca gitseñ girdāb
Nice ḳullansañ atar ḳaraya bu keştī -yi ten

21 Olmadın lenger-i ten bahr-i fenāya fonda
Pupa ālātıyle cān-ḳalyetasıra ḳullan

22 Ey dirīġā, bizi ġāyetle[380]zebūn etdi havā
Geldi çaḳdı demür üstinde yaturken düşmen

23 Yā İlāhi bizi girdāb-i belādan[381] ḳurtar
Bize yol vir varalum tā kim[382]limāna erken

24 Deryā ḳumı ḳadar ki doḫunmaz derdüm [383]
Sāʿati var geçer ey **Āgehī** ṣabr it ḳatlan

25 Kelimātüm dür-i deryā-yi haḳiḳat añlar [384]
Bahr-i maʿnāda şināverlik iden ehl-i suḫan

---

[379] Rüzgārıyla oldı şeklinde geçmektedir (A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 116).

.

[380] ġāyetle: gāfille (A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 116).

[381] belādan: havādan (A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 116)

[382]kim: bir (A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 116).

[383] Makalede "Olsa deryā ḳumı mıkdārıḳayurmaz derdüñ" şeklinde geçmektedir (A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 116).

[384] Makalede bir önceki beyitle yer değiştirmiştir (A, Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili",Türkiyat Mecmuası, S.8, 2010,s. 116).

304

Ġazel-i Nā'īlī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Şām-ı zülfüñ kim çerāġ-efrūz-ı āhumdur benüm
Şemʿ-i fānūs-ı felek dūd-ı siyāhumdur benüm

2 Merdüm-i ceşm-i firībüm ḫāl-i rūy-ı fitneyim
Dāġ-ı mihr-i maḥşerüm dūzaḫ penāhumdur benüm

3 Ter-zebān-ı şekve-i nāzum ḫamūş-ı ḥayretüm
Tercemān-ı ġamze laʿlüñʿözr-hˇāhumdur benüm

4 Pāsbān-ı şehr-i ḥüsnüm şaḫne-i mülk-i dilüm
Güşe-i ebrū-yı fitne hābgāhumdur benüm

5 Ḫākdan refʿ eyleyüp şāhum demişsüñ**Nā'īlī**
Derd-mendüm ḫāk-pāyım ḫāk-i rāhımdur benüm[385]

305

[60b]

Ġazel-iṢābit

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Bülbül olınca ʿışḳ ile ser-der-hevā-yı gül
Bir ḳuşça cānı var idi oldı fedā-yı [gül]

[385] Divanda bu mısra" Kuşte-i şemşîr-i bîdâd-ı nigâhımdır benim" şeklinde geçmektedir (İpekten, G. 276, s.258).

2 Ḫārā-yı sūzeni görinür çeşm-i bülbüle
Kemḫā-yı[386] sāḳız olursa ḳabā-yı gül

3 Şāh-ı bahār virdi idüp iç ḥazīneden
Ḫūn-ı derūn-ı bülbüle şerbet-bahā-yı gül

4 Güller ḳulaḳ ḳabardur olunca hezār-ı zār
Nüzhet-serā-yı bāġda midḥad-sarāy-ı gül

5 **Ṣābit** hezār-ı şīftenüñ cānına batar
Her nevk-i ḫār ki olur[387] ḥalīde be-pāy-ı gül

306

Ġazel-i Rāmī[388]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Biz ol ʿāşıḳlaruz kim dāġımuz merhem ḳabūl itmez
O gülzāruñ ki āteşdür güli şebnem ḳabūl itmez

2 N'ola ben çekdigüm cevr ü cefāyı yār bilmezse
Dil-i ẕevḳ-āşinā bār-ı girān-ı ġam ḳabūl itmez

3 Sifāl-ı köhneden nūş-ı meye muʿtāḍ olan rinde
Mücevher cāmını biñ kerre ṣunsa Cem ḳabūl [itmez]

[386]kemḫā:kemḫā-yı surḫ(Karacan, G.235, s.469).

[387]olur:ola(Karacan, G.235, s.469).

[388] Râmî Abdurrahman Çelebi Divanında bu gazel yer almamıştır.(Erdağı, 1998)

4 Sirişk-i çeşmi Nīl-i Mışra mümkin mi ḳıyās itmek
Bu bir deryā-yı pür-ḫūndur ki pīş ü kem ḳabūl itmez

5 Gül-i rengīn ruḫsārı o naḫl-ı gülşen-i ḥüsnüñ
O deñlü tāze vü terdür ki **Rāmī** şem ḳabūl itmez

307

[62a]

Ġazel-i Bākī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf
Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güzārān ṣaf ṣaf

2 Seni seyr itmek içün reh-güzer-i gül-şende
İki cānibde ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

3 Leşger-i eşk-i firāvān ile ceng itmek içün
Gönderür mevclerin lücce-i ʿummān ṣaf ṣaf

4 Gökde efgān iderek ṣanma geçer ḫayl-i küleng
Çekilür kūyuña mürgān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf

5 C āmiʿ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

6 Ehl-i derd[389] ü ġamuñ niʿmetine müstaġrıḳ
Dizilürler keremüñ ḫ^{v}ānına mihmān ṣaf ṣaf

[389] derd: dil (Küçük, G.229, s. 177)

7 Vasf-ı kaddüñle ḥırām itse ʿālem gibi ḳalem
Leşger-i ṣaṭrı çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

8 Kūyuñ eṭrāfına ʿuşşāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Ḳaʿbe'de her cānibe erkān ṣaf ṣaf

9 Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey **Bākī**
Ṭurup el baġlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf

308

Müfred-i Nevʿī[390]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

Çenār-āsā cenāb-ı Ḥaḳḳ'a el ḳaldırdıġum bu kim
Çıḳar bālāya çün kef-i terāzu ola bī-dirhem

309

[62b]

Ġazel-i Fużūlī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ṣubḥṣalup mihr-i ruḫuñdan niḳāb
Çıḳ ki temāşāya çıka āf-tāb

2 Rişte-i cānum yeter it pür-girih
Ṣalma ser-i zülf-i semen-sāya tāb

[390] Divanda bu müfred yer almamıştır (Tulum, 1997)

3 Mest çıḳup ḳılma[391] naẕar her yaña
Görme revā kim ola ʿālem ḫarāb

4 Kesme naẕar cānib-i ʿuşşāḳdan
Nāle-i dil-sūzdan it ictināb

5 Giceler encüm ṣayarım ṣubḥa dek
Ey şeb-i hecrüñ baña yevmü'l-ḥisāb

6 Düzaḫa girmez sitemüñden yanan
Ḳābil-i cennet degül ehl-i ʿaẕāb

7 Ṣaldı ġam-ı ayaḳdan ʿālem beni[392]
Vir baña ġam defʿine sāḳi şarāb

8 Raḥm ḳıl üftādelerüñ ḥāline
Hiç gerekmez mi saña bir sevāb[393]

9 Yār sūʾāl itse ki ḥālüñ nedür
Ḫasta **Fużūlī** ne virürsüñ cevāb

---

[391] ḳılma:ṣalma (Akyüz ve diğerleri, G.26, s143)

[392] Divanda " Ṣaldı ayaḳdan ġam-ı ʿālem beni" şeklinde geçmektedir (Akyüz ve diğerleri, G.26, s143).

[393] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:
Nūş ideli bāde-i laʿl-i lebin
Nergīs-i mestin kimi ḥālim ḥarāb (Akyüz ve diğerleri, G.26, s143)

310

Ġazel-i Ṣadrī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 ʿAḳs-i leb-i laʿl-i dil-ārā şarāb
Ġıbṭa ger şemʿ-i şeb-ārā şarāb

2 Ṭās-ı felek sāġar-ı mirʾāt-ı dil
Pertev-i ḫūrşīd-i muʿallā şarāb

3 Ġamze-i mest ʿālemi itmiş ḫarāb
Ḫūn-ı şehidān ile her cā şarāb

4 Deste-be-dest ol büt-i nevres yine
Başına çıḳmış gibi aʿlā şarāb

5 Laḫt-ı ciger eşk-i dem-ālūdımı
Bezm-i ġama nuḳl-ı müheyyā şarāb

6 Şerm ider renk-i ruḫ elinden
Olsa muḳābil saña cānā şarāb

7 Bāʿis-i dem-i ġam olur **Ṣadriyā**
Virse baña dilber raʿnā şarāb

311

[63a]

Ġazel-i Ṣabrī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Şīşe-i mey kim ḳodı meydāne pür-envār[394] şemʿ
Yaḳdı andan bezm-i ḥüsne ʿārıż-ı gül-nār[395] şemʿ

2 Bir fetili mīl ile āmāde itmezdi eger
İtmese[396] zaḫm-ı dil-i pervāneyi tımār şemʿ

3 Şöyle segrür dīdesi kim per ü pervāne[397] degül
Çeşmi üzre kāh oḳur ey ruḫları gül-nār şemʿ

4 Eylemezdi baş üzere āşiyān pervāneler
Olmasa Mecnūn-ı Leylā-yı ḳamer ruḫsār şemʿ

5 Mürg-veş pervāneler eṭrāfın alduḳça ider
ʿĀlem-i şevḳ Süleyman olduġın eşʿār şemʿ

6 N'ola olsa ḥücre-i fānūsda tenhā-nişin
Ṣoḥbet itmekden ider pervānelerle ʿār şemʿ

7 Mūm ṭonanmasın ider beñzer ki **Ṣabrī** şāh-ı ʿāşḳ
Yaḳdı yer yer sīnede her dāġ āteş-bār-ı şemʿ

---

[394] pür-envār: bir nevvār (Çeçen ,G.110, s.378)

[395] gül-nār: dil-dār (Çeçen, G.110, s.378)

[396] itmese: itmezse (Çeçen, G.110, s.378)

[397] per ü pervāne: perr-i pervāne(Çeçen, G.110, s.378)

312

Ġazel-i Bāḳī[398]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Fitne-i ʿālemi ol ḳāmet-i raʿnādan bil
Her belā kim yitişür ʿālem-i bālādan bil

2 Ḥālet-i ʿaşḳ iledür ādeme nürāniyyet
Reng-i rūy-ı ḳadeḥi bāde-i ḥamrādan bil

3 Dil-i dānāya şeref pertev-i ʿirfān iledür
Hüsn-i āyineyi ʿaḳs-i ruḫ-ı zībādan bil

4 ʿİşve-i dehre göñül virmez o kim ʿāḳildür
Almadı behre begüm kimse bu dünyādan bil

5 Devlet-i dār-ı cihān devr-i zamān ey **Bāḳī**
Pāy-dār olmaduġın ḳıṣṣa-i Dārā'dan bil

313

[63b]

Ġazel-i Nefʿī[399]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Nigāhı āfet-i dīn ġamzesi āşūb-ı dünyādur
Bu güne şūḫa dil virmek āceb derd özge sevdādur

---

[398] Küçük, G.299, s.207

[399] Divanda bu gazel yer almamıştır.(AKKUŞ, Metin(1993), Nefʿi Divanı , Ankara:Akçağ Yayınları.)

2 Göñül āşüfte yār ālüfte ḥısm-ı baḫt ise ḫafte
ʿAceb ʿāşıḳ ʿaceb maʿşūḳ ʿaceb kerem-i temennādur

3 Dimeñ güç ṣaḳlamaḳ güç ġamzeden ḥāl-i dil-i zārı
Belā-yı ehl-i ʿāşḳı gör ne derd-i ḥayret-i iḳrādur

4 Belā üzre belādur dilde derd-i ʿaşḳ-ı yār ammā
Yazıḳlar aña kim bir böyle sevdādan müberrādur

5 Taḥammül hiç mümkün mi ġam-ı hicrāna ey **Nefʿī**
Muḥabbet ġālib-i muṭlaḳ dil ise nā-şekībādur

314

Ġazel-iŞeyhülislām Yaḥyā[400]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Fâʿılün

1 Gösterdi yine sāḳī-i meclis yed-i beyżā
Zerrīn ḳadeḥi itdi elinde gül-i raʿnā

2 Gülşende seḥer gūşıma bir naġme ṭoḳındı
Gelmiş gibi vādiye yine bülbül-i şeydā

3 Her ḫalḳa-i zülf oldı bir ayīne ruḫında
İster nice yüzden görine ḥüsn-i dilārā

4 Çāḳ ṭutmayacaḳ dāmen-i zülfüñ dil-i mehcūr
Bulmadı ẓaferdevlet-i pā-būsıña cānā

[400] Kavruk, G.2, s.27

5 Ancaḳ ġam-ı dildārı alur ḥavṣala-i ʿaşḳ
Yaḥyā olamaz aña mezāḥim ġam-ı dünyā

315

[64a]

Ġazel-i Rāşid

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Sañā sāḳī dimem ayīne-i İskender'i göster
Baña ayīne-i ʿālem-nümā-yı sāġarı göster

2 Şemātet-ḫīz-iaʿdā taʿziyet[401]-i fermā-yı iḥvāndur
Mükedder de olursañ kendüñi ġamdan berī göster

3 Eger baş gösterürsesimya-kārān-ı endīşe[402]
Derūn-ı ḥırḳa-i endīşeden sende seri göster

4 Getür ṭūfān-ı Nūḥ'ı yādına çarḫ-ı köhen-sāluñ
Cihāna cūşīş-i seyl-āba-i çeşm-i teri göster

5 İdüp bu ʿarṣa-gehde zü'l-fikār-ı ḥāmeyi der-kār
Süḥan-ı sübḥāna[403]**Rāşid** dest-bürd-i Ḥaydar'ı göster

[401] taʿziyet: tesliyet (Biltekin, G.XXXVII, s.256)

[402] endīşe: bed-endīş (Biltekin, G.XXXVII, s.256)

[403] sübḥān:guyān (Biltekin, G.XXXVII, s.256)

316

Ġazel-i Kelīm

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Gösterürseñ ölmeden göster dile ol şīneyi
Yoḫsa ḫasta ṣoñ nefesde neylesün āyīneyi

2 Terk idüp geldük elest-i bezm-gāh-ı ʿāleme
Bulmaduḳ ammā ṣafā-yı ṣoḥbet-i dīrīneyi

3 Gelme zāhid pāyına[404] cām-ı şehādet mestinüñ
Eyleme ālūde-dāmen ḫırḳa vü peşmīneyi

4 Ṭaʿnı ḳo düşmez deyü sāġar elinden vāʿizā
Ḳor mı ġam teşḫīṣe ṭāḳat şenbe vü āzīneyi

5 Virmeyen ser görmesün sīneñ **Kelīm-**i ḫaste-veş
Kimse ḳurbān olmayınca açma ol gencīneyi

317

[64b]

Ġazel-i Nābī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Gül-çīn olamaz dest-i temennā çemenümden
Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden

2 Ol Yūsuf-ı ḫüsnüm ne ḳadar olsa da ter-dest
Bū-düzd olamaz bād-ı ṣabā pīrahenümden

[404]pāyına: yanına(Çelen, G.258, s.216)

3 Ol āyīneyüm kim göremez ṭālib-i vaṣlum
Bir ṣūret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden[405]

4 Mümkin mi ḫam-ı zülfüme bend olmaya ʿuşşāḳ
Āhū-yı ṣabā reste degülken resenümden

5 ʿUşşāḳı helāk eylemege ḫançer-i ḫūbān
Furṣat mı bulur ġamze-i ḫāṭır-şikenümden

6 Dilber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun
Nābī yine yārāna hediyye suḫanumdan

318

Ġazel[406]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Mest olmadadur sāmiʿa nuṭḳ-ı dehenümden
Ḫoş eylese kevs̱er n'ola zevḳ-i süḫanumdan

2 Bir şemʿedür ancaḳ kevnin feyż-i bahārı
Ḥüsnümle olan rāyiḥa-i yāsemenümden

3 Cān ḳurtaramaz fitne daḫi beste olurlar
Dām-ı ser-i zülf-i siyeh-i pür-şikenümden

---

[405] Divandageçen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Bir tāze nihālüm ki dehānüm gibi yoḳdur
Ālūde-leb-i dāʿiye sīb-i z̤eḳānumdan (Bilkan, G.631, s.934).

[406] Gazelin kime ait olduğu belirtilmemiş.

4 Āyīne ḥüsnüm o ḳadar ṣāf-nümādur
Baḳsañ görinür ṣūret-i maʿnī bedenümden

5 Tīrin dikile ʿaşḳla ger olsa fütāde
Rüstem çıḳamaz bir daḫi çāh-ı ẕeḳanumdan

6 Ḥüsnüm göreli yirde çeküp māh-ı şeb-ārā
Şerm itmededür şemʿ-i ruḫı encünümden

7 Kārum yine nāz eyleme der gelse de ḫaṭṭum
Fāriġ olamam ḥāṣılı resm-i gühenümden

319

[65a]

Ġazel-i Ṭalib

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Çeşm-i inṣāf ḳadar ḳāmile mīzān olmaz
Kişi noḳṣānını bilmek ḳadar ʿirfān olmaz

2 Ṣadef-i desti tehīdür dürer-i ġufrāndan[407]
Ol ki ġavvāṣ-ı dil-i ḳulzüm-i ʿişyān olmaz

3 Ẓulmet-i cürmü n'ola nūr-ı kerem maḥv etse
Zülf-i şeb perde-i rūy-ı meh-i tābān olmaz

4 Şöyle nādim ola kim zühdüne zāhid dem-i ʿafv
Bī-riyā cürm eden ol deñli peşīmān olmaz

[407] Divanda bir sonraki beyit ile yer değiştirmiştir(Erdem,G.38, s.212).

5 Añā ter-dāmen olan[408] girye-i mestāne gerek
Zühd-i ḫuşḳ ādeme sermāye-i ġufrān olmaz

6 Ḳayd-ı zencīr-i ġam-ı dehrden āzād olamaz
Mevc-i deryā-yı mey ol meste ki sūhān olmaz

7 Ġonca-i ġam açılmaġa zamān var Ṭālib
Leb-i ümmīd bu eyyām ile[409] ḫandān olmaz

320

Ġazel-i ʿĀrif[410]

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Elden ḳoma piyāleyi zībā reviş budur
Āyīn-i rind-i bāde-keş-i Cem-menīş budur

2 Sāḳī gedā-yı meclisi ḳıl pādişah-ı vaḳt
Kim muḳteżā-yı himmet-i dād u dehiş budur

3 Ol nev-resīde māhı didüm gördigüm gibi
Āşūb-ı dehr olur giderek gösteriş [budur]

4 Mānend-i lāle-i dāġ-ı bedeldür şükūfesi
Nīsān-ı ġamda resm-i reh-i perveriş budur

[408]terdāmen olan:terdāmenī-i girye(Erdem,G.38, s.212)

[409]eyyām ile:eyyāmda(Erdem,G.38, s.212)

[410] Reisü'l-Küttab Ârif Divanı, M.Ü İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi , 1959, s.19-20.

5 Aġyāra ḳaṣd-ı luṭf ile cevr itmeʿ **Ārif**
Ṭāḳat-güdāz-ı ʿāşıḳ olan serzeniş budur

321

Rāşid[411]

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Deyr seyr iden o āfeti Leylī-reviş budur
Dirse cihān baña n'ola Mecnūn-meniş budur

2 Pür jeng-i nāsdur baña āyīne-i emel
Sūret-nümā-yı kām olamaz gösteriş [budur]

3 neẓāreye ruḫṣat virür
Gitmek berā-yı nāz idi ama gülşen budur

322

[65b]

Ġazel-i Rāşid

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Mecnūn-ı lāʾubālī-i ʿaşḳ ol reviş budur
Kār- āzmūde-yi ʿāḳil iseñ işte iş budur

2 ʿUşşāḳa ḳaṣd-ı luṭfuyladır bezme ʿavdeti
Gitmek berā-yı nāz idi ammā geliş budur

[411] Vak'a-Nüvis Râşid Efendi Divanında bu gazel yer almamıştır(Biltekin, 1993)

3 Mihmān-ı nevāz-ı mışṭaba-i ʿaşḳ iseñ eger
Ḫūn-ı cigerle besle ġamı perveriş budur

4 Pür-jeng-i yeʾs ise daḫi[412] ayīne-i ümīd[413]
Ṣūret-nümā-yı maṭlab olur gösteriş budur

5 Sen cān vir ol peri viricek ruḫṣat-ı viṣāl
Rāşid cihān-ı ʿaşḳda dād u dihiş budur

323

Ġazel-i Rāmī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Şemʿ-i ümmīd bir āh ile fürūzān olsun
Hele ṣabr ile biraz şām-ı ġaribān olsun

2 Sāḳiyā ḳalmadı ḫamyāzeyede tāb u tüvān
Vaḳtidür sāġar leb-rīz-i dıraḫşān olsun

3 Gülşene ḫāk-ı reh-i yārı ṣabā itḫāf it
Nergise küḥl güle ʿıṭr girībān olsun

4 Beni sīr-āb-ı ḥayāt eyledi bir nükte ile
Āb-ı ḥayvān leb-i cān-baḫşıñā ḳurbān olsun

5 Rāżıyum nīşter-i āzār-ı ṭabīb-i dehre
Tek hemān derd-i dil-i zārıma dermān olsun

---

[412] Divanda "daḫi" ifadesi yer almamaktadır (Biltekin, G.LXXVII, s.279)

[413] ümīd:emel (Biltekin, G.LXXVII, s.279)

6 Ṣadme-i muʿcize-i āhıyla ol kāfir-kīş
Bir nefesde nice biñ kerre müslümān olsun

7 Menbaʿ-ı girye tenevvür-i dil-i sūzānumdur
Nice ṭufān fedā-yı ser-müjgān olsun

8 Bir ḳaç elfāẕ-ı perīşān ise de ey **Rāmī**
Bu ġazel ziver-i mecmuʿa-i yārān olsun

324

[66a]

Ġazel-i Nāʾilī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 ʿAzm-ı bāġ it ki çemen bülbüle zindān olsun
Gül için itdigi feryāda peşīmān olsun

2 Ḥasret[414]-i ḫāl-i ʿizār u dehen-i tengüñ ile [415]
Gonceden lāle gibi dāġ nümāyān olsun

3 Germ-reftār ile feyż-i şeref-i rūyuñdan
Ḫār-ı ḫüşki çemenüñ berg-i gül-i cān olsun

4 Fitnenüñ dehşet-i ʿayyār-ı nigāhuñla yeri
Geh ḫam-ı ṭurra gehī çāk-i girībān olsun

[414] ḥasret:ḥażret (İpekten,G.276, s.275).

[415] tengüñ ile: tengiñ için (İpekten,G.276, s.275).

5 Nāfe-i āhū-yı deşt-i dil ü cān her demde
Anberīn kākül-i müşgīnine ḳurbān olsun

6 Ḫaşre-dek ḥâl-i dil-i **Nā'ilī**-i ḥaste-derūn
Ḥasret-i Yūsuf-ı ḥüsnüñle perīşān olsun

325

Ġazel-i Lehu

Mefâʿîlün Feʿilâtün Mefâʿîlün Feʿilün

1 O şūḫı bāġda gördüm şükufte-rū tāze
Elinde bir gül açılmış o tāze bu tāze

2 Bizüz o mest-i temāşa ki laʿl-i sāḳīden
Göñülde neşve-i ṣahbā sebū sebū tāze

3 Terāne-senc-i viṣāl oldı dil görüp ḫaṭṭuñ
Henüz bağladı bir naḳş-ı arzū tāze

4 Müjeñ ḫalīde nemek-pāş-ı ḫande cāna lebüñ
Derūn leb-ā-leb-i zaḫm-ı ciger rufū tāze

5 O nāzenīnüñ olup nev-niyāzı ḫalḳ olmuş
Niyāz u nāz meyānında güft-gū tāze

6 Ṭarāvet-i ruḫuñ artırdı **Nā'ī**lī ḫaṭ-ı nev
Cihāna velvele ṣaldı o rūy u mū tāze

326

[66b]

Ġazel-i Fehīm

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Bilürem vāṣıl-ı cānān olacaḳsın āḫir
Līk zindānī-i hicrān alacaḳsın āḫir

2 Reh-i ümmīdde itme tek ü pūtā o ḳadar
Sālik-i vādī-i ḥırmān olacaḳsın āḫir

3 Ġonca[416]gerçi ki aġūşa çekersin gülbün
Bī-sebeb dest ü girībān olacaḳsın āḫir

4 Ey perī eyleme ḥūrşīd gibi ʿarż-ı cemāl
Kendi nūruñda ki pinhān olacaḳsın āḫir

5 Ṭıfl iken olma cefā itmede çarḫa hem-reng
Çünki bir āfet-i devrān olacaḳsın āḫir

6 Şīve-i ġamzelerüñle nigehiñden bildüm
Sende ġamzeñ gibi fettān olacaḳsın āḫir

7 ʿAlemi ḥüsnüñe fermān-ber idüp itme şehīd
İtdügüñ kāre peşimān olacaḳsın āḫir

8 İtme cemʿ-i dil-i ʿuşşāḳı perīşān ey zülf
Bād-ı āh ile perīşān olacaḳsın āḫir

---

[416] ġonca:ġoncayı (Üzgör, G. LXVI, s.392)

9 Şād[417] aġūş-ı girībānıma girdüñ ey ḫāḳ[418]
Büse dād-ı leb-i cānān olacaḳsın āḫir

10 Mest olup eyleme ḫūrşīd-i cemāline[419] naẓar
Ṣaḳın ey çeşm ki giryān olacaḳsın āḫir

11 Çeşmüme gelmeden ey ḳāṭre-i eşk itme ḫurūş
Baʿiṣ-i cūşiş-i ṭūfān olacaḳsın āḫir

12 ʿAḳl-ı evvel de olursañ yine ey dil o mehüñ[420]
Ḥüsnüne vālihü ḥayrān olacaḳsın āḫir

13 Zāhid encāmuñı bildüm senüñ islāmuñdan
Kāfir-i ʿaşḳ cüvānān olacaḳsın āḫir[421]

14 Vecd-i zühd ile Fehīm eyleme yā Rab yā Rab
Berhemenlerle ṣanma ḫˇān olacaḳsın āḫir

[417]şād: şād ol (Üzgör, G.LXVI, s.394)

[418] ḫāḳ:māh (Üzgör, G.LXVI, s.394)

[419]cemāline: cemālāna(Üzgör, G. LXVI, s.394)

[420] Yine ey dil o mehiñ: yine sen ol māhin (Üzgör, G.LXVI, s.394)

[421] Divanda bu beyitten sonra gelen 14. beyit mecmuaya alınmamıştır.
Pāy-tā-ser edeb-ārā-yıleb ol ġonca-ṣıfat
Gül-i būs-ı der-i cānān olacaḳsın āḫir (Üzgör, G.LXVI, s.394)

327

[67a]

Bir Berbernāme-i Ṣābit

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Naḳl ider Çorlu'da bir kāşif-i rāz
Bir civān-pāre-i dil-dāde nevāz

2 Eli uz ağızı düz berber idi
Eli aġzına uyar dil-ber idi

3 Ṣanʿatı olmuş idi berberlik
Bir kemāl idi güzellik terlik

4 Ṣanʿatı ol nigeh-i fitne-ḫırāş
Tīġ-i Mirriḫden itmişdi tırāş

5 Müşterī baḳsa eger sīnesine
Naḳd-ı cānı ḳoya āyīnesine

6 Aşmış o miyān-ı merġūb
Pīş-i neẕẕāreye bir āyna ṭop

7 Gösterür ʿāleme döndükçe ṣafā
Başḳa bir ʿālem imiş zevḳ-nümā

8 Görinür ayinesindan fi'l-ḥāl
Kürre-i heyʾet-i iḳlīm-i viṣāl

9 Ġamzesi teşne-i ḫūn-efşān
Nigeh-i ẓālimi tīġ-i bürrān

10 Kendi şākirdi Nigāhī üstād
Çeşm-i ḫūn-ḫˇāresi ṭās-ı ḳuḍād

11 Şeyḫ ü şāb itdi tırāşına heves
Baş āşüftesi oldı herkes

12 Berber iskemlesi kürsī oldı
Şeyḫ efendiyle aḥibbā ṭoldı

13 İtdi dükkānına ol şūḫ-ı ẓarīf
Ḳırşehir vāʿīẓi rīşinden līf

14 Ṣaçlı şeyḫ oldı hevāya maġlūb
N'ola gīsūların itse cārūb

15 Ḳāḍıya cumʿa idi yevm-i tırāş
Eyledi hafta sekiz ʿaşḳını fāş

16 Hafta ḥarefi gibi ol bīçāre
Yañulurdı göyni hem-vāre

17 Maraż-ı ʿaşḳ ile ḳan aldurdı
Hiç ne dil ḳaldı ne ḫān aldurdı

18 Ṣanʿatı ḳaṣd idi ol pīş-i nihād
Nice ḳan dökmüş idi ol cellād

19 Mübtelānuñ çoġını siñdirür
Kimi şīşe kimi diş çekdirür

20 Bir yere gitse eger üstādı
Ḳullanırdı bir ʿacāyib vādī

21 Yʿani ḳaldıḳda başına buyruḳ
ʿĀşıḳ-ı zāra ṣalardı ḳuyruḳ

22 Şīve vü nāz ile gerdān ḳıraraḳ
Naḳd-ı cānın çıḳarurdı buraraḳ

23 Şāne-āsā doḳunursa teline
Ṣoñra virürdi ṣaḳalın eline

[67b]

24 Nā-tırāşıñ biri meftūnı idi
Serd-i dil-bendesi Mecnūn'ı idi

25 Yürise bir yere ol serv-i revān
Ṭaḳılurdı añā ol ṭasma-ḳıran

26 Ḳara ṣabun gibi gāhi bī-gāh
Ezilür idi o ḫūba her gāh

27 Peştemāli ucu gibi miskīn
Ṭoza ṭopraġa sürinürdi ḫazīn

28 Cismini nāle ile itdi hilāl
Ḳulaġa ḳoymadı hiç o kelāl

29 Geçmedi būṣ-ı kenāra dilüñi
Eline girmedi sīmin belüñi

30 İrmedi kākül-i müşkīne eli
Kesdi miḳrāṣ ile ṭas-ı emeli

31 Çıḳmaz ol şāh-nişīn kereme
Düşdi naʿlini gibi ḫāk-i ġama

32 Gördügüm ġamzesi ṣuyın virmez
Sözini ustura-veş kesdirmez

33 Dām-ı ḳāṣd eyledi ol kebükebu zāġ
Çekdi dükkān-ı ḫayāl öñüne aġ

34 Yaʿni uġratmaḳ içün bir ḥāle
Düşdi endīşe-i mekr ü āle

35 Gūseredengeçme belki kāfir
O ḥavālide dönerdi fırfır

36 Vardı dükkāne melūl u ġam-nāk
Ṣatl-ı berber gibi çeşmi nem-nāk

37 Dīdesi şīse-i ḥaccām-āsā
Ḳan ḳuyusıydı pelīdüñ ammā

38 Didi ol āfete giryān giryān
Üstüñe ṣıḫḫat eyā rūḥ-ı revān

39 Pederüm kim gelürdi olurdı tırāş
Şimdi bālin-i helāle ḳodı baş

40 Ḫastadur āh işidür āh bilür
Ḥālini Ḥażret-i Allah bilür

41 Uġramış bir maraż-ı cān-gāha
Derd ile ḳalmış işi Allah'a

42 Ḳan oturmuş dil-i mecrūḥına
Bir ramaḳ ḳaldı hemān rūḫına

43 Ne ḳadar zaḫmet ise gel fi'l-ḥāl
Neşter-i ġāmzeñle bir ḳan al

44 Cān virüp derd ile cān almadadur
Didiler çāresi ḳan almadadur

45 Küşte-i ʿaşḳuña dermān eyle
Ḳoç başuñ içün anı ḳurbān eyle

46 Derdiyle nāleleri cāndandur
Raḥm ḳıl merḥamet imāndandur

[68a]

47 Merḥamet ḳılmaz iseñ müşkil olur
Ḫaste-i ʿaşḳuñ ecelsiz de

48 Yetiş ol ḫasteye ey rūḥ-ı revān
Ola ṣoñ demde refīki imān

49 Ser-i bālinine gelseñ ey ḥūr
İndi dirlerdi şehīd üstüne nūr

50 Güş idüp bu sözi ol ġonca dehen
Merḥamet ḳopdı hemān ḳalbinden

51 Doldı şebnemle iki nergis-i ter
Ġamzesi oldı ḳurulmuş neşter

52 Yazdı āşüftesine itmege bend
Kākülin eyledi ḫamdāde kemend

53 Ṣıġayup ḳolları tiz-ender-tiz
Oldı her bir nigehi bir nişter

54 Gamzesi tīġ-i Merrīḫ-i felek
Meh gibi çarḫa çıḳardı o gerek

55 Öñüne düşdi o şaḥṣ-ı ḳallāb
Bu da olup poṣadan itdi şitāb

56 Ṣandı aġlatmış anı renc-i peder
Dilde bilmez ki yatur babalar

57 Der-i bī-mare varınca ol māh
Göynüne geldi derūnında bir āh

58 Eyledi ḳapu girībānını çāk
Dil-i ʿuşşāḳ gibi cüst ü çalāk

59 Bāb-ı taʿẓimde ol ġonca lebe
İltiyām eyledi düşdi ʿayşa

60 Düşdi ḳaṣr üzere o mihr-i ümmīd
Nitekim ṭārım çarḫa ḫūrşīd

61 Görürdi bir bezm-i s̱üreyyā tertīb
Hāle-veş sofra-i meclis pür-zīb

62 Çeşm-i nergis ḳamaşup zeyninde
Aġız açmışdı ḳadeh ḥayretde

63 Bāb-ı ḫiz̲metde durur çeng ü rebāb
Cāy-ı ʿişretde döner senc-i kebāb

64 Ḫam yatur şīşe-i raḫşında durur
Ehl-i meclis oturur cām budur

65 Bir ḳucaḳ nāy-ı bānū mihr-i nevā
Ṣanki ḳulluḳda dökülmüşdi ʿaṣa

66 Ḥalḳa-i meclis ʿişret-i girdāb
Ser-nügūn- keşte ḳadeḥ aña ḥabāb

67 Almış eṭrāfını ḥayl-ı eşrār
Ḫalḳa-i encümüni ḫalḳa-i mār

68 Engerek yüzli yılan dilli kallāb
Mār-veş zehirlenür idi şarāb

[68b]

69 Bir yatur yoḳ ḫam-ı meyden ġayrı
İñler yoḳ def ü neyden ġayrı

70 Ḳurtulup dā'ireden çün ol yār
Cedvel-āsā çizeyin didi kenār

71 Ardına düşdi biri ẕelle miṣāl
Ḫalḳa-i bezme çevirdi fi'l-ḥāl

72 Āh idüp ḫurdeyi duydı cānān
Ṣanki kāmil başına ḳoydı ṭumān

73 Añladı dāyreden dolabı
Def gibi ḳızdı ruḫ-ı pür-tābı

74 O sürāḫi gibi ser-keş çelebī
Ele virdi boġazı şīşe gibi

75 Līfe-i maḥbere hemçün ḫāme
İki pāyıyla ṭutuldı dāme

76 Zīr ü bālāya baḳup ol gūdek
N'eylesün yer pek idi gök yüksek

77 İdüp āḫirde elif ḳaddini dā
Egilüp virdi ol selā

78 Biñ ḫoş āmedle idüp istinās
İtdiler ṣadr-ı ṣafāya iclās

79 Yürüsün sāġar ṣaḥbā vü ʿaraḳ
Aḳ deñiz zevraḳıdur ḳullanacaḳ

80 ʿAraḳ u bādeye beñzer yoḳdur
Aḳ çeşme ile ḳızıl muṣluḳdur

81 İtdi şiş-ḫāneḳadehlerden nūş
Elliyi aldı ol āfet ber-ḫoş

82 Sāḳī-i maṣṭaba āyıḳ doladı
Yaʿni ol tāze nihāli ṣuladı

83 Ṭopa ṭutdılar erbāb-ı ḍalāl
Mest olup düşdi yere sāye-miṣāl

84 Düşüp ʿarṣa-i ʿişretde bisāṭ
Eşḳıyā remzesine çıḳdı simāt

85 Eyleyüp bir iki sırrın sence
Ṣaldılar aḳ beñize ṣan ḳanca

86 Ḳurdı ʿişretüñde bir nice pelīd
Çarmıḫ üstüne bir cesed-i sefīd

87 Filikası ṣufḥa-i semenden aḳ
Şaḳa gül-berk-i sefīd ü berrāḳ

88 Eylemiş ḫalḳa-i miyānın teslīm
Yaʿni bel virdi o bünyād-ı ʿaẓīm

89 Olıcaḳ kāmet-i ḫam-keşine kemer
Cisr idi ceri murād üzre meger

90 Geçdi bir bir üzerinden eşrār
Ṣan cibāl-i kibrini başdı küffār

91 Her gelen urdı bir bir yol gülle
Yedi yol aġzına döndi ẕelle

92 Açılup kāle-i ʿayş-i cāvid
Çıḳdı keleciyle tefārīḳ ümīd

328

[69a]

Ṣabrī [422]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ḫāk-pāy-ı yāra daḫi mā-cerā söylenmedi
Ser-guẕeşt-i çeşm-i ṭūfān-aşnā söylenmedi

2 Ben zebūn-ı ġam ṭabībüm leb-be-mihr-i nāz āh
Derdimüñ ḥaḳḳında bir ḥarf-i şifā söylenmedi

3 Derd-i dil nā-güfte ḳıldı çeşm-i dil-berde biz
Nice söz söylendi ammā müddeʿā söylenmedi

4 ʿArż-ı ḥāle bulmadı ruḫṣat zebān-ı ārzū
Ol şeh-i ḥüsne daḫı ḥarf-i recā söylenmedi

[422] Çeçen, G.205, s.453

5 Güş-ı dil sırr-ı viṣāl-i yāra nā-maḥrem henüz
Nükte-i ser-beste-i mihr u vefā söylenmedi

6 İşidince naẓm-ı **Ṣabrī** dimiş ol şāh-ı ḥüsn
Bana daḫı böyle şiʿr-i dil-güşā söylenmedi

329

ʿĀlī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Güftāruña taḳlīd idicek ṭūṭī-i gūyā
Bir sille çalup ḳāna yudı aġzını gūyā

2 İller baña ben ḥüsnüñe sen şevḳime ḥayrān
Vallahi vü billahi vü tāllahi temāşā

3 Aġzuñda lebüñ lebde sözüñ sözde ʿıtabuñ
Andan be ne zībā[423] be ne raʿnā be ne ġarrā

4 Mecnūn gibi bir ṣaçları Leylā hevesinden
Ṭaġlar depesinde gezebilsem diye tenhā

5 **ʿĀlī** ne güzel vaṣfuñ ider ḳand-ı lebüle
Aḥsentü senüñ ḥüsnüñe iḥsānuña cānā

[423] zībā:raʿnā (Aksoyak, G.32, s.517)

330

Rubāʿī-i Fuzūlī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûl

Ey ẕikr-i lebüñ nāsiḫ-i enfās-ı Mesīḥ
Luṭfuñ[424] ana efṣaḥ-ı kelimātında faṣīḥ

İẓhār-ı ḳabūlüñ eṣer-i luṭf-ı ḫafī
İḫḳā-yı şerīʿ atuñ durur ẓulm-ı ṣarīḥ

331

Ġazel-i Fużūlī[425]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Nihāl-i servdür ḳaddüñ ḳaşuñ nūn ol nihāl üzre
Miṣāl-i noḳṭa-i nūn ḫālüñ ol müşgīn hilāl üzre

2 Olup ḥayrān götürmen ḫaṭṭ ü ḫālüñden naẓar gūyā
Gözüm merdümleridür noḳṭalar ol ḫaṭṭ ü ḫāl üzre

3 Ḫam ettüñ ḳāmetüm ger terk-i ser ḳıldımsa maʿzūrum
Ne ʿözrüm var eger dirlerse olmaz noḳṭa dāl üzre

3 Zülāl-i ḫūn-i dildendür gözüm peymānesi memlū
Ḥabāb üstündedür ol noḳṭa kim ḳorlar zülāl üzre

4 Yazar göz perdesine eşk şerḥ-i ḥāl bilmez kim
Oḳunmaz ḳan ile yazılsa ḫaṭ evrāḳ-i al üzre

---

[424] luṭf: nuṭḳ (Akyüz ve diğerleri, Rubāʿī13, s.303)

[425]Mecmuada der kenara yazılmıştır (Akyüz ve diğerleri, G.256, s.255).

5 Dem-ā-dem kilk-i müjgān ile ṭıfl-i merdüm-i çeşmüm
Ḫaṭ-i sevdā-yi ḫālüñ meşk ider levḥ-i ḫayāl üzre

[69b]

6 **Fużūlī'**nüñ ṭarīḳ-i naẓma ṭabʿın müstaḳīm itmiş
Ḫayāl-i ḳāmetüñ kim bir elifdür iʿtidāl üzre

332

VelehuTevḥīd-i Şerīf[426]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Zihī ẕātuñ nihān u ol nihāndan mā-sivā peydā
Bihār-i ṣunʿuña emvāc peydā kaʿr nā-peydā

2 Bülend ü pest-i ʿālem şāhid-i feyż-i vücūduñdur
Degil bī-hūde olmaḳ yoḳ iken arż ü semā peydā

3 Kemāl-i hikmetüñ iẓhār-i ḳudret ḳılmaġa itmiş
Ġubār-i tīreden āyine-i gītī-nümā peydā

4 Dem-ā-dem ʿaḳs alur mirʾāt-i ʿālem ḳahr u luṭfuñda
Anuñçün geh küdūret ẓāhir eyler geh ṣafā peydā

5 Gehi ṭopraġa eyler hikmetüñ biñ meh-likā pinhān
Gehi ṣunʿuñ ḳılar ṭopraḳtan bin meh-likā peydā

[426] Akyüz ve diğerleri, G.4, s.132

6 Cihān ehline tā esrār-i ʿilmüñ ḳalmaya maḫfī
Ḳılıptır hikmetüñ küffār içinde enbiyā peydā

7 Nişān-i şefkatüñdür kim olur iẓhār-i ḥamdüñçün
Fużūlī tīre ṭabʿından kelām-i cān-fezā peydā

333

Nālī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Mesken itdi dil-i sevdā-zedemüz ṭaġları
Ṭaġa düşmezdi eger olsa idi bāġları

2 Alma ey ġonce-i nevreste hezāruñ āhın
Hem-nişin itme ruḫuñ gülşenine zāġları

3 Zāhid vāʿiz-i rind[427] ol ṣanemüñ ḫastesidür
İçlerinde yoḳ imiş ḫāṣılı bir ṣaġları

4 Çıḳmaġa fülk-i dili baḥr-ı belādan ḳor mı
Ṣarṣar-ı āhum ile ʿaynımuñ ırmaġları

5 Geçdi çaġı gül-i ḥüsnüñ diyü her dem **Nālī**
Çeker ġam dāʾim ola gözlerinüñ çaġları

[427] Zāhid vāʿiẕ rind: zāhid ü vāʿiz ü rind (Çaldak, G.51, s.236)

334

Lehu

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün

1 Faṣl-ı bahār irdi yine ʿarż eyledi ruḫsār gül
Gül bāġçesinde[428] gül gibi ey serv-i ḫoş-reftār gül

2 ʿArż it ruḫuñ verd-i tere laʿlüñi göster sāġara
Meclisde gelsün bir yere saʿyüñle sāḳī çār gül

3 Ḳaddi[429] hevāsı dil-berüñ bükdi belini ʿarʿaruñ
Yolda gözi nergislerüñ şeb tā seḥer bī-dār gül

4 Fikr-i lebüñle ey ṣanem gülşende ġonca beste-fem[430]
Yād-ı ruḫuñ dem-be-dem şermende mül bī-mār gül

5 Ḫaṭṭ-ı ʿizār-ı dil-rübā virdi dil-i ʿuşşāḳa dā
Bāġ-ı cihānda **Nālīyā** açılmadı bī-ḫār gül

335

[70a]

Ġazel-i Rāmī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Hemān defʿ-i ḫumār kīne itsün bī-melāl olsun
Şarāb-ı ḫūnʿāşıḳ çeşmüñe ḳat ḳat ḥelāl olsun

---

[428] gül baḥçesinde: gel bāġa sen de (Çaldak, G. 27, s. 222)

[429] ḳaddi : kadd-i (Çaldak, G. 27, s. 222)

[430] fem: dem (Çaldak, G. 27, s. 222)

2 Revā mı devlet-i ʿaşḳuñda itmek şāne āzurde
Ne var ḳo sāye-i zülfüñde dil āsūde-ḥāl olsun

3 Ümīd-i maḳdemüñle dīde-i vaḳf-ı intiẓāruñdur
Teraḳḳub geçdi cānā rāżıyuz żayıf-ı ḫayāl [olsun]

4 Gedā-yı kūy-ı hicrüñ behre-mend-i iltifāt eyle
Sımāṭ-ı vuṣlatuñdan fāyiż-i cūd-ı nevāl [olsun]

5 Geçer ey reh rev-i ümmīd ḳalmaz böyle germ-ā-ger
Biraz ṣabr it o mışr-ı ʿişve dil- serde-i ẕevāl [olsun]

6 Ferde oldı ṭabʿ- ı **Rāmī** dem-serdī-i hicrāndan
Getür sāḳī ayāġı muttaṣıl bezm-i ḫayāl olsun

336

Ġazel-i Nābī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Ne çāk-ı perde-i ʿişmet ne nāz-ı bī-miṯāl olsun
Hevāsında gülistān-ı viṣālüñ iʿtidāl olsun

2 Muḫālifdür ḫumār-ı yeʾse kimse düşmesün yoḫsa
Ṣunar peymāne-i ümmīde isterse vebāl olsun

3 Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sāḳī-i dilber
Hemān meclisde tek dilber bulunsun köhne-sāl olsun

4 Gel ey gül vir icāzet feṯḥ-i divān-ı giribāna
Bañā ol şarṭ ile her ne gelürse ḥasbiḥāl olsun

5 Meded tār-ı nigāhum itme żāyiʿ kārgāhuñda
Saña bir pirahen olmazsa[431] bārī dest-māl olsun

[70b]

6 Felek tā ki bu efʿāl-i ġarībe zīr-i destāne
Sen inṣāf eyle bārī sende de bir infiʿāl olsun

7 Egerçi ābın içdüñ līk āba renk ü bū virdiñ
Piyāzun ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

8 Ḫayāl-ı zülfüñ olsun münʿakıs āyīne-i ḳalbe
Miṣāl-i şiʿr-i rengīnim sebsitān ḫayāl olsun

9 Kümeyt-i maʿnī eyler sāḥa-i ıṭlaḳda cilve
Sevād-ı lafıẓdan isterse pāyında ʿiḳāl olsun

10 Sühen-gū pey-rev olsun Ḥażret-i Rāmī Efendiye
Ki **Nābī** naẓmı öyle ḫoş-maḳāl u pür-melāl[432]olsun

11 Eger maʿnā olursa öyle olsun lūʾlū-i şehvār
Eger elfāẓ olursa öyle emvāc-ı zülāl olsun

12 ʿUṭarid resm-i aḥkām eyledükçe ṣafḥa-i çarḫa
Resīdi dūş-ı fermāne nişān u imtiṣāl[433] olsun

[431]olmazsa: çıḳmazsa (Bilkan, G.564, s.886)
[432]melāl: meʿāl (Bilkan, G.564, s.886)

[433] nişān u imtiṣāl : nişān-ı imtiṣāl (Bilkan,, G.564, s.886)

337

Ġazel-i Dürrī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Hemān gülberk-i ruḫsāruñ açılsun al al olsun
Saña şürb-i müdām ey ġonce-fem ḳat ḳāt ḥelāl olsun

2 Hemān sen şehsüvārım çekme el çevgān-ı zülfüñden
Ser-i ʿuşşāḳ ṭop-āsā yoluñda pāy-māl olsun

3 Ḳo çıḳsun dūd-ı āhum çāk-ı demden fikr-i zülfüñle
Serīr-i şūr-ı sünbül-deste-i ʿaşḳa sifāl [olsun]

4 Vücūdum farḳ olur olmaz görünsün mūşikāfāne
Ġam-ı mūy-ı miyānuñla ḫayāl-ender-ḫayāl olsun

5 Mekānım beytü'l-aḫzān eylesün mānende-i Yaʿḳūb
ʿAzīz-i Mıṣr-ı dil tek ol şeh-i Yusūf-cemāl [olsun]

[71a]

6 Süveydā-yı dil olsun ḳo sinede āteş-i ḥasret
Hemān tek merdüm-i çeşm-i cihān-bīnim o ḫāl olsun

7 Gören dil-serdī-i devrānı ey dil āb-ı ḥayvāna
Ḥayatından geçer meyl itmez isterse zülāl olsun

8 Ne mümkün zehrevi- ṣaḥrā-yı ġayret-sest-i pāy olmaḳ
Olunca saʿy ider maḳṣūda isterse maḥāl olsun

9 Naẓīre-i Ḥażret-i üstāda **Dürrī** cāna minnetdür
Hemān memdūḥumuz ol server-i ṣāḥib-kemāl [olsun]

10 Meh-i evc-i riyāset kāmil-i yektā ki hem-vāre
Dili rūşen derūnı şād u ṭabʿı bī-melāl [olsun]

11 Hemīşe tā felekde mihr ola nūr-efken-i ʿālem
Anuñ ḫūrşīd-i iḳbāli İlahī bī-zevāl olsun

338

Ġazel-i Nā'ilī [434]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Reng-i ruḫ-ı gülzârı tebāh eyledi bülbül
Baḳdı gül-i ruḫsārına āh eyledi bülbül

2 Ḳaṭʿ-ı nigeh-i ḥasret idüp baġda gülden
Ruḫsārıña bir nīm-nigāh eyledi bülbül

3 Bir āh-ı ciger-sūz çeküp yād-ı ruḫuñla
Gülġonce-i ḫūrşīdi siyāh eyledi bülbül

4 Bī-ḫˇāhiş-i gül oldı ṭaleb-kār-ı cemālüñ
Terk-i heves-i berg ü giyāh eyledi bülbül

5 Meftūnı olup **Nā'ilīyā** ol gül-i ḥüsnüñ
Rūḥu'l-ḳudusü zemzemeḫˇāh eyledi bülbül

[434] İpekten, G.228, s.254

339

[71b]

Ġazel-i Nābī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Ḫūn-ı dilüme[435] ġonce-i cām eyledi bülbül
Bezm-i güli nāle ile tamām eyledi bülbül

2 Her nālede bir naḫl-ı güle ḳondı ṣafādan
Her naġmede tebdīl-i maḳām eyledi bülbül

3 Gehvāresini gerçi nesīm eyledi taḥrīk
Ammā ki güle ḫˇābı ḫarām eyledi bülbül

4 İtdi sözin āmiḫte-i şekve-i hicrān
Mest olmaġla ḫalṭ-ı kelām eyledi bülbül

5 Dün geldi ṣabā ṣaḥn-ı çemende didi **Nābī**
Ḫāk-i reh-i destūra selām eyledi bülbül[436]

[435]dilüme:dilümi (Bilkan, G.493, s.833)

[436] Bu beyitten sonra Divanda aşağıdaki beyit geçmektedir (Bilkan, G.493,s.834)

Destūr-ı zeki hem-dem-i sulṭān-ı cihān kim
Vaşfıyla çemen mülkini rām eyledi bülbül

340

Ġazel-i Mezāḳī[437]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Ḥūrşīd ile hem-maṭlaʿ-ı ṭāliʿ-i firūz
Eyyām-ı köhne-sālemizi eyledi nevrūz

2 Bülbülleri ġālib görinür bezm-i çemende
Gül şevḳıne āvāze-i mürġān-ı nev-āmūz

3 Güller gibi biñ şevḳile ḫandān ola diller
Gülzāra güle nāzı ile ger yār-ı dil-firūz

4 Eylerse naẓar ḥālimize luṭf ile cānān
Merhem ne olur yāremize ġamze-i dil-dūz

5 Gülşende **Mezāḳī**'ye ṣun ol bādeyi sāḳī
Bir cāmı ile mest ola ʿuşşāḳ-ı ġam-endūḥ

341

[72a]

Ġazel-i ʿĀrif[438]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Dil-i gümgeşteyi sāmān ile meḥcūr bulmuşlar
Ser-i kūy-ı dil-ārāda ararken dūr bulmuşlar

[437] Mezzākī'nin bu gazeli Divanda geçmemektedir. Mermer, Ahmet(1994), Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Merkezi, Ankara

[438] Reisü'l-Küttab Ârif Beyin Divanında bu gazelle karşılaşılmamıştır.

2 Tefeʾül-sāz olanlar maṭlaʿ-ı divān-ı ḥüsnünde
Ne ṭāliʿ dür bu kim varun ile meẕkūr bulmuşlar

3 Züccāc-ı ḥāṭır-ı ʿuşşāḳı hiç elden düşürmezdük
ʿAceb pā-māl-ı aġyār eyledük meksūr bulmuşlar

4 Bulanlar rāh-ı künç-i vaṣl-ı dil-dārı ḥaḳiḳatde
Ṭılısım-cevr ile der-beste vü mestūr bulmuşlar

5 Ser-i bāziceden tenhā iderdi ḫātem-i laʿlin
Dehānında ne sırdur noḳṭa-veş manẓūr bulmuşlar

6 Luġaz-ı ṭarzında ḫoş-āyende güftār-ı kehribārum
Saḫn-ı fehmān görince hep der-menşūr bulmuşlar

7 Tetebbuʿ eyleyenler nüsḫa-i ʿaşḳı kemāl üzre
Sinede ṣafḥasında **ʿĀrifā** meṣtur bulmuşlar

342

Ġazel-i Ṣābit

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Geh bāde içür zāhide geh sāḳī ʿaraḳ baṣ
Mestem duramam dirse ʿaṣāsı ile dayaḳ [baṣ]

2 Başmaḳ ṣadedinde bu gice muḥtesib ammā
Ey duḫter-i rez meclise başdırma ayaḳ baṣ

3 Bir tāze ḳabaḳ baṣdı eyle meclis-i meyde
Ey muġbeçe hep[439] mest-i ḥarīfāne ḳabaḳ [baṣ]

4 Meyḫānede bir başına sulṭāndur abdāl
Ey pīr-i muġān bir iki şāhāne çanaḳ [baṣ]

5 **Ṣābit** gibi pīrāne düşüp vādī-i naẓma
Pāy-ı ṭalebi ḫāme ʿaṣāsın ḳaḳaraḳ baṣ

343

[72b]

Ġazel-i Muṣannaʿ-i Ṣāfī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Behçe-i ikbāl-i lāmiʿ-i āli-i ʿāyān-ı nişāñ
Neyyir-i rūşen-i nihād-ı Rüstem-i mekān

2 Ṣaf-der-i rezm-i maʿārif-i Fāris-i sürūd-veş
Şehr-i yār-ı rütbe-i ʿalām-ı mülk-i künfekān

3 Mālik-i kilk-i māl-ı lāyıḳ-ı ḳadr-ı refiʿ
ʿĀrif-i fāżıl-ı beyt-i behre-i ehl-i lisān

4 Tābiş-i şems-i saʿadet-tīġ-i ġavvāṣ-ı ṣavāb
Bādī-i iḥsān-ı nā-māʿdūde-i erbāb-ı bān

5 Ṣaṭḥ-ı şiʿre **Ṣāfiyā** bir ṭarz-ı nev- ṣālduñ yine
Her kim okursa bu şiʿiri aferīn olsun hemān

[439] Divanda" hep" kelimesi geçmemektedir (Karacan, G.169, s.435).

344

Ġazel-i Nefʿī[440]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Gönlümü her dem bir āteşdür ḳılan pür-ıżṭırāb
Kim ol āteşden bir aḫkerdür felekde āfitāb

2 Nār-ı āhum ṭutdı dehri yine maḥv olmaz felek
Ber-ḳarār olmaḳ ʿacebdür āteş üstünde ḥabāb

3 Gelse peykān-ı ḫadeng-i yār ḳalmaz sūz-ı dil
Gör nice teskīn ider bir külheni bir ḳaṭre āb

4 Ābdur peykān-ı yār ammā gelince sīneye
Olur āteş-pāre ol daḫi virür bir güne tāb

5 Āb u tāb eksük degül şiʿrinde ey **Nefʿī**senüñ
Yār gāhī luṭf ider gibi saña gāhī ʿitāb

345

[73a]

Ġazel-i Taşlıcalı Yaḥyā

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 İki ḳat oldı vücūdumḳat ḳaldum
Melekü'l-mevt selāmını egildüm aldum

2 Maʿrifet mīveleri egdi vücūdum dalın
Rā gibi ḥayret ile baḥr-i kemāle ṭaldum

[440] Akkuş, G.8, s.157

3 Aġarup gün gibi müstaġraḳ-ı envār oldum
Sāye-veş yüz ḳarasın rūy-ı zemine ṣaldum

4 Rüzgār ile dü-tā oldı nihāl-i ḳaddim
Āḫir-i māh gibi ġāyet ile inceldüm[441]

5 Rūḥum aṣlına rücūʿ ide gibi ey **Yaḥyā**
Pīr olup gerdenümi cānib-i ḫāke ṣaldum

346

Ġazel-i Ḥāletī[442]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Bir midür pençe-i ḫurşīd ile hiç ol meh-rū
Sen de inṣāf idüp ey çerḫ elüñ gögsüñe ḳo

2 Oḫşayalum zeḳanuñ sībini bārī çünkim
Virmedüñ bāġ-ı ruḫuñdan bize bir şeftālü

3 Ey şeh-i mülk-i melāḥat niye yuduñ taraduñ
Ḳanuma girmiş iken bir nice kez ol gīsū

4 Sīnesin tīġ ile çāk eylemeyince dil-ber
ʿĀşıḳuñ cānına açılmadı bir ḳutlu ḳapu

5 Pīrahensiz ḳosa bir ʿāşıḳı ol Yūsuf-ḥüsn
Olmaya **Ḥāletīyā** sīnesine hem-pehlū

---

[441] inceldüm: alçaldum (Kocaman, G. 273, s.124)

[442] Kaya, G.698, s.252

347

[73b]

Ġazel-i Nābī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 İlāhī müstaḳim it ḫāṭırım ġayre teşevvuḳdan
Ḫam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan

2 Budur ḥikmet nemed-pūş olduġı[443] ehl-i fenānıñ kim
Nemed-āzādedür āmīziş-i tār-ı taʿalluḳdan

3 Siper olmaḳdan özge āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle
Nedür sūdı bilinse revġan āb üzre tefevvuḳdan

4 Libās-ı ʿāriyetle farḳı yoḳ ḳaṭʿa tefāḫürden
Olan ḥaşmet-nümā cemʿ itdiği māl-ı taṣadduḳdan[444]

5 Cihānuñ **Nābīyā** müstaġni ol būd u ne-būdından
Girīzān olma aḫlāḳ-ı ilāhiyle taḫalluḳdan

[443] olduġı: olmaġa (Bilkan, G.572,s.892)

[444] Divanda bu beyitten sonra gelen ağıdaki beyit mecmuada yer almamıştır:

Leʿalī cāme-i mercānda gör yāre ʿaraḳ çekdür
Olur peydā ḫuy-ı mey reng-i rūyından teʿarruḳdan(Bilkan, G.572,s.892)

348

Ġazel-i Mezāḳī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Ne mümkin seyr-i bāġ ey Yūsuf-ı gül-pīrehen sensüz
OIur ʿişret-serā-yı gül-sitān beytü'l-ḥazen sensüz

Eger bāġ-ı cinān u ẓıll-i ṭūbā olsa sulṭānum
Gerekmez seyr-i gül-şen sāye-i serv-i çemen sensüz

3 Eser bād-ı ṣabā ammā meşām-efrūz-ı cān olmaz
Nesīm-i[445]sünbül ü ʿıtr-ı gül ü būy-ı semen sensüz

4 Ne reng ü bū virür bezm-i temennā-yı dil-i zāra
Ne bülbül goncasuz gül-geşt-i bāġ eyler ne ben sensüz[446]

5 Mezāḳī ʿandelīb-i ravża[447]-ı Rūm'dur ammā
Gelür mi ḥāṭıra şimden gerü zevk-i vaṭan sensüz

---

[445] Nesīm:şemīm (Mermer, G.181, s.211)

[446]Divanda bu mısra " Cemāl-i şahid-i nahl-i gül-i gonca-dehen sensüz" şeklinde geçmektedirAyrıca divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki iki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Gazāl-i mihr olursa her biri mey eylemez ʿāşıḳ
Ser-ā- ser lāle-zār olsa pür-āhū-yı Ḥoten sensüz(Mermer, G.181, s.211)

Bugün ʿuşşāk-ı şeydā yārsuz ʿazm-i kenār itmez
Ne bülbül ġoncasuz gül-geşt-i bāġ eyler ne ben sensüz

[447]ravża:ravża- zād (Mermer, G.181, s.211)

349

[74a]

Ġazel-i Bāḳī[448]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ṣaḥn-ı gülşen mülk-i Baġdād oldı āb-ı cūy Şaṭ
Yāsemenler ṣu yüzinde seyr ider mānend-i baṭ

2 Ṣaḥn-ı bāġı ṭutdı encüm gibi nergis şöyle kim
Mestler farḳ eylemez yirden gögi eyler ġalaṭ

3 Bir gülistān yazdı bir ay içre faṣl-ı nev-bahār
Lāle yir yir sürḫ olupdur sebze ḫaṭ şeb-nem nuḳaṭ

4 Aldılar ol şemʿ-i bezm-ārāyı aġyār ortaya
Ẓāhir oldı nükte-i lā ḫayre illā fi'l-vasaṭ

5 Ḫaṭṭ-ı laʿlin **Bāḳiyā** ol ġonca-i nev-rüstenüñ
Seyr idenler didiler ḫandānuñ olmaḳdur bu ḫaṭ

350

Ġazel-i Nā'ilī[449]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Meclis-ārā-yı ḳıyāmet rind-i ālī-meşrebüz
Yār ile zānū-be-zānū cām ile leb-ber-lebüz

[448] Küçük, G.222, s.174

[449] İpekten, G.137, s.214

2 Sīr-çeşm-i seyr-i dīdār olmazız Mūsī gibi
Ṭūr-ı istiġnāda ṭūfān-ı tecellī-maṭlabuz

3 Ḫod-pesend-i ʿālem-ı ıṭlaḳ olaldan göñlümüz
Şerm-sār-ı ḥall ü ʿaḳd-ı baḫt-ı ʿālī-kevkebüz

4 Ṭurfa şemʿüz iktibās-ı feyż-i nūr-ı ḥüsn ile
Mihr-i ṣubḥ-efrūz u māh-ı ẓulmet-ārā-yı şebüz

5 Nüsḫa-i rāz-ı mezāyā-yı ḳażayız **Nā'ilī**
Pīş-i eṭfāl-i hevesde gerçi levḥ-i mektebüz

351

[74b]

Ġazel-i Nābī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Seni tebrīde benden olsa aġyār ittifāḳ üzre
Ne bāküm var ḫulūṣ elbetde ġālibdür nifāḳ üzre

2 Ser-ā-pā-yı cihān bāziçe-i dest-i teḳābüldür
Ḳarār itmek ne mümkün ḥāl-i ʿālem bir siyāḳ üzre

3 Dil-i hicr-āzmā ḫayretle itdi şöyle ülfet kim
Viṣālin ḳalmadı yek ẕerre rücḥānı firāḳ üzre

4 Ġubār-ı vaḫşet olmaz dāmen-i ṣaḥrā-yı vaḥdetde
Selām eyler bu deştüñ kebki bāze iştiyāḳ üzre

5 Nifāḳ-ı āşārını gör kim ne deñlü itseler teklīf
Degil ḳābil ki ola luṭf[450] ile maʿnī vifāḳ üzre

6 Gören ol ġonceyi aġūş-ı pirānemde ey **Nābī**
Gül-i taşvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

352

Ġazel-i Rāmī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 N'ola iḫvān olsa Yūsuf'a ġadr u nifāḳ üzre
Degil mi cümle ebnā-yı zamāne bu siyāḳ üzre

2 Gül-i yek-renk-i vaḥdet-restedir sāḳ-ı vifāḳ üzre
Egerçi birbiriyle berk berk olmuş şikāḳ üzre

3 Ḳo olsun reşḥa-pāş-ı tesliyet sāḳī dirīġ itme
Ümīd-i maḳdemüñ leb-teşne kān-ı işṭiyāḳ üzre

4 Eger ḫāl-i ruḫuñdan ġayra ʿarż-ı sūzīş eylersem
Felekde aḫter-i ümīd ḳalsun iḥtirāḳ üzre

5 Ser-efrāz-ı miyān-kāruz erkām olam dirsen
Niṭāḳ-ı himmeti çün nīze-bend ile niṭāḳ üzre

[450] luṭf: lafż (Bilkan, G.755, s.1027)

6 Naẓar-ḫīş-i viṣālüñ az çoḳ imdādındadur yoḫsa
Dilīrāne hücūm itmek nedür ḥüsn-i firāḳ üzre

7 Ser-i kūyunda Leylā'yı süvār-ı nāḳe görmüş Kays
Ḳıyās itmiş cinānda ḥūr debrenmiş burāḳ üzre

8 Ḥaḳīḳat bine **Rāmī** zīr ü bālāsı nedür kevniñ
Gerek taḥtu'l-ṣerāda ol gerek bu nüh zevrāḳ üzre

353

[75a]

Ġazel-i Nevʿī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Yār işi ey dil ḳolay amma ġam-ı aġyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī ṣabr-ı cefā-yı ḫār güç

2 Bī-sebeb güftār müşkil aşinālıḳ mümteniʿ
Böyle istiġnā ṣatan dildār ile bāzār güç

3 Bir oñulmaz yaradur ʿışḳ u maḥabbet yarası
Ḥāşılı ṣarılmayınca çāre yoḳ tīmār güç

4 ʿArż-ı ḥāle yoḳ meded kūyına[451] varmaḳ ḥod muḥāl
Mest-i ʿışḳam şöyle kim güftār güç reftār güç

5 **Nevʿiyā** esrār-ı ʿışḳı şaḳlamaḳ āsān degül
Mey içüp keyfiyyetini itmemek iẓhār güç

[451] kūyına varmak: kūyına ḥod varmak(Tulum,G.42, s.195)

354

Rubāʿī-i Ḥāletī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûl

Biñ renkdedür bu felek-i būḳalemun
Her demde baña cevrin ider gūn-ā-gūn
Yoḳ kūy-ı visāle varmaġa hiç çāre
Dil- ḫaste-i ʿaşḳ ṭaliʿüm böyle zenbūr

355

Lehu

Mefʿûlü Mefâʿîlün Mefâʿîlün Fāʿ

Güllerle idi letāfeti gülzāruñ
Devirdi varaḳın bād-ı ḫazān ezhāruñ
Asiyāb-ı bahārı virdi yaġmaya zamān
Dükkānına beñzerdi çemen ʿaṭṭaruñ

356

Fehīm[452]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Ṣabaḥa ḳalma şemʿiz Yūsuf -āsā olma dāmen-keş
Bizim engüştümüzden destümüz ey māh kutehdür

[452] Divanda bu müfret ile karşılaşılmamıştır (İzgör, 1991)

357

[75b]

Nābī[453]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Çarḫuñ baña dil-cūluġı zār itmek içünmiş
Merhem görinen vaż‘-ı figār itmek içünmiş

2 Evvel naẓar-ı ʿizzet ile muḥterem itmek
Ṣoñra naẓar-ı ḫalḳda ḫ‘ār itmek içünmiş

3 Mānend-i hümā itdügi dest-āver-i raġbet
Zāġān-ı siyeh- bāli şikār itmek içünmiş

4 Zīb-i kef-i luṭf itdügi ṣahbā-yı nevāziş
Ālūde-i endūh ḫumār itmek içünmiş

5 Ḥāşiyyetümi bildügi mānende-i tiryāḳ
Endaḫte-i ṣaḳbe-i mār itmek içünmiş

6 Ceybinde zer-i mihr gibi perveriş itmek
Āḫir ser-i aʿdāya niṣār itmek içünmiş

7 ʿAnber diyerek dest-i ḫoş-ı ʿāṭıfet itmek
Fırsat düşücek ṭuʿme-i nār itmek içünmiş

8 Mānende-i seḥāb eyledügi çarḫa berāber
Āb-ı ruḫumı ḫāke feşār itmek içünmiş

---

[453] Bilkan, G.346, s.715

9 Virmek girih-i ṭabʿuma gül gibi güşāyiş
Ṣoñra hedef-i nāvek-i ḫār itmek içünmiş

10 Ḳadrin bilerek gevherümüñ eylemek ikrām
Üftāde-i peyġūle-i ġār itmek içünmiş

11 Mirʾāt-ı Sikender diyü vaṣf itdügi ḫalḳa
Nābībeni pā-māl-ı ġubār itmek içünmiş

358

[76a]

Benām-ı Belḳıs[454]

Nām-ı nefīs-i yārı bilmek dilerseñ **Emrī**
Ḳalb ile ḳalbi ḳalbe ur ḳulb-ı ḳalbe ḳalbi

359

Be-nām-ı Cüneyd

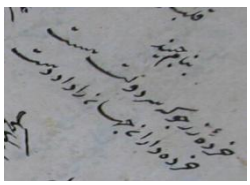

360

Be-nām-ı Şeyḫ Aḥmed

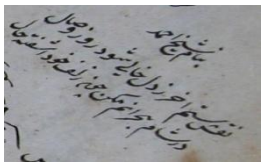

[454] Emrî Divanında bu muamma yer almamıştır(Saraç,2002).

361

Be-nām-ı Mūsā

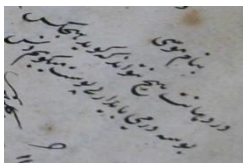

362

Rāmī Pāşā ʿAleyhi'rraḥim

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Zaḫm-ḫˇār-ı tīġ-i hicrān oldıġum bilmez mi var
Dāġdār-ı vażʿ-ı devrān oldıġum bilmez mi var

2 Geh baña geh çeşm ü geh ebrūña bühtān eyleme
Bīm-i ġamzeñden ki bürrān oldıġum bilmez mi var

3 Girye-i müjgān-güdāzım kimseden itmem nihān
Ser-gerān-ı cām-ı ḥarmān oldıġum bilmez mi var

4 Yolıña cism-i nizārım pāre pāre itdigüm
Sende inṣāf eyle ḳurbān oldıġum bilmez mi var

5 ʿArṣa-i dilde ṭurre-i yār olmasam aḥvālimi
Rāmiyā ḥāṭır-ı perīşān oldıġum bilmez mi var

363

Velehu

Mefâʿilün Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün

1 Bu iştiġālden ey dil kelāl gelmedi mi
Firāġ-ı daġdaġa-i ḳīl ü ḳāl gelmedi mi

2 Çemende serv niçün olmamış füdāde-i ḫāk
ʿAceb bu bāġa o nevres-i nihāl gelmedi mi

3 Küsūfe vardı ruḫ-ı tāb-dār ol māhuñ
Henüz mihr-i ümīde zevāl gelmedi mi

4 Geh āh-ı serd ü gehī eşk-i germ-i ʿālem-sūz
Daḫı hevā-yı dile iʿtidāl gelmedi mi

5 Görince mevḳıf-i ḥayretde yār-ı ʿuşşāḳı
Demiş ki **Rāmī**-i āşüfte-ḥāl gelmedi mi

364

Velehu

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿilü Fâʿilün

1 ʿĀşıḳ hemīşe şīven ile mātem-āşinā
Zaḫm-ı derūnı ola mı hiç merhem-āşinā

2 Bezm-i ġamuñ esīri degül vuṣlat ārzū
Bilmez mezāḳ-ı hicri dil-i ḥurrem-āşinā

3 Bir zaḫm-ı tāzeden bizi maḥrūm eyledüñ
Ey tīġ-i çeşm-i maḥrem ü nā-maḥrem-āşinā

4 Ümīd-ḫˇāh-ı būs-ı lebüñ olmasaḳ olur
Biz maḫż-ı āteşüz degilüz zemzem-āşinā

5 **Rāmī** ne mümkün eyleye bir āşinā nigāh
Olsa şuʿā-ı mihr ṣanʿat-ı ʿālem-āşinā

365

Velehu

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Çifte ḥavż-ı ʿaynī ile dīde-i ḫūn-efşānum
Maḳsem-i ḫūn-ı ciger didi gören müjgānum

366

[76b]

Selīm Efendi

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Bu daġ-ı dil ki sīnemle açıldı her yire mūdan
Zebān-ı āteşīn iştikādur ol teng-ḫūdan

2 Uṣandım ṣayd içün ol kebk- reftārı şikārın
Uçurdum şāhbāz-ı ḳuvveti yeʾisle bāzūdan

3 Keser feryād u zārın irişince seyl deryāya
Belī mümkündür almaḳ zevḳ-i vaḥdetden ḫaber cūdan

4 Ṣadā-yı ibşār-ı mey ḳulaġdan ırāġ olsun
Ṣaḳın girdāb olur zāhid geçilmez ṣoñra ol ṣudan

5 Gehi bīm ü gehi ḫacletle ol ḫūrşīd-ṭalʿatdan
Miṣāl 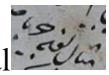 ṣāyiʿ itdüm renk mi būdan

6 Ḥayādan ġonce-i laʿlüñ eger neşküftedir ammā
Göñülden nice düşnāmuñ işitdüñ çeşm ü ebrūdan

7 Mey-i naḥvet-resān-ı cāh u iḳbāle ḥırāṣ olma
Sebük-pādur **Selīmā** bu şarābuñ neşʾesi būdan

367

Rifʿatī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Nigāh itse teġāfül-gūne olma zīrā mirūdan
Fiten-i luʿnetle pā-āften olur dāmān-ı gisūdan

2 İdüp pür-tāb-ı terīn aṣdı pāyın ṭāḳ-ı miḥrāba
Kemān-ı ebrūların gördi çekilmez dikme bāzūdan

3 Olur rizān-ı lebünden ʿāṣıḳuñ ḥarf-i perişānı
Temennā-yı viṣāl-i ümīdin itse ol cefācudan

4 Sülüsine mi ol ḥadde tārāc itdi ġamzeñ kim
Görinür bir bende ḳaldı tenimde burc-ı bāzūdan

5 Ne ḫāl ise ʿarż-ı ḥaṣṣa riyā-yı şemme olmaḳdur
Gülünden bāġ-ı ḥüsnüñ sünbülden gāh şīveden

6 Ḳalender ḳalmadı seyrān-ı nihān-ı ḥaḳiḳatden
Mecāz-ı erbābı aldı şāhid-i maʿnāya her sudan

7 Ṣadef -āsā ne ḫamūş ol **Rifʿatī** ḳaʿrım ġamda
Çıḳarma gevherüñ elden eger ṣāfise lūlūdan

368

Mādiḥ

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 ʿAceb mi ḳalmasa eşk-i dü çeşmüm cūşiş-i cūdan
Der-āgūş itmek ister serv-ḳadd-i yārı her sūdan

2 Nigeh-i bī-hūş nāz u ġamzeler ḥāmūş bī-tābı
Henüz olmuş meger bī-dār-ı çeşm-i mesti uyḫudan

3 Nigāh-ı aşināyı görmez olduḳ çeşm-i şūḫdan
ʿAceb bir söz mi pūş itdi ola ḥassā dīde-i ḫūdan

4 Sebük-i miʿzān-ı dehrüñ rifʿatī ehl-i kemāl üzre
Nümāyāndur baḳılsa çeşm-i ʿibretle terāzūdan

5 İderler bī-ṣadā vü ḥarf-ı ḥışm-ı sergeştī ilzām
Taʿallüm eyleyenler fenn-i nuṭḳı levḥ-i zānūdan

6 Dilüñ aḥvālini pür-kīşe baḫtuñ nār-ı kevn ister
Yüzin döndürmeyen müjgānlaruñ miḥrāb-ı ebrūdan

7 Girer ebr-i ḥicāba **Mādiḥā** ḫūrşīd-i ʿālem-tāb
O meh-i talʿat-ı ruḫun ʿarż eyledikçe zīr-i gisūdan

369

[77a]

Naʿat-ı Şerīf-i Nāʾilī[455]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Göñül bigānelerle aşināsdur yā Resulallah
Der-i devlet-meaʾbundan cudādur yā Resulallah

2 Zer-i ḫūrşid-i maḥşer ḳurṣadır iksir-i ḥālünden
Reh-i ʿışkuñda ol kim ḫāk-i pādur yā Resulallah

3 Ṣarardur ẕikr ü fikrüñ çehresün erbāb-ı tevḥīdüñ
Siyeh ḫāki zer eyler kimyādur yā Resulallah[456]

4 Olan hādī ṣırāṭ-ı müsteḳīme şerʾ-i pākündür[457]
Buʿ ālem berzaḫ-ı ḫavf u recādur yā Resulallah

5 Sözüñ makbūl-i dergāh-i Ṣamed dillerde evṣāfuñ
Şefīʿ-i ḫalḳ u maḥbūb-i Ḫudā'dur yā Resulallah

6 Ne deñlü **Nāʾilī** şāyān-ı tertīb-i cezā olsa
Cenābüñdan şefāʿat mültecādur yā Resulallah

---

[455] Divanda "İlahi" başlığı altında verilmiştir (İpekten, İilah12, s.153)

[456] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır :

Dil-i meyyāli de bir şebnem-i nāçiz farż eyle
Gül-i bāġ-ı cemālüñ pür-nemādur yā Resulallah (İpekten, İlahi12, s.153).

[457] Divanda bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir (İpekten, İlahi12, s.153).

370

Kāşif

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Zülf-i nev-efsūn-ı cānān bü'l-ʿaceb fettān imiş
Dāʾimā ʿuşşāḳ-ı şeydāya belā-efşān imiş

2 Laʿl-i nāb-ı eşk-i ṣāf miḥnet-engīze dilā
Çeşm-i ḫūn-ālūde-i ʿuşşāḳ-ı beẕl-i kān [imiş]

3 Deşt-i muḥabbetde göñül kebkin hemīşe ṣayd iden
Ol feżā-engīz-bāz dīde-i cānān imiş

4 Laʿl-i cānān ʿāşıḳ-ı üftādeyi şādān idüp
Ḳalıp biz daḫi iḥyā ḳıldı gūyā cān imiş

5 Ṭalʿat-ı şebnem-feşān-ı ḫaclet mi ol āfetüñ
Gülşen-i hüsnüñde **Kāşif**lāle-i nuʿmān imiş

371

Kāşif

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Be-cāye göñül çeşmle müjgāna alınmış
Gör mürġi ki şehbāz-ı pür- efşāna alınmış

2 Rūyı ḳızarup ʿarż-ı niyāz-ı dil ü cāndan
Ol tāze gülüm bülbül-i nālāna alınmış

3 Leb-rīz-i mey-i şevḳ ise de mestāne ʿaceb mi
Destinden o şūḫuñ yine peymāne alınmış

4 Efgān-ı dil-ı zārımuzı fehm idemezdük
Divāne meger zülf-i perīşāna alınmış

5 **Ḳāşif** dil-i bīmār bulup ḫāne-i vaṣlın
Ol dāru'ş-şifāya yine divāne alınmış

372

[77b]

Āgāh[458]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Dil ḫayālüñde ḫayālüñ dil-i bī-tābdadur
Gāh mey şīşede geh şīşe mey-i nābdadur

2 Çekilür nāzı meger ol meh-i çār ebrūnuñ
Ḥüsninüñ arḳası şimdi iki mihrābdadur

3 Oldı ümmīdlerüñ ḥāṣılı ser-gerdānluḳ
Ṣanki naḫl-i emelüñ rīşesi girdābdadur

4 Yine ġafletle dil-i pür-heves olur teskīn
Ṭıfluñ āsāyişi var ise eger ḫˇābdadur

5 Çarḫuñ evżāʿ-ı ġalaṭ-baḫşını seyr it **Āgāh**
Bizi bir şemʿ ile yād itse de mehtābdadur

[458]Akpınar , G.61, s.89

373

Vehbī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Çekelüm derdüñi ey şūḥ devā niyetine
İçelüm zehr-i ġam-ı ʿaşḳı şifā niyyetine

2 İmtiḥān mı ġareżi yoḫsa helāk itmek mi
Bu teġāfülden o şūḫuñ ʿacaba niyetine

3 Tīġ-i āhıyla helāk itmek içün aġyārı
İdelüm ʿazm-ı sefer yine ġaza niyyetine

4 O mehüñ muṣḥaf-ı ḥüsnüñde tefāʾül itseñ
Ne gelür **Vehbī**-i zāruñ ʿacabā niyyetine

374

Raḥīmī Naẓire-i Nābī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Leb-i şīrin-i dilber vaṣf olunmış ittifāḳ üzre
ʿAcebdür mesreb-i erbāb-ı dil hep bir meẕāḳ üzre

2 Degildür görinen ḫāl-i siyeh ebrū-yı cānānda
Ḳavis-i pür-cebīnde bir kevkebdür ey dil iḥtirāḳ [üzre]

3 Hele aġyār ile geşt-i çemen terkine ʿahd itdüñ
Meded ṣābit-ḳadem ol serv-i nāzım veṣāḳ üzre

4 Ṣaḳın ey meh firīb-i iltifāt-ı çarḫa dil virme
Cihāna ṣuret-i mihr ʿarż ider ammā nifāḳ üzre

5 Geçer tünd-i bād-ı taḥt ġam-ı dem olur çün kim
Degildür rūzgāruñ cünbişi hep pür-siyāḳ [üzre]

6 Gidersen kūy-ı yāra her zamān sen eydil-i şeydā
Selām ile ḳamū yārāna bizden iştiyāḳ [üzre]

7 **Rahīmī** şöyle ʿālī rütbedür her beyti bu naẓmuñ
Sezā seyyāre-veş naḳş olmaġa sebʿü'l-ṭabāḳ üzre

[78a]

375

Dürrī Efendi

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Şeb-i viṣālüñe ol meh-liḳā gelür görünür
Çerāġ-ı çeşm-i ümīde żiyā gelür görünür

2 Ne cānı var ola ʿaksi muḳābil ol şūḫa
Egerçi āyinede ṣūreta gelür görünür

3 Ẓuhūr-ı ḫaṭṭına vābestedür sipāh-ı fiten
Zamān olur o görünmez belā gelür görünür

4 Nihān iken o perī-veş ḫayāli dīdemüze
Miṯāl-i merdüm-i çeşm- aşinā gelür görünür

5 Görünce şaʿşaʿa-i āfitāb-ı ruḫsārın
Gözinde ʿāşıḳ-ı zāruñ bana gelür görünür

6 Şemīm-i nāfe-i müşgīn-i zülfe meyl itme
Ki dehr ü reh-i Çīn'e ḫıṭa gelür görünür

7 Hemān bu lüccede ol bād-bān-ı güşā-yı ḫulūṣ
Ya bād-ı şarṭ ya ḥıżr-ı Hüdā gelür görünür

8 Ḫulūṣ-ı tām ile ġavvāṣ-ı baḥr-ı kām olanuñ
Kefinde bir dür-i ʿālem-bahā gelür görünür

9 Der saʿādete ger yüz süreydi **Dürrī**-i zār
Serinde sāye-i bāl-ı hümā gelür görünür

10 Vezīr-i aʿẓam Caʿfer-i sīm-i ʿAlī Pāşā
Ki bāb-ı cūdına ḫātem-i gedā gelür görünür

11 O ʿarş-ı pāye ki ḳaṣr-ı bülent-i himmetine
Ṣuʿūd iderse felek ḫāk-i pā gelür görünür

12 O nev-bahār-ı ʿaṭā kim nesīm-i nuṭḳuyla
Gül-i ümīd-i dü renk ü vefā gelür görünür

13 Żamīr-i enverine iḳtibās-ı pertev içün
Gelürse şems-miṣāl şehā gelür görünür

14 Vaḳūr-ı terbiyet-i bāġbān-ı luṭfuñdan
Riyāż-ı kāmla neşv ü nemā gelür görünür

15 Ṭaġıtsa bād-ı ṣabā ḫāk-i pāy-ı müşgīnin
ʿUyūn-ı ʿāleme kuḫl-ı cilā gelür görünür

16 Ġubār-ı dergehüñ cebhe-sāyı olduḳça
ʿAlīl-i ʿaynıma ʿayn-ı şifā gelür görünür

17 Kemāl-ı luṭfını ehl-i kemāl gördükçe
Derūna ṣūret-i ṣad müddeʿā gelür görünür

18 Baḳınca ṣadaḳ ile āyīne-i dil-i ṣafā
Beḳā-yı ẕātına dest-i duʿā gelür görünür

19 Hemīşe rūz u şebi ʿıyd u ḳadr ola tā kim
Bu mihr ü māh ṣabāḥ u mesā gelür görünür

376

Şeyḫ Nesīb Efendi Ḥażretlerinüñdür

[78b]

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Nuhufte-gāh o perī-veş baña gelür görünür
O dem neşāṭla ġamdan rehā gelür görünür

2 Celāl-ı ḥüsni ḫayāli ḳomaz müṭalaʿaya
Egerçi çeşm-i dile ṣūretā gelür görünür

3 O ṣūḫ gelse ḳaçan çün bahār-ı deyre ʿacūz
Raḳīb bezmimüze mübtedā gelür görünür

4 Nigāh içün ruḫ-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-dūş elinde ʿaṣā gelür görünür

5 Ol āfetüñ ser-i kūyına var ḥırās itme
Hemīşe kūçe-i şehle gedā gelür görünür

6 Görinmez oldı dime sāḥil-i meyde **Nesīb**
Bu zevraḳa yine bir nāḫidā gelür görünür

377

Velehu Luġaz

Fâʿilâtün Mefâʿilün Fâʿilün

1 Nedür ol nām-ı müstenīrle ḥarf
Ḥüsnümüzi nār u nūra itmiş żarf

2 Evvel-i ḥarfi evvel mey-i tāb
Hem naḥs-ı tabın mihr-i ʿālem-tāb

3 Çār-ı dehed ikincisi hem çār
Çār olmazsa da olur nā-çār

4 Bu ʿacebdür ki ṣāliṣ ise ẓuhūr
Ẕātı pür-nūr iken olur bī-nūr

5 Kim bilürse bu rāz-ı meknūnı
Ṣād-mān ola ḳalb-i maḥzūnı

378

Rāşid

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Yirüñ it gūşe-i temkīn ḫum-ı meyḫāne gibi
Devr-i ebvāb-ı şifāh eyleme peymāne gibi

2 Kendünüñ sūḫte-i şuʿle-i avāzı olur[459]
Süziş-i bülbüli ẓann eyleme pervāne gibi

3 Hep ṭamaʿdur iden insānı giriftār-ı belā
Daḫi ben ḥāṣılı girā ṭutamam dāne gibi

4 Zevḳ vā-beste-i idrākdür olmaz nemekīn
Ḫande-i kebk-i deri girye-i mestāne gibi[460]

5 **Rāşidā** oldı bīrūn-mānde-i dergāh-ı ḳabūl
Aşiyān-ı süḫan maʿnī-i bīgāne gibi

379

Nābī Efendi

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Güẕer-gāh-ı fenā olduġına āḫir libās-ı ten
İder her bir güẕerde bir işāret dīde-i sūzān

[459] Divanda 3 beyit olarak geçmektedir (Biltekin, G.CCXXXIV, s.369).

[460] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Olmayan çāḳ-ḫor-ı erre-i cevr-i gerdūn
Olamaz ʿuḳde-güşā-yı digerān şāne gibi (Biltekin, G.CCXXXIV, s.369)

2 Hemān sen müstaḳīm ol çarḫ-ı keç-revden hırās itme
Maḳām-ı rāsta virmez ḫalel kec-bīn-i ney-zen

3 Gör istiḥḳāmını ʿaczüñ ki yıḳsa zelzele dehri
Yıḳılmaz ḫurde kendümden yapılmış günbed-i ḫırmān

4 Olur taḥzīre bāʿiṣ düşmen ammā dost taʿzīre
Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen

5 İdüp ol rūy-ı āteş-nāk ile secde dimezsiñ kim
Yanar seccādenüñ naḳşındaki ḳandīl-i bī-revġān

6 Görüp aʿlā-yı ednāya ḥakāretle nigāh itme
Ne ḳādir itmege zer mevḳiʿinde itdügin āhen

7 Biri āb u biri āteşle her nā-pāki pāk eyler
Ṭahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülḫan

8 Meger imdād ide feyż-i ilāhī ġaybdan yoḫsa
Ṭayanmaz bir muḫālif rūzgāra şevket-i gülşen

9 Sevād-ı cümle feyż-i Hüdā'dan nā-ümīd olma
Żiyā-yı āfitāba māniʿ olmaz āhen-i revzen

10 N'olaydı olmayaydı perde-i ḫˇāb-ı ʿadem şanup
İdeydi **Nābīyā** ne[461] maʿānī dīdesin rūşen

380

[461]ne: tāze(Bilkan, G.558, s.881)

[79a]

Ġazel-i Nā'ilī

Mefʿûlü Mefâʿîlün Mefʿûlü Mefâʿîlün

1 Erbāb-ı hüner ey çarḫ ʿahdüñde ḳo ḫūr[462] olsun
Nādāna şeb ü rūzun sincāb u semūr olsun

2 Sen neşve-i idrāküñ sermāye-i ʿizzet bil
Cāh ile ḳo cāhiller ʿālemde vaḳūr olsun

3 Dünyā ile sen ṣulḥ ol bī-ḥüccet ü bī-daʿvā
İsterse cihān ḫalḳı hep şāhid-i zūr olsun

4 Ġavġā-gede-i ʿālem esrāra olup merʿī
Eṭfāl ise de dirler daʿvāya cesūr olsun

5 Erbāb-ı riyā şimdi gūş eylemez isterse
Dāvūd lisānından āyāt-ı Zebūr olsun

6 Minbaʿd olalım cāzim terk-i ṭaleb-i cāha
Ne sende mübāhāt u ne bizde ḳuṣūr olsun

7 Sen **Nā'ilīyā** neşr et āfāḳa dür-i naẓmuñ
Bilmezse felek ḳadrin baḫtım gibi ḳūr olsun

[462] ḫūr:ūr (İpekten, G.265, s.270)

Ġazel-i Yaḥyā [463]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Ey kūy-ı ḫarābātı gezen ḫāne-be-ḫāne
Ey der-be-der itmiş seni evżā-ı zamāne

2 Müşkillerimüz ḥalline mey-ḫāneye varduḳ
Ḥācet ḳomadı muġ-beçeler pīr-i muġāne

3 Berg-i rez-i bāġ üzre döküp cürʿa-i cāmı
Gül mevsimi ḥükmin virelüm faṣl-ı ḫazāne

4 Pervāne niçün şemʿ-i şeb-ārāya doḳundı
Yoḳ ṭāḳati çün şuʿle-i şemşīr-zebāne

5 **Yaḥyā** ṭolanur[464] her giceeṭrāfını şemʿün
Pervāne arar var ise yanmaġa bahāne

382

[79b]

Ġazel-i Fużūlī[465]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Āb levhi üzre çekmiş mevcden mısṭar ṣabā
Sebzeden naḳl itmege ḫaṭ-ı dil-ber ṣabā

---

[464] ṭolanur: ṭolaşur (Kavruk, G.325, s.531)

[465] Divanda kaside başlığı altında verilmiştir (Akyüz ve diğerleri K.5, s.35).

2 Almaḳ içün ḳıymet ile sebzeden şeb-nem-i terin[466]
Yāseminden sīm dökmüş yā semenden zer ṣabā

3 Aġzuñ esrārın diler fāş ide açup ġonceyi
Gör ne reng ile ider iẓhār-i her mużmer ṣabā[467]

4 İnfiʿāl itmiş meger sürʿatde raḫşıñdan senüñ
Kim gezer maḫfī görünmez kimseye micher ṣabā

5 Aḫtarup bulmaḳ diler vaṣf-i ruḫuñ kim muṭṭaṣıl
Nusḫa-i gül-berg evrāḳuñ ider ezber ṣabā

6 Āb-gūn tīġiñce olmaz bunca kim dāʾim virür
Tīġ-i āb-i cūy-bāre mevcden cevher ṣabā

7 Ayaġuñ ṭoprağını yerden alır taʿẓīm ile
Başına düzmek diler başına bir efser ṣabā

8 İşidüpdür ġālibā ḳaddüñle şemʿüñ baḫṣini
Her ḳaçan gördüyse eyler şemʿe ḳaṣd-i ser sabā

9 Āsitanuñda muḳīm olmaġa bulsaydı ḳabūl
Ḥaḳ bilür olmazdı ser-gerdān-i baḥr ü ber ṣabā

---

[466]terin: dürün(Akyüz ve diğerleri K.5, s.35)

[467] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Encümenler seyr idüp nesrin beyāżın gezdirür
Ḥüsn-i ḫulḳında dürüst itmek diler maḫzer ṣabā(Akyüz ve diğerleri K.5, s.35).

10 Āsmāne ḳadr ile çıḳsa ne ḥāṣıl çün degül
Aña ḳābil kim ola ḳābuñda ḫāk-i der ṣabā

11 Ola naʿtuñda **Fużūlī**'nüñ kelāmı dil-pezīr
Öyle kim gülden bulur enfās-i cān-perver ṣabā[468]

383

[80a]

Müfred

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Maṭlaʿ-ı ḥüsnüñe ṭoḳınsa eger bād-ı seher
Ol gün aḫşāma degin gün ṭogusı yeller eser

384

Kıṭʿa-i Merġūbe

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Ḥoḳḳa yāḳūtsa meşābih o fem
Nice mürġāna mümāṯil o el
Ḫayli gel inṣāf ḳıl ancaḳ olur
Böyle eli aġzına uyġun güzel

[468] Divanda bu beyitten önce ve sonra gelen beyitler 14 beyit mecmuaya alınmamıştır(Akyüz ve diğerleri K.5, s.35).

385

Li- Muḥarririhi Bādī Edirnevī[469]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḥażret-i şāriʿ didi ol refīḳ andan ṭarīḳ
Ḳıl baña yā Rab dem-i rıḥletde imānum refīḳ

386

Li- Muḥarririhi[470]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Dağıdup zülfüni cānāna ki meh-pārelenür
Āhımuñ dūd-ı siyāhıyla felek ḳārelenür

2 Görsem aġyārıyla hem-bezm o kemān ebrūyı
Nāvek-i firḳat u ġamla cigerüm pārelenür

3 ʿArż-ı ḥāl eylerdüm yāre senüñle ammā
Ḳorḳarum nāmemüz ey bād-ı ṣabā pārelenür

4 Esb-i nāza binüp ol Fāris meydān-ı bahā
Yanına ġamze-i ḫūn-ḫˇāresi ġaddārelenür

5 Ḥasret-i mihr-i ḥamāliyle çıḳup tā çarḫa
Şerer-i dūd-ı derūn kevkeb seyyārelenür

6 Dāʾimā dest-i tenim siḥr eyler taḥrīk
Şāḫlar bāġda ṭıl-ı güle geh-vārelenür

---

469 Özgür Okmak, Ahmed Bâdî Divanı Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2008.Müfret, s.235

470 Kelim Divanında bu gazel yer almamıştır(Çelen, 1994).

7 Pür olur ḫūn-ı cigerle ḳadeḥ-i çeşm-i **Kelīm**
Dil-rübā mevlis-i meyden ne dem āvārelenür

387

[80b]

Nābī Efendi Raḥmetullahi aleyh

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 İtmesün mi ḫˇāhīş-i merhem dil-i bī-çāremüz
Merheme ḫamyāze-i ḥasret çekerken yāremüz

2 Olsa da dest-i ʿināddında sipihrüñ çāremüz
Eylemez bīh-būddan ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ yāremüz

3 Ṭıfl iken gelmezdi fikr-i ḳāmetüñle[471] çeşme ḫˇāb
Olmasa serv ü ṣanavberden eger gehvāremüz

4 Ḥarf-i nermīden ʿibāretdür bizüm terkībimüz
Eyler iṣbāt-ı ḫuşūnet mūra[472]seng-i ḫānemüz

5 ʿAşḳa istiġnā yaḳışmazken ʿaceb ḥāletdeyüz
Varmaġa kūyına ʿār eyler dil-i āvāremüz

6 Dest-bürd-i ḫār-zār-ı reh-güzār-ı yārdan
Hep dehān-ı şekvedür dāmān-ı pāre pāremüz

[471] ḳāmetüñle: ḳāmetiyle(Bilkan, G.282, s.668)

[472]mūra: mūma(Bilkan, G.282, s.669)

7 Mest-i ṣahbā-yı vefāyuz eylesek farża ferāġ
Bir nice maḫmūrı sīr-āb itmedür keffāremüz

8 Āb-ı şermle sirişte ḫāk-ı ḳaṣrımız[473]
Cānib-i evce teveccüh eylemez fevvāremüz

9 Meẕheb-i ġayretde **Nābī** giryeye yoḳdur mesāġ
Çarḫ-ı temkīn ṣavābitdür bizüm seyyāremüz

388

Reşīd

Mefʿûlü Fâʿîlâtü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Seyr eyleyenler ol ṣanemüñ ebrūvānını
Taḥsīn ider çekenlere ʿaşḳı kemānını

2 Mümkün mi setr ola ġam ʿaşḳuñ ki söyledür
Cellād-ı ġamzeʿāşıḳa rāz-ı nihānını

3 İtdirme ʿandelīb-i dil-i zāra āh-ı serd
Fikr ile bāġ-ı ḥüsn ü cemālüñ ḫazānını

4 Ser-menzil-i viṣāle irer bir gün ʿāḳıbet
Yolında giymege ṣarf ide naḳd-ı revānını

5 Şehbāz-ı ʿaşḳuñ eyleyeli tende aşiyān
Dil-i mürġi gitdi hiç bilür yoḳ mekānını

[473] ḳasr-ı ẕātımız (Bilkan, G.282, s.669)

6 Ḳaddin nice çemende idüpdür hilālı gör
Sen şāh-ı ḥüsnüñ öpmekiçün üstādını

7 Ḥālāt-ı ʿaşḳı fehm ide nuṭḳ-ı **Reşīd'**den
İdrāk idenler ehl-i muḥabbet lisānını

389

Velehu

Feʿilâtün Mefâʿîlün Feʿilün

1 ʿĀşıḳa vaṣl-ı yār olmaz mı
Baḥr-ı ʿaşḳa kenār olmaz mı

2 Nā-şükufte ḳalur mı ġonce-i dil
Himmet-i rūzgār olmaz mı

3 Tābuñı nāzik ey cefā-pīşe
Kār-ı cevre ḳarār olmaz mı

4 Dām-ı aġūşa gelmedi hergiz
Şāhbāzum şikār olmaz mı

5 Vaṣf-ı laʿlüñ beyān idince **Reşīd**
Ḫāme gevher-niṣār olmaz mı

390

Velehu

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 İrişdi meşām-ı cāna būy-ı zülf-i cānānı
Nesīm-i ṣubḥ-ı şām āşüfte itmez mi dil ü cānı

2 Çekilmiş ṣafḥa-i sebz üzre sīmīn cedvel-i ġarrā
Göñül ṭıflına özge nüsḫa būstān-ı gülitānı

3 Ümīd-i ḫāk-ı dergāh cenāb-ı ḥażret-i Yaḥyā
Düşermiş ıżṭırāb u şevḳe çeşm-i mihr-i raḫşānı

4 Zemīn-i ḫāṣı almış nice ……..aġūşa
Ġamıyla her birinüñ açup ḥāk-ı giribānı

5 Bulupdur rūşenāyı tūtīyā-yı ḫāk-ı pāyından
Reşīd-i ʿāciz-i āşüfte ḥālüñ çeşm-i mihribānı

391

[81a]

Luġaz-ı Fennī

Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün

1 Nedür ol iki ṭop elmās- gün
Oldı çevgān-ı dehr elinde pür nūn[474]

[474]pür-nūn:ẕebūn(H.İbrahim Demirkazık"Mustafa Fennî'nin (öl.1745)Lugazlarının Özellikleri ve Divan'ında Olmayan Yedi Lugazının Tenkitli Metni", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 5, İstanbul 2010, 35-80. s.72)

2 Sīnesi şerḥa şerḥa ʿāşıḳdur
Gice yā[475] subḥa dek uyanıḳdur

3 Yek-çeşmdür velī ṣabāḥ aḫşām[476]
Aḳıdur dīdesinden eşk müdām

4 Ḫānesi içre nitekim zühhād
Muʿtekifdür velī müheyyā zād

5 Evveli ḳāf āḫirī yādur
Cümle heşt ḥarf bir özge

6 **Fenniyā** kim bilürse bu luġazı
Alur ol on iki yaşında ḳızı

392

Cevāb-ı Sırrī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Diñle ey Fennī-i naḫs-ı pirā
Ḫāṭıra lāyiḥ oldı bu maʿnā

---

[475] gice yā:giceler(H.İbrahim Demirkazık"Mustafa Fennî'nin (öl.1745)Lugazlarının Özellikleri ve Divan'ında Olmayan Yedi Lugazının Tenkitli Metni", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 5, İstanbul 2010, 35-80. s.72)

[476] Dergide 3. ,4ve 5. beyit olarak aşağıdaki beyitler geçmektedir:

Ṣuleḥānuñ enīs ü hem-demidür
Evliyānuñ celīs ü maḥremidür

Biri doyduḳda biri ḳalur aç
Oldı birbirine meger muḥtāc

Ṭaşrasından içi nümāyāndır
Bilmek anı bunuñla āsāndır (H.İbrahim Demirkazık"Mustafa Fennî'nin (öl.1745)Lugazlarının Özellikleri ve Divan'ında Olmayan Yedi Lugazının Tenkitli Metni", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 5, İstanbul 2010, 35-80. s.72)

2 Ġarażıñ n’oldugıñ ʿayān ideyim
Vaṣfın ol nesnenüñ beyān ideyim

3 Ṣāfdır cismi ol ḳadar farażā
Görünür ṭaşrādan yidigi ġıdā

4 Biri ṭoyunca biri ḳalur aç
Birbirine olupdur muḥtāç

5 Bilüp evḳāt-ı dehri ḥikmetle
Ekl iderler ṭaʿāmı növbetle

6 İsminüñ ḥarfine yedi didiler
İşidüp incitmege didiler

7 Ḳızı oġlana etseñüz tebdīl
Olur āsānla müşkülüñ taḥṣīl

393

Luġaz-ı Sultān Süleymān[477]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Bir ḳalʿa-i muʿallā[478] içinde oldı deryā
Ol deryānuñ[479] içinde bir balıḳ oldı peydā

[477] Sultan Süleyman’ a nisbet edilen bu lugaz IV.Murad’a aittir (Arslan 2010:120)

[478] muʿallā:muʿallāḳ (Arslan 2010:120)

[479] deryānuñ: ḳalʿanuñ(Arslan 2010:120)

2 Ol balıġuñ aġzında[480] bir gevher-i yegāne
Ṣābit olduḳda[481] gevher[482] balıġı eyler ifnā

3 Her kim manṣıb dilerse feṭḥ ide bunı raʿnā[483]

394

Cevāb-ı Cihādī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Ḳandīl-i ḳalʿa şāhum revġān içinde deryā
Balıḳ feṭīl olupdur içinde eylemiş cā

2 Balıḳ aġzında gevher şuʿā-ı āteş oldı[484]
Durup yandıḳça her şeb feṭīli eyler ifnā

Çavuşluḳ u zeʿāmet diler[485] Cihādī şāhā[486]

---

[480]ol balıġuñ aġzında: tutar ağızda balık(Arslan, Mehmet (2010). Tayyār-zāde Atā, Osmanlı Saray Tarihi, Tārīh-i Enderūn , C.IV. İstanbul:Kitabevi Yay.s.12,0)

[481] ṣabit olduḳda: turduḳça (Arslan, Mehmet (2010). Tayyār-zāde Atā, Osmanlı Saray Tarihi, Tārīh-i Enderūn , C.IV. İstanbul:Kitabevi Yay.s.120)

[482]gevher: gevher anda(Arslan, Mehmet (2010). Tayyār-zāde Atā, Osmanlı Saray Tarihi, Tārīh-i Enderūn , C.IV. İstanbul:Kitabevi Yay.s.120)

[483] Mecmuaya alınmayan ilk mısra ile bu beyit aşağıdaki şekilde geçmektedir:

Aldı Murād bu naẓmı meydān-ı şāʿirāna
Her kim dilerse mansıb feṭḥ ide bunı raʿnā (Arslan, Mehmet (2010). Tayyār-zāde Atā, Osmanlı Saray Tarihi, Tārīh-i Enderūn , C.IV. İstanbul:Kitabevi Yay.s.120)

[484]Balıḳ aġzında gevher şuʿā-ı āteş oldı: Oldı alev ağızda bir gevher-i yegāne (Arslan, Mehmet (2010). Tayyār-zāde Atā, Osmanlı Saray Tarihi, Tārīh-i Enderūn , C.IV. İstanbul:Kitabevi Yay.s.119-120)

[485]diler: ister(Arslan, Mehmet (2010). Tayyār-zāde Atā, Osmanlı Saray Tarihi, Tārīh-i Enderūn , C.IV. İstanbul:Kitabevi Yay.s.120)

[486]Eserde bu mısradan önce aşağıdaki mısra gelmektedir:
Vaʿd eylemişsek ey şāh kāşiflere ināyet (Arslan, Mehmet (2010). Tayyār-zāde Atā,

395

[81b]

Mādiḥ

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Ey ṭıfl-ı nāz vaḳt-ı civānī gelür geçer
Gör sürʿat ile āb-ı revānī gelür geçer

2 Ey ser-girān-ı cām-ı muḥabbet ṣaḳn-ı ser
Aġyār bezm-i yāra nihānī gelür geçer

3 Bu irtifāʿ -i nāz ile ol şūḫ-ı ḫoş-ḫırām
Ṣaḥra-i Cem'de serv -i çemānī gelür geçer

4 Evvel bahār ḥüsnüñüñ āḫir bilür müsün
Ey māh-pāre vaḳt-ı ḥazānı gelür geçer

5 Hep seg-i ṭaġdur dili āzurde eyleyen
Yoḫsa sihām-ı ġamzesi ānī gelür geçer

6 ʿÖmrüñ teḳāṣür var diyü aldanma **Mādiḥā**
Gör sürʿat ile āb-ı revānī gelür geçer

Osmanlı Saray Tarihi, Tārīh-i Enderūn , C.IV. İstanbul:Kitabevi Yay.s.120)

396

Nesīb Efendi

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Humda sāye āb-ı revānī gelür görünür
Eşrāfı ḳande olsa livāyī gelür geçer

2 Geçmez niyāz o şūḫa diyü olma nā-ümīd
Eyler ẓuhūr-ı ḫaṭṭı zamānı gelür geçer

3 Zūr-ı kirişme cisme degül cāna kār ider
Tīr-i nigāhı semt-i nişānı gelür geçer

4 Aġyār ile dūçār olıcaḳ ol perī baña
Bir merḥabā dimez görür anı gelür geçer

5 Meydān-ı ʿaşḳda göresin ṣīt-i ḥüsnle
Ol nev-ḫırām-ı serv fidānı gelür geçer

6 Mānende-i çenāruñ durur cihānı **Nesīb**
Eşrāfı ḳande olsa livāyı gelür geçer

397

Tārīḫ-i Vefāt-ı ʿĀrif Efendi

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Cenāb-ı ʿĀrif billah ʿabdü'l-bāḳī-i fāżıl
Ki olmuşdı müsellem fażlı gibi ḥüsn-ı aḫlāḳı

2 İki kez olmuşdı ẕātı ṣadr-ı rūma pirāye
Pür itmişdi debr-i çarḫ vużuʿuyla nüh evrāḳı

3 Olup vāreste-i ḳayd-ı ʿanāṣır gitdi uçmaġa
Hümā-yı rūḫı ḳıldı aşiyāna evc-i ıṭlāḳı

4 Vefātı ile remz-i mevt-i ʿālem aşikār oldı
Ser-ā-ser mātem-i hicri bī-hūş itdi āfāḳı

5 Nümāyān itdi dehre rūz-ı riyā ḫüzn-ıfıḳdānı
Peyām-ı mevti biribirine ḳatdı bu nüh ṭāḳı

6 Çün oldı çeşm-beste şāhid-i bī-mihr-i ẕiyādan
Temāşā eyleye dār-ı beḳāda vech-i Ḫallāḳ'ı

7 Ẓuhūr-ı cennet ile mest olup olsun ana yā Rab
Āb-ı kevṯer şebnemine ʿAlī Murtaża sāḳī

8 Dīdem giryān giryān fevtüñ tāriḫini debīr
Gidüp ʿĀrif Efendi ḳaldı tācı dehrden bāḳī

1150/1713

398

ʿĀzim Çelebī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Nümāyān zaḫm zaḫm-ı laḥt-ı dil şemşīr nā-maʿlūm
Eṯer peydā müʾeṯṯir ġāʾīb teʾṯīr nā-māʿlūm

2 Nice dāniş-verān-ı ʿālem iẓhār-ı telāş itmez
Ḳażādur zīr-i ġayb u şīve-i taḳdīr nā-maʿlūm

3 Cihānda beẕl-i cūd olmaz meger tā devr- i Ādem'den
Kerem gümbūde şaḥṣ-ı mükrimet taḫmīr nā-maʿlūm[487]

4 Esīr-i töhmet-i nā-gerde cürmüzḥayf-ı ʿālemde
Mükāfāt itmede gerdūn bize taḳṣīr nā-maʿlūm[488]

5 İdenler[489] fenn-i ʿaşḳı böyle itmiş iḫtiyār **ʿĀzim**
Ki elfāẓı[490] heme nā-aşinā taʿbīr-i nā-maʿlūm

399

[82a]

Ṣābit

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 ʿAvāmıñ aġladur şır-şıḳlımın zerrāḳ minnet yoḳ
Ḳaçınmaḳ[491] bilmez ebleh ışladandan ḳābiliyet yoḳ

---

[487]Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Hemīşe ehl-i ġam nā-ehle şādī vāye derūnda
Rüsūm-ı şīve-i evzāʿ-i çarḫ-ı pīr nā-maʿlūm (Dönmez, G.91, s.242)

[488] Divanda geçen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Cihān vā-beste-i dām-ı ġam-ı dād u sited yekser
Ne ḥikmetdür bu kim ṣayyād yoḳ naḫcīr nā-maʿlūm (Dönmez, G.91, s.242)

[489]idenler:görenler (Dönmez, G.91, s.242)

[490] elfaẓı:mefhūmı(Dönmez, G.91, s.242)

[491]ḳaçınmaḳ:ṣavulmaḳ (Karacan, G.205, s.452).

2 Kenārın dilberin[492] aḥbābla hep der-kenār itdüñ
Birinde bir kinār-ı raġbete cesbān ḳıyāfet yoḳ

3 Yā ġāyet mihribāndur yā ziyāde bī-ḥaḳīḳatdür
Bizüm İstānbuluñ āfetlerinde orta bābet yoḳ

4 Mülāyım-ı ṣūret-i luṭf-ı keremdür behre-i aġyār[493]
Bize bir çehre-i ḫışm u ġażabdan ġayrı ṣūret [yoḳ]

5 Ser-i aġyārda çatlar ḳabaḳ ġavġā-yı dilberde
O luṭfa maẕhar olmaz ʿāşıḳuñ başında devlet [yoḳ]

6 Çemende āsiyāb-ı ṣoḥbeti ʿāşıḳ ḳapatmışdur
Çaġıldaḳdan lisān-ı bülbüle feryāda növbet yoḳ

7 O şūḫuñ vaḳti geçdi mihr-i ḥüsnü eyledi taḥvīl
Bu sāluñ faṣl-ı nev-rūzunda bildür ki laṭāfet[494] yoḳ

8 Degül üç günde bir her rūz beş kere tırāş ola[495]
Güẕeşte- fitne-cūyuñ yine rūyunda beşāşet yoḳ

9 Ḳumāş-ı nev- ẓuhūr-ı maʿrifetden şimdilik Ṣābit
Bulunmazsa Ḥalep tamġası İstanbul'da raġbet yoḳ

---

[492]dilberin: tāzesin(Karacan, G.205, s.452).

[493] Divandabu beyit bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir(Karacan, G.205, s.452).

[494]letāfet:ḥālet (Karacan, G.205, s.453).

[495] Bu beyit divanda yer almamıştır(Karacan, G.205, s.453).

400

[82b]

Lügātī

Mefâʿîlün Mefâʿʿlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Gidermez dīdeden eşkim ḫayāl-i ḳadd-i dil-dārı
İder mi āb-ı zāyil-i sāye şimşād-ı gül-zārı

2 Yem-i luṭfı ābdır rūyı intiẓārım …
İder … … … …

3 Yüzümden … …
… … … …

4 … … … … …
Ki oldur tūtiyā-yı dīde-i ʿuşşāḳ ı ġam-kārı

5 Ruḫın vaṣf eylemekdür kārı ol mepārenüñ daʾim
Kelimat … … … eşʿārı

401

Şābit Efendi

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Ayaġın çekdi bezme ġayrı ol ġonce-fem[496] gelmez
Elden[497] gelse bir dāmānın öpsem gel disem gelmez

[496] gonce-fem: gül-gonca-fem (Karacan, G.146, s.423).

[497] elden: elümden (Karacan, G.146, s.423).

2 Bozulmuşdır gibi fısḳiyye-i feyżüñde mecrāsı
Niçün ḥavż-ı derūndan dīdeye āb-ı nedem gelmez

3 Göñülden vehmi ḳaldur sāḳiyā rıṭl-ı girān-āsā
Ayaḳ baṣmaz bu bezme şaḥne-i bed-ḫoy-ı ġam gelmez

4 Ocaġuñ eskisiyüm ben de varduḳça ḫarābāta
Niçün sāḳīler istiḳbālüme birḳaç ḳadem gelmez

5 Pey-ā-pey seng-i ġadr itmekden özge cām-ı ümmīde
Elüñden bir hüner ey aḫter-i çarḫ-ı sitem gelmez

6 Yine Māhir Efendi semtine peyrevlik itmişsin
Bu şiʿr-i dil-pezīrüñ **Ṣābitā** yārāna kem gelmez

402

[83a]

Ġazel-i Ṣābit

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Dendān-ı raḫne-dārı ki cevher miṣālidür
Çıḳmış Gedik Muḥārebesinden Celālidür

2 Memnūn idük vücūdını ḳaldursa rūzgār
Ṭurreñ ki bu kişverüñ sebeb-i iḫtilālidür

3 Yatduḳça ḫˇāb-ı nāza o naḫl-ı ser-āmedüñ[498]
Ḳaddi serāy-ı vaṣla döşenmiş nihālidür

[498] naḫl-ı ser-āmedüñ: serv-i revān hemān (Karacan, G.120, s.410).

4 Fikr eyledükçe laʿl-i şeker-ḫand-i nāzuñı
Sīnem nebāt-ḫāne-i Mıṣr'uñ ḫayālidür

5 Maḥrem degilse şeyḫe görünmek ḥarām olur[499]
Beyt'ül-ʿineb ki pīr-i muġānuñ ḥelālidür

6 Būy-ı vefā ümīd olunur gel bu bāġda
Āl-i Muḥammed'üñ gül-i bāġ-ı cemālidür

7 Ṣābit ne deñlü dil-siyeh-i cürm iseñ yine[500]
Ümmīdimüz Muḥammed ü Aṣḥab u Alī'dür

403

Ġazel-i Lehu

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Görünce ḫār-ı hezārı dikenler[501] üstünde
Ḥużūra yatdı firāş-ı gül-i ter üstünde

2 Fesāne-ḫᵛānī-i bülbül ḳuş uyḫusu diyerek[502]
Uyutdı şāh-ı güli tāze pister [üstünde]

3 Hezār bāl ü perin ferş idüp ʿarūs-ı güle
Yaturdı ḳuş tügi[503] āgende minder üstünde

---

[499] ḥarām olur:ḥarāmdır. (Karacan, G.120, s.410).

[500] yine: n'ola (Karacan, G.120, s.410)

[501] görünce ḫār-ı hezārı dikenler: hezārı ḫār görüp nevk-i ḫançer (Karacan, G.298, s.501)

[502] Divanda 3. beyit olarak geçmektedir (Karacan, G.298, s.502).

4 Melāḥatuñ pirelendi yiri ẓuhūr ideli
Ḳarınca ayaġı ḥaṭ-ı rūy-ı dilber üstünde[504]

5 Didim ki çölmegi bulmuş ḳapaġınŞābit[505]
Görünce cāmı ḫum-ı rūḥ-perver üstünde

404

[83b]

Ġazel-i Şehrī

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Neşāṭ-ı sāġarı laʿl-i leb-i ter üstünde
Görünce ḥaḳ-ı naẓarım ḳaldı sāġar üstünde

2 Fiġānabaşladı daldan dala düşüp bülbül
Görünce ḫārı gülüñ dal-ı ḥançer üstünde

3 Bu şeb o cān ḳuzusı geldi câme ḫˇābımda
Raḳīb-i seg ürerek ḳaldı minder [üstünde]

4 Uçurdı rāḥatını mürġ-i dil havālandı
Ḥużūrı var idi gīsū-yı dilber üstünde

5 Ḫırāş-ı ḫārı görüp rūy-ı gülde ey Şehrī
Hezār-ı ḥançere düşdi dikenler üstünde

---

[503] tügi: yüni (Karacan, G.298, s.502)

[504] Divanda 2. beyit olarak geçmektedir (Karacan, G.298, s.502).

[505] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Zihām-ı şifteden bir kızıl ḳıyāmetdür
Efendi ḳan oluyor laʿl-i ahmer üstünde(Karacan, G.298, s.502).

405

Ġazel-i Necātī

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Duḫān-ı āh ile oldum şerer gibi raḳḳāṣ
Sirişk-i çeşmiyle oldum güher gibi ġavvāṣ

2 Bu āh ile çıḳışursam bu yaşı nişliyeyüm[506]
Yuḳarı ḳursam is olur aşaġı ḳursam paṣ

3 Ḫalāṣ olmadı dil ḳayd-ı bend-i zülfüñden
Ḫaṭuñdan oḳudı biñ kerre sūre-i İḫlāṣ

4 Ṣuçun bilüp düşer ayaġa zülf-i fettānıñ
ʿAzīz başuñ içün eylük eyle fitneyi baṣ

5 Ne üzülür ne kesilür ṣaçuñla zülfüñden[507]
Gerek buġazla **Necātī** ḳuluñ begüm gerek aṣ

406

[84a]

Ġazel-i Rāşid

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefāʿîlü Fâʿilün

1 Ṣıḥḥat refīḳ-i rāh-ı misāfir degül midür
Bürhān bu müddeʿāya vesāfir degül midür

[506] nişliyeyim: nice ideyin (Tarlan,G255,.s.301)

[507] zülfünden:ġamzenden (Tarlan,G255,.s.301)

2 Medlūl-ı vażʿ ḳāʾide-i iştiġāl[508] iken
Kibrüñ kibāra nisbeti ẓāhir degül midür

3 Ḫaşmına ehl-i ʿacz idemezse muḳāvemet
Tertīb-i inkisāra da ḳādir degül midür

4 Olsa ʿaceb mi sāl ʿibāret-i füṣūldan
Sermāye-i vücūd ʿanāṣır degül midür

5 Olsun mı dil firifte-i zīnet-i vücūd
Dūş-ı ferāġa şāl u ʿaba bir degül midür

6 Ey dil-i nişāb-ı ʿāḳıbet-endīşī-i umūr
Evvelde fikr-i ġāyet-i āḫir degül midür

7 Zāhid ḳo ṭaʿn-ı bī-mezeyi **Rāşid**'e şaḳın
Nūş-ı mey itmesün dime şāʿir degül midür

407

Ġazel-i ʿĀṣım

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Ancaḳ saña mı ey dil-i divāne doḳındı
Çoḳ ḫāṭıra ol ṭurrede bu şāne doḳundı

2 Yoḳ tende ḳarāruñ var ise gūşıña ey dil
Bang-ı ḫaber-i vuṣlat cānāna doḳındı

[508] iştiġal:iştiḳāḳ (Biltekin, G.LXXXIV, s.282)

3 Ṣad reşk-i ḥased ḫāk-ı reh-ı kūyıña cānā
Pāmāluñ olup ol ser ü imāna doḳındı

4 Tīr-i mezeden āh-ı derūn itmeyelüm mi
Rikden geçüp ey ḳaşı kemān cāna doḳındı

5 Bī-hūde degül çīn-i cebīni yine yāruñ
Āhım var ise zülf-i perişāna doḳındı

6 Āteş gibi yaḳsa n'ola her ḳaṭresi ʿĀṣım
Bu eşk-i revān sine-i sūzāna doḳındı

408

[84b]

Ġazel-i ʿĀrif[509]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Seng-i sitemi başa degül cāna doḳındı
Ḥāṭır-şiken oldı bize cānāna doḳındı

2 Sür ṣafḥa-i ruḫsārına daḫl eyleme zāhid
Kāfirdür o kim muṣḥaf-ı ʿOs̱mān'a doḳındı

3 Fermān-ber-i ġayr oldı daġıdur ʿadlüñ
ʿİfrīt-i cihān mühr-i Süleymān'a doḳındı

4 Dūn-ḫāne-i aġyāra şitāb ile giderken
Ol şuḫ-ı cihān baña ẓarīfāne doḳındı

[509] Reisü'l-Küttab Ârif Bey Divanında bu gazel yer almamıştır. (M.Ü. İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi, 1959)

5 Hiç āh-ı derūnun eṣer itmez dime cānā
Ol dūd-ı siyeh çarḫ-ı girec-ḫāne doḳındı

6 Bir ṭurfe ḥayāl oldı ki gitmez naẓarumdan
Çeşmüm yine bir āfet-i devrāna doḳındı

7 Dest-bürde-i ruḫsārı iken biz o perīnüñ
Engüştümüz ol zülf-i perīşāna doḳındı

8 Bir bildigüñ olsa doḳınan ey dil-i şeydā
Bilmem ne sebebden bize bī-gāne doḳındı

9 ʿ**Ārif** bilürüz mīve-i vaṣluñ ṭalebinden
Ancaḳ ṭamaʿ-ı ḫāmı zenaḫdāna doḳındı

409

Müfred

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḳāmetüñden ḫāke sāyeñ düşdügün görüp oḳur
Sidreden rūḥu'l-ḳuds *yā leyte küntü türāb*

410

[85a]

Ġazel-i Fehīm[510]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Bir ḥayāt içün ḳażā bilmem ne nāz eyler baña
Ben şehīd-i ġamzeyem ʿİsī niyāz eyler baña

[510] Üzgör, G.VI, s.312

2 Bī-tekellüf maḥrem-i ḥalvet-serā-yı ġamzeyem
Çeşm-i şūḫ-ı dilberān ifşā-yı rāz eyler bana

3 İstemez kālā-yı ḥüsni ola tārāc-ı nigāh
Bürde-i zülfüñ anuñçün nīm-bāz eyler bana

4 Seng-i miʿyār-ı cünūnam ben ki ṣarrāf-ı ḫıred
Feyż-i temyīzümle ʿarż-ı imtiyāz eyler bana

5 Ṣād-ı istiġnā-sipāham ben **Fehīmā** çarḫ-ı dūn
Ḫavf ile biñ dürlü vażʿ-ı dil nevāz eyler bana

411

Ġazel-i Nā'ilī[511]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ṣād-i vuṣlat niçün taḥmīl-i nāz eyler bana
Rind-i ṣādī-düşmenim ben ġam niyāz eyler bana

2 Nā-ümīd ol ḥaste-i cān-der-gulūyum kim ḳażā
Baḫt-ı bīmārı ṭabīb-i çāre-sāz eyler bana

3 Bir dil-i bī-tāb ile biñ ġamzeye āmādeyim
Ey diyen ḥükm-i ḳażādan iḫtirāz eyler bana

4 Baḫt-ı pür-āzāruñ eylerse telāfisin yine
İltifāt-ı ġamze-i ḫāṭır-nevāz eyler bana

[511] İpekten, G.3, s.157

5 Eylemem mażmūnuna Cibrīl'i maḥrem **Nā'ilī**
Ġamzeler kim fitneden ifşā-yı rāz eyler baña

412

[85b]

Ġazel-i Ṣabrī

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Mümkin mi cām-ı ʿaşḳ ile mestāne olmayam
Ḳābil midür görem seni dīvāne olmayam

2 Lāyıḳ mı devr-i gül ola cām içmeyem müdām
Āşıḳ olam da sākin-i mey-ḫāne olmayam

3 Bir şemʿ-i dil-furūz-ı melāḥat mi var ki ben
Yanup yaḳılam[512] aña pervāne olmayam

4 ʿAḳl ile āşinālıġı terk itmek isterüm
Ḳaṣdum budur ki ʿasḳ ile bīgāne olmayam

5 **Ṣabrī** gibi revā mı gecem nūş-ı bādeden
Sāʿir olam da nāzuk u rindāne olmayam

413

Ġazel-i Miṣālī

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Ḫāne-i sürḫ-i kebūd içre nihāndur ḥançerüñ
Ṣan şafaḳ içre hilāl-i asumāndur ḥançerüñ

[512]yaḳılam: yaḳılmayam (Çeçen, G.137, s.400)

2 Āsumānda māh-ı nev deryāda māhı ḫavf ider
Māhdan māhīye dek ḥükmi rev ider ḥançerüñ

3 Teşne diller gördügi demde n'ola cān virseler
Bir güzel belden çıḳar āb-ı revāndur ḥançerüñ

4 Şöyle küçügündür ki ḳanda yatdugın bilmez şehā
Ġamze-i mest-i müdāmuñdan nişāndur ḥançerüñ

5 Ṭatlu dillerle **Miṣālī**'nüñ girüpdür göñlüne
Güyiyā bir dilber-i şīrīn-zebāndur ḥançerüñ

414

[86a]

Ġazel-i Nesīmī

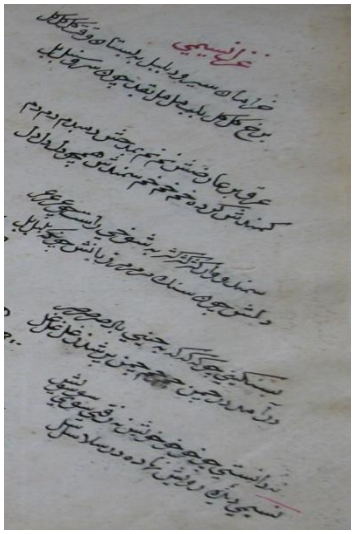

415

Ġazel-i Nevʿī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Viṣāle vaʿde itmişdi ferāmūş eyledigitdi
Meded rūḥ-ı revānum ölmedin gel vaʿdemüz yetdi

2 Eger güldür eger ḥār-ı cefā redd eylemez ʿāşıḳ
Hemān luṭf eyle ey ġonca göñülden her ne kim bitdi

3 Bizümle ṣūretā olduñ mülāyim vaʿdede ammā
Dirīgā ey gül-i ter ḫār u ḫasler ḳavli berkitdi

4 Viṣāle irmez imiş ʿāşıḳ-ı bī-sīm olan bildük
Ḳapuñda aġlayu aġlayu cānā işümüz bitdi

5 Oḳuyup yanuña ṭutsañ[513] yaraşur anı
Senüñçün kendüsin illerde **Nevʿī**dāsitān itdi

416

[86b]

Ġazel-i Nāʿilī[514]

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefāʿîlü Fâʿilün

1 Kūyuñda nāle kim dil-i müştāḳdan ḳopar
Bir naġmedür hicāzda ʿuşşāḳdan ḳopar

[513]tutsan: tutsan el üzre (Tulum,G.526, s.397).

[514] İpekten, G.73, s.187

2 Aç ḥoḳḳa-i dehānuñı nāz ile nuṭḳa gel
Bir pāre zaḫm-ı cāna o tiryāḳdan ḳopar

3 Ḫāmūşī-i edeb ki güşāyiş-pezīr olur
Bir göncedür ḥadīḳa-i aḫlāḳdan ḳopar

4 Olmaḳda nev-be-nev ḫışım-ārā o ġamzeler
Fevc-i sipāh-ı fitnedür āfāḳdan ḳopar

5 Derkār olur telāṭum-ı deryā-yı iştiyāk
Bir mevce o cebhe-i berrāḳdan ḳopar

6 Ben bulmadım görürseñ eger ey ḥakīm sen
İnṣāf ṣafḥasın bu nüh evrāḳdan ḳopar

7 Ey **Nā'ilī** semāʿ-künān heft beytine
Seyyāregān-ı çarḫ bu nüh ṭāḳdan ḳopar

417

Ġazel-i Lehu

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Bir mūyu kākülinden o āfet ḳoparmasun
Söyleñ ḳıyāmet üzre ḳıyāmet ḳoparmasun

2 Ġayruñ ki dilde naḳş-ı cemālin görür o büt
Dīvār-ı Kaʿbeden nice ṣūret ḳoparmasun

3 Āheste-rev bulun ki göz açdırmayıp saña
Ḫınḳ-ı felek ġubār-ı küdūret ḳoparmasun

4 Laġzişdür evvelin ḫaṭar-ı nev-süvār-ı cāh
Rām olmadıḳça pāre-i devlet ḳoparmasun

5 Hengām-ı girye ṭut ser-i zülfün ki lengerin
Fülk-i dilüñ telāṭum-ı ḥayret ḳoparmasun

6 Müştāḳ-ı būy-ı feyż bu bāġuñ gün degül
Bergin ḫilāf-ı meşreb-i himmet ḳoparmasun

7 Ḫār olana[515] itsün eşer āh-ı tīşe-kār
Bī-hūde yoḳsa seng-i melāmet ḳoparmasun

8 Dāġında ḳanlu penbeyi laḫt-ı dilüñ ṣanup
Ey **Nā'ilī** o serḫūş-ı naḫvet ḳoparmasun

418

[87a]

Ġazel-i Rüşdī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Meydān bu gün rāh-ı muḥabetde benümdür
ʿAşḳ ola bu meydāna gele ol ki benümdür

2 Başdan çıḳuban baña cihān ʿizzi gerekmez
Maḳṣūd hemān vaṣl o gül-i pirahenümdür

3 O kim bu dilime ol ṣaçı Leyla'ya düşelden
Mecnūn-ṣıfat ṭaġ ile ṣaḥrā vaṭanumdur

[515] ḫār olana:ḫārādilāna (İpekten, G.267, s.272)

4 Her demüm ifkāra benüm düşmeme bāʿiṣ
Lūlū-yı girān-māye-i dürr-i ʿAden'ümdür

5 Hicrüñle helāk oldı muḳarrer baña şāhum
Gördi çeken işte ki bu göñlüñ kefenümdür

6 ʿĀlemde bu gün ḥüsnile iḥsānla mevṣūf
Var ise yine **Rüşdī** o şāh-ı ḥüsnümdür

419

Ṣabrī[516]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Reh-i vādī-i melāmetde ki pūyān idi Ḳays
Geçmege seyl-i ġam u miḥneti ʿuryān idi Ḳays

2 Lāne-sāz-ı ser-i pur-sūzı semenderler idi
Germī-i ʿaşḳ ile bir āteş-i sūzān idi Ḳays

3 Gezdügi yirde ider[517] nāḳa-i Leylā'yı ḫayāl
Neşve-i cām-ı maḥabbetle hadī-ḫān idi Ḳays

4 Geldi Belḳīs-ṣıfat pāyine anuñLeylā
Ḥāṣılı taḫtgeh-i ʿaşḳa Süleymān idi Ḳays

5 Cām-ı ġam her birin itmişdi tamām ey **Ṣabrī**
Ana giryān idi Ferhād ana nālān idi Ḳays

---

[516] Mecmuada der kenara yazılmış.

[517] ider: idüp (Çeçen, G.99, s.369)

420

Ġazel-i Nābī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Her şūḫ ki dil-dāsıne[518] vażʿı bed olsa
İḳbāl idemem vaṣlı ḥayāt-ı ebed olsa

2 Deryūze-gerāndan şuʿarā ekṣer olurdı
Düzdān-ı maʿānīde eger ḳaṭʿ-ı yed olsa

3 Girse elüme rūy-ı ḫaṭ-āverdesi yārüñ
Daʿvā-yı viṣāl itmege elde sened olsa

4 Ben germī-i vaṣluñla ışınmada[519] raḳībüñ
Ḫaḫ-ḥāne-i ümīdi tenūr-ı ḥased olsa

5 Gāhice görürdi[520] eṣerin bir daḫı **Nābī**
Rāḥat bu eḳālīmde resm-i beled olsa

421

[87b]

Ġazel-i Lehu

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Dil-dār olıcaḳ şūḫ-ı mülāyim-ṣıfat olsa
Nāz-ı nemek[521]-i māʾide-i teselliyet olsa

[518]dil-dāsına: dil-dādesine (Bilkan, G. 674, s. 965)

[519] ışınmada: ısınsam da (Bilkan, G. 674, s. 966)

[520] görürdi: görürdük (Bilkan, G. 674, s. 965)

[521]nāz-ı nemek: nazı nemek(Bilkan,G.677, s.967)

2 Tevbe bulamazdı araya girmege fırṣat
Ruḫsāre-i ḫūbāna naẓar maʿṣiyyet olsa

3 Dil virmez idi dīde-i bīmārına yārüñ
ʿĀṣıḳda eger dāʿiye-i ʿāḳıbet[522]olsa

4 İtmezdi vefā aldugı naḳd-i dil-i ʿuṣṣāḳ
Ebrūlarınuñ küştelerinden diyet olsa

5 Olmazdı girih-beste ḫam-ı gīsū-yı ʿişyān[523]
Meṣṣāṭe-i lebşāne-zen-i maʿderet olsa

6 Sāyemde bile ẓāhir olur leẕẕet[524]-i vuṣlat
Maʿcūn-ı vefā vāsıṭa-i taḳviyet olsa

7 Pervāzdan inmezdi yire ṭāʾir-i devlet
Sermāye-i rıfʿat şeref-i maʿrifet olsa

8 Cismüñ yeter ālūde-i çirk-i güneh ittük
Cāme lekeden ḫıfẓ olunur ʿāriyet olsa

9 **Nābī** ne ṭurur mevc-i yem-i faẓl-ı İlahī
Aʿmāl-ı ḫalāyıḳ sebeb-i maʿrifet olsa

---

[522]ʿ āḳıbet: ʿāfiyet (Bilkan, G. 677, s. 968)

[523]ʿ işyān: ḫūbān (Bilkan, G.677, s. 968)

[524] leẕẕet :neşʾe (Bilkan, G.677, s. 968)

422

Müfred-i Lehu

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

Açdum metāʿ-ı rāzumı bir terzī şūḫuna
Çoḳ ölçdi biçdi gördi kim olmaz teyelledi[525]

423

Neşātī[526]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Şuʿle-i āh ile kim bādiye puyān idi Ḳays
Āteş-endāz-ı reh-i ḫār-ı muġaylān idi Ḳays

2 Herze-gerd-i reh-i ġam-ḫāne ber-endāz-ı belā
Ḥāṣılı ʿışḳ ile bir bi-ser ü sāmān idi Ḳays

3 Bir ʿaceb ḥālet-i pür-zevḳ getürmişdi ele
Dāʾimā deşt-i maḥabbetde ḫurūşān idi Ḳays

4 Bāl-ı murġān-ı belā per-i külāhıydı anuñ
ʿĀlem-i ʿışḳda bir başına sultān idi Ḳays

5 Ḫāne-i ṣabrı **Neşāṭī** gibi itmişdi ḫarāb
Şuʿle-i āh ile kim bādiye-puyān idi Ḳays

[525] gördi kim olmaz teyelledi: gördi ki çıḳmaz tenükledi (Bilkan, M. 67, s.1262)
[526] Ṣavran, G.57, s.120

424

[88a]

Rüşdī[527]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 ʿAşḳla gerçi vaṭan-ı gīv-i beyābān idi Ḳays
Şehr-i endīşede Leylā ile pūyān idi Ḳāys

2 Bī-ḳarār olsa n'ola ṣarṣar-ı miḥnet-i ġamla
Deşt-i hāmūnda bir gird-i perişān idi Ḳays

3 Çü yapsa żaʿafla cismin gören eylerdi ḫayāl
Lāne-i mürġ-i serinde nice pinhān idi Ḳays

4 Vaḥşet-āver idi sevdā-yı miḥnet o ḳadar
Sāyesinde bile her yerde girizān idi Ḳays

5 Ne ʿaceb olsa pirahene ser ü pā ey **Rüşdī**
Şuʿle-i āteş ile deşt ü giribān idi Ḳays

425

Neylī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Rūyına mihr-i cihān dirler idi gerçek imiş
Ḥüsnine reşk-i bütān dirler idi gerçek imiş

[527] Der kenara yazılmış.

2 Ṭarz-ı reftāruñı seyr eylemeden bilmez idim
Ḳaddüñe serv-i revān dirler idi gerçek imiş[528]

3 ʿĀşıḳ-ı ḫaste-dile luṭfuñ[529]ider feyż-i ḥayāt
Lebüñe māye-i cān dirler idi gerçek imiş

4 İʿtimād itmez idüm[530] görmeden ol ḥūr-veşi
Kūyına bāġ-ı cinān dirler idi gerçek imiş

5 Böyle nev-ṭarz imiş eşʿārı meger **Neylī**'nüñ
Şāʿir-i tāze-zebān dirler idi gerçek imiş

426

Ṣābit[531]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Olmuş ol pādişeh-i ḥüsne muḳarreb sāʿat
N'ola ger ʿaḳreb ile olsa muḳalleb sāʿat

2 Dem-i vuṣlatda münebbih olup īḳāẓ eyler
Ḫˇāb-ı ġafletde olan ʿāşıḳı her şeb sāʿat

[528] Divanda 4.beyit olarak geçmektedir (Uzun, G.81, s. 103)

[529] luṭfuñ:nuṭḳun (Uzun, G.81, s. 103).

[530] idüm: idün(Uzun, G.81, s. 103)

[531] Karacan, G.31, s.366

3 Pāy-ı himmetle sefer-der vaṭan eylerse n’ola
İtmiş esbāb-ı kerāmātı müretteb sāʿat

4 Ṣālik-i nāḳışa beñzer ki tek ü pūde iken
Ḫar-ṭāḥūn gibi bir yirde ṭurur hep sāʿat

5 Dār-ı İslām’da sāʿat başına itmededür
Çāñ çalup nice müselmānı muʿazzeb saʿāt

6 Ṣoḳılur ḳoynına kejdüm gibi yārüñ **Ṣābit**
Görünürse ne ʿaceb çeşmüme ʿaḳreb sāʿat

427

[88b]

Ġazel-i Derūnī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Nedendür ol ṣanem ʿuşşāḳı gördükçe firār eyler
Niçün her bī-nevānuñ kārını feryād u zār eyler

2 Ger ol şeh-bāz iderse māye-i mihr ü muḥabbetdür
Beni ol gül-ʿizāruñ şīvesidür kim şikār eyler

3 Nigāra rāst geldüm dün muḫayyer cāmeler giymiş
Ḫüsni tāc urunmuş başına seyr-i kenār eyler

4 Ṣafāhān u ʿIraḳ’ı seyr iden her büzürg ü kūçek
Gelüp ḳapuñda zīr-efgendeñ olmaḳ iḫtiyār eyler

5 Duʿā kūyuñdurur ol ṣenā ḫ̆ānuñ durur şimdi
Derūnī her ne āġāz eylese anda ḳarār eyler

428

Ġazel-i Ġubārī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Naḳş idelden[532] Ḥaḳ hilāli ṭāḳ-ı mīnā üstine
Görmedim ebrū ben ol ebrū-yı ġarrā üstine

2 Kātib-iḲudret kitāb-ı ḥüsnüñ üzre[533] ḳaşuñı
Rāy-ı ġarrādur ki yazmış ʿayn-ı raʿnā üstine

3 Yā ḳaşuñ rādur ḳamer altında ey māhum benüm[534]
Nūndur yāḫ̆ūd yazılmış nūr-ı zībā üstine

4 Ol[535] hilāl ebrūnuñ üstünde ṣüreyyā[536] beñlerüñ
Ḥarf-ı ṣādur[537] fi'l-meṣel rā-[538]yı ṣüreyyā üstine

---

[532]idelden:iden (Filiz Kılıç (2010*).* Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*,* İnceleme-Metin. C. 3*.* İstanbul: İstanbul Araştırmaları Ens. Yay. 1616-17)

[533]üzre:içre(Filiz Kılıç (2010*).* Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*,* İnceleme-Metin. C. 3*.* İstanbul: İstanbul Araştırmaları Ens. Yay. 1616-17)

[534] Tezkirede 2. beyit olarak geçmektedir(Filiz Kılıç, (2010*).* Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*,* İnceleme-Metin. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Ens. Yay. 1616-17).

[535]ol:şol (Filiz Kılıç (2010*).* Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*,* İnceleme-Metin. C. 3*.* İstanbul: İstanbul Araştırmaları Ens. Yay. 1616-17)

[536]ṣüreyyā:perişān(Filiz Kılıç (2010*).* Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*,* İnceleme-Metin. C. 3*.* İstanbul: İstanbul Araştırmaları Ens. Yay. 1616-17)

5 Ey **Ġubārī** yā ḳaşını zülfi ilüp çekmesün
Kimse toz ḳondurmaz ʿālemde ol yā üstine[539]

429

Fāmī[540]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Nā-tüvān idi eger ḫaste-i ḥarmān idi Ḳays
Yoḳdur vādī-i ġamda niçe pūyān idi Ḳays

2 Nāḳışāt ile niçün ülfet eger ʿāḳil idi
Tek bīgānesi bir bī-ser ü sāmān idi Ḳays

3 Gelmeye şerha her yere eczā-yı dili
Ġam-ı Leylī ile tā öyle perīşān idi Ḳays

4 Cīş-i ġam sīne-i nālīdesi ṭabl-ı āhı ʿilm
ʿAşḳ iḳlimine derd-i āhla sultān idi Ḳays

---

[537] ḫarf-ı şādur: noḳṭalardur(Filiz Kılıç (2010*).* Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*,* İnceleme-Metin. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Ens. Yay. 1616-17)

[538]rā:sā(Filiz Kılıç(2010*).* Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*,* İnceleme-Metin. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Ens. Yay. 1616-17)

[539] Tezkirede bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Bu ḳadar faḳr u felāketle bir altun vireyin
Kim nazīre dir ise bu şiʿr-i ġarrā üstine (Filiz Kılıç (2010*).* Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*,* İnceleme-Metin. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Ens. Yay. 1616-17)

[540] Mecmuada der kenara yazılmış.

5 Fikr-i laʿl ü ruḫ-ı Leylī'ydi viren tāb aña
Yoḳsa **Fāmī** gibi bir bī-dil ü bī-cān idi Ḳays

430

[89a]

Ġazel-i Ṣābit

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Üftādeñem ey serv-i revānum diye düşdüm
Düşmezdi[541] bu söz ġafletiyle söyleye [düşdüm]

2 Ġam[542]-ḫāne-i ʿaşḳuñda ḳayup pāy-ı ṣebātım
Endīşe-i ṣahbā-yı lebüñle meye düşdüm

3 Bir neyzene üftāde olup dāʾire der-kef
Āşüfte maḳāmında hevā-yı neye[543] düşdüm

4 Gögsüñde bir imānı bütün yārı düşürdüm
Bir gül gibi berrāḳ güzel sīneye düşdüm

5 Mirātda ḥüsnün görüp ol māh dimez mi
ʿAḳlum gideyor ḳaldıruñ āyīneye düşdüm

[541]düşmezdi: düşmezdüm (Karacan, G.249, s.476).

[542] ġam: ḫum(Karacan, G.249, s.476).

[543]ney: mey (Karacan, G.249, s.476).

6 **Ṣābit**ḳalemümle hünerüñ kānını buldum
Bir cevheri çoḳ māyeli gencīneye düşdüm

431

Ġazel-i ʿUlvī[544]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ḥasta cāna ḥālet-i mevt irdi cānān bī-ḫaber
Bir devāsız derde düşdüm ḥayf Loḳmān bī-ḫaber

2 Giryeden aġāz-ı çeşmim zülfüñ özler cān daḫı
Merdümi aldı ve çıḳdı çeşm-i giryān bī-ḫaber

3 Cān-ı zenaḫdānında ḳaldı ḥaste-dil ḥayretdedür
Düşdi Yūsuf çāha ammā pīr-i Kenʿān bī-ḫaber

4 Ṣarılup çıḳdı dıraḫt-ı ʿömrüme mār-ı ecel
Āşiyān-ı tende yatur bülbül-i cān bī-ḫaber

5 **ʿUlvīyā** ġurbetde ḳaldum bī-kes ü tenhā olup
Cümle yārān ġaflet üzre cümle düşmān bī-ḫaber

[544] Derzi-zāde Ulvi Divanında bu gazel yer almamıştır(Çetin, 1993)

432

[89b]

Cāmi

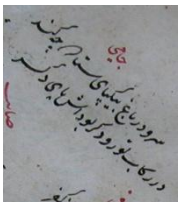

433

ʿÖrfī

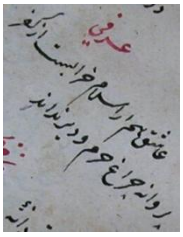

434

Ġazel

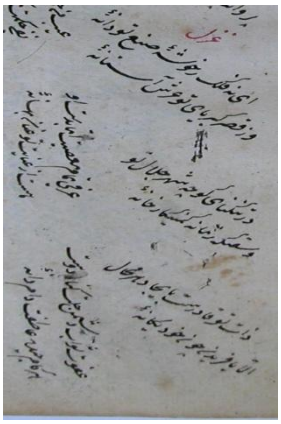

435

Ḥāfıẓ

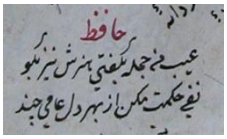

436

Ṣāib

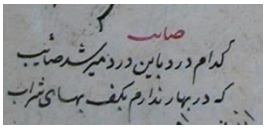

437

Bedaḫşī

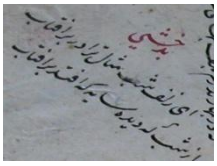

438

Hilālī

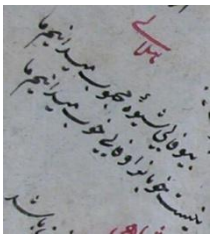

439

Emīr Şāhī

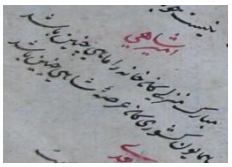

440

Şeyḫ Saʿdī

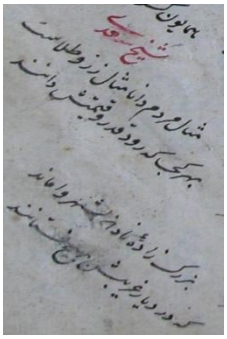

441

[90a]

Li Ḥażret-i Şems-i Tebrīzī Ḳudduse sirruhu'l-ʿazīm

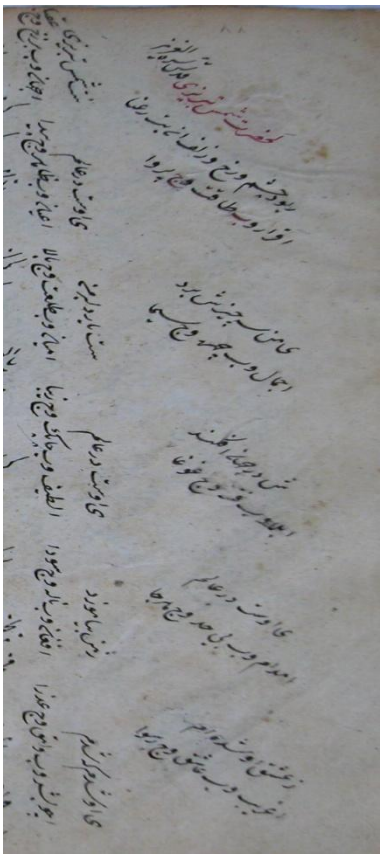

442

Reşīd

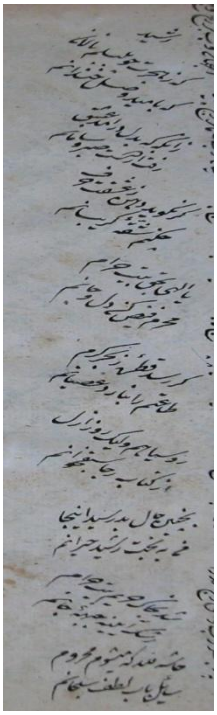

443

[90b] Lāmī

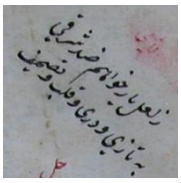

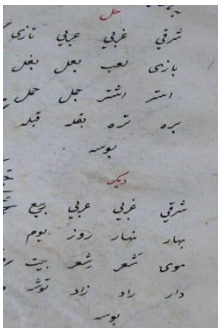

444

Necātī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Gönlüme zülfüñ durur dām-ı belā
Cānuma ʿaşḳuñ[545] durur ʿayn-ı ʿanā

2 Ey gamet ender dilem cāyī gereft
Der cihān cüz ü neyābī nīk cā

3 Ente mahbubü'l-ḳulubü'l-ʿārifīn
Ente maḳṣūdu'l-ḳulūbü'l[546]-aṣfiyā

4 Cennet içre Sidre-veş Ṭubā ḳadüñ
Başdan ayaġa görinür müntehā

5 Ey hayâl-i mihr-i ruḫsār-ı mehet
V'ey cemāl-i cān-fezâyet dil-güşâ

6 Żāke ʿayşī ḳalle sabrī yā Ḥabīb
Żāʿe ʿömrī māteḳalbī fī'l-hevā[547]

---

[545] ʿaşkuñ: çeşmüñ (Tarlan, G.13, s.156)

[546] maḳṣūdu'l-ḳulūbü'l: maʿşūḳu'l-fuadu'l (Tarlan, G.13, s.156)

[547] Divanda bu beyitten sonra aşağıdaki beyit gelmektedir:

Ahum odundan olur mūm āhenin
Ḳatı göñlüne senüñ gelmez ḳaya(Tarlan, G.13, s.156)

7 Derd-mend ol ey **Necātī** derd-mend
Derdlü olmayınca olunmaz devā

445

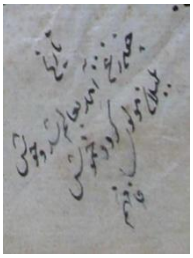

446

Maḳlūb-ı Müstevi

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

1 İlahi laʿl durur laʿl-i belā
Odur o rūḥa ḥūr-vār devā

2 Ḫoş kelāmuñ kemālüñ şūḫ
Aşinā ʾ-i leʾālī inşā

3 Şu rūḫ-ı bāl āl-ı āb-ı ḫurūş
Āteş-i zāhibü bahār şitā

447

[91a]

Ḳıṭʿa-i Tīġī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Ey göñül ṣaḥn-ı çemende leb-i deryā seyrin
Bir ṣanemle ide gör kām alasuñ dünyādan

Yoḫsa bir dişleri dür ḳāmeti serv olmayacaḳ
Ne biter ṣaḥn-ı çemenden ne çıḳar deryādan

448

Ḳıṭʿa-i İbn-i Kemāl

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Beyża-i zāġı ḳosañ ṭāvūs-i ḳudsī altına
Cennet-i ḫuld birin içre aña yir eyleseñ

2 Mīve-i cennetle āb- Kevṣer ile besleseñ
Zāġdır peydā olan biñ dürlü tedbīr eyleseñ

449

Müfred

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Niyeti yārüñ nedür kim cümle ḳılmış ṣalā
Bir müʾezzīn dilberi ʿuṣṣāḳa ḳalḳmış ḳāmete

450

Li- Ṣābit

Feʿilâtün Feʿʿlâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Beni hummā-yı ġam u firḳati[548] çoḳ incitdi
Ṭutsam ol şūḫı biraz örselesem incitsem[549]

2 Uñma bitme dir iken ṣāʿiḳa-i naʿra[550]-i āh
Dāne-i eşk ʿaceb der mi ki uñsam bitsem[551]

3 Tā leb-i ḥavżda varup durmada[552]olserv-i revān
Bir uṣūl ile geçüp ardına ṭutsam[553] itsem

4 N'işlesem bu dil-i bī-māreye[554] bilmem n'itsem
Zehr ise işledemez zaḫmuma merhem itsem[555]

5 Bu ḫarābātda **Ṣābit** olamam sulṭānum
Dil-i virānumı yāpsañ da yıḳılsam gitsem

---

[548]firḳat: mihnet (Karacan, G. 242, s.472)

[549] Divanda 2. beyit olarak geçmektedir (Karacan, G. 242, s.472).

[550] naʿra:āteş (Karacan, G. 242, s.472)

[551] Divanda 4 beyit olarak geçmektedir (Karacan, G. 242, s.472).

[552]varup durmada :ṭurmuş varup (Karacan, G. 242, s.472)

[553] ṭutsam:ṭoḳınsam(Karacan, G. 242, s.472)

[554]dil-i bī-māreye: dil-i ḫasteye (Karacan, G. 242, s.472)

[555] Divanda ilk beyit olarak geçmektedir(Karacan, G. 242, s.472)

451

Müfred[556]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Mū miyānuñ hevesi şöyle żaʿīf itdi teni
Bir ḳıluñ ardına siñsem göremez kimse beni

452

Müfred-i Riyāżī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Ḥüsn-i ḫaṭ ile yazup vaṣf-ı ruḫ-ı dil-dārı
Çehresi vaṣfını çarpışdıralım aġyāruñ

[556] Sabit Divanında bu müfret ile karşılaşılmamıştır (Karacan, 1991)

453

[91b]

Münācāt-ı Ḥażret-i Mevlānā

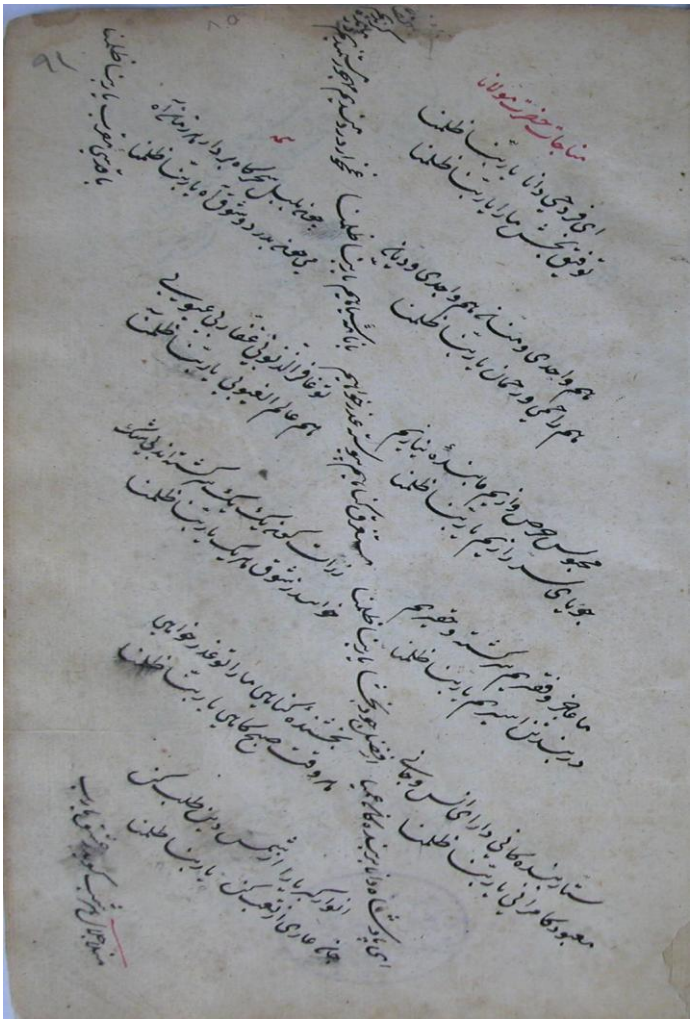

454

[92a]

Ġazel-i Ẕātī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Seḥer dil-i bülbüli gördüm uçar āheste āheste
Meger sen ġoncaya rāzın açar āheste āheste

2 Geçüp bu ḫāne-i dilden ġamuñ ʿaskerleri her dem
Biḥamdillah ki bu kevnden geçer āheste āheste

3 Ḳatı maġrūr olup ṣaḳın aġlatma ʿuşşāḳı
Güzelligüñ pāy-dār olmaz geçer āheste āheste

4 Ḳaşuñla çeşmüñ ey dilber uraldan bağrıma yara
Bu çeşmüm ḳanlı yaşını ṣaçar āheste āheste

5 Bu **Ẕātī** nār-ı hicrüñden ciger ḳanın şarāb itmiş
Oturmuş ġam bucāġında çeker āheste āheste

455

Ġazel-i Cemʿī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 Ḫalvet-gede-i ʿāşıḳ-ı nālāna gelür mi
Ol ġamzesi ḳāfir ʿaceb imāna gelür mi

2 Yād illere düşdüm nice eyyāmdur āyā[557]
Pürsīden-i dil ḥāṭır-ı cānāna gelür mi

3 Luṭf eyle ṣabā baña bir aġız ḫaber eyle
Ol ġonca-dehen seyr-i gülistāna gelür mi

4 Sāḳī ne dise cümle elinden gelür ammā
Bir cān[558] ile gör meclis-i yārāna gelür mi

5 Şemşīr-i zen-i ṭabʿuñı ey **Cemʿī** bilürken
Aʿdā-yı cedel yine[559] bu meydāna gelür mi

456

[92b]

Cemʿī[560]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Dehr geldikçe fürūġ-ı mihrile mehden firāġ
Sen uyar şām u seḥer bencileyin yüz biñ çerāġ

[557]Divanda bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir (Koparan, G.147, s.368)

[558]cān:cām(Koparan, G.147, s.368)

[559]yine:pīşe (Koparan, G.147, s.368)

[560] Cem'i Divanında bu şiirle karşılaşılmamıştır (Koparan,1995).

2 Āfitāb-ı [ṭalʿatuñ] cānā [zevāle] ermesün
Māh-ı [tābānsuñ] Ḫüdā [eksikligüñ] göstermesün

3 Eyleyüp evc-i ʿalāda gün gibi dāʾim mekān
Devlet ü iḳbāliyle ol kām-baḫş-ı kām-rān

4 Āfitāb-ı ṭalʿatuñ cānā zevāle ermesün
Māh-ı tābānsuñ Ḫüdā eksikligüñ göstermesün

457

Ġazel-i Nāʾilī[561]

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Ehl-i dile ṭoḳunma kim āzārı ṣaḫt olur
Nerm olsa ḫāk her ne ḳadar ḫārı ṣaḫt olur

2 Aldanma reng-i rūyına ey ḫām-ı dest-i az
Naḫl-i ḫadīḳa-i emelüñ bārı ṣaḫt olur

3 İtmez raḳīb-i dîve eṣer-i āh-ı tīşe-kār
Kāfir bināsıdur der ü dīvārı ṣaḫt olur

4 Olmaz güşāde girye ile kārı ʿāşıḳuñ
Ḳan aġladıḳça ʿuḳde-i efkārı ṣaḫt olur

[561] İpekten, G.49, s.176

5 Dilber ne deñlü nāzik ü nerm olsa ol ḳadar
Sūdāgerān-ı ʿaşḳ ile bāzārı ṣaḫt olur

6 Ḥikmet bu kim daḳīḳa-şināsān-ı encüme
İtmez felek müsāʿade her kārı ṣaḫt olur

7 Olma firīb-ḫūrde-i iḳbāl-i rüzgār
Ey **Nāʾilī** ṣaḳın hele idbārı ṣaḫt olur

458

[93a]

Muʿaşşer-i Fehīm[562]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

I

1 Ey nigāh-ı ġażabı mest-i mey-i naḫvet-i nāz
Ġamze-i sāḳī-i cām-ı ecel-i ehl-i niyāz

2 Ey furūġ-ı ruḫ-ı ḫoy-gerdesi ḫūrşīd-güdāz
Vey leb-i nādire gül-berg-i gül-i gülşen-i nāz[563]

3 Ḳorḳaram rāzumı fāş ide o çeşm-i ġammāz
Āşinā oldı dile ġamze-i peykāne- nevāz

4 Şeb-i hicr ü ġam-ı zülf ü dil-i sevdā-pervāz
İḫtiyārı degül āh eylersem dūr u dırāz

---

[562] Divanda Terkib-i Bend başlığı altında verilmiştir. (Üzgör, Terkib-i Bend IV, s.26)

[563] nāz:rāz (Üzgör, Terkib-i Bend.IV, s.264)

5 Āh idersem n'ola sevdāñla dolmuş göñlüm
Ḫaberüñ yoḳ ki senüñ ʿāşıḳuñ olmuş göñlüm

II

1 Ḥüsnüñ evvel baḳışumda beni itdi meftūn
Āḫirü'l-emr bu sevdāñ ile oldum Mecnūn[564]

2 Doldı tā derd-i muḥabbetle derūn-ı bīrūn[565]
Eyledi sāḥir çeşmüñ bañā biñ mikr ü füsūn

3 Gördüm[566]oldum elem-i ʿaşḳuñ ile zār u zebūn
Şerbet-i luṭf ile derd-i dilüm itdüñ efzūn

4 Başladı zehr-i sitemle dilimi itmege ḫūn[567]
Zülfüñ itdi dilimi silsile-i cinān-ı cünūn

5 Rūy-ı dil gösterüp itdüñ beni çün dīvāne
Olduñ[568]ey ahū-yı vaḥşī giderek bī-gāne

---

[564] Āḫirü'l-emr bu sevdāñile oldum Mecnūn: Eyledi sāḥir çeşmiñ bañā biñ mikr ü füsūn (Üzgör, Terkib-i Bend IV, s.264)

[565] Doldı tā derd-i muḥabbetle derūn-ı bīrūn: Zülfüñ itdi dilümi silsile-cünbān-ı cünūn(Üzgör, Terkib-i Bend IV, s.264)

[566] gördüm: gördüñ (Üzgör, Terkib-i Bend IV,s.264)

[567] Bu beyit yerine Divanda aşağıdaki beyit geçmektedir:

Ṭoldı tā derd-i muḥabbetle derūn u bīrūn
Başladuñ zehr-i sitemle cigerim itmege ḫūn (Üzgör, Terkib-i Bend IV, s.266)

[568] olduñ: oldum (Üzgör, Terkib-i Bend IV, s.266)

III

[93b]

1 Bī-mürüvvet ne idi ʿarż-ı muḥabbet evvel
Ne idi eyledügüñ luṭf u mürüvvet evvel

2 Niye virdüñ dil-i neẕẕāreye ruḫṣat evvel
Niçün itdüñ dil-i bī-çāreye şefḳat evvel

3 İtmek idi ġarażuñ çünki ferāġat evvel
Ne idi tā bu ḳadar germī-i ülfet evvel

4 Üns idi elde iken şānuña ʿādet evvel
Şāhbāzum yoḳ idisende bu vaḫşet evvel

5 ʿAfv it ḥüsnüñe küstāḫ nigāh itdüm ise
İḫtiyār elde degül girye vü āh itdüm ise

IV

1 Gerçi ben ser-ḫoşı ʿaşḳuñla şarāb itmez idüñ
Āteş-i cevr ile baġrumda kebāb itmez idüñ

2 Evvel āşüfteñe[569] tā böyle ʿıtāb itmez idüñ
Biñ suʾāl eylese bir tünd cevāb itmez idüñ

[569] āşüfteñe:ālüftene (Üzgör, Terkib-i Bend IV, s. 266)

3 Beni gördükçe ser-i rehde şitāb itmez idüñ[570]
Luṭf iderdüñ ġażab-ālūde ḫiṭāb itmez idüñ

4 Çeşmümi āteş-i ḥasretle pür-āb itmez idüñ[571]
Dil-i virānımı tekrār ḫarāb itmez idüñ

5 Şimdi ḳurbānuñ olam söyle nedür n'oldı sebeb
Āşinā-yı ezelīye bu tecāḥül bu ġażab [idüñ]

V

[93a]

1 Mest-i şīrīn-süḫanam telḫī- güftār nedür
Luṭfuñ evvel ne idi şimdi bu āzār nedür

2 Bu[572] teġāfül-i nigeh-i nergis-i bī-mār nedür
Ġonca-i gül gibi bu laʿl-i şeker-bār nedür

3 Beni gördükçe şitābıyla o reftār nedür
Renciş-i bī-sebeb-i ġamze-i pergār nedür

4 Sitem-i ġamze yeter çeşm-i cefā-kār nedür
Mübtelāña nedür ey şūḫ bu eṭvār nedür

5 Sitem itmekde yine ḳādir isen eyle baña
ʿĀşıḳam ʿāşıḳ[573] ey şūḫ-ı cefā-kār saña

---

[570] Divanda 4. beyit olarak geçmektedir ve mısralar birbirleriyle yer değiştirmiştir.((Üzgör, Terkib-i Bend IV,s. 266)

[571] Divanda 3. beyit olarak geçmektedir.(Üzgör, Terkib-i Bend IV, s. 266)

[572]bu:pür (Üzgör, Terkib-i Bend IV,s. 268)

VI

1 Ḫod-perestüm reviş-i dinüñe ḳurbān olayım
ʿĀşıḳ- āyīnesin aynüñe ḳurbān olayım

2 O kemān ebrū-yı pür-çīnine ḳurbān olayım [574]
Çeşm-i ʿayyār-ı suḫan -çīnīñe ḳurbān olayım

3 Pīçīş- ṭurra-i müşkīnüne ḳurbān olayım
Bister[575]-i bālinüñe ḳurbān olayım

4 Nāvek-i ġamze-i pür-kīnüñe ḳurbān olayım
Mihr[576]- ḳand-i leb-i şīrīnüñe ḳurbān olayım

5 Sīneñi kīneden ey āyine- ruḫ ṣāf eyle
Öleyim mi ele mirāt alup inṣāf eyle

VII

[93b]

1 Ḥüsnüñü görse eger Yūsuf olur bende saña
Ḫayl-i ʿuşşāḳ nice olmaya[577] efgende saña

---

[573]ʿ āşık: ʿāşıḳam (Üzgör, Terkib-i Bend IV, s. 268)

[574] Divanda 3.beyit olarak geçmekte ve mısralar birbiriyle yer değiştirmiştir.(Üzgör, Terkib-i Bend IV,s. 266)

[575] bister: reşkden bister (Üzgör, Terkib-i Bend IV,s. 266)

[576]mihr:zehr (Üzgör, Terkib-i Bend IV,s. 266)

[577]olmaya:olmasun(Üzgör, Terkib-i Bend IV,s. 266)

2 ʿĀşıḳ olurduñ eger görse idüñ sende saña
Baʿde-zīn bendeyem ey şāh-ı cihān bende saña

3 Ḫande it aġlasa ḥālin dil-i nālende saña
Böyledür ḳısmet-i Ḥaḳ girye baña ḫande saña

4 Bir naṣiḥatdür ider ʿāşıḳ-ı şermende saña
Ḳoḳaram yār ola aġyār-ı firībende saña

5 Girde-bālīn gül-āgende idüp pūte-i ḫār
Derd-i ġayretle helāk oldı **Fehīm**-i bī-mār

459

Ġazel-i Bahāyī Taḫmis-i Nāʾilī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

I

Hirās-ı fitne ṣalduñ dehre ey bī-dād n'eylersün
Ḳoparduñ yer yer āşūb-ı ḳıyāmet-zād n'eylürsün
Perīşānlıḳlar itdün nev-be-nev icād n'eylersün
Daġıtduñ ḫˇāb-ı nāz-ı yārı ey feryād n'eylersün
İdüp fitneyle dünyāyı ḫarāb-ābād n'eylersün

II

Vücūduñ eylemiş ḥikmet-şinās-ı ʿālem-i bālā
Arisṭālīs-i ʿaṣr u naḳd-ı vaḳt-ı Bū ʿAlī Sīnā
Benānuñ ḥall-i rāz-ı müşkilāt-ı nabż idüp ḥaḳḳa
İdersün gerçi her derde ṭabībim bir devā ammā
Cünūn-ı ehl-i ʿışḳ olunca māder-zād n'eylersün

III

[94a]

Nihāndur būy-ı fitne tār-ı ʿanber-fām-ı zülfüñde
Nice ṣubḥ-ı ḳıyāmet muḫtefīdür şām-ı zülfüñde
Dimaġ-āşüftedür cān ārzū-yı kām-ı zülfüñde
Dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ḳalsun dām-ı zülfüñde
Şikeste-bāl olan murġı idüp āzād n'eylersün

IV

Zemīn naṭʿ-ı siyāset-gāh-ı dil seyf-i ḳażā mübrem
Zebān ḫāmūş-ı ḥayret sīne sūzān dīdeler pür-nem
Hevā-yı ʿışḳ şūr-efgen maḥabbet ġālib ü muḥkem
Şehīd-i tīġ-ı ʿışḳ-ı yārdur ser-cümle-i ʿālem
Urup şemşīre dest ey ġamze-i cellād n'eylersüñ

V[578]

Ne ṣūret kim çekersüñ cān baġışlarsuñ Mesīḥ-āsā
Olur ḥayrān-ı kāruñ mū-şikāfān-ı yed-i beyżā
Bu ṣanʿatde ne Erjeng ü ne Mānī'dür saña hemtā
Güzel taṣvīr idersün ḫāl ü ḫaṭ-ı dil-beri ammā
Füsūn u fitneye geldükde ey Bihzād n'eylersüñ

[578] Divanda bir diğer bent ile yer değiştirmiştir (İpekten, Taḥmis 8, s.151).

VI

Bulup pervāza ruḫṣat rūzgāra ʿişveler ṣatduñ
Perīşān itmege cemʿiyyet-i ʿuşşāḳı cān atduñ
Varup gīsū-yı zülf-i yārı biri birine ḳatduñ[579]
Ne āl itdüñse itdüñ mürġ-ı cānı dāma uġratduñ
Yine bir fitne taḥrīk eyledüñ ey bād n'eylersüñ

VII

Olursuñ **Nā'ilī**-veş gördügüñ maḥbūba efgende
Maḥabbet ġam-fezā esbāb-ı cemʿiyyet perākende[580]
Metāʿ-ı ṣabruñı tālān ider her ṭıfl-ı nāz-ende
Bahāyī-veş degülsüñ ḳābil-i feyż-i ṣafā sen de
Tekellüf ber-ṭaraf ey ḥāṭır-ı nā-şād n'eylersüñ

460

Rüşdī[581]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Perīşān-ḥāṭır itdüñ yārı ey feryād neylersün
İdüp ḫarmanıña ʿayş-ı dili ber-bād n'eylersün

2 Ḥavāle itme derd-i ġamzesin pīş-i müjġāna
Ḥazer ḳıl fitneden ey şīve-i bī-dād n'eylersün

[579] Divanda sonraki mısra ile yer değiştirmiştir (İpekten, Taḥmis 8, s.151).

[580] Divanda sonraki mısra ile yer değiştirmiştir (İpekten, Taḥmis 8, s.151).

[581] Mecmuada der kenara yazılmıştır.

3 Ḳırarken şīvende tişe ile āteş-i Şīrīn'i
Hezārān ṣanʿat itdiñ ṭavıña ey Ferhād n'eylersün

4 Dil ʿālem-i esīr-i zülfüñ kāfir midür desen yoḳ
İdüp her laḥẓa bir kār-ı füsūn īcād n'eylersün

5 Ġaraż-ı pür-neşve-i kām ise ey sāḳī felekden al
Niẓām-ı devr-icāmı ey dil-i nāşād n'eylersün

6 Naẓīre olmaz ey **Rüşdī** ġaraż barışmaḳdır ancaḳ
Bulunmaz bir ṭabiʿ atde vü istiʿ dād n'eylersün

461

[94b]

Ṣā'ib

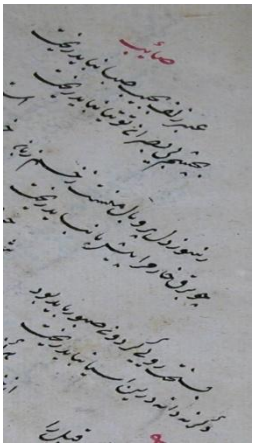

462

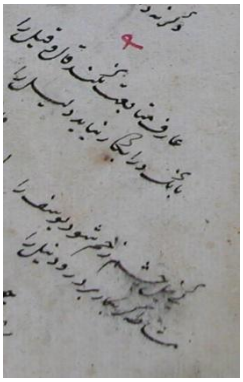

463

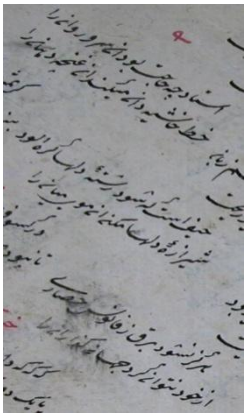

464

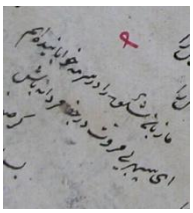

465

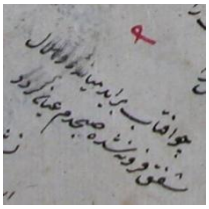

466

ʿÖrfī

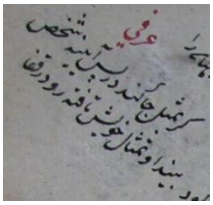

467

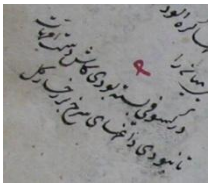

468

Ḥayyām

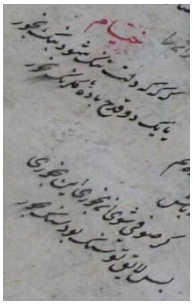

469

Vaḥīd

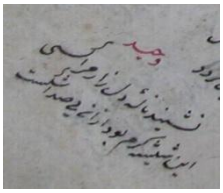

470

[95a]

Be- nām-ı Mūsā

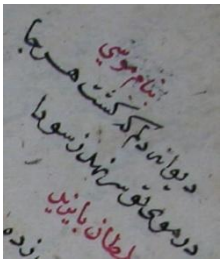

471

Be- nām-ı Sulṭān Bāyezīd

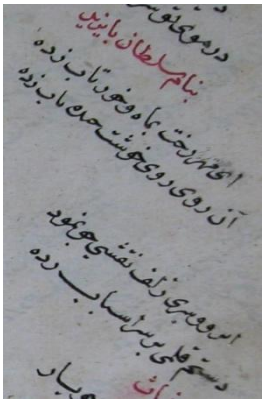

472

Be-nām-ı Ġıyāṣ

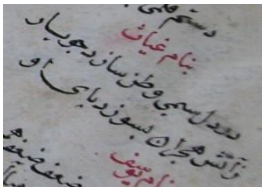

473

Be-nām-ı Yūsuf

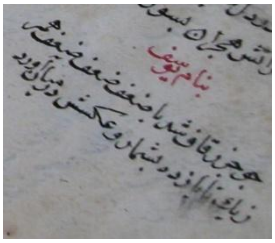

474

Ḳıṭʿa-i Ḥāletī[582]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

N’ola ḳoçdursa miyānın ben ṣararmış ʿāşıḳa
Ḥaẓ iderüz zerrīn kemerden o nigār-ı sīmin-ten

Bildüm ol Yūsuf-cemālüñ firḳatiyle **Ḥāletī**
Ḳalb-i ʿāşıḳdan kināyet oldugun beytü’l-aḥzen

475

[95b]

Ġazel-i Muṣannaʿ Rindī Edirnevī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Yaratdıḫākden Ḫallāḳ-ı ʿālem çün benī ādem
Bu çarḫuñ āsiyābında ögüñür bilürem dānem

[582] Hâletî Divanında 676. gazelin son dört beyti olarak geçmektedir (Kaya, G.676, s.247)

2 Gehī pākīze gevher ṭālib-i ġavvāṣ-ı deryāyım
Geh olur gülşen içre serv-i raʿnā ararım cūyem

3 Şikeste şīşe-veş durmaz aḳar her dem gözümden yaş
Seni ey kūze-i çeşmim ne mümkündür görem bīnem[583]

4 Bu gün raḥm itmedüñ çāk-ı giribānım görüp ey şeh[584]
Ḥużūr-ı Ḥaḳ'da yarın dāmen-i pāküñ ṭutam gīrem

5 Eger kim iltifātuñ olmaz ise[585] **Rindī**'ye bir dem
Ṭoḳuz cāmını gerdūnuñ[586] şehā[587] bir bir ṣoram porsem

476

Manṭıḳī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

1 İsterse söyünsün felegüñ meşʿal-i māhı
Dünyāya yeter sīnemizüñ şuʿle-i āhı

2 Şimden girü yāhu sizi ey ṣabr u taḥammül
Sulṭān-ı ġamuñ ḳalbe hücūm itdi sipāhı

---

[583] Kitapta bu mısra aşağıdaki şekilde geçmektedir:

Ne mümkindür seni ey kūşe-i çeşmim görem bīnem (Osman Nuri Peremeci(2011).Edirne Tarihi. İstanbul:Bellek Yay.s.238)

[584]ey şeh: cānā(Osman Nuri Peremeci (2011).Edirne Tarihi. İstanbul: Bellek Yay.s.238)

[585]olmaz ise: olmadıysa(Osman Nuri Peremeci (2011).Edirne Tarihi. İstanbul:Bellek Yay.s.238)

[586] gerdūnuñ:eflāküñ(Osman Nuri Peremeci (2011).Edirne Tarihi. İstanbul:Bellek Yay.s.238)

[587] şehā:ḳamū(Osman Nuri Peremeci (2011).Edirne Tarihi. İstanbul:Bellek Yay.s.238)

3 Zāhid yüregüñ ṭaş ise de görṭayanur mı
Bir kez hele gözden geçür ol tīr-i nigāhı

4 Lā-ebed[588] düşürür ʿaşḳ seni çāh-ı belāya
Ey dil ḳoma elden[589] resen-i zülf-i siyāhı

5 Ḫākister-i pervāneyi gör neyledi şemʿe
Tāc-ı zer iken bir nemede itdi külāhı

6 Her nesnede hem-rengine var idi taʿalluḳ
Şimdi sezemem kāh -rübā cezb ide kāhī

7 Görmez gözümüz **Manṭıḳīyā** ḫˇāb-ı ferāġat
Bād-ı seḥeri ġaflet eger esmese gāhī

477

[96a]

Ḳaṣīde-i Bahāriyye Bāḳī Der-Haḳḳ-ı ʿAlī Pāşā[590]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Rūḥ-baḫş oldı Mesīhā-ṣıfat enfās-ı bahār
Açdılar dīdelerin hᵛāb-ı ʿademden ezhār

[588] lā-ebed:bir gün (Kaya, G.26, s.139)

[589] Ey dil ḳoma elden: elden ḳoma ey dil (Kaya, G.26, s.139)

[590] Küçük, K.18, s.31

2 Tāze cān buldı cihān irdi nebātāta ḥayāt
Ellerinde ḥareḳāt eyleseler serv ü çenār

3 Döşedi yine çemen naṭʿ-ı zümürrüd-fāmın
Sīm-i ḫām olmış iken ferş-i ḥarīm-i gül-zār

4 Yine ferrāş-ı ṣabā ṣaḥn-ı ribāṭ-ı çemene
Geldi bir ḳāfile ḳondurdı yüki cümle bahār

5 Leşger-i ebr çemen mülkine aḳın ṣaldı
Ṭurma yaġmada yine niteki yaġı Tātār

6 Farḳına bir nice per ṭaḳınur altun telli
Ḫayl-i ezhāra meger zanbaḳ olupdur ser-dār

7 Dikdi leşger-geh-i ezhāra ṣanavber ṭūġın
Ḫaymeler ḳurdı yine ṣaḥn-ı çemende eşcār

8 Döşedi mihr-i felek yollan dībālar ile
İtdi teşrīf çemen mülkini sultān-ı bahār

9 Ṣubḥ-dem velvele-i nevbet-i şāhī mi degül
Ṣavt-ı mürgān-ı ḫoş-elhān u ṣadā-yı kuh-sār

10 Çemen eṭfālinüñ uyḫuların uçurdı yine
Ṣubḥ-dem ġulġule-i fāḫte gül-bāng-i hezār

11 Dāye-i ebr yine ġoncalaruñ şeb-nemden
Başına aḳçe dizer niteki eṭfāl-i ṣıgār

12 Mevsim-i rezm degüldür dem-i bezm irdi diyü
Sūsenüñ ḫançerini ṭutdı ser-ā-pā jengār

13 Semenüñ sīne-i sīmīnin açup bād-ı seḥer
Çözdi gül-şende gülüñ dügmelerin nāḫun-ı ḫār

14 Pīrehen berg-i semen gūy-ı girībān şeb-nem
Gül-sitān oldı bu gün bir ṣanem-i lāle-ʿizār

[96b]

15 Zīb ü fer virmek içün rūy-ı ʿarūs-ı çemene
Yāsemen şāne ṣabā māşıṭa āb āyine-dār

16 Dür ü yāḳūt ile bir naḫl-i muraṣṣaʿ ṣandum
Ergavān üzre dökilmiş ḳaṭerāt-ı emṭār

17 Şīşe-i çarḫda gör bunca murassaʿ naḫli
Nice ārāste ḳılmış yine ṣunʿ-ı Cebbār

18 Berg-i ezhārı hevā şöyle çıḳardı felege
Pür-kevākib görinür günbed-i çarḫ-ı devvār

19 Dem-i ʿĪsā dirilür būy-ı baḫūr-ı Meryem
Açdı zanbaḳ Yed-i Beyżāyı kef-i Mūsā-vār

20 Zanbaġuñ ġoncasıdur bāġa gümiş bāzū-bend
Zaʿferān ile yazılmış aña ḫaṭṭ-ı ṭūmār

21 Cām-ı zerrīni ṭolu bāde-i gül-reng itmiş
Gül-i raʿnā seheri ḳılmaḳ içün defʿ-i ḫumār

22 Dehen-i ġonca-i ter dürlü leṭāʾif söyler
Gülüp açılsa ʿaceb mi gül-i rengīn-ruḥsā

23 Güher-i furṣatı aldurma ṣaḳın devr-i felek
Sīm ü zerle gözüñi boyamasun nergis-vār

24 Cām-ı mey ḳaṭreleri sübḥa-i mercān olsun
Gelüñüz zerḳ u riyādan idelüm istiġfār

25 Lāle ṣaḥrāyı bu gün kān-ı Bedaḫşān itdi
Jāle gül-zāre niṯār eyledi dürr-i şeh-vār

26 Dāmenin dürr ü cevāhirle pür itdi gül-i ter
Ki ide ḫāk-i der-i Ḥażret-i Pāşā'ya niṯār

27 Ṣāḥib-i tīġ u ḳalem mālik-i cām u ḫātem
Āṣaf-ı Cemʿaẓamet dāver-i Cemşīd-veḳār

28 Āsmān-pāye hümā-sāye ʿAlī Pāşā kim
İremez ṭāḳ-i celāline kemend-i efkār

[97a]

29 Şāh-ı gül neşv ü nemā bulsa nem-i luṭfından
Ola her ġonca-i ter bülbül-i şīrīn-güftār

30 Āb u gil müşg ü gül-āb ola çemen ṣaḥnında
Būy-ı ḫulḳıyla güzār itse nesīm-i esḥār

31 Ṭabʿ-ı veḳḳādın eger āteş-i raḫşān görse
Ḳızara aḫker-i sūzān nitekim dāne-i nār

32 Güneşi keff-i zer-efşānına beñzer dir idüm
Almasa māha ʿatā eyledügin āḫır-ı kār

33 Şöyledür keff-i güher-pāşı yemīn itmek olur
Ki ʿaṭāsından irer baḥre ġınā kāne yesār

34 Manẓar-ı ḳaṣr-ı saʾadetden anuñ reʾyi gibi
Rūy göstermedi bir şāhid-i ḥurrem-dīdār

35 Bāġ-ı cūdında nihāl-i kereminden derilür
Luṭf-ı bī-minnetinüñ mīvelerinden her bār

36 Menzil-i himmetinüñ küngüre-i rifʿatine
İremez ṣarṣar-ı ṭūfān-ı fenā birle ġubār

37 İşigi ṭaşı imiş yüz sürecek ḫayf diyü
Ṭaşdan ṭaşa döger başını şimdi enhār

38 Serverā cānı mı var devletüñ eyyāmında
Sünbülüñ ṭurrasına el uzada şāh-ı çenār

39 Eylemez kimse bu gün kimse elinden nāle
Bezm-i ʿişretde meger muṭrıb elinden evtār

40 Şerʿa uymaz n'idelüm nāle vü zār eyler ise
Gerçi ḳānūna uyar zemzeme-i mūsīkār

41 Geşt iderken çemen-i medḥ ü ṣenāñı ḥāṭır
Lāyiḥ oldı dile nā-gāh bu şiʿr-i hem-vār

42 Gül gibi gül-şene ḳılsañ n'ola ʿarż-ı dīdār
Ḫayli dökildi ṣaçıldı yoluña faṣl-ı bahār

[97b]

43 Reşk-i dendānuñ ile ḫançere düşdi jāle
Berg-i sūsende gören itdi ṣanur anı ḳarār

44 Geçemez çenber-i gīsū-yı girih-gīrüñden
Gerçi kim zaʿf ile bir ḳılca ḳalupdur dil-i zār

45 Ṭurralar milket-i Çīn nāfe-i müşgīn ol ḥāl
Gözüñ āhū-yı Ḫoten ġamzelerüñdür Tātār

46 Dil-i mecrūḥa şifā-baḫş ruḫ u laʿlüñdür
Gül-be-şekkerle bulur ḳuvveti ṭabʿ-ı bīmār[591]

[591]Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır :

Degme bir gevheri kirpügine ṣalındurmaz
Göreli laʿl-i revān-baḫşuñı çeşm-i ḫūn-bār (Küçük, K.18, s.33)

47 Ḳoma **Bāḳī** ḳuluñı cürʿa-ṣıfat ayaḳda
Dest-gīr ol aña ey dāver-i ʿālī-miḳdār

48 Bāġ-ı medḥüñde olur cümleye ġālib tenhā
Baḥṣ içün gelse eger bülbül-i ḫoş-naġme hezār

49 Puḫtedür ġayrılar eşrı velī puḫte piyāz
Ḫām anberdür eger ḫām ise de bu eşʿār

50 Ḫām var ise eger micmere-i naẓmumda
Dāmen-i luṭfuñ anı setr ider ey faḫr-i kibār

51 Baḫr-i eşʿār yiter urdı süṭūr emvācın
Demidür k'ide duʿā dürlerini zīb-i kenār

52 Lālelerle bezene niteki deşt ü ṣaḥrā
Nitekim güller ile zeyn ola dest ü destār

53 Nitekim lālelere şeb-nem olup üftāde
Güllere bülbül-i şeydā geçine ʿāşıḳ-ı zār

54 Gül gibi ḫurrem ü ḫandān ola rūy-ı baḫtuñ
Sāġar-ı ʿayşuñ ola lāle-ṣıfat cevher-dār

478

[97a]

Fużūlī[592]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Secdedür her ḳanda bir büt görsem āyīnüm benüm
Ḫˇāh kāfir ḫˇāh müʾmin ṭut budur dīnüm benüm

2 Bāġ-bān şimşād ü nesrinüñ baña ʿarż itme kim
Ol ḳad ü ruḫsārdur şimşād ü nesrīnüm benüm

3 Ḫāk-i der-gāhuñ naẓardan sürme ey seyl-āb-i eşk
Ḳılma żāyiʿ sürme-i çeşm-i cihān-bīnim benüm

4 Eşk mevci gezdirür her yan tenüm ḫāşākini
Mümkin olmaz eşk taḥrīkiyle temkīnüm[593] benüm

5 Çāre umdum laʿl-i şīrininden eşk-i telḫime
Telḫ güftār ile alduñ cān-i şīrinüm benüm

6 Bende sākin oldı derd-i ʿaşḳ Mecnūn'dan geçüp
Andan artuḳdur meger ʿaşḳ içre temkīnüm benüm

---

[592] Mecmuada der kenara yazılmış.

[593] temkīn:teskin (Akyüz ve diğerleri, G.205, s.231)

[97b]

7 Ey **Fużūlī** her yeten ṭaʿn eyler oldu ḥālime
Bu yeter ehl-i melāmet içre taḥsīnüm benüm

479

Velehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Her zamān manẓūr bir şūḥ-i sitem-gerdür bāña
Ḳanda olsam bir belā Ḥaḳ'dan muḳarrerdür bāña

2 Ol ḫam-i ebrūya ḳılsam secde her laḥẓa n'ola
Ḳıble ile ol ḫam-i ebrū ber-ā-berdür bāña

3 Ġam degül cismümde ger seng-i melāmet zaḫmı var
Şıḥna-i bāzār-ı sevdāyum bu zīverdür bāña

4 Zülf ü ruḥsārı ḥayāliyle nedür hālüñ dimen[594]
Öyleyüm kim gece vü gündüz berāberdür bāña

5 Gözde ḫūn-alūde peykānuñ ḫayāliyle ḫoşem
Her biri gūyā ki bir berg-i gül-i terdür bāña

6 Zaḫmlerden biñ ağız açdım edā-yi şükr için
Her oḳuñ bir niʿmet-i ġayr-i mükerrerdür bāña

[594] Bu beyit Divanda yer almamıştır (Akyüz ve diğerleri, G.14, s.137).

7 ʿAḳl irşādiyle bulmaḳ kām mümkindür velī
Dām-i rāh ol ḫalḳa-i zülf-i muʿanberdür bañа

8 Aḫter-i baḫtum vebālüm gör kim ol mehden gelen
Mihrlerdür özgeye cevr ü cefālardur bañа

9 Ey **Fużūlī** menzil-i maḳṣūda yetsem ne ʿaceb
Ḫizmet-i pīr-i muġan irşādı reh-berdür bañа

480

[98a]

Nefʿī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Bahār irse yine seyr-i gülistān olduġun görsem
Güzel seyr eylemek ʿuşşāḳa āsān olduġun görsem

2 Leṭāfetden görünse āsumānuñ ʿaḳsi her yerde
Çemende başḳa bir ʿālem nümāyān olduġun görsem

3 Yine rez-duḫterin peydā idüp ʿazm-i kenār itsem
Ġamuñ ḫāṭırda nā-peydā vü pinhān olduġun görsem

4 Ḳızarsa tāb-ı gülden gül gül olsa rūyu ḫūbānuñ[595]
Ruḫ-ı cānāna hem gül hem gülistān olduġun görsem

[595]Divanda bu mısra "Ḳızarsa gül gül olsa tāb-ı meyden rūyı ḥūbānuñ" şeklinde geçmektedir (Akkuş, G.80, s.319).

5 Ṣafādan birbirinün sīnesin çāk itse dil-berler
Güzeller mest olup dest ü girībān olduġun görsem[596]

6 Muḥaṣṣal böyle bir gün görmeden ölürsem ey **Nefʿī**
Felek ben ölmeden ḫāk ile yeksān olduġun görsem

481

Lehu[597]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Yazanlar peykerüm destimde bir peymāne yazmışlar
Görüp mest-i mey-i ʿaşḳ olduġum mestāne yazmışlar

2 Bana teklīf-i zühd itmezdi idrāk olsa zāhidde
Yazıḳlar kim anı ʿāḳil beni dīvāne yazmışlar

3 Degildür gözlerinde sāye-i müjgānı ʿuşşāḳuñ
Ḥadüñ resmin beyāż-ı dīde-i giryāne yazmışlar

4 Benüm ʿāşıḳ ki rüsvālıḳla ṭutdı şöhretüm şehri
Yazanlar ḳıṣṣa-i Mecnūn'ı hep yābāne yazmışlar

5 Nice ẓāhirdür ey **Nefʿī** sözünden dildeki sūzuñ
Yazınca nüsḫa-i şiʿrin ḳalemler yāne yazmışlar

---

[596] Aşağıdaki beyit divanda 6.beyit olup mecmuaya alınmamıştır:

Bakıp geh sīne-i cānāne geh cām-ı mey-i nābe
Dil-i dīvāne berr ü baḥre sultān olduġun görsem(Akkuş, G.80, s.319)

[597] Akkuş, G.29, s.295

482

[98b]

Müfred [598]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Ḫaṭı revnaḳ-fezā-yı ḥüsni olsa itmek istiʿzān
Ṣafā-baḫş olmadır aḫşāmlayınca ʿādet-i meh-tāb

483

Müfred

Mefʿûlü Mefâʿīlü Mefâʿīlü Feʿûlün

Bu ḫaṭ ile geldi o mehüñ ḥüsnüne ziynet
Şimden gerü ey zülf-i siyeh saña ne minnet

484

Müfred

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

O ḫaṭ-ı dil-rübā kim ṣafḥa-i ruḫsāra çıḳmışdur
Meger bir dil-ber-i Ḥindū'dur ol gülzāra çıḳmışdur

[598] Mecmuada bu müfredlerin kime ait olduğu belirtilmemiş, fakat kendisinden önceki şaire ait kabul edilip isim belirtilmemesi halinde bu müfredlerin Nefʿī'ye ait olması gerekir. Ancak Nefʿī divanında söz konusu müfredler yer almamıştır(Akkuş, 1993)

485

Müfred

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Gelüp ḫaṭ-ı siyāhı rūyına ey dil ḫusūf oldı
Helāk-ı ʿāşıḳa eyler delālet öyle yazmışlar

486

Müfred

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḳand-i laʿlüñ üzre ḫaṭ irdiyse cānā ġam yime
Ṣāfi şerbetden olur şerbet-i ʿanber-i lezīz

487

Müfred

Mefâʿîlün Feʿilâtün Mefâʿîlün Feʿilün

Ẓuhūr-ı ḫaṭ-ı tāb-dār yaḳlaşdı
Ber-ā-ber olmaġa leyl ü nehār yaḳlaş

488

Müfred

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Eylerüz fikr-i ruḫ u ḫaṭ-ı siyāhuñ her bār
Hep bu der-kārımuz ey şūḫ-ı cihān leyl ü nehār

489

Müfred

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Ḫaṭ-ı şīriñi ki gelince o mehüñ gün yüzine
Didi ʿuşşāḳa güzellik giceñüz ḫayr olsun

490

Müfred

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Dil-berüñ gelmek ile bir iki üç mū yüzine
Ṣaḳalı geldi diyü terk idenüñ tū yüzine

491

Müfred

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Yāruñ ḫaṭ-ı āver oldugına pīç-tābı var
ʿArż-ı cemālden ḳaçar oldı ḥicābı var

492

[99a]

Rāmī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Hemān defʿ-i ḫumār- kīne itsün bī-melāl olsun
Şarāb-ı ḫūn ʿāşıḳ çeşmiñe ḳat ḳat ḥelāl olsun

493

Enīs

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Ṭoḳunsun tek hemān laʿl-i nemek-rīzüñ leb-i cāna
Ḳurutsuñ bāde-i nābe nemek ḳat ḳat ḥelāl olsun

494

Şināsī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Hemān ṭaraf-ı külehden seyr-i zülfe bir muḥāl olsun
Levāndāne saña destār-ı kec ḳat ḳat ḥelāl olsun

495

Nābī[599]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Egerçi ābın içdük līk āba reng ü bū virdüñ
Piyāzuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

496

Dürrī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Hemān gül-berg-i ruḫsāruñ açılsun āl āl olsun
Saña şerbet-i müdām ey ġonca-fem ḳat ḳat ḥelāl olsun

[599] Divanda bu müfrede rastlanmamıştır (Bilkan, 1997).

497

Saʿdī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Ṣalın üftādeler ṣaf ṣaf yolıñda pay-māl olsun
Libās-ı nāz-ı ʿişve ḳaddiñe ḳat ḳat ḥelāl olsun

498

Raḥmī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Hemān ol māh ile birer ruḫṣat-ı ẕevḳ ü viṣāl olsun
Baña ey çarḫ-ı ẓālim itdigüñ ḳat ḳat ḥelāl olsun

499

Yümnī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Olursam küşte-i tīġ-i nigāh bī-melāl olsun
Benüm ḳanım o nergis-i dīdeye ḳat ḳat ḥelāl olsun

500

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Senüñ gūyā lebüñ mānend-i gül şīrīn-maḳāl olsun
Şarāb-ı eşk-i bülbül ġoncaya ḳat ḳat ḥelāl olsun

501

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Ḳo sāyeñde kebūter-i mürġ-i dil āsūde-ḥāl olsun
Saña evc-i felekde ṭaḳlalar ḳat ḳat ḥelāl olsun

502

[99b]

ʿİẕārī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Açdı ḳapuyı görüp ben nā-tüvānı nāzdan
Yapdı dīvār eyledi ṣan görmedi açmazdan

503

Āgehī[600]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Gāh açıldı ġonca geh durdı yüzini nāzdan
ʿArż-ı dīdār itdi yaʿnī bülbüle açmazdan

504

Rūmī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Geh çıḳarur geh giyer destārın ol meh nāzdan
Kākülin sey itdirür ʿuşşāḳına açmazdan

[600] Divanda bu beyit yer almamaktadır (Ferudun Tekin, Āgehī Divanının Dil Özellikleri, Atatürk Üniversitesi, Doktora Tezi, Erzurum, 2001.).

505

Bāḳī[601]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ellerin dil-ber yüzine ṭutdı ṣanmañ nāzdan
ʿĀşıḳa bir vech ile yüz gösterür açmazdan

506

Ṣafāyī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḥoḳḳa-i laʿlin tebessüm itdi ṣanemüñ nāzdan
Dürr-i dendānın baña seyr itdirür açmazdan

507

Raḥmī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Serv-i ḳaddin gösterüp ṣalar miyānın nāzdan
Ṣanmañuz raḥm ider anı siḥr ider açmazdan

508

Naʿīm

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Daʾire ṭutmuş yüzine naġme eyler nāzdan
Rūḥ-ı ʿuşşāḳa ġıdāsın virür ol açmazdan

[601] Divanda matlaʿ başlığı altında verilmiştir (Küçük, Matlaʿ 18, s.320).

509

Ẕātī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Çeşm-i ḫūn-rīzüñ görüñ ḫançer ṭoḳınmış nāzdan
Ḳatl-ı ʿuşşāḳ itmek içün ol perī açmazdan

510

Necātī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ger-kesi üzre çeküp ṭaraf-ı külāhın nāzdan
Kūşe-i çeşmiyle baḳdı ḥālime açmazdan

511

Şehrī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Mevc-ḫīz eyler ḳaşın ol çeşm-i mestüm nāzdan
ʿAḳl-ı ʿuşşāḳı bütāh itmege diler açmazdan

512

Himmet-zāde

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ol külāhı dil-beri gerdişler eyler nāzdan
ʿĀşıḳ-ı āvāreye ḳuyruḳ ṣalar açmazdan

513

ʿĀṣım

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ḫˇāba varmış çeşm-i şūr-engīzi farṭ-ı nāzdan
Beste olmış fitneler seyr eyledüm açmazdan

514

[100a]

Müfred-i Nāmī

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

Zerrīn kemerüñe zīver-i mūy-ı miyānidür
Çengelli belümde şanki gümüş kārbānidür

515

Müfred-i Ṣābit

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

Bir yirde yatalum diyicek nāzı uzatdı
Yatmam diyü bir vāfir[602] ʿinād eyledi yatdı

516

Müfred-i Ṣenāyī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Uyanmaz şemʿ-i iḳbālüm görünmez ol ḳamer ṭalʿat
Beni bu ḳara günlerde ḳoyan baḫt-ı siyāhumdur

[602]vāfir:ḫayli (Karacan, Müfret 99, s.562)

517

Müfred-i Laʿlī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ṣafḥa-i ḥaddinde yārüñ ṣanmañuz ḫaṭṭ-ı ġubār
Ẕerrelerdür kim güneş-i ruḫsārı itmiş āşikār

518

Müfred-i Meylī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Yār-ı aġyār ile ʿazm eyleyecek deryāya
Ṭıfl-ı dil aġlayaraḳ ḳaldı Beşiktaş'ında

519

Müfred

FeʿilâtünFeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Ḳande kim ḳaşı miḥrāb ola gün gibi ʿayān
Yüzüm ol yaña döner ḳıble-nümā gibi hemān

520

Müfred

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

Miḥrāb-ı ḳaşını görmege ol ḳıble-i cānuñ
Segrür gözi uyanur yüregi ḳıble-nümānuñ

521

Müfred

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

Ebrūsına göz dikdi çün ol ḳaşı hilālüñ
Mīl çekdi felek dīdesine ḳıble-nümānuñ

522

Müfred

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

Doġrulmaz idi Kaʿbe-i kūyına o yārüñ
Olmasa temirden yüregi ḳıble-nümānuñ

523

Müfred

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

Bilmez yolını varmaġa ol ḳıble-i cānuñ
Her laḥẓa dönüp durduġı bu ḳıble-i nümānuñ

524

[100b]

Ḳalb-i Müstevī

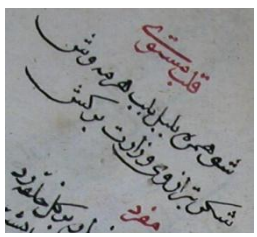

525

Müfred

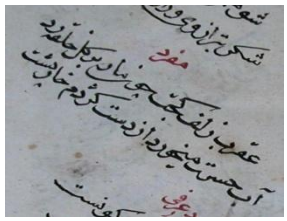

526

Müfred- iʿÖrfî

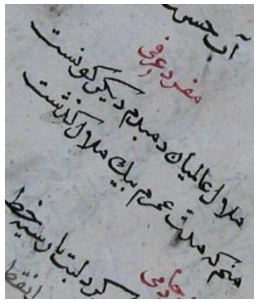

527

Müfred-i Cāmī

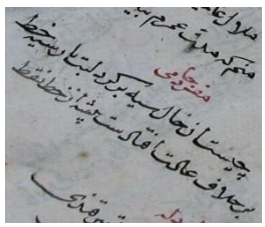

528

Müfred-i Leh

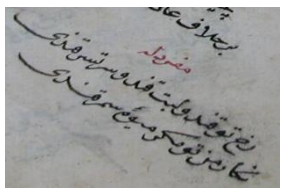

529

Müfred-i İbn-i Kemāl

Feʿilâtün FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Ḥased-i ḳalb-i ʿadū luṭf ile zāʾyil olmaz
Senüñde mużmir olan āteşe āb itmez eṯer

530

Ṯābit-i Dilşād

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Ayaġuñ çekdi bezme ġayrı ol ġonce-fem gelmez
Elümden gelse bir dāmānın öpsem gel disem gelmez

Mülk-i mesnedü'l-kitābü'l-faḳr Saʿīd Girāy

Der sene-i hezār ṣad u şest / 1106

531

[101a]

Be-nām-ı Receb [603]

Mefâʿîlün MefâʿîlünFeʿilün

Görüp emri lebüñde ḳaṭre-i mey
ʿAceb dür dökdi çeşmend-i pey-ā-pey

[603] Muammaların kime ait olduğu belirtilmemiş, arada Nâbî'ye ait olanlar tesbit edilmiştir.

532

Be-nām-ı Receb

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

Ḥırṣ ehli imiş ġāyetle şimdi zamāne
Gördüm fuḳarāsını ḳatar dāne dāne

533

Be-nām-ı Ḫüsrev

Fâʿılâtün Fâʿılâtün Fâʿilün

Ḥesābı nām-ı dil-dāruñ ḫafīdür
Sırrı dört şīn içinde muḫtefīdür

534

Be-nām-ı Bekir[604]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

Ḳādir mi senüñ meh ola ḳarşında nümāyān
Bir kez hele mirāta baḳ ey ḫüsrev-i ḫūbān

535

Be-nām-ı Aḥmed[605]

Feʿilâtün FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Seḥerüñ nıṣf-ı aḫīrinde olan neṣʾe-i rāz
Bādenüñ nıṣfı revā olsa aña pāy-endāz

[604] Nâbî'ye ait bir muammadır(Bilkan, Muamma 117, s.1302)

[605] Çaldak, Muamma 23, s.273

536

Be-nām-ı Bekir ʿ Alī[606]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Hemān sen merdüm ol da eyle pür-hemyān-ı dāmānı
Birer gevher virürler saña ʿaşḳuñ māye-dārānı

537

Be-nām-ı Ḥasan[607]

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

Bilmem ne ʿaceb ḥāleti var ebr-i bahāruñ
Çeşmānı gibi girye ider ʿāşıḳ-ı zāruñ

538

Be-nām-ı Aḥmed

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Zülf-i lūlū-dārını görmekle ol meh-pārenüñ
Resīmān-ı āsumānuñ çıḳdı çeşminden burūç

[606] Bilkan, Muamma 99, s.1296

[607] Bilkan, Muamma 89, s.1293

539

Be-nām-ı Yūsuf[608]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Maṭlaʿ-i ḥüsnünden yārüñ bir nişān seyr ittigüm
Kāh medhūş oldı ġamdan kāh hüşyār āfitāb

540

Be-nām-ı Muṣṭafa[609]

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

Deryā-yı dilde görmek ile mevc-i ıżṭırāb
Ġayretle çıḳdı ḥāṭır-ı temmūzdan serāb

541

[101b]

Be-nām-ı İsmāʿil

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Ögündüm göynümüñ balıḳ görünmez …
Göz ucun aña olṭa ile …

[608] Bilkan, Muamma 155, s.1315

[609] Bilkan, Muamama 160, s.1317

542

Be-nām-ı Ḥasan

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Kāse-i zerīni gördüm …

Dāne-i ʿaḳlım başımdan gitdi ey serv-i sehī

543

Be-nām-ı Kelāmī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Baḳmaduḳ dil ḳomaz ol māh-ı cemīl

Dāġ-ı ʿaşḳa zülfün eylerse fetīl

544

Be-nām-ı Bāḳī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Āteş-i ruḫsār gülden irdi tāb

Oldı bāġda bülbül kebāb

545

Be-nām-ı Āyāz

FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Ḳuşāġın çözdi belümden o ṣanem

Yine ḳuşandı dönüp ṭarz-ı ʿAcem

546

Be-nām-ı Nābī[610]

Feʿilâtün FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Bende yoḳ ṣabr u sükūn sende vefādan zerre
İki yoḳdan ne çıḳar fikr idelüm bir kerre

547

Be-nām-ı Ḫalīl

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Feʿilün

Dilā ḥaccāce yetmez mi bu niʿmet
Ol baḫş-ı behre esmār-ı cennet

548

Be-nām-ı Bekir

Feʿilâtün FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Kendüyi daʾire-i ʿaşḳa şu kim vāṣıl ider
İki üç mertebede nām-ı Bekir ḥāṣıl ider

549

Be-nām-ı ʿOṯmān

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Feʿûlün

Felek bu eşk-i bī-pāyān içinde
İçi mīvedür ʿummān içinde

[610] Be-nām-ı Nābī: be-ism-i Nābī (Bilkan, Muamma 186, s.1326)

550

Be-nām-ı Şeyḫ Emrī

Feʿilâtünfeʿilâtün Feʿilün

Ḫūb yazmış ḳalem-i ṣunʿ-ı anī
Görse resmin ola şeydā mānī

[102a]

1 Aḥmed,Maḥmūd,Memī,Muṣṭafa,ʿAlī,ʿAbdī,Ḥasan,Ḥabīb
2 Bekir, Bālī, Ḥasan, Ḥabīb,Ḥamza, Maḥmūd,Caʿfer,Muṣṭafa
4.Ḥamza, Memī,Yūsuf,ʿAlī,Ḥasan,Ḥabīb,Caʿfer,Yaʿḳūb
8ʿAlī,ʿAbdī,Bekir,Yūsuf,Ḥabīb,Caʿfer, Muṣṭafa, İbrāhīm

551

1

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Çün oldıñ mülk-i ḥüsn içre ser-āmed
Baña raḥm itdigiñçe ol serv-ḳad

Nitekim bu güneh-kār ümmetine
Ḳıyāmetde şefāʿat ide Aḥmed

552

2

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Görelden ol şeh-i ṣāḥib-cemāl
Gözümden gitmedi hergiz ḫayāli

Lebünden ṣordum ol ġonca dehānuñ
Şekerden dadı şīrīn adı Bālī

553

3

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Viṣāli ol mehüñ ʿuşşāḳa maḳṣūd
Gören dir leblerin ḥelvā-yı nā-dūd

Bugün şehr içre bir bedr-i āya beñzer
O meh-rū kim dinür nāmına Maḥmūd

554

4

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Beni bülbül gibi zār itdi bir ḫūb
Be-ġāyet müntehī mümtaz u maḥbūb

Eger ol serv-ḳad kimdür dir iseñ
Gül-i gül-zār-ı cennet yaʿnī Yaʿḳūb

555

5

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Pīrimüz ol mülk-i yā Ādemī’dür
Viṣāli ḫasta diller merhemīdür

Ṣorarsañ ismini ol āfetüñ
Güzeller burcunuñ māhı Memī’dür

556

6

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Niçün pür-ḫūn ider baġrı o ġamze
ʿAcebdür irmedi ʿaḳlum bu remze

Anuñ mihriyle dilde ḳıṣṣa çoḳdur
O dil-ber kim dinür nāmına Ḥamza

557

7

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Dehānuñ ġonca ruḫsāruñ semendür
Lebüñdür lāle ḳaddüñ nārdandur

Begüm ol ḥāṭıruñda ṭutduġuñ ad
Senüñ ḥüsnün gibi zībā Ḥasan’dur

558

8

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

O dil-ber kim Hak itmiş anı aḥsen
Görünür nār-ı ʿaşḳı baña gül-şen

Göñül kūyunda mihmān olmaḳ ister
Meger ṭutduġuñ İbraḥim'dir resen

559

[102b]

9

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Gören ol sīm-i ḫāliṣ gibi cismi
Didi gencīne-i ḥüsnüñ ṭılsımı

Ḳul olur eşigine niçe şāhlar
O server kim anuñ ʿAbdī'dür ismi

560

10

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

İrişdi baña hātıfdan ḫaberler
Ki mülk-i ḥüsne bir şāh oldı server

Göñülde ṭutduġuñ ey yār-ı nāzük
Güzeller pādişāhı Bekir'e beñzer

561

11

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Baña mihr itmeyen bir meh-liḳādur
Daḫı āyīne-i ʿālem-nümādur

Eger ismin ṣorarsañ ol ḥüsnüñ
Anuñ nām-ı şerīfi Muṣṭafa'dur

562

12

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Dilerseñ ṭutduġuñ bilmek ben ey cān
Ururken vezne ʿaḳlı idüp mizān

İrişdi semʿime nā-gāh pür āvāz
Ki Yūsuf oldı mülk-i ḥüsne sulṭān

563

13

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Bir gün meydān-ı ḥüsn içre bir āfet
Bıraḳdı ḳalb-i ʿuşşāḳa ṣalābet

Ol iki ḳaşa benzer züʿl-fiḳārı
ʿAlī'dür var ise ol māh-ı ṭalʿat

564

14

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Alaldan göñlümi ol şāh-ı server
Ḳul oldum eşiginde aña kemter

Anuñ yolında ṣādıḳ bendeyim ben
Niçün raḥm itmez ol baña Caʿfer

565

15

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿûlün

Baña bir yār-ı gül-ruḫ eyledi āl
Dil-i şeydāya biñ dāġ oldı fi'l-ḥāl

Meger kim oldı bu dīvāne göñlüm
Ḥabībüñ nükte-i ʿaşḳdan abdāl

566

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Devr-i Ādem'den beri hiç gelmiş degül böyle güzel
İsmi şīrīn kendi şīrīn sözi şīrīn bir güzel

567

Ḥalīmī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

Benim derd-i derūnum ʿāşıḳ u zār olmayan bilmez
Muḥabbet bir belādur ki giriftār olmayan bilmez

568

Güzel seni sevdigim güzel ḥüsnüñe yoḳdur bir bahāne
Ḥüdā'dan budur maḳṣūdum irgöre nicesin cāna

569

Bilmem melek mi cāna bilmem ferişte
Biñ cān ile ʿāşıḳ oldum seni evvel görüşde

570

Ḥalīmī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

Benüm derd-i derūnumdan ḫaber-dār olmayan bilmez
Muḥabbet bir belādur giriftār olmayan bilmez

571

Fāʿilâtün Fāʿilâtün Fāʿilâtün Fāʿilün

Ben yāre ḳul olmuşam yanup da kül olmuşam
Ḳuş dilini bilmez iken şimdi bülbül olmuşam

572

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Āl ile ʿaḳlımı aldın ey şirīn sulṭānum benüm
Yolına cānum fedā olsun demicismi tenüm

573

[103a]

Müfred

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Gördi ḫuffāf-ı dilberinüñ cünbiş merdāne-vār
Pā-bürehne mest ü ser-gerdān oldı rūzgār

574

Müfred-i ʿİsmet

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Bildirür mestāne-i cām-ı gurūruñ ḥaddini
Devlet-i dehrüñ anuñçün māʾīlüz idbārına

575

Müfred

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Gösterür rifʿat-ı yüzün ʿizzetle mānend-i şerār
Bir vücūdı żāyiʿ itmek istedikde rūzgār

576

Müfred

Feʿilâtün FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Ey hilāl eyleme ebrū-yı nigār ile cidāl
Ṭırnaġın kesse olur nice senüñ gibi hilāl

577

Müfred-i Vāṣıḳ

Feʿilâtün FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Mervaḥagibi olan pīç ü ḫam-ı ḥūba ḥumūl
Rūzgār ile bulur būs-ı leb-i yāre vuṣūl

578

Müfred

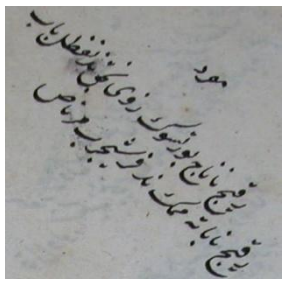

579

Müfred

Feʿilâtün FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Mihr-i baḫtum o ḳadar ḫūrde-i kemterdür kim
Ḳarş-ı ḫūrşīddür aña naẓar dīde-i mūr

580

[103b]

Ṣābit[611]

Mefâʿîlün Feʿilâtün Mefâʿîlün Feʿilün

Raḳīb-i seg daḫi der-ḳayd-ı ḫ̬ʷāb iken Ṣābit
Yataḳda avlıyalum ol ġazālı ṭaş yatur

581

Velehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Çekilen ḳaṭār-ı ʿaşḳuñ dil-i bī-ḳarāra ḳondı
Şerer-i ġamuñla göñlüm develi ḥişāra döndi[612]

582

[104a]

Ṣāʾib

Feʿilâtün FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

1 ʿÖmr geçdi sefer esbābını āmāde ḳılın
Her ne sizden kese tīġ-i ecel andan kesilüñ

2 Ḳulzum-ı ʿaşḳdan ey ayrı düşen şebnemler[613]
Düşmemişken yola seylāb-ı bahārı yıḳıluñ

[611] Divanda 71. gazelin son beyti olarak geçmektedir(Karacan, G.98, s.386)

[612] döndi:ḳondı (Karacan, Müfret 98, s.562)

[613]şebnemler: hem-demler (G.7, s.7 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

3 Tā sizi devr-i zamān eylememişdür[614] pā-māl
Gün sarı şebnem-i gül tek[615] bu çemenden çekilüñ

4 Olmayan çarḫ-ārā pervāz[616]-ı revāndan ġāfil
Bu gül ile ḳaralan[617] gözgüleri ṣāf ḳıluñ[618]

5 Gök feẓāsı ne maḳām-ı per ü bāl açmaḳdur
Dāne-i nār gibi[619]birbiriñüze ḳıyıluñ

6 Ger umarsız ki civān-baḫt olasız āḫir-i ʿömür
Pīrler[620] ḳadrini zinhār yigitlikde bilüñ

7 Arturur gerd-i maʿāṣını-i ḳuru istiġfār
Bu zeminger tozı eşk-i nedāmetle silüñ

8 Baş[621] ḳılur ḫam ḳarılar[622] ḳāmetini ṭaʿatsüz
Egmemişken sizi bu çarḫ-ı muḳavves egilüñ

[614] eylememişdir:eylemeyüpdür (G.7, s.7 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[615] "şebnem gündükçe" şeklinde geçmektedir(G.7, s.8 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[616] pervāz:pervāne(G.7, s.7 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[617] ḳaralan:ḳarani (G.7, s.7 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[618] ḳıluñ:eliyin(G.7, s.8 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[619]gibi:kimi (G.7, s.8 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[620]pīrler:ḳocalar(G.7, s.8 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[621]baş:fāş (G.7, s.8 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[622] ḳarılar:ḳocalar(G.7, s.8 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

9 Ṭuta ger ġonce gibi çevreñizi neşter-i ḫār
Virmeñüz[623]gül gibi elden ḳadeh-i mey içilüñ

10 Siz[624] ki sāġar gibi aġzın açasız mīnānuñ
Güle güle kerem eyleñ ẕātı[625] maʿmūr ḳıluñ

11 Bādenüñ[626] cūşı anuñ cūş[627]-ı kelāmındandur
Ṣā'ib'üñ ḳadrini ey ehl-i ḫarābāt bilüñ

583

[104b]

Naʿt-ı Şerīf-i Nālī Efendi Üsküdārī

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Ḳudūmuñ dehre ey şāh-ı rusul ḫatem-i risāletdür
Ẓuhūruñ raḥmeten lil-ʿālemīn olmaḳda āyetdür

2 Vücūduñ māye-i emn ü emān-ı ins ü cān oldı
Ṭulūʿuñ müjde-i ġufrāna Mevlā'dan beşāretdür

3 Ġaraż-ı şaḳu'l-ḳamerden[628] uṣbuʿ-ı muʿciz-beyānuñla
Gürūh-ı ins ü cini daʿvete gūyā işāretdür

---

[623]virmeñüz:virmeyüñ(G.7, s.8 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[624]siz:kim(G.7, s.8 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[625]ẕāt:anı(G.7, s.8 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[626] "bāde ney" şeklinde geçmektedir(G.7, s.8 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[627]cūş:sūz(G.7, s.8 ekitap.kulturturizm.gov.tr)

[628] şaḳḳu'l-ḳamer: şaḳḳ-ı ḳamer(Çaldak, Naʿt 3, s.61)

4 Süleymān-ı zamān İskender-i devrāna el virse
Firāşet ḫiẕmeti dergāh-ı iclālüñde devletdür

5 Perestār-ı ḥarīm-i devletüñ ḥavrā-yı ḳuds oldı
Getürse ġāşiyeñ ger rūḥ-ı Cebrāʾil'e minnetdür

6 Ḳamer-veş iḳtibās eyler nūrı enbiyā senden
Revādur āfitāb-ı ʿārıżuñ şems-i ʿināyetdür

7 Kimisi nūş ider kevṣer benān-ı muʿcizātuñdan
Kimi yanmaḳda nāra Bū Leheb-veş özge ḫāletdür

8 Getürmişken kef-i muʿciz-i nihāduñ nuṭḳa aḥcārı
Ebā Cehl'i getürmez dīne şemşīrüñ ne ḥikmetdür

9 Şeb-i mevlūd-ı pür-cūduñ münevver itdi afāḳı
O nūr ʿuḳbāya dek İslām'a mirāt-ı saʿadetdür

10 Ne şeb ol ḥüsninüñ ḥaḳḳā felek çāk-ı girībānı
Ne şeb ol kim żiyāsı mihre pertev-baḫş-ı ḥacletdür

11 Ne şeb ol kim ġubārı sürme-i çeşm-i nehār oldı
Ne şeb ol kim sevādı merdüm-i ʿayn-ı selāmetdür

12 Ne şeb ol kim mehinden iḳtibās -ı nūr ider ḫūrşīd
Ne şeb ol kimsiyāhı kākül-i ḥavrā-yı cennetdür

13 Ne şeb ol kim sevādı burḳaʿ-ı rūy-ı ḥacer oldı
Ne şeb ol kim siyāhı kisve-i beyt-i celāletdür

14 Ne şeb ol şemme-i feyż-i muḳaddes eyledi sāḳī[629]
Ne şeb ol ḳand-ı Mıṣr'a ẕevḳı āmdād-ı ḥalāvetdür

15 Ne şeb ol kim derūnunda[630] aḳıtdı āb-ı ḥayvānı
Ne şeb ol kim meşām-ı dīne būyı būy-ı ṣıḥḥatdür

16 Ne şeb ol kim ẓuhūrundan yıḳıldı ṭāḳ-ı Kisrā'nuñ
Ne şeb ol kim birūnundan sevād-ı dīn ʿimāretdür

17 Şeb-i mevlūd ile tevām-ı şeb-i Miʿrāc-ı ferḫunde
Ruḫ-ı İslām'a gūyā iki ḫāl-i ḥüsn behcetdür

18 Birisi sāye-i luṭf-ı İlahīdür zemīn üzre
Birisi aṭlas-ı gerdūna ziver-baḫş-ı ziynetdür

19 İkisi bir ṣadefden zāde gūyā iki gevherdür[631]
Anuñçün farḳ olınmaz birbirinden dürr-i vaḥdetdür

20 ʿAceb ḥikmet ʿaceb ḥālet bu sırra irmez endīşe
Kimine semm ü zehr oldı kimine nūş-ı şerbetdür

21 İki perr-i hümā-yı Sidre-sādur farḳ-ı İslām'a
Ser-i küffāra ammā iki şemşīr-i siyāsetdür

22 İki ebrū-yı ġarrādur yaḫūd ruḫsār-ı ḥavrāda
Hümā-yı ḳudse yā iki cenāḫ-ı feyż-i ḳudretdür

---

[629] sāḳī: Şām'ı (Çaldak, N.aʿt 3, s. 62)

[630] derūnunda: derūnundan (Çaldak, Naʿt 3 s. 62)

[631] gevherdür: küpedür (Çaldak, Naʿt 3 s. 62)

23 Yā iki ṭabla ʿanberdür yed-i ʿaṭṭār-ı ḳudsīde
Buḫūr içün iki şebde geh şehbā-yı meserretdür

24 Ya iki şāl-i Keşmīr'i yed-i ġılmān-ı cennetde
Ola ser-pūş-ı ʿālem şām-ı miʿrāc [u] velādetdür

[105a]

25 Ya iki nāfe-i āhū-yı firdevsi ki düşmüşdür
Zemīn ü āsmāna ʿıṭr-ı baḫşā-yı leṭāfetdür

26 Ya iki Leylī'dür kim ḥüsni Mecnūn itdi İslām'ı
Yaḫūd baḫt-ı siyāh[632] ṭāliʿ-i ehl-i salābetdür[633]

27 Ol[634] iki leyle-i ʿanber şemīm-i müşk-bū ḥaḳḳā
Kimine dīde-i rūşen kimine ʿayn-ı ẓulmetdür

28 Ḳudūmı müjdesine ḥażret-i sulṭān-ı kevneynüñ
Zemīn ü āsmāna iki semmūrāne ḫilʿatdür

29 Felek yaḳıldı pāy-endāz iki müşgīn dībāyı
Selāṭinüñ düşerler pāyine dībāce ʿādetdür

30 İki şeb ḫürmetine buldı ṣūret-i ʿārıż-ı eyyām
İkisi de nigehbān-ı der-i şāh-ı nübüvvetdür

---

[632]siyāh: siyāh u (Çaldak, Naʿt 3 s. 63)

[633]ṣalabetdür: delāletdür(Çaldak, Naʿt 3 s. 63)

[634]ol: ya(Çaldak, Naʿt 3, s.63)

31 Eyā ḫayrü'l-beşer sulṭān-ı kevneyn ü melek-i çāker
Gürūh-ı bī-kesāna dergehüñ bāb-ı mürüvvetdür

32 Sen ol deryā-yı bī-pāyān-ı iḥsān u keremsüñ kim
Kemīne ḳaṭresi dünyāya ʿummān-ı seḫāvetdür

33 Sen[635] baḥr-ı himemsiñ kim kemīne mevci ġarḳ eyler
Murād itseñ zemīn ü āsmānı bu ne himmetdür

34 Mübeccelsiñ " fe-terḍā" āyetiyle yā Ḥabība'llah
Nigāh-ı kūşe-i çeşmüñ ʿuṣāta ʿayn-ı raḥmetdür

35 Ne vech ile sürem yüz ḫāk-ı dergāh-ı muʿallāya
Ḳarīn-i nefs [ü] şeyṭānum yerüm ḫāk-ı meẕelletdür

36 Girībānuñ ḳomaz elden ḥayā ālūde- dāmānum
Dil-i bī-māra[636]şimdi ġarḳa-i baḥr-ı ḥacāletdür

37 Sükūt itsem iş olmaz ʿarż-ıḥālüm ḥāmeye gelmez
ʿİlācın kimse bilmez dil esīr-i çāh-ı ḥayretdür

38 Günehzār-ı dilümde ġonce-i evzār açılmaḳda
Zemīn-i ḳalbe zīrā ekdigüm toḫm-ı şeḳāvetdür

39 Sebük-pāy u ḳavī- destüm dem-i fısḳ u maʿāṣīde
Gelince birr ü iḥsāna velī kārum baṭāletdür

[635]sen: sen ol (Çaldak, Naʿt 3, s.63)

[636]dil-i bī-māra: dil-i bī-çare (Çaldak, Naʿt 3 s. 64)

40 Kebāyīrden ṣaġāyirden günāhum ʿadd olunmazken
Yine el-āne dil-i bend ü esīr ḫırṣ u şehvetdür

41 Giriftār-ı hevāyum olmadı taḫlīṣüme bāʿiṣ
Eger ser- pençe-i tevbe eger dest-i nedāmetdür

42 ʿAmelden fāriġ ü āzāde-serdür kātib-i ḫayrum
Biri ammā yazılsa[637] biñde biri evzārı ṣıḳletdür

42 Ne var birr ü ʿamel kʾola enīs ü yār ḳabrümde
Ne var ḫayrāt u taḳvā kim dime zād-ı ḳıyāmetdür

44 Girībānım kef-i yeʾs ḳanūṭa virme luṭf eyle
ʿUṣānuñ ʿaynına ḫāk-ı deriñ kuḥl-ı kefāretdür

45 ʿİdād-ı ümmetüñden olmaġa yoḳ bende istiḥḳāḳ
Seng[638]-i kūyuñdan olmaḳ baña dünyaca niʿmetdür

46 Veli ḫavfum budur kim olmayam ol rütbe lāyıḳ
Bu ʿabd-ı maʿṣiyet-ḫū bī-hüner hem bī-liyāḳatdur

47 Beni rūz-ı cezā yār-ı ġażabdan bu ḳıyāfetle
Ḥużūr-ı Ḥaḳʾda taḫlīṣe medār ancaḳ şefāʿatdür

48 Ne şeydür luṭf u iḥsānuñ yanında cürm ü ʿisyānım
Velī ʿarż-ı cerāyim ḫāk-pāye ḫayli cürʾetdür

[637]yazılsa: yazarsa (Çaldak, N. 3 s. 64)

[638] seng: seg (Çaldak, N. 3 s. 64)

49 Şehā ḥilmüñ penāh idüp iderdim ʿarż-ı ḥāl ammā
Budur ḫavfum belüñe ʿarż-ı ḥāl esbāb-ı nefretdür

[105b]

50 Şehā ser-māye-i ʿömri reh-i naʿtüñde ṣarf itmek
Ḫıyār-ı ümmete bī-şāyibe ḥüsn-i ʿibādetdür

51 Nice ḥüsn-i ʿibādet kim seni medḥ eyledi Mevlā
Seni medḥ ü ṣenā her dem cihāna farż u sünnetdür

52 Münevver eyleye Mevlā derūnum nūr-ı naʿatıñla
Ferāmūş eylemek ḥāşā ṣenāñı ḳalbe ḳasvetdür

53 Sürüp yüz ḫāk-ı pāy-ı çār-ı yāra ʿarż idem ḥālim
Ki her biri şeh-i kevneyn ile ferḫunde-ṣoḥbetdür

54 Cenāb-ı Ḥażret-i Ṣıddīḳ-i Ekber *iẕ hümā fi'l ġār*
Anuñ ḥaḳḳında nāzil oldı bir deryā-yı şefḳatdür

55 Vezīriydi zamān-ı devletünde şāh-ı *levlāküñ*
Ki soñra bī-nizāʿ u şübhe sılṭān-ı ḫilāfetdür

56 Cenāb-ı Ḥażret-i Fārūḳ-ı ḳuṭb-ı evliyā ʿadli
Niẓām-ı ʿālem oldı şāh-ı evreng-i ʿadāletdür

57 Dü māhe rāha irdi Ḳayser'i kör itdi engüşti
İrişdi şarḳ u ġarba tīġi sulṭān-ı velāyetdür

58 Cenāb-ı Ḥażret-i ʿOṯmān-ı ṣāḥib-i ʿadl [ü] ẕü'n-nūreyn
Aña tertīb-i Ḳurān āyeti nūr-ı kerāmetdür

59 Nigāha şerm iderdi ẕāt-ı pākine sürūş-ı Ḥaḳ
Şeh-i ḥilm ü ḥayā sulṭān-ı iḳlīm-i şehādetdür

60 Cenāb-ı Ḥażret-i Kerrār yār-ı seyyidü'l-ebrār[639]
Medīne'dür ʿulūma Ḥażret-i bāb-ı fażīletdür

61 Yem-i luṭf-ı keremdür ibn-i ʿamm-i nūr-i ekremdür
Emīr-i *lā-fetā* şīr-i Ḫüdā şāh-ı şecāʿatdür

62 Ḫilāfetde o şāhāne bilā-şirk böyledür tertīb
İden tafḍīl ü taġyīr-i merāṣīb[640] ehl-i bidʿatdür

63 İki şeh-zāde-i ekrem iki ʿammī-i ʿİsī-dem
Daḥi şeş-yār-ı raḫat şem-i żiyā-baḫş-i şecāʿatdür

64 Daḫi aṣḥāb u āl-i ẕü'l-kirāmuñ yā Resula'llah
Żaʿīf ümmetleriñe cümlesi necm-i hidāyetdür

65 Gelū-gīr oldı dest ü ḥaclet ü şerm ü ḥayā āḫir
Şefīʿüm ḫāk-i pāy-ı devletüñde bu cemāʿatdür

66 Benüm ḥaḳḳumda redd itme ricāsın āl u aṣḥābuñ
Şefāʿat ḳıl baña ol günde ol kim rūz u vaḥşetdür

67 Ḫüdā setr eyleye aḥvālümi erbāb-ı maḥşerden
Ki nār-ı dūzaḫa ġālib olan nār-ı feżāḥatdür

---

[639]Bu beyit divanda yer almamaktadır. (Çaldak, Naʿt 3 s. 62-67)

[640] merāṣib:merātib (Çaldak, Naʿt 3 s. 66)

68 Günāhım cümle ümmetden efzūn olsa ġam çekmem
Eger rūz-ı cezā dirseñ bana **Nālī**de ümmetdür

69 Ḫüdā'dan rūḥ-ı pākiñe ṣalat-ı bī-şümār olsun
Daḫı aṣḥāb u āliñe ki aṣḥāb-ı fütuvetdür

70 Dem-i āḫir diyemem birdir Ḫüdāsın Haḳ resūlısın
Cenāḥeyn ola rūḥa ol ki lafẓın şehādetdür

584

[106a]

Naʿt-ı Şerīf Ḫaylī Efendi Raḥmetullah

Feʿilâtün FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

1 Vechi var teşne-i āb-ı keremüñ olsa cihān
Ki yüzün ṣuyına ḫalḳ oldı senüñ kevn ü mekān

2 Bildi çün ḫilḳatine bāʿiṣ olan ẕātuñdur
Oldı ser-geşte o şevḳıyle sipihr-i gerdān

3 Sensin ol şemʿ-i şemistān-i Ḫüdā kim Cibrīl
Oldı pervāne-ṣıfat şevḳüñ ile raḳṣa kenān

4 O meh-i burç-ı şerefsüñ ki şeb-i mevlūduñ
ʿIyd-ı nevrūz gibi ḳıldı cihānı şādān

5 Odur ol şeb ki olup nūr-ı cemālüñ peydā
Dünyādan eyledi āteş-gede-i küfri nihān

6 Odur ol şeb ki cihān buldı żiyā nūruñdan
Daḫi gün doġmadan ey mihr-i sipihr-i gerdān

7 Odur ol şeb ki olup ḳalb-i aḥibbā maʿmūr
Ṭāḳ-ı küsri dil-i aʿdā gibi olup vīrān

8 Odur ol şeb ki virüp dehre vücūduñ revnaḳ
Ḳıldı dünyā yüzini reşk-i behişt-i rıḍvān

9 Nice reşk eylemesün cennet o şeb-i dünyādan
Ki senüñ kūyına ʿazm eyledi ḥūr ġılmān

10 Bir ʿaceb zelzele ṣaldı ḳademüñ ʿāleme kim
Ser-nigūn oldı ṣanemler yıḳılup deyr-i muġān

11 Görüp ol ḥāleti ammā nice müşrikler kim
Cehl ile eylediler Ḥaḳḳa ki ẓann u gümān

12 Āyet-i raḥmet-i Ḥaḳ olduġıña münkirler
Küfri ezber oḳudı nice ʿadū-yı nādān

13 Gördi kim bilmediler ḫalḳ-ı zamāne ḳadrüñ
Seni bildirsün için indi zemīne Kurān

14 Sensin ol fāris-i meydān-ı nübüvvetüñe kaçan
Ḥaḳ resūl olduġıña istedi aʿdā bürhān

15 Māhı parmaḳla işāret idüp ittüñ iki şaḳ
ʿArṣa-i muʿcizede ṣanʿat-ı kop-ı çevgān

16 Göricek şaʿşa-i mihr-i kef-i pür-tābuñ
Sīne-çāk oldı o şeb şevḳle māh-ı tābān

17 Gösterüp devr-i ḳamerden nice yüzden iʿcāz
Eyledüñ gün gibi ʿālemlere Ḥaḳ dīni ʿayān

18 Maẓhar-ı mevhibe-i luṭf-ı Ḫüdā'dur ẕātuñ
Cümle eşyāya olursa ne ʿaceb feyż- resān

19 Olduġıçün ġarḳ-ı çehre-i pür-tābuñdan
Ḫaşre dek güldi oldı bu cihānuñ ḫandān

20 Çeşm-i nergisde degildür ḳaṭarāt-ı şebnem
Güle bu luṭfı görüp oldı ḥasedden giryān

21 Ḥaddi yoḳ ḳanḳı birin şerḥ ideyüm muʿcizeñüñ
Vire mi ḳaṭre-i nāçīz ġınā-yı ʿOṣmān

22 Bā-ḫuṣūṣ ol şeb-i miʿrāc dem-i vuṣlat kim
İdemez kimse anı ʿaḳılla tafṣīl ü beyān

23 Nice taḳrīr ideyüm anı degildür ḥaddüm
Varmaz ol rütbeye zīrā kim ʿuḳūl-ı insān

[106b]

24 Seni medḥ itmege yoḳ bende kemāl-i ḳudret
Eyledüm ḥaḳḳ-ı adāde bilürem çoḳ noḳṣān

25 Ḳalma eksiklügüme sen benüm ey bedr-i münīr
Çünki yoḳdur kerem ü luṭfuña ḥadd ü pāyān

26 Çār-ı yārüñ daḫı medḥine girüp meydāna
Esb-i ṭabʿa dilerem etleyem irḫā-yı ʿinān

27 Ḳādir olduḳça n’ola anların da medḥ itsem
Virdiler şerʿiñe zīrā ki nice revnaḳ u şān

28 Yār-ı ġāruñ olan ol Ḥażret-iṢıddīḳ-i ʿAtīḳ
N’ola oldıysa ṣadāḳatle güzīn-i aḳrān

29 Cümleden ol idüp dīniñi taṣdīḳ-i ḳabūl
Ṣıdḳ-ı pāki aña oldı sebeb-i istiḥsān

30 Maʿden-i ʿadl ü kerāmet ʿÖmerü’l-Fārūḳuñ
Der-i ʿadlinde cihān bulmuş idi emn ü emān

31 Menbaʿ-ı ḥilm ü ḥayā Ḥażret-i ẕü’n-nureyn
Şöyle naḳş olmuş idi levḥ-i dilinde Kurān

32 Mülk-i şerʿüñde virüp ḳāʿide-i dīne niẓām
Ḳıldı ādāyla tertīb-i kelām-ı sübḥān

33 Fātiḥ-i Ḥayber olan Ḥaydar-ı Kerrār’uñ ise
Zehresin ḥaṣmuñ iderdi ḳılıcı āb-ı revān

34 Ne kerāmet ne velāyet ne şecāʿatdür o kim
Ṭıfl iken ejderdi şaḳ itdi o şīr-i bürrān

35 Kişver-i şerʿ-i şerīfiñde serā-yı dīne
Anlar olmuşlar idi pādişahım çār-ı erkān

36 Yoḳdur ḳuvvet-i ḳudretle yine her birisi
Bendedür ḥażretüñe anlara sensün sulṭān

37 Ey resūl-ı ṣaḳaleyn ey meh-i bedr-i kevneyn
Sensün eşref-i maḫlūḳ u ḥabīb-i Raḥmān

38 Dürr-i yektā ise de yerlere geçsün ol baş
Ki senüñ ʿaşḳuñ ile olmaya hergiz rīzān

39 Rūḥ-ı ṣānī ise de odlara yansun ol ten
Ki revān eylemeye yolıña baş ile cān

40 Ben ne ḫāküm ki seni medḥ idem ey gevher-i pāk
Ġarażum ḥālimi ʿarż eylemedür saña hemān

41 Benüm ol bādiye hümā-yı beyābān-ı heves
Benüm ol sākin-i peyġūle-i dārü'l-ʿişyān

42 Ki ne bir menzil-i maḳṣūda irişdi rāhım
Ne ḳarār itmege bir kūşede oldum imkān

43 Bezm-i ʿālemde dilim olmadı hergiz ḫālī
Heves-i lāzıme-i ʿıyş u ṭarabdan bir ān

44 Her ḳaçan vaḳt-i namāz olsa ḳomaz kim irişe
Dem-be-dem naġme-i ney gūşıma gülbang-ı ezān

45 Ābdest almaġa varmaz elim ammā göñlüm
Ṣu gibi olmadadır kūy-ı ḫarābāta revān

46 Oldı maʿlūm namāza ne ḳadar yüz yudugım
Rūz-ı ṣavm eylediğim kāride ṭutmam pinhān

47 Ḫırsım ol deñlü eyyām-ı ṣiyām irdikde
Bir dilim nān görinür baña hilāl-i Ramażān

[107a]

48 Almayam destime şimden gerü peymāne diyü
İtsem inṣāfa gelüp cānıyla ıyd u peymān

49 Derdler ḥāṣıl idüp isterem ol derde ṭabīb
Umarım nāke diye derdiñe meydir dermān

50 Ayaġım meykede rāhında elimde sāġar
Dilde yoḳ zerre ḳadar ḫavf-ı ṣırāṭ u mizān

51 Ben ne ḥāletle idem kendimi ümmetden ʿad
Ḳulunum Rabbim eyā pādişeh-i sidre- mekān

52 Ḳılmadım sünnetiñüñ biñde birin icrā
İtmedim hergiz iṭāʿat ne ki ḳılduñ fermān

53 Göricek bunca hevā vü hevesi başımda
İttifāḳ eyleyüp ışlāḥuma zühhād-ı zamān

54 Müşkilüñ var ise gel ḥal idelim dise eger
Gelmez illā dilüme ʿuḳde-i zülf-i ḫūbān

55 Heves-i mūy-ı miyānıyla bütān-ı dehrüñ
Yād-ı zühd-i ʿamelüm gerçi degildür kesbān

56 Bir ḳılın rişte-i ümmīdimüñ ammā ki yine
Ne ḳad ḳılsa keş-ā-keş ḳıramaz ʿālemiyān

57 Niye ḳaṭʿ eylerem ümmīdimi luṭf-ı Ḥaḳ'dan
Ki senüñ gibi şefīʿüm var eyā faḫr-ı cihān

58 İtmedüm şimdiye dek gerçi ẕikr ü tesbīḥ
Bari şimden gerü naʿatın ideyim vird-i zebān

59 Dergehüñde umarım tā ki geçüp maḳbūle
Yazıyla nāme-i aʿmālime āḫir ʿunvān

60 Benüm ol ʿāciz-i bī-kes ki ayaġuñ tozına
Eli boş geldüm eyleyüp luṭf u iḥsān

61 Bir yeşil yapraġa mālik degilüm dünyāda
Ki saña lāyıḳ ola ey gül-i gül-zār-ı cinān

62 Degilüm nesneye ḳādir getürem ḥużurıña
Aña ḳādir idim ancaḳ ki getürdüm imān

63 Ḥażretüñden senüñ ey ḥāfıẓ-ı dīn ü ümmet
Ṣoñ nefesde dilerüm anı ancaḳ Yezdān

64 Beni tenha ḳomayup ḫıfẓ idesün imānum
Melekü'l-mevt gelüp ḳaṣd idecek almaġa cān

65 Ṭutmaya cān-ı żaʿīfim sekerāt-ı mevti
Olmayam nūş idicek cām-ı memātı sekerān

66 Ola şol nesne kim ʿāṣīlere yarın düşvār
Anı Ḫaylī ḳuluña ḳıl keremiñden āsān

585

Naʿt-ı Şerīf-i Nābī

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1 Eyā ḥabīb-i Ḫüdā yā Muḥammed-i ʿArabī
Şefīʿ-i rūz-ı cezā yā Muḥammed-i ʿArabī

2 Hevā-yı gerdiş-i mihrüñle çarḫa girmişdür
Sürādiḳāt-ı semā yā Muḥammed-i ʿArabī

3 O şeh-süvār-ı hünersün ki cilve-gāhuñda[641]
Feżā-yı nūr-ı żiyā yā Muḥammed-i ʿArabī

4 Sen ol ṭabīb-i şifā-baḫşsın her nefesüñ
Virür ʿuṣāta şifā yā Muḥammed-i ʿArabī

5 Ḥakīm-i ṣunʿ ḳomuş ḥoḳḳa-i dehānuñda
Marīż-i cürme devā yā Muḥammed-i ʿArabī

6 Şefāʿatüñle olur zīb-i ḳāmet-i raḥmet[642]
Pelās-ı cürm ü ḫaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

[641] cilve-gāhuñda : cilvegāhundurm (Bilkan, K. 3, s.27).

[642] Divanda bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir (Bilkan, K. 3, s.27).

7 Esīr-i laʿl-i şefāʿat-niṣāruñ olmuşdur
Kemāl-i ḥüsn-i edā yā Muḥammed-i ʿArabī

8 Tefāḫür itmededür ḥiḍmet-i rikābuñla
Emīn-i vaḥy-i Ḫüdā yā Muḥammed-i ʿArabī

9 Kilīd-i ḳufl-ı güşāy-ı ḫazāʾīn-i raḥmet
Elinde cilve-i nümā yā Muḥammed-i ʿArabī

10 Ḳılındı rūz-ı ezel cilve-i cemālüñe ḫāṣ
Ḳalem-rev-i dü serā yā Muḥammed-i ʿArabī

11 Güşād- yafte-i tīġ-i berḳ-i ḥüsnüñdür
Der-sarāy-ı dücā yā Muḥammed-i ʿArabī

12 Libās-ı sāyeden olduñ bürehne-cism itdüñ
O deñlü terk-i sivā yā Muḥammed-i ʿArabī

13 Çemen-sitān-ı behişte seḥāb-ı feyżüñdür
Medār-ı neşv ü nemā yā Muḥammed-i ʿArabī

14 Kemīne mevce-i baḥr-ı muḥīṭ-i fażluñdur
Biḍāʿa-ı ʿulemā yā Muḥammed-i ʿArabī

15 Niyāz-ı ruḫṣatı bāb-ı siyādetüñden ider
Şefāʿat-ı şefāʿā yā Muḥammed-i ʿArabī

16 Nüfūzı olmaz o emrüñ ki olmaya senden
Raḳam-pezīr-i rıżā yā Muḥammed-i ʿArabī

[107b]

17 Olur o tīr ki çıḳmaz kemān rʾeyüñden
Nişāne-gīr-i hebā yā Muḥammed-i ʿArabī

18 Bu kārgehde degül senden özgeye maḫṣūṣ
Ṣenāverī-i ṣenā yā Muḥammed-i ʿArabī

19 Nigāh-ı luṭfuña mevḳūfdur ḳıyāmetde
Terāżī-i ḫuṣemā yā Muḥammed-i ʿArabī

20 Ḥimāyetüñle çıḳar rūz-ı ḫaşrde ġālib
Sipāh-ı ḫavfe recā yā Muḥammed-i ʿArabī

21 İşāret-i naẓar-ı merḥamet-i niṣāruñdur
Devāʿī-i ʿuḳalā yā Muḥammed-i ʿArabī

22 Ḥisāb-gāh-ı ḳıyāmetde iltifātuñdur
Temessük-i ümenā yā Muḥammed-i ʿArabī

23 Firāz-ı minber-i ʿizzetde ẕikr-i nāmuñdur
Vaẓife-i ḫuṭebā yā Muḥammed-i ʿArabī

24 Temevvüc-i yem-i luṭf-ı günāh-şūyundur
Meṭālib-ı fuḳarā[643] yā Muḥammed-i ʿArabī[644]

---

[643]meṭalib-i fuḳarā :meṭāmiʿ-i ġufelā: (Bilkan, K. 3, s.29)

[644] Divanda bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Ẓuhūr-ı ʿafv-ı ʿaṭā-baḫş-ı cürm-pūşuñdur
Meṭālib-i fuḳarā yā Muḥammed-i ʿArabī (Bilkan, K. 3, s.29)

25 Künāse çīn-i dergāh-ı feyż-i eşkdür[645]
Māfī-i üdebā yā Muḥammed-i ʿArabī

26 Dıraḫt-ı ʿömrünüñ[646] şümār-pīş raḳibesidür
Şerāyiʿ-i ḳudemā yā Muḥammed-i ʿArabī

27 Suḳāṭa-i niʿam-ı sufre-i ʿulūmuñdur
Merāḳī-i ḥükemā yā Muḥammed-i ʿArabī

28 Degül resīde-bīn pesīn-i ʿibāretüñe
Medāric-i fuṣeḥā yā Muḥammed-i ʿArabī

29 Kenār-ı dāmenidür câme-i belāġatünüñ
Merātīb-i büleġā yā Muḥammed-i ʿArabī

30 Nühufte kevkebīdir ṭārem melāḥatüñüñ
ʿAzīz-i Mıṣr-ı beḥā yā Muḥammed-i ʿArabī

31 Ẕekāt-ı çeşm-i bīniñüñ[647] tırāşesidür
Müşāhid-i ʿurefā yā Muḥammed-i ʿArabī

32 Tefevvuḳ eyleyemez intisāb-ı bābuñla
Ṣıfāt-ı faḳra ġınā yā Muḥammed-i ʿArabī

33 Siyāh-ı rūy-ı güneh-kār **Nābī**-i bed-kār
İder ümīd-i ʿaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

---

[645] eşkdür: pāşuñdur (Bilkan, K. 3, s.29)

[646] ʿörünüñ: şerʿinüñ (Bilkan, K. 3, s.29)

[647] çeşm-i bīnünüñ: çeşm-i Ḫüdā-bīnünüñ(Bilkan, K. 3, s.30)

586

Naʿt-ı Şerīf-i Nādirī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Ey zülāl-i meşrebüñden reşḫa cūy-ı Selsebil
Āteş-i ʿaşḳ-ı cemālüñde semender Cibraʾīl

2 Meşʿal-i nūr-ı üñ cebīnüñ sālike yol gösterür
Kārbān-ı mümkināta ẕāt-ı pāküñdür delīl

3 Ḳābe ḳavseyni güẕār ider[648] ḫadeng-i himmetüñ
Bulsa ʿarş anuñ maḳāmın sāḳını eylerdi mīl

4 Pīş-ḫᵛān-ı māh-ı bedrüñ bendini eyler[649] şikest
Telḫ idüp bezm-i hevāyı zühreyi kılduñ zelīl

5 Ümmetiñçün eylemiş āmāde millet niʿmetüñ
Meclis-i ālemde ḫᵛān-salar-ı faẓluñdur Ḫalīl

6 Ḳabżası miḳyās olup şekl-i eṣābiʿ gösterür
Çünki mışr-ı dīne āb-ı tīġ-i şerʿüñ oldı Nīl

7 Yā Resulallah derūn-ı **Nādirī** mecrūḥdur
Ḫāk-i rāhuñ merhem it fitrāk-ı reh-vāruñ ḳıl

---

[648]ider:itdi (Külekçi, G.77, s.260)

[649]eyler:itdün (Külekçi, G.77, s.260)

587

Naʿt-ı Şerīf-i Vāṣıf

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Derüñden ol ki cūyā-yı keremdür yā Resūlallah
Nevāl-i rāfetüñle niʿmetimdür yā Resūlallah

2 Zülāl-i ẕāt-ı istibraḳ neşīnüñ rūz-ı maḥşerde
Penāh-ı maʿiyet-gāh-ı ümemdür yā Resūlallah

3 ʿAceb mi sāyeñe nā-maḥrem olsa rūyet-i ḥādiṯ
Vücūduñ pertevi mihr-i ḳademdür yā Resūlallah

4 Yem-i bī-ḳaʿr-ı şefḳat-i cūşıña nisbet-i ḥaḳīḳatde
Yaḳılsa heft deryā maḥż-ı nemdür yā Resūlallah

5 Tef-i germā-yı feyżüñ pūşiş eyle **Vāṣıf**-ı zāra
Ki dil efsurde-i sermā-yı ġamdur yā Resūlallah

[108a]

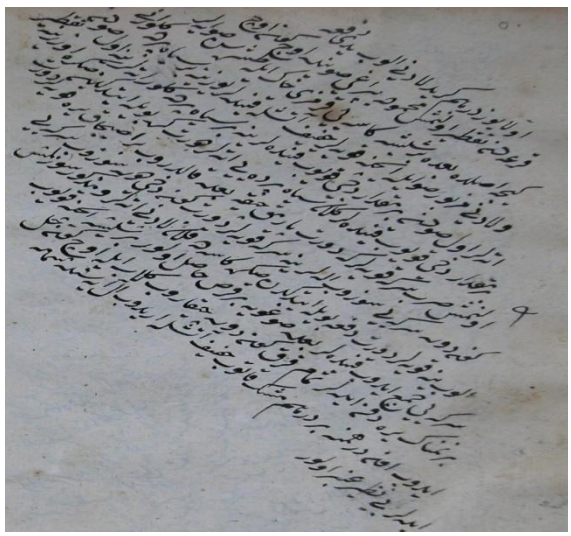

588

ʿArifî Efendi

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

Verd-i sefîde beñzer o destār-ı dil-rübā
Dest-i nesim-i ṣubḥa baḳar tāzelenmede

589

[108b]

Be-nām-ı Ḳalem

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Göñlümüzden gitmege ġam ẓulmetin
Luṭf idüp iḥsān idüñ rūşen-i çerāġ

çerāġ iʿrac leng kelb
seg şeg keş cer
ḫar ḫumār aḥmer sürḫ
ḫasar ziyān zebān lisān
libās cāme ḫāme ḳalem

590

Tecellî

Feʿûlün Feʿûlün Feʿûlün Feʿûl

Dilā merhem-i dil dem-ā-dem saña
Devādur devādur devādur devā

Muḥaṣṣal-ı medār-ı ḥāṣūl-ı merām
Duʿādur duʿādur duʿādur duʿā

591

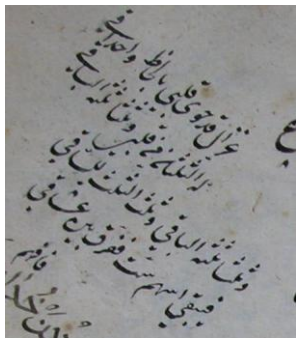

592

Müfret

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Eyer ʿāşıḳ duʿā ḳılsa derūnundan Ḥüdā'sına
Ḥaḳ Teʿāla ḳabūl ider gelür maḥbūb odasına

593

Müfret

Şu ḳarşıḳi tarlaya iki kile 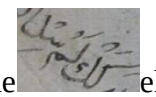 ekdim. İki görklü kirbi dadanmış. Dişi görklü kirpinin kürküni erkek görklü kirpinin kürküne yamadım. Erkek görkli kirpinin kürküni dişi görkli kirpinin kürküne yamadım.

594

[109a]

Luġaz-ı Ferdī

FeʿilâtünMefâʿilünFeʿilün

1 Nedür ol gülle ṣaʿīr-i ʿacūb
Olur dāʾim buġaz-ı ḥiṣāra ḳarīb

2 Tīre viyyü'l-aṣıldır ol ekṣer
Ki ḥarīri diyü taḫallüṣ ider

3 Fem-i nādīde var serinde delik
Yidigi rūz u şeb kemiksizilik

4 Gāhī açılmaġa ḳomaz yārı
Öldürür ḳaydı ʿāşıḳ-ı zārı

5 Öte yaḳalıdur o ehl-i yemīn
Ṣoluḳ olmaz şehāne olsa ḳarīn

6 Bilürem vaṣfını bañā ögme
Cürmi de var ise sögüp dökme

595

Luġaz

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Bir gümüşden ḳalʿadur maḥbūs olupdur anda āb
Geldi zerrīn ṭop ile feṭḥ itdi anı āftab

596

Müfret

FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Ḳaçan aʿlā maḳāma irse ednā
Ḳulaġı ṣaġır olur gözi aʿmā

597

Nedīm

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Neden āzürde olduñ nāzenīnüm bī-sebeb bilmem
Beni öldürmege lāzım mı yā böyle gażab bilmem

2 Bañā zehr-i sitemdür ḥasretüñden bāde-i işret
Ben ol mestem ki sensüz neşve-i cām-ı ṭarab bilmem

3 Göñül pür-ıżṭırāb-ı ġamze ammā mest-i nāzumla
Bu demde cām-ı ṣahbā ile[650] kimdür leb-be-leb bilmem

4 Benim ol nev-müselmānı muḥabbet zülf-i kāfir-kīş
Esīr eyler[651] beni sünnet midür nā-müstaḥab bilmem

5 Eger küstāḫ isem maʿẕūr ṭut resm-i edeb bilmem[652]
Siyeh mest-i cünūn-ı ʿaşḳ olan rüsvā **Nedīm**'em ben

[650]ile: gibi (Horata, G.22, s.142)

[651]eyler: itmek(Horata, G.22, s.142)

[652] Divanda sonraki mısra ile yer değiştirmiştir (Horata, G.22, s.142)

598

Faṣīḥ[653]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1 Neden her dem cebīn-i yārda çīn-i ġażab bilmem
O baḥr-ı ḥüsni taḥrīk itmege kimdür sebeb bilmem

2 Görünce lāl olur dil-i levḥ-i ruḫsār-ı dil-ārāyı
O maḥcūb ʿāşıḳ-ı dem-besteyüm ḥarf-ı ṭaleb bilmem

3 Merām iẓhārına rūşen zebānī-inigehbesdür
Recā-yı vaṣl içün cānāneye taḥrīk-i leb bilmem

4 Baña eyyām-ı hicrüñ hep berāber gösterür cānā
Ki sensüz rūşen-i rūz utārīkī-i şeb bilmem

5 **Faṣīḥā** alamam mirāt-ı rūy-ı yārdan çeşmm
Benem ol ʿāşıḳ-ı müştāḳ kim şerm ü edeb bilmem

599

[109b]

Dürrī Naẓīre be-ʿĀrif Efendī

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün

1 Devr eyle bezm-i cāmla sāḳī rūşen budur
Şāh it gedāyı sehm gibi dād u hiş budur

[653] Çıpan, G.295, s.423

2 Sengi güher hilāli ider bedr-i aftāb
Ehl-i keremde ḳāʿide-i perverīş budur

3 Bālā-keş olma şuʿle gibi rūzgārda
Mānend-i āb ḫāke yüzüñ sürmemiş [budur]

4 Pür tīşe ile şıġmadı kühsār-ı ʿāleme
Ferhād ġālibā sebeb-i sezeniş budur

5 Ḫançer be-kef gelürken o şūḫı görüp didüm
Şūr-efken-i cihān olacaḳdur gülşen budur

6 **Dürrī** egerçi ṣafdur āyīne-i ruḫı
Ammā ġubār olur giderek gösteriş budur

600

Beyt

Ey simā-ḥūr var mıdur bir tāze
Ey civān vardır bir tāne

601

Zihī nāzenīn 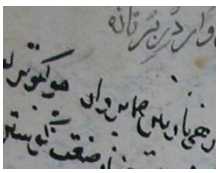
ʿUşşāḳa heẕār ṣanʿat gösterürdür ḥayāl-i ḥad-i yār

602

Müfret

Gül düledi bülbül meledi

Ḳaẕaẕın ekserī ḳurusun

Dilber gögsün düymeledi

603

Müfret

Ten terānī ten terānī ḳıl beter ur 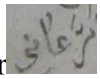

Biri ser-ḥoş olur biri bengī

Sürtdükçe dürtdükçe

604

Müfret

FeʿilâtünFeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Ger ḳara ṭaşı ḳızıl ḳan ile rengīn itsen

Kevni taġyīr olur ammā ol laʿl-i Bedaḫşān olmaz

605

[110a]

Ṣābit

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Keṣretinden aḳ sade ile gelen cānānenüñ

Bir ṭabāḳ- ābādīdür ṣaḥrāsı Kaġıd-ḫānenüñ

2 Lāle faṣlı mevcden[654] bir ḳıṭʿa-i ebri olur
Eşk-i ḫūn-ālūdesinden ʿāşıḳ-ı cānānenüñ

3 Saña ṣūret gösterüp ṣanʿatla dil-ber ṣayd ider
Bunda ḳırṭāsiyyedür sermāyesi ferzānenüñ[655]

4 Al kaġıd-ı mühreler mecmuʿa-i germiyyete
Her ḥabābı mühre-i billūrdur peymānenüñ[656]

5 Daʿvet içün berg-i gülden kāġıd uçurdı nesīm
İnkisāruñ ḥiss idüp bu bezmde bīgānenüñ[657]

6 Keştī-i ṣahbā degül üstünde zevraḳlar yüzer[658]
Cūy-ı Kāġıd-ḫāne-āsā girye-i mestānenüñ

7 Ṣābitā kāġıdçılar sūḳına döndi ʿarṣası
Keṣretinden aḳ sāde ile gelen cānānenüñ

[654] mevcden: mevc-zen (Karacan, G.208, s.454)

[655] Divanda 4. beyit olarak geçmektedir (Karacan, G.208, s.454).

[656] Divanda 5. beyit olarak geçmektedir (Karacan, G.208, s.454).

[657] Divanda 6. beyit olarak geçmektedir (Karacan, G.208, s.454)

[658] yüzer: yürür (Karacan, G.208, s.454)

606

Müfred[659]

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Ferīd rūzı ger olsa fünūnıyla ʿilm ile bir Türk
Mizācından anın gitmez eşeklik ẕerrece ey misk

607

Müfred

Bir dilber bir dilbere beri gel dilber didi
O dilber o dilbere ne var hey dilber didi

608

Müfred

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿlün

Āhla vāhla yār ele girmez
Girer irse eldesi mezār gerek

609

[110b]

Mantıḳī[660]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Bir gice ḫāne-i dile gelse ḫayāl-i yārimüz
Varını hep niṣār ider dīde-i eşk-bārımuz

[659] Bu müfred ve aşağıdakiler Sâbit Divanında yer almamıştır(Karacan, 1991).

[660] Mantıkî Ahmet Efendi Divanında bu gazel yer almamıştır (Kaya,1991).

2 Rāh-ı vefāda gerçi ẕerre-i ḫākim-berüz
Dīde-i āfitāb ider kuḥl-ı cilā ġubārımuz

3 Bülbül-i dil n’ola eger gelse fiġāna şevḳle
Gül-şen-i bāġ-ı ʿaşḳdur sīne-i dāġdārımuz

4 Ḫūn-ı cigerle ṭolsa ger dāmanımızʿaceb midür
Kūh-ı belā vü maḫşer oldı bu lāle-zārımuz

5 Terk-i seyr itmişiz ḳaddüñ pādına yār-ı dārda
Dār-ı fenāda bu tīr-i devlet-i pāy-dārımuz

6 Sāḳī-i devr eger ḳadeḥ itse bu kāse-i seri
Minnet-i ġamız gider mi hiç derd-i ser-ḫumārımuz

7 Biz ki feżā-yı himmetüñ Manṭıḳī şāhbāzıyuz
İtmezüz aña ser-fürū olsa hümā şikārımuz

610

Velehu

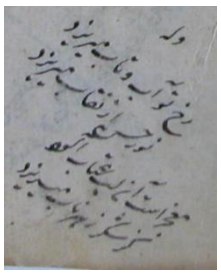

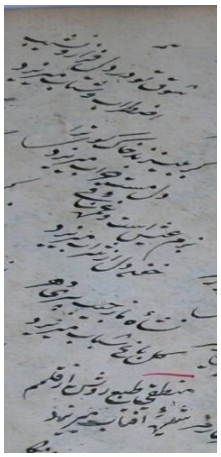

611

Fā’iżī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Pūye-geh-i raḫş u kām deşt-i cünündur baña
Mürçe-i rīk-i revān rāh-nümündur baña

2 Virmiş o sermest-i ḥüsn-i ʿişve vü nāza ḳarār
Lāyıḳ olan şimdide[661] ṣabr u sükündur baña

3 Bezm-i fenāda dimiş bir mübtelāş-i gedā
Rütbe-i iḳbāl-i Cem pāye-i dündur baña

4 Rah-ı meẕelletde bir mūr-ı żaʿīfüm velī
Şīr-i ḳāvī-pençe-i çarḫ zebündur baña

5 Dāġ yaḳup cismini zīnet ider bü’l-heves
Lāzım olan **Fā’īżī** sūz-ı derūndur baña

[661]şimdi de: şimdilik (Okatan, G.4, s.166)

612

Fā’ïżï

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Cemüñ serīrin alan gird-bāddur āhum
Külah-ı rüyā-yı ser-Keykubād’dur āhum

2 Girūh-ı ḫaṣmı ḳomaz itmeyince istīṣāl
Nişān-ı vāḳʿa-ı ḳavm-ı ʿĀd’dur āhum

3 Ne ṣayd ider görelüm şāhbāz-ı himmet[662]-i ḫaṣm
Şikāra māniʿ olur tünd-bāddur āhum

4 Açıldı revzen-i dil bāʿiṣ-i fütūḥ oldı
Nesīm-i dil-keş-i ṣubḥ-ı murāddur āhum

5 Dırāz ider nefes-i vāpesīni **Fā’ïżïyā**
Ḥayātıma sebeb-i imtidāddur āhum

613

[111a]

Ḳıṣṣa-i Ḫᵛāce Fesād Güfte-i Ṣābit

FeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

1 Zümre-i şīfteden bir naḥsend
Söyledi[663] naḳle sezā bir pā-bend

[662]himmet: devlet (Okatan, G.90, s.214)

[663]söyledi: eyledi (Karacan: 25)

2 Dir ki olmışdı Rodoscuḳ'da nihān
Beş şehr sürgüni bir rind-i cihān

3 Çeñe remmālı ḫaber ḥammālı
Lāf sermāye yalan dellālı

4 Çeñede yüksek idi mertebesi
Ḫalḳ içinde laḳabı söz ebesi

5 Şūḫ-ṭabʿ idi açıḳ meşreb idi
Lāubālī bir ışıḳ meẕheb idi

6 Meskeni idi cehennem deresi
Dūzaḫa nāẓır idi penceresi

7 Çatal-i Abdālda olup ṣāhib-i post
Hem ġulām-pāre idi[664] hem zen-dost

8 Ḥān-ḳāh-ı hevesüñ pür-vecdī
Kūçek-i ḫalḳa be-gūş-ı necdī[665]

9 Götci Beg tekyesine nāẓır idi
Her cehennemde yeri ḥāẓır idi

---

[664] hem ġulām-pāre idi:yaʿnī hem muġlīm idi (Karacan:25)

[665]Eserde bir sonraki beyit ile yer değiştirmiştir. Ayrıca eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyitler mecmuaya alınmamıştır:

Ṣaçlı Ṣultānuñ olup abdālı
Anda olduḳda perīşāñ ḥāli

Çuḳurunda bulıcaḳḫod-ġama
Oldı külhāncı Çuḳur Ḥammāma (Karacan:26).

10 Ṣarı bayrāḳdan alınca itmeñ[666]
Ḳızıla çekmiş idi ḫayli emek

11 Bir zamān olmuş o segbān-pāye
Maṭaracı Ṣarıca Paşa'ya[667]

12 Ḳahvenüñ meykedenüñ ḳallāşı
Baba şeyṭān ocaġı ferrāşı[668]

13 Bir gün ol dūzaḫī-i suḫte-dil
O cehennem deresinden ġāfil

14 Gezerek gördi bir ālüfte-nigār
Gül-beden ġonce-dehen lāle-ʿizār

15 Sürḫ-i rūyı ḳızıl lāle gibi
Terlemişdi gül-i pür-jāle gibi[669]

16 Cām-ı mey gibi güşāde-meşreb[670]
Yüz göz açıḳ gül ü nergis gibi hep

---

[666] Eserde 14. beyit olarak geçmektedir(Karacan: 26).

[667] Eserde 13. beyit olarak geçmektedir(Karacan: 26).

[668] Eserde 10. beyit olarak geçmektedir(Karacan: 25).

[669]Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Lebleri sürḫ idi ruḫṣāresi āl
Ḳāmetin vaṣf idemem ʿālü'l-ʿāl (Karacan: 26)

[670] Eserde bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir(Karacan: 26).

17 Özge şūḫ idi ḫicābı yoḳ idi
Ṭurreden ġayrı niḳābı yoḳ idi

18 Gördi bu ṣūreti ol şīfte-ḥāl[671]
Ḥüsnüne oldı açıḳdan meyyāl[672]

19 Ġamzesi cānā ḫançer dayadı
Çeşm-i ḫūn-rīzi açıḳdan boyadı

20 Eşk-i gül-fāmı aḳup bī-tābuñ
Yine çıḳdı ḳızılı ḳullābuñ[673]

[111b]

21 Meger ol fāḥişe-i cevr-endīş[674]
Ermenīlerden[675] imiş kāfir-kiş

22 Bir perī-ṭalʿat idi ʿişve-nümā
Kāfirisiydi perinüñ ammā

23 Bir iki pīre-zen-i bīve ile
Geçdi biñ nāz ile biñ[676] şīve ile

---

[671] şīfte-ḥāl:şīfte-dil(Karacan: 26)

[672] meyyāl:māʾīl(Karacan: 26)

[673] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Dāġ-ı ġam oldı yüzinde peydā
Şāḥid-i zūra urılur ṭamġa (Karacan: 26)

[674] fāḥişe-i cevr-endīş:fācire-i mekr-endīş (Karacan: 27)

[675] Ermenilerden: Ermeni bir zen (Karacan: 27)

[676] biñ :yüz(Karacan: 27)

24 Bu ise büt gibi ḳaldı ḥayrān
Ṣūret-i Meryem'e ṣankim ruhbāñ

25 Gönlüne girdi o cinni sükūd[677]
Döndi[678] mānend-i hümā-yı cühūd

26 Sinesin çāk idüp āh itdi kim[679]
Açdı gūyā ki der-i deyri nesim[680]

27 Açdı āġūşın idüp şekl-i ṣalīb
Bulmadı boynına ammā[681] taḳrīb

28 Ḳurıdı tābeş-i ʿaşḳıyla[682] pelīd
Oldı[683] büt-ḫāne vü tersāya[684] kadīd

29 Özge ḫınzīr idi ruhbān olacaḳ
Ermeni ʿıydına ḳurbān olacaḳ

---

[677] cinni sükūd:cinn-i ʿanūd(Karacan: 27)

[678]döndi:tutdı(Karacan: 27)

[679]kim:leʾīm(Karacan: 27)

[680] Esede bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Cāna geçdi nigāḥ-ı peykānı
Yine girdi içine şeyṭānı (Karacan: 27)

[681]bulmadı boynına ammā taḳrīb:bir asılmaġa arardı taḳrīb(Karacan: 27)

[682]tābeş-i ʿaşḳıyla: nāliş-i ḥasretle (Karacan: 27)

[683] oldı:ṣanki (Karacan: 27)

[684] büt-ḫane vü tersāya:büt-ḫane-i tersā(Karacan: 27)

30 Fikr-i zülfüyle şeb-i ġam peyvend
Uzadı ṣavm-ı naṣāra mānend

31 Ṣubḥ-dem nāle degüldi bir çāk[685]
Bir[686] kelīsāda öterdi zāk zāk[687]

32 Gerdeni şevḳine yaḳdı ol şūm
Ermeni deyrine kāfirī mūm

33 Kāh rāhiblere iḥsān adadı
Geh manastırlara ḳurbān adadı

34 İtmedi ḳalbini ammā telyīn
Kāfiri özge binā idi metīn

35 Ne ḳadar çekdi ise ḫ̬ān-ı niʿam
Oldı ol kāfire küfrān-ı niʿam

36 Ne ḳadar eyledi tedbīr ile kār
Boşa çıḳdı nitekim rāhib-vār

37 İltiyām ol büte bī-ḥāṣıl idi
Ṭaş manastır gibi sengīn-dil idi

[685]çāk:çān(Karacan: 27)

[686]bir:bām (Karacan: 27)

[687] āk zāk:tan tan (Karacan: 27)

38 Eṣer-i siḥr-i füsūn[688ᶜ] āṭıl
Oldı çün vaḳf-ı kelīsā bāṭıl

39 Rismān-ı ḥıyelüñ ḫod her bār
Elde ḳalurdı ucı çü zünnār

40 Göñlüni idemedi ol ṣanemüñ
Büti ṣındı bu figār-ı elemüñ[689]

[112a]

41 Çehre evgār idi ṣūret-imenḥūs
Döndi taṣvīr-i Fıreng'e ḳara pūs

42 Büt gibi girse kelīsā[690] ḥayrān
Heẕl idüp taḥta ḳaḳardı ruhbān

43 Der-i deyr olmayacaḳ vuṣlata dāl
Çatdı bir baba daḫi ḫalḳa-miṣāl[691]

---

[688] füsūn: füsūn hep(Karacan: 28)

[689] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki üç beyit mecmuaya alınmamıştır:

Baḫt-ı vārunası menḥūṣ oldı
Nūn-ı şeyṭān gibi maᶜ ḳūs oldı

Vuṣlat ümīdi ile her bāzār
Der-i deyr idi yeri şeyṭān-vār

Görse ol maṣḥara-i deyr-i muġān
Heẕl idüp taḥta ḳaḳardı ruḥbān (Karacan: 28)

[690]kelīsa:künişte (Karacan: 29)

[691] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Bekledi ol ḳapuyı bir nice sāl
Eksük olmadı miṣāl-i mandāl (Karacan: 29)

44 Var idi bir ṣıñārı megr endīş
Köhne żındıḳ-ı teberrāyī kīş[692]

45 Eskisi medrese-i telbīsüñ
Yeñisi masḫara-i iblīsüñ

46 Sille şākirdi idüp vesvāsı[693]
Yeni başlatmış idi ḫannāsı[694]

47 Bāzī-i fitnede er başı idi
Buḳʿa-i serde kemer başı idi[695]

48 Uġrasa yanına dīv-i gümrāh
İstiʿāze ile geçerdi her gāh

49 Bedr-veş[696] müfsid ü ṣāḥib-i tezvīr
Şöhreti Ḫʿāce Fesād-ı şerīr

50 Adı gibi o muʿammā-yı fesād
Her fesād içre çıḳarmış idi ād

---

[692] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuayaalınmamıştır:

Deyrden olmayacaḳ fethü'l-bāb
Eyledi bir ḳapuya daḫi şitāb (Karacan: 29)

[693] vesvāsı:ḫannāsı (Karacan: 29)

[694] ḫannāsı:vesvāsı (Karacan: 29)

[695] Eserde bir önceki beyitle yer değiştirmiştir (Karacan: 29)

[696] bedr-veş:bed-küniş(Karacan: 29)

51 Bu imiş söz ebesi üstādı
Mürşid-i pīr reh-i ilḥādı

52 Vardı dāmānını taḳbīl itdi
Aġladı ḥālini tafṣīl itdi

53 Renc-i firḳatden olan derd-i derūn
Deşilüp aḳdı miṣāl-ı ṭāʿūn

54 Aşikār oldı derūnındaki sır
Büt- gede ḫırsızı oldı mı ẓāhir[697]

55 Çıḳdı esrār-ı derūn-ı efkār
Ṣanki kāfir ulusun atdı firār[698]

56 Ḥāline vāḳıf olunca üstād
Didi ḥayfā yoḳ imiş istiʿdād

57 İtmemiş terbiye teʾṣīr-i belīġ
Çekdigüm zaḥmet ü düşvāra dirīġ

58 Sen yine eski ḫar u eski pālān
Ḳaçan adam olacaḳsın ḥayvān

---

[697] Eserde geçen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Sökilüp kīse-i maġşūş-ı dili
Ḳalb manḳır gibi çıḳdı ḳızılı (Karacan: 30)

[698] Eserde geçen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Süpürüp āḫn-ı künişti tersā
Boḳluġı ṭaşra bıraḳdı gūyā (Karacan: 30)

59 Ḫūydur ḳışraġuñ evvel de biraz
Ateşinden[699] çabalar bindirmez[700]

60 Fārisiñdür yineletme taḳṣīr
Yoḳsa dizgin mi gerden mi faḳīr

[112b]

61 Yigidi ʿarṣa-i meydān añlar
Fārisü'l-ḫayli küheylān añlar

62 Baʿżı mişvārı bilenmiş yārān
Didiler ʿavrata…ata ḳolān

63 Nerre evren gibi āteşde ise
Esb-i cādū gibi ser-geşte ise

64 Pāy-ı reftāreye bir dām ideyin[701]
Dir dimez anı saña rām ideyin

65 Germ idüp eyledi[702] ḫˇāb-ı ḫar-gūş
Vardı it uyḫusına oldı ḫamūş

---

[699] āteşinden:gürelikden (Karacan: 30)

[700] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Rām olur var ise sende taḳṣīr
Yoḫsa düzen mi ister o faḳīr (Karacan: 30)

[701] ideyin: ideyüm (Karacan: 31)

[702] eyledi: anı (Karacan: 31)

66 Döşenüp ḥīleye çün ol[703] bīmār[704]
Ṣu uyur ḥāṣılı düşman uyumaz[705]

67 Gitdi bir gün o büt-i ʿişve-perest
Bāġ seyrine eriyle ser-mest

68 Maṭarasını alup Boḳcı Murād
Yemege içmege olmuş muʿtād

69 Müteheyyī olup ʿişret demine
Gitdiler Ṭonlı Dereʿālemine

70 Çıḳarup ṭonın o gül-pirāhen
Ḳaldı bir gömlek ile berg-i semen

71 Duyucaḳ Ḫˇāce Fesād bu ḫaberi
Ḥāṭır oldı bu daḫi muḫtaṣarı

72 Cümle[706] destārçesin tāzeledi
Cāme-i fitneyi endāzeledi

73 Şeyṭānet heybesin ihzār itdi
Dūş-ı telbīsi sebük-bār itdi

---

[703]ol: bu (Karacan: 31)

[704]bīmār:timār(Karacan: 31)

[705] Eserde beytin ilk mısrası şöyle geçmektedir:

Boynına ehl-i fiten borc ḳomaz (Karacan: 31)

[706]cümle:hile (Karacan: 31)

74 Zene şekline ḳodı[707] söz ebesin
Baġladı ḳarnına bir yāġ debesin

75 Gebe ʿavrat gibi ol merd-i pelīd
Şişirüp eyledi[708] nāzik taḳlīd

76 Şöyle bir ṭarz ile beñzetdi gidi
Farḳı ḥünṯa gibi pek müşkil idi

77 Ḳoyup ol ṣūrete ol masḫarayı
Giydi bunlar daḫi ṭonlı dereyi

78 Meger ol nekbetī-i dīvāne[709]
Bāġ ḳoñşısı idi[710] cānāne

79 Bāġ-ı ḳaṣdın[711] idüp ol dām-ı murād[712]
Anı[713] pā-bende dolaşurdı müdām

80 Āteş- endāz-ı serā perde-i ḫˇāb
Yaʿni ol fācire-i ḫāne-ḫarāb

---

[707]ḳodı:ḳoyup(Karacan: 32)

[708]eyledi nazik: ḳarnını itdi (Karacan: 32)

[709]dīvāne: bigāne (Karacan: 32)

[710]idi: imiş (Karacan: 32)

[711]ḳaṣdın:taḳribin (Karacan: 32)

[712] Murād:merām (Karacan: 32)

[713]anı:yaʿnī (Karacan: 32)

[113a]

81 Kūşe-i bāġda ʿıyş u demde
Tāze ter gömlek ile ʿālemde

82 ʿĀlem eylerken eriyle tenhā
Geçdi bu ġūl-ı beyābān-ı belā

83 Uydurup pīre-zen-i bed-ḫūyı
Ḳoncolos yapılı bir cādūyı

84 Olup ābesten-i bālı pür-jeng[714]
İrişüp[715] ḳalmış idi bir ferseng

85 Şikemi kūb gibi bir müstesḳī
Müşk-i saḳḳaya müşābih zıḳḳī

86 Olmış işkenbe-i amāsīde
Müntefiḫ lāle-i germā-kīde[716]

87 Mezbele teẕkiresiydi gūyā
Ṭuṭacaḳ ḳollarıydı[717] dest ile pā[718]

---

[714]bālı pür-jeng: bār-ı nireng (Karacan: 32)

[715]irişüp:apışıp (Karacan: 32)

[716]lāle-i germā-kīde:lāşe-i germā-dīde (Karacan: 32)

[717]ḳollarıydı:ḳollarıymış (Karacan: 32)

[718] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Göbegi üstine çıḳmış debegi
Gösteriş bu ki ikidür bebegi (Karacan: 33)

88 Seyr idüp bunları şevherle nigār
Didiler ḳaşıġı[719] ḳarīb olmaḳ var

89 Ḳarnı burnunda ne zaḥmetle yürür
Gösteriş erteye ḳalmaz ṭoġurur

90 Eger erkek de çıḳarsa evlād
Yine mi iş çıḳarur Ḥˇāce Fesād

91 İki sāʿat ḳadar itdükde mürūr
Gördiler Ḫˇāce Fesād itdi ẓuhūr

92 Çehre evgār u melūl u ġam-nāk
Şeyḫ kāẕib gibi gözler nem-nāk

93 Bir telāş ile gelüp girye-mʾāb
Gözi dönmiş çü ḥabāb-ı girdāb

94 Çeşme-āsā aḳıdup eşk-i melāl
Didi ki başıma geldi bir ḫāl

95 Ehlimüñ ḥāli diger-gūn oldı
Derd-i rehden[720] cigeri ḫūn oldı

96 Vażʿ-ı ḥaml itdi taḳāżā gebedür
Kimseye yoḳ lā[721] olunsa ebedür

---

[719]ḳasıġı: vazʿ (Karacan: 33)

[720]rehden: zehden (Karacan: 33)

[721]lā:lāzım(Karacan: 33)

97 Ṭaşralıḳdur ne muʿin ü ne żahīr
Şehre varmaġa bu dem emr-i ʿasīr

98 ʿAḳla[722] geldi senüñ[723] ehlüñ biledür
Ebelik kārına hem ḳābiledür

99 Luṭf idüp āteşüm ıṭfā eyle
Ḳoñşuluḳ resmini icrā eyle

100 Söyle ḫātūnuna varsun bārī
Görsün ol bī-kes ü bī-ġam-ḫᵛārı

[113b]

101 Elini ḫalḳ sebeblidür dir
Böyle aḥvāle ḫuṣūsa bire bir

102 Cām-ı sāḳī gibi belki ayaġı
Ḫasta ṣıḥḥat ola başbayaġı

103 Varduġıyla açılup[724] bāb-ı murād
Doġa ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı murād

104 Ermeni aldanup ol dollāba
Düşdi gerdel gibi bir girdāba

[722] ʿaḳla:ʿaḳluma (Karacan: 33)

[723] Senüñ: ki (Karacan: 34)

[724]açılup:açıla (Karacan: 34)

105 Çıkup elden resen-i ferhengī
Boyladı kaʿr’-ı ceh-i nīrengī

106 Geçdi yā bālūʿa mekre pāyı
Oldı kāriz-i belā rüsvāyı

107 Özge bir renge boyandı diyemez
Kimseye aġız açup söyleyemez

108 Çıḳarup ʿavratın ol gūl-i zemīm
Eyledi kendi eliyle teslīm[725]

109 Gitdi ol buḫtī-i ʿanḳa eşerek
Ḳaldı bu boḳcı ile dilleşerek

110 Varıcaḳ gördi felāket-zededen
Sāz-ı nā-sāz-ı felek başḳa düzen

111 İtdi imrāz-ı naẓarıyla[726] teʾkīd
Hiç ne vālide gördi ne velīd

112 Līk bir fitne ṭoġurmış gerdūn
Göricek dāmeni oldı pür-ḥūn

113 Nerre bir dīv oturur tündü ʿanūd
Dizi üstünde bir āteşli ʿamūd

[725]eyledi kendi eliyle telsīm:boylakār-ı ceh i nirengī (Karacan: 34)

[726] imrāz-ı naẓarıyla:imrār-ı naẓarla (Karacan: 34)

114 Ursa ḳız ḳullesine gürz-i girān
Ola ḫatun ili gibi vīrān[727]

115 Depesinde gözi bir bed ḳışṣa
Ām-ı ḫar[728] yapılu müfred ḳışṣa

116 Raḥm-ı māderde çü şeş māha cenīn
Zīr-i dāmende ḳımıldardı[729] hemīn

117 Ṭurfe efʿī-i mehībü'l-manẓar[730]
Evren-āsā nefes alduḳça şişer

118 Mār-ı māhī gibi bir ʿacube nemā
Zehr aḳardı deheninden ammā[731]

119 Gördi ol ejder-i pür ābileyi
Ṭutdı oġlan burusı kābileyi

120 Kūşe-i çeşmle itdikçe nigāh
Heybetinden doġururdı her gāh

---

[727] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Kesmi merdāne gibi şöhre-i şehr
Baba batmān gibi uʿcūbe-i dehr (Karacan: 35)

[728] ām-ı ḫar: afacān (Karacan: 35)

[729]ḳımıldardı:ḳımıldar mı (Karacan: 35)

[730] Eserde bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir (Karacan: 35).

[731] ammā:gūyā(Karacan: 35)

[114a]

121 Ḳalḳup ol ehremen-i efsūn-sāz
Sihr ile itdi yuḳardan pervāz[732]

122 Pārṭalın asmaġa yār-ı fısḳuñ
Çivisin ḳaḳdı cidār-ı fısḳuñ

123 İdüp āmed-şod-ı rāh-ı ʿişyān
Yine mūm yaḳdı evinde şeyṭān

124 Döndi ol bed-kiṣ̲ī-i bed-kāle[733]
Bir çatal içre ṣoḳulmış māre

125 Kār-ḫāne ḳurup ip cānbāzı
Maḳaṣ üstünde iderdi bāzı

126 Başdı feryādı zen-i şīven-zā
Sūrda zaḫma yemiş ṭabl-āsā

127 Erine dir ki be gel erkek imiş
Dişi ṣandumdı çepel erkek imiş

[732] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki iki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Seyr içün ʿālem-i ẕevḳi tā Ḳāf
Aldı bir dūr-nümā-yı şeffāf

Ṣarılupʿ avrete ejder-vāri
Maṣlaḥat gördi temām er vāri (Karacan: 35)

[733] bed-kīş-i bed-kāle:küşten-i bed-ḳara(Karacan: 36)

128 O mufażżal[734] ḥar-ı bāṭıl fıṭnat
Kec-i ḥıred Ermenī-i seg-ḥaṣlet

129 Eyleyüp fehm-i suḫende taḳṣīr
Ṣandı ki bāṭılı eyler tebşīr

130 Didi müjde uşacıḳerkegimdür[735]
Ser-güzin vālidesi gerçekdür[736]

131 Güni doġdı işidüp Ḫāce Fesād
Oldı tārīkī-i ġamdan āzād

132 Didi bir yol göreyin[737] aḥvāli
Yeñemem çünki dil-i meyyāli

133 Ẕevḳ-yāb oldı dil-i āvārem
Bir oġul virdi yine güvārım[738]

134 Gitdi sürʿatle nigār ardınca
Kelb mānendi şikār ardınca

135 Varıcaḳ ol daḫı oldı der-kār
İş çatallandı çü pāy-ı pergār

---

[734] mufażżal: muḳaffel (Karacan: 36)

[735] erkegimdür: erkek imiş (Karacan: 36)

[736]gerçekdür:gerçekmiş (Karacan: 36)

[737]göreyin:göreyim (Karacan: 36)

[738] güvārım:gehvārem (Karacan: 36)

136 Tevʾem-i oġlan ṭoġurur merʾe-miṣāl
Bir iken mişkil iki oldı fi'l-ḥāl

137 Ḳoşulup çifteiki yārı dü pā
Şeyṭanet toḫmın iderler ilḳā

138 İki müfsid ki şehirden sürecek
Çifte ḳurşunla urup öldürecek

139 Mecī işler gibi bī bākāne
ʿAvrata işlediler merdāne

140 Dir idi nāle vü feryād iderek
Be Murād gel iki oldı erkek

[114b]

141 Mütefaṭṭın olamaz yine eşek[739]
İʿtiḳād eyler iki midür erkek[740]

142 Kendi kendiyle idüp fikr[741]-i şenīd
Didi[742] besbelli idi ḥāl-i velīd

143 Ben firāsetle dimişdim[743] erken
İkidür anasınuñ ḳarnuñdan

[739]Eşek:erkek (Karacan: 37)

[740] iki midür erkek:ikidir ḳudek (Karacan: 37)

[741]fikr:güft (Karacan: 37)

[742]didi:dir ki (Karacan: 37)

[743]dimişdim erken : didüm ardında (Karacan: 37)

144 İtmedüm fehmü firāsetde ḳuṣūr
Geldi çıḳdı didigüm gibi umūr

145 Kişide ʿaḳl ile idrāk ister
Çeşme-i mihr gibi pāk ister[744]

146 Gidi ne gördi ne idrāk itdi
Ustalar ʿavretı ……..gitdi

147 Ol zamāndan duyulup menḳıbesi
Ḳaldı ol şaḫṣa laḳab söz ebesi

614

Müfred

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

Eger bir aḳçeye biñ pul olursuñ bir pula biñ ṭurb
Eger bir ṭurba biñ Türk'i virirlerse ḫayf ṭurba

615

Ezr-hān İʿrāc Fāyıḳ Güfte-i Nābī [745]

Müstefʿîlâtün Müstefʿîlâtün

1 Ḳış mevsiminde bulmazsa ḳarsaḳ
Mürʿaş gibi ten ditrerdi saḳ saḳ

[744] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Bunda bu kendini medḥ itmekde
Ustalar ʿavretini …….. (Karacan: 35)

[745] Divanda gazel başlığı altında verilmiştir(Bilkan, G.396, s. 757)
.

2 Dest-i cefādan feryāda gelsek
Zaḫm-ı cigerden bar bar baġırsaḳ[746]

3 Ṣaf-ı raḳībe ṣunmaḳ ḳolaydı
Ḳūyına yārüñ ḫançerle varsaḳ

4 Bir dāne virmez dihḳān-ı gerdūn
Her dāne içün biñ dām ḳursaḳ

5 Yārıñ elinden ṣahbā-yı **Nābī**
Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ

6 Faṣl-ı bahāruñ ẕevḳını sürsek
Gül-zāra fāyiḳ ṣu gibi aḳsaḳ [747]

7 Dest-i ṭaleble gelmez şikāra
Dil mürġi vaḥşī biñ kez oḳursaḳ [748]

616

Müfred[749]

FeʿilâtünFeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

Didi fāyıḳ o perī ṭalʿatına tenhāda
Ṣaġ ayaḳḳabı degilsek hele Huffāf-ẕāde

[746] Divanda bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir (Bilkan, G.396, s. 757).

[747] Divanda bir önceki beyitle yer değiştirmiştir(Bilkan, G.396, s. 757).

[748] Divanda 4. beyit olarak geçmektedir.(Bilkan)

[749] Nabi divanında bu müfredle karşılaşılmamıştır (Bilkan, 1997).

617

[115a]

Sırrī

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilün

1 Göñül düşüp ḫam-ı gīsū-yı yāra ḳalmışdur
Netīce ḥāṭırım ol yād-gāra ḳalmışdur

2 İrişmeyince ḫaṭṭı āşinālıḳ itmez o yār
Anuñla ṣoḫbetimüz bu[750] bahāra ḳalmışdur

3 Ḥadengī ṣāʿiḳa-sürʿat iken o āşūbuñ[751]
Gelince ḥāṭır[752]-ı cism-i nizāra ḳalmışdır

4 Güşāyiş-i der-i genc-i ṭılısım her dü-cihān
Niyāz-ı nim-şeb ü āh-ı zāra ḳalmışdur

5 ʿAcebdür ol büte cān virmek isterem **Sırrī**
Benüm işüm hele Perverdigār'a ḳalmışdur

618

Naʿt-ı Şerīf-i Nābī Raḥmetullahi ʿaleyh

FeʿilâtünFeʿilâtünFeʿilâtün Feʿilün

1 Naḳş göstermek içün ḫāme-i ṣunʿ-ı üstād
Oldı ṣayḳal-zede bu nüh varaḳ-ı kevn ü fesād

---

[750]bu: tā (Kazan, G.13, s.275)

[751]āşūbuñ:āhūnuñ (Kazan, G.13, s.275)

[752] ḥaṭır: menzil (Kazan, G.13, s.275)

2 Nā mükerrer ṣatılur çār-sū-yı ʿālemde
Nev-be-nev emtiʿa-i kārgeh-i ṣunʿ-ābād

3 Zārdur ḳabz ile basṭuñ dü ser-engüştinde
Vazʿ-ı ḥikmetle bu bāzīçegeh-i best ü güşād

4 Bestedür birbirine çenber-i dülāb-ı vücūd
Mürtebiṭ birbirine āb ile ḫāk āteş ü bād

5 İdüp āmiḫte-i ḫuşk ü ter ü germ ü serdi
Çār rükn üstine yapmış bu bīnāyı üstād

6 Ṣadme-i ḥikmet ile ḫamları puhte ider
Terbiyet-ḫāne-i kevn oldı dükān-ı ḫaddād

7 Hep ser-ā-pāy cihān mezraʿa-i ʿibretdür
Cereyān itmededür ḳāʿide-i zerʿ ü haşād

8 Luṭf ile ḳahrı birbirinüñ āyinesidür
ʿĀlemüñ naẓm-ı ḳıyāmına sebebdür eżdād

9 Telh olur ẕāʿiḳa-i naẓm-ı umūr-ı ʿālem
Olmasa sirke-fürūşa müteḳābil ḳannād

10 Ṣāniʿ-i dād u sited çār-sūy-ı imkāna
Eylemiş ḥikmet ile vāżʿ-ı terāzū-yı teżād

[115b]

11 Dīne vü devlete ṣūret-dih-i naẓm olmaz idi
Yimese hāven-i ẕilletde let eczā-yı midād

12 Eyle bāzār-ı cihāna bir alur gözle naẓar
Kimi hem-dest-i revāc ü kimi hem-gird-i kesād

13 Ne bu tertīb-i ḥikem cümle benī ādem iken [753]
Birisi ḫāne yapar birisi olmuş ırġād

14 Ḫoş nigāh it bu ḫazangāh-ı bahār-ālūde
Kimi bülbül gibi maḫzūn kimisi gül gibi şād

15 Bu niʿam-ḫāne-i ḥikmetde ʿaceb ḥāletdür
Biri sulṭān-ı cihān biri gedā-yı bī-zād

16 Ḳalb bir ḫāne iken baḳsan iki cānībine
Biri virāne olur biri olursa ābād

17 Bu fenā ṣayd-gehinde ʿacabā var mı ola
Ṣayd içün kendisi ṣayd oldıġın añlar ṣayyād

18 Ey iden câme-i aṭlasla tefāḫür gözün aç
Saña aṭlas görinür berg-i ḫaḳīr-i furṣād

19 ʿĀrif ol dest-güşāy olma ʿaṭā-yı çarḫa
Ne ʿaṭā eyler ise āhir ider istirdād

20 Gerdīş-i ʿāleme mevḳūf beḳā-yı ādem
Şehr virān olur olmazsa ḳurādan imdād

[753] Divanda bir sonraki beyit ile yer değiştirmiştir(Bilkan, K.2, s. 12)

21 Gör ḫumūluñ şerefin kim zarar itmez çemene
Şāḫ-ı eşcārı şikest eyler iken ṣadme-i bād

22 Çarḫ-ı mīnā nefes-i ādem ile devr eyler
Ḳuṭbdur bārgeh-i sebʿ semavāta ʿimdād

23 Ṭāliʿ ü ḥābiṭ-i hesti vü bülend ü pestī
Dergeh-i ḥażret-i "*Tā Hā*"dan ider istimdād

24 İsm-i pākinde olan maʿnī-i "*Tā Hā*" eyler
Cümle eşyāda ṭuluʿ ile ḫūbūṭa imdād

25 Fātiḥ-i daḫme-i derbeste-i ġayb-ı muṭlaḳ
Ḫātīm-i şāh-ı risālet şeh-i iḳlīm-i reşād

26 Merdüm-i dīde-i cān maʿnī-i sırr-ı Ḳurʾān
Maḳṣad-ı kevn ü mekān bāʿiṣ-i naḳş-ı īcād

27 Ḫażret-i şāh-ı rüsül hādī-i esrār-ı sübül
Şārıḳ-ı çerḫ-i hūdā ḫāzin-i genc-i isʿād

28 Nūr-ı pīşānī-i Ādem güher-i kān-ı kerem
Aṣl-ı iḥsān-ı niʿam ārife baḫs-ı emcād

29 Dāver-i taḫt-ı risālet şeh-i iḳlīm-i kemāl
Gevher-i baḫr-ı ḫıred pādişeh-i mülk-i sedād

30 Ḫażret-i Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammed Ḥāmid
Maẓhar-ı nūr-ı cemāl āyine-i ḫubb ü vidād

31 Münderic nüsḫa-i ẕātında kemālāt-ı vücūd
Mündemic ṭıynet-i pākinde ḫavāṣṣ-ı īcād

32 Büsegāh-ı ḳademi küngüre-i ʿarş-ı ʿazīm
Rize-ḫ ̌ār-ı niʿamı dāʾire-i sebʿ-i şidād

33 ʿĀrıżı āyet-i ūlā-yı kelām-ı eẕeli
Süḫānı ġāyet-i maʿnā-yı kitāb-ı irşād

34 Nūrı ārāyış-i ḳandīl-i serā-perde-i Ḥaḳḳ
Pertevi nāʿire-i ḫubba medār-ı īḳād

35 Aña maʿlūm idi esrār-ı kitāb-ı melekūt
Gelmedin levḫ-i hecāya kelīmāt-ı eb ü cād

36 Girmedin kisve-i terkībe vücūd-ı pāki
Ẕātı olmışdı mevālīde medār-ı īcād

37 Ẕ ātına ḫāş idi maʿmūre-i būd u nā-būd
İtmedin ḫāme-i ḳudret daḫi taḫrīr-i bilād

[116a]

40 Nāmı ārāyiş-i pīşānī-i ʿarş olmış idi
İtmedin kātib-i ḥikmet daḫı terkīb-i midād

39 Olmadı miṣli daḫi zīver-i gehvāre-i ṣunʿ
Nefs-i küllīyeye ʿaḳl-ı kül olaldan dāmād

40 Ḥaẕret-i Rūḥ-ı emīn ġāşiye ber-dūşı idi
Ḳonmadın daḫi ḫuyūl-i felege nām-ı ciyād

41 Oldı zānū-zede-i medrese-i "*māevḥa*"
Olmadıysa n'ola zānū-zen-i pīş-i üstād

42 Aña maʿnāsını keşf eyledi levḥ-i ḳaderüñ
Eyleyen Ādem'i esmā ile ancaḳ irşad

43 ʿİlm-i resmīyi tenezzül mi ider taḥsīle
Kisbe mevḳūf değüldür şeref-i māder-zād

44 Ẕātı āsūde-i gehvāre-i nūr olmış idi
Levḫ-i ḫāk olmadın eṭfāl-i mevālīde mihād

45 Nūrı āyīne-ivech-i ezelī olmış idi
Olmadın çihre-nümā şīşe vü levḫ-i fülād

46 Evvelīn noḳṭası rūḥı ḳalem-i aʿlānuñ
Kümmelüñ rūḥına ol rütbeden eyler imdād

47 Ẕātı olmışdı ġıdā-baḫş-ı ṭuyūr-ı ceberūt
Yoġ iken daḫi ne ḥayvān ne nebāt ü ne cemād

48 Baḥrinüñ ḳaṭresidür kimde ki var gevher-i ʿilm
Mihrinüñ ẕerresidir kimde ki var nūr-ı reşād

49 Dūde-i fażlınuñ ednā şererin bulmışdur
Ḳanġı ʿālemde ki peydā ola ẕihn-i veḳḳād

50 Ḳışrını maġz-ı eḥādisinüñ itmiş çīde
Ḳanġı fāżılda hüveydā ise ṭabʿ-ı naḳḳād

51 Luṭfınuñ ḳadrini bildürmek içündür muṭlaḳ
Iṣṭılāḥāt-ı fünūn içre bulunmaḳ ebʿād

52 Şemme-i hulḳını vaṣf itse çemenlerde nesīm[754]
Gübre-i bīd virür būy-ı dil-āvīz-i zebād

53 Olmasa ravżası sermāye-dih-i feyż-i fütuḥ
Girih-i ġoncayı ḥall eyleyemez nāḫun-ı bād

54 Ḫāzin-i cennet olur ḥüccet-i iflās be-kef
Kemterīn mūyın iderlerse bihişt içre mezād

55 Vāyedār olsa eger ʿaṭıfet-i feyżinden
Olur ārāyiş-i seccāde cebīn-i ilḥād

56 Maʿden āb içse eger çeşme-i aḫlāḳından
İder ibrīşime taʿlīm-i nuʿūmet fūlād

57 Nefes-i ḥāsid-i bed-ḫˇāhı doḳunsa bāda
Gülşeni hem şeb ü hem gülḫān ider sāye-i bād

58 Vüsʿ-ı maʿnāsını gör kim raḳam-ı himmetine
Ḫalḳa-i mīm olamaz dāʿire-i sebe-i şidād

59 Maṭbaḫ-ı cūd-ı niʿam-baḫşınuñ āletleridür
Seng-i mihr āhen-i māh itmege irā-yı zināD

[754] Divanda bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir(Bilkan, K.2, s. 16).

.

60 Cümle maḥḳūm-ı şeriʿatdür odur ṣahib-i şerʿ
Cümle müsterşid-i ahkām opīr-i irşād

61 Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān
Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿallādur añaadl ʿimād

[116b]

62 Nābit ü cāmidüñ engüşt-i şehādetleridür
Bāġda serv-i ser-efrāz u menārāt-ı bilād

63 Ḫayme-i rifʿtinüñ ḥıfżına olmış merbūt
ʿĀlemüñ çār-cihātında muʿayyen evtād

64 Ḥażret-i ḳuṭbuñ olur dāʾiresinden ḫāric
ʿİlmine olmaġ ile vāriṣ-i kāmil efrād

65 Merkez-i ālem olan Mekke'den oldı ṭāliʿ
Ḫayr-ı maḫlūḳuñ olur mevlidi de ḫayr-ı bilād

66 Mevrid-i vaḥy-i İlāhī dil-i ġayb-ülfetidür
Vaḥy-ı Ḳurʾān'a daḫi kimsede yoḳ istiʿdād

67 Dest-i iʿcāzı olup sīne-i şikāfende-i meh
Eyledi vāḳıʿa-i Bedr'de icrā-yı cihād

68 Gül virür seng-i mezārında olan şāh-ı ḫurūf
Ravżasında kimüñ eylerler ise ismini yād

69 Zāʿir-i ḳabre ne söz nār ḳaçar nūrından
Ṣalavātıyla kimüñ eyleseler rūḥını şād

70 İki elmās degüldür ḥarem-i ḫāṣṣında
Cebreʾīlüñ gözi kalmış idemez istirdād

71 Ḳadrde nāzil olur Rūḥu'l-emīn itmek içün
Āstānında zemīn-būsī-i resm-i aʿyād

72 Yazsalar ravżasınuñ nāmını āteş-dāna
Zīr-i āteşde olur bir çemen-i sebz remād

73 Ġaṣbdan nevbet-i cārūb-keşān-ı ḫaremüñ[755]
İtmede miknese şeh-perr-i melekden feryād

74 Ḫāk-ı dergāhına āmed-şūd iden emlākuñ
Tār u pūd olmadadur perleri tā yevm-i tenād

75 Ey ṣabā ṣaḥn-ı ḥaremgāh-ı risāletdür bu
Ḫāṭır-ı nāzük-i ḫākin gözet āzūrde me-bād

76 Olur evṣāf-ı kemāli raḳama güncīde
Güneşüñ ẕerresi mümkin olur ise taʿdād

77 Oldı bünyān-ı risālāt vücūduyla tamām
Güherüñ aʿzamın aʿlāya ḳor elbet üstād

78 Düşmen-i dīnine āfāḳ siyeh-çāl-ı belā
Tābiʿ-i şerʿine nüh-ṭāḳ mutīʿ ü münḳād

[755] Divanda sonraki beyit ile yer değiştirmiştir(Bilkan, K.2, s. 18).

79 Vāzıʿ ü’l-aṣl ḳomış redd ü ḳabūl-i şerʿa
Birine mess-i ḥarīr ü birine ḫarṭ-ı ḳatād

80 Hicretinden berü gözden döküp eşk-i zemzem
Kaʿbeye oldı siyeh-câme-i mātem muʿtād

81 Taybe’nüñ ẕātı ile ḳadri bülend olmışdur
Şāh-ı buldāndur o ḫüddāmı anuñ cümle bīlād

82 Rişte-i dām-ı meges-gīr-i ʿanākib gibidür
Bünye-i şerʿine nisbetle binā-yı Şeddād

83 Dīne şevḳiyle ġuzāta ne söz itmek câiz
ʿAḳs-i āyine-i şemşīrleri meşḳ-i cihād

84 Nüsḫa-i ḫulḳı niyānında yazılsa farażā
Bī-taʿab māʿnī-i teslīm virür lafẓ-ı ʿinād

[117a]

85 Tabaḳāt-ı dü cihān ʿabd-ı kerem-dīdesidür
Resmdür birr ile aḥrār olınur istiʿbād

86 Ẕātı içün kenv ü mekānuñ sebeb-i ḫilḳatidür
Ḫalḳuñ üstinde olan ḥaḳḳı olunmaz taʿdād

87 Pīşgāhında ḫitāb itmege ḳādir degülem
Līk şevḳ-i kerem-i virdi baña istiʿdād

88 Dest-ber-dest ṭurup pīşgeh-i cāhında
Baḥrdan ḳaṭre-i evṣāfını itdüm irād

89 Ḥaḳḳ'a peyrevlik idüp ḳāʿide-i medḥinde
Eyledüm eşk-i ḥacāletle bu yüzden inşād

90 Ey vücūd-ı güherüñ ḳımme-i tāc-ı īcād
Resm-i ḳaddüñ elif-i Fātiḥa-i istiʿdād

91 Sensün ey merkez-i nüh-dāʾire-i kevn ü mekān
Rūḥ-ı ervāḥ-ı ʿalā ḳuṭb-ı medār-ı irşād

92 Saña ḫalḳ oldı cihān senden alur feyżi yine
Aḥmed-ābāda gelür emtiʿa-i ḫayr-ābād

93 Sendedür mecmaʿ-ı ḳavseyn-i vücūb u imkān
Sensin ey nūr-ı ezel vāsıṭa-i Rabb ü ʿibād

94 Sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür didi Ḥaḳ
Bundan aʿlā daḫi bir mertebe olmaz müzdād

95 Raḥmet-i ʿālemiyān naḳş-ı nigīn-i cāhuñ
Şān-ı fażluñ daḫi neyle olınur istişhād

96 Kim bilür *"Küntü Nebī"* vaḳtini senden ġayrı
Yine sensin senüñ aṣluñ bilen ey pāk-nijād

97 Kimlerüñ ġūşına lāyıḳ yine senden ġayrı
Şeb-i miʿrācdaki cevher-i esrār-ı müfād

98 Çün senüñ ẕātuñ ola aṣl-ı ḥayāt-ı dāreyn
Ehl-i dāreyn ne bilsün seni ey aṣl-ı mevād

99 Evvel-i *“Mā Ḫalaḳa ılah*” ki senüñ nūruñdur
Seni idrāk idecek kimdür eyā nūr-ı cevād

100 Saña iḳrār iledür ṣıḥḥat-ı īmān-ı enām
Rütbeñi añlamaġa kimsede yoḳ istiʿdād

101 Hep senüñ āb-ı ruḫuñ ḥürmetine gelmişdür
Bu cihān ḫalḳı velī sensin olan aṣl-ı murāḍ

102 Bir ucı dürc-i dehānuñ bir ucı bāb-ı bihişt
Arada cādde-i raḥmete dirler mirşād

103 Harc ider cümle senüñ kīse-i iḥsānuñdan
Ser-be-ser şāh u gedā cümle ʿibād u āzād

104 Hep senüñ rīhte-i sufre-i inʿāmuñdur
ʿĀleme cūd-ı vücūd eylesün Allāh ziyād

105 Ne disem rifʿatüñ ol mertebeden ber-terdür
ʿArşa nisbetle ḥabāba dinilür mi bünyād

106 Senüñ evṣāfuñı ʿadd itmek içündür yoḫsa
Bu ḳadar olaz idi nā-mütenāhī aʿdād

107 Zāhirinden ṭolaşur dāʿire-i rifʿatinüñ
Medḥde muʿcizenüñ vaṣfın idenler taʿdād

[117b]

108 Cāhuñ aʿlā idügüñ muʿcizeden bilmekle
Āşiyān-ı ḥaḳāyıḳ añı itmez irād

109 Muʿcize münkir içün ḥüccet-i Rabbānīdür
Seni aʿlā bilir aṣḥāb-ı şuhūd u işhād

110 Ummasun levḥ-i icābetde maḳām-ı raġbet
İtmeyen nāmuñı dibāce-i ẕikr ü evrād

111 Muḥtevī cümle kemālātı kitāb-ı ẕātuñ
Olamaz ġayre sezā sende olan istibdād

112 Hep senüñ bendelerüñdür dimek az maʿnādur
Çünki ḫalḳ oldı vücūduñla ʿademden āzād

113 Enbiyā cümlesi pervāne-i envāruñdur
Sensin ey nūr-ı naẓargāh-ı Ḫudā şemʿ-i murād

114 Sen dururken ʿamelinden ider ümmīd-i necāt
Kirm-i şeb-tāba baḳar mihr ṭururken ʿubbād

115 İlticā itse senüñ dergehiñe enfaʿdur
İtmeden dāmen-i miḥrāba teşebbüs zühhād

116 Saḥa-i ḫaşr senüñ maʿraż-ı ʿünvānuñdur
O zamānda bilinür şānuñ eyā ṣāḥib-i dād

117 Enbiyā her biri rāyet-keş-i aḥkāmuñdur
Gitdiler āḫirete itmege ʿarż-ı ecnād

118 Gitdi sekbān u deli pāyesi ile ilerü
Bir alāy ḳara ḳura nāmı Ferīdūn u Ḳubād

119 Pāyüñe düşdi ʿuluvv-i nesebinden ḫurmā
Ḳande şāyestedür ol devlete serv ü şimşād

120 Derd-mend-i günehe ḫār-ı rehüñ nāfiʿdür
Ne ḳadar nāfiʿise ḫastaya nīş-i fessād

121 Maṭbaḥ-ı ḳadrüñe reh-būrde olan ʿuşşāḳuñ
Gözlerinden dökilür ḫūn-ı kebāb-ı ekbād

122 Kim ki var miṡli ü şebīhi bulunur ʿālemde
Münḥaṣır saña faḳaṭ rütbe-i nefy-i endād

123 Kim ki rūşenger-i mihrüñle değül ṣāf-derūn
Baṣar āyīne-i āsāyişini jeng-i niḳād

124 Bü'l-beşerden saña dek ey güher-i dürc-i vücūd
Nūr-ı rūḥānī idi bār-ı ḳaṭār-ı ecdād

125 Yā Resūla'llāh o ʿāsī-i siyeh-rūyem kim
Reng-i rūyum virür āyine-i ġufrāna sevād

126 Benüm ol müflis-i aʿmā ki ṭursun ālāf
Nāmeme girdügi yoḳdur ʿaşerāt u āḥād

127 Niyet-i ṭaʿat idersem de elümden gelmez
Oldı nefs-i bedüm ol deñlü günāha muʿtād

128 Dāmen-ālūde-i ʿiṣyān o ḥabisü'n-nefsem
Ki hevādan geçemem nārdan olsam da remād

129 Reh-zene rast gelen reh-reve döndüm āḫir
Eyledi nefs ü hevā naḳd-i hayātum ber-bād

130 Kimsenüñ medḫali yoḳ kendi ṣaniʿ amdandur
İtdügüm cürm ü ḫaṭā kendü elümden feryād

[118a] [756]

131 ʿAybdur ʿāḳile şeyṭān beni aldatdı dimek
Kendü nefsümdür iden nefsüme ilḳā-yı fesād

132 İtdügüm cürmi ḥavāle idemem iblīse
Nefsüm iblīsi iken müddeʿi-i istibdād

133 O da bir başḳa günehdür ki günāha ben idem
Ġayrinüñ mekrine iḍlāline idem isnād

134 İʿtiḳādumda güneh eylemeden bed-terdür
Hem idüp cürmi hem itmek naẓaruñda feryād

135 Yeʾs-i küfr olmasa ol deñlü güneh-kārum kim
Kendü āmirzişümü eyler idüm istibʿād

[118b]

136 Cürmünüñ keşrete ḥırṣı oḳadar var ki ider
Daḫi nā-bāliġ iken dāʿiye-i istilād

137 Cürm ile nefsümüñ ol mertebedür ülfeti kim
Ele girmezse ḫayālin iderüm istifḳād

[756]Mecmuada kasidenin geri kalan kısmı der kenara yazılmıştır.

138 Seyyiʿātumṣiyāġ-ı cemʿi idüp istiʿāb
Ḥasenem ṣıġasınuñ sehmine ḳaldı efrād

139 Līk ammā ki senüñ şānuñı fikr itdükçe
ʿUḳde-i yeʾse gelür dest-i teselliyle güşād

140 Vāḳıʿā-i dergeh-i sulṭān-ı şefāʿat var iken
Görinür nāle vü feryād münāfī-i sedād

[119a]

141 Şāh-ı *"Levlāk"* gibi ḥışn-ı ḥaṣīnüm var iken
Ne bu sūziş bu güdāziş ne bu āh u feryād

142 Ne ḳadar zelzele-i cürm ile virāne isem
Var ümīdim ki olam luṭf-ı ebedle ābād

143 Sāyebān-ı keremüñ baṣṭ-ı cenāh itmiş iken
İtmem ümmīd ki açuḳda ḳalam rūz-ı meʿād

144 Ümmetüñden çü senüñ eyledi Allāh beni
Ḥāşe li'llāh ki maḥrūm ḳalam rūz-ı tenād

145 Zāyir-i ḳabrüñe ḫod vaʿd-ı şefāʿat maʿlūm
Nice ḳābil ki beni ide cehennem īḳād

[119b]

146 Rūy-māl itmek içün ravżaña virdüñ ruḫsat
Beni kimse idemez piş-gehüñden ibʿād

147 Ehl-i uḳbāya senüñ şānuñı bildürmekdür
Ḫaṭıruñçün bu ḳadar müẕnibi itmek āzād

148 Rütbeñi blmek ile ṭabʿ-ı cehennemde bile
Ümmet-i müẕnib içün yoḳ heves-i istīḳād

149 Bī-güneh raḥmet-i Ḥaḳ dāver-i bī-kişverdür
Ḳābil-i naḳz değül ḳāʿide-i istiṭrād

150 Āfitābuñ işidür ġūreyi engūr itmek
Seyyiʿātum ḥasenāt olur iderseñ imdād

[120a]

151 "*Ve leʿemrük"* ḳasemi ṣādır iken şānuñda
Biñ cihān müẕnibi it bend-i belādan āzād

152 Pāyüñe neşr-i leʿālī-i s̱enādur ancaḳ
Bendeñe ḳuvvet-i ḳalbüm diyecek ẕād-ı meʿād

153 Çün *"Fe-terdā"* didi Ḥaḳḳ saña nice rāżı olur
Reʿfetüñ kim çekem āteşler elinden bī-dād

154 Ben kimüm yā benüm ol rütbe ne ḥaddümdür kim
Olunam medḥ-serāyān-ı derüñden taʿdād

155 Saña ne medḥ ü s̱enādan müteʿāllisin sen
İder ancaḳ bu ḳasīdem melekūt ehlini şād

[120b]

156 Ḫak-i dergāhuña şāyeste degüldür ammā
Süllem-i nūrdur itdüm ceberūta iʿdād

157 Ḥarem-i naʿt-ı şerīfüñde bu ebkāra gerek
Duḫterān-ı ʿArab'a vażʿ olunan nām-ı suʿād

158 Çünki Ḳāʿb İbni Züheyr'üñ günehin ʿafv itdüñ
Müjde-i ʿafv ile eyle bu günehkārı da şād

159 Seni kim medḥ ide bi'-ẕ-ẕāt ḫudāvend-i ġanī
Medḥüñe ḳanda bulur nevʿ-i beşer istibdād

160 Bende de cürʾet-i medḥüñ o mermerdendür kim
Geldi nuṭḳ itdi ḥuzūruñda nebātāt u cemād

[121a]

161 Anlaruñ birisiyem ben de baña merḥamet it
Ey şeh-i ḫıṭṭa-i nāz ey gül-i destār-ı murād

162 Seg-i kem-ḳadr-i derūndan daḫi kem-ḳadrterem
Üstüḫˇān-ı pāre-i iḥsānuñ ile it beni yād

163 Bende **Nābī'**den ola elf ṣalāt elf selām
Rūḥuña ālüñe aṣḥābuña tā rūz-ı mec

[118b]

Ḥüccet

Nābī Efendī

Sebeb-i taḥrīr-i vesīḳa-i letāʾīf ve mūcib-i tasṭīr-i nemīḳa-i ẓarāʾif budur ki; medīne-i ṣabāvetde vāḳiʿ maḥalle-i ṭufūliyyet sākinlerindenbaʿżı kūdekān-ı nā-resīde, meclis-i irfāna ḥāżır olup bu siyāḳ üzre basṭ-ı maḳāl ü keşf-i serīde[757]-i ḥāl eylediler ki, bizler bir ālāy ṭuyūr-ı tāze-bāl meṣābesinde[758] eṭfāl-i melāʾīk-ḥışāl olup hevā-yı ʿālem-i ıṭlāḳda ṭāʾir ervāḥımız bir derece[759] dil-ḫāh pervāz üzere iken[760] aslāb-ı ābā-yı ulvī ve erḥām-ı ümmehāt-ı süflī zindānlarında Yūsuf-miṣāl pābeste olup bir müddet daḫı düzd-i töhmet-ālūde-i bī-günāh gibi meclis-i ṣulb-i pedere giriftār iken ṣu yolundan ferce-i ḫalāṣ tevaḳḳuʿ itdigimiz duyulmaġla bir zamān daḫı raḥm-i māder nāmında olanḳanlu ḳuyuya ḥabs olunup ol zindān-ı teng ü tārda selāsil ü aglāl-i ʿurūḳ u ʿasābile ser tā- be-ḳadem maġlūl ü muḳayyed olup doḳuz ay daḫı günc-i meşīme-i mihnetde[761] ser-be-zānū-yı tengnā-yıḥayret iken nā-gāh bir gün küşāyiş-i ümmīd-i derīçe-i[762] müyesser olup zencīrin sürür dīvāne şeklinde ṣahrā-yı vücūda vażʿ-ı ḳadem[763] istiṣmām-ı nesīm-i ḥayātda teneffüs ve

[757]serīde: serīre (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.245.)

[758] meṣābesinde: menzīlesinde(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.246.)

[759]bir derece: ber-vech (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.246.)

[760] Makalede "nā-gāh dāne-i kazā ile dām-ı taḳdīre esīr olup bir zaman" ifadesi de yer almaktadır(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.245.).

[761] "nevāle-i hūm-ı cigerle" ifedesi ile birlikte geçmektedir (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.246.).

[762] ümmīd-i derīçe: derīçe-i ümmīd (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.246.)

[763] "ḳadem idüp" şeklinde geçmektedir(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.246.)

mihen-i sābıḳadan[764] necāt bulduġumuza secde-i şükr ü girye-i sürūra der-kār iken dāye-i nā-mihrbānṣūret-i şefḳatden bizi ḳat ḳat ḳımāṭapīçīde idüp, bizler ise "Yā Rab bu ne baḫt-ı vāj-gündur ki dāma düşeriz kafesden āzād olsaḳ" mısrāʿıyla giryeye dem-sāz oldukça ser-i pistānda bize mühr-i dehānidüp, liḥāfe-i ḳımāṭa bizi ḥabs itdigi gibi feryādımız daḫı sürāḫ-ı gelūmuzda muḥtebes eyledi.Anuñla daḫı ḳanāʿat itmeyüp, iki ṭāḳ ve birsütūnlu gehvāre taʿbīr olunur bir ḫāne-i pür-zelzele-i pā-der-hevāda esīr-i firāş idüp ḳat ḳat rīsmānlar ile bend eyledi. Bir müddet daḫıolmiḥnetle ülfet idüp ʿāḳıbet miḥnete ṣabr u cevre şükrden ġayrı muḫliş olmadıgın bilmek ile żarūrī gülistān-ı cemālimüzden ġonçe-i lebimüzlebrīz-i gül-hand-i tebessüm olduġun göricek bendlerimize güşāyiş virüp gāh āġūş-ı nevāzişde mekīn ve gāh dūş-ı iltifātda ḫoş-nişīn itmege başladı, ammā girye-i iştikāya şurūʿ itdiġimiz gibi yine[765] zindân-ı mehdde mukayyed[766] el-ḥāṣıl mısrāʿ aḥvāl-i ʿālem gāhī şādī gāhī ġam **[118b]**ṭıbḳınca ʿarṣa-i ʿālemde üftān u ḫīzān sürünüp[767] ve yuvarlanup tā ana dek ki gūşt-pāre-i mercān-reng-i maḥrūṭī-sīmā yaʿnī zebān-ı ḥarf-peymāmızdaḳuvvet[768]-i güftār ve pāy-ı pergār-sīmāmızda reftār[769]-ı be-dīdār olıcak aṣār-ı muḳaddemāt-ı tekālīfe nevʿā istiʿdād żuhūrı sebebi ile peder ü māderlerimiz evvel şeker-pāre-i tezvīrle demāġ-ı ümmīde ḥalāvet-baḫş olaraḳ sünnet-i seniyye-i ḫitāna şurūʿ idüp cerrāḥ-ı[770]ḫūn-feşāncellād-ı bī-amān gibi tīġ-i

[764] ṣābıḳa:sālifeden(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.246.)

[765] Makalede "muʿāmele-i eltāfın cevre tebdīl ve" ifadesi geçmektedir(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.246.).

[766] "muḳayyed idüp" şeklinde geçmektedir(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.246.).

[767] "bir zamān daḫi sürünüp" şeklinde geçmektedir (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.246.).

[768] ḳuvvet:ḳudret(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.246.)

[769] reftār:ḳuvvet-i reftār (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.246.)

[770] cerrāḥ: berber (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.247.).

bürrānın[771]der-kâr idüp[772] zuʿ munca bu hiẕmet[773] tāḳye ḳapmaḳ sevdāsına düşüp āşiyāne-i zihhādımuzda perverde olan cürre şāhīnüñ[774]üsküfün alıcaḳ ḥasretle fevvāre-vār dīdesinden ḫūn revān olup, kīr-ibīçāre-iser-bürehnenüñ niçe müddetden ṣoñra henūz ḥoḳḳa-i laʿlīn-i ʿarūsdan icrā idecegi ḫūn ber-vech-i pişīn burnundan gelüp, dest-i nesīm[775]-i rūzgārdan şikāyet içün yüzüne gözüne kül sürüp[776] ol kürre-i remīdenüñ başına ṭorba aṣmaġla güç ile żabṭ olunup, eṭrāfa doḳunmamaḳ içün ʿārifāne cüdā üzerine[777] sülūk idüp el-ḥāṣıl ol cerāḥatden daḫı rehā-yāfte-i emān[778] baʿde'l-yevm pīşgāh-ı ḥayātımız ḳayd u düşvār u dām-ı müşkil ḳalmadı. Bundan ṣoñra azade-ḥırām-ı çemenzār-ı ẕevḳ u hevā olacagımız mukarrerdür diyü taṣvīrider iken nā-gāh bir gün peder-i ḫayr-ḫˇāh-ı ʿāḳıbet-endīşimiz rūz-be-rūz mekteb ü muʿallim ṭarafların reh-güzār itmeġe başladı.Anda niçe hemsin ü hem-sāl ve aḳrān u emṣāl eṭfālle hergün hem-zānū-yı encümen-i cemʿiyyet ve sebak-dāşt-ı ṣaḫīfe-i ḳırāʾat ve refte-refte derecāt-ı ʿilm ü maʿrifet ve ḥüsn-i ḫaṭṭ u kitābete bāliġ olmadan ġayrı dünyevī vü uḫrevī taḥṣīl-i re'sü'l-māl-i saʿādet itmek ne saʿdetdür diyü taʿbīrāt-ı şevḳ-engîz ve kelimāt-ı mahabbet-āmīz ile taʿdād-ı meḥāsin-i muʿallim-ḫāne iderek bir gün bizi bir üstād-ı

[771] "bir ustura" ifadesi de yer almaktadır (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.247.).

[772] Makalede "Ol şerīʿat kesdiği parmaḳ acımaz diyerek şeker-pāre-i ḳarīb ile demāġımıza şeker ezüp" ifadesi geçmektedir (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.247.).

[773] "ḥıẕmet zımnında" şeklinde geçmektedir (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.247.).

[774] "şāhinüñ başından" şeklinde geçmektedir (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.247.)

[775] nesīm:sitem(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.247.)

[776] "sürüp āḳıbet" şeklinde geçmektedir(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.247.)

[777] cüdā üzerine: hazer üzre(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.247.)

[778] "emān olıcaḳ gerisinde olan ḫāne-i haşefe aynı ile gāşiye alınmış eyer ḫānesine dönüp" ifadesi yer almaktadır(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.247.)

debīristān-ı taʿlīmüñ hiẕmet-i mülāzemetinetaʿyīn eylediler. İbtidā-yı emrden kurb-i mektebe vuṣūlde avāze-i eṭfāl sāmiʿa-i şevḳimizde istiġāl[779] idüp delālet-i hevesle dāḫil-i mekteb olıcaḳ ʿaynı ile ḫalḳa-i mektebiyān, kūdek-i nev-āmedeye ḫalḳa-i dām ve kebūter-i ṭıfl-ı āvāreye[119a] reme-i ḥamām idügi müteʿayyin oldı, ammā ne çāre"Mürg-ı zīrek çün be-dâm üfted tahammül bāyedeş" kāne-mā-kāne, meżā mā-meżā el-ḥāletü haẕihi ḫulāṣa-i budur ki böyle hengâm-ı ṭufūliyyetde esīr-i künc-i mekteb olup evāʾil-i bahār-ıḥayātımız künc-i peyġūle-i mektebde güẕār idüp[780] muʿallim kısmı ḫod her neḳadar aṣlında melek-ḫaṣlet ise de yine eṭfāl naẓarında ʿifrīt-ṣūret görünmekle ḫuzūruna taʿallīm içün maḳṣūda[781] istiʿāze-i eṭfāl żarūrī oldugı cümle miḫnet-keşān-ı mektebin maʿlūmıdur. Ḫuṣūṣāẕātında ġażūb u bī-merḥamet olup taʿlīm-i eṭfāl idince dimāġına daḫı yubūset virüp ġażab-ı maḥż u āteş-i sūzende oldugından ġayrı[782] pederimüz ibtidā-yı teslīminde[783] taʿlīme ġāyet-i ḥırsından taʿbīr-i şevḳıyāne vaṣfiyāne ile mektebde müstaʿmelolan eti senüñ kemügi benim lafẓ-ı bī-mālin[784]taḳrīr imiş bulunup[785]Ḥāce Efendi ḫod mecāz ile ḥaḳīḳat beynini farḳ idemeyüp, ḥaḳīḳat güşt-pāre-i[786] mercān[787]-ı dendân-ı ṭamaʿı tīz itmekle bu eṭfāl-i bī-çāre aḥvāli niye

---

[779]istiġāl:istiḳbāl (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.247.)

[780] Makalede "gül gibi ḥandān olıcaḳ maḥalde bīm-i gadab-ı muʿallimden ġonçe-sıfat āb-beste ḳalup nesīm-i sābā gibi sürūr-ı hevā geşt ü güzār idecek zamānlarda ḥabāb gibi mekteb ḳapusında müclis olup" ifadesi yer almaktadır (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.247-248.).

[781] maḳsūd:kuʿūd(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.248.)

[782] Makalede "menḳūhasına daḫi maġlūb olup olʿacūzdan çekdiği eziyetin intiḳāmın bu bī-çārelerden almaġa der-kār olup" ifadesi yer almıştır(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.245.).

[783]" teslīminde taʿlīme" şeklinde geçmektedir(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.248.).

[784] Lafẓ-ı bī-mālin:sūfīyāne taʿbīrin(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.248.)

[785] "daḫi itmiş" ifadesi şeklinde geçmektedir(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.248.)

[786] güşt-pāremize:güşt-ı bedenimize(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.248.)

müncer olacaġı ẓāhirdür.Elif-ṣıfat hiẕmetinde ḳāʾim ve hā gibi iki ʿaynımız işāretemülāzım olup dāl gibi ḳāmetimüz ʿubūdiyyetinde ḫam ve ġayn gibi ʿaynımız pür-nem iken yine lām elif gibi ayaġımız falaḳadan inmeyüp[788] bu ḳadar ālām u ıżṭırāba haftada bir ḫamīs-i nıṣfı[789] ileve cumʿa-i tamām[790] ġāyet ḳalīldür eṭfāl-i maḥalle atlara süvār olıcak biz birer kara ḳaṭır nāmında falaḳaya süvār oluruz. Eṭfāl[791] cirīd oynadıḳda biz cirīdüñ ayaġımız altında oynadugın görürüz.

Ne aceb tīz geçer vaḳt u sürūr eyyāmi
İrmedin nıṣf-ı nehârı irişür aḫşāmı

kavlinceyevm-i ḫamīs-i zamān-ı vuṣlat gibi serīʿu'z-zevāl ve yevm-i cumʿa fikr-i şenbe ile telh u pür-melāl geçmekle leẕẕet-i āzādīden maḥrūmuz. Bize[792] her vechile teʿaddī olunmadadır.Eslāf-ı muʿallimīn bu ḥuṣūṣda şart-ı iʿtidāle riʿāyet itmeyüp, eṭfāl-i müteʿallimīne ġadr olunmuşdur. Bu ḥusûsḥaḳīḳati üzre keşf olunup suʾāl olunması maṭlūbumuzdur, didikde ṭıfl-amūz meclis-i murāfaʿaya iḥẕār olunup, istinṭāḳ-ı keyfiyet-i aḥvāl ve bir gün daḫı zamīme-i cumʿa vü ḫamīs

[787] Bu ifade makalede yer almamaktadır(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.248).

[788] inmeyüp: inmez iken(Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.248.)

[789] nısf: nısf-ı ḫamīs (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.248.).

[790] tamām: tamām-ı cumʿa (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.248.).

[791] etfāl: eṭfāl-ı maḥalle (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.245.).

[792] bize: bize bu ḥuṣūṣda (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.248.).

[119b] ḳılınmaḳ mertebe-i imkānda mıdur diyü alā-ṭarīḳı'r-recā suʾāl olunduḳda, muʿallimīn cevābların ḳālıb-ı ḥikmete bu vech üzre ifrāġ eylediler ki üstādān-ı selef bu resmi ḳanūn-ı ḥikmet üzre vażʿ idüp riʿāyet-i şart-ı ḥürmetde taḳṣīr itmemişlerdür. Ancaḳ kūdekān-ı nā-dīde-rūzgāruñ şuʿūrı olmamaġla daʿvī-i maʿnīye şurūʿ itmişlerdür. Muʿallimīnüñ bu taḳrīrleri beyyināt-ı ʿaḳliyye vü şühūd-ı ḥikemiyye ile temhīd olunmaḳ iltimās olunduḳda.Evvelā terkīb-i ʿunṣurī ile istişhād idüp didiler, ʿanāṣır dört ḳısm iken āb u nār u ẖāk u bād[793]ṣūret-i ḳuyūdda ṯābit olup ancaḳ hevā ṣūret-i ıṭlāḳ[794] vāḳiʿ olmaġın bu ḥisāb üzre haftada bir buçuḳ gün vaḳiʿ olmaġla bir niçe saʿat kendülere ḥurmet olunmuşdur.Vāḳıʿā bu tevcīhleri ḳarīn-i ḥüsn-i ḳabūl-i ḥuẓẓār olduḳdan ṣoñra muʿallimīn vech-i aẖar üzre daẖı temhīd-i mebānī-i müddeʿāya şurūʿ eylediler ki sāʾir erbāb-ı ẖırefden taʿlīm[795]-i ṣınāʿat iden eṭfāl-i müslimīn ancaḳ yevm-i cumʿada ıṭlāḳa nāʾīl olup ol daẖı gāh müyesser olup gāh olmadıġı cümlenüñ maʿlūmudur. Bunlaruñ taʿallümi eşref-i ʿulūm olduġı ecelden[796] şeref-i tilāvet ü ḳırāʾet berekātında anlardan faẓla nıṣf gün daẖı illere[797] riʿāyet olunmuşdur. Eṭfāl-i Yehūd ve Naṣārā daẖı ancaḳ sebt ü bāzārda muṭlaḳ olduḳları bu maʿnāyı müeyyiddür. Bu cevāb-ı ḥikmet-nişāb ḳarīn-i imżā-yı ḳabūl olduḳdan ṣoñra üstādān-ı daḳīḳadān dönüp maḳām-ı daʿvāya ḳıyām idüp didiler ki, bu eṭfāl recā-yı żamm eyledikleri ol zamānda müsellem olur ki eyyām-ı üsbūʿu tamāmen mülāzemet-i mektebde imrār itmekde ṯābit-ḳadem olalar. Bunlar evvelā gāh temāruż idüp gāh peder ü māderine nāz idüp gāh hem-sāyemizde ve gāh akrabāmızda sūr u żiyāfet oldı ve gāh ẖānemizde libās yayḳarlardı veyāẖūd müsāfir gelmiş idi yāẖūd civār u aḳāribimizde fülān kimesne yā sefere giderdi ve yā seferden

---

[793] ẖāk u bād:türāb (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.249.)

[794] Makalede "ṣūret-ı ıṭlaḳda cilve-ger olmaḳla taḳsīm-ı hikmet üzre dörtde bir ıṭlāḳ vāḳīʿ olmaġın bu hisāb üzre haftada bir buçuḳ gün ıtlāḳ olunmaḳ ḥaḳḳ-ı ṣāriḥleridir. Belki tedkīk olunsa beş buçuḳ günde bir buçuḳ gün vāḳīʿ olmaḳ ile bir niçe saʿat kendüler e ziyāde hürmet olunmuştur." şeklinde geçmektedir (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.249.)

[795] taʿlīm:taʿallüm (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.249.)

[796] ecelden: cihetden (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.249.)

[797] illere: kendülere (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.249.)

gelmiş idi diyü birer bahâne-i cüz'iyye ile firâr idüp, gāh bī-bahāne hemān çend rūz sarāhaten firār itdiklerinden mā-cadā gāh Nevrūz ve gāh Kadr ü Berāt ve gāh mukaddemāt-ı aʿyād bahāneleriyle[120a] nice günler daḫı āzād olup gāh ālāylar temāşāsı gibi ve gāh ḥüccāc teşyiʿleri ve gāh ḫatm-ı kelāmu'llah iden eṭfāl taḳrībiyle āzād olmaları daḫı nice ḥāṭıra gelmez. Bahāne-i ṭıflāne firār itmeleri bi'l-cümle ḥisāb olunursa haftada iki ya üç gün ancaḳ mektebe mülāzemet itmiş olurlar. Anlar bi'l-cümle bubahānelerini defʿ idüp müstemirren haftada tamām mektebe müdāvim olur olurlarsa biz daḫı nıṣf-ı ḫamīsi żamm idelim didiklerinde eṭfāle siz ne dirsiz, bu ḳavle rāżı mısız diyü istinṭāḳ olunduḳda vāḳıʿā hˇāce efendilerüñ taḳrīri vāḳıʿa mutābıḳ ve evvelden cārī ola gelen resm-i ḳadīm kendülerüñ zevḳına muvāfıḳ olduġun añlayup, az ṭamaʿla çoḳ ziyān ideceklerine cāzim olmaġla yene ādet-i sābıḳa üzre haftada bir buçuḳ güne ḳarār virmek üzre ḥˇāce efendilerle müḥālaḥayabiñ cān u dil ile ṭavʿān rāżı olmalarıyla ḥudūd-ı ḳadīme tecāvüz olunmamaḳ[798] üzre muṣālahaya ḥükm birle bi'ṭ-ṭaleb ketb olundı.

Ez- Münşeʿat-ı Ālī Efendī

Gülhā-yı būstān-ı meveddet ü iḫlāṣ ve sünbülhā-yı gülistān-ı maḥabbet ü iḫtiṣāṣ ki bāġ-ı cānda āb-ı muḥāleset ile nevāziş ü ravża-i cinānda aftāb-ı muṣādaḳat ile perveriş bulmış ola. Ḳāfile-i esvāḳ-ı seyr-i ḥezār-viṣāl u hulle-i iştiyāḳ- güẕer-i lāle-zār-ı ıttıṣāl birle niṣār-ı meclis-i maʿārif-şiʿār u īṣār-maḫfel-i ʿavārıf-dīṣār ḳılındıḳdan soñra żamīrimüz nükte-gīr ü bī-naẓīr büdur ki bu gül-deste-i maḥabbet-i nāz u niyāz ki bāġ-ı pür-reng ü būy-ı suḫande berçīde-i dest-i rıḍvān-ḥıyāldür. Dest-āvīz-i pīşgāh-ı ṭabʿ-ı nükte-şinās ḳılındıḳdan soñra :

Ālī ne güne ʿarż ide ḥālin o şāha kim
Geh mest-i ḥüsn ü bāde-i nāzıyla gāh mest

[798]olunmamaḳ üzere: olunmamaḳ vechi üzere (Cumhur Ün, "Nâbî'nin Bir Latifesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, s.250.)

Fi'l-ḥaḳīḳa ol sāde-dil[120b]ü āşüfte-ḥāṭır neylesün ki her çend gül-berg-i bāġ-ı niyāzı pāy-endāz-ı nāz kim nigāh-ı iltifāt eylese yine bī-siper-i teġāfül-i bülend olması muḳarrerdür.

Ṣūret-i ḥāl çün şeved teġāfül ʿayān ki mī-bered
Nāz-ı tū cünbüş ez-ḳalem çehre-güşā-yı rāzrā

Ammā ol deñlü dil-beste-i ʿalāḳa-i muḥabbetdür ki her tīr-i dil-dūz-ı teġāfül bir ġamze-i dil-firīb-i mihribānı ve her sinān-ı cān-güdāz-ı bī-vefāyī bir zebān-ı süḫan-pāş-ı aşināyī olup

Ez-bes ki bā-dilem seyr-i ümid luṭf-ı ust
Rīz-i dekel kirişme zi-ceyb-i tegāfüleş

mażmūnı cilve-nümā-yı ayīne-i ḥāldür. Mihr-i silsile-i cinān vefā-nevāziş-i āmūz-ı dil-sitem-i āşinā olursa nev şāhid niyāz-azmāy-ı nāzuña hem-ḫˇābe-i teġāfül-pīşedür. Perde-kiş ruḫsāre-i iltifāt olup neşve-i bāde-i mażmūn

Tā sitem hest mi kün ġayr-ı sitem ber-ʿuşşāḳ
Ki be din-mest-i bed-āmuz taraḥḥum küfrest

şūr-engīz ṭabʿ-ı şūḫ-ı nev-civānı olmaġla bir hem-zen-i hengāme-i germ-ā-germ-i dil-nevāzı olmaḳ ezelī ḳarār-dāde-i rāz-ı şitāsān-ı āyin-i maḥabbetdür.

Zülfüne ḳalsa perīşān eylemezdi dilleri
Anı da taḥrīk iden bād-ı ṣabādur neylesün
Egerçi;
O gülşende nice gül-çīn-i ümmīd ola himmet kim
Güle her dem meşām-ı cāna andan būy-ı istiġnā

maʿnāsı daḫi pīşe-i pīş nihār-ı nihād-ı faḳīr idi. Ammā ne fāʾīde şuʿle-i ārām-sūz ʿişve-i mihr-efrūzuña efrūḫte-i nesīm-i nevbahār-ı dilberidür. Nev-be-nev āteş-endāz-ıḫırmen-şekīb olur.

Çünīn kirişme ki ān şūḫ mī kuned Ālī
Nuhufte āteş-i ʿaşḳ-ı tū bāz-ı ber ḫized

Ve ġamze-i ülfet-girā-yı teġāfül ki ḥançer-şikāf-ı taḥammüldür. Tāze tāze tehī gāh ḳarāra güẕāriş bulur.

Ṣaydān-ı ṣayyād bī-mihrem ki bāziş tā ebed
Nīm-i bismil dāred ez tīġ-i ferāmūşı merā

Nev-ʿarūs-ı maḥabbet-i ḳadīmenüñ her şikenc-i zülf-i pür-tāb-ı sevdāsı ṭavḳ-efken-i gerden-i cān ve her girihṭurre-i ḫam-ender-ḫam peyvend-i zincir-keş-i pāy-ı dil olmaġla firāġ-āsāyiş perest [121a] ve vesvese-engīzi ser-mestān-ı cām-ı leb-rīz-i iştiyāḳ.

Ey müddeʿī mengūş ki muḥkem girāfte est
ʿAşḳ hemīşe dāmen-i ḥüsn hemīşe rā

Zemzeme-i ṭaʿn-āmīzi ile bezm-gāh-ı ülfet-serā-yı dilde cüdā-sār olup şerʿ-i mübīn-i ʿaşḳda

Zi- bār-ı derd sebük-māyedān-ı şehīdī rā
Ki ez muḥīṭ-i maḥabbet be-sāḥil-i üfdāde est

feḥvāsı destūru'l-ʿamel sūdā-gerān-ı şehr-i dūst-ı dār-ı peder-i ümīdden ki_şimden gerü çīn-i cebīn-i şāhid-i istiġnā ki teşne dilān-ı bādiye-i firāḳa mevc-i āb-ı ḥayāt-ı visāldür. Laṭīfe-i ḫande-fermāy-ı niyāz ile münḫal ola ve ġonca-i gürih-beste-i gülzār-ı iltifāt ki dirīġ-i feyż-i āftāb-ı mihribānīden nā-şükuftedür. Āb u tāb-ı eşk ü ahla güşāyiş bula. Ḥaḳḳa bī-hūd-ı zaḫm-ı şemşīr-i zehr-ālūd-ı teġāfül-i vābeste-i kār-sāzī-i merhem-i dil-nevāzidür. "Nihān-güşā-yı żamīrā nuhufte fehm-i dilā"sermā-yı cān-fersā-yı endūh-ı seferden pençe-i ḫūrşīd-i endīşim mānend-i çeng-i Meryem be

hem pīçide olmasa şükūfe-zār-ı suḫandan kilān-ı kūşe-i iʿcāz olmaġa şāyeste ne gülçīn-i maʿnī olurdum. Maʿlūm-ı şerīfdür ammā neyleyeyin.

Meşaḳḳat-i sefer ü renc-i rāh u şiddet-i dey
Be best nuṭḳ-ı murādest gevher- efşānī

Ferş-i gül-rīz-i mesned-i ʿarş-pāye ve pīş-gāh-ı ḫayme-i āsmān-pirāye būse-dāde-i leb-i niyāz-dārı ve sūre-i cebīn-i pīşkārı ḳılındıḳdan soñra peyām-ı şevḳ-āmiz-i arzūmendi bu gūne gūş-güẕār-ı ḫiẕmet-i Ḫudāvendī olur ki āfitāb-ı āteş-tāb temmūz-ı firḳatde

Gül-i ḥayāt me rā bes ki hest pejmurde
Ecel-i temyīzend ez nīk ber ser-i destār

mefhūmı āyine-i ṣūret-i ḥālüm olup dehān-ı şuʿle-zebān ki dūd-ı āhınuñ āteş-gāh-ı sūveydā-yı dildür. Feyż-i teʾeṣīr ṣenālarından fevvāre mürvāridür ve dīde-i seyyāre-feşān ḥasret ki“Miṣāl-ı tengnā-yı sīne-i tārīk-i düşmendür.” Eşrāf-ı ruḫsār-ı şāhidḫayāllerinden reşk-fermā-yı şaʿşa-i zār-ı dil-i ḫūrşīd[121b]olmuşdur.

Fürūġ-ı ṣubḥ-ı ṣenā-yı tū dārem şeb ü rūz
Zi çāk-ı sīne-i dil tā ser zebān-ı rūşen

Bundan aḳdem-şeref-yāb-ı kirişme-i çeşm-i ḳabūl olmaḳ ümīdiyle cebīn-ārā-yı devlet-i ḫāk-pāya firistāde ḳılınan ṣaḥife-i niyāzuñ şāhid-i peyġām-ı icabeti āyāne zamān-ı feża-yı gülşen-ābād-ı sāmiʿayı cilve-gāh eyler diyü perdegī nihān-ḫāne-i żamīr-i derīçe-i çāk-ı dilden naẕar-ber āh-ı intiẕār iken heme murāda çü ümīd-i der-ḳabūl-ı duʿā tamām-ı feyż çü endīşedür. Dimāġ-ı kerīm-i nāme-i nāmīleri teşrīf-i nuẕūl-ı erzānī buyurup:

Zi in nesīm-i gül-feşāñ ger bāġ-ı şādābī vü zeyd
Ġonca-i pejmürde-i dil rā terāvet tāze şod

Müjde-i ṭavāf-ı Ḥarem-i behişt-asitān yaʿnī fermān-ı rū-māl-ı der-i devletleri güzār-ı şebdīz-i ḥalvet-serā-yı gūş olduḳda

Bereh fütādem ü küştem çü nān-ı şitāb-zede
Zi dest-i ehl-i kerem ger niṣār-ı gevher ü sīm

Penç-gāh-ı nevbet-i sulṭān-ı risālet-penāhīde her āyine dem-sāz-ı terāne-i minācātıñuzda iḳbāl-i pāy-būs-i ḫidmetleriñe pīş-ibehā gevher-i gencīne-i saʿadetdür. Zīver-i külāh-ı kūşe-i ümmīd ola bāḳī hemīşe.

Fizār- mesned-iḫūrşid-i bād-ı pāye tū
Tū zīr-i sāye-i Ḥaḳ mā berīz-i sāye-i tū

Temmet-i Ālī Efendī merḥūm Rum'da mübtelā olduḳlarında bir al kāġıt üzerine tesvīd eyleyüp Ḳurbī Çelebī'ye irsāl buyurduḳları inşādır

Bu gül-gūnī ferş-i gül-berg-i maḥabbete nesīm-i çemen-pīrā-yı niyāz-mendi sünbül-efşā ʿibāret olmaġa bāʿiṣ oldur ki ber- dāşte-i pīş-gāh-ı ʿiẕẕet ḳılınur. Ol nükte- senc-i nādire-perdāz-ı ʿālem ki ṭabʿ-ı ḥādū zebān-ı muʿciz-beyānı hem-dest-i kelīm-i ṭūr-ı endīşedür ve ol ḫāme-keş-i kār-nāme-i mānī- ḫayāl ki Hārūt-ı simīn-çāh-ı ḳalemi ġamze-i siḥr-i āferīn-i yār ile hemīşedür.

Allah Allah çe cāy-ı īn suḫanest
Yegāne sebaḳ-amūz-ı debistāñ-ı dānişveri ki

Ġonca ez nisbet-i sübḥan be suḫan ʿār kuned
Ger kuned ṭarz-ı suḫan bād-ı ṣabā rā taʿlīm

Sütūde naḫl-bend-i bāġ-ı suḫan-perverī
Fevc-i fevcest maʿanī be-dileş der-i pervāz

Hem-çū murġān-ı ulī ecnihe-i der-bāg-ı naʿīm

"Nisbet ü güşādı vābeste-i āmed-şod-ı nesīm" iltifātları olan revzen-i heves-ḫāne-i ümmīdüm güşāde ḳılınmaḳ revā görürler ise keşmekeş-i bīm ü ümīd-i rūzgārdan girībān-derīde-i pīrāhen-i ḥayāt-ı ger künc-i miḫnet-gede [122a] felekdür. Çeşme-i tīġ-i fenādan şüşt ü şū-yāfte olmayup çerāg-ı şükufte ruḫsār-ı dīdārları encümen-fürūz-ı bezm-gāh-i nigāh olmayaldan merdüm-i dīdeñe hindū-yı nigeh-bān-ı ser-ā perde-i bāṣīradur. Ol mertebe eşk-bār-ı ḥasret olmuşdur ki yāḳūt-kāse-i dīde leb-rīz-i ḫūn-ābına şafaḳ- gūn olup tābiş-i endīşe-güẕār-ı hicrāndan pey-der-pey dūd-ı āh-bī-cānı daḫı bir güne nümāyiş bulmuşdur ki gūyā ol çeşme-sār-ı āsmān mevc ü encüm-i reşeḥāt üzere perend-i benefşe-fāmdan bir sāyebān-ı kebūd-reng efraḫte ḳılınmış. Her müjgān ise tirāşe-i ḫūn-ı ciger ile şuʿle-zār-ı dil-i maḥabbetden ser-keşīde ateşīn-i naḫl-ı erguvān u çeşme-i gülistān-ı āteş yaʿnī kūşe-i çeşm-i şuʿle-pāşımdan terāviş bulan elmās-ı rīze-i bī-çāde kūn-i ḫūn-ālūde bir seyl-i revāna dönmüşdi ki şāh-ı sitāre-sipāh-ı ḫayalleri gül-gūn-ı ḥıyām-ı ḥabābdan saṭḥ-ı gül-ḥīzdür. Tāy-ı çeşmüm reşk-i lāle-zār-ı behişt eyledi ki:

Çeşm-i ḫˇābum ḫayālüñ şāhını iʿzāz ider
Her gülüşde bir ḳımāş-ı surḫ pāy-endāz ider

mefhūmunca bürde-nişinān ayīne-serā-yı dīde bir al-ı perniyān-i gül-rīz-i pāy-endāz idüp ṭabaḳçe-i mercān-ı āteş-gūn ile pençe-i yāḳūt sīr-āb-ı tāb-dār u bī-şumār-i laʿl-i şād-āb-ı şāh-vār niṣār-ı maḳdem ḳıldılar. Hemīşe …..dırızki dest-i nigeh ol benefşe-pīrāye bāġ-ı nūrdan gül-çīn-iümmīd ola. Çünki bu neyli bisāṭ-ı nādire naḳş-ı bendegī endaḫte-i zemīn-i ser-efgendegī ḳılınmaḳdan ʿarż-ı seḥāb-ı āfitāb-feşān-i dest-i mekremetlerinden pejmürde sebze-i bāġ-ı aḥvālüme istifāża-i bārān iltifātdır. Bundan ziyāde şāhid-i şuʿle-ḫırām-ı ḳalem bulalı sinān-ı suḫande cilve-ger ḳılınmadı.

Bāḳī hem-vāre hatırat ra hem bā neşāt bī-ġamı
Zi menet rā aşinā-yı bā gül-i bī-ḫār bād

Temmet-i defʿa Remede mübtelā olduḳlarında bir sebz-i gün kāġıd üzre tesvīd eyleyüp aḥbāblarından brine irsāl eylemişlerdür.

Reşk-i pür-niyān-ı asmān olan bisāṭ-ı süreyyā nigāh-ı pīş-gāh-ı vālāya der dest-i niyāz-ı berg-i teslīm rūy-ı bendegī nihāde ḳılındıḳdan soñra ḫame-i jengārı câme ki nev şāh-ı sünbül-i bāġ-ı belāġatdür. Naṭʿ-ı zeberced reng-i ṣafḥa-i çemen-sāye bu güne benefşe rīz-i ʿibāret olur ki

An dem ki reft-i rūy-ı tū der bürde-i ḥicāb
Mātem-i serāset dīde em ez şiven-i nigeh

Mefhūmunca şāhid-i gül-i gülşen-ārā-yı ḥāller dāmen-çīde-i bezm-gāh-ı nigāh olaldan bürde-nişīn-i ḥacle-i ergūvān-fürūş-dīde ol mertebe ḫūn-āb-feşān-ı ḥasret olmuşdur ki nīm-i ḳaṭre-i āteşini gül-güne-i ruhsar-i lāle-sitān-ı behişt olup ṭurre-i girih-ı pīç-i āfitāb-ı cebīnān gibi dūd-ı āh-ı şeb-gūnī daḫı be hem pīçide bir ṭabaḳa ḥavāle-gāh-ı çeşm-i şuʿle-pāşide ḳarār bulmuşdur ki pīş-gāh-ı bī-cāde serā-yı mercān-i revāḳı perend-i müşk-fāmdan gūyā bir perde-i deḫānı keşide ḳılınmışdur. Merdüm-i dīde ki çeşm ü çerāġ dūd-ı mebān-ı bāṣıradur ol zamāndan…[122b]

benefşe zār-ı ḫaṭ-ı nigeh-endāz-ı iltifāt oldı ve nüh şāhid-i sebz-pūş-ı ḳalem ki hem-vāre-i gül-geşt-i şükūfe-zār-ıḫayāl eylemekde mānend-i nesīm-i şükufte bihār-ı endīşe ʿilmdür. Hiçbir laḥẓa “Deryā-yı keşīde sünbül-i ter feżā-yı semen-zār-ı ṣaḥifede ʿarż-ı ḥırām eyledi.”

Gül-geşt-i çemen bā dil-i āsūde tū ey güft
Āzurde dilān rā-ser-gül-geşt-i çemen niset

Ricā olunur ki Ḫüdā-yı bī-çün nūr-baḫş-ı dīde-i ḫūrşīd olan ḫāk-i pāy-ı şerīflerinden tūtīyā-keş çeşm-i ʿalīl ola “Eyyām-ı firāḳ muḫteşar-bād”

Ez münşeāt-ı Nābī Efendī[799]

Erżurūm vālīsi ʿAbdü'l-bāḳī Paşa merḥūma irsāl eyledikleri tehniyyet-nāmedir.

Ḫoşā[800]güşāyiş-i ḥasb-i ḥāl-nāme-i dīvān-ı bedī'ün-naẓm-ı yümn-i iḳbāl ki saṭr-ı nüḫustīn , ṣafḥā-i dil-nişīnde, bu maṭla-ı ġarrā-yı rengīn[801]-maʿānī-i tehniyet-fermāy ẓuhūr eylese (naẓm):

Eyā vezīr-i güzīn ṣadr-ı Cem mübārek bād
Berāt-ı cāh-ı humāyūn-raḳam mübārek bād

Ḫoşā mevkib-i kevkeb-efrūz-ı şāh-rāh-ı mecd ü efḍāl[802] ki[803] pīşānī-i mehçe-i[804] rāyātında bu maḳāle-i tebrīk-nümā, çeşm-res-i derīçe-i nişīnā ġurfe-i mīnā ola ki (naẓm):

Hemīşe pīş ü pesüñde ṣebāt-ı rifʿat içün
Ḫırām-ı ḳāmet-i tūġ u ʿalem mübārek bād

ḫoşā ʿanḳā-yı münaḳḳaş-ı pür-serā-perde-i fermān-rāyī ki şems-i gül-pūş-ı ṣaḳf-ı vālāsında[805] bu naẓm-ı bī-miṣāl nümāyān ola ki :

Niẓām-ı memleket ü intiẓām içün
Mürācaʿāt-ı umūr-ı ümem mübārek bād

---

[799] Nābi Münşeātında başlık olarak "Tehniyet-nāme Berāy-ı Vezāret-i Abdü'l-bāḳī Pāşā Der-ḫīn-i Vālī Şuden Be-Erzurūmi'l- maḫrūsa Ez-güzīde-i İnşā-i Nābī" şeklinde geçmektedir(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.422.).

[800] ḫoşā:zihī(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.422.)

[801] rengīn:nigīn(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.422.)

[802] efḍāl:iḳbāl(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.422.)

[803] ki: ki iclālhā (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.422.).

[804] mehçe:mehçe-i efḍā (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.422.).

[805] ṣaḳf-ı vālāsında: şefḳat-i vālāda (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.423.)

beyt-i saʿadet-meʾāl nüvişte ola ki:

Berāy-ı resm-i edeb pīşgāh-ı cāhuñda
Ḳad-i sipihr-i ser-efrāz ḫam mübārek bād

ḥaḳḳā ki bir müddetden berü çeşm-i hāle ve ebrū-yı hilāle ʿarıż olan iḫtilāc-ı mütevālī bī-şüphe emārāt ve nüvīd-i gūş-ı āfitāba müterettib olan ṭanīn-i müteʿāḳıbdan ʿalāmāt-ı beşārāt-ı be-dīdār olmaġla dūşīze-i rūzgār ābisten-i mevālid-i emānī ve kāse-i devrān, leb-rīz-i şīre-i[806] şād-mānī olduġı müstedel idi. Müneccim-i reşād-ḫāne-i gerdūn usṭurlāb-ı āfitāb ile heme-rūz-ı irtiḳāʿāt-ı ʿulūmāt[807]-ı āfaḳa ḫavāle-i cevāsīs-i intiẓār itdigünden lā-büdd bir hekīm-i cihān-bānī-pesend[808] istiḫrāc ideceġi ṣaḥāʾif-i taḳvīm-i eyyāmdan hüveydādır. Ḫāl-güşā-yı devrān, nev-be-nev levḥa-i pīrūze-gūn-ı gerdūn üzre neşr-i noḳṭa-i aḫterān itdiginden elbette, bir naḳş-ı nuṣret-āyīn-i ferec iẓhār idecegi āşikār idi. Ammā[809] taʿalluḳgāh-ı aḥḳām-ı ḳanġı devlet-mend-i nīgū-nām olacaġı henüz vāreste-i ʿuḳde-i īhām olmamışdır. Egerçi, mutālaʿa-i merāṭib ve istiʿdād-ı enāma[123a]ḳādir olan ve ṣaḥīfe-i imruzdan naḳş-ı ferdāyı müşāhade iden maḥremān esrār-ı ḥikmete nā-nühüfte idi. Bā- ḫuṣūṣ pāy-ı rūḫānī[810]cünbiş-i maʿnevī ile gül-geşt-i nüzhet-ābād-ı ʿālem-i miṡāl idenlerüñ meşhūd-ı bāṣırā-i yaḳīnleri olmış idi. Ammā “Keşf-i ḥavāşī-i umūrdan ḳāṣır olan baʿż-ı endek-fehmān-ı kem-şuʿūr ʿacabā bir nev-dūḫte-i ḫayyāṭ-ı ṣunʿ olan teşrīf-i maʿālī-tırāz-ı iclāl, ḳanġı saʿadet-mend-i bülend-iḳbālüñ bālā-yı istiʿdādına pūşīde ve bu yek-rān-ı mülāyim-şekīme-i muraṣṣaʿ-licam-ı iḳbāl ḳanġı şehsüvār-ı meydān-ı

[806]şīre: şīre-i rūz (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.423.).

[807]ʿulūmat: ulviyyet (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.424.).

[808] cihān-bānī-pesend: cihān-pesend (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.424.)

[809] ammā: ammā ṣarāḥaten (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.424.).

[810]rūḫānī: rūḫānī ile (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.424.)

saʿādetüñ seng-i rikābına keşīde ḳılınacaḳtır?" diyü avāre-i[811] şiʿāb-ı tereddüd olduḳları ḥālde nā-gāh mübeşşirān-ı ḫoş-āyende-i süḫān-ı müjde-resān-ı şeker-şiken dāmān-ı mesāmīʿ-i müştāḳāna tebrīk ü taʿrīden mürekkeb ve tevbīḫ ü tebşīrden muḫammer taḳrīriyle bu vech üzere[812] gül-pāş-ı bahāristān-ı beşāret oldılar ki, ey kūteh-naẓārān-ı pür-teşvīş ve ey teng[813]-ṭabaʿān u kem-endīş ne cāy-ı ḳīl ü ḳāl ve ne maḥall-ı iştibāh ü istişkāldır. Hīç bu ʿaṣr-ı dil-ārāda bir ẕāt-ı memdūhu'ṣ-ṣıfātdan özge şāyeste-i fatḳ u ratḳ-ı ḥukūmet ve bir āṣaf-ı sencīde-ḥarekātdan ġayrı sezā-vār-ı ḥall ü ʿaḳd-i eyālet-i vezāret mi vardır ki, iḫtimāl-i āḫrile esīr-i daġdaġa-i tereddüd olursız? Ḥālā maʿlūm olsun ki bir iftitāḥ-ı ṣabāḥ-ı nihānī ve inḳılāb-ı ufuḳ-ı şādmānī ol destūr-ı bülend-şān-ı vālā- nişānuñ naʿl-gīri liyāḳat u ḳābiliyyet ü dest-gīr-i himmet ü salṭanatda zirve-i ʿulyā-yı ḥüḳūmet-i vezārete iʿtilā ve derece-i evvelīn-i eyālet-i Erżūrum'a irtiḳā buyurduḳlarınuñ envār-ı inbisāṭıdır ki tevfīḳ-i meymenet ʿalā-vechi'l-iḫtiṣār[814] kemer-beste-i ḫıdmet-i bārgāhıdır. Ṭuġrā-yı dil-ārā, ḳālem-i anberīn-ḳadeḥine ḥasret-keş ve ārzū-yı māşıṭa-i ser-engüşt ile zülfe-i müşgīn-ṭuġrā müşevveşdir. Zerger-i kebūd-pūş-ı gerdūn debīr-i divān-ḫāne-i aḥḳāmına devāt-ı zerrīn ve niṭāḳ-ı mühür-dār-ı cüst ü ḫırāmına rīkdān-ı sīmīn tedāriki içün ḳurṣ-ı māh ve beyżā-i ḫūrşīd, fürūzende-i ebrle güẕāriş virmededir ve dest-i pīrin çehregān-ı ḥūra ve şān-ı āsmāñda gül-ābdān-ı sīmīn-sevād-ı ḳamer ve tefsīde-imicmer-i zerrīn mihr-i enver züvvār-ı tehniyye-i cāhı içün gerdān-ı ebr-i sünbül-i reng-i bahāri ve reşeḥāt-ınīsānī-i ḫıdmet-güẕārī-i ʿūd u gül-āb içün sūzān u giryāndır,

[811] Bu ifade münşeâtta yer almamış(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.424.)

[812] üzere:ile(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.425.)

[813] teng:kem(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.425.)

[814] Münşeâtda "mülāzım-ı dergāhı ve baḫt u saʿādet ʿalā ṭarīḳi'l-iḫtiṣāṣ kemer beste-i ḥıdmet-i bārgāhıdır."şeklinde geçmektedir(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.425.).

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Müntesibdür derine żābıṭa-i mecd ü şeref
Münceẕibdür diline dāʿiye-i luṭf u ʿaṭā

Müntehī himmetine silsile-i cūd u kerem
[123b]
Münḥaṣır devletine ḳāʿide-i ʿizz ü ʿalā

Şöhret-i kevkebesi ḫaṭ-keş-i āṯār-ı selef
Rifʿat ü debdebesi māhī-i vaṣf-ı ḳudemā

Bilmek isterseñ eger kimdir oʿālī-cāhı
Odur ol naḫl-ı dil-ārā-yı riyāż-ı vüzerā

Nūr-ı āfāḳ-ı hüner nuḫbe-i iksīr-i şeref
Mihr-i gerdūn-ḫıred Ḥażret-i Bāḳī Pāşā

Çendü'l-beşāret-i ʿālem-ḫᵛāh-ı meymenet-penāh ki, resm-i müjdegānīsine niṯāra sezā ḫazāʾin-i imkānda naḳd-ı güher-i nā-yāb olmaġın nā-çār-ı dest-res-i faḳīrāne-i muḫliṣān olan dīdeden, sirişk-i sürūr-niṯār ve reme reme ġanem-i ġām ḳurbān ve kīse kīse naḳd-ı endūh taṣadduḳına mübāderet olınmışdır. El-ḥamduli'llāh elfun elfun el-ḥamduli'llah ki ol yek-tā-güher-i kān-ı imkān, tāze- nihāl-ı ḫıyabān-ı devrān ferīde-i eṣdāf-ı ʿilm ü edeb çerāġ-ı dūde-i ḥaseb ü neseb, ḳurretü'l-ʿayn-i eʿālī, ḳuvvetü'l-ḳalb-i ahālī gencīne-i fikr ü zekā, defīne-i ʿahd ü vefā ḫamīr-māye-i fehm ü ferāset mecmūʿa-i derk ü feṭānet, ʿaẓimü'l-ḳadr ü mütevāżı, refīʿu'ṣ-ṣadr-ı müteşāci, ālī-cāh-ı dervīş-nihād bülend-şān-ı meskenet-muʿtād, müdeḳḳiḳ-i ḫabāyā-yı umūr, müdebbir-i ʿamīḳu'ş-şuʿūr[815], edeb-i dost-i ḫulūṣ-i ṭaleb devr-endīş ü ʿavāḳıb-bīn

[815]Münşeâtda " ṣarrāf-ı maḳādīr, peẕīrende-i maʿāẕīr ve bisyār-ı afv ve endek-i ġażab ve dest-i ḫulūṣ" şeklinde geçmektedir(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.427.)

ġayret-keş-i dīn-i mübīn, sālik[816]-i ṣāriʿ-i istiḳāmet, muḳīm-i merkez-i luṭf u mürüvvet, ḫayr-ḫᵛāh-ı ʿibād ve ḥamiyyet-keş-i bilād, iksīr-i ʿadl ü dād, kimyā-yı rüşd ü sedād ve rāst-kār u rast-kūy, ḫayr-endīş ü nīk-ḫūy, tārīk[817]-bīn ve tīz-hūş, ḥāl-şinās ü ḥaḳ-gūş mücerreb ü kāmil, müdeḳḳiḳ ʿāḳil, ʿayn-ı merāḥim, maḥż-ı mekārim, mürebbī-i müstaʿiddān, çāre-res-i müstemiddān şecī-i pür-ciger, metīn-i pür-güher, maʿmūre-i merāḥim ü işfāḳ, mecmūʿa-i maḥāsin-i aḫlāḳ, mā-ḥaṣal kālā-yı bīst ü heşt-tār, bālā-yı celāʾil-i evṣāfından ḳāṣır olan ẕāt-ı sütūde-ṣıfāt ḥażretlerinüñ şāh-nişīn-i āmāline, nesāʾim-i tevfīḳāt-ı ilāhiyye vezān ve sefīne-i iḳbāline, şurṭa-i ʿināyet-i şāhenşāhī resān olup teḳāżā-yı ḥükm-i vābeste[818] istiʿdād ile āfītāb-ı ʿālem-tāb-ı vücūdları aḳṣā-yı medāric-i devlet olan ḫaṭṭ-ı üstüvā-yı vezāret ve derece-i nuḳṭatu'ş-şeref-i iʿtidāl-i āṣafiyyeyetaḥvil buyurduḳları āvāzesi şeş cihān-ı ʿāleme velvele-endāz olmaġın sereyān-ı feyż ü neşāṭdan eczā-yı kāʿināt yek-ser gūş u zebān ve ecrām-ı mümkünāt birbirine beşāret-künān oldılar(naẓm);

Mefāʿilün Feʿilâtün Mefāʿilün Feʿilün

Pür itdi güft ü şenīd-i beşāret āfāḳı

Cihān bu şevḳle hep kūhsāra dönmüşdür

[124a]nesāyīm-i gül-bīz-i seḥerī, dest-māye-i beşāretle gülistāndan gülistāna[819] ve ricālü'l-ġayb-ı maʿnevī, bu ser-māye-i nev-yāb-ı tehniyyetle şehristāndan şehristāna şitābān oldılar(naẓm);

---

[816] Münşeâtda bu ifade yer almamaktadır(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.427.)

[817] tārīk:bārīk(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.428.)

[818] ḥükm-i vābeste-i istiʿdād:ḥükm-i istiʿdād(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.427.)

[819] "gülistāna revān" şeklinde geçmektedir(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.428.).

Mefâʿilün Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün

Cihāñı eyledi kālā-yı ārzū-yı tezyīn

Ḳurıldı çārsūy-ı ʿālem içre şehr-āyīn

bu niʿmet-i behiyye-i ilāhiyye muḳābilinde maḳsūde-i şükr-i müsellem-i enfās-ı nāresā ve biżāʿe-i evḳāt-ı bī-vefādır. El-ḥaḳ, bu beşāret-i ḥayāt-baḫşā ki miṣāl-ı seḥāb-ı nev-bahārı, tamāmen eczā-yı ʿāleme sārī-i mānende-i ʿıydu'ṣ-ṣıyām, ḥükm-i inbisāṭı ḳulūb-ı ḫurd u büzürge cārīdir. Saʿd-i Ẕābiḥ, tīġ-i hilāl ile Ṣevr-i gerdūn-ı ḳurbān itmez de n'eyler? Ve gencūr-ı siyeh-çerde-i şeb, ṭabaḳ ṭabaḳ pīrūze-fām-ı sipihr ile naḳd-ı nücūmı niṯār itmez de ne güne ṣaḳlar? Ḫurde-i ilhām-nümā-yı ẓıll-ı İlāhī pīşgāhında, ʿuḳūl-ı mülūk-ı ʿālem-ārā[820]-yı zemīn-pūş teslīm itseler şāyān degül midir ki ṣayrafī-i sebbābe-i irfānı silkü'l-cevāhir-i zümre-i kibār beyninde ol kerimü'ş-şān-ı bülend cenābı bu rütbe-i seniyye içün taḫṣīṣ ü intiḫāb buyura ve miḥekk-i naẓar-ı şehenşāhī, maḥall-i taḥsīn degül midir ki, kāffe-i aʿyānuñ mīzān-ı iʿtibārında kāmilü'l-ʿayār olan ol āṣaf-ı rūşen-i saʿdet-meʾābı, naḳş-ı sikke-i eyālet-i vezārete taʿyīn ü iḫtiyār ile peymūde-i endāze-i inṣāf olınsa kārgāh-ı rūzgārda bāfte olınan nev-ḳumāş-ı nev-beste-i şāneyi ser-ā- ser neşātdan bālā-yı İslāmiyān, minnet-keş- nessāc-ı taḳdīr olsalar erzānī mi degüldür? Ve ḳālıb-ı ḫ̆āhiş-i ʿālemiyāna mesbūk bu ḥasene-i sulṭānī müşāhādesinden tehī-destān-ı zamān duʿā-yı devlet-i şehryārī içün dest-güşā-yı icābet-ḫāne-i Yezdānī olsalar furṣat mı degüldür? Bu beşāret-i sārre içün mecmūʿ-ı aʿẓā-yı insānı, reşk-i perde-i mertebe-i çeşm ü güş[821] olsalar ġarīb midür? Ve bu şān[822] ü şevketle ḫıṭṭa-i dil-güşā-yı Erżurūm[823] daḫi evḳāt-ı żāyiʿ-kerde-i sālifesi içün duʿā-yı ʿayn itse mesmūʿ mı degüldür?

---

[820] ārā:edā(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.429.)

[821] reşk-i perde-i mertebe-i çeşm ü güş:reşk-i bürde-i çeşm ü leb ü güş (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.430.)

[822] şān:beşāret(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.430.)

[823] Münşeâtda bu bölüm" ḥased-kerde-i eyālet-i Mıṣr u Şām u Ḥaleb olsa baʿīd midür? Ve merzübūm-ı Erżurūm daḫı" şeklinde geçmektedir(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.430.).

Ve fevāʾit-i telāfī-i evḳāt olındığı içün ḳāżī-i dārü'l-ḥikem inṣāf-ı ḥıṭṭā-i ʿālī-baḫt Erzurūm'a şükr ü sipās ile ḥükm eylese meşrūʿ mı degüldür? (naẓm);

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Çıḳdı çarḫa rütbe-i rifʿat meʾāb-ı Erżurūm
Oldı ʿālī āsmāna-āsā cenāb-ı Erżurūm

Erżūrum'ı itse ġayrıya tefevvuḳ vechi var
Düşdi bir ʿālī-cenāba intisāb-ı Erżurūm

Oldığıyçün nev-bahār-ı devletinden feyż-āb
Oldı cennet gibi efzūn āb u tāb-ı Erżurūm

Naḳd-ı nāḳış gibi düşdi çeşm-i gerdūnda ḳāmer
Tā ki naʿlinden nişān-gīr oldı bāb-ı Erżurūm

Sāye-i baḫtuñda feyż-i Ḥaḳḳ ile olsun naṣīb
Her diyāra devlet-i ḥüsnü'l-meʾāb-ı Erżurūm

Öyle[824] bir ʿanḳā-yı ʿālī-şāna oldı āṣiyān
Oldı sürme çeşm-i āfāḳa türāb-ı Erżurūm

āṣaf-ı ʿālī-cāha, mekārim-penāha insāf insāf ki mekānet-i zülfā[825]-yı destūrīyyet ki aḳṣā-yı maḳāṣıd-ı iḳbāl ve rütbe-i seniyye-i vezāret ki aʿlā-yı müşāʿid[826]-i cāh ü celāldür. Bir rütbe-i esmā ve bir derece-i esmādır ki faḳṭ[827]-ı rütbe-i ʿuzmā-yı salṭanat

[824]öyle:eyle(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.431.)

[825]zülfā:zelḳā(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.431.)

[826] müṣāʿid:müṣāʿide(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.431.)

[827]faḳṭ:lafẓ(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.431.)

ve zirve-i kübrā-yı ḫilāfetden ġayrı medāric-i ʿālem üzre müteʿālī ve kevkebe-i nāmūs-ı rifʿati, "*ke'l-bedri beyne'n-nücūmı mütele'li"*dir. Uhde-i ḳadīmede[124b] vāsıtü'l-ıḳd-ı silk-i iştihār olan Niẓāmü'l-mülk-i Melik-şāh-ı Selçūḳī ve Ṣāḥib ʿAbbād-ı Faḫru'd-Devle-i Deylemī bu silsile-i ḥasene-i vezārete insilākla ser-i mübāhātı ḳubbe-sā-yı künbed-i berīn itmişlerdir. Maʿa-hāẕā ḫalḳa der-gūş-ı ḫıdmet olduḳları mülūk-ı mutlaḳ-ı mālik-i istiḳlāl olamayup ḥālen fermān-revā-yı heft kişver mālik-i dü baḥr u dü berr[828], melikü'l-mülūk-ı ʿālem şehryār-ı Rūm u ʿArab u ʿAcem ḫalleda'llāhu mulkehu ḥażretlerinüñ ḥavāşī-i salṭanat-ı cāmiʿalarından bir ḥāşiye ve eczā-yı devlet-i külliyelerinden bir cüzʾ taʿdād olınan Baġdād ḫulefāsınuñ baʿżı mülk ve maḥdūd u muḫtaṣarda naṣb-kerdeleri ve ḫutbe ve sikkede peyrevleri idiler. Ḥālā[829] vüerā-yı ḳāhire-i ʿOṩmāniyyenüñ rütbe-işān ü şevket ü ʿulüvv-ḳadr ü menziletlerine, ḳıyās-ı şāfī ve burhān-ı vāfī kāfīdir,(mısra);

Be-bīn tefāvut-i cāh ez kucā'st tā be kuca

Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā ṭıbāḳ-ı sipihre ḫande-i nāz iden rütbe-i ʿālü'l-ʿāl, āṣafiyyet-i cenāb-ı kerīm, ʿadīmü'l-naẓirüñ[830] gibi bir ẕāt-ı ḳābile muḳārin olmaġla cilve-i ihtizāza āġāz eyledi. Ve tamāmen merātib ü maʿāric-i devlete naẓra-i mütenezzilāne iden merkez-i ʿulüvv-ender-ʿulüvv-i destūrriyyet-i ẕāt-ı ʿālī-vaḳāruñ gibi bir vücūd-ı kāmile intisāb itmekle[831] cünbiş-i ibtihāc ü iġtirāra der-kār eyledi,(naẓm);

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

Devr-i dil-ḫᵛāhı felek şimdi murād itdi hele
Döndi ol ḳāʿideden terk-i ʿinād itdi hele

egerçi, merātib-i menāṣıb, kendü nefsinden şerifter idügi ve fīhi naẓar degüldür. Ammā sezāvārāneye müṣādif olıcaḳ ʿayn ile ḫāne-i zerḫn-i nigīn-i faṣṣ-ı yāḳūt-ı

---

[828] dü baḥr u dü ber:baḥr u ber(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.432.)

[829] ḥālā:ḥālen(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.432.)

[830] naẓirüñ:miṩālüñ(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.433.)

[831] itmekle: ile(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.433.)

ābdārdan kesb itdigi revnaḳ-ı āḫere nāʾil ve nüsḫa-i müfīde[832] muḳāranat[833]-ı fāżıl-ı daḳīka-şināsandan isticlāb idecek şān ü şevket-i diger vāṣıl[834] olacaġı cāy-ı kelām degüldür. Ṭıynet-i ṭayyibeñüzde merkūz u müstekin olan vażʿ u ḥareket-i ḫıredmendāne ʿāḳıbet ceẕb-i ṣadr-ı cāh ü celāl idecegi mübeyyen ve ceyb-i cibiliyyet-i celiyyeñüzde mūdaʿ olan eṭvār-ı sülūk-ı muḥteremāne, bil-āḫere īrāṣ-ı manṣıbe-i iḳbāl idecegi müteʿayyīn[835] idi. Dürr-i ṣāfuñ elbette bir gün ḳabūl-ı sikke-i iʿtibār[836] idecegi nāṣiye-i istiʿdādında mürtesim ve nihāl-i ser-efrāzun ʿāḳıbet dıraḫt-ı sāye-dār u mīve-bār[837] olacaġı ḳuvvet-i neşv ü nemāsından müncezim idi. El-minnetu'llāhī ki, birinüñ istiʿdād u iẓhār-ı naḳş-ı murād itdigi meşhūd **[125a]**ve beyża-i taṣavvur u taḫmīnden pervāz-ı ṭāʾir-i ümīd ḳarīn-i vücūd oldı, (beyt);

Mefāʿīlün Feʿilâtün Mefāʿīlün Feʿilün

ʿAlāmet-i eṯer oldı nişānesinde bedīd

Taḫallüf eylemedi ṭīr-i ḳabża-i ümīd

mizāc-ı ʿadl ü inṣāf ḥummā-zede-i taʿaffünāt-ı cevr ü ẓulm olmış iken li'llai'l-ḥamd, cenāb-ı maʿdelet-penāhuñ gibi bir ḥākim-i mizācuñ maẓhar-ı tedbīr-i müşfiḳānesi olmaġla fırāş[838]-ı nā-tüvānīden ser-ber-āverde-i ʿāfiyet oldı. Ḳāfile-i luṭf u kerem, bīm-i reh-zenān-ı naḫl ü imsāḳdan ġıyābe-i ġār-ı kem-nāmīde iḫtifā itmiş iken Cenāb-ı Kerīmüñ gibi bir ḫatem-i devrānuñ ṭaliʿa-i imdādı, feryād-res olmaġla bī-pervā şāh-rāh-ı lā-übālīde iẓhār āvāze-i derāya başladılar. Faḳīr-i nā-murād, cevher-i ʿilm ü ʿirfān ve metāʿ-ı şiʿr ü inşā istilā-yı fürū-māye-gān-ı nā-ehl ve istiḳlāl-i pest-

---

[832] müfīde:maʿnāda(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.434.)

[833] muḳāranat:müfāraḳat(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.434.)

[834] vāṣıl:ḥāṣıl(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.434.)

[835] müteʿayyin:muʿayyen(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.434.)

[836] iʿtibār:aʿyār(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.434.)

[837] mīve-bār:demīde-bār(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.434.)

[838] fırāş:ferāmūş(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.435.)

pāyegān-ı girīve-i cehl taḳrībī ile peyġūle-gerdān dūde-i kesādda[839]ʿ aynı ile zemistānda ḳāḳum ve tābistānda semmūr ve mātem-ḫānede ney ü tanbūr ve bezm-i fussāḳda ḫayr u sevāb idi ve eydī-i cühhālda kitāb gibi bī-ḳadr ü ḥürmet ve efkende-i derece-i ʿizzet olmış iken el-minnetu'llāhi ki, ʿuhde-i hüner-ḫˇāh-ı ḳadr-şināsāneñüzde zümre-i iʿtibār ü iştihārda şikenc-i küleh-gūşe-i ʿizz ü nāz göstermege başladı,(beyt);

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

Virmez ne ṭurur maʿrifet erbābı ḳarāra[840]

Kālā-yı hüner şimdi ḫarīdār beni buldı

destār-ı şirẕime-i idbār tezāḥüm-i gürūh-ā-gurūh-ı iḳbālden zīr-i aḳdāmda ṣad pāre ve kārvān-ı mūr-ı sitem-ḫurūşān, ḫurūş-ı cūyūş-ı maʿdeletden şiʿāb-ı seng-lāḫ-ı ḫafāda āvāre oldılar. Bu şevḳ ile sipihr-i berīn zümre-i mihterān ʿālemüne dāʿiye-i duḫūl ile ṭabl-ı ḫūrşīd ü māhı der-baġal itse maḥaldir. Ārzū-yı ḥidmet-rikābuñla çarḫ- kühen-sāl niṭāḳ-ı muḥammireyi[841] der-miyān ve muṭahhara-i ḳameri der-dest ve Cevzā-yı çāpük-pāy-ı ḫoş-sīmā-yı tīġ-i Mirrīḫ'i der-cenb ve kemer-i şāṭırāneyi miyān-best itse sezādır. Tevsen-i ṭurfe-cünbiş-i gerdūn ḳaṭar-ı cānible[842] ilḥāḳ hevesiyle siper-i hāle der-püşt ve riḳāb-ı ḫūrşīd der-miyān ve ʿinān-ı şihāb der-gerden ve şekīme-i hilāl der-dehen[843]-i muntaẓır-ı çeşm-kūşe-i iltifātdır. Şemse[844]-i bārgāh-ı āsmān yaʿnī mihr-i dıraḫşān-ı felek-i zer-endūde-i serā-perde-i siyeh sütūn ki ser-fürū eylese ne maniʿdir? Zīrā eḳall ekşere tābiʿdir. Tūġ-ı cihān fürūġ-ı şāne-i hilāle dest-efrāz-ı mübāhāt olsa baʿīd midir? Zīrā cenāb-ı devletüñüz gibi bir āṣaf-ı cihān[845]-baḫtuñ pīş-

[839] kesādda:kesād(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.435.)

[840] ḳarāra:mezāde(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.435.)

[841] muḥammire:mecerre(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.436.)

[842] cānible:cānibet ki(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.436.)

[843] dehen:dāmen(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.436.)

[844] şemse:şemme(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.436.)

[845] cihān:civān(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.436.)

gāhından şitābānlıḳ devletine naʾil olıncaya dek ḫuṭūṭ-ı şuʿā-ı ḳamer gibi mūy-ı maḥāsini sepīd olmışdır. Mehçe-i rāyet[846]-ı feth**,[125b]** ḳurṣa-i āfītāba iṭāle-i zebān-ı müfāḫaret itse ʿaceb midür ki ẕāt-ı kerīmānuñ gibi vezīr-i kār-dāna ḳafādarlıḳ berekātından şaḳa[847]-i zer-tār-ı lāt-māt-ı rūzgār-ı muḫālifden āzād olmışdır. Raḳam-nigār-ı dārü'l-inşā-yı ʿālem, fekk-i kīse-i maʿnā idecek[848] zamān-ı furṣat degül midir ki ḳudūm-ı tehniyye-i cāhūña bu ʿıḳdü'l-cevāhiri niṣār idinceye dek taḫliye-i ḫizāne-i müteḫayyile eylemişdir.(naẓm);

Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün

Ey himmetüñ ārāyiş-i eyvān[849]-ı vezāret
Ve'y devletüñ ārāmiş-i yek-rān-ı vezāret

Dest-i keremüñ sāḳiye-i çeşme-i elṭāf[850]
Cevlān-geh-i iḳbālüne meydān-ı vezāret[851]

ʿAhdüñ şecer-i ṣaḫn-ı çemen-ṣuffe-i devlet
Baḫtuñ gül-i şādāb[852]-ı gülistān-ı vezāret

[846] rāyet:rāyāt(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.436.)

[847]şaḳa:şaʿ şaʿ(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.437.)

[848] "idecek zamān zamān-ı furṣat" şeklinde geçmektedir (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.437.)

[849] eyvān:erḳān(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.437.)

[850] Münşeâtda bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.437.)

[851] Münşeâtda bir sonraki beyitin ikinci mısrasıyla yer değiştirmiştir (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.437.)

[852] şādāb:şādān(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.437.)

Yollar gözedüp sīnesin itmişdi güşāde
Nūr-ı ḫıredüñ şemʿ-i nigehbān-ı vezāret

Ḥasret-keş idi mürde-i bī-cān gibi cānı
Buldı seni geldi yerine cān-ı vezāret

Maʿmūre-i cāhuñla mümās oldı şerefden
Ṭāḳ-ı felege ẕirve-i erkāñ-ı vezāret

Seyyāre-i baḫtuñla ḳırān eylediginden
Kesb eyledi bir şān-ı diger şān-ı vezāret

Elḳābuñ ile zeyn olalı ṣadr-ı evāmir
Bālāya şuʿūd eyledi ʿunvān-ı vezāret

Hemvāre ola dest-i duʿā gibi güşāde
İḳbālüñ içün pençe-i fermān-ı vezāret

ṣad ḥamd ki buʿaṣr-ı naṣr-ı efrūzda cenāb-ı ālī şānuña muvāzī vezīr-i ser-efrāz ve ve bu senā-güẕāra mümāṯil münşī-i maʿnā-ṭırāz ü taʿbīr-pervāz-ı endek-yāb olduġı gibi bu ḳumāş-ı tāze-naḳş-ı hezār-reng üzre nāme-i cihān-ārā-yı tehniyyet daḫı mebādī-i devlet-i ʿaliyyeden ilā-hāẕā'l-ān bir āṣaf-ı ʿālī-baḫta ṭırāz-ı celiye-i menḳabet olmadıġı teʾṣīrāt ü tevḳiʿāt[853]-ı ilāhiyyedendir. Ḥālā[854] tehniyetü'l-ḳudūm-ı cāh-ıdestūrāneñüz içün aṣdiḳā-yı eṭrāfdan pīşgāh-ı saʿādetiñüze müteveccih olan aḳsām-ı hedāya vü tuḥaf her ne ḳadar nefāsetle muṭṭaṣıf ise bile yine ʿāḳıbet ʿarṣa-i telef ve sehm-i zevāle hedef olacaġı ve şöhret-i aḫbārınüñ nīm merḥaleye ʿadem-i vuṣūli maʿlūmdur. Ammā gencīne-i şehryār-ı maʿnādan henüz tāze çıḳmış nev-hediyye-i ṣādıḳāne ki muraṣṣaʿāt-ı taʿbīrāt-ı şeffāf ve mücevherāt-ı istiʿārāt-ı ṣāf-ender-ṣāf ile

[853] tevḳiʿāt:tevfiḳāt (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.438.)

[854] ḥālā:ḥālen(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.438.)

meşḥūndur. Zer-i nābı henüz riḫte-i pūte-i fikr-i digerān olmamış ve cevāhir-i sīr-ābı zaḫm-ı miṣḳab-ı endīşe-i ġayr görmemişdir. İle'l[126a]-ebedi'l-ābād, ḳalāʾid-i ʿaraʾis-i rūzgār ve pīrāye-i ṣahāyif-i edvār ve zīver-i mecālis-i aḥrār ver sermāye-i maʿārif-perāstān-ı her şehr ü diyār olmaġın[855] evṣāf-ı kerīmānenüzden nūr-ı āfitāb gibi her revzene-i idrāk vāye-gīr ve revāyiḥ-i ıṭriyyāt gibi her meşāmm-ı ʿirfān ḥiṣṣe-pezīr-i olmaġla hediye-i ṣūriyye-i ʿādiyye ile tefāvüti ve bu dāʿīlerinüñ sāʾir hedāyā-firistān üzre rücḥānı iḫlāṣ[856]-ı temyīz-i ẕāʾiḳā-i inṣāfa ḥavāle olınmışdır. Li'llāhi'l-ḥamdi bu uhde-i ḥaḳḳāniyyetde minaṣṣa-ı rifʿat-ı ālī-cenāb-ı ālī-şāna ve derece-i müntehā-yı inşā[857] bu faḳīr-i nā-tüvāna müsellem oldıġı gibi ṣadr-ı belāġat daḫı bu nāme-i refīʿ ü'l-ünvāna ḫāṣ idigi necāt-ı bāḳıyye-i ḥudūd-ı iʿtirāzdır. Mā-ḥaṣal icāle-i kümeyt-i siyeh-sāḳ-ı ḫāme ile ṣahrā-yı vesīʿ ü'l-ircā-yı medḥ ü ṣenāsınuñ pāyānına vuṣūl-ı āb-ı heft bāhri nīm ḳışr-ı piste ile peymūde ve rīk-i beyābānı ser-engüştle şümürde itmeden düşvārter olmaġın baʿd-ez-īn muḳteżā-yı ʿirfān-ı ḳarār-gāh-ı ḳāfile-i duʿāya[858]ʿ aṭf-ı ʿināndır. Cenāb-ı nasaḳ-baḫş-ı merātıb-ı kāʾināt celle şānuhu cāh-ı bülend-dest-gāhıñuzı ṭavl-ı zamān gibi medīd-ber-medīd ve şān-ı vālā-nişānıñuzı ṭabaḳāt-ı eflāk gibi mezīd-ender-mezīd ve ṭāʾir-i rifʿatiñüzi hem-bāl-i hümā ve ḫıyābān-ı ḳadr-ı menziletiñüzi hem-şāh-ı Sidre ve Ṭūbā ve eyyām-ı saʿādet encāmıñuzı hem-dūş-ı Ḳadr ü Berāt ve cūybār-ı āmāliñüzi hem-cūş-i Nīl ü Fırāt ve nev-bahār-ı devletiñüzi iʿtidāl-i rābīʿ-ṣıfat hem-vāre gül-güşā-yı muʿādelet ve mürüvvet[859]-i nihāl-i iḳbāliñüzi tehī-ḳāmān-ı devrān üzre peyveste meyve-bār-ı şefḳat ü ʿināyet itmekten zāʾil eylemeye. Āmīn. Bī ḥürmeti men ḳāle "Küntü nebiyyenve Ādemu beyne'l-māʾi ve'ṭ-ṭīn"

---

[855] şehr ü diyār olmaġın: her şehr ve her diyāra revān olmaġın (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı (İnceleme-Metin) II., Diyarbakır, 2013, s.439.)

[856] rücḥān-ı iḫlāṣ:rücḥān-ı temyīz(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.439.)

[857] müntehā-yı inşā:müntehā-yı şiʿr ü inşā(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.439.)

[858] ḳāfile-i duʿāya:ḳāfile-i ʿaṭf(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.440.)

[859] mürüvvet-i nihāl: muʿādelet-i nihāl:(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)II., Diyarbakır, 2013, s.440.)

Köprüli-zāde Muṣṭafa Pāşā Merḥūmuñ Oġlı Esʿad Beg'e Yazılmıştır

[860]Pertev-i- bāşıra-i ḥayātum ve gül-i destār-ı mübāhātum olan beg efendüm ḥażretlerinüñ mülteḳā'l-ebḥur-ı cāh u celāl ve cemīʿü'l-cevāmiʿ-i faẕl u kemāl olan pīşgāh-ı maʿālī-destgāhlarına ki nüsḫa-i tehẕīb-i ekābir-i edīb ve maḳāṣıd-ı aḳṣā-yı efāżıl-ı lebībdir, envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı kāfiye ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı ṣāfiye [ile] dest-i cevherī-i iḫlāṣ ile ḳāmūs-ı ḥaḳīḳatden müstaḫrec ve dürer-i daʿavāt-ı ve maṭāliʿ-i ṣafvetden ṭavāliʿ ġurer-i taḥiyyāt niṣārına müteʿāḳıb żav-ı miṣbāḥ-ı bāmdād ṭaʿne-zen-i naḳż olan şemsü'l-maʿārif-i ḫāṭır-ı tābnākları pursişi dībāce-i ṣaḥīfe-i iḫlāṣve muḳaddime-i münye-i iḫtiṣāṣḳılınır. Cenāb-ı Ḥaḳ kütüb-ḫāne[861]-i ādāb ve enmūzec-i fenn ü rüşd ü ṣavāb olan vücūd-ı ekmel-i cūd-endūdların viḳāye-i[862]**[126b]**ʿavāmil-i ekdār[dan] ve taṣrīfāt-ı illet-āmīz-i rūzgārdan meʾmūn eyleye. Āmīn! Eger bu medrese-nişīn-i ḥamūl ve ders-ḫān-ı müntehā-yı uṣūl duʿāları[863] naḥvine ṣarf-ı kelimāt-ı istiḫbār ve ḥavāle-i lemeʿān-ı naẕra-i istifsār buyurılur ise bi-ḥamdihi subḥānehu[864] binā-yı mizāc-ı żaʿf-peymā henüz merāḥ-ı ʿālemde ṣaḥīḥ ü ṣālim olup ḫıdmet-i duʿāyı ʿömr ü devletleri dīde-i maḳṣūd idigi ṭabʿ-ı keşşāf ve ẕihn-i mūşikāf-ı Beyżāvī-envārlarına nā-pūşidedir. Ḫaber ü ṣıḥḥat-ı ḥarekāt[865]şems-i ẕātlarına idāre-i ʿiżāde[866]-i uṣturlāb-ı intiẓār ve muṭālaʿa-i ṣaḥāʾif-i mevāḳiʿu'n-nücūm-ı leyl ü nehār üzre iken eşref-i āvān[ve] esʿad-ı ezmāñda nāgāh eczā-yı ḥücerāt-ı muḳanṭarāt-ı ġaybdan taḳvīm-i beşāret-fermā-yı kerem-nāme-ḥücerāt muḳanṭarat-ı ġaybdan taḳvīm-i beşāret-fermā-yı kerem-nāme-yi şifā-baḫşāları nāzil ve telvīḥ ü tavżīḥ ü işāret ü fürūʿ ve uṣūl-ı emṣile vü nikātına ber-ṭıbḳ-ı ḳānūn iṭṭılāʿ-ı ṣenāverī ḥāṣıl

---

[860] Münşeâtda "Saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü" şeklinde başlamaktadır (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.714.).

[861] kütüb-ḫāne: "ḫulāṣa-i kütüb-ḫāne (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.715.).

[862] Münşeâtda" viḳāye-i ḥıfẓ-ı ṣāmedānisinde" şeklinde geçmektedir(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.715.).

[863] duʿāları:duʿācıları(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.715.).

[864]Subḥanehu: Subḥanehu ve Teʿālā (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.714.).

[865]ḫaber ü ṣıḥḥat-ı ḥarekāt:ḫayr u berākāt(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.715.).

[866]ʿ iżāde:ʿuṣāre(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.714.).

olduḳda bī-iḫtiyār menār-ı zebānımuz meşāriḳ-i mebārıḳ-ı duʿālarıyla tenvīr ve mecālis-i Şehnāme-i evḳāt ṣuver[867]-i ṣenālarıyla taṣvīr olınmışdır. Cenāb-ı Ḥaḳ ol mafḫar-ı eşbāh u naẓāʾir ve ol nuḫbe-i meʾāṣīr ü mefāḫir olan ẕāt-ı sütüde-ṣıfātlarından mirḳāt-ı saʿādetde muḳīm ve imdād[868]-ı nefeḥāt-ı tecelliyāt ile minhāc-ı ʿāfiyetde müstedīm eyleye. Amin. Ḥaḳḳā ki mālik-i her kenz-i hüner ve ṣāḥib-i ḥüsn-i siyer olan ṭabʿ-ı yek-tāları, rütbe-i ʿulüvv-i ṭıynetde hem-reng-i Ṣāʾib ü ʿUrfī ve Selīm ve āṣār-ı muṭavvel ü muḫtaṣar-ı şiʿr ü inşāda Ṣāliṣ Vaṣṣāf u Kelīm olmaġın ḳalb-i Fehīm ve ẕihn-i müstaḳīmleri sezā-yı niṣār-ı cevāhir-i taḥsīn ve seciye-i ġayb-bīn-i gerdūn-nişīnleri şāyān-ı pāy-endāz-ıemtiʿa-ı hezār āferīndir. Tedḳīḳāt-ı Maḳāmāt-ı Ḥarīrī ibrīşim-i bārīk-tār-ı ḫayāllerine peyvend ve ṭabʿ gürisne-i eyyām-ı niʿmetuʿllāh āṣār-ı nemekīnleriyle ḫursend idigi müsellem-i çāşnī-şināsān-ı maṭbaḫ-ı ʿirfān ve mecmuʿ-ı ʿaliyye-i ẕāʾiḳā-dārān-ı devrāndır. Henüz sepīde-i seḥer-i ṭabīʿatlarınuñ evāʾil-i ẓuhūrı ve meşābīḫ-i āṣārlarınuñ mebādī-i inbisāt-ı nūrı iken kevkebe-i fürūġ-ı ṭabʿ-ı bülend Mīzān-ı Ṣaʿrānī-i şuʿarā-yı sābıḳa ve sevād-ı raḳīme-i eṣer-i ḫāme-i aḫteri-fürūġları luġāt-ı ʿArabiyye'de fāʾiḳ idügi ḥükm-kerde-i mesāḥa-i hendeseyān-ı rūzgār olmışdur. Bāḳī eyyām-ı ḥabāb-ı mezīd-bād[869]

[867] ṣuver:ṣūret(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.716.).

[868] imdād:imrār(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.716.).

[869] Münşeâtda "bāḳī eyyām-ı ḥabāb-ı mezīd-bād" ifadesi yer almamıştır (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.714.).
Ayrıca münşeâtda bu bölümden sonra gelen aşağıdaki bölüm mecmuada yer almamıştır:

Ḫuṣūṣan ḥalā ḥükm-fermā-yı ḫıṭṭa-i Şehbā-i vezīr-i melek-ḫıṣāl, āṣaf-ı sābıḳ, devletlü, saʿādetlü Meḥmed Pāşā muḫliṣiñüzüñ bu ṭarafda revnaḳ-baḫş-ı teşrīf oldıġı eyyāmdan berü nüsḫa-i maḫāmid-i evṣāfıñuzı çend bār devr buyurup bu ṣenāveriñüzüñ eṣer-i ḫāme-i Rabbānī olan risāle-i ṣenāñuza taḳrīz-nüvis-i taṣdīḳ veimzā-keş-i taḥḳīḳ olmadadır ki, Cezire-i Sāḳız'da ṣūret-yāb olan müdāvere-i nüsāh-ı ṣoḥbet ve müẕākere-i fenn-i ülfetden nāṣī peder-i sulbīden efzūn cenāb-ı şerīfe taʿlīḳ buyurmışlardır. Ḥażret-i Bārī anları da ve cenābıñuzı daḫı devlet ile muʿammer eyleye ve neşʾe –yāb-ı mülāḳāt-ı mükerrer eyleye. Āmin! Benüm nūr- dīdem, beg efendüm sulṭānum ḥażretleri, teşhīẕ-i ẕihn-i tāb-nāk ve talṭīf-i ṭabʿ-ı derrākiñüz ḳasdiyle bu zemīn-i tāze-ferāġ tamām kümeyt-i ḫāmeye cilve-i türk-tāz gösterecek meydān idügi ḥīn-i şurūʿ-ı taḥrīrde reh-güẕār-ı rāʾiż-i ḫayālde nümāyān ola düşdi. Ammā yine kendiñüzden tengī-i vaḳt ve istiʿcāl-ı nāme-resān ile bilā-tesvīd ser-i ḳalemden nışf sāʿat müddetde şevḳ-i muḫāṭabe-i dil-ārāñuz ile ṣūret-yāb-ı ẓuhūr olmışdır. İnşā'allāhu teʿālā nāʾil-i rifʿat-i vuṣūl ve fāʾiz-i derīçe-i ḳabūl oldıġı işāret buyurulmaḳ meʾmūldur. Bāḳī kerem ẕāt-ı ʿālīlerinüñdür.(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.714.).

[127a]

Erżurūmlı Ḥakkāk Mosis Zemi Kendülere İrsāl İdüp Ana Nābī Efendinüñ Yazdıḳları Mektūbdur.[870]

Naḳḳāş-ı ṣanem-ḫāne-i heves-ārāyī ḥakkāk-ı nigīn-fersā-yı sūḫan-pīrāyī, ṣūret-ger-i ṣalībkede-i fużūlī, zünnār-perest-i meftūl-i nā-ḳabūlī ser-āmede-i zergerān-ı ṣanʿat-güẕār, engüşt-nümā-yı mühr-kenān-ı ṭurfe-nigār, dostumuz Mosis yessera'llāhu lehü'l-İslāmu ve'l-īmānuñ dükkānçe-i istiʿdād ve pūte-i ḳabiliyyetine sebīke-i saḫt-ḳıvām-ı muḫāṭabāt-ı zerīn ve ḳurāża-i tünd-fercām-ı taʿbīrāt-ı sīmīn mīz-āb-ı tīz-āb-i rīz-i ḳalemdān-ı midād-ı fürūzende-i nefes-i vā-pesīn-i āteşīn ile bu ḳālıb üzre ifrāġ olınır[871] ki aḳīḳ-pāre-i peyām-ı ʿāfiyetlerine nigīndān-ı sāmiʿa āmāde iken nā-gāh vesāṭet-i dellāl-ı murāḍ-engīz-i ḫaber-ber-i berīd-i sebük-seyr-i kebūter-per birle mektūb-ı ser-be-mühr-i dil-āşūbları ki, nümūne-i şemʿ-i kilīsā-fürūz-ı Naṣārādır. Resīde olduḳda kīse-i aṭlās-ı felek-fāmı gūyā rişte-i Meryem ve sūzen-i ʿİsā ile dūḫte ve mūm-ı mühri nefes-i germ-i Mesīḥā ile efrūḫte idi. Miḳrāṣ-ı enāmil ile pīç ü ḫamına güşāde virildikte evvelā, (mısra);

Būy-ı küfr mī-āyed

Rāyiḥası meşāmm-ı ḥużżārı, hem-ḥāl-i kilīsā-yı kündūr-ālūd itdikden soñra derecāt-ı nerdübān-ı şiken-ber-şiken üzre ṣaff-beste-i tertīb olan kārvān-ı ġubār-endūd-ı suṭūrından istiḳṣāf-ı bevāʿiṣ-i aḥvāl olındıḳda metāʿ[872]-ı cevāb-ı ṣāfiden ʿaczleri nümāyān olmaġın[873] żarūrī[874]ḫˇāce-i bendergāh-ı ʿirfān ve ʿallāme-i kitāb-ḫāne-i dāniş ü burhān yaʿnī ḫıred-i ḫurde-dān cenābına ilticā ve dest-saḫte-i zergerāneleri olan levḥ-i muraṣṣaʿ kār-ı mīnā-naḳş-ı her heft-nümā ṣayrafī-i cevher-şināṣ-ı ḳıymet-

---

[870] Münşeâtda "Erżurūmī Mosis-nām Naṣrānīnüñ Müteşāʿīrāne Vādī-i İnşāda Nābī Efendiye İrsāl Eyledigi Mektūbuñ Cevābı Taḥrīrdir." şeklinde geçmektedir (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.771.).

[871] ifrāġ olınur :ifrāġ u icrā olınur(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.772.).

[872] metāʿ :beyān(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.772.)

[873] olmaġın olup(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.772.)

[874] Bu ifade münşeâtda yer almamış(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.772.).

fermālarına ʿarż ve inḥā olındıḳda ḥalḳa[875]-i dehen ü istiġrābın ḫātem-i engüşt-i taʿaccüb iderek , Sübḥāna'llah ne münāsebeti var(mısra):

Lafẓ-ı İncil kucā, maʿnī-i eşʿār kucā

Hīç bu ana dek bīʿa-ı pisḳoposī ve ṣavmaʿa-ı Baṭlamyūsī kārgāhlarında eşʿār-ı Ṣāʾib ü ʿUrfī nuḳūṣını mutażammın bu güne bir metāʿ-ı ġarību'-nesīc ẓuḥūrı ḳatʿā endāze-zede-i sāmiʿa-i taḫmīn ü ḳıyās oldıġı yoḳdur, didiler. Ṣaḥīfe-i sīm-güne-i varḳ üzre sevād-ı ḳalem-kārimenzilesinde rüsūm-ı ḥaṭṭ-ı girih-gīr-i ḥaḳḳāḳānesine ne buyurırsız, didüm. Taʿaccüb-i dü-bālā ile nehār-ı ʿıyd-i ṣālībde sāḥa-i deyrde müctemiʿ olmış ṣuffūf-ı Naṣārādan farḳı yoḳdur, didi. Hele hendese-i cevāhir-i ḥurūfı inkār olınmaz, didüm. Ser-cünbān-ı istihzā ile Ḫaḳānī-i Şirvānī'nüñ (mısra);

Felek kec-revterst ez-ḥaṭṭ-ı tersā

mısraʿı niçe idelüm. Her saṭrı silsile-i aʿnāḳ-intiẓār iken ebyāt-ı tenāsüb-i hem-vārı ḳatı müşkildir, didi. " Yā kelimāt-ı münşiyāne ve taʿbīrāt-ı belīgānesine söz nedir?" didüm. Tebessüm-künān, her kelime-i siyeh-rūyı bir berhemen-i bornos-pūş

[127b]

gibizevāyā-yı riyāżetkede-i süṭūrda ser-be zānū-yı inzivāda olup[876] kendü zuʿmınca gūyā ʿālem-i maʿnā cānibine çeşm-güşā-yı süveydā olmışlardır, didi. Ya nizām-ı süṭur-ı hemdūşesine[877] ne diyelüm, didi. Bī-tevaḳḳuf, erġānūn-ı mehību'ṣ-ṣadā-yı deyr-i Naṣṭūrā kendisidir, didi. Midād-ı ẓulmet-nihādı ḫaylice berrāḳ degül midir, didüm. Sergīn-i Ḫar-ı ʿİsā ve şāşe-i gūsāle-i sāmirī ve gil-i Ermenī'den mürekkeb oldıġı cāy-ı noḳṭa-i iştibāh degüldür, didi.

Her ne ise böyle bir tersā-zāde-i tāze-sāldan[878] vādī-i şiʿr ü inşāda bu güne tek-ā-pūsı, sezā-yı taḥsīn ü āferīn degül midir, didüm. ʿAceb[879]-i ḥālüñ vardır. "*şükūfe-i külḫen ḥażrāʾ-i dimen ḍarb-ı dimen*" ḍarb-ı meṯelinüñ maʿnāsı beyne'n-nās, mensī olmamaḳ

---

[875] ḫalḳa:ḥoḳḳa(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.773.)

[876] inzivāda olup:inzivā(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.774.)

[877] hemdūşesine:memdūdesine(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.774.)

[878] sāldan:sāluñ(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.774.)

[879]ʿ aceb:taʿaccüb(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.774.)

[içün] gūyā ẓuhūr itmiş bir nüsẖa-i ġarībedir.[880] Egerçi, meyve-i eşʿārı, nevʿan nīmẖām ve nevāle-i inşāsı bir miḳdār nā-puẖte ve nā-tamām görünür.[881] Lākin maʿnīsi mā-lā-kelām degül midir, didüm. Behey yādkār! Eger nāḳūsdan naġme-i īslām ü īmān[882] ve beyża-i surḥdan mākiyān-ı berrān ümīd olınırsa bunuñ daẖı şiʿr ü inşāsından maʿnī-i tāze meʾmūldür, didi. Ne ġarībdir ki, zūr-ı zincir-i tekellüfle ṭavīle-i süṭūrı ẖayl-i maʿānīyi rabıṭa[883] itse de[884] cilve-i leṭāfetden bī-behre görinür,didüm. ẖande-künān benüm cānum mevrid-i uḳnūm-ı ʿİbrī ve mevḳıf-ı Süryānī ola gelmiş dehān ü zebāñda ışṭılaḥāt-ı şiʿr ü inşā ʿaynı ile kām nā-kām kilīsāya düşmiş ehl-i İslām gibi perīşān-ḥāl ve ber-hem-zede-bāl olacaġın bilmez misin, didim. Münşiyān-ı zamān ve şuʿarā-yı devrān şiʿr ü inşāsı gibi muvāzeneye şāyān mıdır, didüm. Ḳahḳaha-i müteʿacibāñeye güşād virüp behey yādkār! Bu tecāhül-güne suʾāl ile maḳṣūduñ bizi iġzāb mıdır? Hīç meşāmmında cūzʾī rayiḥa-i ʿirfān olan ʿanber ile göñlüñi terāzū-yı tesāvīde sencīde ider mi? Yāhūd meşʿale[885]-i mihr-i cihān-tāba Çerāġ-ı İlyā ve Ḳandīl-i Ḳumāmeye muḳābil ʿadd ider mi, didi. ʿAcabā bunuñ şiʿr ü inşāsı puẖte itmege[886]dārū-yıne maḳūle dārū-yı tedbīr mülāḥaẓa idersiz, didüm. ẖande-zebān[887] didi ki, evvelā añа vādī-i şiʿr ü inşāda perhīz cümleden aḳdem-i mühimmātdır. Zīrā her ne güne tedbīr olınsa yine küfr-endūd olan ṭabīʿatden ser-zede olmış şiʿr ü inşā rāyiḥa-i bürūdet-i kāfiriyyeden

[880] ġarībedür: ġarībedir, didi (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.774.).

[881] nā-tamām görünür: nā-tamāmdır(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.774.)

[882] İslām u īmān:īmān u tevḥīd(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.774.)

[883] rabıṭa:rabt(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.775.)

[884] de:daẖı(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.775.)

[885] meşʿāle:şuʿle(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.775.)

[886] puẖte itmege:puẖtelenmege(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.775.).

[887] zebān:künān (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.775.)

[128a]

muʿarrā olmaḳ muḥaldir. Farażā ber-muḳteżā-yı maʿnī[888]ḫālef-ı taʿarruf dāʿiye-i şöhret-i şāʿiriyyet ile sāʾir tersāyāndan imtiyāz sevdāsındangeçmezse bārī şiʿr ü inşāsı nevʿan ḥalāvet kesb itmek içün bir maʿcūn-ı ġarībüt-terkīb istiʿmāline żarūrī muḥtacdır, didi. Eczā-yı terkībden pürsān olındıkda Heyākil-i Sebʿada ḳudemā-yı baṭāriḳenüñ istiḥdās itdikleri aforoz nüsḫaların ezüp ṣuyun içdikden soñra çelīpāsın gūh-ı seng-i sel-ḫāne ile berāber saḥḳ idüp üzerine ʿūdu’ṣ-ṣalīb ve buḫūr-ı Meryem’den bir miḳdār iżāfe idüp Şeb-i Yeldā ṣalīb-endāz olduḳları āb ile taḫmīr idüp Çañlı Kilīsānuñ āb-ḫānesinden ḳırḳ nefer ḳışşīs-i küfte-ḫˇār-ı ḫūk-girdāruñ fażlasın żam[889] idüp ve yigirmi yedi çepel ṭolusından ser-ḫoş olmış emred-i kāfirüñ ġaṣeyānın ḳarışdırup Şemmās ve Yūḫannā mezarlarında yanan ḳanādīl[890] paçavralarınuñ dühnin alup Ḥavāriyyūn ḥimārınuñ neslinden ḳalmış ṭoḳuz ḥimāruñ sergīnin Mosḳov ḳıralınıñ bevli ile yoġırup Leh Ḥaṭmānınuñ ḳārūresi içinde taḳṭīr idüp ve Heykel-i Rūm Çeşmesinüñ çirk-ābından ḫamīr-māye şeklinde ṭarḥ idüp ve kendi kārgāhı eczāsından bir miḳdār būre ve yigirmi dirhem nişādır ve iki yüz dirhem tīz-āb ile ışladup yüz dirhem süm-pāre ile bu mecmūʿı Ḳumāmede reʾīs-i baṭāriḳa oġlınuñ ḥūrūzī[891] içinde Şeb-i Mīlādda yanan odın baḳiyyesiyle ḳaynadup Deyr-i Buḥayrā’da üsḳuf-ı Yūnāñ’uñ vaḳf eyledigi zeyt küpi içinde ḥıfẓ idüp Paṣḳalya gicesinde yanan mum pāresiyle aġzın mühürleyüp her pāzār güninde onar dirhem istiʿmāl itmedikçe erbāb-ı çögürden ʿĀşıḳ Vārṭān ile Mecnūnī ḥalāvetine vāṣıl olmaḳ iḥtimāli yoḳdur. Yā iẕn-i şerīfiñüz ile bu taʿbīrātı buyurduġuñuz[892] bir mektūb-ı muḥabbetile kendülere[893] iʿlām idelüm mi, didüm. Bu mektūbı aña irsāl itmek ʿayni ile şeb-pereye teklīf-i temāşā-yı ḫūrşīd itmekden farḳı yoḳdur, didi.

---

[888] muḳteżā-yı maʿnī:muḳteżā-yı ḫilāf(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.775.)

[889] żam:żamīme(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.776.)

[890] ḳanādil:ḳandīl (Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.776.)

[891] ḥūrūzī:āb-rīzi(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.776.)

[892] “buyurduġuñuz” ifadesi münşeâtda yer almamıştır(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.777.)

[893] kendülere:kendüye(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı(İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.776.)

Maḳṣūd, laṭīfe-i şāʿirānedir ve ḳadr-i laṭīfeyi yine siz bilürsiz ve size sermāye-i iftiḫār olmaḳ üzre mülāḥaẓa olınup bu mertebe laṭīfeye irḫā-yı ʿinān olındı. Bunuñ içün ḫāṭır-mānde olmayasız. Siz mektūbıñuzda her kime irsāl-i selām itdiñüz ise muḫālif-i dīn olmaġın ḳabūlinde tereddüd itmişlerdir. Ammā taḥsīn ü āferīnleri kemāldedir.[894]Ve'sselām

619

[128b]

Naʿat-ı Şerīf-i Nefʿī

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 ʿUḳde-i ser-rişte-i rāz-ı nihānīdür sözüm
Silk-i tesbīḥ-i dür-i sebʿa'l-meṯānīdür sözüm

2 Bir güherdür kim naẓīrin görmemişdür rūzgār
Rūzgāra ʿālem-i ġayb armaġanıdür sözüm

3 Rūzgār iḥsānımı bilmiş benim yā bilmemiş
ʿĀleme feyż-i ḥayāt-ı cāvidānīdür sözüm

4 Ehl olan ḳadrin bilür ben gevherüm medḥ eylemem
ʿĀlemüñ sermāye-i deryā vü kānıdür sözüm

5 Bī-ʿaraż bir cevher-i ṣāfīdür ammā muṭṭaṣıl
Ehl-i ṭabʿuñ zīver-i tīġ u sinānīdür sözüm

6 Yaʿnī kim endīşe-sencān-ı cihānın dāʾimā
Hem ṣarīr-i kilki hem vird-i zebānīdür sözüm

---

[894]Münşeâtda yer alan aşağıdaki mısra mecmuada yer almamıştır:
Ḳalem in -cā resīd u ser-be-şikest(Adnan Oktay, Nābī Münşeâtı (İnceleme-Metin)III., Diyarbakır, 2013, s.777)

7 Bir benüm gibi cigerdār ehl-i ṭabʿ olmaz daḫi
Cevher-i tīġ-ı ḳażā-yı nāgehānīdür sözüm

8 Ġamze-i dilber n'ola reşk eylese endīşeme
Ḥırz-ı bāzū-yı dil-i ṣāḥib-ḳırānīdür sözüm

9 Ol ḳadar pür-şīvedür gūyā ki bikr-i fikrimüñ
Ġamze-i merd-efgen-i nā-mihribānīdür sözüm

10 Ol ḳadar dil-dūzdur gūyā ki bir şūḫ āfetiñ
Nāvek-i müşgīn-kemān-ı ebruvānīdür sözüm

11 Āyet-i nūn ve'l-ḳalemdür muṣḥaf-ı sīnemde yā
Rüstem-i endīşemüñ tīr ü kemānīdür sözüm

12 Bir gülistāndur ḫayālim dil şüküfte bülbüli
Ol gülistānuñ laṭīf āb-ı revānīdür sözüm

13 Bir şebistāndur devātum[895] ḫāme zengī ḫādimi
Ol şebistānuñ ʿarūs-ı dil-sitānīdür sözüm

14 Āferinīş ṭūṭī-i endīşeme bir dāmdır
Kim o dāmuñ dāne-i pür-imtinādur sözüm

[129a]

15 Kimse inkār idemez māhiyett-i endīşemi
Ehl-i reşküñ nüsḫa-i ʿaḳd-i lisānīdür sözüm

[895]devātım: hayalim (Akkuş, K.1, s.1)

16 Āfet-i ʿaynü’l-kemāl-i reşk kār itmez bana
Defʿ-i zaḫm-ı çeşm-i Ḫallāḳ-ı Maʿānī’dür sözüm

17 Ḫāk-i pāyum sürme eylerse ʿaceb mi rūzgār
ʿUnṣur-ı rūḥ-ı Kemāl-i Iṣfahānī’dür sözüm

18 İşte Ḫallāḳ-ı maʿānī şimdi geldi ʿāleme
Güş idüñ āṣārını kim tercemānīdür sözüm

19 Soñra gelsem deḥre Ḫallāḳ-ı Maʿānīden n’ola
Ḳāleb-i ḫuşk-i ḫayāle rūḫ-ı ṣānīdür sözüm

20 Nüktede ʿālem ḥarīf olmaz baña gūyā benüm
Her ne söylersem cevāb-ı *len terānīdür* sözüm

21 Her ne söylersem ḳażā mażmūnunı iṣbāt ider
Anı bilmez ki ḫıṭāb-ı imtiḫānīdür sözüm

22 Ben ne keşşāfum ne ṣāḥib-keşf ammā maʿnīde
Mū-şikāf-ı nüktehā-yı āsumānīdür sözüm

23 Biñde bir maʿnāyı naẓm itmem yine bir lafẓ ise
Yoḳlasañ mecmūʿa-i rāz-ı nihānīdür sözüm

24 Ḥāsid-i keç-rev ḫayāle rast gelmezse n’ola
Ehl-i dil yārāne her dem yār-ı cānīdür sözüm

25 Ben cihān-ārā şehenşāh-ı cihān-ı maʿniyüm
Sözleriñ de pādişāh-ı kāmrānīdür sözüm

26 Dönse şemşīr-i ḫaṭībe n'ola şemşīr-i zebān
Mülk-i naẓmuñ ḫuṭbe-i emn ü emānīdür sözüm

27 Ṭabʿımuñ bir tercemān-ı ter-zebānīdür ḳalem
Ḫāmemüñ bir hem-zebān-ı nüktedānīdür sözüm

28 Pāsbān olmuş bir ejderdür ḳalem genc-i dile
Kim o genciñ şebçirāġı-ı pāsbānīdür sözüm

[129b]

29 Tā ṣabāḥ-ı ḥaşre dek biñ mübtelāyı mest ider
Bezm-i ʿaşḳuñ neşve-i rıṭl-ı girānīdür sözüm

30 Rind-i huşyārum ḫarābāt-ı muḥabbetdür dilüm
Āşıḳ-ı hercānīyim vaḥdet nişānīdür sözüm

31 Olalı peyġamber-i āḫir zamāne naʿt-gū
Āb- rūy-ı ümmet-i āḫir zamānīdür sözüm

32 Naʿt-ı şāhenşāh-ı evreng-i nübüvet kim anuñ
Feyż-i medḥiyle dilüñ cān-ı cihānīdür sözüm

33 Cān-ı ʿālem faḫr-ı ādem Aḥmed-i mürsel ki tā
Ḫaşr olunca naʿt-gūy u naʿt-ḫᵛānīdür sözüm

34 Olalı ġavvās-ı deryā-yı ḫayāl-i midḫati
Pür[896]-cevāhir-i ṭabʿımuñ zīb-i dükānidür sözüm

[896] Divanda bu ifade geçmemektedir(Akkuş, K.1,s.4)

35 Ol ḳadar el virdi maʿnā feyż-i evṣāfiyle kim
Gūyiyā miftāḥ-ı genc-i şāygānīdür sözüm

36 Maşrıḳ-ı ṣubḥ-ı hidāyetdür şenāsiyle dilüm
Mihr-i ḳudsī pertev-i kevkeb-feşānīdür sözüm

37 Kevkeb-efşān āfitāb olmazsa ger ol maşrıḳuñ
ʿIḳd-ı pervīn-i güsiste-rīsmānīdür sözüm

38 Başlasam miʿrācını taḥḳīke āb u tāb ile
Gevher-i şehvār-ı gūş-ı ümmühānīdür sözüm

39 ʿAdd olunmaz muʿcizātı ḥadden efzūn neylesün
Gerçi kim bir rāvī-i muʿciz-beyānīdür sözüm

40 Gerçi ben dūrum cenābuñdan hele şükrüm budur
Çehre-fersā-yı cenāb-ı āstānīdür sözüm

41 Nefʿīyüm endīşe-i naʿt ile oldum kām-yāb
Nā-murādān-ı cihāna müjdegānīdür sözüm

42 Ḫāk-pāy-ı naʿt-gūyānum ki ʿarş-ı aʿẓamuñ
Ẕikr ü tesbīḥ-i lisān-ı ḳudsiyānīdür sözüm

[130a]

43 Şād-kām oldum neşāṭ-ı feyż-i naʿt-i pāk ile
Şimdiden soñra duʿā-yı şād-mānīdür sözüm

44 Tā ki maʿnā-yı laṭīf ü lafż-ı reng-āmīz ile
Rūzgārıñ bir dil-ārā dāstānīdür sözüm

45 Her dem endîşemden olsun rūḥuna yüz biñ selām
ʿArşa dek îṣāl peyki rāygānîdür sözüm

620

Ḥilye-i Resūl-ı Ekrem Güfte-i Ḥāḳānī

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Besmele ile idelüm fetḥ-i kelām
Fetḥ ola tā bu muʿammā-yı benām

2 Gösterür āyînesi besmelenüñ
Ḥilye-i pākin o vech-i ḥasenüñ

3 Bilmeyen şevket-i bismillahı
Añlamaz remz[897]-i kelāmu'llahı

4 Olmasa besmele resm-i memdūd
Cins-i eşyāda olur muydı vücūd

5 Mürg-veş bāl açamaz ḥāşılı söz
Nîm-i bismil gibidür besmelesüz

6 Bāġ-ı vaḥdetde nem-i luṭf ile pür
Gūyiyā besmele bir sünbüldür

7 Naẓar iden kişi bismillāha
Beñzedür ceyş-i kelāmu'llāha[898]

[897] remz: sır (Pala:22)
[898] Kelāmu'llāha: ricālu'llāha(Pala:22)

8 Gün-i ʿiẕẕetle suṭūr-ı Muṣḥaf
Ḳarşu ṭurur aña güyā ṣaf ṣaf

9 Bārekallāh zihī sırr-ı laṭīf
Bulur anuñla şeref naẓm-ı şerīf

10 İbtidāsında olan bası anuñ
Başları tācıdurur esmānuñ

11 Sīn'idür sūsen-i bāġ-ı melekūt
Mīm'idür ġonca-i şāḫ-ı ceberūt

12 Lafẓatullāhı açılmış güldür
Yer yer irābı anuñ[899]bülbüldür

13 Ṣaniʿüñ olduġına luṭfı ʿamīm
Gösterür heyʾet-i Raḥman-ı Raḥīm

14 Olduġıçün ṭaraf-ı Ḥaḳḳ'a delīl
Serine tāc ider anı Tenzīl

15 Çekdügüñçün rah-ı vaḥdetde ʿālem
Üsti yanına alur lehv üḳalem

16 Nāẓar olsañ eger āyīne-miṣāl
Görinür ʿārıż-ı luṭf-ı müteʿāl

[899] anuñ: ana (Pala:24)

17 Açduġıçün der-i feyyāzı aña
Başı üstünde yer eyler “Ṭā-Ḥā”

18 Fikr iderseñ o ḥurūf-ı memdūd
Oldı ser-ḥadd-i eḳālim-i şuhūd

19 Ṣanasuñ rūḥ ile cism olmuşdur
Der-i ḥikmetde ṭılsım olmuşdur

20 Yolı kesmişdür o şemşīr-āsā
Māverāsına varılmaz ḳatʿa

21 ʿAḳl-ı çābük-i ḥarekāta ancaḳ
Ruḫsat ol ḥadde[900] degin varmış Ḥaḳ

22 Bir sehī ḳāmete beñzer meṣelā[901]
Diyemez kimse dil açup aña lā

23 Ḥamd ol Allah’a ki yektādur ol[902]
Daḫı dānā vü tūvānādur ol

[900] ḥadde:sedde(Pala:26)

[901] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Nāzır olsan ana āyīne-miṣāl
Görünür ārıż-ı luṭf-ı Müteāl(Pala:26)

[902] Eserde “Der tevhid-i hazret-i bāri azze ismuhu” başlığı altında verilmiştir(Pala:22).

[130b]

24 Baḳma noḳṣānuma iḥsān eyle[903]
ʿAfv u ġufrānuma fermān eyle

25 Ṣuleḥā silkine ilḥāḳ eyle[904]
Muṭlaḳa ġuṣṣadan ıṭlāḳ eyle[905]

26 Ḥilyeñi müşkil iken şerḥ ü beyān
Eyledüm anı bi-ḳadrü'l-imkān

28 Mütevekkil olup ol sulṭāne
Başladum vaṣfına küstāḫāne

29 Bu ḥadīṯ içre budur ḳavl-i eheım
Yaʿnī Allah Teʿālā aʿlem

30 Nice pākize süḫanden soñra
Faḫr-i ʿālem didi benden soñra

31 Ḥilye-i pākümi kim görse benüm
Ola görmüş gibi vech-i ḥüsnüm

32 Gördüğüñce müteşevvıḳ olsa
Ḥāṣılı ḥüsnüme ʿāşıḳ olsa

[903] Eserde 144 beyit olarak geçmektedir(Pala:54).

[904] eyle:buyur (Pala:54)

[905] eyle:buyur (Pala:54) Eserde mısralar birbiriyle yer değiştirmiştir(Pala:54)

33 Ārzū itse yüzüm görmege ol
Ḳalbine neşve-i şevḳ[906] itse ḥulūl

34 Āteş-i dūzaḫ olur aña ḥarām
Eyler ikrām ile Firdevs'eḫırām

35 Fitne-i ḳabrden ol merd-i Ḫüdā
Yevm-i mizāna dek emn üzere ola

36 Daḫı ḥaşr itmeye ʿüryān anı Ḥaḳ
Ola ġufrānına Ḥaḳḳ'uñ mülḥaḳ

37 Anı ḥırz eylese bir ehl-i sefer
Żarar irmez dir aña peyġāmber

38 Bu rivāyāt-ı keşirü'l-berākāt
Böyle naḳl oldı ʿAlī'den bi'ẕ-ẕāt

39 Meşʿal-i ḳāfile-i ehl-i yaḳīn
Ḥażret-i şeyḫ-i cihān Ṣadrüddīn

40 Didi bu ḥilye-i ʿālī-cāhı
Kim ki yazup naẓar itse gāhī

41 İde Ḥaḳ cümle belālardan emīn
Pür-belā olsa eger rūy-ı zemīn

[906]şevḳ:Ḥak(Pala:56)

42 Füc'eden vesvese-i ḫātimeden
Anı ḫıfẓ eyleye Ẕü'l-fażl u minen

43 Olduġı ḫānede faḳr u ġam u bīm
Olmaya girmeye şeyṭān-ı racīm

44 Ḥac u ıʿtāḳ ṣevābın her ān
Aña iḥsān ide dādār-ı cihān

45 Mübtelā olmaya emrāza teni
Raḫne-dār olmaya burc-ı bedeni

46 Ḳadem urunca diyār-ı ʿademe
Olmaya aña musallaṭẓaleme

47 Şer-i dünyā vü ʿaẕāb-ı ʿuḳbā
Aña yaḳlaşmaya deyr-i icmāla

48 İftiḫār-ı ḫulefā-yı ʿAbbās
Yaʿnī Hārūn o şeh-i nükte-şinās

49 Kevs[907]-i āvāze-i ʿadl u dādı
Bāġ-ı ʿAden[908] itmiş idi Baġdād'ı

50 Bir siyeh pūş-ı faḳīr irdi aña
Didi bir tuḫfe getürdüm ki saña

[907]kevs:meger (Pala:58)

[908]ʿāden:ʿadl(Pala:58)

51 Salṭanat tācı deger her naẓarı
Selefüñ görmediler ol güheri

52 Pes tevāżuʿ la ol üstād-ı süḫan
Çıḳarup kūşe-i destārından

53 Bir varaḳṣundı eline bī-pāk
Anda yazılmış idi ḥilye-i pāk

54 Naẓar itdikçe aña şād oldı
Ḳayd-ı endīşeden āzād oldı

55 İrdi bir pāye-i bī-hemtāya[909]
Güyiyā mālik olup dünyāya

56 Şol ḳadar itdi zerdüşe ʿaṭā
Ki anı itmemiş idi ḫalḳā

57 Beẕl idüp kīseler ol güheri
Virdi ḫarvārıyla hem sīm ü zeri

[131a]

58 Arḳasından çıḳarup Ol dānā
Cevherī çāruġını[910] virdi aña

59 Ol gice vāḳıʿ ada gördi Resūl
Tā serā perdesine itdi nüzūl

[909] Eserde mısralar yer değiştirmiştir(Pala:60).

[910] çāruġını:cāmesini(Pala:60)

60 Didi biñ luṭf ile “Yā Hārūn”
Saña ḥilyem görüp olduñ maʿ şūḳ

61 Baña taʿẓīm idüp iclāl itdüñ
Sen beni lāyıḳ-ı iḳbāl itdüñ[911]

62 Ol faḳīr oldı ʿaṭāñ ile ġanī
Ben de mesrūr ideyüm imdi seni

63 Rabb-i ʿiẕẕet baña fermān itdi
Müjdeler eyledi iḥsān itdi

64 Didi kim ḥilyeñi şād ola görüp[912]
Ẓıhr-ı cān eylese anı getürüp

65 Āḫirü’l-emr olıcaḳ rūz-ı ḳıyām
Cismine nār-ı cahīm ola ḥarām

66 Ol kişi çekmeye bi’l-cümle ʿaẕāb
Ne bu dünyāda ne ʿuḳbāda ʿaḳāb

67 Layıḳ-ı devlet-i dīdārım ola
Daḫı şāyeste-i envārım ola

68 Sābıḳā itmez imiş ehl-i ḫıred
Ḥilye-i pāk ileden sā’ilī red

[911] Sen beni lāyıḳ-ı iḳbāl itdün:Kendini lāyıḳ-ı didār itdün(Pala:60)

[912]görüp:gören (Pala:60)

69 Daḫı anuñla şefāʿat ṭalebi
Maḳṣaduñ ekṣer olurmuş sebebi

70 İrtibāṭ ideli cevherle ʿaraż[913]
Ḳıṣṣadan ḥissedür el-ḳıṣṣa ġaraż

71 Ber-murāḍ olmaġa alet imiş
Müriṣ-i devlet imiş rifʿat imiş

72 Aña iḳbāl ider iḳbāl ehli
Ḳālden ḥāle döner[914]ḥāl ehli

73 Maʿrifet ḳadrini ʿirfān añlar
Ḥikmet naẓmumı Loḳmān añlar[915]

74 Vāṣıl olunca eṣaḥḥ-ıḫabere
Virdüm oldı kütüb-i muʿtebere

75 Bir[916] rivāyet ki teḳātül[917] ola ol
Selef itmiş olalar anı ḳabūl

76 Aḫz-i tasṭīr idüp itdüm iḫrāc
Ola tāʿillet-i ʿiṣyāna ʿilāc

---

[913]Eserde 68. beyitle yer değiştirmiştir(Pala:62).

[914]döner:gelir(Pala:62)

[915] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Ḫayrı mennā ola ehl-i fuẓūl
Redd ider anı şefāātte Rasūl (Pala:64)

[916]bir:her(Pala:64)

[917] Teḳātül:siḳātın (Pala:64)

77 Bāʿis-i maġfiret ü raḥmet[918] ola
Sebeb-i māye-i emniyyet ola

78 Bunı ey cümle-i maḫlūḳa muṭāʿ
Eylerüm vāsıṭa-i istişfāʿ

79 Umarum ide beni ehl-i cinān
Yümn-i evṣāf Nebiyyüʿl-ʿAdnān

80 Hem necātıma berāt ola benüm
Seyyiātum ḥasenāt ola benüm

81 Daḫı ḥaşr eyleye ol Rabb-i Ġanī
Anı dünyāda görenlerle beni

82 Tā ki bu ḳalʿa-i nüh bārūda
Ẓıll-ı ʿadlüñde olam āsūde

83 İttifāḳ eyledi bu maʿnīde ümem
Ezherüʿl-levn idi faḫr-ı ʿālem

84 Yüzünüñ ḫāliṣ idi aġı ḳatı
Ruḫları ṣāf idi Sāfī ṣıfatı

85 Reng-i rūyı gül ile yek-dil idi
Gül gibi ḳırmızıya māʾil idi

[918] raḥmet:ḥażret(Pala:64)

86 Ḳaplamışdı nūrını[919] nūr-ı sürūr
Sūre-i Nūr idi yā maṭlaʿ-ı nūr

87 Muṣḥaf-ı ḥüsn idi ol vech-i cemīl
Ḫaṭ-ı ruḫsāresi naṣṣ-ı tenzīl[920]

[131b]

88 Şöyle maṭbuʿ idi ol silk[921]-i güher
Aña[922] meyyāl idi bi'ṭ-ṭabʿ-ı beşer

89 Laʿline virmiş idi ḥüsn ü cemāl
Dişleri iki dizi incü-miṣāl

90 Şīr-i Ḥaḳ didi o mescūd-ı melek
Feyż-i ḥikmetle tekellüm idicek

91 Anuñ öñ dişleri itdikçe ẓuhūr
Ẓāhir olurdı hemān şuʿle-i nūr

92 Şöyle ifrāṭ ile berḳ eyler idi
Meclisi maṭlaʿ-ı şarḳ eyler idi

93 Ḥīn-i güftārda olurdı ʿiyān
Ḳadr-ı ḳıymet-şiken-i cevher-beyān

[919] nūrını:yüzünü (Pala:66)

[920] Eserde bu beyitten sonra gelen ve mecmuaya alınmayan beyitler için bakınız (Pala:66-96)

[921] silk: reşk (Pala:96)

[922] ana:k'ana (Pala:96)

94 Ḥırz-ı ḥüsn içre ol esnān-ı güzīn
Sīn-i “Yāsin” idi gūyā ki hemīn

95 Yaʿnī olmuşdı o dürr-i meknūn
ʿĀleme bāʿiṣ-i tefrīḥ-i ʿuyūn

96 Silk-i gevher gibi olʿaḳd-i leāl
Şuʿle-dār idi dimiş ehl-i kemāl

97 Nuṭḳa gelse o süḫandān-ı selīm
Reşk iderdi kelimātına Kelīm

98 Laʿl-i cān-baḫşī olunca gūyā
İmrenürdi lebine āb-ı beḳā

99 Meger olmuş idi o laʿl-i mümtāz
Ḥoḳḳa-i lūlū-ı ṣandūḳa-i rāz[923]

100 Ümmü Maʿbed yetürüp taḥḳīka
Didi olʿĀīşe-i Ṣıddīḳa

101 Gülse ol iki cihānuñ güneşi
Yaʿni kim[924] encüm-i evc-i Ḳureyşī

102 Ḫande[925] devletle olsaʿayān
Dehānından o mübārek dendān

---

[923]rāz:nāz (Pala:98)

[924]kim: ol (Pala:98)

[925] ḫande:ḫandede (Pala:98)

103 Yıldırım gibi dıraḫş eyler idi
Yaʿni kim[926] şaʿşa-i baḫş eylerdi

104 Görünürdi hem o dendān-ı şerīf
Ṭoludur dāneleri gibi laṭīf

105 Nūr ile ṭoptolu idi o dehen
Şuʿlesiydi ṭolu gibi görinen

106 Meger olmuşdı o simyā-yı cesīm
Ṣadef-i maʿrifet-i dürr-i yetīm

107 Şeb-i Miʿrāc'da yümn-i dīdār
Naḫl-ı ümīdin idüp ber-ḫūrdār

108 Anı her vech ile şād itmiş idi
Ḳayd-ı teklīf aradan gitmiş idi

109 N'ola bī-ḳayd-ı tekellüf her an
Ġonca-veş gülse o verd-i ḫandān

110 Ḫandesi idi tebessüm o gülüñ
Yaʿni sultān-ı mülūk-ı Rüsülüñ

111 İbn-i ʿAbbās dir "Ol ḫāṣ-ı Ḫüdā
Gülmege eyler idi istiḥyā

[926] yaʿnī kim:şuʿle (Pala:98)

112 Gelse ol ḫüsrev-i seyyāre-sipāh
Şevḳden ditrerdi ʿArşullāh

113 Ḳatı şerminden o dīnüñ senedi
Ḳahḳaha itmedi derler ebedī”

114 Ḳatı[927] maḥcūb idi ol sidre-i cenāb
Kim melege baḳmaġa eylerdi ḥicāb

115 Bir gün ol ṭūtī-i gülzār-ı viṣāl
Ḳahḳaha itmediler kebk-miṣāl

116 Bū Hureyre-ṣıfat-ı āḫirde
Der bu maʿnāyı daḫi bir yerde

117 Faḫr-ı ʿālem gülicek dişlerinüñ
Dürci mekşūf olıvaḳ gevherinüñ

118 Nūr-ı raḫşānı çü şems[928] ü meh-i nev
Kevne ṣalardı ser-ā-pā pertev

119 Lemʿa eylerdi o nūr-ı māhir[929]
Şuʿleler ẓāhir olurdı yer yer

120 Şöyle şefāf idi ol gevher-i ṣāf
İncilāsıyla ṭolardı eṭrāf

---

[927] ḳatı: şöyle (Pala:100)

[928] şems: mihr(Pala:102)

[929] māhir:bāhir (Pala:102)

[132a]

121 Gülse iʿzāz ile ol nesl[930]-i melek
Ne felek dir idi el ʿizzet-i lek

122 Olmasa dişleri mişbāḥ-ı ẓulem
Ẓulumāt içre ḳalurdı ʿālem

123 Buldı anuñla şeref dīn ü düvel
Bil rah-ı şeriʿde oldı[931] meşʿal

124 Gül-i ḫandāna dönüp açsa dehān
Feyż-i nūr eyler idi ol dendān

125 Ẓāhir olurdı żiyā-yı envār
ʿAḳsi dīvāre düşerdi her bār

126 Didi ol maẓhar-ı envār-ı celī
Esedullāh-ı velī yaʿnī ʿAlī

127 Rūy-ı raḫşānı degirmiydi anuñ
Nitekim cürmi meh-i bālānuñ[932]

128 Yüzi beñzerdi degirmi[933] aya
Ẕātı āyine idi Mevlā'ya

---

[930]nesl:faḫr (Pala:102)

[931]bil reh-i şeriʿde oldı: şan reh-i şerʿa dikildi meşʿal (Pala:102)

[932]bālānuñ: tābānuñ (Pala:104)

[933]degirmi:müdevver (Pala:104)

129 Sāġar-ı ʿārız-ı meh-i sīmāsı
Bāde-i ʿaşḳuñ olup[934] meclāsı

130 Şöyle pür-nūr idi ol vech-i ḥasen
Hiç[935] baḳılmaz idi şevḳinden

131 ʿĀlemi devlet-i nāgāh gibi
Tāb-nāk eylerdi māh gibi

133 Vāżḥ itmişdi o yüzden Fettāḥ
Nidügün āyet-i "Fīhā miṣbāh"

134 Kaʿbe-i vechine itdikçe naẓar
Secde eylerler idi şems ü ḳamer

135 Deyr-i ʿālemde rūy-ı pür-tāb
İtdi āteşgede-i ferş[936]-i harāb

136 Muʿcizāt-ı ruḫunuñ bi'l-icmāl
İdemez naḳlini ʿaḳl-ı faʿāl

137 Āfitāb-ı felek-i dīn idi ol
Merdüm-i çeşm-i Ḫüdā-bīn idi ol

138 Şol ḳadar ḫūb idi ol vech-i cemīl
ʿĀşıḳ-ı ḥüsn ü cemāl idi Ḫalīl

---

[934]olup:idi (Pala:104)

[935]hiç:ana (Pala:104)

[936]ferş:dehr (Pala:106)

139 Bāġ-ı ḥüsn içre o rūy-ı rengīn
Bir açılmış güle beñzerdi hemīn

140 Didi ol muʿciz[937]-i mevcūdātuñ
Yaʿni peyġamber-i ferʿ-i[938] ẕātuñ

141 Vech-i pākinde olan laḥm-ı laṭīf
Ne keṣīr idi dimişler ne ḥafīf[939]

142 Hem daḫı ol iki ruḫsāre-i ter
Ḳatı çoḳ etli degüldi dirler

145 Ḥāṣıl-ı ḳavl-i eṣaḥḥ bu ki Rasūl
Yaʿnī ol çeşme-i ḫūrşīd-uṣūl

146 Buġday alnınuñ aġı idi tamām
Ṭalʿatında var idi ṣafvet-i tām

147 Güne[940] baḳsañ o bedr-i ekmel
Sebbūrek[941] görünür idi sehel

149 Ne ṭavīl idi o ṭalʿat neḳaṣīr
Fuṣeḥā aña "Esīlü'l-ḥad" dir

---

[937] didi ol muʿcizāt:daḫi ol mefḫar(Pala:108)

[938] ferʿ:ferruh(Pala:108)

[939] ḥafīf:naḥīf (Pala:108)

[940] güne: gün gibi (Pala:108)

[941] sebbūrek: sebbūrek gibi (Pala:108)

150 Dehen ü laʿl bī-devletle
İʿtidāl üzre idi ġāyetle

151 Kevs̱er-i laʿline itmişdi Celīl
Selsebīli ser-i kūyunda-i sebīl

152 Hem daḫı İbn- ebi Hāle dedi
Bedr-i ruḫs̱ārı ḳamer gibi idi

[132b]

153 Ana maḫṣūṣ-ı müsellemdür hem[942]
Mū- be- mū cümle umūr-ı ālem

154 Mutaṣṣarrıf O'dur eşyāda[943] tamām
Ne ḫavāṣ arada hergiz ne avām

155 Kemter-i iḥsānı saʿadet tācı
Tāc-dārān-ı cihān müḥtācı

156 Bir olur eyleyecek ʿadli ẓuhūr
Der-i luṭfunda Süleymān ile mūr

157 Nuṭḳ-ı ḥāl ile rumūz-ı eşyā
Zü'l-celāl olduġun eyler īmā

[942] Eserde bu bölüm "Der tevhid-i hazret-i bārī azze ismuhū" başlığı altında geçmekte olup 23. Beyitten başlamaktadır (Pala:26)

[943] eşyāda:eşyāya (Pala:26)

158 Feyż-i iḥsānı[944]ḳomaz kimseyi aç
Ol müberrā añа dünyā muḥtāc

159 Bu ṭoḳuz ḳat felek-i bī-temṯīl
Kibriyāsına göre şeyʾ-i ḳalīl

160 İḳtiżā eyler o vaḥdāniyyet
Vāḳıʿā kibr ü celāl ü ʿaẓamet

161 Anı derk idemez idrāk-ı fuḥūd[945]
İdemez[946]ḳudretine fehm ü ʿuḳūd[947]

162 Keyf-i kemendin uzatma süḥani
Ḥāṣılı kendü bilür kendüsini

163 Baḥr-ı efkāra düşüp çekme emek
Nükte-i çün ü çerādan el çek

164 Kesmiş atmışdır anı itme cedel
Tīġ-i "lā-yüṯ'el ü ʿammā yefʿal"

165 ʿAcz ider her biri baḥṯ-ı ḳadere
Ḥiss-i ḫamse ile ʿuḳūl-ı ʿaşere

---

[944]iḥsān:iʿmā (Pala:28)

[945]fuḥūd:fuḥūl (Pala:28)

[946] idemez: iremez (Pala:28)

[947]ʿuḳūd:ʿuḳūl (Pala:28)

166 Naḳd-i ʿirfānı bilenler kāmil
“Mā-arafnāḳ” dimiş el-ḥāṣıl

167 Ḳudret-i vaṣfını[948] eyler iṯbāt
Yerde gökde bu sükūn uḥarekāt

168 Ḥādiṯāt-ı felege olsa naẕar
Ḳadem-i ẕātını iṯbāt[949] eyler

169 Hiç naḳl olmasa da ʿaḳl-ı selīm
Ḥükm ider ola bir üstād-ı ḳadīm[950]

170 Nice biñ saʿy-ı belīġ itse enām
Yine ẕātına irişmez evhām

171 Lāyıḳ oldur ki hemān sālik-i rāh
Diye “Lā naʿbudu illā iyyāh”

172 Mā-ḥaṣal ol şeh-i mülk-i eẕelī
Mālik-i salṭanat-ı Lem-yeẕelī

173 ʿĀlİm-i sırr-ı ḫaffiyāt-ı cihān
Vāḳıf-ı cümle-i ẕerrāt-ı nihān

174 Kevs-i vaḥdet-zededür yektāyı
Dāver-i ālem bī-hemtāyı

---

[948] vaṣfını:ṣunʿun (Pala:30)

[949] iṯbāt:icāb(Pala:30)

[950] ḳadīm:ʿālim(Pala:30)

175 Yaʿnī sulṭān-ı serā-perde-i ġayb
Ḥākim ü ʿādil-i bī ʿillet ü ʿayb

176 Künc-i pinhān gibi tā evvelden
Ẕātı ferdiyyet ile ḳāʾim iken

177 Ṭāʿat ins ü melekden yaʿnī
Şān-ı aʿlāsı iken müstaġnī

178 İḳtiżā itdi münezzehẔātı
Sebeb-i ḫilḳat-ı mevcūdātı

179 İtdi ol demde hemān ʿaşḳ-ı ẓuhūr
Oldı el-ḳıṣṣa hüveydā pür[951]-nūr

180 Sevdi ol nūrı Ḥabībim didi Ḥaḳ
Oldı dīdārına ʿaşıḳṭāḳ[952]

181 Aña tesḫīr olunup mülk-i şuhūd
ʿİzz ü devletle gelüp buldı vücūd

182 Ṭoldı āvāze-i Aḥmed'le cihān
Eyledi ʿaşḳ-ı İlahī ġaleyān

183 Naẓar itdikçe aña Rabb-i Ġafūr
Terledi şerm ü ḥayādan ol nūr

[951]pür: bir (Pala:32)

[952] ṭāḳ: muṭlaḳ(Pala:32)

[133a]

184 Dökülüp ʿālem-i ervāḥa o ter
Oldı her ḳaṭresi bir peyġamber

185 Yine bir defʿa-i uḫrādaḪüdā
Baḳdı ifrāṭ-ı muḥabbetle aña

186 Eyledi ġarḳ-ıʿaraḳ anı ḥicāb
Gül-i pür-jāleye döndi o ḥabāb

187 Ḳaṭresinden anuñ üstād-ı eẕel
İtdi bir gevher-i şehvār evvel

188 Bir naẓar ḳıldı mehābetle aña
Eriyüp oldı o gevher deryā

189 Ebr-i luṭfı olıcaḳ deryā-bār
Mevcleri ẓāhir olup çıḳdı nehār[953]

190 Eyledi soñra anın İzid-i pāk
Kefini ḫāk u buhārın eflāk

191 Ṣavlecān yed-i ḳudretle hemīn
Geldi meydāna bu kez kūy-ı zemīn

[953] nehār:bīhār(Pala:34)

192 Oldı çün[954] ketm-i ʿademden mevcūd
Cümle maḫlūḳ bu kez[955] buldu vücūd

193 Ẓāhir olmaġla mirāt-ı şühūd
Emr olup ḳıldı meleklere[956] sücūd

194 Çekdi pes ṣafḥa-i eyyām-ıḳażā
Ḫāme-i dest-i ḳaderle ṭuġrā

195 Cümlenüñ evvelidir ḫatm-i rüsül
Didiler anuñçün "Meʾḫaz-i kül"

196 Eyledi cevher-i ẕātın biʾẕ-ẕāt
Rabb-i ʿizzet sebeb-i mevcūdāt

197 Hep bu maʿnāyı bilürler ʿārifān
Ferʿdir cümle[957] budur aṣl hemān

198 Naṣb olup kāfe-i ʿāleme[958] ol
Cānib-i Ḥaḳ'dan o dem oldı Resūl

199 Ṭūġ-ı Ṭāhā ile ol serv-i revān
ʿAlem āsā ṣalınup geldi hemān

---

[954] oldı çün:oldılar(Pala:34)

[955] cümle maḫlūḳ bu kez:bu ḳadar mülk ü melik(Pala:34)

[956] ḳıldı meleklere:cümle melek ḳıldı (Pala:34)

[957]cümle:ġayr(Pala:36)

[958]ʿ āleme:ʿ ālemlere(Pala:36)

200 Yā İlahī keremüñ mebẕūl it
ʿÖẕrüñ üftādelerüñ maġrūr[959]it

201 Ḳılma derd ehlini ey ferd-i Ṣamed
Heybet-i "Sümme redednā" ile red

202 Ḳudretüñ vaṣfına ṭāḳatları yoḳ
Neylesünler fuḳara-yı maḫlūḳ

203 Nice itsün bir ālāy-ı mūr-ı saḳīm
Mülkü'l-ʿarş-ı ʿaẓīmi taʿẓīm

204 Ḫāndānına Resūlüñ ammā
İlticā eyleyüp ey bār-ı Ḫüdā

205 Baḥr[960]-ı luṭfuñdan umar ġufrānı
Mūrdan kemter olan **Ḥāḳānī**[961]

206 Eyledi maḳdem-ı ferruḫ-ı fālı
Pāye-i āl-i Ḳureyşi ʿālī

207 Heybet-i debdebe-i kūs-i Nebī
Kesdi ʿırḳ-ı neseb-i Bū Leheb'ī

---

[959] maġrūr:maḳbūl(Pala:36)

[960] baḥr:yine(Pala:38)

[961] Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuaya alınmamıştır:

Ḥaḳḳ'a minnet o şeh-i zü'l-hasebin
Yaʿnī Peygamber-i ālī-nesebin (Pala:38)

208 Ey göñül ʿāşıḳ-ı lā-yʿaḳıl iseñ
Bāde-i vaḥdet ile ḳan-ı zil iseñ

209 Māsivallahı diliñden selb it
Vādī-i naẓma bu üslūb ile git

210 Başla naʿtına Resūl[962]-ı Ḥaremüñ
Maḥrem-i Ḥażret olan muḥteremüñ

[133b]

211 Ol meh-i çār-dih-i "sümme denā"
Āfitāb-ı ufuḳ u "ev ednā"

212 Mest ü medhūş-ı mey-i nāz-ı cemāl
Şemsü'n-nūr[963] şebistān-ı viṣāl

213 Fāżıl[964]-ı ḥavṣala-āmūz-ı felek
Kāmil-i maʿrifet-endūz-ı melek

214 Rāfiʿ-i rāyet-i dīn ü īmān
Nāẓım-ı silsile-i emn ü emān

215 Ḳısmet-i "naḥnü ḳasemnā"da bile
Añılan-ı nām-ı bu'l-Ḳāsım ile[965]

---

[962] Resūl:Nebī(Pala:38)

[963] şemsü'n-nūr:şem-i fānūs(Pala:40)

[964] Fāżıl:hāṣıl(Pala:40)

[965]Eserde bu beyitten sonra gelen aşağıdaki beyit mecmuada 231. beyit olarak geçmektedir:

Şāh-ı kevneyn ü imāmü'l-harameyn
Nūr-ı bī-şeyn ü nebiyyü's-ṣaḳaleyn (Pala:40)

216 Başına giydi “leamruk” bācın[966]
Aldı maʿmūre-i ʿilmüñ tācın[967]

217 Oldı bu ḳubbe-i pür-ṣıyt u ṣadā
Ḥaşre dek mebḥas-ı şerʿ-i ġarrā

218 Maẓhar-ı Ḥaḳ iken ol ṣunʿ-ı celīl
Daḫi nā-būde idi Cebrāʾil

219 Ḥaḳ resūl iken o sālār vefā
Āb u gildür yeri daḫi cism-iṣafā

220 Emr-i “Kün”den yoġdı ṣavt-ı suḫan
Ol Ḫüdā ile tekellümde iken

221 Eylemiş z̲ātın o demde mürsel
Kār- fermā-yı ez̲el ʿAzze ve Cell

222 Gelmeden dāḫı ʿademden Ādem
Aña dirlerdi Nebīyyü’l- aḳdem

223 Okumazken o Ḫalīl’üñ ḫalefi
İtdi mülzem ʿulemā-yı s̲elefi

224 Aña ümmi laḳab olmaḳ maḥżā
Olduġundandır ümmü’l-eşyā

---

[966] bācın:tācın(Pala:42)

[967] Tācın:bācın (Pala:42)

225 Nice ümmī ki kütüb-ẖāne-i Ḥaḳ
Oldı teʾlīf ile müstaġraḳ

226 O ẓuhūr itmek içün Rabb-i ʿibād
Ādemüñ itdi vücūdın īcād

227 Cümleden verdi aña istiġnā
İltifātı “Ve le-ḳad kerremnā”

228 Ḳıldı mescūd-ı melek ol cesedi
Nükte-i ṭıynet-i “Ādem bi-yedī”

229 Bu ḳadar rütbe-i Ṣunʿullāha[968]
Bu taḳarrub ol ulu dergāha

230 Bu ḳadar niʿmet-i bī-minnet-i Rab
Aḥmedüñ şānına taʿẓīm idi hep

231 Şāh-ı kevneyn imāmu’l-Ḥaremeyn
Cedd-i sıṭṭīn-i Nebiy’ü-l ṣaḳaleyn

232 Ẕātınuñ ḳuvvet-i istiʿdādı
Oldı iḥyāsına kevnüñ bādī

233 Geldi ol Fāris-i şāh-ı “Levlāk”
Ḳoydı āteş-gede-i Fāris’e ẖāk

[968] Ṣunʿullāh:Ṣāfiyullāh(Pala:44)

234 Ser-nigūn eyledi ser-keşleri hep
Nā-bedīd oldı ṣanādīd-i ʿArab

235 Ḫarḳ-ı ʿādātla ol muʿcizeler
Lāt u ʿUzzā'yı idüp zir ü zeber

236 Verdiler meclis-i küfri bāda
Şekk ü şirki ḳomayup[969] dünyāda

237 Buldı tenzīlde nuṭḳ-ı rusūḫ
Kütüb-i menzile oldı mensūḫ

238 İncilāyı daḫı yaḳdıḳda fetīl
Söndi ḳandīl-i Zebūr u İncīl

239 İtdi enfās-ı nefsiyle o şāh
Ḥükm-i Tevrāt u Yehūdā'yı tebāh

240 Ṭaḳdı ol dāver-i cemmāze-süvār
Başına[970] üştür-i çarḫuñ efsār

241 Yüridi maḥmel-i meh kevkebesi
Ṭutdı ʿālemleri bang-ı ceresi

242 Tūġ-ı dīn itdi ṣafā ile ḫırām
İrdi ʿAyyūḳa livā-yı İslām

---

[969] ḳomayup:ḳomadı (Pala:46)

[970]başına:serine(Pala:46)

[134a]

243 Çarḫa ʿaḳs oldı[971] māh gibi
Lemʿa meşʿale-i Muṭṭalībī

244 Gördi menşūrını ḫayrü'l-beşerüñ
Defterin dürdı felek şūr u tīrüñ[972]

245 Ṣalavātla olur ġulġuleler
Şāh-ı eflākda şeb-tā-be-seḥer

246 Pāye ḳadri gibi devletinüñ
Ḥadd ü pāyānı mı var midḥatinüñ

247 Çarḫel-cümle olup hem-peyvend
Ḳāʾim olduḳça bu nühṭāḳ-ı bülend

248 Muṭṭaṣıl Ḥaḳḳ ile hem-rāz olsun
Ḳurb vuṣlatda ser-efrāz olsun

249 Tūġ-ı şerʿi irişür[973] eflāka
Hem-ser olsun ʿālem-i Levlāk'a

250 Yaʿnī bi'z̲-z̲āt onaḪallāḳ-ı enām
İtdi[974] envāʿ-ı taḥiyyāt u selām

---

[971] oldı: oldı o dem(Pala:47)

[972] tirüñ:ş erüñ(Pala:47)

[973] irişür: irişüp (Pala:48)

[974] itdi: itsin (Pala:48)

251 Cümle aṣḥab-ı zevi'l-ikrām
Cümle ol mecmaʿ-ı saʿd-encām

252 Ḥaşre dek ola ṣalāt ile selām
Güzer itdikçe şühūr-ı eyyām[975]

253 Bā ḫuṣūṣ ol rah-ı taḥḳīḳa refīk
Ẓıll-ı ḤaḳḤażret-i Ṣıddīḳ-i ʿAtīḳ

254 Daḫı ol muḥteşemān-ı eẕeli
ʿÖmer ü Ḥażret-i ʿOs̱mān u ʿAlī

255 Hem iki naḫl-ı gül-i āzāde
İki pākīze-neseb şehzāde

256 Dāīmā maẓhar-ı iḥsān olalar
Zīnet-i ravża-i Rıḍvān olalar

257 Eyleyüp nice dürūd ile selām[976]
Kendü luṭfıyla ʿAlīm ü ʿAllām

258 İtdi[977] ol ṭāʾife'yi bi'l-ikmāl
Ġarḳa-ı ḳulzüm-ı envār-ı cemāl

259 Sende ey şāh-ı selāṭın- efgen
Naʿat-ı levlāke liyāḳat varken

---

[975] eyyām: aʿvām (Pala:48)

[976] Eserde mısralar birbirleriyle yer değiştirmiştir(Pala:50)

[977] itdi: ide (Pala:50)

260 Nice taʿrīf ideyim evṣāfuñ
Nice medḥ[978] eyleyeyim elṭāfuñ

261 Seni Ḥaḳ āyine-i Ẕāt itdi
Ẕāt-ı yektāsına mirāt itdi

262 İdemez āyet-i ḥüsnüñ teʾvīl
Bu ḳadar faẓlı ile Cebrāʾil[979]

263 Būs-ı lebüñden[980] irer ʿarşa şeref
Zīr-i rāyıñda Burāḳ u Refref

264 Enbiyā ʿāciz iken midḥatüñe
Evliyā ḳāṣır iken ḫidmetüñe

265 Ben ne ḫākem ki bisāṭıñda müdām
Eyleyem nuṭḳa gelür basṭ-ı kelām

266 Mūr medḥ itdi Süleymān'ı benim
Şerm-i cürmümden açılmaz dehenim

267 Bende ol[981]ḳadar ḳudret[982] yoḳ
Ḥāṣılı midḥatiñe ṭāḳat[983] yoḳ

---

[978] medḥ: şerḥ(Pala:50)

[979] Cebrāʾil: Mikāīl (Pala:52)

[980] lebünden: naʿlinden(Pala:52)

[981]ol:ol mūr (Pala:52)

[982] ḳudret:ṭāḳat(Pala:52)

[983] ṭāḳat:ḳudret(Pala:52)

268 Bu ġubār-ı ḳadem-i Āl-i ʿAbā
Mūrdan ḫordur el-ḥak ammā

269 Sen Süleymān'dan ise eşfaḳsın
Şüphe yoḳ maẓḥar-ı luṭf-ı Ḥaḳ

270 ʿĀlem-i maʿrifetüñ aʿlemisüñ
Rüsülün ekremisin erhamisüñ

271 Şeb-i Miʿrāc'daki vaḫdet içün
Bī- cihet gördüğüñ ol ṭalʿat içün[984]

621

[134b]

Nevʿī[985]

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Beni söyletmeye bir ġonca dehendür bāʿiş
Naẓm-ı eşʿāruma bir dürr-i ʿAden'dür bāʿiş

2 Seni görince hevā-yı ḳaddüñe māʾil olup
Göñlümüz düşmege ol çāh-ı ẕeḳandur bāʿiş

3 Ben nice ölmeyeyin kim senüñle cānā
Seni ḫaşr itmemege hep bu bedendür bāʿiş

4 Müşk-bār eyleyen evṣāf-ı ḫaṭıñdır ḳalemüm
Ṭīb-ı enfāsuma ol müşk-i Ḫoten'dür bāʿiş

[984] Mecmuaya hilyenin tamamı alınmamıştır. Hilyenin tamamı için

[985] Tulum,G.38, s.193

5 Pirlik żaʿifi cüvānlar ġamı bükdi bilmez
Nevʿiyā bunlara hep meyl-i vaṭandır bāʿiṣ

622

[135a]

Ṣaliḥ

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

1 Yārla seyrāne çıḳdı bir bölük meh-pāreler
Her birinüñ ḥasretinden sīnesini meh pāreler

2 Yazmaġa zülf-i siyāhın mū-be-mū naḳḳāş-ı çarḫ
Ḳıl-ı ḳalemle her gice resm-i siyāhın tāzeler

3 Göñüllere peyveste olmuşdı şerār-ı nār-ı dil
Şuʿle-i cevvālelerdür ṣanma göz seyyāreler

4 Yāreler ger sīnemi dāġ-ı nihānum görmege
Dāġ ararken bulalar nice o gelmez yāreler

5 Ṣormaz oldı ġonca-femler ḥālüm ey Ṣāliḥ benüm
Ḳande ḳaldı merhem ü ṣalīle yaram ṣaralar

623

[135b]

Li-merḥūm Ṣulṭān Bāyezīd

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1 Nideyin żāyiʿ idüp ṭūl-ı emelle nefsi
Ḳalmadı ẕerre ḳadar dilde bu dünyā hevesi

2 Kār-bān-ı rah-ı iḳlīm ʿadem menzilinüñ
Çalınur oldı dilā semiʿa bānuñ ceresi

3 Iżṭırābı ḳo gel ey mürġ-i revān ṣabr eyle
Eskiyüp işte ḫarābe varıyor ten ḳafesi

4 Ġāfil olma gözüñ aç dīdeñi Ḥaḳ pes ide gör
Ḫˇār-ı kūr daḫi ve ḫāşā gele mūru mekesi

5 **Şāhī**-i bī-dil ü bī-mār u köhne-kāra ne ġam
Sen olursañ eger ey yār-ı fedā dest-resi

624

[136a]

Nevʿī[986]

Mefāʿîlün Feʿilâtün Mefāʿîlün Feʿilâtün

1 Nedür o ḳadd-i ṣanavber nedür o ḫad-ı münevver
O çehre mihr-i cihān-sūz o sīne māha berāber

[986] Tulum,G.62, s.203

2 Ne serv ü ḳāmete hem-ser ne māh o sīneye beñzer
O cilve cilve-i ḳudsī o cesse rūḥ-ı muṣavver

3 Gül ise de diken olsun eger cihān çemeninde
Ḳoyup cemāliñ idersem cemāl-i ġayriyi manẓar

4 Ayaġın öpmege şāyed ola bahāne yolında
Helāk idüñ beni bütün türābum üzre çemenler

5 Mekānı olsa felekler ḳarīni olsa melekler
Ḳomaz eşīgüñi bekler ölünce **Nevʿī**-i çāker

625

Beyt
Erenlerden çü meydān ola ḥāli
Ṣanasın ki peleng olmuş her caġalı

3.3. Mecmûada Yer Alıp Divanlarda Yer Almayan Şiirler

Mecmuada 268. şiir olarak geçen Vecdî'nin "ne disün" redifli gazeli Divanda yer almamıştır.

Mecmuada 101. şiir olarak geçen Tâlib'in "mümkündür" redifli gazeli Divanda yer almamıştır.

Mecmuada 298. şiir olarak geçen ve Tâlib'e ait olan gazel Divanda yer almamıştır

Mecmuada 313. şiir olarak geçen Nefʿi'ye ait gazel Divanda yer almamıştır.

Mecmuada 340. şiir olarak geçen Mezâkî'ye ait gazel Divanda yer almamıştır.

Kâmî'ye ait olan 153. gazel Divanda yer almamıştır.

Mecmuada 169. şiir olarak geçen Fehîmî'nin "kıyamet" redifli gazeli Divanda yer almamıştır.

Sonuç

Selimiye Kütüphanesi'nde 22 Sel 2196 numarasıyla kayıtlı olan Mecmûʿa-i Eşʿâr adlı çalışmamızın ilk bölümünde mecmuanın tanıtımı yapılmıştır. İkinci bölümünde ise mecmuadaki şiirler, yayımlanmış divanlar ve çeşitli ilmî çalışmalarla karşılatırılarak transkripsiyonlu metin halinde verilmiştir. Mukayesesi yapılan şiirlerde görülen farklılıklar dipnotda belirtilmiştir.

Mecmuanın mürettibi olarak eserin muhtelif bölümlerinde Ahmed Bâdî ismi geçmektedir. 19. yy Divan şairlerinden olan ve kaynaklarda Bâdî-i Edirnevî olarak da geçen Ahmed Bâdî, Edirne'de doğmuş, devrin medreselerinde eğitim görmüş, uzun yıllar devlet hizmetinde maliyeci olarak çalışmıştır. Emekli oluncaya kadar başarılı bir memurluk hayatı geçiren Ahmed Bâdî, İstanbul'da vefat etmiştir. Memurluğundan arta kalan zamanlarında edebiyat ve ilmî çalışmalarda bulunan şairin Edirne tarihini anlattığı "Riyâz-ı Belde-i Edirne" , mensur ve manzum atasözlerini ihtiva eden "Armağan" adlı eseri, matematikle ilgili "Tevzihü'l-Ebvâb Alâ Teshîlü'l-Hisâb" adlı eseri, Farsça mastarları anlatan "Mesâdir-i Lisân-ı Farîsî "eseriyle "Divan"ı bulunmaktadır(Okmak:2008). Tertip ettiği bu mecmuaya dair herhangi bir kaynağa tesadüf etmedik.

Mecmua, tek bir bölümden oluşmuş olup farklı nazım şekilleri karışık bir biçimde verilmiştir. Mecmuanın bazı bölümlerinde aynı vezin ve kafiyedeki şiirler peşpeşe verilmiş olsa da mecmuanın geneli için belli bir düzenin ve sistemin gözetildiğini söylemek mümkün değildir. Mecmuada en çok yer bulan nazım şekilleri sırasıyla gazel, müfret, matlaʿ, kaside, muamma, lugaz, rubai, kıtʿa ve mesnevidir.

Mecmua, yüzyıl bakımından çok geniş bir zaman aralığını kapsamaktadır. 6.yy şairi İmru'l-Kays'tan 19.yy şairi Ahmed Bâdî'ye kadar pek çok yüzyıla ait şairin şiirlerini ihtiva etmektedir. Mecmuada 152 şaire ait 625 şiir bulunmaktadır. Altı şiirin de kime ait olduğu tesbit edilememiştir. Mecmuada sayı bakımından 68 şiirle Serverî ve Nâbî 30 şiirle en çok yer alan şairlerdir. Sâbit, 25 şiirle, Nâʾilî ise 22 şiirle onları takip etmektedirler.Ayrıca şairlerin Arapça ve Farsça yazdıkları şiirler de mecmuada yer almıştır. Fakat biz bu şiirleri traskrip yoluna gidilmeyip orijinal

haliyle verilmiştir.Mecmuadaki şiirler yayımlanmış ya da üzerinde çalışma yapılmış divanlarla karşılaştırılmışfarklılıklar ve eksikler dipnotta belirtilmiştir.

Mecmuada tercih edilen aruz kalıpları arasında remel ve hecez babları ile yazılmış şiirlerin sayı bakımından çokluğu dikkat çekmektedir. Bu bahirler içerisinde 170 şiirle "*FâʿilâtünFâʿilâtünFâʿilâtünFâʿilün"* kalıbı en çok tercih edilenidir. "*Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün*" kalıbı 114 şiirde, *"Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün"* kalıbı ise 72 şiirde kullanılmıştır. Mecmuada hece ile yazılmış birkaç şiire de yer verilmiştir.

Mecmuada şiirlerin yanı sıra mensur bölümlere de yer verilmiştir. Tıp ile ilgili bilgileri içeren nesir bölümü konuyla ilgili olmaması hasebiyle çalışmada orijinal haliyle verilmiştir. Mecmuada ayrıca Âlî ve Nâbî'ye ait münşeatlar transkrip edilip yayımlanmış çalışmalarla karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonuna mecmuada yer alan isim-eser-yer isimlerinin olduğu bir de indeks bölümü eklenmiştir. Ayrıca mecmuanın tıpkıbasımı da çalışmaya eklenmiştir. Mecmuaların edebiyat tarihi için önemi istinaden bu tür çalışmaların edebiyatımızın henüz aydınlatılamayan dönemlerine ışık tutacağı kanaatindeyiz. Ayrıca mecmualardaki bilgiler sayesinde güvenirliği tartışılan veya emin olunmayan birtakım hususların da gerçekliği teyit edilecektir.

DİZİN

(Şahıs- Eser -Yer)

İsim	Sayfa Numarası
Ādem	49,332,483,485,560,561,420
Aḥmed	34,37,73,88,301410,411,415,483,490,533,555,
Aḥmed-i Muḫtār	38
Allāh	169,182,183,200,272,495,508,532,537,538
Aṣāf	389
Aşḳar	164
Ayāz	413
Baġdād	193,295,518,540
Bārī	214
Baḥrī Pāşā	30
Bākī	413,514
Bālī	415
Bāyeżıd	111,383
Bedehşān	26,238,389,453
Bedr	487
Behrām	164
Bekr	410,414,418
Bekr ʿAlī	410,411
Berāt	504,523
Beşikṭaş	406
Beyānī	190
Beyżā	388
Bihzād	378
Bilecik	237
Bī-sütūn	123,150
Boḳcı Murād	468

Bū ʿAlī Sinā	377
Bū Cehil	427
Bū Ḥāle	550
Bū Leheb	427,558
Buraḳ	166,565
Caʿfer	312,420
Cāmī	111
Cebeli	164
Celīl	550
Cem	34,36,37,82,107,108,109,119,131,132,140,166,182,189 ,214, 249,329389,457,511
Cemşīd	37, 68, 389
Cennet	363
Cibrīl	104,125,169,343,425,434,445,560,565
Cüneyd	301
Cebbār	388
Çīn	38,166,312,391
Çorlu	268
Dārā	96,167
Dāvūd	317
Dımışk	206
Ebū Ḥanife	42
Ebū Ḫureyre	548
Ebu'l-Kāsım	559
Ebū's-suʿūd	41,42
Edhem	163,164,169
Efrenc	65
Erjeng	378
Ermenī	461,472,475,527

Erżurūm 517,526
Esād Beg 524
Evren 162
Fāris 290,322,561
Fārūḳ 432,437
Fātiḥa 490
Felātun 125
Ferhād 123,179,193,348,380
Feridūn 492
Fettāḥ 550
Fırat 523
Firavn 157
Firdevs 539
Ġafūr 555
Ġalaṭa 239
Ġanī 544
Götci Beg 459
Ḥabīb 363
Ḥ̆āce Efendī 501
Ḥ̆āce Fesād 465,468,471,476
Ḥaḳ 74,81,97,105,191,200,201,202,203,356,377,
385,431,433,435,436,440,484,490,496,539,561
Ḥaḳānī-i Şirvānī 527
Ḫallaḳ 331,384
Ḥalep 333
Ḥalīl 445,539,550,560
Ḥalīlu’llāh 66
Ḥamzā 417
Ḥarem 508, 558
Ḥaremeyn 561

Ḥarūn 540,542
Hārut 508
Havvā 49
Ḥayber 437
Ḥaydar 257,437
Ḫıṭa 165
Ḫıżr 66,133,209,216,244
Ḥindūstān 38
Ḥindū 157
Ḫoten 391,567
Ḫudā 53,90,166,190,433,434,441,442, 539,547
Huffafzāde 479
Hümā 162,167,428
Ḫüsrev 174,179,216,410
Iṣfahān 133,183,354
İbrāhim 418
İlāhī 350
İncīl 527,562
İrān 53
İskender 68,75,135,139,166,301,427
İslām 215,427,428,429,562
İsmet-i Ṣādıḳ 89
İstanbul 239,333
Kāʾbe 53,62,99,209,236,251,346,407,550
Ḳaʿb Bin Züheyr 497
Ḳadr 504,523
Kāġıtḫāne 453
Kaḥramān 36
Ḳayışoġlu 164
Ḳayṣ 110,115,117,123,125,127,226,298,348,351,352,356,

Ḳayser 432
Kefālonyā 234
Kelīm 525
Kemāl-i İṣfehānī 532
Kenʿān 358
Kerrār 433,437
Keşmir 238,429
Kevser 61,160,365
Keyḫusrev 96
Keykūbāt 458
Ḳıbrız 26
Ḳırşehir 269
Kirdigār 98
Kisrā 428
Köprülüzāde Muṣṭafā Pāşā 524
Kūbād 492
Kurān 432,435,436,437,483,487
Kurbī Çelebī 508
Kureyş 546,558
Lāt 562
Leylī 110,125,163,127,254,262,278,347,348,352,357,429
Loḳmān 358
Maġnisā 237
Maḥmūd 88,416,483
Māhir Efendī 335
Manī 378
Manṣūr 62
Mataracı Sarıca Pāşā 460
Mecnūn 61,125,126,134,144,163,254,270,373,393,396,429
Mehdī 166

Meḥmed Çelebī	155,157
Mekke	487
Melikşāh	518
Memī	417
Meryem	81,198,220,232,288,388, 462,506,526,529
Mesīh	99,103,123,125,133,146,199, 232,279,378,386,388,526
Mevlā	170,424,432,550
Mısr	250,285,336,428,444
Mirrīh	273,239,268,520
Miʾrāc	428, 547,566
Mosis	526
Mosḳov	529
Muḥammed	90,218,336,483
Muḥammed-i ʿArabī	441,442,443
Murād	161,167,170
Mūsā	133,157,173,180,296,302,388
Muṣāḥib Pāşā	89
Musḫaf	536
Muṣṭafā	412,419
Muṣtāfā Pāşā	89
Müşterī	268
Nasārā	503,527
Nasturā	527
Necef	194
Nevrūz	504
Nigāhī	269
Nīl	250,445,523
Nizāmü'lmülk	518
Nūḥ	30,67,82,199
Nūşirevān	38

ʿAbbās 540,547
ʿAbdī 418
ʿAcem 38,190,413,518
ʿAd 458
ʿAden 27,2383,48,540
ʿAdnān 544
ʿAʾişe 546
ʿAlī 38,419,508,550,565
ʿAli-i Murtażā 331,
ʿĀlī Pāşā 312,389
ʿAnḳā 162
ʿArap 163,497,518,562
ʿĀrif 133,
ʿAristalis 377
ʿIraḳ 354
ʿİsī 72,104, 126,127,153,220,341,354,433,527
ʿİsmāʿil 412
ʿOşmān 340,414,432,436,564
ʿÖmer 437,564
Perverdigār 99
Peşeng 167
Rab 490
Raḥīm 536
Raḥmān 438,536
Receb 409,410
Refref 565
Resūl 557
Resūla'llah 306,307,433,445,446,493
Rıḍvān 564
Rodoscuk 459

Ruḥu'l-Ḳuds	198
Rūm	37,132,194,508,518
Rüstem	36,82,120,145,290
Ṣādıḳ Efendī	90
Ṣāfī	544
Ṣaʿd-ı Zābih	516
Ṣāʿib	525,527
Ṣaʿid Ġirāy	409
Ṣamed	307
Selsebil	445
Sıddıḳ-i ʿAtik	437,564
Sıddıḳ-i Ekber	432
Sidre	363,428
Sūrāhī	165
Sühā	178
Süleymān	340,254,348, 550,565
Ṣüreyyā	43
Şām	173,235
Şeddād	489
Şehnāme	34,82
Şemmās	529
Şemsī Pāşā	25
Şīrīn	380
Tā-Hā	146,483,557
Tañrı	195
Tatar	38,236,387,391
Ṭayyār	161
Tevrāt	562
Tonlı Dere	468
Ṭūbā	231,363,523

Ṭūr	61,133,216
Türk	455,478
ʿUrfī	169,525,527
Uruscuk	236
Uzzā	562
Vāḥid	382
Vaṣṣāf	525
Yaḥyā	325
Yaʿḳūb	109,285,329,416
Yā-sīn	546
Yeḥudā	503,562
Yezdān	440
Yuhannā	529
Yunān	429
Yūsuf	31,51,58,62,82,110,119,285,292,297,299, 358,384,412,419,
Zāl	162
Zebūr	317,562
Züheyr ibn Ḳab	497
Zühre	104,164
Züleyhā	58
Zülfikār	38

Kaynakça

Ak, C. (1987*). Muhibbî Divânı.* Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Ak, C. (2001). *Bağdatlı Rûhî Divanı(Karşılaştırmalı Metin).* Bursa: Uludağ Üniversitesi.

Aksoyak, İ.H. (1999). *Gelibolulu Mustafa Âlî ve Divanlarının Tenkitli Metni.* (Yayımlanmış Doktora Tezi) . Ankara: Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aksoyak, İ.H. (2007). *Gelibolulu Mustafa Âlî Menşeü'l- İnşâ.* Ankara: Bizim Büro Basım Yayın Dağıtım San.

Akpınar, Ş (2012). *Āgâh Dîvânı.* (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, E-Kitap.)

Akkuş, M. (1993*). Nef'î Divânı.* Ankara: Akçağ Yayınevi.

Akyüz, K. ve D.(1990*). Fuzûlî Divânı.* Ankara: Akçağ Yayınevi.

Arslan, M.(2010). *Tayyār-zāde Atā, Osmanlı Saray Tarihi, Tārīh-i Enderūn.* C.IV, İstanbul: Kitabevi Yay.

Ayan, H. (1990). *Nesîmî Divânı.* Ankara: Akçağ Yayınevi

Aydemir, Y.(2007). "Metin Neşrinde Mecmûaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları,* Volume 2/3, s.122-137.

Aydemir, Y. (2000). *Behiştî Divânı.* Ankara: MEB.

Aypay, A.İ. (1992). *Nahifî Süleyman Efendi Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni.* (Yayımlanmış Doktora Tezi) Konya: Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bayındır, Ş. (2008). *Şehdî Divânı.* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bilkan, A.F. (1997). *Nâbî Dîvânı.* Ankara: MEB.

Biltekin, H. (1993). *Vak'a-Nüvis Râşid Efendi ve Divanı'nın Tenkitli Metni.* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çağlı, A. (1990). *Vişne-zāde İzzetî Hayatı, Edebi Kişiliği ve Tenkidli Metin.* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çaldak, S (2010). *Nâlî Divânı.* İstanbul: Kesit Yayınları.

Çeçen, M. K. (2010). S*abrî Mehmed Şerîf Hayatı, Sanatı, Divanı'nın Tenkitli Metni ve Tahlili.* (Doktora Tezi). Elazığ: Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, E-Kitap.).

Çelen, A. (1994). *Kelîm Hayatı, Eserleri ve Divanı'nın Tenkidli Metni.* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çetin, İ. (1993*). Derzi-zâde Ulvî Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni.* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çıpan, M. (2003). *Fasih Divanı(İnceleme Metin).* İstanbul: MEB.

Demir, T. (2006). *Edirneli Fâʿiz Divanı İnceleme-Metin- Dizin.*
(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirel, Ş. (1999). *Şehri Hayatı, Sanatı, Divanının Tenkitli Metni ve Tahlili*
(Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, E-Kitap.).

Demirkazık, İ. H. (2010). "Mustafa Fennî'nin (öl.1745)Lugazlarının Özellikleri ve Divan'ında Olmayan Yedi Lugazının Tenkitli Metni". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S.5, s.35-80.

Dönmez, A. (1999). Âzim Divanı, Metin ve İnceleme. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Malatya: İnönü Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erdem, M. (1994) . *Bursalı Tâlib ve Divanı Tenkitli Metni ve İnceleme.* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi,). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi. Türk Dili ve Edebiyatı İstanbul.

Gıynaş, K. A. (2011). *"Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası".* Selçuk Üniversitesi. Edebiyat Fakültesi Dergisi, S.25. s.245-260.

Gürbüz, M. (2013). "Mecmuaların Tüketim Biçimleri Üzerine Kimi Tespitler". *Gazi Türkiyat,* s.67-74.

Gürbüz Atik, İ. (2011*). Vasık Divanı.* İstanbul: Grafiker Yayınları.

Horata, O. (1987). *Nedim-i Kadim ve Divançesi.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

İpekten, H. (1990). *Nâ'ilî-i Kadîm Divanı.* İstanbul: Akçağ Yayınları.

İpekten, H. *İsmetî Divanı,* Kültür ve Turizm Bakanlığı. Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, E-Kitap.).

Kaplan, Y. (2012). *Fevzî Dîvânı.* (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, E-Kitap.).

Kaplan, Y. "Milli Kütüphane Yz.A7521 Numaralı Şiir Mecmuası Üzerine". *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. s.89-114.

Karacan, T. (1991). *Derename ya da Hâce Fesâd ve Söz Ebesi.* Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.

Karacan, T. (1991). *Bosnalı Alaaddin Sâbit Divanı*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.

Kavruk, H. ve SELÇUK, B. (2009). *Filibeli Vecdî ve Divânı.* Malatya: Uğurel Basımevi.

Kavruk , H. (2001). *Şeyhülislâm Yahya Divânı*. Ankara: MEB.

Kaya, B. (1991). *XVII. Yüzyıl Divan Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divançesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kazan, Ş. (2003). *Üsküdarlı Sirrî Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği Divan'ı Tenkitli Metin- İnceleme ve Şerhu Medhi'n-Nebî*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kılıç, F. (2010*). Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-Şu'arâ, İnceleme-Metin*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Ens. Yay.

Koparan, B. (1995). *Cem'î Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanı'nın Tenkidli Metni.* (Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Köksal, M.F.(2012). *Mecmu'u'n-Nezâ'ir*. (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, E-Kitap.).

Kurnaz, C. (1997). *Divan Edebiyatı Yazıları*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kut, G. (1986). "Mecmûalar". *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedi,* C.6, İstanbul: Dergah Yayınları.

Küçük, S.(1992*). Bâkî Divânı Tenkitli Basım.* Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları.

Külekçi, N.(1989). *Ganî-zâde Nâdirî ve Dîvânından Seçmeler.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Külekçi, N.(1985). *Ganî-zâde Nâdirî, Hayatı Edebi Kişiliği, Eserler, Divan ve Şeh-nâmesinin Tenkidli Metni*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniv.Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Macit, M. (1997). *Nedim Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınevi.

Okatan, H. İ. (1995). *Kafzâde Fâ'izî Hayatı Eserleri Sanatı- Tenkitli Divan Metni.* (Yayımlanmış DoktoraTezi). İzmir: Ege Üniv.Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Okmak, Ö.(2008). *Ahmed Bâdî Divanı.* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Edirne: Trakya Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Oktay, A. (2013). *Nâbî'nin Münşeâtı(İnceleme-Metin).* (Doktora Tezi) . Diyarbakır: Dicle Üniv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özyıldırım, A.E. (1995). *Hamdullah Hamdî Divanının Tenkitli Metni*, (Yüksek Lisans Tezi). (Ankara Üniv.Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pala, İ. (2005). *Hakanî Mehmet Bey Hilye-i Saadet.* İstanbul: Kapı Yayınları.

Parlatır, İsmail(2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü.* Ankara: YargıYayınevi.

Reisü'l-Küttab Ârif Divanı Tıpkı Basım. M.Ü İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi .1959.

Peremeci, O. N.(2011). *Edirne Tarihi*. İstanbul: Bellek Yayınları.

Rekin, E.(1995). *Şeyhulislam Yahya Divânı.* Ankara: Akçağ.

Saraç, Y.(2002). *Emrî Divânı.* İstanbul: Eren Yayınları.

Tanyıldız, A.(2012). "Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında". Uluslararası *Sosyal Araştırmalar Dergisi,* C. 5, S.21, s.224-239.

Tarlan, A. N. (1997*). Necati Beg Divânı.* MEB: Ankara.

Tekin, F.(2001). *Âgehî Divânının Dil Özellikleri(Ses ve Şekil Bilgisi).* (Yayımlanmış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tietze, A(.2010). "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili".*Türkiyat Mecmuası*, S.8.

Tolasa, H.(1979). *Şeyhülislâm Bahâyî Efendi Divanı'ndan Seçmeler.* İstanbul: Tercüman 1001 Eser.

Tunç, S(2005). *"Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 1985 Numaralı Şiir Mecmûası"* . Konya, Selçuk Üniv. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S.18, s.11-87.

Uzun, A.(1991). *"Neylî Dîvânı Tenkitli Metin"*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Edirne: Trakya Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uzun, M. (2003). "Mecmua". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.28, S.265-268.

Ün, C. (2008). "Nâbî'nin Bir Latifesi". Divan Edebiyat Araştırmaları Dergisi, C.1, İstanbul, s.241-254.

Ünver, İ. (1993). "Çeviriyazıda Yazı Birliği Üzerine Öneriler". *Türkoloji Dergisi,* C.XI, S.1, s.51-89

Üzgör, T.(1991). Fehim-i Kadîm Divanı. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Yazıcı Erişen, G.(1998). Edirneli Kâmî ve Dîvânı. (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, E-Kitap).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Selvi DOĞAN

Doğum Yeri ve Tarihi : Adıyaman – 02/11/1990

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Adıyaman Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Y. Lisans Öğrenimi :Adıyaman Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : -

Bilimsel Faaliyetleri : -

İş Deneyimi

Stajlar : -

Projeler : -

Çalıştığı Kurumlar : Afyon Çay Endüstri Meslek Lisesi, Adıyaman Besni Mustafa Erdemoğlu Anadolu Lisesi

İletişim

E-Posta Adresi : selvi.dogan@mynet.com.tr

Tarih :10/08/2015

MECMŪʿA-İ EŞʿĀR TIPKIBASIM

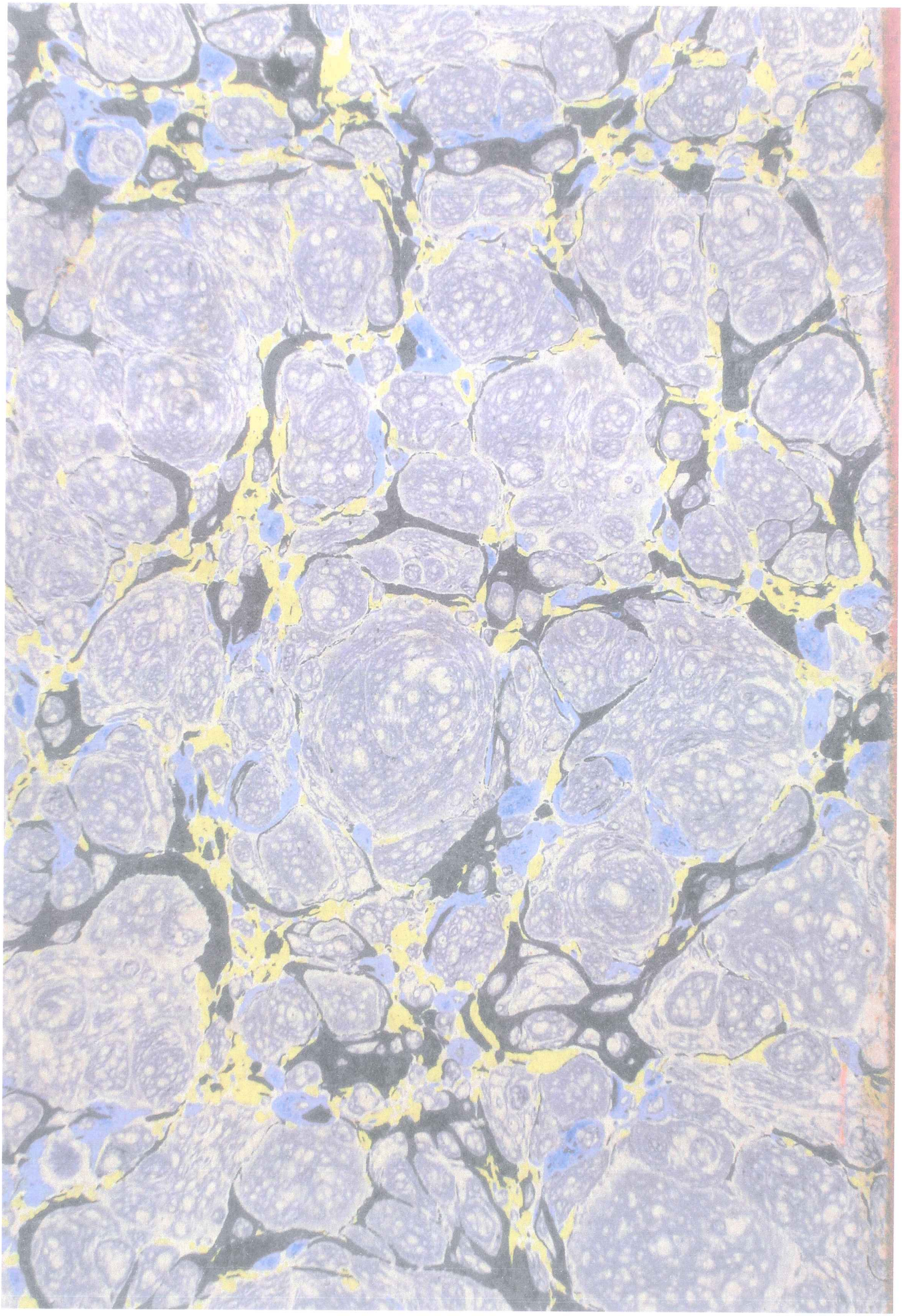

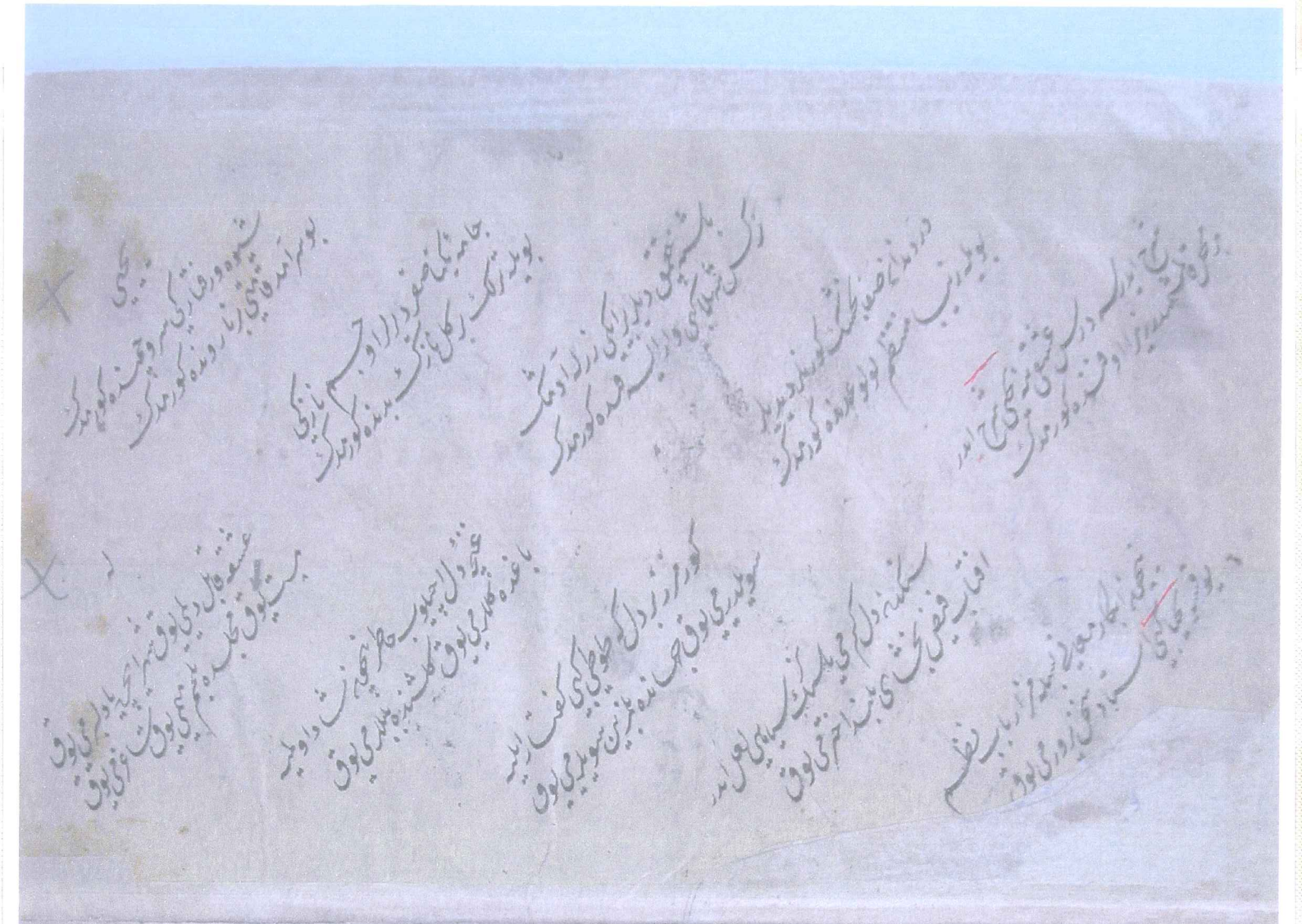

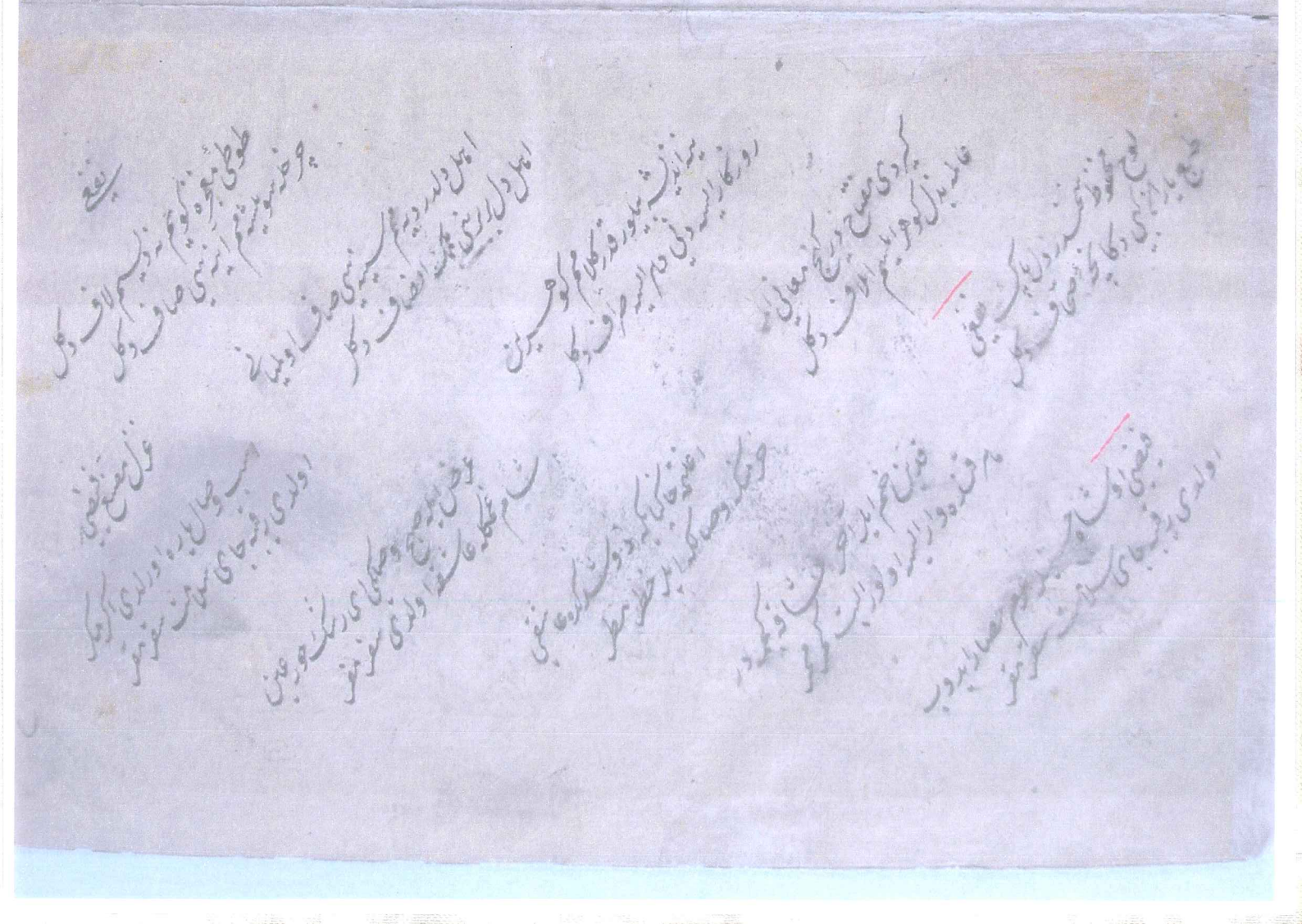

یحیی

شیوه و رفتاری سرو چمنده گورمدک
بو سرامدق قدی رعنا روده گورمدک

جامه نازک صوزدرار او جسم نازکی
بو بدن رنگی رکل نازکی بسنده گورمدک

بلکه تحقیق دیدر ایکی در [illegible] دمک
رنگ [illegible] قندده گورمدک

درد منده ضعیف تحملک گوسنده [illegible]
بو لطیف منتظم لولو عدنده گورمدک

نجم برج [illegible] درسک عشقی بزمکی جح ایدر
[illegible] گورمدک

عشقه قابل دلی یوق [illegible] یار محی یوق
[illegible] یوق مجلسده [illegible] یوق [illegible] یوق

عجب دل [illegible] چرخ [illegible] داویر
با غنده [illegible] یوق [illegible] یوق

گوردرزدل [illegible] کف ایدر
سویلدی یوق [illegible] سویدی یوق

شکسته دل [illegible] ایدر
افتاده فیضی [illegible] یوق

[illegible] یحیی [illegible]
[illegible] یوق

نفعی

طوطی [illegible] ایلر صاف ودل
[illegible] صاف ودل

اهل دل [illegible] صاف اولیه
اهل دل [illegible] صاف ودل

[illegible] کوهرین
[illegible] صاف ودل

[illegible] معانی [illegible]
[illegible] صاف ودل

[illegible] صیفی
[illegible] صاف ودل

غزل مصنع فیضی

[illegible] وصال یار [illegible] اولدی
[illegible] سوز منه

[illegible] وصلی [illegible] غنچه
[illegible] اولدی سوز منه

[illegible] ایکی [illegible]
[illegible]

[illegible] فیضی [illegible]
[illegible]

فیضی [illegible] دیدور
اولدی [illegible] سوز منه

قصیده در نفع حق سلطان احمد

هر معنی که لطیف جاندن نشان ویرر
تعبیر ایدیجه طبعم آنی نظمه جان ویرر

هر نظم دلفریب که بندن ظهور ایدر
لفظ جمال مشاهد معنایه آن ویرر

هر نکته خفی که کلامده درج اولور
مضمون دست عالمه بر دستان ویرر

اول ناظم لآلی نظمم که شعرمک
رشک خمارده طبع جواهر فشان ویرر

[illegible] سوزم
[illegible] بیان ویرر

وصاف محتشم سخنم کیم قصایدم
شاهان جم شکوه جهان بانه نشان ویرر

بر دانه سنی گوهر سلک کلامک
محصول بحر و کانه ویرن رایگان ویرر

طبع عروس معنیه مشاطه لک ایدر
اندیشم آینه قلمم سرمدان ویرر

خامه نظمی ایدر احیا مداد ایله
آب حیاته رشحتی روح روان ویرر

بو اقتدار طبعله اما نه فائده
سرمایه تصور و غم زیان ویرر

بردم مرادم اوستنه دور ایلمز فلک
آب استم سراب عدمدن نشان ویرر

دستمده جام گوهر روان نم نکون ایدر
اغیار ساغر استنه رطل گران ویرر

ایتدکجه طالعمه بر جای موافقت
هر وعده دروغنه بیک بیل زمان ویرر

هر ظلمنه تحمل ایدر اشکاره دل
اما بو جوری جانه عذاب نهان ویرر

بر شوخ شیوه کاره اسیر ایتدیکم بنی
نه اولدر رجفاسی نه غمدن امان ویرر

بر بیوفا که هر دم اسیران عشقنه
داروی صحتی اجل مهربان ویرر

هم اوغره مز فراقیله اولسمده یانمه
هم یولده راست گلسه قچه بکا یان

باقدقچه نگاه ایله بیک جان اولور گوزی
هم نه شویله گوریور که بکا جان ویرر

چکدکجه چشمی خشمله شمشیر غمزه سن
عشاق دهشت عفت قهرمان ویرر

که قهرمان چشمنه ابرو کمان صوندر
که رستم نگاهنه مژگان سنان ویرر

خطی که ظاهر اولسه گرک وحی عالمه
خوف ظهور فتنه آخر زمان ویرر

لعلی که رشک خاتم جمدر زمانه ده
حلم نگین پادشه انس و جان ویرر

اول شه که فر و بختی ایله تختگاه روم
فرش زمینه مرتبه آسمان ویرر

اول شه که شمع بارگه دود شعله دن
لیل و نهاره خلعت نور و دخان ویرر

اول شه که سیره چقسه یانجه کتومکی
چرخ آفتابه تیغ هلاله کمان ویرر

خان احمد اول شهنشه عادل که روزگار
عدلیله دهره مژده امن و امان ویرر

جمشید کامران که سوار اولسه رخشنه
دارا طوتر رکابنی خسرو عنان ویرر

خورشید درخشان که کفی فیض جود ایله
دهره غنای ما حصل بحر و کان ویرر

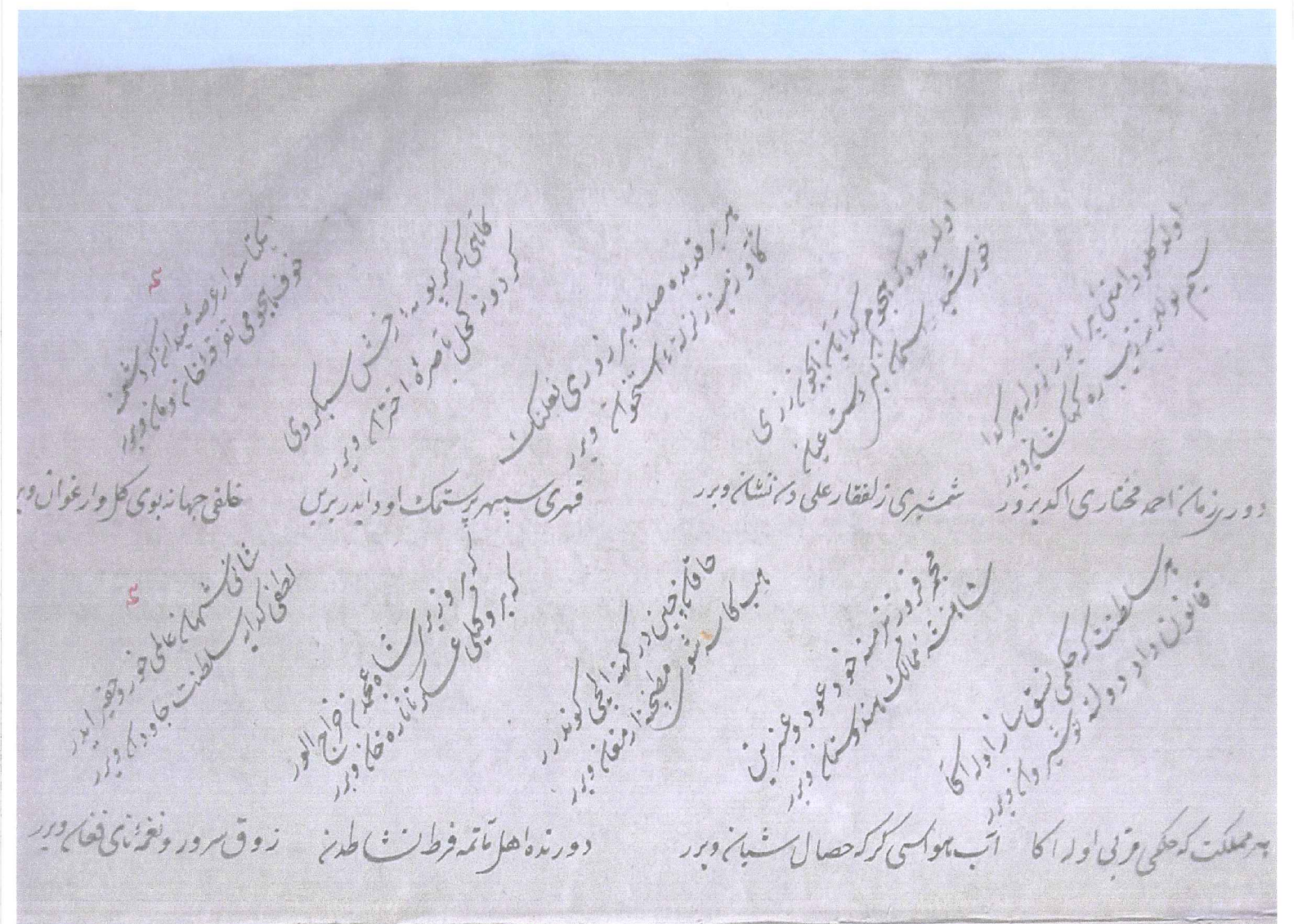

اولدی کلو دامنی پر ایدر زلزله هر کدا
سیم بولدی زیب ره کهکشان ویرر

اولدی مده که هجوم کدایان ایچون زری
خورشید آسمان لبی دست عیان

هر بر قدمده صدمهٔ پر زوری نعلنک
کاو زمینه زلزلهٔ استخوان ویرر

کاهی که کر بوسهٔ رخش سبکروی
کردونه کحل باصرهٔ اختران ویرر

یکتا سوار عرصهٔ میدان که دشمنه
خوف هجومی تفرقهٔ خان و مان ویرر

دوری زمان احمد مختاری اکدیرور
شمشیری ذوالفقار علی دن نشان ویرر

قهری سپهر پرستمک اودایدر برین
خلقی جهانه بوی کل و ارغوان ویرر

هر سلطنت که حکمی نسق ساز اوله اکا
قانون داد دولته نوشیروان ویرر

مجمر فروز نزهتنه خود عود و عنبرین
شاهنشه ممالک هندوستان ویرر

حاقان چین در کهنه ایچی کوندرر
هب کاسه شوی مطبخنه ارمغان ویرر

کیم وزیری شاه عجمدن خراج الور
کیم وکیلی عسکر تاتاره خان ویرر

شانی شهان عالمی خور و حقیر ایدر
لطفی کدایه سلطنت جاودان ویرر

هر مملکت که حکمی مربی اوله اکا
آب هواسی کرکه حصال شبان ویرر

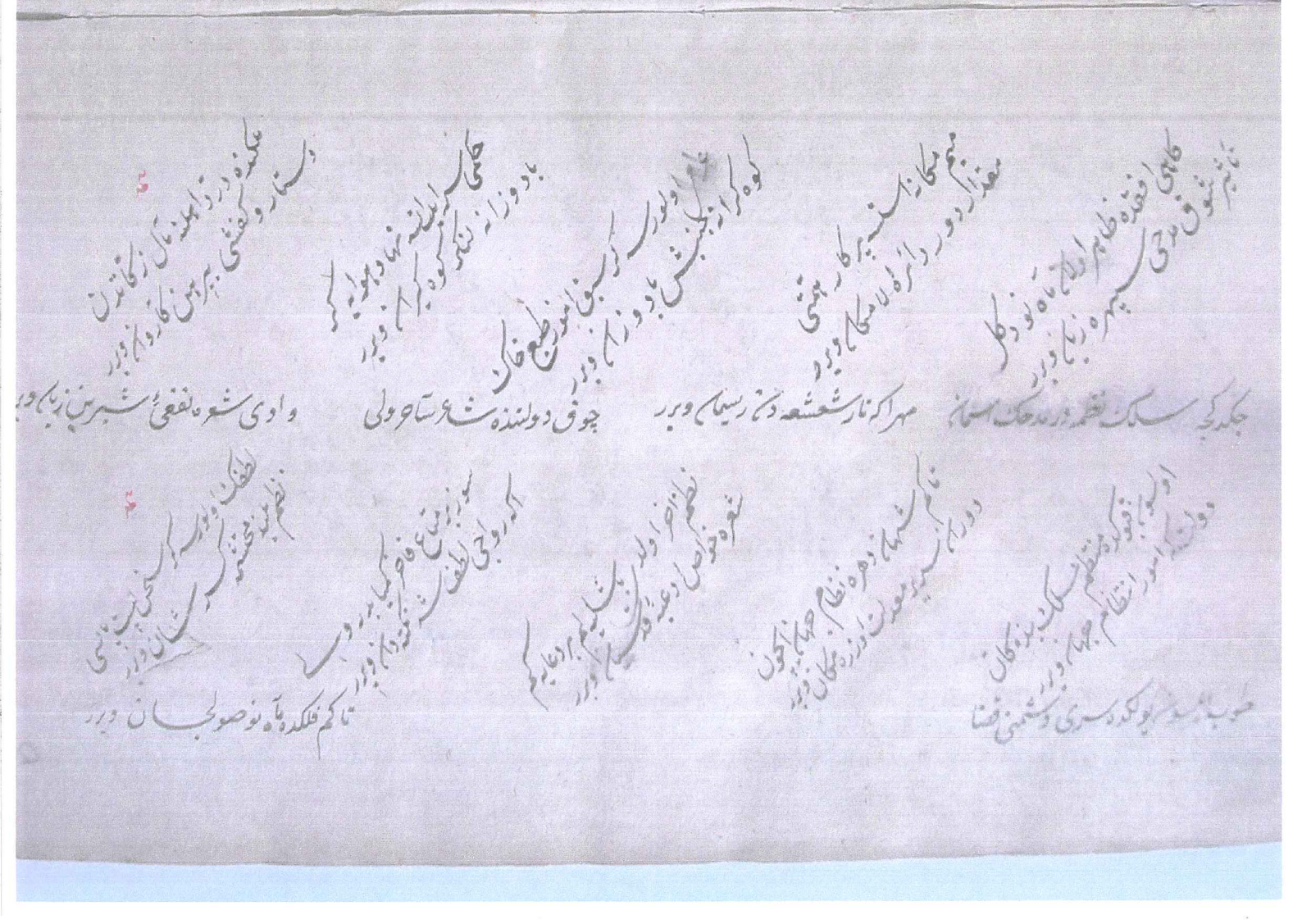

دورنده اهل ماتمه فرط نشاطدن
زوق سرور و نغمهٔ نای فغان ویرر

کاهی افقده ظاهر اولان ماه نو دکل
تأثیر شوق مدحی سپهره زبان ویرر

میم مکانه استسه پرکار همتی
مقدار دور دائرهٔ لامکان ویرر

عدم اولور سر کر سبق امور طبع خاک
کوه کرانه جنبش باد وزان ویرر

حکمی سر ایلدنه نهاد هوایه کر
باد وزانه لنکر کوه کران ویرر

ملکنده درد اهلنه مآل زکاتدن
دستار و کفشی بیرهن کاروان ویرر

جکدکجه سلک نظمه در مدحک آسمان
مهر اکه نار شعشعه دن ریسمان ویرر

چوق دولتنده شاعر ساحر ولی
وادی شعره نفعی شیرین زبان ویرر

اولسون قبوکده منتظم سلک بندکان
دولتکه امور انتظام جهان ویرر

تا کم شهان دهره نظام جهان ایچون
دوران سریر معدلت اوزره مکان ویرر

نظم آخر اولدی باشلیه بر دعایه کم
شعره خواص ادعیهٔ قدسیان ویرر

سوز بر متاع فاخر کیمیا بدر ولی
اکه رواجی لطف شه نکته دان ویرر

لطفک اولور سر کر سخن لیت باسی
نظم بلند محتشمه کر شان ویرر

طوب ایلسون یولکده سری دشمنی قضا
تا کم فلکده ماه نو صولجان ویرر

قصیده شاهانه ... حق ابو السعود افندی

اغزدی برف ایله بر چمنده جسم نهال
تنه که بیننده داغ ایله سینه ابدال

زمینه باد هوادن چوق اقچه دوشدی ینه
پر ایندی دامن صحرای طولدی جیب خیال

مگر که حقه چرخک زمانه خراطی
دوکر تراشه سنی کوه و دشته برف مثال

زمینه دامن ابر ایله صاحبدی سیمی فلک
بو حالتی کوریجک مائل اولدی تازه نهال

بو فصل ایچنده شوکم صبری قلدی سرمایه
اولور نهال چمن کبی غرق مال و منال

جهانی برف ایله یخ طوتدی قبش قیامتدر
عجبمی بر یوزینه چقسه هب دقائق مال

پر اولدی شاخلری اوزره یخدن آینه لر
غریب صورته کیردی بو فصل ایچنده غزال

مگر که عالم علویده نوبهار اولدی
دوکر شکوفه بادامی صحن باغه شمال

سواحل چمنه چقدی کنج باد آورد
بونلدی خسرو نوروزه دولت و اقبال

دوشندی برف سراپای صحن صحرایه
اغزدی روی زمین صانکه تخته رمال

نشان پای و خوش و طیور صحراده
اغزدی ریک سفید اوزره کویا اشکال

بیاض دوشدی هله شکل طالع ایام
مثال چهره بخت ادیب فرخ فال

سر افاضل آفاق مفتی عالم
سپهر فضل و کمال آفتاب جاه و جلال

امام صف افاضل امیر خیل کرام
امین دین و دول خواجه اجمه خصال

ابو حنیفه ثانی ابو السعود اولکم
فضائل ایچره افاضل اولوبدر عالم عیال

اوکم یازلمش ازل طاق بارکاهنده
ملاذ و ملجا ارباب فضل و اهل کمال

شود کلوشان شریفنده وارانک عظمت
که کندوسن یتورر مجلسنه کلسه جلال

ضروب تیغ حوادثدن اوزکه بولمدیلر
شولر که کندولرین اکه طوتدیلر امثال

نجوم ایچنده ثریا نزار و ییله یورر
که صادر اولمیه ایام دولتنده وبال

کمینه بنده دیرینه کم خداوندا
بو بنده جانبنی لطفک ایتمسون اهمال

فضائل اهلنه طابکدر ایریشور افضال
معارف اهلنه قابکدر ایریشور معروف

کریم اوزکله مکرم جهان لطف و کرم
شریف اوکله مشرف قباله اقبال

عروس دهره ثناکی نیم قلاده فلن
کهر ادای کرنمایه رشته انجه خیال

سلامت کلماتم صفای اشعارم
اقر صوکبی قلوبدر قلوبی هب میال

ترانه ایله بلبل چمنده کفتارم
کلوب اوکنده زمین بوس ایدردی آب زلال

ولیکن آینه طبع صفوت آیینک
بو روزکارده وار صورتنده کرد ملال

فضای فقر و فلاکنده صولجان قضا
کتوردی کوی صفت دونه دور باشمه حال

همیشه نرکس اقبال و بخت خواب آلود
همیشه طره طالع مشوش الاحوال

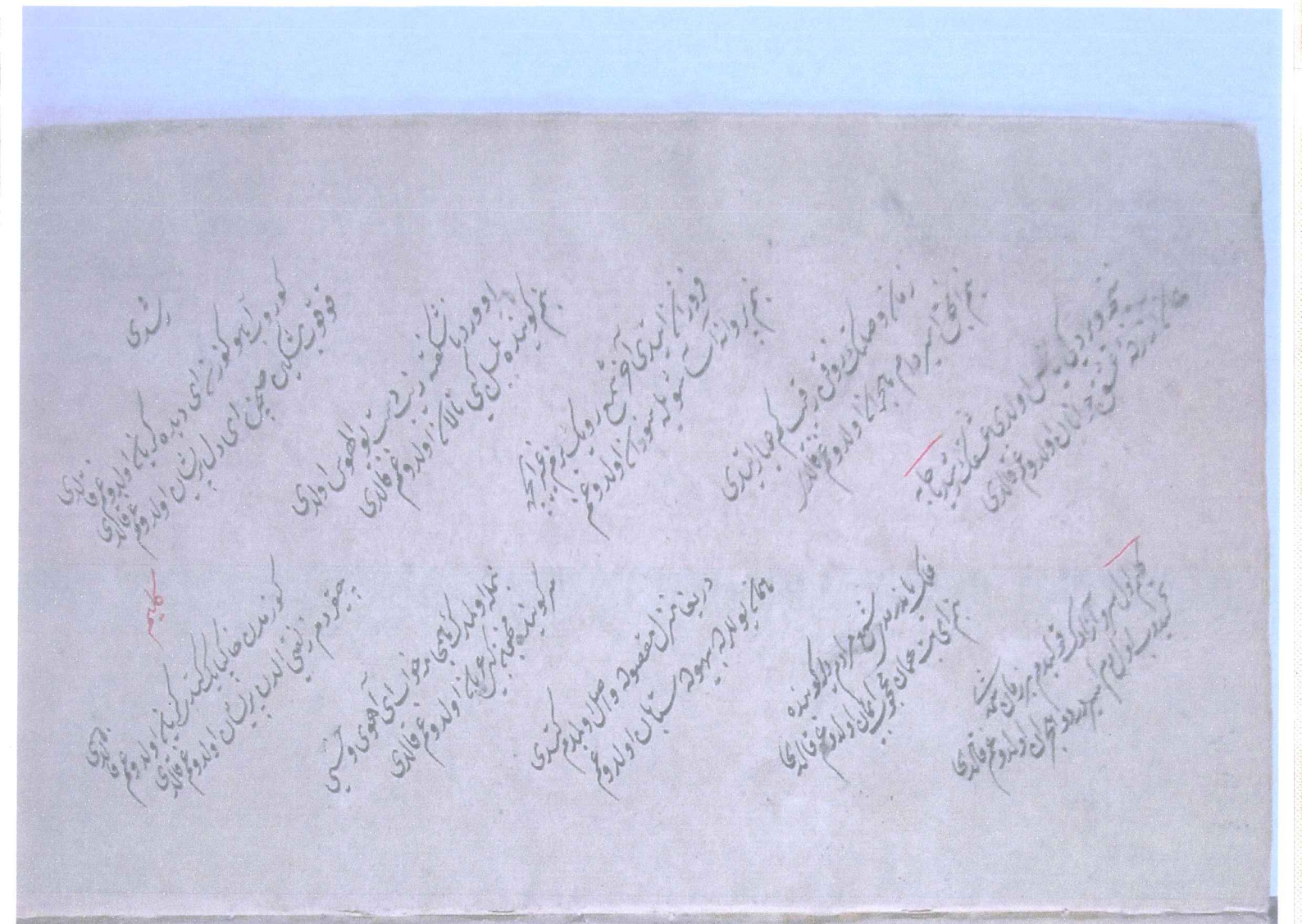

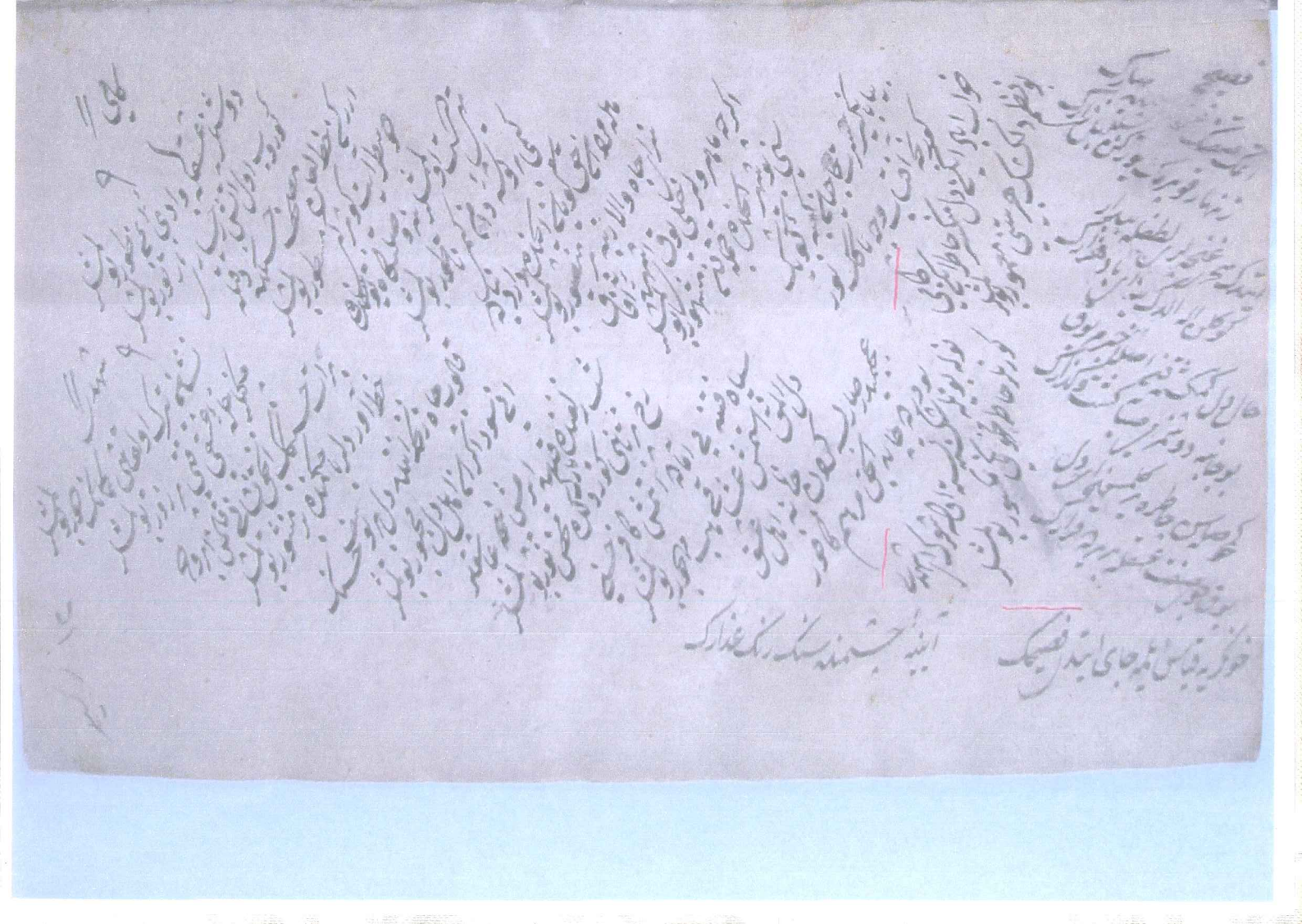

رشدی

کوروب ابرو کوزن ای دیده کریان اولدی غم قالدی
قوقوب زلفکدن صچیق ای دل پریشان اولدی غم قالدی

کوزیمدن حالکی [illegible] کریان اولدی غم قالدی
[illegible]

اودو دل سوخته زینت دست الهوس اولدی
[illegible] اولدی غم قالدی

[illegible] اولدی غم قالدی
[illegible] آهوی وحشی

[illegible] اولدی غم
[illegible] منزل مقصود وصل [illegible] کیتدی
[illegible] اولدی غم

[illegible]

[illegible]

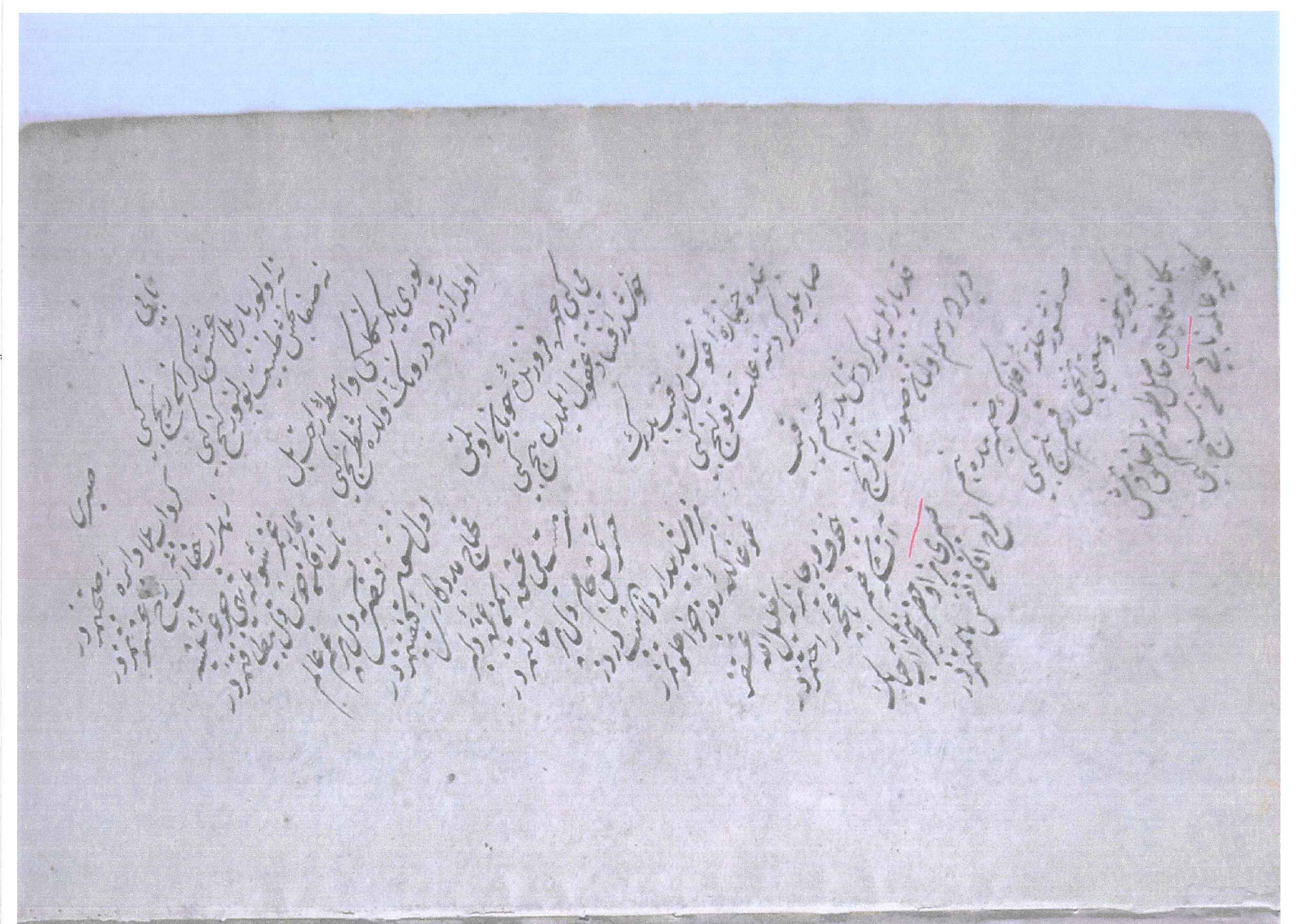

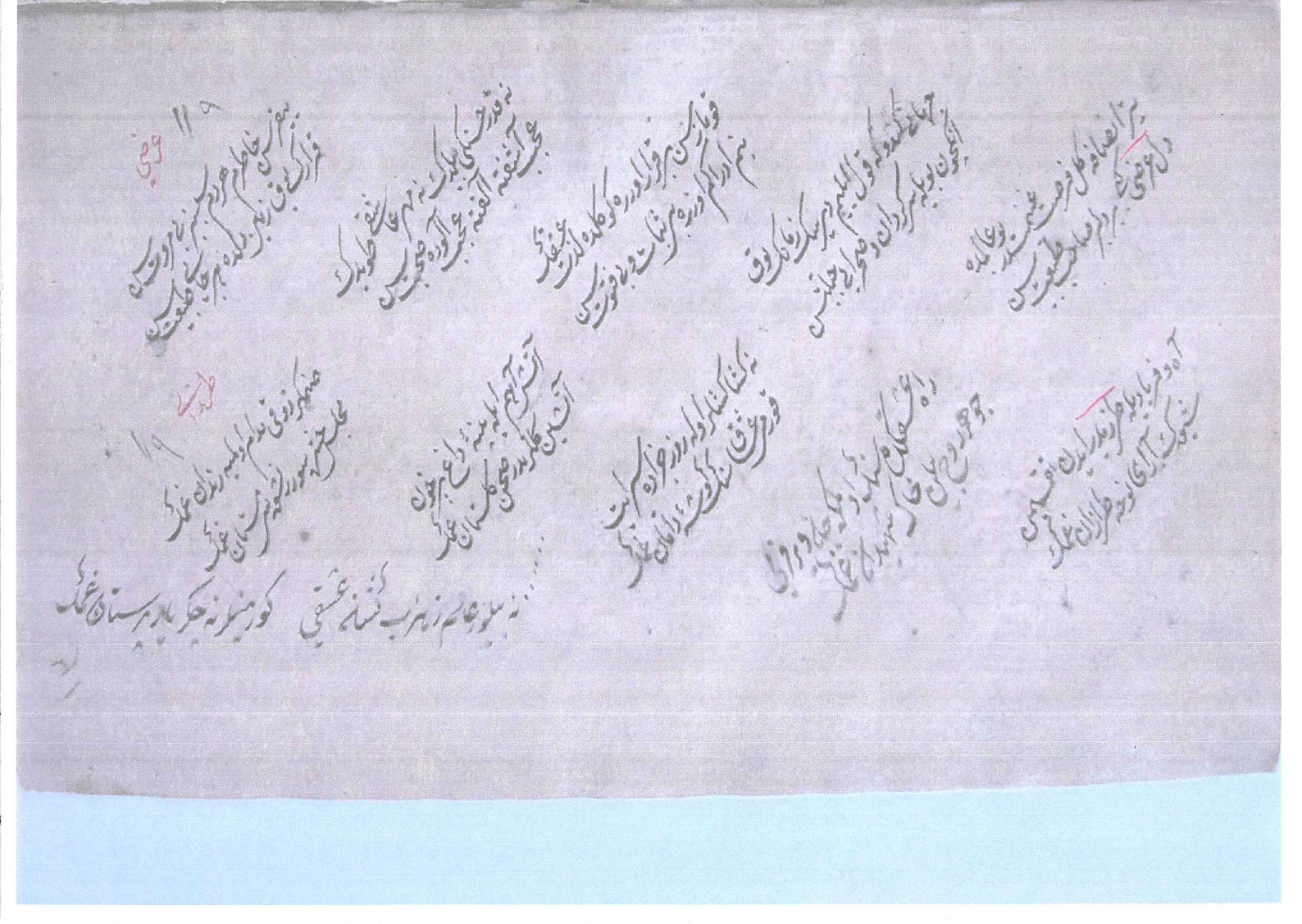

باقی

ز لاله روی خط مشکبو تا خرمن گل بلاله

شاه و لوله پیچ تا قامت سنبل زلاله

سلطنت یار کهن فوجدی پر نقص بهار

تخت نخجیر تمی تاج اسکندر لاله

بوی می کاین بت زردی دماغ دده

جوش دو جوش گل رد و خرلاله

زلف تو تل بوگلابی گوچم گلابه

فوجدی تمی تخت بوبوز قصر لاله

طره تو تو تو بوس تمی تمی

فوجدی تمی تاج بزلاله

داغ هجر ز امش خنده دلدن بر وزه

صبح نکشنده طوتر گل کبی ساغر لاله

ز لاله تقدین قدح فوجدی چمن بزمنده

جمع ایدوب صفحه دی غنچه کبی ز ر لاله

شوخ قطره طوغدی بم تشر فاق گلگون

دل نوشی تب لاله دی قنی لاله

دانه گلشن ناف لاله زاری باقی

غنچه نشنه مطلق لاله

اولدی گنجی باغه بوبه راهق نازه

صحبتی دوشدی گنجی زقنده آتشبار گل

جمع بس بت زابت بوگلابی نازه گل

اولدی عشق درمب نازه دی احدی نازه گل

بر بهار جمع ایمش اوراق نازه سیوه بی

رشته جاندن بیمش بلبک شیرازه گل

کوکله ایرکوردی باقی غلغل عشقک سنک

صالدین روی زمینه جسنه واز گل

ثابت

گوروبک دلکی غنچه صاغدوزکی

دانه چنگ تابه دلربا غذه زکی

نوله دی بیکن گوردیه وردی جانبک

غنچه باغه زکی

جامع گلدیه صاغدوزکی

نغمه باغه زدیه غذه زکی

فندوم دیر جب گوزه قولاغذه زکی

فضاه غنی اولدیم دوکلکی غذه زکی

سوگوزه زکیه رباغذه زکی

گلدیه صاغدوزکی

نوله دمانه طوتسه اوغنچه تم ثابت • تمام جامه مناسب جاغذه زکس • عصا دکاسه دریوزه کار کوز بکف • گدای ربه سر باغ ور اغذه زکس

غنچه

باغه اولدی شنیدن بحث

باغه اولدی بوبوز

بلبک سلسله زنجیر

غذه زکی

اولدی بوبوز

نسخه تابنده نک طوتی

غنچه

صوبحی بحث باغه یه بلبک نغمه

اولدی بوبوز

گولدیه گولدیه

گولدیه گولدیه

مهر و مه کیم دو دایه دل عالیجه بدرزوب
دو دیا هموار افلاک کمال لر روز و شب

مهر و مه صنعه شرار دوده عاشقان
داغدار ایتمکلک دل افلاکی پر درد و رنج شب

مهر و مهلر یوپلاسه یوزی سپهر کیزه جو
یرغضنفر درغدا ایلر ایکی سر روز و شب

مهر دشمندر یکه مه کیم هلا بیلمز دون
کاه کون زایر حوالکه کاه حجره روز و شب

مهر و مه صنعه فلک بزم حسدن ایکی منفر روز و شب
آکلک ایچون کلمه سندن ایکی منفر روز و شب

جرم مهر و مه دیو چرخ اوزره پرلیه دن
عرض ایدر لر دخی حسنی ایکی دلبر روز و شب

مهر و مه صنعه مشکا ایچون بو وحشتکاه ده
پیشه ذاتین دوراید ایکی غضنفر روز و شب

مهر و مهلر اسمانه یوسیه سوزا بیلدن
کیم دو دیه پلوی پرداغدن آخکر روز و شب

باشیق کس مهر و ماملک فواقعا آصلر

مهر و مه کیم دو دایه دل عاشقیدر
بنکه بو منظور اولان جرم منور روز و شب

مهر و مه صنعه شرار دوده عاشقان
داغدار ایتمکلک دل افلاکی پر درد و رنج شب

مهر و مه کیم دو دیا هموار افلاک کمال لر روز و شب

مهر و مهلر یوپلاسه یوزی سپهر کیزه جو
یرغضنفر درغدا ایلر ایکی سر روز و شب

مهر دشمندر یکه مه کیم هلا بیلمز دون
کاه کون زایر حوالکه کاه حجره روز و شب

مهر و مه صنعه فلک بزم حسدن ایکی منفر روز و شب
آکلک ایچون کلمه سندن ایکی منفر روز و شب

جرم مهر و مه دیو چرخ اوزره پرلیه دن
عرض ایدر لر دخی حسنی ایکی دلبر روز و شب

مهر و مه صنعه مشکا ایچون بو وحشتکاه ده
پیشه ذاتین دوراید ایکی غضنفر روز و شب

مهر و مهلر اسمانه یوسیه سوزا بیلدن
کیم دو دیه پلوی پرداغدن آخکر روز و شب

باشیق کس مهر و ماملک فواقعا آصلر

مهر و مه کیم دو دایه دل عاشقیدر
بنکه بو منظور اولان جرم منور روز و شب

مهر و مه صنعه شرار دوده عاشقان
داغدار ایتمکلک دل افلاکی پر درد و رنج شب

مهر و مهلر یوپلاسه یوزی سپهر کیزه جو
یرغضنفر درغدا ایلر ایکی سر روز و شب

مهر دشمندر یکه مه کیم هلا بیلمز دون
کاه کون زایر حوالکه کاه حجره روز و شب

مهر و مه صنعه فلک بزم حسدن ایکی منفر روز و شب
آکلک ایچون کلمه سندن ایکی منفر روز و شب

جرم مهر و مه دیو چرخ اوزره پرلیه دن
عرض ایدر لر دخی حسنی ایکی دلبر روز و شب

مهر و مه صنعه مشکا ایچون بو وحشتکاه ده
پیشه ذاتین دوراید ایکی غضنفر روز و شب

مهر و مهلر اسمانه یوسیه سوزا بیلدن
کیم دو دیه پلوی پرداغدن آخکر روز و شب

باشیق کس مهر و ماملک فواقعا آصلر

مهر و مه کیم دو دایه دل عاشقیدر
بنکه بو منظور اولان جرم منور روز و شب

مهر و مه صنعه شرار دوده عاشقان
داغدار ایتمکلک دل افلاکی پر درد و رنج شب

مهر و مهلر یوپلاسه یوزی سپهر کیزه جو
یرغضنفر درغدا ایلر ایکی سر روز و شب

مهر دشمندر یکه مه کیم هلا بیلمز دون
کاه کون زایر حوالکه کاه حجره روز و شب

مهر و مه صنعه فلک بزم حسدن ایکی منفر روز و شب
آکلک ایچون کلمه سندن ایکی منفر روز و شب

جرم مهر و مه دیو چرخ اوزره پرلیه دن
عرض ایدر لر دخی حسنی ایکی دلبر روز و شب

مهر و مه صنعه مشکا ایچون بو وحشتکاه ده
پیشه ذاتین دوراید ایکی غضنفر روز و شب

مهر و مهلر اسمانه یوسیه سوزا بیلدن
کیم دو دیه پلوی پرداغدن آخکر روز و شب

باشیق کس مهر و ماملک فواقعا آصلر

مهر و مه کیم دو دایه دل عاشقیدر
بنکه بو منظور اولان جرم منور روز و شب

مهر و مه صنعه شرار دوده عاشقان
داغدار ایتمکلک دل افلاکی پر درد و رنج شب

مهر و مهلر یوپلاسه یوزی سپهر کیزه جو
یرغضنفر درغدا ایلر ایکی سر روز و شب

مهر دشمندر یکه مه کیم هلا بیلمز دون
کاه کون زایر حوالکه کاه حجره روز و شب

مهر و مه صنعه فلک بزم حسدن ایکی منفر روز و شب
آکلک ایچون کلمه سندن ایکی منفر روز و شب

جرم مهر و مه دیو چرخ اوزره پرلیه دن
عرض ایدر لر دخی حسنی ایکی دلبر روز و شب

مهر و مه صنعه مشکا ایچون بو وحشتکاه ده
پیشه ذاتین دوراید ایکی غضنفر روز و شب

مهر و مهلر اسمانه یوسیه سوزا بیلدن
کیم دو دیه پلوی پرداغدن آخکر روز و شب

باشیق کس مهر و ماملک فواقعا آصلر

مهر و مه کیم دو دایه دل عاشقیدر
بنکه بو منظور اولان جرم منور روز و شب

مهر و مه صنعه شرار دوده عاشقان
داغدار ایتمکلک دل افلاکی پر درد و رنج شب

مهر و مهلر یوپلاسه یوزی سپهر کیزه جو
یرغضنفر درغدا ایلر ایکی سر روز و شب

مهر دشمندر یکه مه کیم هلا بیلمز دون
کاه کون زایر حوالکه کاه حجره روز و شب

مهر و مه صنعه فلک بزم حسدن ایکی منفر روز و شب
آکلک ایچون کلمه سندن ایکی منفر روز و شب

جرم مهر و مه دیو چرخ اوزره پرلیه دن
عرض ایدر لر دخی حسنی ایکی دلبر روز و شب

مهر و مه صنعه مشکا ایچون بو وحشتکاه ده
پیشه ذاتین دوراید ایکی غضنفر روز و شب

مهر و مهلر اسمانه یوسیه سوزا بیلدن
کیم دو دیه پلوی پرداغدن آخکر روز و شب

ظلّ حق نور مهر و مهر و مهر فلک دولت
اولیاء سایه لنزل ای روح پیک روز

مهر و ماه هیدر فلک بر سپاه بر حرص
آیی کاسه ایه بجنا بجد ایدر روز

دهر کوشتر دی نور ناصح ⊙ مطلع
مهر و ماه او سیدی او ظهر کلک روز

حسن رضوان مهر رخلد ماه بیک
جنت و حور ایدی ظل ایسه کلد روز

خطیکه مشتاق مهر و مه دل تمنا هاد
تشنه دریا بوسکه برهفت بر روز

عزلیدن حرم مهر و ماه هدنا یدی
سن سن او لیکه مضمر بجود او لدی روز

دهر بسر اساس او نور لر سنی کسر روز
پایه ایسه اولی ایاتا کوهدی روز

مهر و مه اغر دی سر نور او لدن ظهور
دور عهد ک او لسه ایامه مصدر روز

مهر و مه دور دک یولنده زمانی ایدی
بعد الیوم سوا یوکسه بسور روز

نعت نبی

دلیل صبح سعادت محمد عربی
چراغ شام قیامت محمد عربی

امین مذهب ملت شفیع روز جزا
معین امامت محمد عربی

سزاوار صدق کمالات دینی بود
دروغ بگو عنایت محمد عربی

اساس کعبه صفا عرصه دار کونین
بروی گرد ضیافت محمد عربی

نسیما مشکبو از روح بخش صبا فرما پیام
که هست شیفتهٔ شمائل محمد عربی

مختصر لیلة سوز ای دل تحصیل صلوات کن روز و
فارغ از لیلة تحصیل صلوات کن روز و

تا کی همه و ما هو اندیشه کنی خوش باش
تا کی همه و ما هو اندیشه کنی خوش باش

چون سفالینان مکسور و مکدر روز
همه روهین او لوده حاطر اما اوبه

صد سلام و درود الهی بجانب عالی حضرت شاه
همه روهین درود الهی بجانب عالی حضرت شاه

صبای عنبر فشان بر آن کوی فرخنده
باقیه بر فلک بر آن کوی فرخنده

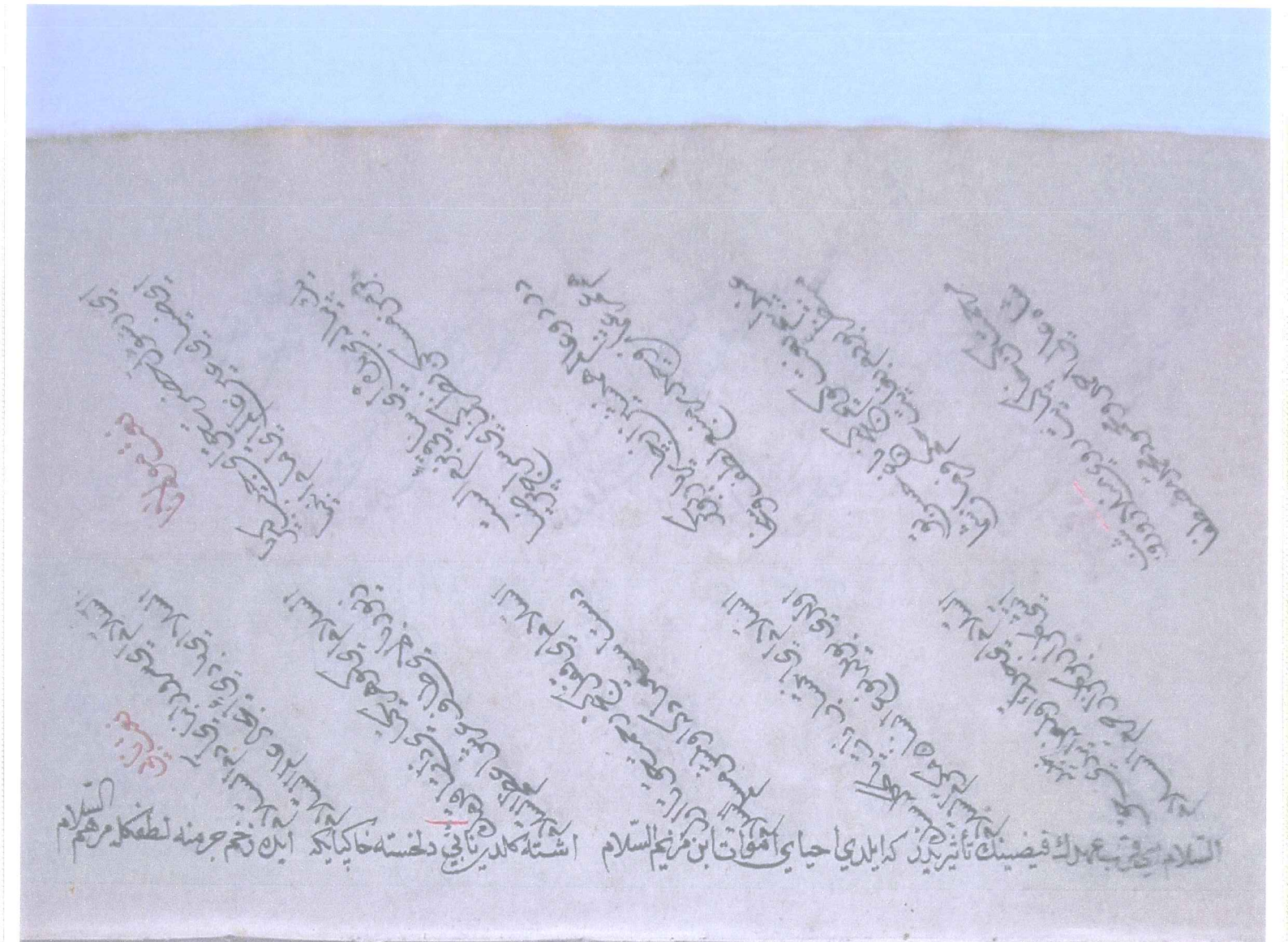

السلام یحیی بعهدك فیضینك تأثیر بدر که ایلدی احیای اموات ابن مریم السلام اشته کلدین نابی دلخسته خاکپایکه ایلك زخم جرمنه لطفکله مرهم السلام

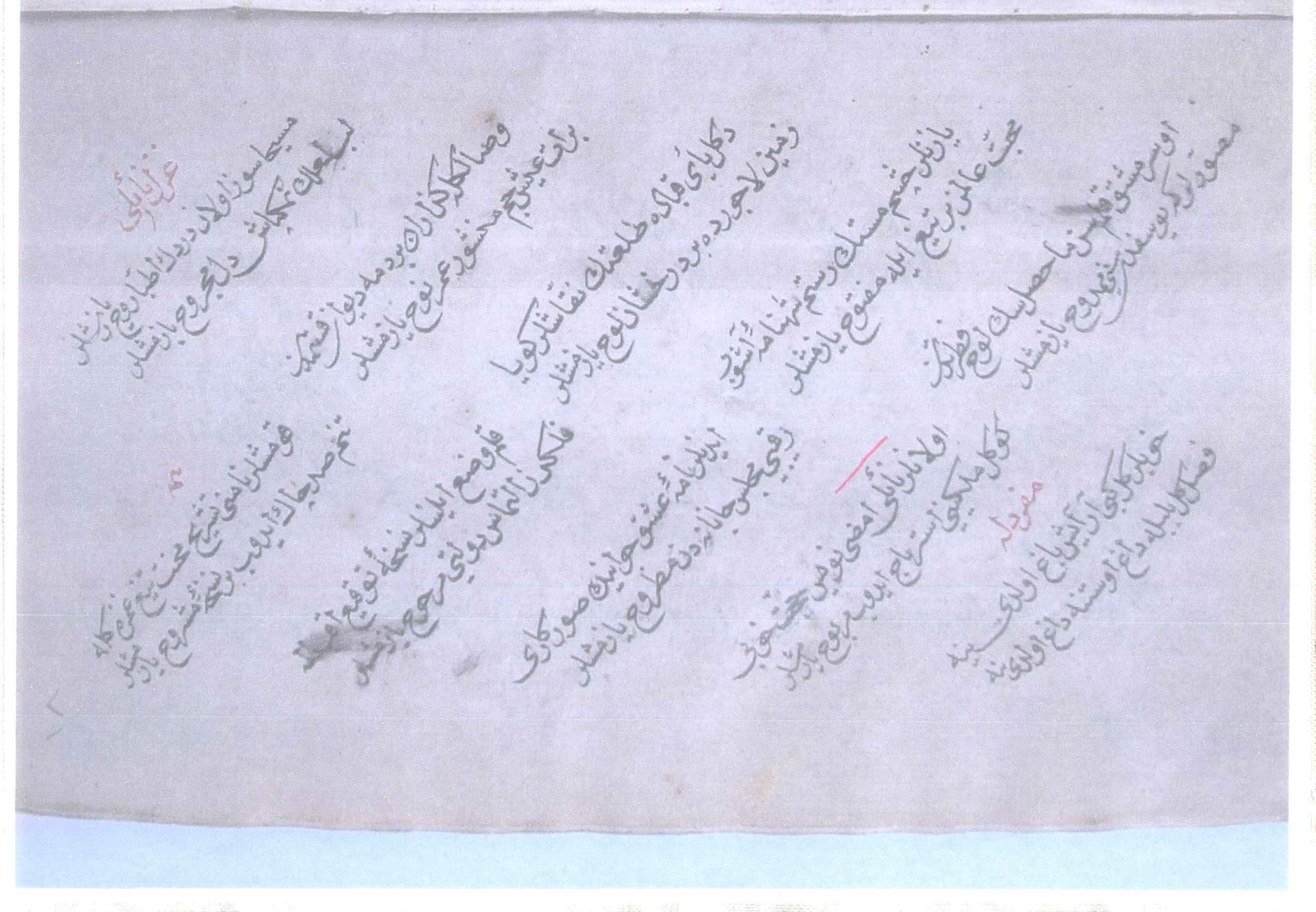

عرض تأثیر

مسیحا سوزلولان دردلره اطبا یوخ یارشلی
لبلعلك تکلیش دلجوی جانفشلی
وصالکله کلن ایردی مدد دیل قیمتی
بلا تعیش شیخ محشود عمر نوح یارشلی
دکلیای قباکه طلعتك نقاشی کویا
زمین لاجورده برد رخشان نوح یارشلی
یارلی چشم مستك رستم تهماسه آشوبی
محبت عالمی بر بیچ ایله مفتوح یارشلی
اوسی مشکین خطلی ناحصایك نوح قیطرتی
معمور لرکه بوسنده شیخ نوح یارشلی
ابلیس نامه عشقوه حوا بن صوی کاری
فلکلی ناناس دیدی صحیح یارشلی
رقمی محلس جانا دن مضطر نوح یارشلی
اولدلر نانی امضی نوحی بحشوی
کوکل ملکیی استیلاج ایلیه بوح یارشلی
حیف کوکلی آکشیاغ اولدی سینه
فصل کلیله داغ اوستنده داغ اولدی سینه

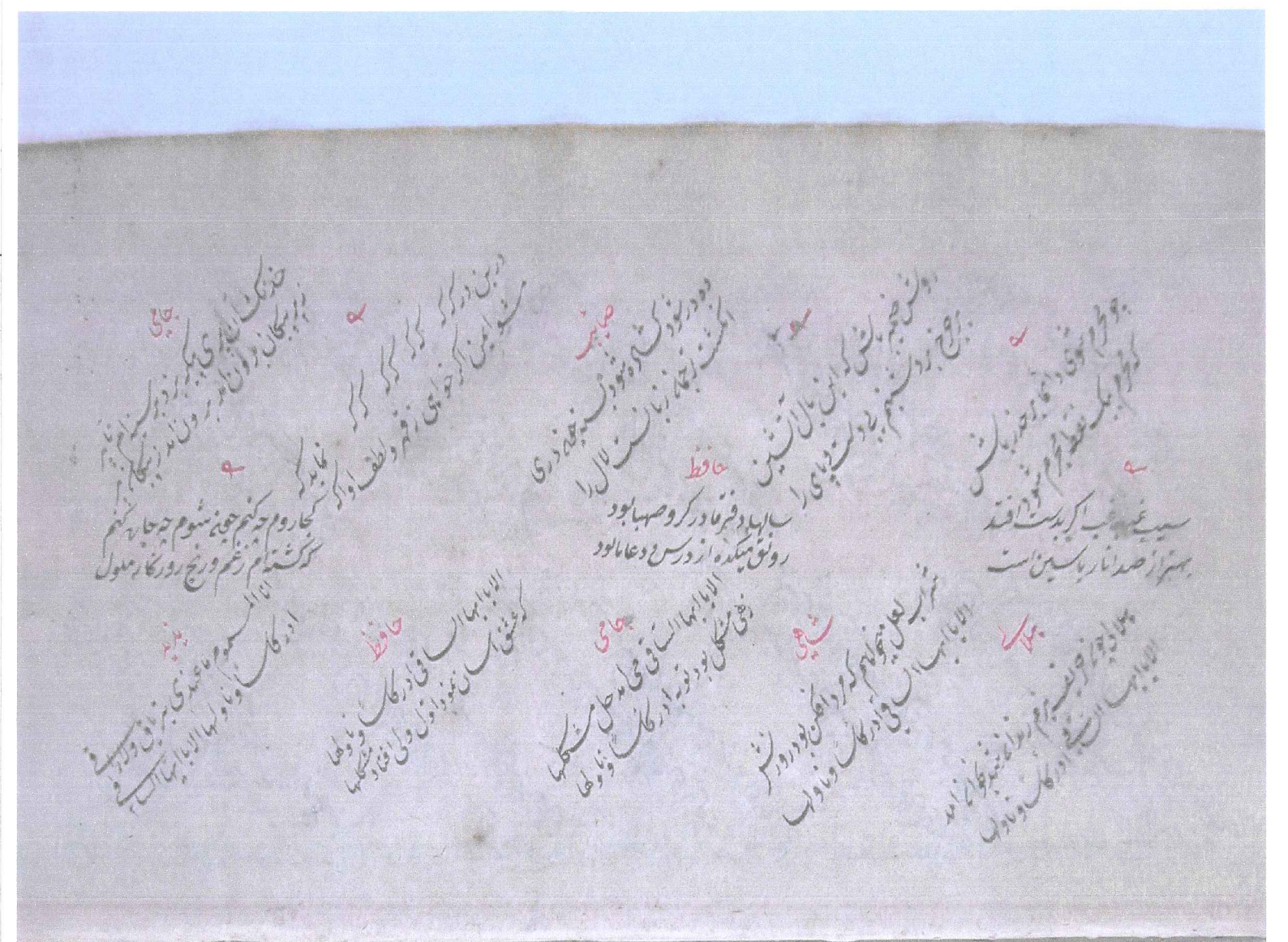

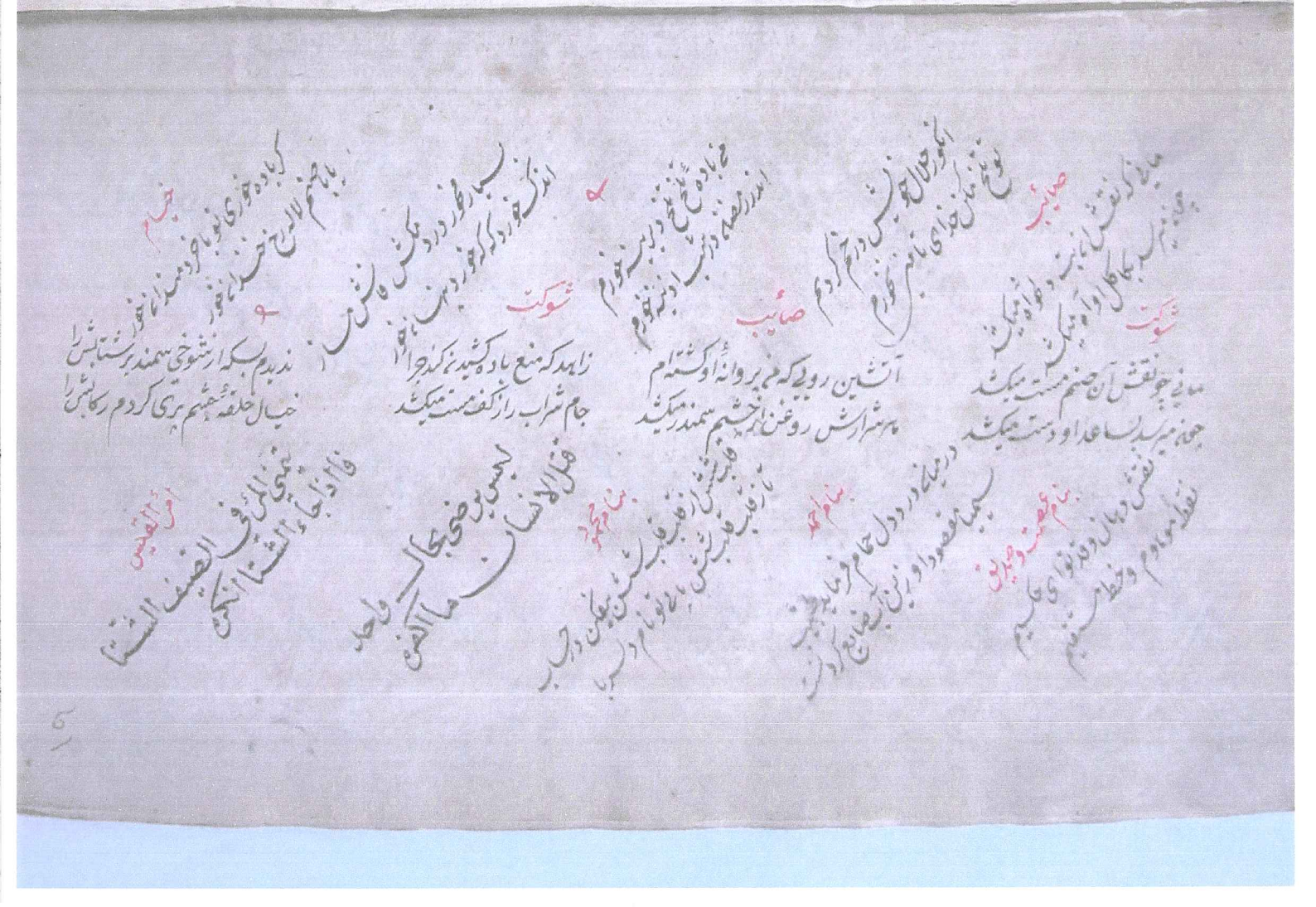

حافظ

الا یا ایها الساقی ادر کأسا و ناولها
که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها

[illegible]

انا المسموم ما عندی بتریاق و لا راقی
ادر کأسا و ناولها الا یا ایها الساقی

نگارم [illegible]
[illegible]

حافظ

بساط زاهد دفتر ما در گرو صهبا بود
رونق میکده از درس و دعا ما بود

جامی

الا یا ایها الساقی [illegible]
[illegible] ادر کأسا و ناولها

[illegible]

سیب غبغب اگر بدست افتد
بهتر از صد انار یاسین است

[illegible]

الا یا ایها [illegible] ادر کأسا و ناولها

صائب

آتشین رویی که من پروانه او گشته ام
[illegible] شرارش روغن از چشم سمندر میکشد

شوکت

معنی چو نقش آن چشم مست میکشد
[illegible] ساعد او دست میکشد

شوکت

زاهد که منع باده کشیدن نمی کند چرا
جام شراب را ز کف مست میکشد

ندیدم بسکه از شوخی سمند برشتابش را
خیال حلقه چشم پری کردم رکابش را

امرؤ القیس

[illegible]
[illegible]

[illegible]

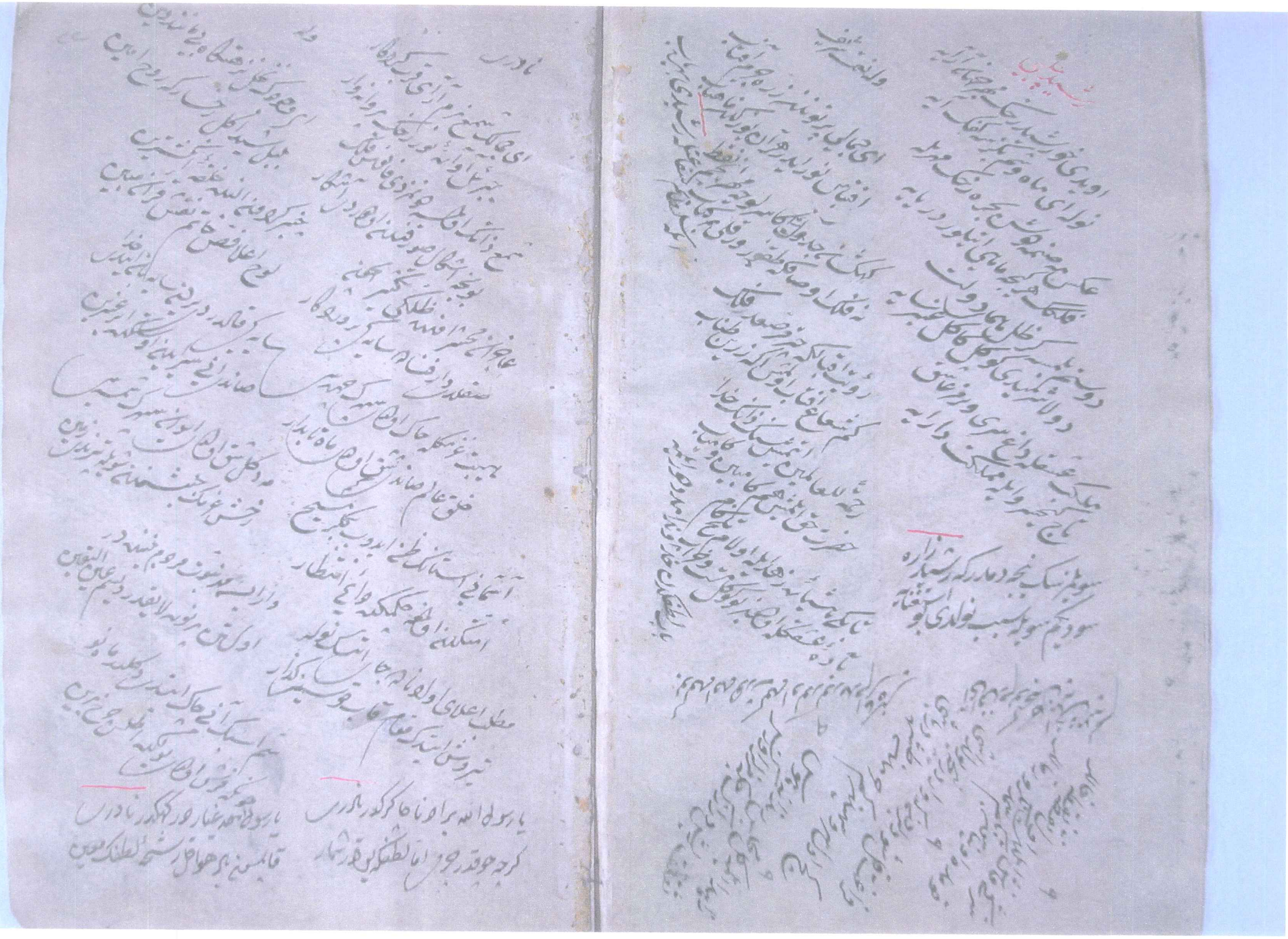

قلبهٔ نوله بر آتش قدرگ مرغ عجم قوهدی ساکه مانند بتخانه نازدر جرسنگ
خشکه دل صنوبرلسن خاکه عجب شکل طرلسن یکتا صنم تخویرلسن
سن لهجه طراز اولنجه طرزسن خاقانی عصر و انوریسن

ترجمهٔ صبح

صرغر سلمانی نه فلکمه
سن برج لعل فاخرلسن

مرغ عجم قوهدی ساکه مانند بتخانه نازدر جرسنگ
خشکه دل صنوبرلسن خاکه عجب شکل طرلسن یکتا صنم تخویرلسن
سن لهجه طراز اولنجه طرزسن خاقانی عصر و انوریسن

ترجمهٔ صبح

صرغر سلمانی نه فلکمه
سن برج لعل فاخرلسن

طالب

یم مخبر دلکا به جیم آلسه
سنینه دل ناشاد هرجه اولور

عارف

اوشو خنده نقد جانه جوی مرحمت اولسه اوماه نو نمز طفل اکنی هلال ایدی سمدی
زنهار ایدرسنمن جان زاره جانه دکلدر بندی حسنله کویا اوماه پیمانه دکلدر
تردد اینمز عهود دنکله عارف زارک
سکا قول اولمسی محتاج استخانه دکلدر

نجیب

مثال جسم بنا بی نکس جسم مخمور مخمور
خوش قرونی کیف بجی کم
خراب عشق تو رقیس و کوهکن
نبی کمس اولیه قدری عالم
اتیز ارمانی افتاده تیه اسباب
ره تسلیم کیی واری طریق اسلم

برآ ای دیده بیهوده چرخی ای حباب
ایدرسه دهر بربادکه هرجه اکا اباد

عارف

اوشو خنده نقد جانه جوی مرحمت اولسه اوماه نو نمز طفل اکنی هلال ایدی سمدی
زنهار ایدرسنمن جان زاره جانه دکلدر بندی حسنله کویا اوماه پیمانه دکلدر
تردد اینمز عهود دنکله عارف زارک
سکا قول اولمسی محتاج استخانه دکلدر

نجیب

مثال جسم بنا بی نکس جسم مخمور مخمور
خوش قرونی کیف بجی کم
خراب عشق تو رقیس و کوهکن
نبی کمس اولیه قدری عالم
اتیز ارمانی افتاده تیه اسباب
ره تسلیم کیی واری طریق اسلم

بیت

بی زه زاغی قوسن طاووسی قت سن الطونه
درلو نعمتله انا بر علی مسکن ایلسه
نلزنی حوش ایله هم سکرله بسلسن
زاغی دربی دارلنه بو کرقت بر ایلسن

مفرت

دیدم دلبر ندر حالن دیدی الحمد لله
دیدم دلبر ابلسنه دیدی استغفر الله

مفرت

افندم بر درده دشدم دردمی درمانی یوق
بر افندم کوینم الدی دینی وار ایمانی یوق

عصمتی

بهار کلدی بو فصل فرح فزا اولدی
کنار غم ایدلم بو بله بر هوا اولدی
شمیم زلفن اوماردم نسیمدن کوردم
انکده اوستنه هیچ بوی آشنا اولدی
جهانده دولت انکم اسیر زلفی اوله
هر ادمک سر نه سایه همای خوشمز
بو روزکارده بو یادکار وار عجب
نیجه طور بو کهن سقف آسیا خوشمز
متاع شوق کساد اوزره عصمتی مدر
دکان دهرده بر جام پر صفا خوشمز

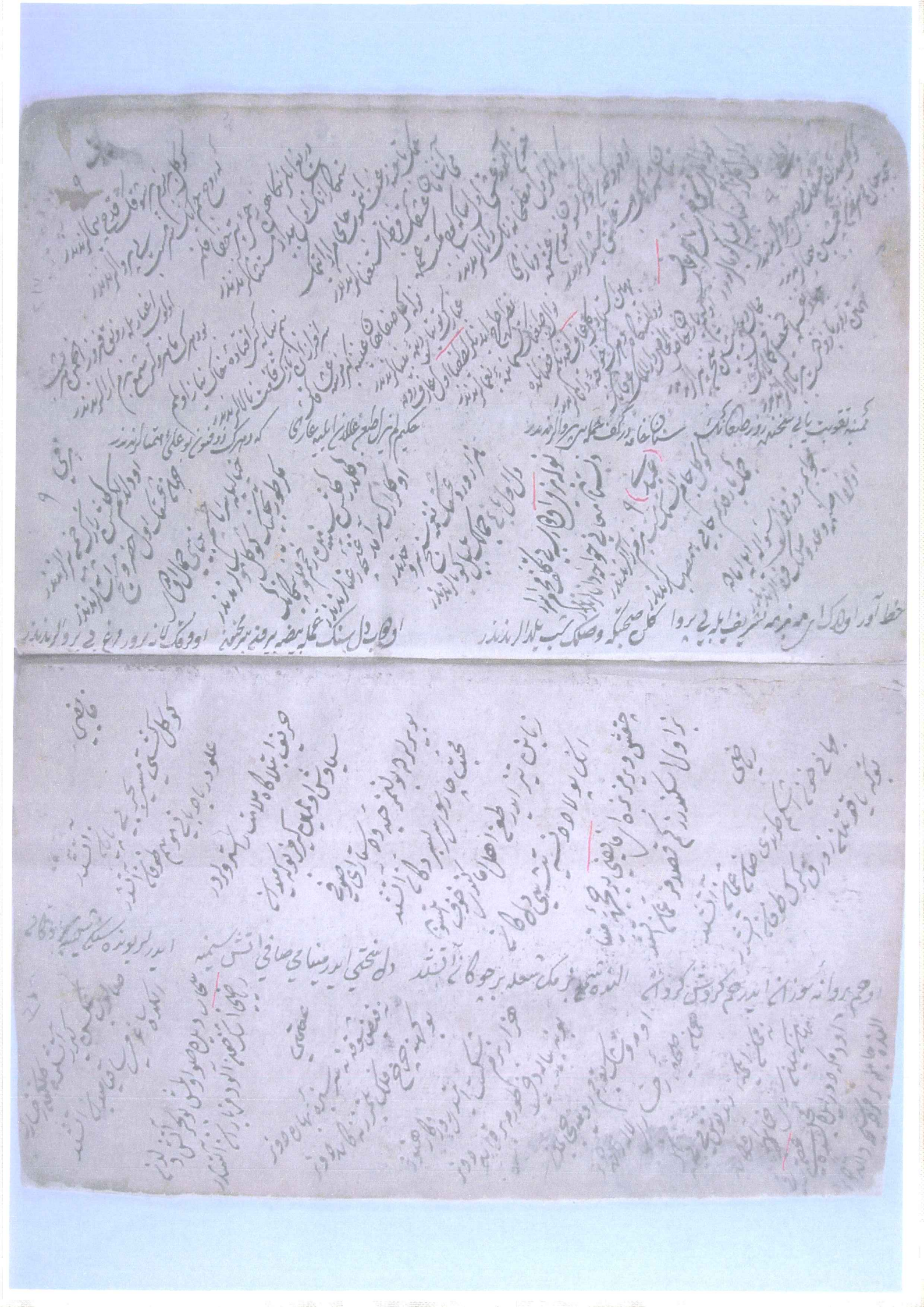

قانعی

کوکل کشتیسی ... طوفان آتشدر

علو دریا ... راستر ووردر

حریف ابتلاگاه ملامت ... میدان

سیاوش اولمیق ...

بو یرلرده ... دکان آتشدر

محبت ... اهل ... خوف

زبان تیز ... اهل ...

اتک بو لاله ... تشبیهی دل ... آتشدر

چقش ویرمز ... قانعی ...

نزاول اسکندر ... قصد ... آتشدر

رضی

[illegible]

وصیتنامه در حق پسر خود محمد

٩٤

اولدی یوب فرهاد بتاج جم سبز
اولدی یوب اقلیم جم تخت سرور سبز

شهلونا نازشکنک ایلدی طرف کلهز
کوکسنک دوکمه لرین چوزدی یوسر انگز سبز

اولدی دلیب بنده برد لبر سکین مرغوله
شوخ قدر رویدی آکا زیبنده ور یوز سبز

چون کایسنه سنبل شکن شکل زکس
خط چمن غنچه دهن چهره نغز سبز

یا زمرد بنکیله بونینه خال طقدی
کذه ده اینکیچون خلقی سنجر سبز

بکر اول بویی دلاویز ایله موی یاقه
باغلدی اون نازوله ایلدی سیه پرسبز

بنه کوسه کوزلرین باغشی چیقه کلدی یچنه
نوبهار ایردی دیو و پردی خنجر سبز

صحن کلزار کلوب ایلدی عرض دلبار
ژاله لر ظنغوب کوشنه کوهر سبز

بدر ناکی بنه بویله اولوردی سحن شیوی
اولسه مشک و کلابیله مجمر سبز

وارایسه بنکلین عاشق زار او لشوی
کوک کوکدن اغشر کنوب جیبی یرتوب سبز

٩٥

عشوه سوه الینه او غمزه غمازلری
موی ژولیده ایله بر تن لاغر سبز

بنه فوعونشا جیشه موسی یانمز
ایلدی الکن عصا سنی یراژدر سبز

بنه فوعونشا ماشطه درفصل بهار
کیم انک صاچنه مشکینه بکمز سبز

ساقیا ایردی سوریاک بهار اسدی بنه
سبزه زار اولدی یم احضر ولنکی

صحن کلشنک تیز بدر کیجه وار ایسه کی
کوطقه بس سحری یاشله کلاس سبز

٩٥

بوردی کیدوب انک اطرافی بال وپی ایله
بنه طاوس صفت جلوه کر ایلدی سبز

بنه فواش صفت دسته چار وب ایله
کرایسن خدمت خاک در داور سبز

فاضل دهر محمد چلبی کیم افلاک
باغ فضلنده طقوز ایلدی برس سبز

اولدی سن رهکذری خاکه صپاغنه
ایسن مرضی سنه بی غمزه سبز

کلدی یرهنده ویکجه شه صفت اشکله
عرضی بودکه نیکه اولدیکه کلسبز

آسمان پویه زین گرد مسلسل حرکات
باد پا شعله جوالۂ عالم پیما

بود و شام بلسبک ایام اسد مدام میل و خرام
صاحبکم رفتار کلوں بر صنم سرخ فام

اول سبد بوجلوس یوبان اشعر ہمراہ آمد
زہی کوکب این اول دی دلارام آمد

طرفہ کاکون و مکان روشن کہ چشم صبح
جملہ انا منداوں پیش پا فتد حیا

بود طاعد لحسیب کہ شان ایں کلم
بیاد او بود ایں نالہ کو وہ دیا

کو رسید کہ بوئی یخچو ملامت دیگ
بایدہ کلمی ایدی بدوی حسن لا

اعتقاد ہو کہ ما سلا بوئی بوئیم بنیاد
بوئیو بسد درخ بریدہ بوئیم اصلا

نیہ اصطبل شہنشاہ جہان آراد
کہ نہ آثار بوئیو بدی بنان اعلا

اولا چوا غاسی طور بسید بوئیی
کہ بدی بدی کا بوئیدہ کوی وصل

اولسہ کی جلوس کہ بی عرصہ ملاقا
کیل ایچون فالمل ایدی کہ دیر ایشعار

هر صبوح و عرض روی ساقی آنکه فیاض قویست

بوسه بر تنگ شکر لب آنچنان است

کلبه رفتار دوش بر صنم رعنا دیدم

با شمایل جلوه بر طاوس چمان ماند کجا

ناجی طاعت دلبری کنایی آهوی چشم

پر چی بسنبل چین جبهه سی دیبا وخط

جلوه ایدر کجه ندیم اولسه بر شاه کامگار

پر اولور نکهت مشکلیه کیبان هوا

بر پری دانی صراحی سر اوزره آکدی چرخ

بر شوخ یانه لوز سوریلمش اچوز اولسه دیو

طرز وطور بین نجه تعریف این ایکن

کورمدم بو بجلبر دلبر شوخ ورعنا

نذر اولکردم صبوحون ناوسی قویه

عجب نه ای کورلشوخ جهانده حنا

شیوه ده جلوه ده مستانه خرام ایلیه

وار ایسه بنه اودر بر صنم مستانه

صاقنوب هر طرفه ناز ایله ایتیکجه خرام

بر نکاه ایله ایدر جان جهانی یغما

دلنواز اولدیکی اکدیر انی دلبر

بو خصه عالمده بولنمز دیکی مثل وهنا

مدعا فهم اولدیکی اکدیر انی دلبر

راجی کونشه ایدر آهنك شیرین ایله

بر شوخ دلبر شیرین جوکانی بوزوق

حسن خلقی جلوه سی هب بری بزمده اعلا

شیوه سی جلوه سی هب بری بزمده اعلا

اوروشی اولیور شیرین اولیکه دلربه

دلبر شوخ کبی شیوه لری هوش ربا

اوروشمغان کاشکه اولور چینه ماچ نقوش

بوقدر اینجی اولور خوبه کوکه صنع مولا

بر اشور اطلس چرخ اولسه کاپای انبان

ایلسه هر زمان جلوه بی استغنا

مدعا فهم اولدیکی اکدیر انی دلبر

راجی کونشه ایدر آهنك شیرین ایله

بر اشوردیم سم آکی اکدیر انی جنت

کدر وادر بوکه تعظیم اوقدر کیم وارنا

پیش باینده ملك غاشیه دار اولسه محل

نعل زرینه محمد شیدیون زین سوریله

چوقیمیدر بوشرف اولدی خشنبار ایله وینه

کسعادتله سوار اولدیکه اطلس خضرا

مهلقی دور زمان ماحصل کون وون

افتاب دون جهان ظل خدانور هدا

اهل دل کاه کیم شاه سوار عالمه

خسرو جم جشم اسکندر دارا کیم کنا

همه یاران واصله جاه پرستند و عالمه و زیرک
زن خوشبین و زر عالمه و زیرک

دلربایان صنوبر کف صدیقان اعدا
تیغ بران خنجر خونخوار و سنان گیر و سنانی

خسروا داد کن ای پادشاهان که جهان
او بپیمانه فلک مست و تو مخمور هنوز

بسکش چشم او و بزن بر سیه دل
کز و بر جلوه سی آنک دگر کرد و فنا

روشن و چشمی سر ما قدم نوشین
بگی ز بوسه او لطف فزود لذت او

روز بزم سلطنت آرایش دیگر دهد
شه همه کوکبه سلطان جم اقبال آرا

دیدگان پاک شه عادل و عالیجاه کریم
هر نماز اجابت قضا حکمی ایزد امضا

او خدایا و ز مرحمت کرامی دولت ناصیه سا
پادشاها ه جهاندار و ولیعهد همه

او جهانبانا ز ما طل همایون و کرم
جمله شاها ه جهاندار و نبی سیرت نایاب

١٩٥

ایلدك لطف ایله بر بویله قصیده تکلیف
کر نظیره دیمز بر بن کلسه شعرا

وارمیه بر بویله قصیده دیکه اصلا
شرقده غربده ونه سمع اهلنه جولانك

سویلدی همت سلطان غیاث ...
قیل بو قیان بو کونه کلمات ...

هونکره ... عرفیله مشهور ...
واریمی بر بجانین شاعر ...

سوز تمام اولدی ...
ایلیه دولت واقبالنه ...

قصیده مردوف

ای سکندر در در سلیمان سطوت دارا دار
وی غضنفر فر بن عباه رتبت وسپهر دار

ترصیع مع التجنیس

کرد کلکونك ایلدی صرصر هوا عینی تن
کرد کلکونك ایلدی صرصر هوا عینی تن

تجنیس ناقص

ساعد ستم سمند وکسوار اولسم نوله
ماه نوسك سپر چقدقن اولدشك سولر

تجنیس مرکب

نار عدالتك شحنه سید وکیم جاولرلر
ایلدیکچه مرغزاره چق الندن مرغزار

تجنیس مطرف

نعمتوکه بقمه اولشدی سپهر ذخواهد
هیبتو کوز اولشدی زمانده زار زار

١٩٤

اشتقاق

این مسجدی کلشنه کیر الطفکده نسیم
غنچه غاج غاج اتیلکجه کلدلر دیجان

سجع متوازن

چرخ اطلس تاج کوهر کیر زردوزن بك
مهر چاو دارای روشن بیتکه آینه دان

سجع مطرف

هستکرده حاصل اتشیده قمق منظر
هستکده ... کامل کلمار نان

تجنیس تام

دوشمنك بهرام وش اولعب کیوار ولسه ...
نوله جوره خسرو کیکار انتیکه ...

تجنیس زاید

وعدك سینه وعدکه ترك اعدا جانی ...
چشمه سینه جودکه چشم اباری ...

تجنیس مکرد

زایتك تعباه قلك اولور تیور ...
مدحتك عزت شعارنده اولور اشتغال

تجنیس خط

جسمه لایق خلعت خاصکده اوق ...
چشم نرکس جرعه جامکده اولمشدی خمار

سجع متوازی

صولتك ایوانده اسرکیم عرشی فرش
دولتك دیوانه او مرکز بولمه مار یان

مقلوب بعض

رشك ایدر ...
شکل ایدر ...

مقلوب کل

چرخ خرابی ...
نامکی نقش الیوب اولوردی ...

مقلوب مجنح

مقلوب مستوی

نوع اول از ذو بحرین

نوع دوم

نوع سیم

نوع چهارم

اعجاب

تضمین مزدوج

کلام جامع

نوع دوم

نوع چهارم

نوع پنجم

حسن طلب

مدح موجه

مراعات نظیر

تجاهل العارف

تاکید المدح بما یشبه الذم

تضاد

استعطاف

حسن مطلع

حسن مقطع

حشو ملیح

مثلوث

معنعن

اول الثلثین

ثانی الثلثین

ثالث الثلثین

تشبیه مشروط

تشبیه کنایت

تشبیه تسویت

تشبیه عکس

تشبیه اضمار

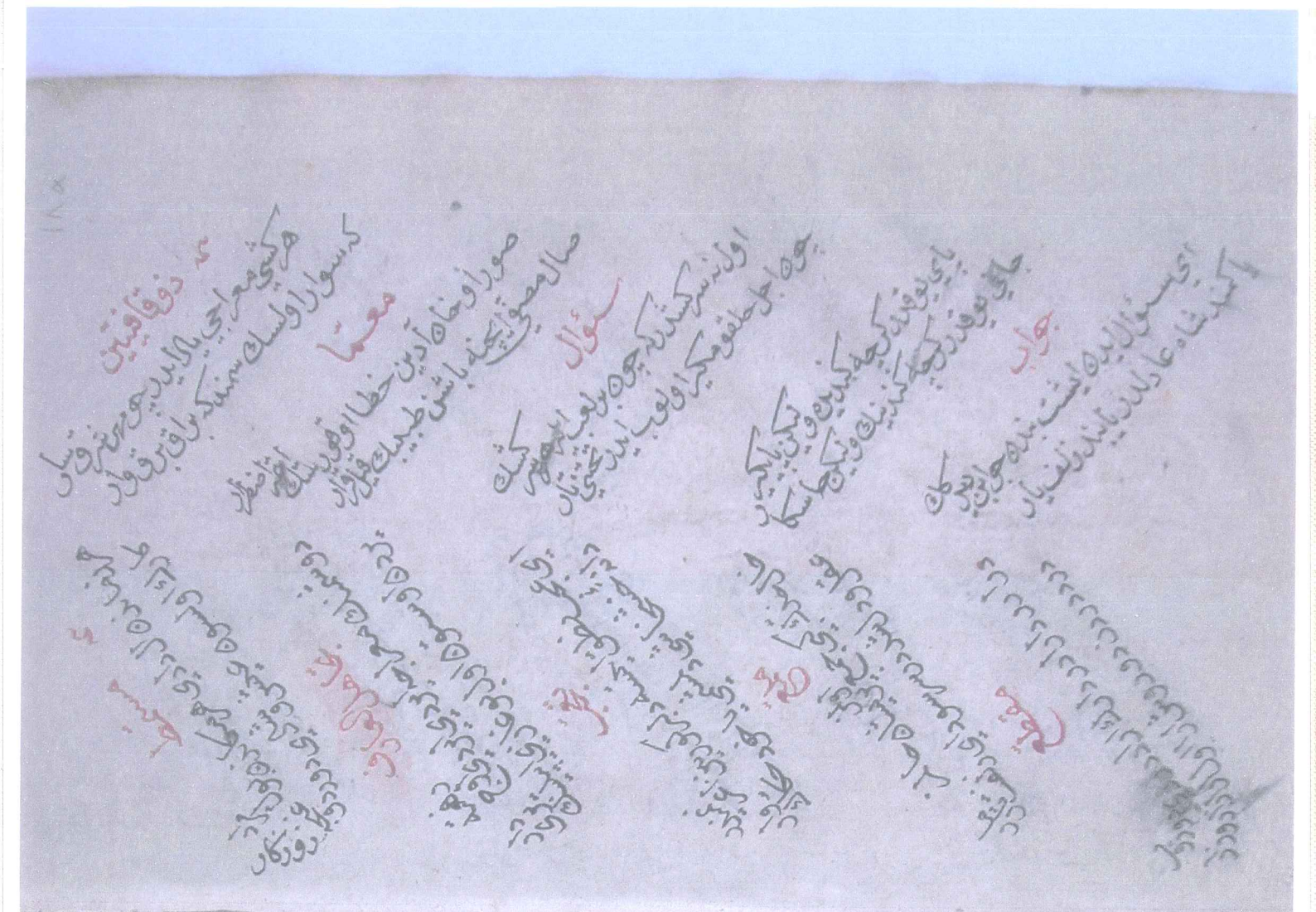

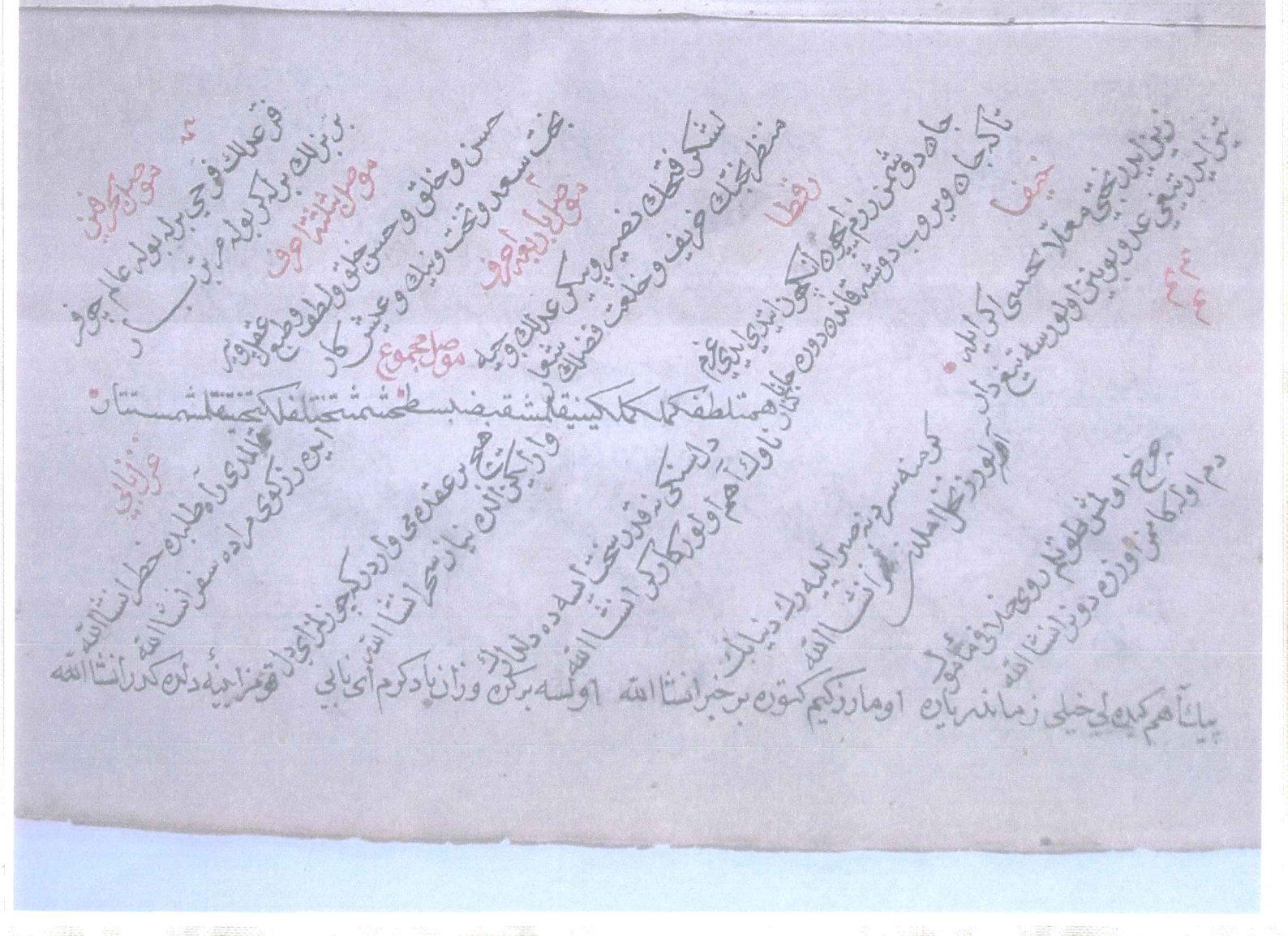

ذو قافیتین

هر کشی معراجی بالا ایدی چو مهر تربیان
کر سوار اولسك سمندکه براق برق وار
اضطرار

معما

صوراو خانه آدین خطا اولور [illegible]
صال مصوتی ایچنه باشن طبیبك قیلور

سؤال

اولانه سر کسیدکه جوه بر لعب ایدن تختی یان
جوه اجل حلقوم مکیر اولعب ایدن [illegible]

جواب

بابی بو قیدرکه چه کبدیدن و لیکن بایکیدر
جابی بو قدر کرچه کندنیك و لیکن جاسك
ای بسؤال ایده ایشت بنده جوابن ایدن بان
اکسند شاه عادلدن بایندن [illegible]

مسمط

هر زماننده آل دادی هر مکانده بول مراد
کار اولسه عیش و شادی دوردی دور عید [illegible]

تجاهل العارف

دو شمنك معراجه ایردی ایردی اوج رهنه
برده او سوزه اول بو غازی ایلیك [illegible]

تعجب

ای عجب نطق ایجنه دلبر کوربین اعز [illegible]
دانه خشخاشی دلیشی یا خود حکار

ملمع

خال خدك کبی جمع اولمز بریشاه حالت
عقل وو دل اشتدر سر سودای زلف [illegible]

مقطع

در ادر دار ادر دار اداراد [illegible]
درددردن دو دوریش ارا اول اولار [illegible]

موصل حرفین

قد عدالك قوجی برلر بولیه عالم جوهر
بر بزلك برلكن بولیه مرتب [illegible]

موصل ثلثة احرف

حسن و خلق و حسن خلق و لطف و طبع عطر [illegible]
بخت سعد و تخت و نیك و عیش كان

موصل اربعة احرف

لشکر فتحك نصیب و بیك عدالك و حیله
منظر بختك ظریف و خلعت فضلك شعار

قطعا

جاه دوشمن ردم ایچون انکیون اتیدی ایدیکم
تا که جاه و برو و بر دوشنده قانده دورن جانبانه [illegible]

خیفا

تیز ایدیر تیغی معلا محسنی اکر ایلی
تیز ایدر تیغی عدو بوینن اولور سه تیغ دار [illegible]

مرزیانی

[illegible] کالمدی راطاین حطر انشا الله
این ذرکوی مراده سفر انشا الله
هیچ بر عقده می وار درکه جوز لزای دل
واراکین الدن نیاز سحر انشا الله
دلاینکی نه قدر سحر ایله ده دلداری
اولور کار کی اهم اولور کادر کن انشا الله
کوزمنه سرخ نه نصیر ایلیه دلك دنیا ایك
حرج ای طلوتیلم روی جلا فوقانی
دم اولور کامش اوزده دو دوزن انشا الله
یا انا هم که جلی زماننده [illegible]

ଅଧ୍ୟାୟ ୨୦

ଏହି ପ୍ରକାରେ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ଲୀଳା ଅନନ୍ତ ଅପାର ।
ଯେ ଯେତେ ବର୍ଣ୍ଣନ କରେ ତାହା ନାହିଁ ପାର ॥ ୧ ॥

ଜୟ ଜୟ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଜୟ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ।
ଜୟାଦ୍ୱୈତଚନ୍ଦ୍ର ଜୟ ଗୌରଭକ୍ତବୃନ୍ଦ ॥ ୨ ॥

ଏହି ମତେ ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୩ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୪ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୫ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୬ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୭ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୮ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୯ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୧୦ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୧୧ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୧୨ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୧୩ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୧୪ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୧୫ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୧୬ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୧୭ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୧୮ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୧୯ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୨୦ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୨୧ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୨୨ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୨୩ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୨୪ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୨୫ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୨୬ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୨୭ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୨୮ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୨୯ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୩୦ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୩୧ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୩୨ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୩୩ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୩୪ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୩୫ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୩୬ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୩୭ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୩୮ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୩୯ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୪୦ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୪୧ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୪୨ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୪୩ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୪୪ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୪୫ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୪୬ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୪୭ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୪୮ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୪୯ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୫୦ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୫୧ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୫୨ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୫୩ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୫୪ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୫୫ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୫୬ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୫୭ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୫୮ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୫୯ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୬୦ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୬୧ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୬୨ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୬୩ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୬୪ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୬୫ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୬୬ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୬୭ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୬୮ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୬୯ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୭୦ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୭୧ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୭୨ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୭୩ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୭୪ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୭୫ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୭୬ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୭୭ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୭୮ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୭୯ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୮୦ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୮୧ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୮୨ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୮୩ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୮୪ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୮୫ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୮୬ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୮୭ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୮୮ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୮୯ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୯୦ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୯୧ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୯୨ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୯୩ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୯୪ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୯୫ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୯୬ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୯୭ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୯୮ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୯୯ ॥

ଶ୍ରୀବାସ ଅଙ୍ଗନେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଶଚୀନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ କରେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥ ୧୦୦ ॥

غزل نایلی

عزیز دولت اولان چشم کوری نار لر
شعاع حسرت اولان چشم کوری نار لر

شعار هیچکسه اذر رضای نا چاری
خلاف مشرب همت شکوری نار لر

ورای پرده دل آکه دلکشای غافل
خیال وظلم مشاهد ظهوری نار لر

جهاد نفسه توکل کبی حصار اولمز
سپاه عالم بحریه سوری نار لر

اورمه مژه نی که حضرو کلیم بدر قه در
فروغ آه دمین شمع طوری نار لر

٥٥

خاسته محمل کرکی اوه چی سون
نکاه شوخ بی ناصبوری نار لر

معاشقان سریع دشمن دامن خم
بویچاره طاقت معلا قصوری نار لر

متاع کنجه چاره سوی بخشه دن
فونانه زوبخیل شاهم غروری نار لر

نظر وفا اجاده نالی بوخسه
نفاق بدکهر انحسوری نار لر

مثنوی

جهن سنن کوریس نصرت اوخونیلن دعا
عاشقون بان بلکن کیمن مشرع طرفه

غزل نایلی

کوکب طالعك عالیه حیرتن فور
ماهه وبرسه سرزنش مهری حجالتن فور

خال رخسار کبی اولورمی کنج پاره خ
دانه سن حشمت دلکرده افتان فور

مصطلبه پیرای عشوا ستاده دغمزه
نشوه کام دلبر جن عده حسرتن فور

عاشقه ایار لبك نابلیه بخشر حیاتن
حاطره زاهدلی یاده بحسرتن فور

حشمت دلدار نابلیه دلفیب
دلداده لی الیشر نابلیه حیرتن فور

غزل نایلی

سلاحی اوقلاوب اطرکه سیف نابلیه
نظاهر اولوغلك ایچین خیف نابلیه

جهانك کیمسه زایدی سن امید خوان کبی
بوبانخانه ده اکرام ضیف نابلیه

شورلی کیجه کبی کم وسرد عالمده
نار وجفای شتا لطف صیف نابلیه

فتح دعایی شکسته خاطر کبی
معاشقان ایچون وصف نابلیه

صفای نشئه نابلیه درج نابلیه صوف
کمتکان خزانلی کبی نابلیه

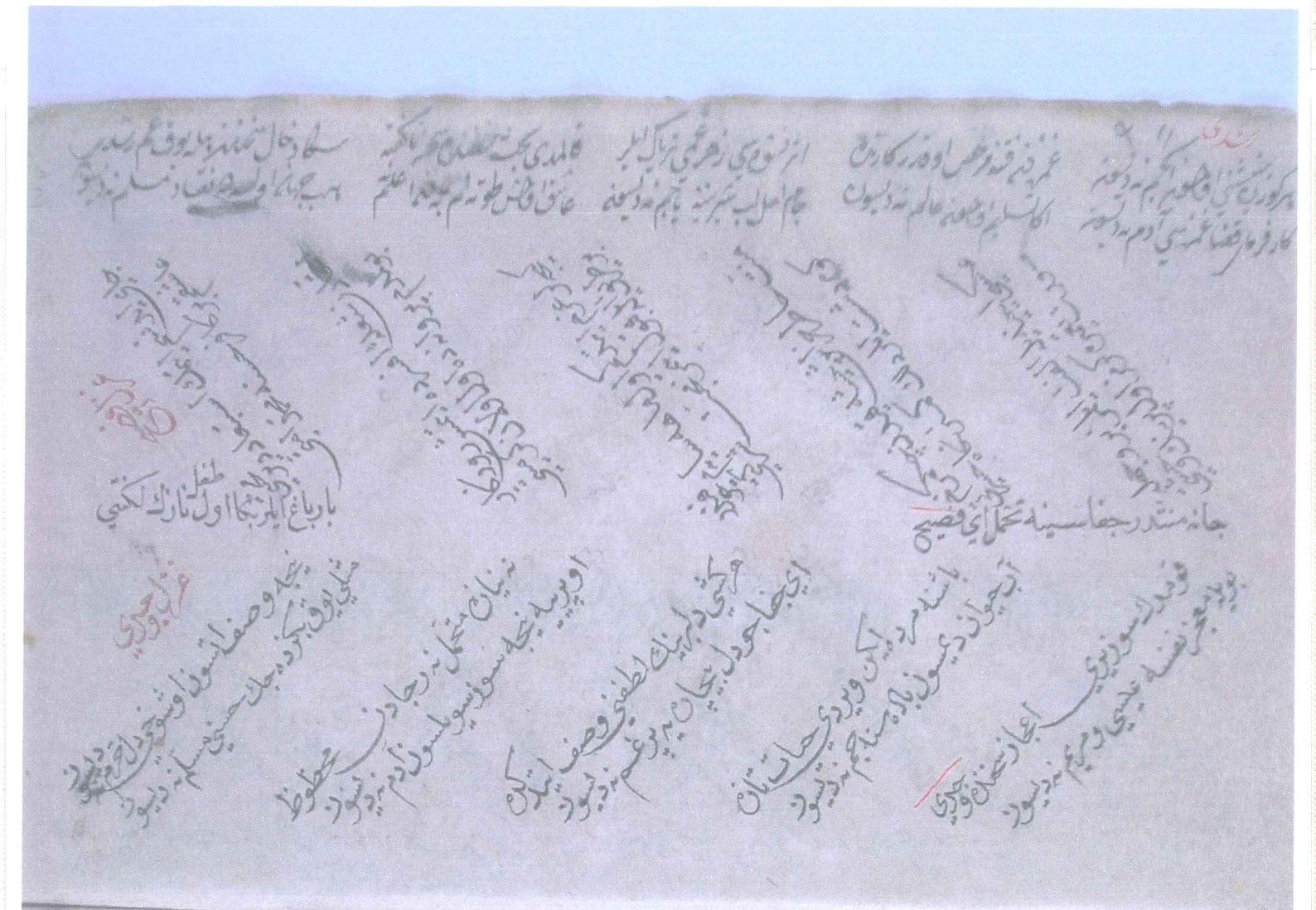

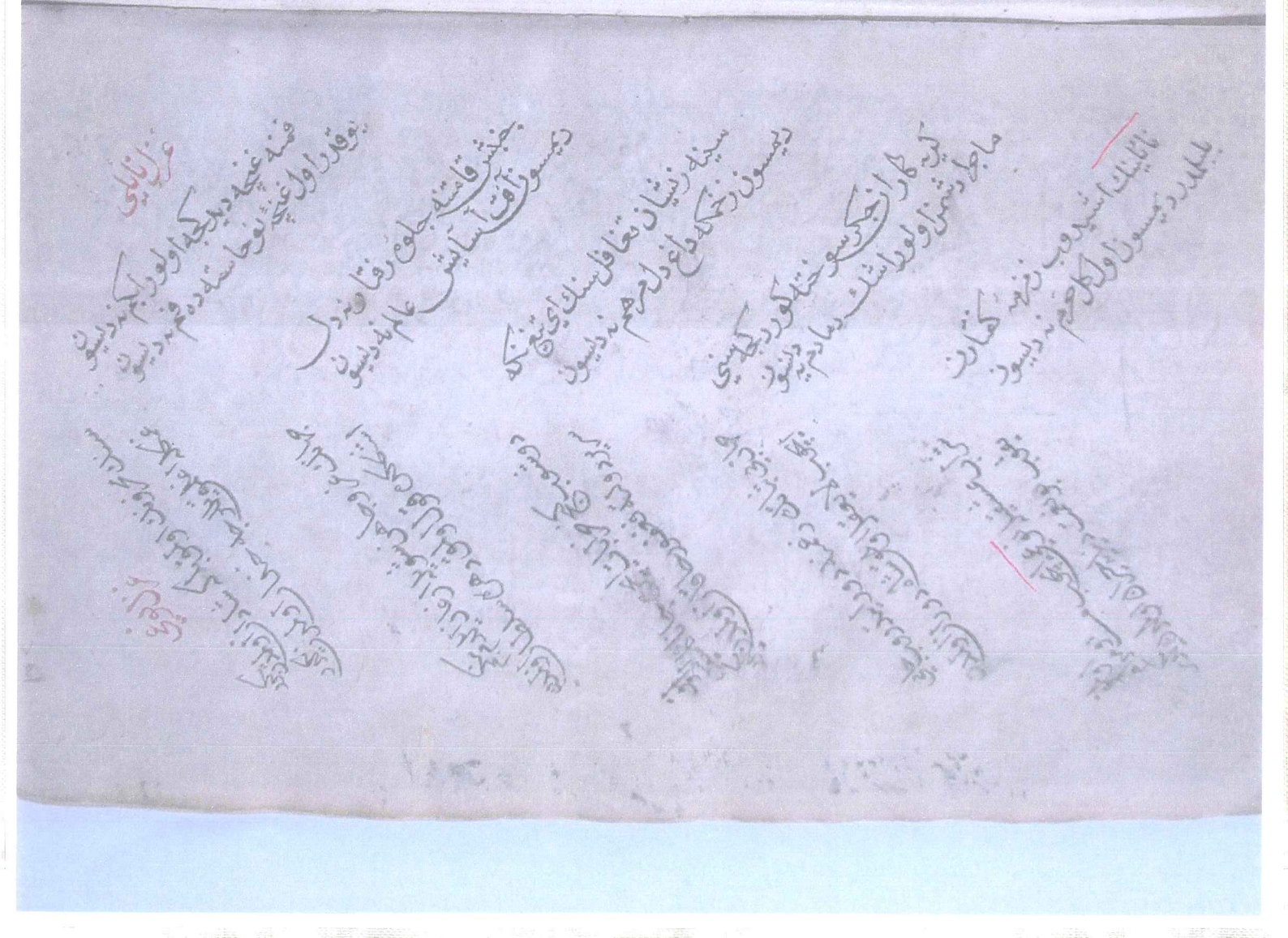

[illegible]

غزل فصیحی

جای ایدینم ایتمک استبعاد دیرلر [illegible] ایدی
عاشقم بر کارم حسنه مجذوب ایدی

[illegible] شعله افسرده ده اتشین رودکار
بولدیم پروانه ده اول اولادن کرمی

[illegible] عزم ایتدیکم اولیا ماهه سایه
بر طاقی [illegible] مجنون [illegible]

[illegible] ساطع اولوشته قید [illegible]
کوه دشت [illegible] کسن [illegible] فصیحی

[illegible] حسنه [illegible]
[illegible] اولدیرنده [illegible]

غزل جوری

بنجه وصف اتسونلر او شوخ جودل آرامی دلی [illegible]
مثلی یوق بکزده جانان حسنی مسلم دیسونلر

نه بیان ایتمک نه رجا دل محظوظ
اوپریه بنجه سوز سویلسونلر آدم دیسونلر

هر کشی دلبرینك لطفنی وصف ایتدیکن
ای جفا جو دل بیجان بر غم دیسونلر

باشنه [illegible] ایکن ویردی حیات ثابتان
آب حیوان دیسونلر بادهسنه جم دیسونلر

بو بلاغت [illegible] سوز [illegible] اعجاز سخن وجوری
[illegible] نسخه عیسی ومریم دیسونلر

غزل ثابتی

فمنه غنچه دیدکجه اولور اکیم نه دیسون
بوقدر اول غنچه لب حاشنه دن فم نه دیسون

جنبش قامتنه جلوه رفتارنه دل
دیمسون آفت آسایش عالم نه دیسون

سینه ریشانی تغافلسنك ای تیغ که
دیمسون زخمکه داغ دله مرهم نه دیسون

کیجه کار انجم سوخته کور [illegible]
ما جاده شمع اولوب اشك [illegible] نه دیسون

ثابتیانك اشیدوب نغمه [illegible] کهباری
بلبلمدر دیمسون اول کل خرم نه دیسون

غزل نوعی

سنك محزونك اولمق یاکه شاد اولمز اولمدن [illegible]
عمکله اغلمق بلالر جه جفا [illegible] اولمدن

جهانك غم وجاهن شوید ازغان الدیم [illegible]
انشکلکن قول اولمق دهن سلطان اولمدن

دو شعب کنج خرابات انجین [illegible]
سریر دولته فغفور خاقان اولمدن

جانیق ثباتك دغمانه دور ایدوب جای
انجیب لا یعقل اولوب شاه دوران اولمدن

شراب عشقله نوعی انجیب مست [illegible]
بعیب بو بغت دنیا حیران اولمدن

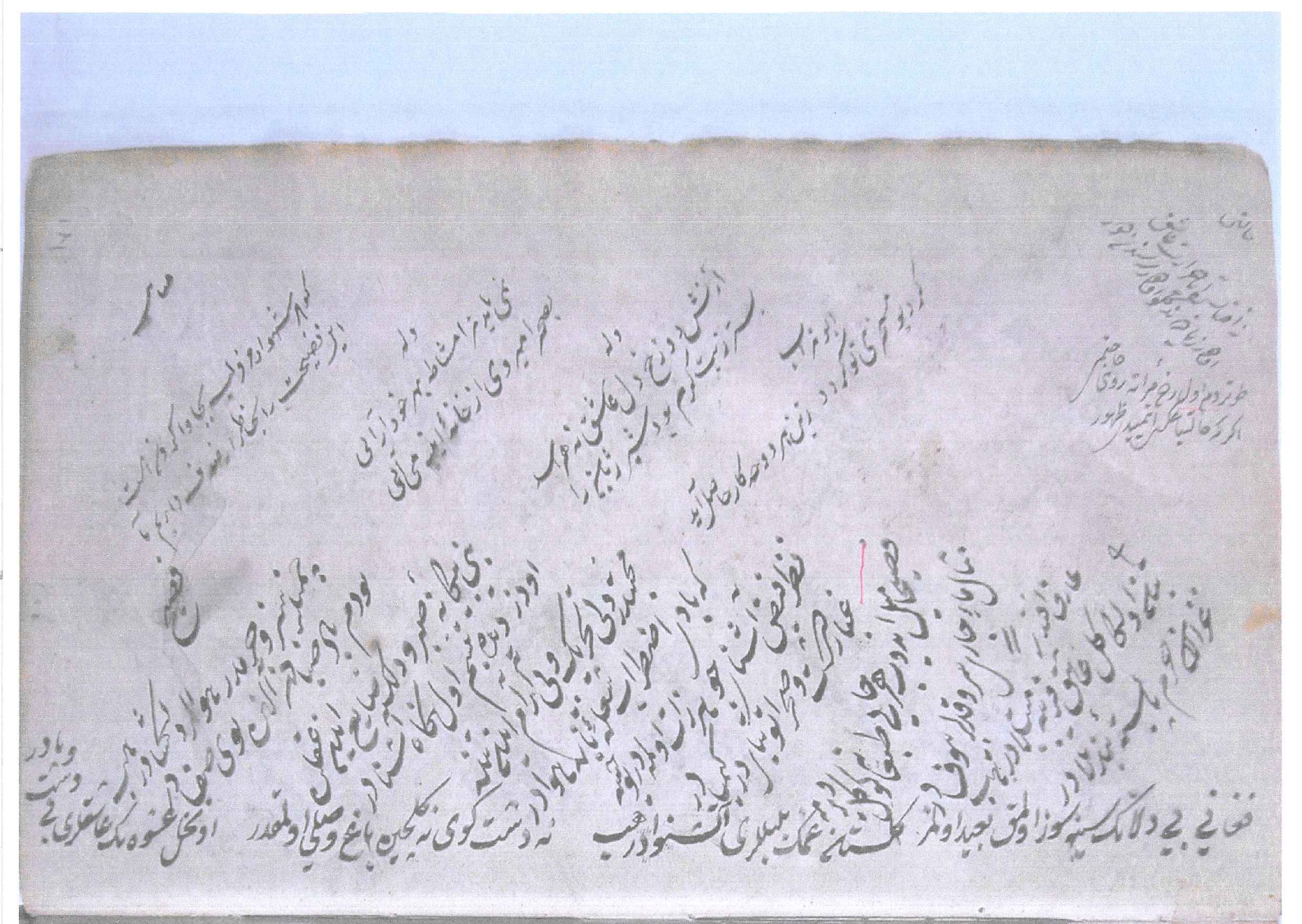

۱۷۱

[illegible]

بچه‌لبه سیم وجه بدر [illegible]

بودم [illegible]

بی بکانه صبر [illegible] اول نگاه آشنادر

اوذر [illegible]

محبتده دلی [illegible]

که بادی اضطراب شعله [illegible]

نظر فیض [illegible]

عبارت [illegible]

قصه محال ایدوب هرجایی طبعا کوکل [illegible]

مثال ماه جاری سرو قدار بوفا [illegible]

عاشق [illegible]

[illegible]

غزل [illegible]

[illegible]

۵۴

[illegible]

سرورم [illegible] عشق [illegible]

فلکده نغمه دلکش دائم صدادر [illegible]

[illegible]

بو [illegible]

[illegible]

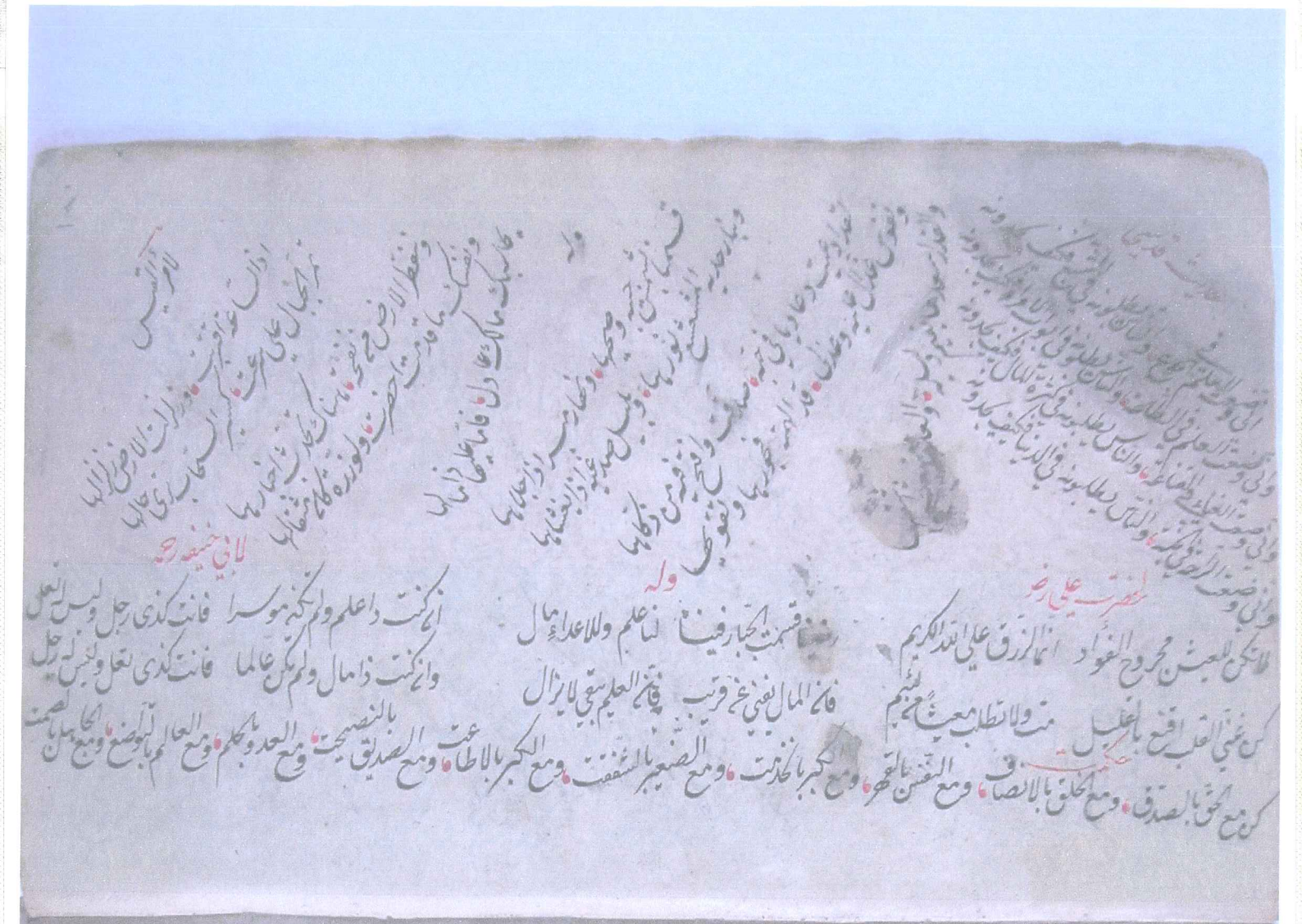

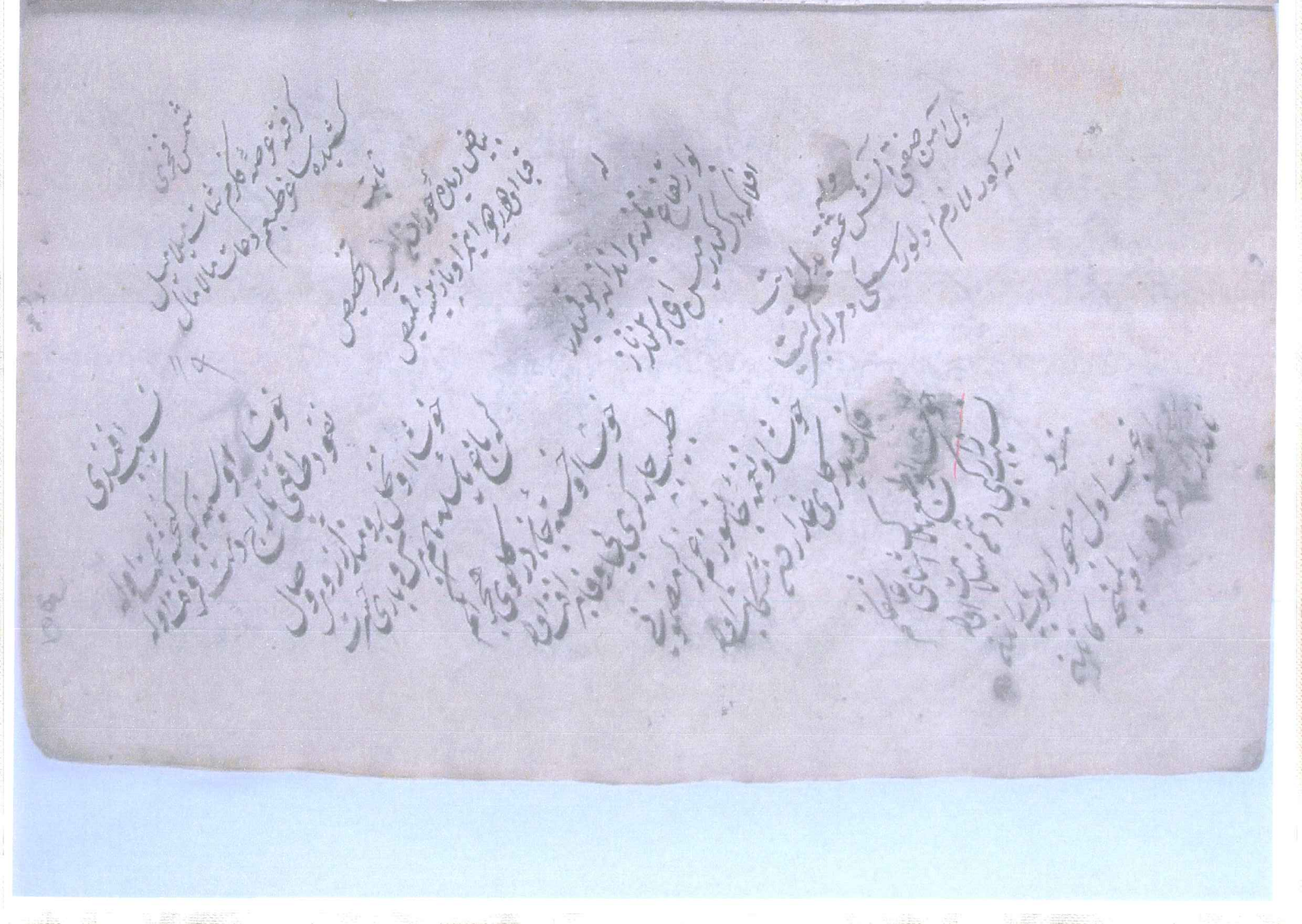

١٠

لابن التيسير

اذا ان عدا قترب ، وزلزلت الارض زلزالها

ثم الجبال على ترعت ، كسير السحاب ذي جالها

وتفطر الارض في تفتحها ، بما يك تحدث اخبارها

وتفكك ما قدمت احضرت ، ولو ذرة كان مثقالها

يكاسبك مالك عادل ، فاما عليها واما لها

فيما شمس جسيه وصحيها ، وبحار سير او حلالها

وبدار حديه المشعشع نورها ، ونبيل صيد عليه وابغضتها

تعد دعبت دعا ودبا في حبه ، صدقت وافتح وتقوى فيها من ذكاها

تقوس عدا عليه وعدل ، عد الهيه فجورها وتقويها

والغدر سعدها ابغيم دبله ، والعاقبة [illegible]

[illegible]

٢٥٩

شمس فخری

سرفنده عرصه کلکر شانت میلا میل

سنده غطبم ده کات مال الامال

تابد [illegible] تحصص

بیاض دیدن حور [illegible] قمیص

[illegible] بوتمید

بو انفاع نامه بر انداز

افلاکه [illegible] گنبد ناز

[illegible] ظهور زینت

[illegible]

افندی

[illegible]

خوش او [illegible]

نعو [illegible] حال

خوش او [illegible]

کر باغ [illegible]

خوش او [illegible]

طبیب [illegible]

خوش او [illegible]

[illegible]

خوش [illegible] عالمکم

[illegible] نشاط اوله

[illegible]

عجب اول [illegible]

غزل باقی

عار ضمش فردوس را اعلی فاما ته طوبا بیش
بوسهٔ لعلان الاز خوش میوهٔ زیبا بیش
رخسار تشبیه اید رسم نعله جنت باغه
آنسان اولمازمان شفتالو کوراندن یاراقش
کوردون طبع نافی کا اکاکا ایچیم
تا عرشه سما ایرشدی کلدانمسیحا
نشئه دلدر وادی آب حیوانی بحر انده سنبلدانمیلیز
لعلک اولدیکی معجز کفتارلیک ایلاروک فیض جانی
حضروش ای لعل نابی آب حیوان بخش اولوب
اکثر نفس مسیحی پردازمسیحا
کوردی عرعر لاجرم بالصادف سرو قدش
اولیش دم بخشلک ایلاروک فیض جانی
چکدی سن سرو سمن سیمایه طوردی عصایی
آبستن صد کنکاهٔ اعجاز مسیحا
کاروان اولسه قیل عزم جنابه چکسه
حمت مردان ایلیاسا فاصلو اولور مرحله بیک فرسخ
کمیابش چوقدر دون ایتمه جرم عصیانی
فاش اولمامغه جانا بی وارداز
کمیابش چوقدر دون ایتمه جرم عصیانی
فاش اولمامغه جانا بی وارداز
ای عشق لبی خاندن انسان مسیحا

غزل وهیم

لعلک اولدیکی موجب اعجاز مسیحا
کلدانمسیحا
حضروش ای لعل نابی آب حیوان بخش اولوب
اکثر نفس مسیحی پردازمسیحا
کوردی عرعر لاجرم بالصادف سرو قدش
اولیش دم بخشلک ایلاروک فیض جانی
چکدی سن سرو سمن سیمایه طوردی عصایی
آبستن صد کنکاهٔ اعجاز مسیحا
کاروان اولسه قیل عزم جنابه چکسه
حمت مردان ایلیاسا فاصلو اولور مرحله بیک فرسخ
کمیابش چوقدر دون ایتمه جرم عصیانی
فاش اولمامغه جانا بی وارداز
کمیابش چوقدر دون ایتمه جرم عصیانی
فاش اولمامغه جانا بی وارداز
ای عشق لبی خاندن انسان مسیحا

غزل وجدی

صفاسز کورمیش سنك زاهد لقای نیمه بر بو
نمودار رخواص جلد اشیاطرفه شیدر بو
متاع نوبهار روی باز اویدرسبو
رواجی کوسدر صیف وشتاده کاسدر بو
طراوت بخش وزیبا فرایاغ بزم عالمدر
حصول آب روی مجلس دار اوکیدر بو
دکشمیم لعل نابه قطره سن صهبای جوش دیکك
بو آب وتابیدر یاقوت رمانیدر یادر بو
کروادی شعشاه رهبر رخشنه پیدر بو
روادار اتیسه یاران طبعه پیرولالهٔ وجدی

غزل وجدی

رخك پرتو فکن اولسه شراب ایتسه ارغوانی
نسیم جلك ایلیموج جامی چین چین
پیاده هر بحرای سیمین کلکشت بالمه
فکان ایلیاونازك پای صهبا سیمین اوزن
نکاه انسان داغ سینه در خانه معجزدر
کوکلمز فروین بر کلشن انکین زمین اوزن
زن پوش اولدی عکس صدر ایلیانلرا
شکست ایلیحور ای غنچه کمی کوکسین
بکمن سحاب نابه اوسون بزم وامسون بزم وجدی
دوشه سایه کل کی اوچم نازلی اوزن

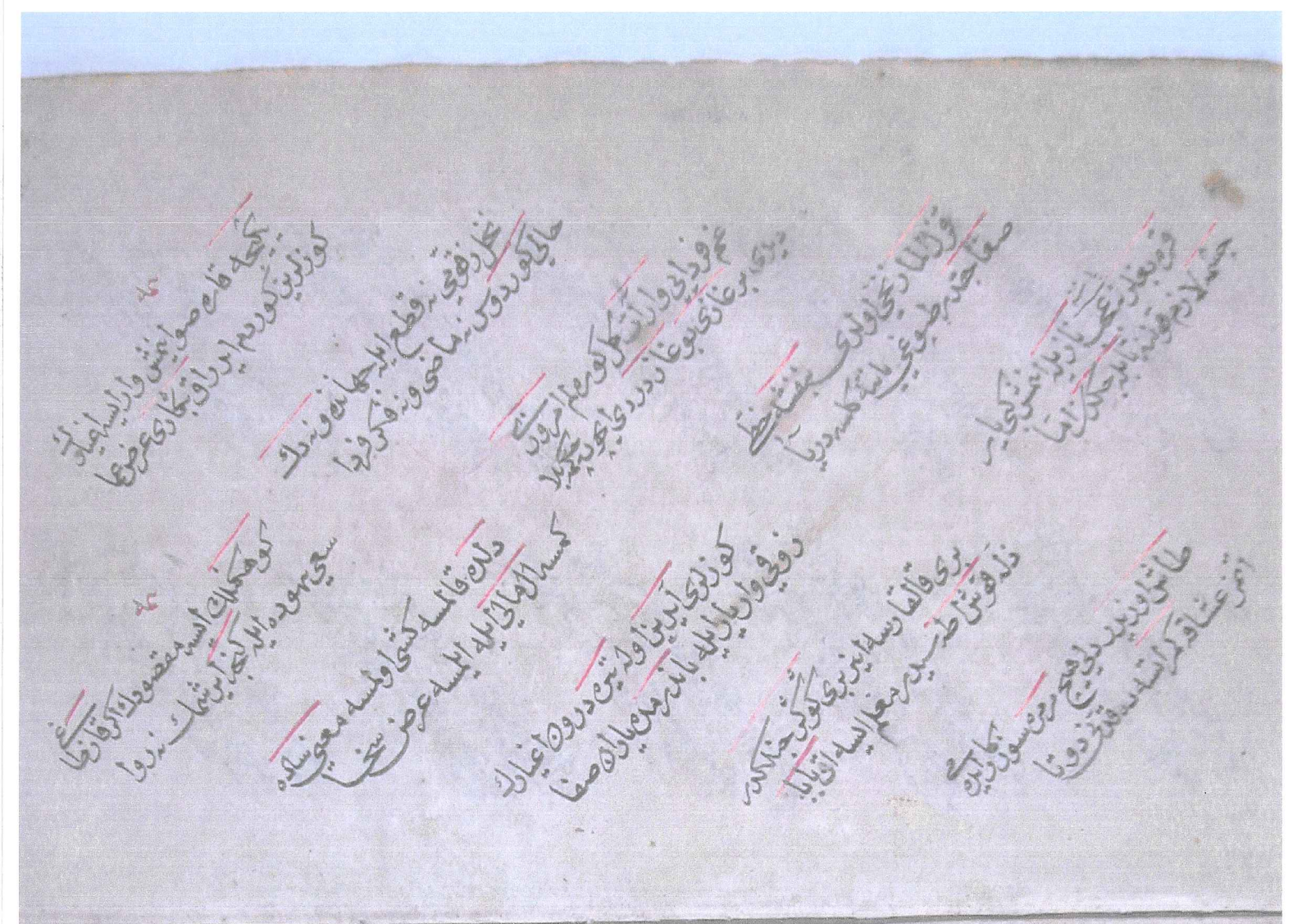

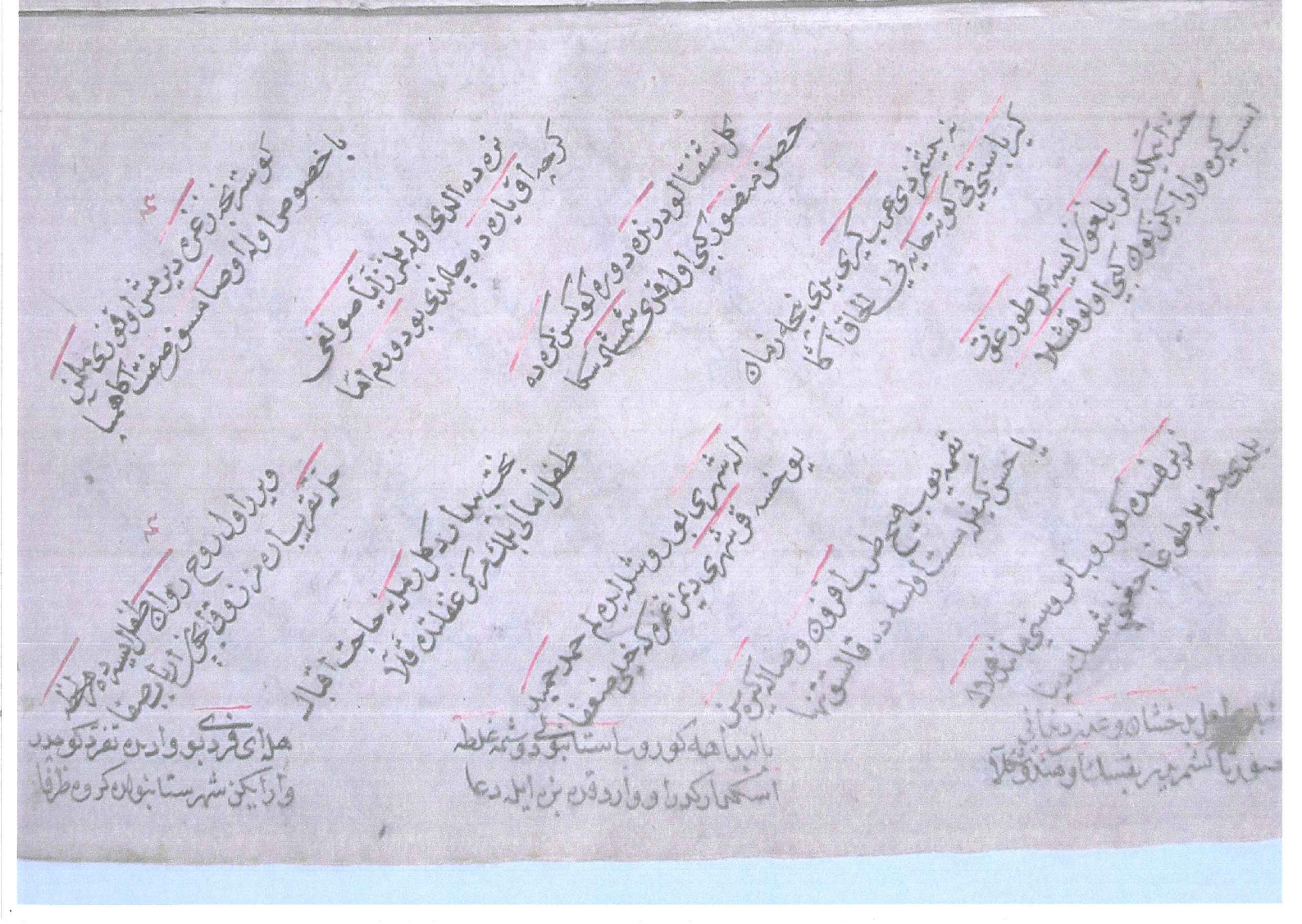

بکجه قاره صواتمش وار ایسه یاد
کوزلرین کوردیم ایراق تجاوز عرض

خط رقیبی قطع ایلمه جهانه فریاد
حالیکه کوردوکده ماضی و نه فکر فردا

فرداکی وار اتکل کوزعلم امروز
بری بر غاز تیبوغاز دردی اجوبه بلا

قرار الماز تحیّاولدی عشقتده خط
صفا حجده طوغی بالیه کمسه دریا

قوبعلی معنی یار ایستی کیجه بار
جهده لازم قولید یالک حکم آزادیا

کوزهکلات ایسه مقصود ایکی قارغا
سیحی مودده ایله لیخار یشمک بزدوا

دلك قالسه کتی اولسه معنی ساده
کمسه الهالی ایله ایلسه عرض سخن

کوزلری آیدین اوله بیت دردن اغیارک
ذوقی وار یاری ایله بالله مهماران صفا

بری قالقا دیسه بنی بری کوکلی جنالکده
ذله قوشتی طیسیدیر معظم ایسه اق اوتیا

طاقتی قدین دیجیم رعن سودوین بکارینه
آتمز عشاق قمرک استه قدق دوتا

کوسترنجره عن دیرمسی ارقون رکی ملکی
باخصوص اوله اوصاف مسوز صفت آکاهیا

بن ده الدی اولدی عن زیبا صونغی
کرجه اق یاره ده جانی بوده دیدیم اما

کل شفتا لودر بن دوری کوکسی کبی ده
حصن مقصود کبی اولدی اوشمس سما

بن بیتیم ذی عیب کریمی بری نججه زمان
کریا سیجی کوزنجابیم نی الحاق آکا

نیز ایچکان کبی یا عوز ایسه کل طوغ عوز
اسیکین وار ایکن کون کبی اوله وقت‌الا

ویرد اول ایدروح روان طفلیسیده جهنم
حرتقریبا ایدرز نوقی تجلی ازیارضا

بخت سیا ایدکل ربانه خاجت آقبالر
طفل اماکی ایلدی کی عفلتده قرا

الدیشهری بودرو شلا ایدیم حمد حمید
یوخسه قوشهری دیعی غمی که خوش ضعفا

نعمه یوب هیج طلب اورده وصال کی
یا احسن کلمه است اولسه ده قالنسوانها

زیر هستن کوکو باری ویعی قالین غوروده
بلدی معفر بلر طلوغا جهعطم شمس ابستیا

هلای فرد بو وادین تفرد کوجید
وارایکن شهرستانبولدن کرومظرفا

بالیناهه کورو باستانبولده شیمه غلطه
اسکمیار کبی دار و واردقدن بن ایله دعا

نیلبلعل بدخشان و عدن دنیانی
سور یا کشمیر بیقسانه و صندوق کلا

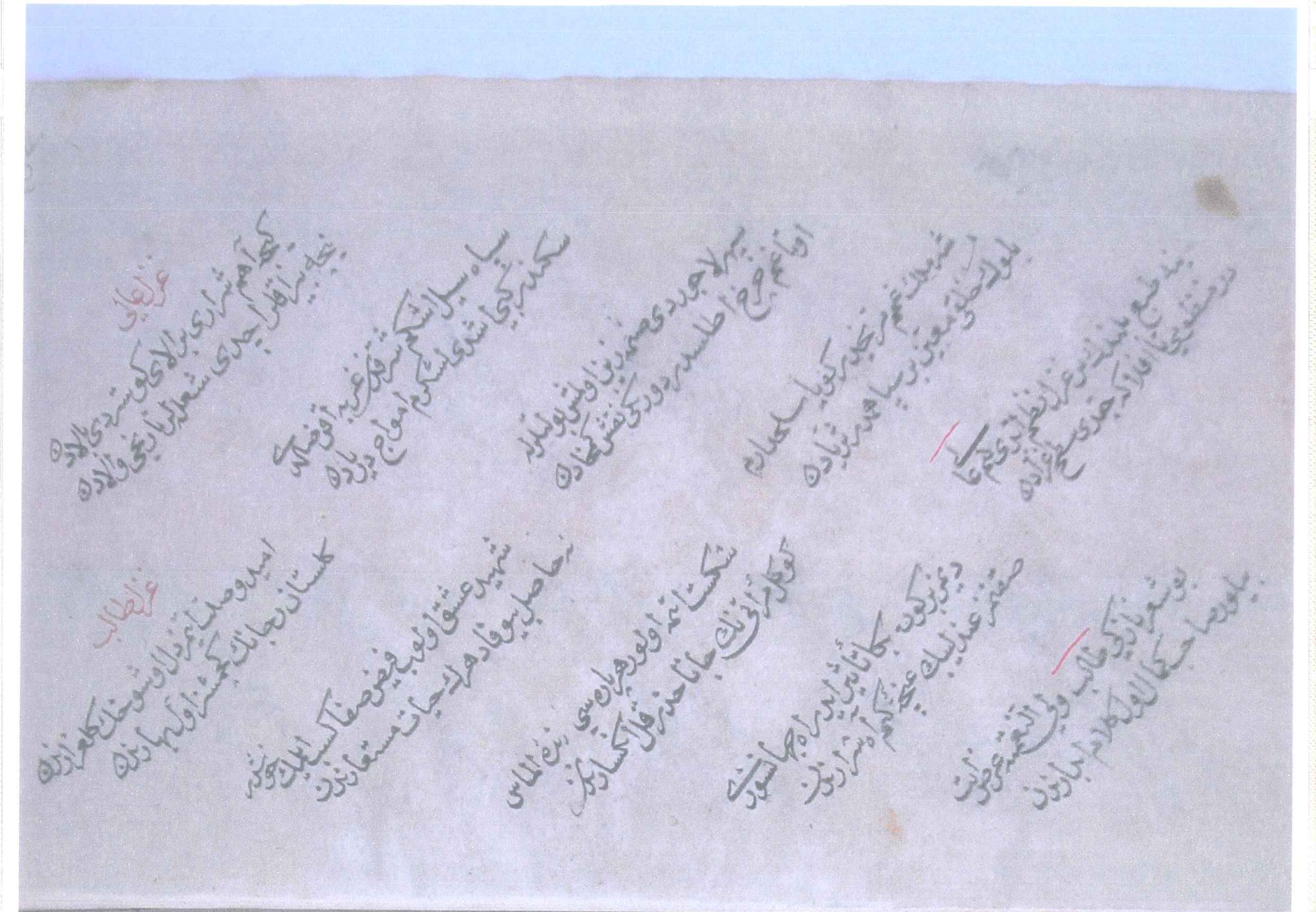

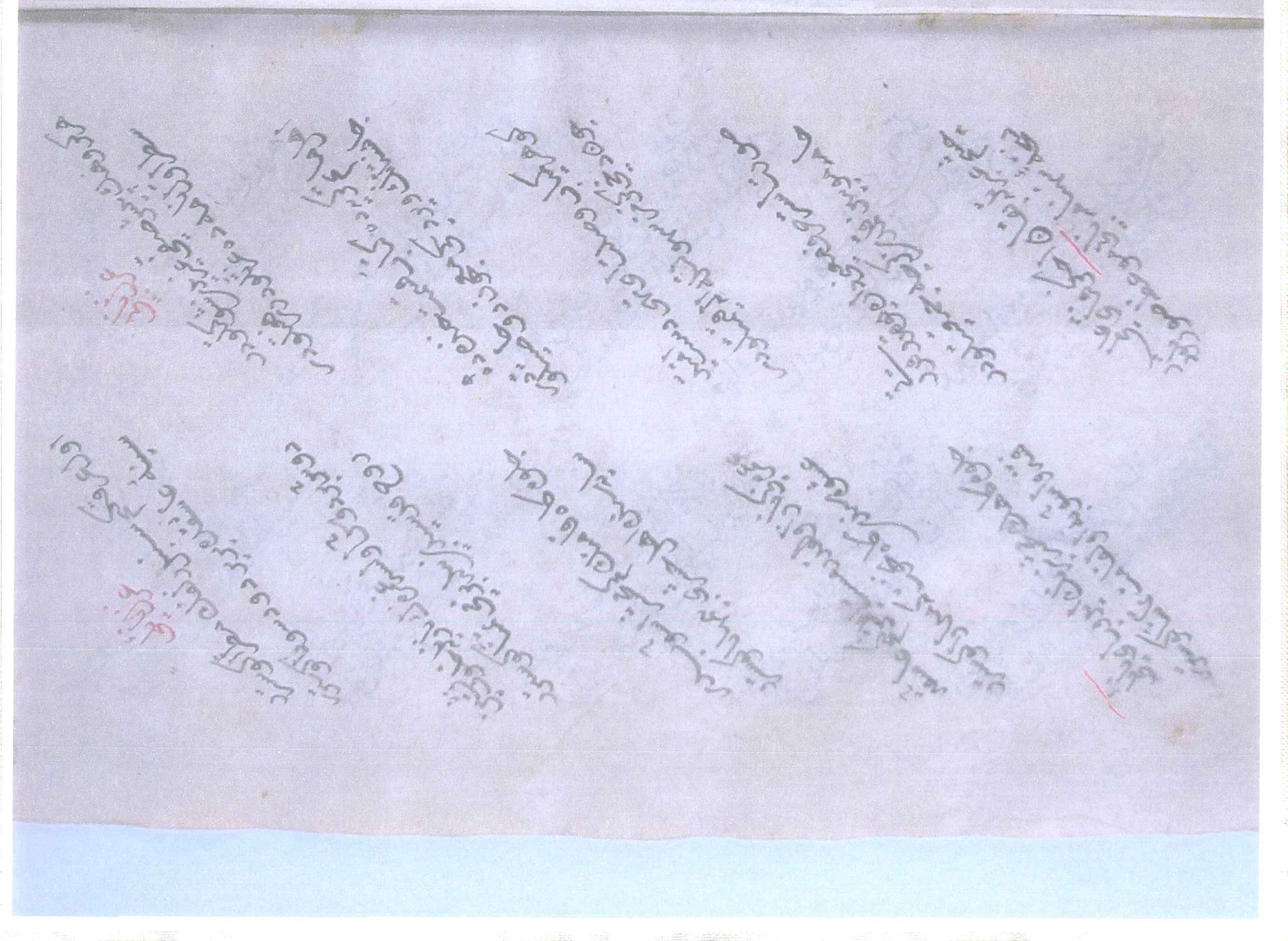

غزل

اول عذار گلگونه سنبل زلفك مطرا كوستر
سینه عاشقده بریر دود سودا كوستر

دوش یاره دل ویرسه زلفك تا بلیغ اولدیغی
روح قدسی بلبلی دری بنیا كوستر

جلوه كاه قامتك كم محشر اسوب
سایه سنده اهل حشری بی پروا كوستر

عمر كیبی اولقدر ... كیم عاشق
عشق سنده ... كیم پروا كوستر

جلوه كاهك عشق ... ابد دنیا عالی
قد و قامتیله اول قامت ... كوستر

غزل

هر كیم وصلك ... عشق ... كلیوردی
سطر اولنامه ده ... ایلودی

اهل دنیا ... كتاب ... ده
جانانك ... دو صیقی

كوه ... وصلتا ... دستی
جو ده ... الله ... قیلودی

مه ... ایلودی
جام ... جمع قیلودی

جمع ... عالی
نیجه سینه ... صورتدی

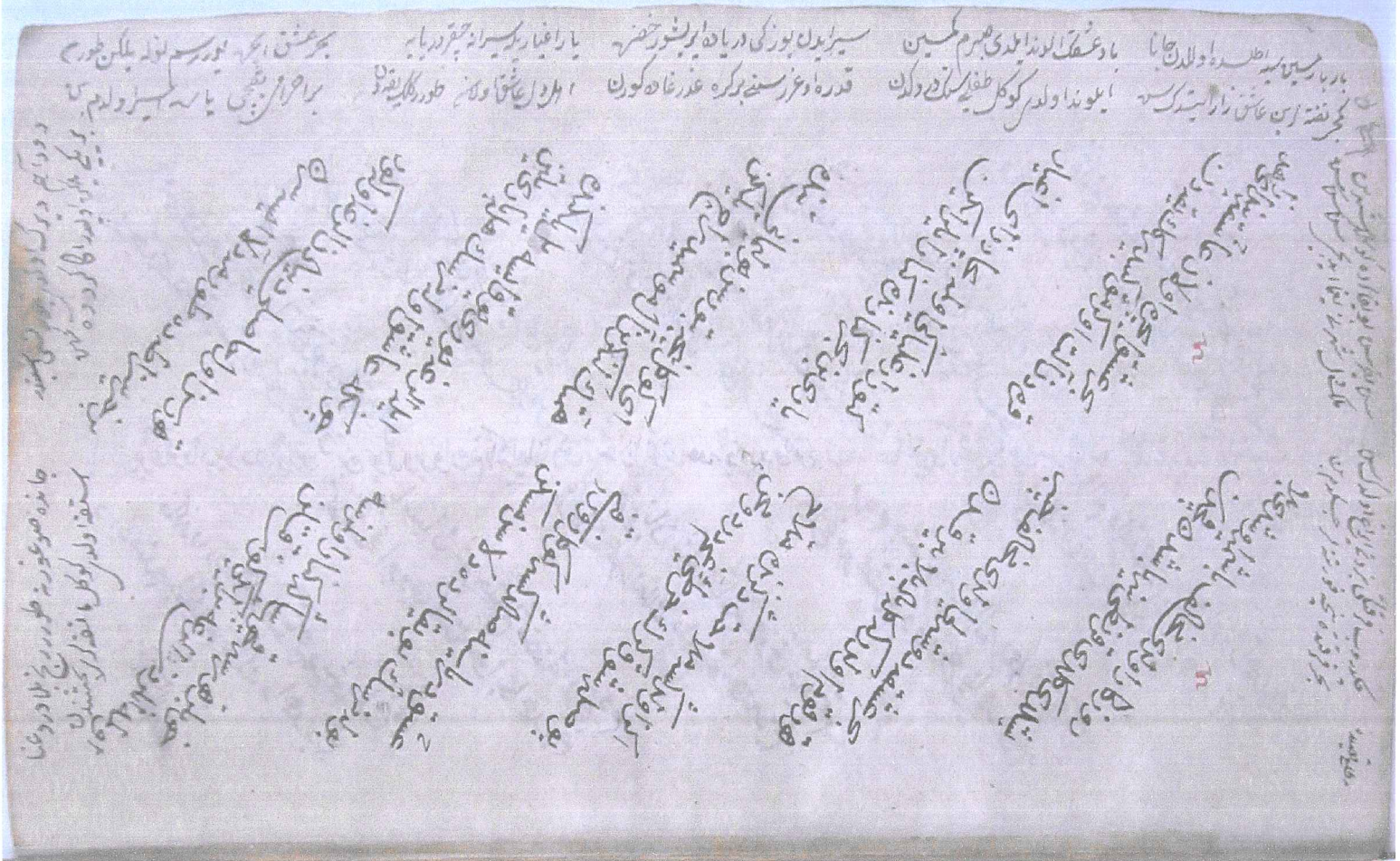

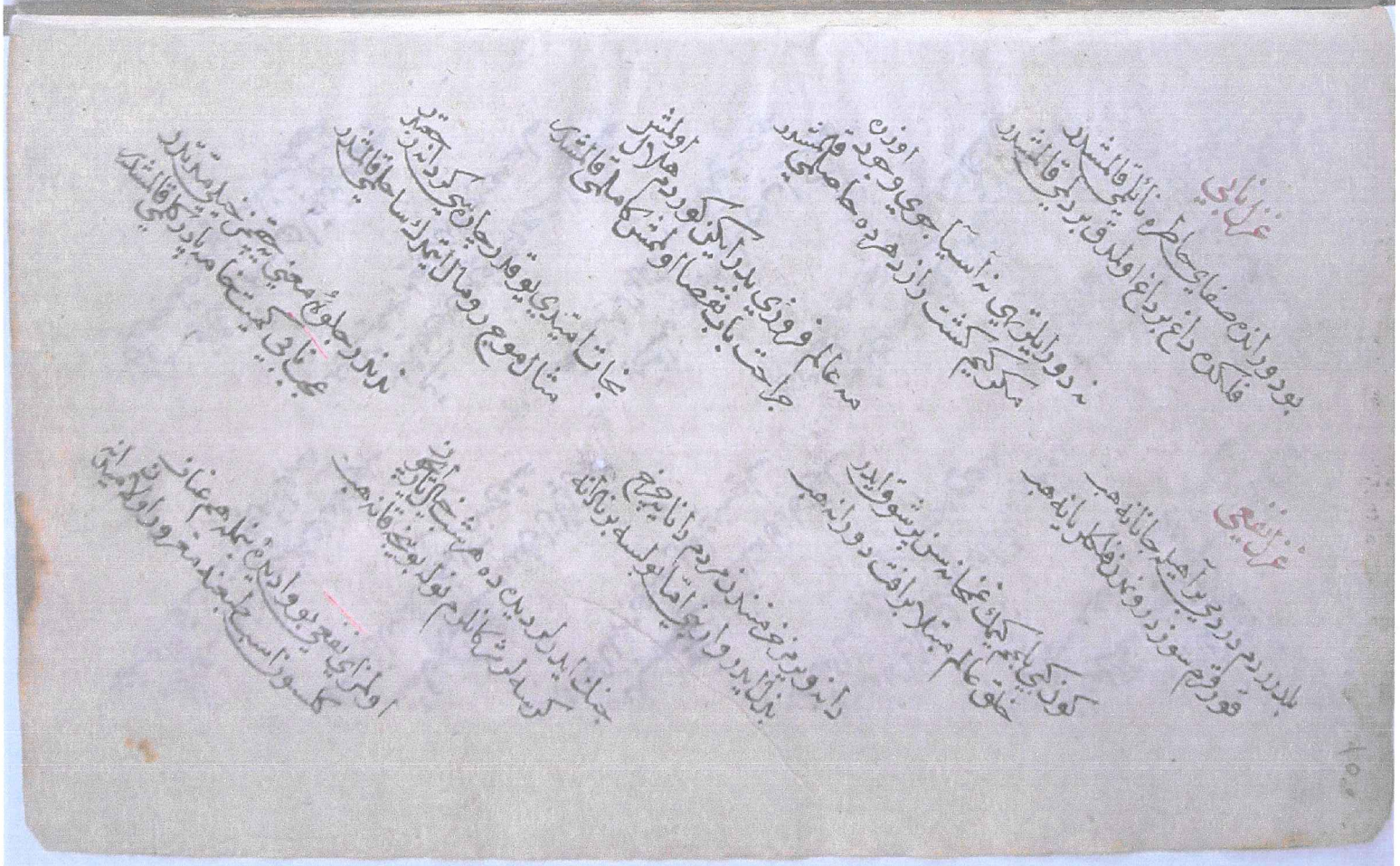

غزل جیم

شبنه می‌کیم فرد عیبانه برلیو شمع
باقی‌ها ندیم نیم حسنه عادی کنا شمع

یا قدی پیرسینه ده هر داغ آشنا شمع
شمع شمع

غزل باقی

فتنهٔ عالمی اولافات دعا دنیل
عشوهٔ عالم الادنیل

موم طونماسن ایدر کوزله صبری شاه عشقو
هر بلایکیم

صحبت ایتمک ایدر پروانه لرله عار شمع
دل دانایه شرف بر نوع فائده دی

شوبله سکر دیه می‌کیم پروانه آزدر
حسن ایمنه عکس یخ زیادنیل

چشمی اوزره کاه اهرای رخی کلنا شمع
زلف روی فرحی بادهٔ عمر ادنیل

بکلر دی باشی اوزه آشیان برواذر
عشوهٔ دهنی کوکلی پر آکیم عاقبت

اولسه مجنون لیلای قرخانه شمع
الدی برم بکم

جمع اولسه لیلی الطرافی لیلیچه ایدر
علم عشقی سنیا اولدوغنی اثبات شمع

دولدار جهان دوردخانی باقی
یایان اولدوغنی قصهٔ دال دنیل

غزل الفی

نکاهی افت دین غمزه سی اشوب ینادر
بوکونه شوخ دلدوبمک عجب درد اوزره کسوادر

عجب عاشق عجب معشوق عجب کرم تمنادر
کوکل اسمنه یاکلشه حسم خجلیه ختنه

دیمک کوچ صفتلوکوچ عمی دی حال اوزره
عجب اهل عشقی کور مزدر حیرت اولادر

بلای اهل عشقی کور مزدر حیرت اولادر
بلا اولدی بلادر دلبر دردعشقی یار

یارقلس کرکیم بر بیلیر سودای غمزه‌لر
بلا اولدی بلادر دلبر دردعشقی یار

غزل ایجی

کوشه‌ده‌یی نه‌سافی خلوتی بیضا
زلف قدی ایتی‌ای النه کل رعنا

کلشن‌ده سحر کوشه‌ده بلبل نشینا
کلشن کبی ولدی بر نغمه طوتوغنه

مخلصهٔ زلفنا ولی بر ایمنه رخین
استرسه‌یوزه کور نه حسن دلدار

جاقطوسه‌یی دامن زلفنه دل صبور
بولدی ظفر ولت بابوسکه جانا

انجی عمر دلداری الور حی صیدعشق
بجا اولمز کدر اجم عمر دنیا

غزل لطیف

سکا ساقی دیم اینه اسکندری کوستر
بکا اینه عالمنمای ساغری کوستر

شماتت خیز اعدا تعزیت فرمای اخواندر
مکدر ده اولورسک کندوکی عمدن بری کوستر

اکر باش کوستر رسه سیمیا کاران اندیشه
دورون حرفه اندیشه دن سنده سری کوستر

لتور طوفان نوحی یادینه صرح کهن سالک
جهانه خوش سیلابه چشم تری کوستر

اروب بو عرصه کیده ذوالفقار حامه لی درکار
سخن سنجانه رسد دستبرد حیدری کوستر

غزل کلیم

کوستر رسک اولمدن کوستر دله اول سینه یی
یوخسه خسته صوک نفسده آینه یی

ترک ایدوب کلدک الست بزم کاه عالمه
بولمدق اما صفای صحبت دیرینه یی

کلمه زاهد پاینه جام شهادت مستک
ایلمه آلوده دامن خرقه و پشمینه یی

طعنی قودوشمز دیو ساغرلندن واعظا
قورمی غم تشخیصه طاقت شنبه و آدینه یی

ویرمین سر کورمسون سینه ک کلیم خسته وش
کمسه قربان اولمینجه اجمه اول کنجینه یی

غزل نابی

کلچین اولمز دستنما چمنمدن
لب بسته نازم سوزالنمز دهنمدن

اول یوسف حسنم نقدر اولسه ده تر دست
بو درد اولنمز باد صبا پیرهنمدن

اول آینه یم کیم کوره مز طالب وصلم
بر صورت امید سراپای تنمدن

ممکنمی خم زلفمه بند اولمیه عشاق
آهوی صبا رسته دکلکن رسنمدن

عشاقی هلاک ایلمکه خنجر خوبان
فرصتمی بولور غمزه خاطر شکنمدن

نابی ینه یارانه هدیه سخنمدن

دلبر دهنندن بو نوآیین غزل اولسون

غزل

مست اولمده در سامعه نطق دهنمدن
خوش ایلسه کوش نوله ذوق سخنمدن

بر شمعه در انجق کونن فیض بهاری
حسنمله اولان رایحه یاسمنمدن

جان قورتره مز فتنه دخی بسته اولورلر
دام سر زلف سیه پر شکنمدن

آیینه حسنم اوقدر صاف نمادر
بقسک کورینور صورت معنی بدنمدن

تیره دکله عشقله کر اولسه فتاده
رستم چیقه مز بر دخی چاه ذقنمدن

حسنم کوره لی یرده چکوب ماه شب آرا
شرم اتمده در شمع رخی انجمنمدن

کارم ینه ناز ایلمه در کلسه ده خطم
فارغ اولهمم حاصلی رسم کهنمدن

دیر سیر آئینه او آفتر لیلی روش بود — بر رنگ بسد رنگا آئینه اهل — آهو شد نقطه به رخصت موبر به
دیره جهانی بگا تولد خوبه منش نبود — صور تمام کام او نوز کو سترش — کنگ برای نازا بد تر اما کلش بوقد

غزل طالب

چشم انصاف قدر کامله میزان اوباز — صدف دستی تهیه درد غم زندان اوباز — غلب جی نول نود گم حی لخته — نفس شب پرده روی سمتان اوباز — نخ دیا جم لبن او کمپنی ماز اوباز — نخود نام او کیم زهد نزا مدیم عضو — تکار دنفا اوباز کشته کی
قید زنجیر غم دهر دزآزاد اوله نمی — موج دریای می اولمسته که سوهان اولماز — غنچه کام چلماغه دهان وار طالب — لب امید بوایا میله خندان اولماز — زهد خشکنا دمه سر یا غمز اوزندان اولماز

غزل ایشد

بجنون لا اباکی عشق اول روشی بودی — عشاقه قصد لطفیله دیر نوعروسی — صوت نهای مطلب اولمز کوسی شی بودی — پرتاب یاس ایسه دخی ایسه امید — سن بجان ویرا ولدیری ویرسه کال وجمال
کار آزموده عاقل ایسه کاشته اش بودی — تک برای ناز ایدی اما کلش بودی — محمار نوان مصطبه عشق ایسه کی — خی نجکی بسله غمی بوردش بودی — دانشد بجهار عشقنه داود هش بودی

غزل ربی

شمع امید بوآصیله فوزدان اولسون — ساقیا قالدی بخیان یه ده تاب وتوان — کلشنه خاک ده یاربی صبا اتحاف ایلت — بنی بیلب بحیات ابدی سن نکه الهی — راضی بخشش آزار طبیب دهسن
هله صبر ایله بولز غنام غم جان اولسون — وقتیدر صنا غم لبنه در خشان اولسون — نرگسه کحل کاه عطر کیبان اولسون — آب حیوان ازلب جانبخشکه قربان اولسون — تاتمان دردیدل زاره درمان اولسون

برنجم الفاظ پریشان ایله ده ای راجی — منبع طوفان فضای سر مکار اولسون — صدره معجز آصیله اولکافر کیش
بوغزل زیور مجموعه یاران اولسون — برنفسده بنجه بیک کن مسلمان اولسون

غزل نائلی

غرم باغ ایت که چمن بلبله زندان اولسون
گل ایچون ایتدیکی فریاده پشیمان اولسون

حسرت خال عزا رو دهن تنگ ایله
غنچه دن لاله کبی داغ نمایان اولسون

کرم رفتار ایله فیض شرف رو یکدن
خار خشکی چمنک برگ گل جان اولسون

فتنه نک دهشت عیارنکا هکله یری
که خم طره کهی چاک گریبان اولسون

نافهٔ آهوی دشت دل و جان هر دلده
عنبرین کاکل مشکینکه قربان اولسون

حسرت یوسف حسنکله پریشان اولسون

حشره دک حال دل نائلی خسته درون

غزل له

او شوخی باغده کوردم شکفته رو تازه
النده بر گل اچلمش او تازه بو تازه

بزز او مست تازه سا که لعل ساقیدن
کوکلده نشوهٔ صهبا سبو سبو تازه

ترانه سنج وصال اولدی دل کوروب خطک
هنوز بغلدکی بر نقش آرزو تازه

مژه ک خلیده نمکیاش خنده جانه لبک
درون لبالب زخم چکر رفو تازه

او نازنینک اولوب نو نیاز خلق اولمش
نیاز و ناز میاننده گفتگو تازه

جهانه ولوله صالدی ارو یمو تازه

طراوت رخک ارتردی نائلی خط نو

غزل فهیم

بیلورم واصل جانان اوله جقسن آخر
لیک زندانی هجران اولجقسن آخر

ره امیدده ایتمه تک و پوتا او قدر
سالک وادی حرمان اولجقسن آخر

غنچه کرچه که آغوشه چکرسن کولنی
بی سبب دست و گریبان اولجقسن آخر

ای پری ایله خورشید کبی عرض جمال
کندو نور کده که پنهان اولجقسن آخر

طفل ایکن اولمه جفا ایتمه چرخه همرنک
چونکه برافت دوران اولجقسن آخر

ایندکک کاره پشیمان اولجقسن آخر

عالمی حسنکه فرمانبر ایدوب ایمه شهید

سنده غمزه کبی فتان اولجقسن آخر

شیوهٔ غمزه لرکله نکهکدن بلدم

ایتمه جمع دل عشاقی پریشان ای زلف
باد ایله پریشان اولجقسن آخر

شاد آغوش گریبانمه کیردک ای خاک
بوسه داد لب جانان اولجقسن آخر

مست اولو ایله خورشید جمالینه نظر
صقین ای چشم که گریان اولجقسن آخر

چشمه کلدین ای قطرهٔ اشک ایتمه خروش
باعث جوشش طوفان اولجقسن آخر

عقل اولده اولورسک ینه ای دل اولمهک
حسننه واله و حیران اوله جقسن آخر

زاهد انجامکی بلدم سنک اسلامکدن
کافر عشق جوانان اوله جقسن آخر

وجد زهد ایله فهیم ایله یارب یارب
برهمنلر له صنمخوان اوله جقسن آخر

بربرنامهٔ ثابت

نقل ایدر چورلیده بر کاشف رازی • بر جوانپاره دلداده نوازی
الی اوزاغزی دوز بربر ایدی • الی اغزینه اویار دلبر ایدی

صنعتی اولمش ایدی بربرلک • بر کمال ایدی کوزلک ترلک
صنعتی اول نکه هفته خراش • تیغ مریخدن اتمشدی تراش

مشتری باقسه اکر سینه سنه • نقد جانی قویه آیینه سنه
صمش اومیانه مرغوب • پیش نظاره یه بر آینه طوب

کوسترر عالمه دوندکجه صفا • بشقه بر عالم ایمش روزنما
کورینور آینه سندن فی الحال • کره هیئت اقلیم وصال

غمزه سی تشنه خون افشان • نکه ظالمی تیغ بر آن
کندی سنا کردی نکاهی استاد • چشم خونخواره سی طاقی فتاد

شیخ و شاب ایتدی تراشنه هوس • باش آشفته سی اولدی هر کس • بر بر اسکمله سی کرسی اولدی • شیخ افندیله احبا طولدی • ایتدی دکانه اول شوخ ظریف • قرشهر واعظی ریشندن لیف

صچلی شیخ اولدی هوایه مغلوب • نوله کیسولرین ایتسه چاروب
قاضیه جمعه ایدی یوم تراش • ایله هفته سکز عشقنی فاش

هفته حرفی کبی اول بیچاره • یاکلوردی کوینی همواره
مرض عشق ایله قان الدردی • هیچ نه دل قالدی نه جان الدردی

صنعتی قصد ایدی اول پیش نهاد • نیجه قان دوکمش ایدی اول جلاد
مبتلانک چوغنی سکدردی • کیمی شیشه کیمی دیش چکدردی

بریره کیسه اکر استادی • قهللنوردی بر عجایب وادی
یعنی قالدقده باشنه بویروق • عاشق زاره صالاردی قویروق

شیوه و ناز ایله کردان قیره رق • نقد جانن چیقرردی بوره رق
خانه آسا دوقنورسه بلنه • صکره ویرردی صقالن الینه

ناتراشک بری مفتونی ایدی • سرد دلینده سی مجنونی ایدی
یوریسه بریره اول سرو روان • طاقلوردی اکا اول طاسمه قران

قاره صابون کبی کاهی بیکاه • ازیلور ایدی اوخوبه هرکاه
بیشمالی اوچی کبی مسکین • طوزه طبراغه سوزینوردی حزین

جسمنی ناله ایله ایتدی هلال • قولاغه قویمدی هیچ اوکلال
کچمدی بوس کنار دیلکی • المه کیرمدی سیمین بلکی

ایرمدی کاکل مشکینه الی • کسدی مقراض ایله طاس امل
چقمز اول شاه نشین کرمه • دوشدی یغلنی کبی خاک غمه

کوسره دن کچمه بلکی کافر • اوحوالیده دونردی فرفر • واردی دکانه ملول و غمناک • صتل بربر کبی چشمی نمناک

یعنی اوغرتمق ایچون بر حاله • دوشدی اندیشهٔ مکر و آله • کوسره دن کچمه بلکی کافر • اوحوالیده دونردی فرفر • واردی دکانه ملول و غمناک • صتل بربر کبی چشمی نمناک

دیده سی شیشهٔ حجام آسا • قان قویوسدی بلیدک اما
دیدی اول آفته کربان کریان • استوکه صحت ایا روح روان

بر دم کم کلور اولوردی تراش • شمدی بالین هلاله قودی باش
خسته در آه اشیدر آه بیلور • حالتی حضرت الله بیلور

اغرامش بر مرض جانکاهه • درد ایله قالمش ایشی الله
قان اوتورمش دل مجروحنده • بر رمق قالدی همان روحنده

نقدر زحمت ایسه کل فی الحال • عشق غمزه کله بر قان آل
جان ویروب درد ایله جان الماندر • دیدیلر [illegible]

کشتهٔ عشقکه درمان ایله • قوچ باشکیون اوقربان ایله
دردیله ناله لری جاندندر • رحم قل مرحمت ایلمندندر

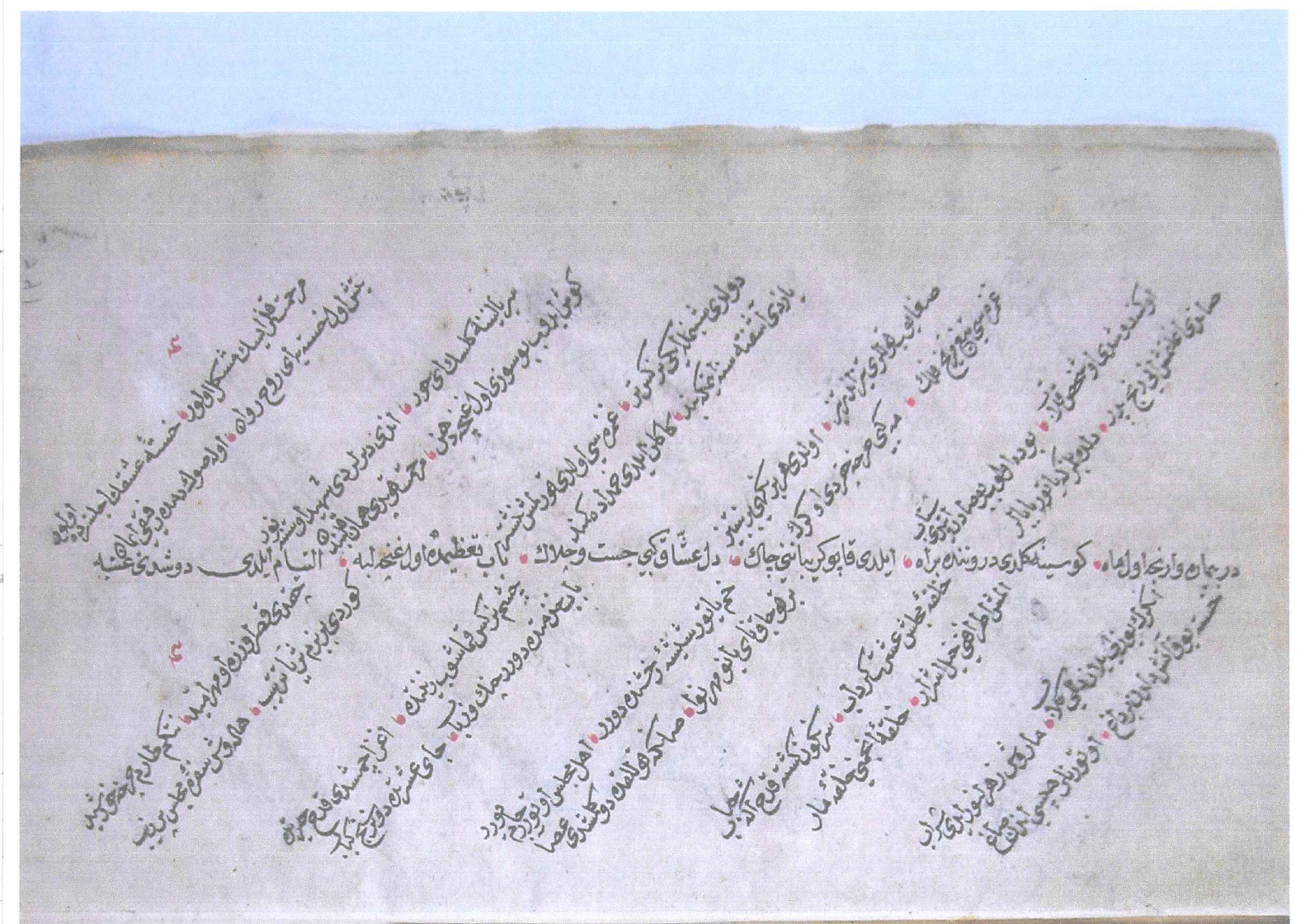

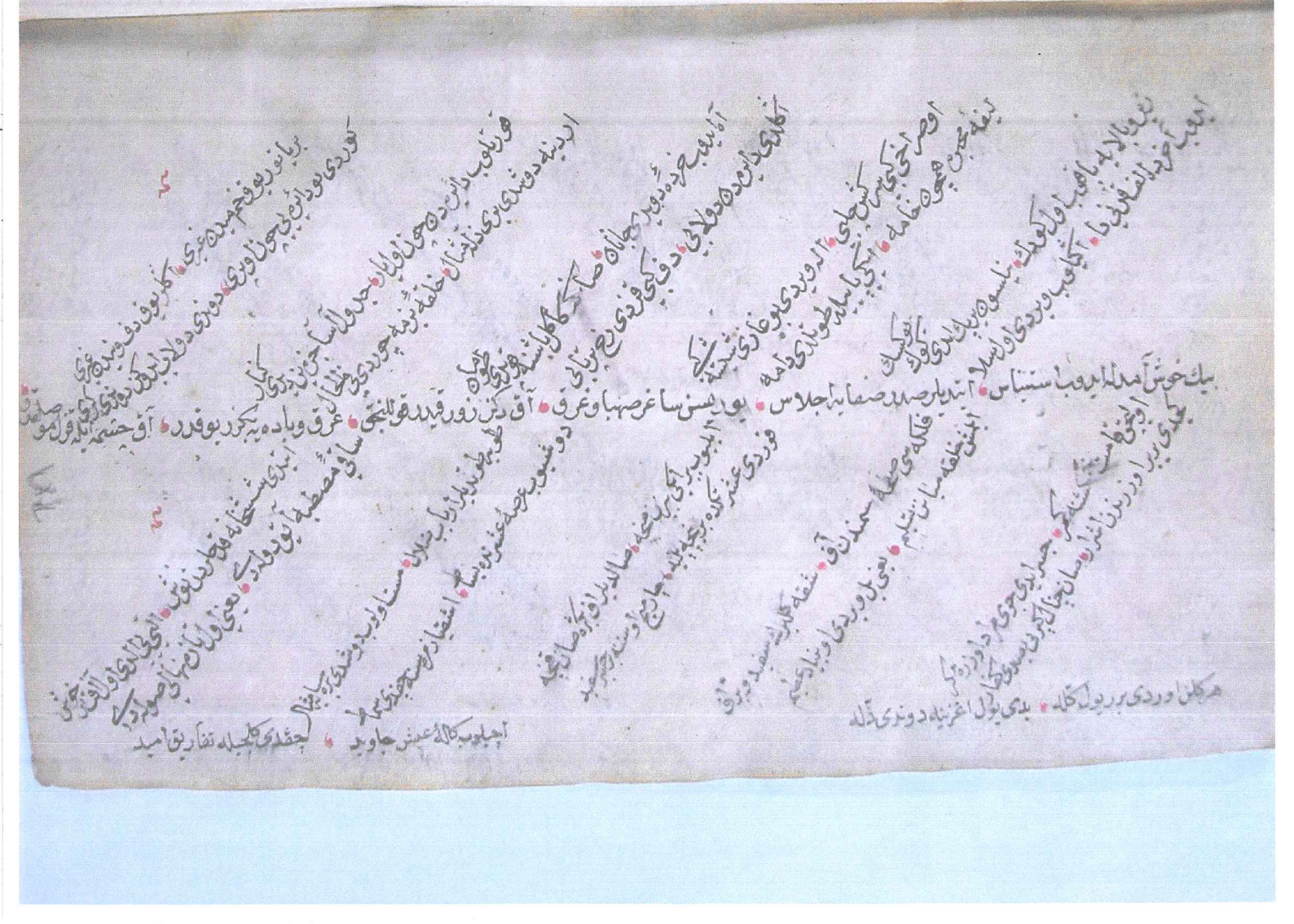

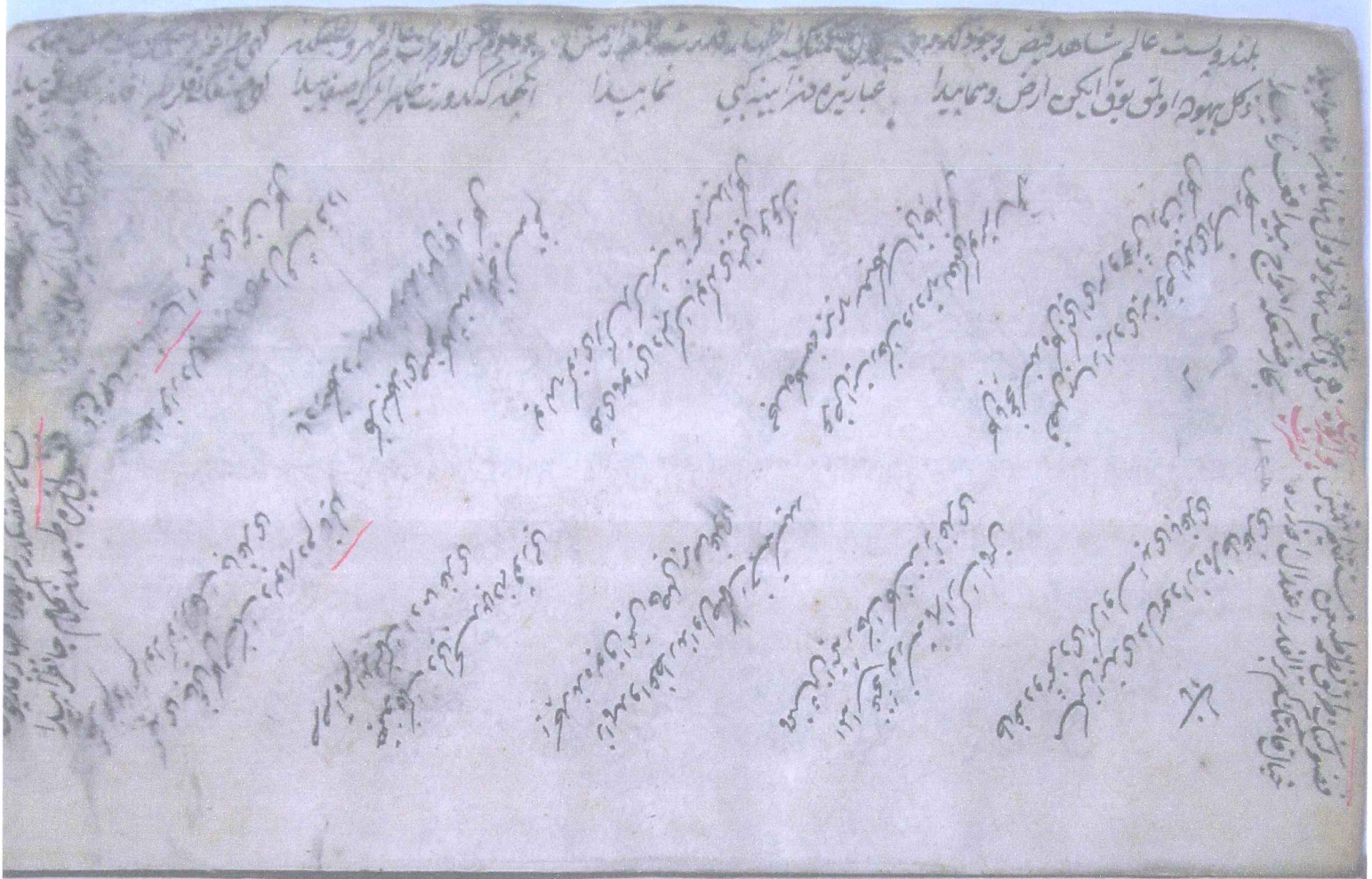

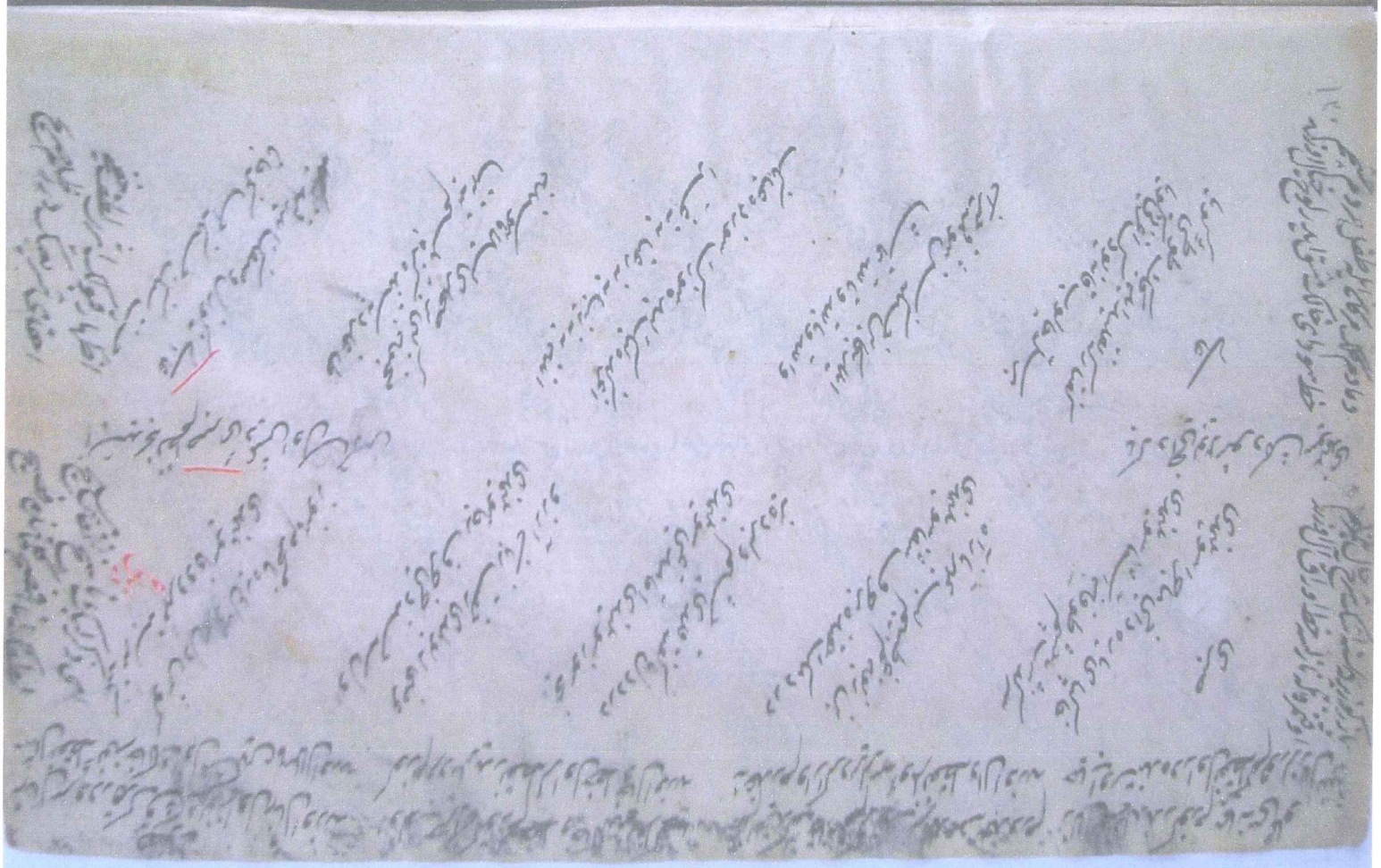

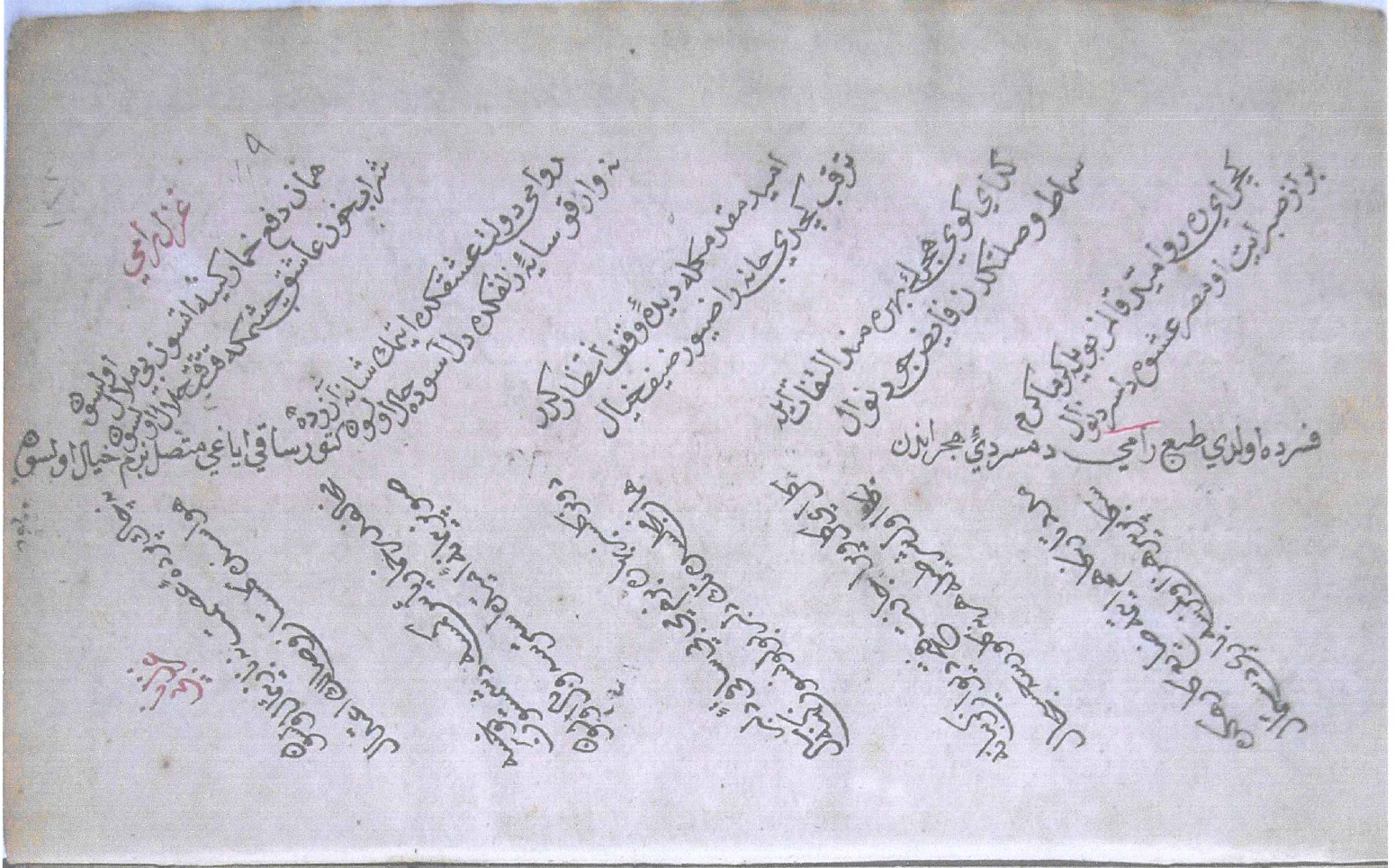

غزل رامی

همان دفع خمار کینه اتسون بی ملال اولسون
شراب خون عاشق چشمکه قت قت حلال اولسون
روامی دولت عشقکده ایتمک شانه آزرده
نه وار قو سایهٔ زلفکده دل آسوده حال اولسون
کتور ساقی ایاغی متصل بزم خیال اولسون
امید مقدمکله دیدهٔ وقف انتظار کدر
ترقب کچدی جانه راضیور ضیف خیال
کدای کوی هجرک بهره مند التفات ایله
سماط وصلنکدن فایض جود نوال
کچر ای ره رو امید قالمز بویله کرما کرم
بر از صبر ایت او مصر عشقه دلسرد نوال
فسرده اولدی طبع رامی دمسردی هجراندن

غزل رامی

[illegible]

غزل دیری

همان کلبرک رخسارک اچلسون آل آل اولسون
سکا شرب مدام ای غنچه فم قت قت حلال
همان سن شهسوارم چکمه ال چوکان زلفکدن
سر عشاق طوب آسا یولکده پایمال اولسون
قو چقسون دود آهم چاق دیمدن فکر زلفکله
سریر شور سنبلدستهٔ عشقه سفال
وجودم فرق اولور اولمازکورنسون موشکافانه
غم موی میانکله خیال اندر خیال اولسون
مکانم بیت الاحزان ایلسون مانندهٔ یعقوب
عزیز مصر دلتک اولشه یوسف جمال

اکر معنی اولورسه اویله اولسون لؤلؤ شهوار اکر الفاظ اولورسه اویله امواج زلال اولسون عطارد رسم احکام ایلدکچه صفحهٔ چرخه رسیدی دوش فرمانه نشان و امتثال اولسون

غزل

ایام کہ بساط مصطلح طالع فیروز
بساط غالب کو ریزہ ریزہ نوا موز
کلشن کی بیک شوق فضا آوازِ مرغ نوا موز
کلزار کی بیک ناز یک بار دلفروز
ایر سد نظر حالن لطیف جانان
ہم بزاو لوریان من غمزہ دلدوز
کلشن مرا آیدہ صوت اولیا عشاق
بسمل ایلامت اولہ عشاق

غزل

ہیچ
ہیچ
ہیچ
ہیچ
ہیچ
ہیچ
ہیچ
ہیچ

غزل

زبان خامہ کلزار بیان اسلامی بلبل
باقی کل رخسار گاہ اسلامی بلبل
فتح نگہ حسن بابیب باغ اسلامی
رخسار گہ بیم نگاہ اسلامی
بار چیک سوز بیک خوب یاد دیکھ
کلشن خوشہ سیاہ اسلامی
بیخواہش کل اولمیہ طلبکار اسلامی بلبل
ترک ہوس بولمیہ طلبکار اسلامی بلبل
مفتوح القدس نیلیا اول حسن
روح القدس نیلیا اول حسن

غزل عارف

دل گمگشته‌یی سامان ایله مجهور بولمشلر
سر کوی دلاراده ارکن دور بولمشلر

نقال ساز اولانلر مطلع دیوان حسننده
نه طالعدر بو کیم وارون ایله مذکور بولمشلر

زجاج خاطر عشاقی هیچ الدن دوشرمزدک
عجب پامال اغیار ایلدک مکسور بولمشلر

بولنلر راه کنج وصل دلداری حقیقتده
طلسم جور ایله در بسته و مستور بولمشلر

سر بازیچه‌دن تنها ایدردی خاتم لعلن
دهاننده نه سر در نقطه وش منظور

لغز طرزنده خوش آینده گفتار گهربارم
سخن فهمان کورنجه هب در منشور بولمشلر

تتبع ایلینلر نسخهٔ عشقی کمال اوزره
سنیده صفحه‌سنده عارفا مسطور بولمشلر

غزل [illegible]

[illegible]

غزل مصنوع صافی

بهجهٔ قبال امع الی عیان شان
یروشن هادا ورستم کان

صفدر رزم عارف ارس رودوش
هر یا رتبهٔ علام لک نفکان

ممالک لک مال ایق در رفیع
ارف اصل بیب هرهٔ هل سان

تابش مس عادت یغ واص واب
ادی حسان امعدودهٔ رباب ان

سطح شعره صافیا بر طرز نو صالدک ینه
هر کم اوکورسه بو شعری آفرین اولسون همان

غزل [illegible]

[illegible]

غزل یحیی

ای کی فات اولدی وجودم قات قالدم
ملان الموت سلام سنی آلدم الدم

معروف میوه لری آلدی وجودم دالن
آی کی حیز الله بحی اله طالدم

آغروب کون کبی سنه غرق انوار اولدم
سایه وش یور فه سن روحی سنه مالدم

روزگار ده دنا اولدی نهال قدم
آخر ماه کبی غائبله انجالدم

روح اصلینه رجوع ایده بیلی ای یحیا
پیر اولوب کردی جانب خاکه صالدم

غزل جانی

برسیدر پنجه خورشید الهی هر ایکیرو
سنده انصاف ایدوب بی چرخ مالک ذوالمنه

اوخشیالم ذقناک سیبی باری چوبنکم
ویرمدک باغ رخلکدن بنه برشفتالو

ای شه ملک ملاحت بنه بودار طره دله
فاتحه کبر مشکن بر پنجه کز اول کیسو

سینه سن تیغ ابله جانک ایله دلبر
عاشقلک جانه آجلاری برقتلوقیو

پیرهن بیر قوسه برعاشقی اول یوسف حسن
اولیه حالنا سینه سنده پهلو

غزل نابی

الهی مستقیم ایت خاطرم غیره تشوقدن
خلاص اولدی قامتم ارباب دنیا دن تملقدن

بولدم حکمت نمدن پوشش اولدینی اهل فنادن کم
نمدن آزاده دن امنیش تاری تعلقدن

سپن اولمقدن اوزکه اشرح دلسوز قیدیله
ندن سودی یلنسه روغن اباوزره تفوقدن

لباس عار تبله فرقی بوقطعا تفاخردن
اولان حشمت نما جمع ایتدی کمال تصدقدن

جهانک نابیا مستغنی اول بود و نبود زن
کریزان اولمالخلاق الهیله تخلقدن

غزل زاهی

نه یمکن سیر باغ ای دوست کلشن ایچره اولورعشرتسز ای کلشن
اولور عشرتسز ای کلشن اولور عشرتسز ای کلشن

آکر باغ جناده وظل طوبا اولسه سن اطلمام
آکر کنز حسن کلشن یاسمن یاسمن یاسمن

اسیر بلا صبا اما مشامم قوزن جانلاندی
نسیم سنبل و عطر کل و بوی یاسمن یاسمن

نه زیبا و بو و رنکم بنم تمنای دل زاری
نه بلبل غنچه سز کلشن باغ الهی بن بن بن

مزاقی عندلیب روحسا روحم فکر و ظن سنسن
کلوزیبا طلعتم شمدی کرو فکر و ظن سنسن

غزل ثانی

صحن گلشن ملک بعد از اولیای آن جوی شط
پای سمن صوبو زند سر این رهان بند قط

صحن باغی خوبتی از جمله کی تن کس شنوید کیم
مستان فرق نیلوفر بدن گوی نیلی غلط

بر گلستان بزدی بی پای بچم فصل بهار
لاله بیرسم او نوید سبزه خط شبنم فقط

اهل دل را شمع بزم آرای غیار او رنه
خاص اولدی کیمه لاجرم الاولی الوسط

خط لعلین نامی اول غنچه نوشستنک
سیب زنخ دیبلی خندانک او لقمه بوخط

غزل ثانی

سنی تبریز سندن ولسه اغیار نفاق اوزره
بنا کیم وار خلوص البته عالمده نفاق اوزره

نه حسن تصویر در دیبلر چکلمش کیمه طاق
دکلمی جمله بای رعنا بوسیاق اوزره

غزل ثالث

نوازش خانی اولسه بوسفه غدر و فا اوزره
حقیقت بینه رای زیر و بالاسی ندر کونک
کرک تحت الثراده اول کرک بونده رواق اوزره

کرکیلک رنک وحدت رسته دن وفا اوزره
کرچه بر بر له بر بر اولمش شتاق اوزره

سر کوینده لیلای سوار ناقه کورمش قیس
قیاس ایتمش جنانده حور در بزمش یراق

غزل رابع

نفاق ارنی کوریم کیمه بوکلفتمای اوزره
سلام ایلر بو دشتک کیمای اشتیاق

غبار وحشت افزا دامن صحرای وحدتن
وصالک قلبی بیک زن رجعی فراق

دل مجروح آخی حرمله تیغی شوخ التیم
قرار ایتمز نه کمی حال عالم بی سیاق اوزره

سیاهی چهار نامی نیچه دست نقاب اولمش
نه تصویر در دیبلر چکلمش کیمه طاق

غزل خامس

نفاق ارنی کوریم کیمه بوکلفتمای اوزره
سلام ایلر بو دشتک کیمای اشتیاق

غبار وحشت افزا دامن صحرای وحدتن
وصالک قلبی بیک زن رجعی فراق

دل مجروح آخی حرمله تیغی شوخ التیم
قرار ایتمز نه کمی حال عالم بی سیاق اوزره

سیاهی چهار نامی نیچه دست نقاب اولمش
نه تصویر در دیبلر چکلمش کیمه طاق

غزل سادس

نوازش خانی اولسه بوسفه غدر و فا اوزره
حقیقت بینه رای زیر و بالاسی ندر کونک
کرک تحت الثراده اول کرک بونده رواق اوزره

کرکیلک رنک وحدت رسته دن وفا اوزره
کرچه بر بر له بر بر اولمش شتاق اوزره

سر کوینده لیلای سوار ناقه کورمش قیس
قیاس ایتمش جنانده حور در بزمش یراق

غزل سابع

نظر حیش وصالک از چو قاسیادنه در لیو خیله
دلیرانه هجوم ایتمک ندر حصن فراق اوزره

کوزل اول غنچه آغوشی سراپا ایتمک ای
فلکده آخر امید قالمز آخر اوزره

سراقوز نیاز آکلدر کلام اولام دیرسه
فطاق همتی چوق نیچه بیلمز فطاق

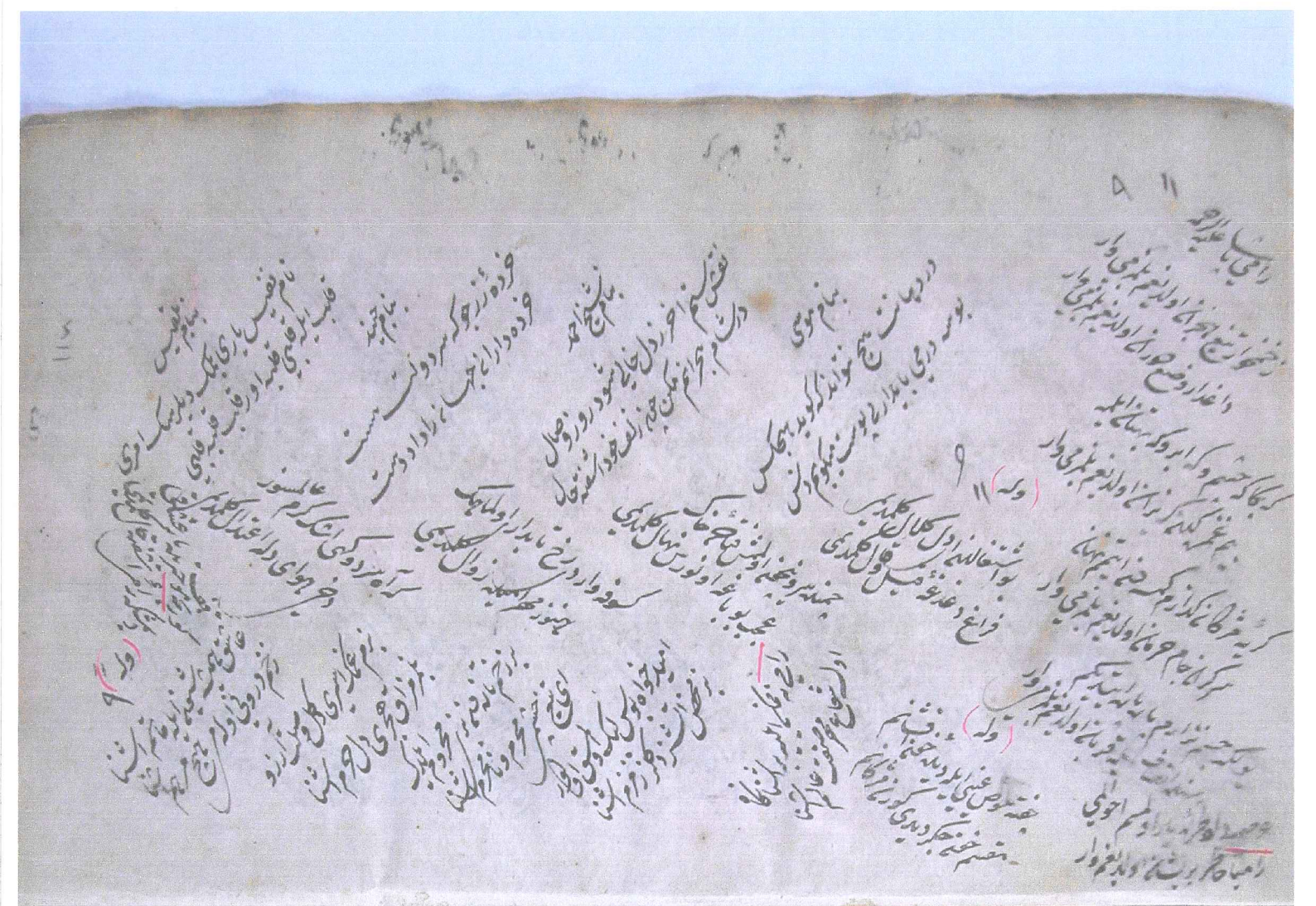

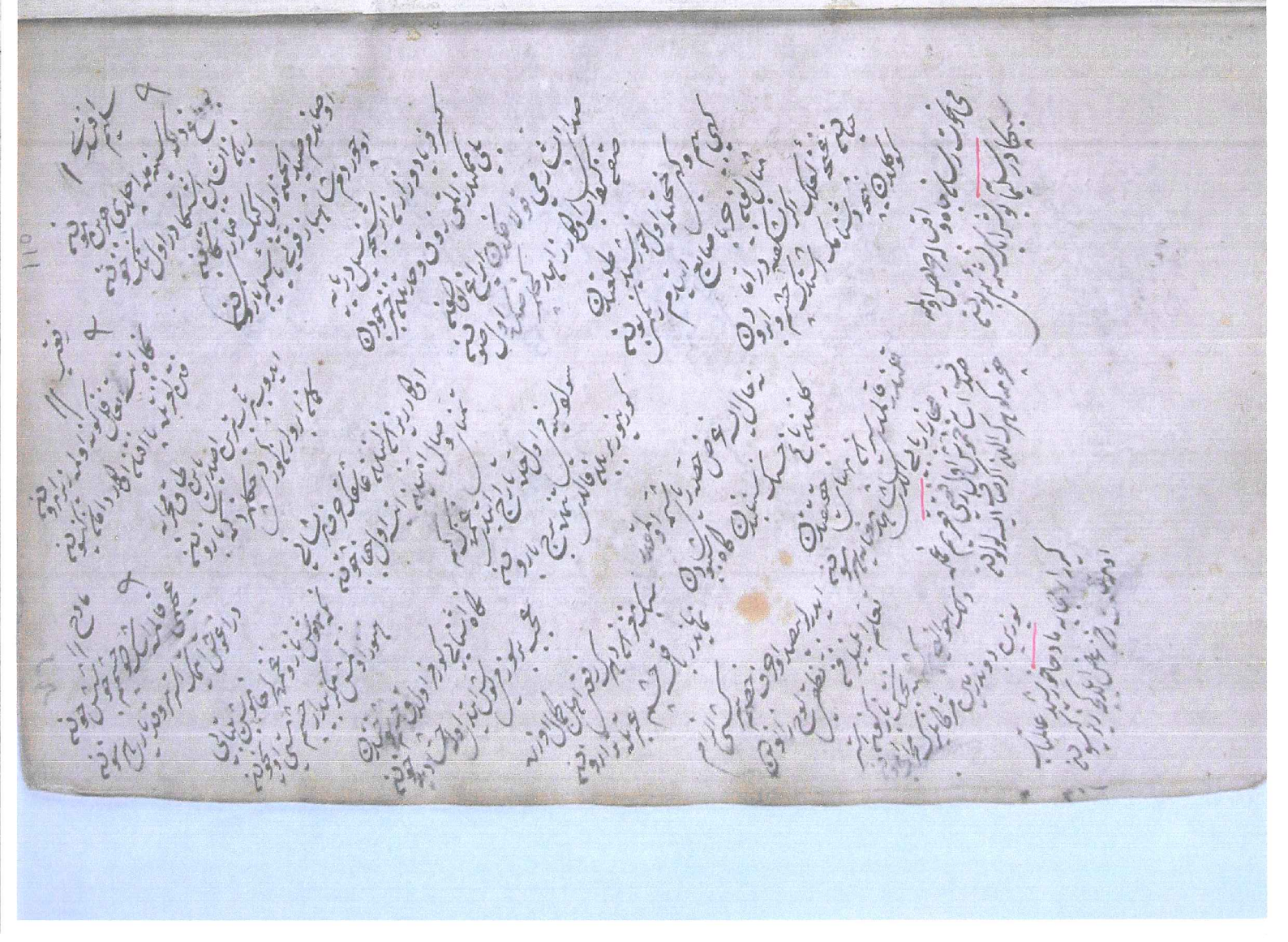

۱۱۵

سلیم افندی ۱

نقیب ۱۱

[illegible]

اوچ روز [illegible]

[illegible]

صدای [illegible]

[illegible]

[illegible]

۱۱۶

(دولت) [illegible]

بانام نفیس [illegible]

نام نفیس [illegible]

قلب [illegible]

بانام جنید [illegible]

[illegible]

بانام احمد [illegible]

[illegible]

بانام موسی [illegible]

[illegible]

۱۱ (سر) [illegible]

(سر) [illegible]

[illegible]

طلعت شبنم فصاحت مجلبی اولافتک

گلشن حسنش کاشف لاله تعجب ایمیس

او مهک مصحف حسنش تفال ایتمک

یه‌ور وهبی زارک عجب ایتمه

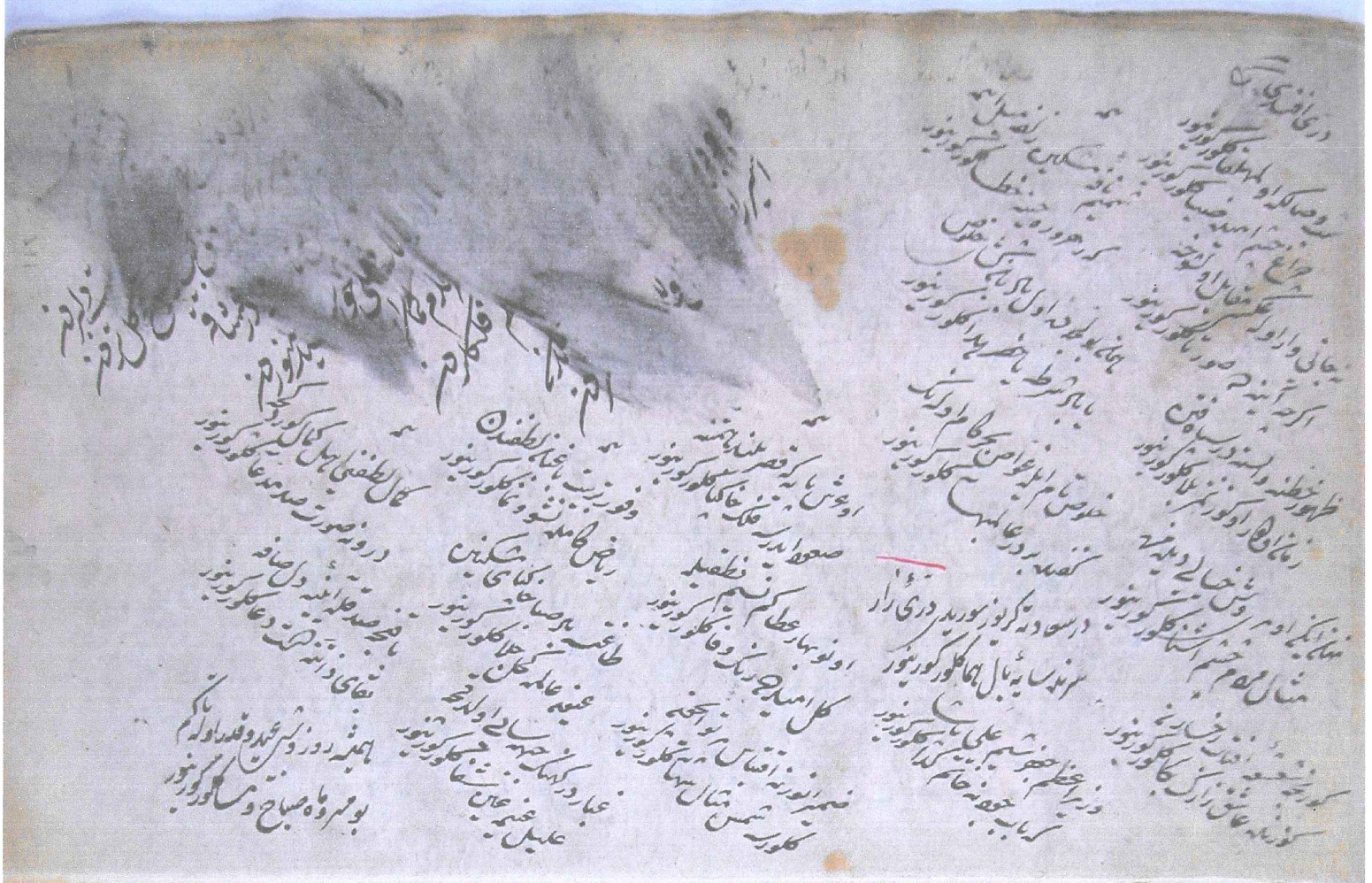

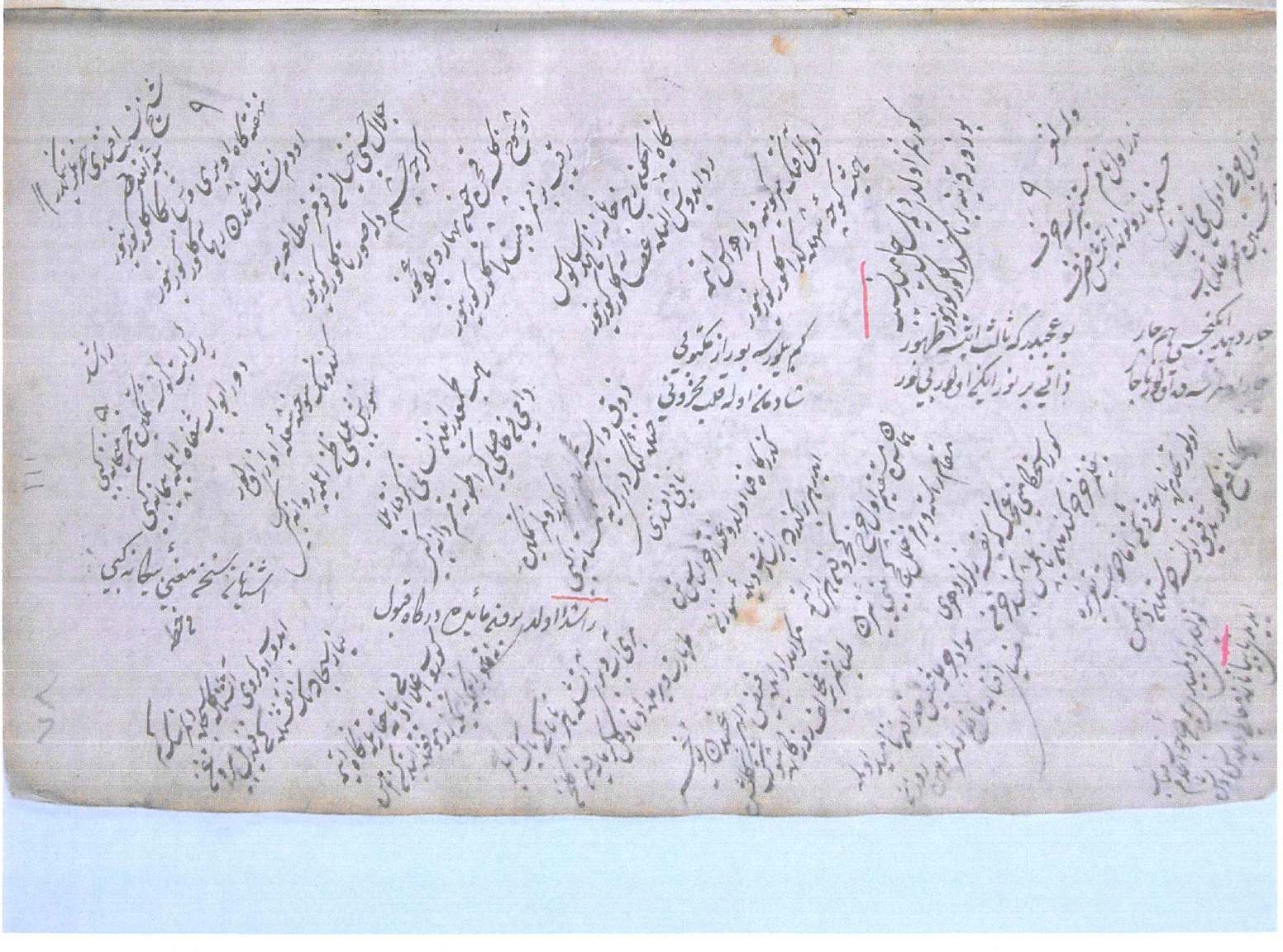

[illegible]

جلال حسنى [illegible]

اگرچه چشم [illegible]

[illegible]

نابى افندى

[illegible]

كورنمز اولدى دل [illegible]

بو زورق [illegible]

وله [illegible]

[illegible]

[illegible]

غزل نائلی

ارباب هنر ای چرخ عهدکده قوخور اولسون
نادانه شب و روزک سنجاب و سمور اولسون

سن نشوهٔ ادراکک سرمایهٔ عزت بیل
جاهیله قو جاهللر عالمده وقور اولسون

دنیا ایله سن صلح ایت بی حجت و بی دعوی
استرسه جهان خلقی هر شاهد زور اولسون

غوغاکدهٔ عالم اشراره اولوب مرعی
اطفال ایسه ده دیرلر دعوایه جسور اولسون

ارباب ریا شمدی کوش ایلر استرسه
داود لسانندن آیات زبور اولسون

من بعد اوله لم جازم ترک طلب جاهه نه سنده مباهات و نه بنده قصور اولسون سن نائلیا نشر ایت آفاقه در نظمک بلمزسه فلک قدرین بختم کبی کور اولسون

غزل یحیی

ای کوی خراباتی کزن خانه بخانه
ای دربدر ایتمش سنی اوضاع زمانه

مشکللرمز حلنه میخانه یه واردق
حاجت قومدی مغبچه لر پیر مغانه

بدرک تر باغ اوزره دوکوب جرعهٔ جامی
کل موسمی چکمن ویره لم فصل خزانه

پروانه نیچون شمع شب آرایه دوقندی
یوق طاقتی چون شعلهٔ شمشیر امانه

یحیی طولانور هر کیجه اطرافنی شمعک
پروانه وار ایسه یانماغه بهانه

غزل فضولی

آب لوحی اوزره چکمش موجدن مسطر صبا
سبزه دن نقل ایتمکله استر خط دلبر صبا

المق ایچون قیمت ایله سبزه دن شبنم ترین
یاسمیندن سیم دوکمش یاسمندن زر صبا

اغزک اسرارین دیلر فاش ایده چوب غنچه نی
کورنه زنک ایله ایدر اظهار هر مضمر صبا

انفعال ایتمش مکر سرعنده رخشکدن سنک
کم کزر مخفی کورنمز کمسه یه مجهر صبا

اختیار وب بولمق دیلر وصف رخک کم منفعل
نسخهٔ کلبرک اوراقن ایدر ابتر صبا

آب کون تیغکه اولمز بو نجه کم دائم و بر
تیغ آب جویباره موجدن جوهر صبا

ایغک طبر اغنی یردن الور تعظیم ایله
باشنه دوزمک دیلر باشنه بر افسر صبا

ایشدوبدر غالبا قدکله شمعک بحثی
هر قچن کوردیسه ایلر شمعه قصد سر

استانکده مقیم اولماغه بولسه دی فنا
حق بیلور اولمزدی سرکردان بحر و بر

آسمانه قدر ایله چقسه نه حاصل چون دکل
اکه قابل کم اوله قابکده خاک در صبا

اوله نعتکدن فضولینک کلامی دلپذیر
اویله کم کلدن بولور انفاس جان پرور صبا

لمحرره بادی ادرنوی

حضرت شارع دیدۂ اول رفیق آمدن طریق
قبل بکا یارب دم رحلتده ایمانم رفیق

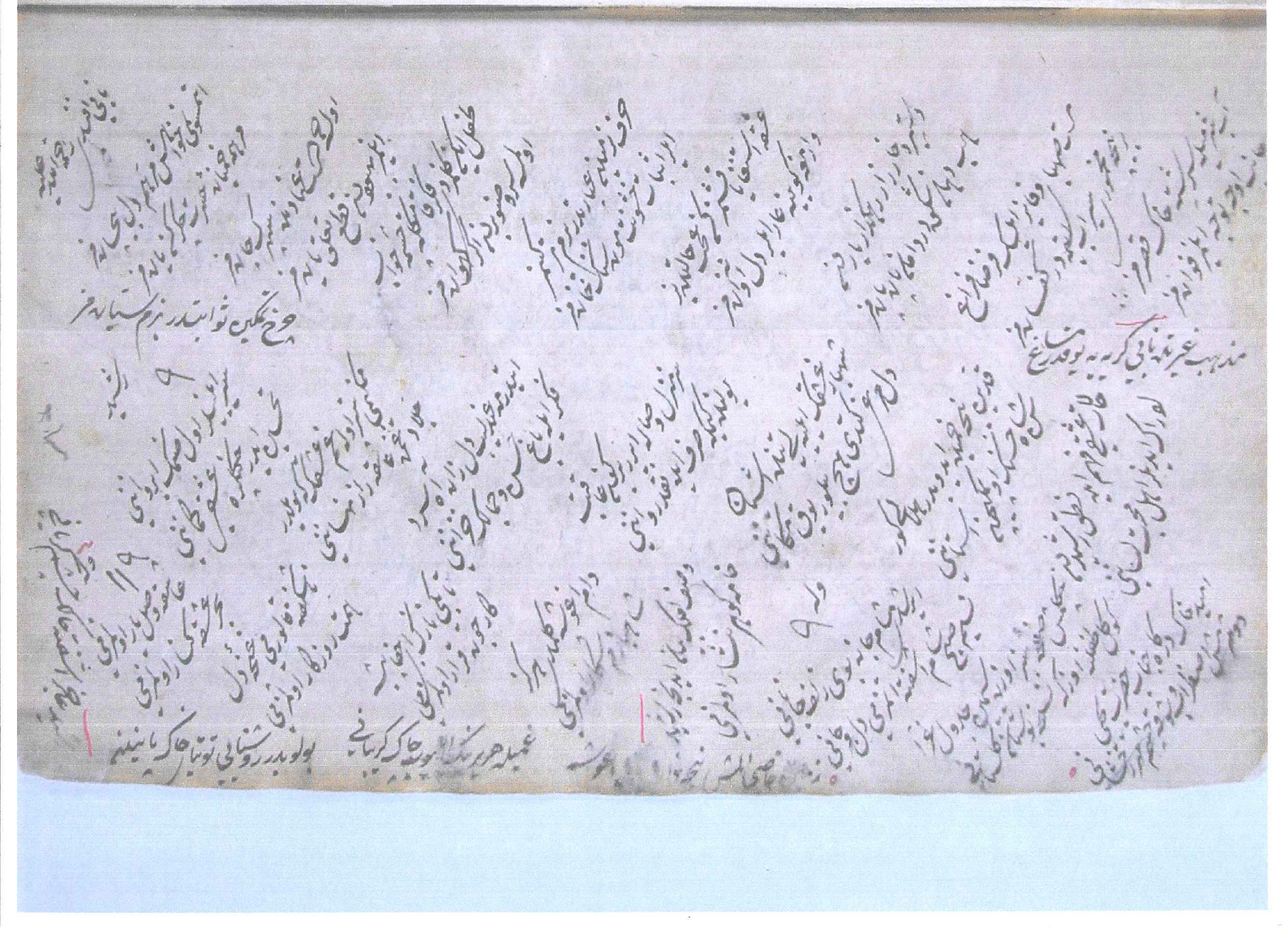

غزل ثابت

دندان رخنه داری که جوهر مثالیدر
چقمش کدک محاربه سندن جلالیدر

ممنون ایدک وجودنی قالدرسه دوکار
طره‌ک که بو کشورک سبب اختلالیدر

یاتدقجه خواب نازه اونخل سر آمدک
قدی سرای وصله دوشمش نهالیدر

فکر ایلدکجه لعل شکرخند نازکین
سینه بنا خانهٔ مصرک خیالیدر

محرم دکلسه شیخه کورنمک حرام اولور
نت الف که پیر مغانک حلالیدر

بوی وفا امید اولنور کل بو باغده
آل محمدک کل باغ جمالیدر

ثابت ندکلو دلسیه جرم ایسک نیه
امیدمز محمد و اصحاب والیدر

غزل له

کورنجه خار هزاری دکنلر اوستنده
حضوره باتدی فراش کل تر اوستنده

فسانه خوانی بلبل قوش اویخوسی دیه رک
اویوتدی شاه کلی تازه بستر

هزار بال و پرین فرش ایدوب عروس کله
یاتوردی قوش توکی اکنده مندر اوستنده

ملاحتک پیره لندی یری ظهور ایدیلی
قرنجه ایغی خط روی دلبر اوستنده

دیدیکه چولمکی بولمش قپاغنی ثابت
کورنجه جام خم روح پرور اوستنده

غزل شهری

نشاط ساغری لعل لب تر اوستنده
کورنجه حق نظرم قالدی ساغر اوستنده

فغانه باشلدی دالنده داله دوشوب بلبل
کورنجه خاری کلک دال خنجر اوستنده

بو شب اوجان قوزیسی کلدی جامه خوابمده
رقیب سک اوره رک قالدی مندر

راحتی مرغ دل هوالندی
اوچوردی کیسوی دلبر اوستنده

حضوری وار ایدی کیسوی دلبر اوستنده

خراش خاری کوروب روکلده ای شهری
هزار حنجره دوشدی دکنلر اوستنده

غزل نجاتی

دخان اهیله اولدوم شرر کبی رقاص
سرشک چشمیله اولدوم کهر کبی غواص

بو آهیله چیقشرسم بو یاشی نشئه یم
بو قاری قورسم ایس اولور اشاغی قورسم باص

خلاص اولیمادی دل قید بند زلفکدن
خطکدن اوقودی بیک کره سوره اخلاص

صوچن بیلوب دوشر ایاغه زلف فتانک
عزیز باشک ایچون ایلک ایله قنلیق باص

نه اوزیلور نه کسیلور صچکله زلفکدن
کرک بو غزله نجاتی قولک بکم کرک آص

غزل اشد

صحف رفیق لہ مسا فرکلید علیہ
رعاہ بوسہ عابد وسا فرکلید

مدلول وضع قاعدۂ اشتغال اکبی
کبرت کناہ شغل علامہ کلید

نوشیروی
دلفریبند زبت وجوہ اولان مکرغایت آخر کلید

ای دل نصاب عاقبت اندیشی مور
سرمایہ وجود عناصر دکلید

خصیہ اہل تجی ابن مریہ منلوت
نجب تکخانہ دہ قالردی کلید

دوشن فراغتہ شال وجس کلید مور
اونسہ عجبی سا عبارت فصل اون

غزل عاصم ۹

انجی سکا ہی دل دیوانہ دوقندی
جوفخاطر اولطرہ دہ پیشاندہ دوقندی

بوقتدہ قرارک وار ایسہ کوشہ لحدل
بانک خبر وصلت جانانہ دوقندی

صدر شاہ تحت خاک رہ کبہ جانا
املاک اولوبا اولسہ سامانہ دوقندی

بزم وعدن آہ درون اینیم ای
رکدن بجب ای قاضی کاتب جانہ دوقندی

انش کبی یاقسہ نولہ ہر قطرہ سی عاصم
ایمو ز ایسہ زلف پریشاندہ دوقندی

غزل عاصم ۹

سنک ستی باشنہ دکل جاندہ دوقندی
حاصل اشکس اولدی بزہ جاناندہ دوقندی

سر صفحۂ رخسار ینہ دخل اینہ زاہد
کافر در اوم کہ مصحف عثمانہ دوقندی

فرمان بجس اولدی یہ دلدار عدالک
عفو بجہان اہم سلیمانہ دوقندی

دور خانۂ اغیار مشتاب اللہ کدرکن
اول شوخ جہان تاکہ خرابخاندہ دوقندی

ہوادہ دروں اژدہ جانا
اول دود سیاہ چرخ کرکجاندہ دوقندی

غارف بیلور رمزوہ وصل طلبن
بزبلبل مکل اولسہ دوقانا کی دل اینہ

انجی طمع خامی رخسار اندہ دوقندی

بر طرفہ خیال اولدی بکم کہ تمی
چشم نہ برافت دوشاندہ دوقندی

دست بردہ رخسار کبی نرو بزاک
انکتمی اول زلف پریشاندہ دوقندی

مفرد

قامتکدن خاکسار اثر دوشسون کوی اوقیق
سرو عدن روح القدس باغچہ تراب

غزل مثالی

خانہ سرخ کبوتر بچہ پرانہ حجرہ
ماہ شفق ابچہ ہلال اسمان حجرہ

اسمان ماہ نو در پاہ ماہی حوضہا
ماہ در زنہا ہو بیدہ صحن روانہا حجرہ

خستہ دلان بلبل بیچارہ من تو کجائی
بر کوزہ بلبل بیچارہ آب روان حجرہ

شوخ پلیچکن کہ قتن یاد و غزالہا
غنچہ مست مہا مکن نشانہ حجرہ

طاقہا و دلہا کہ بیش بر و بند کوہ
کوہیا بر دلبر شیرین زبان حجرہ

غزل

[illegible]

ریختہ ای وصل بیچون بتخیل ناز ایلر یکا
[illegible]

تا امید اول احسنہ جاندن رکلوم کوفا
بخت بیمار یکا جیب جان مساز ایلر یکا

سیر دل بتاب ایلہ بیان غمزہ یہ آما دیکم
ای جن یکم فیغادن احتراز ایلر یکا

بخت بر آزار ایلہ ایلہ سلہ تلا فیسن بلہ
التفات غمزہ خاطر نواز ایلر یکا

ایلیم مضمون نہ جبریل خبر دم ناکہ
غمزہ کم فتنہ دین افتای دراز ایلر یکا

غزل نسیمی

خرامان سیر ودبلبل بر بستان وقت گل گل
برخ گل گل بلب مل مل بقد چون سرو سنبل بل

عرق بر عارضش نم نم بمدحش دمبدم دم دم
کمندش کرده خم خم خم سمندش همچو دل دل دل

سمند و وار کژ کژ کژ به شوخی راست چو عرعر
دلش چون سنگ مرمر مرمر زبانش چون نگه بلبل بل

بسنگینی چو کک کک به چینی باد صرصر صر
در آمد در چمن چم چم چمن پر شد ز غل غل غل

نه دانستی چو خو خو خویش نه رفتی سوی سو سو
نسیمی دیده رویش نهاده در سلاسل سل

غزل نظیری

وصال وعده ایتمش یوقلو تیلیکی
مدد روح اولدن کل وعده مرتبه

اکر کلدی کوزه جانه ایتمش عاشق
عمان لطف ایلدی غنچه کوکلی

بزمده صورت اولدی ملایم وعده ده
دریغا ایکن ترحم وخسر قیلدی ترکی

وصال ایدر ایتمش عاشق بیتم اولان
قیمتی اغلیوب غلیوب جانا ایتم بیلی

اوقیوب یانکه طوتسه یان شوریده
سیکیون کرکدن ایلدی ده قوقی طاتلی

غزل نائلی

کویکده ناله کیم دل مشتاقدن قوپر
بر نغمه در حجازه ده عشاقدن قوپر

اچ حقه دهانکی نازایله نطقه کل
بر پاره زخم جانه اوتریاقدن قوپر

خاموشی ادبکه کشایش پذیر اولور
بر غنچه در حدیقه اخلاقدن قوپر

اولمقده نوبنو خشم آرا اوغمزه لر
هیچ سپاه فتنه در افاقدن قوپر

درکار اولور تلاطم دریای اشتیاق
بر موجه کیم او جبهه براقدن قوپر

بن بولمدم کوررسک اکر ای حکیم سن انصاف صفحه سن بونه اوراقدن قوپر
ای نائلی سماع کنان هفت بیتکه سیاره کان چرخ بونه طاقدن قوپر

غزل نائلی

مشتاق بوی فیض بو باغک کلن دکل
بر کن خلاف مشرب همت قوپر مسون

خار اولانه ایتسون اثر آه تیشه کار
بیهوده یوقسه سنک ملامت قوپر مسون

داغنده قانلو پنبه بی لخت دلک صانوب
ای نائلی او سرخوش نخوت قوپر مسون

صبری

چام غم بر بین اتبت بی خراب ای بی بر
اکار کر بنیاد فریاد اکا نالان ادی قیس

کلاهی بی صنعت یا نه اک لیلی
حاصلی تخت که غنچه سلیمان ادی

کر بوکه ادر ناوه لیلای تبال
نشو جام مجلکه بداخوان ادی قیس

لانیا زهر بی شهد را ادی
باده عشقه برلس بوران ادی

صبری

ره وادی ملامتدن که بوبان ادی قیس
کیسه سیل غم وغنی عریان ادی

عالمده بوکون حسنلا احسانله موصوف

جکلمه صدلرنه اولی حضرت نظام
کوردوکی نشه کبوکلاک کسمدی

فولوکی نیانه در عدن سدی

قدوم عم کلنجه بم دوشمه باعث

عمون صفت طاغ ایله صحرا وطنمدر

آکچم بوولسون لیلایه دوشدی

باشمدر جنیون بنجه جانه نوی کرکی

مقصود همان وصل اولکلیر همدر

میبان بوکون زاهد صحبتنه بنمدر
عشق اولمیوب میبانه کلاوکه بیمدن

وارایسه نه رشتیجی اوشاه جمدن

عاشقی زنانی

هرشوق که دلداسنه وضی بلطف
اقبال ایله وصل حیات بلدا ولسه

دربوزه کوکلمن سوزاکر اولورسه
دردمن معاینه اکی قطعیدر اولسه

کعبه الیه رویی خطا اوردیمی بارك
دعوای وصال اینکه الان سندا ولسه

وصلکله اصحبنی رقیبك
خاطرنه امیدوشی حصدا ولسه

عاشقلرنه

کاهیچ کوردیکی اثربرجی زنانلی
راحت بولمیان رسم بلدا ولسه

عزلی

کلمان ایچون شوخ جمالم صحت اولسه
ناصح مانع نیلسون اولسه

رخصارك حبیبانه خطه معصیت ایله

دلبرم زنی دین یه یارنه بارك
عاشقه اکی داعیه عافیت اولسه

آتمی وفا الدی نمدن عشاق
ابرولرینك کشته لرینی دیت اولسه

اولمزدی کن بسته نکیسوی عصیاه
مثاقب شانه ذ معذلت اولسه

اعمال حلاقتیسه معفرت اولسه
ناکی بطن دموج یم فضل الهی

اعدم متاع دلدی بتمدی کوکلمن
چوق اولمیوی بحری کوهر همین تلدی

مفرد

به سه کبردم غم خانه بداندی
جانی عشقله بر دیه سرو بلادی

نظمی

سعو آیله کم بادیه بوبانه ادی قیس
آتش بدامن خانه مجنون ادی

خانه صبری نی کرکی اتمدی بحجاب
شعله آیله کم بادیه بوبانه ادی قیس

بیدار دل اینی دی بی طالب دوست
سرمایه دهشت شرف معرفت اولسه

جسمك بیتی اولوده اوجرك که اتمدك
جامه دکه در خط اولنی عادت اولسه

بی حالت برزوق کورمدی اکه
دائما دشت تنبهای حرو شان ایدك

باغ غنه بلابر کلاهیدی اکه
عالم عشقده بر بایه سلطانه

غزل ثابت

افتاده‌ام که ای بسر و دوام دیده دوم شدم
دوشم ذدی بوسوز غفلتیاله سوزلیه

غنچه‌ئه عشقیکه قوی‌وب پای تا بسم
انده‌نه‌ئه صبای لبکاله میه دوم

بیخود که افتاده اولوب دیده‌دن کف
انکه عقلمنان هوای پیمانه دوشدم

وی‌لکه‌دن بنا قوبوب باری دوشدم
بکای‌کی برق کونا سینه دوشدم

عنقای کیده‌دور فالدرکدا سینه دوشدم
مرئه حسنکه‌ورب اول قادیدرکی

غزل علوی

حسنکه بنا بخالکه صوبار دی جانان
برده‌واسوزدرده دوشدم جفاکاران یکیر

کیبدن نا کاه چشم زلفکه اوزلر جانه‌دکی
مردمی الدی‌کاچه چشمکه چشم کریان یکیر

جان زختدانندکه دلبرنده‌دده
دوشدی بوصف جلده‌نا پیر کعان یکیر

غزل ثابت

هنرنه کاتبی بولدم
جاهلیان غفلت اوزره جاهلدوشاه یکیر

عاشق اولیانلر تاپ فالدیم یکسوتنها اولوب
جاهلیان غفلت اوزره جاهلدوشاه یکیر

غزل

ای‌یه فلک رقوتنه صنع تودانه
وزفضلکرمای توعرش نشانه

عرفی

عاشق‌هم ازاسمای عرائست ازلغو
روزانه‌جزاغم عرم ودرینداند

حافظ

عیب‌مرجمله بگفتی‌هنرش نیز بگو
نفی‌حکمت‌مکن ازبهردل عامی چند

صائب

گدام دردیاین دردمیرسد صائب
که دربهار ندارم بکف بهای شراب

غزل

ای‌زلف شبه‌منال ازتاب بر افتاب
ازشب لدیدمک بیکه افتد بر افتاب

غزل

بوده‌ای‌لبنوده‌ئه‌محبوب میدیم
بنتخوانوده‌ئه‌محبوب میدیم

غزل

مبارکمنزلیکه خانه‌زاد پای‌جنین باشد
همایون کشوری‌که‌پادشاهی‌عرصه‌اش‌چنین باشد

غزل

مثال‌مردم‌دانا مثال‌زر خوطلاست
بهرکی‌کرود‌قدروقیمتش‌داند

غزل

ترک‌زاده‌ئه‌باد
که‌دردیارغریبان‌نمی‌شناسند

حضرت شمس تبریزی قدس سره العزیز

ربود چشم و رخ و زلف آن بت رعنا
اقرار و ب طاقت و ج پروا

ی من سه چیزش برد
اجمال و ب چهره و ج سیما

ش در جهان افکند
ابلاو ب فتنه و ج غوغا

ی اوست در عالم
امدام و ب بی حد و ج هر جا

ز عشق او شده ام
غریب و ب عاشق و ج رسوا

ی اوست در عالم
اعیان و ب ظاهر و ج پیدا

ست یار دلبر من
امیان و ب طلعت و ج بالا

ی اوست در عالم
الطیف و ب چابک و ج زیبا

زمن بیاموزد
افغان و ب ناله و ج سودا

ی اوشدم که شدم
اچو بشر و ب وامق و ج عذرا

ننت شمس تبریزی
اجهان و ب برزخ و ج عقبا

[illegible]

مقلوب مثنوی

البی لعل درد لعلی بلا
اودر اور وحه حور وار دوا
خوش کلامک کمالک شوخ
اشنائی لالی انشا
شورخ بالال آب خروش
آتش راهب و بهار شتا

بوسه

دار راد زاد توشه
موی شعر شعر بیت
بهار نهار روز یوم
شرقی غربی عربی ربیع

دیگر

بوسه

برده تره بقله قبله
استر اشتر جمل حمل
بازی لعب بعل بغل
شرقی غربی عربی تازی

حل

ز لعل یار خواهم ضد شرقی
به تازی و دری و قلب و تصحیف

ای خیال مهر رخسار مهش
وی جمال جان فزای دلکشا

ضاق عیشی قل صبری یا حبیب
ضاع عمری مات قلبی فی الهوا

ای غمت اندر دلم جایی گرفت
در جهان جز او نیابی نیک جا

نجاتی
کوکلمه رکنکدر دام بلا
جانمه غمکدر رعین عنا

دردمند اول ای نجاتی دردمند
درتلر اولمسا نیجه اولنمز دوا

قطعه بند

ای کوکبی چنین که ملک در رکاب تست
بر ضمیر ما بدع کوکب کام السماک دنیا

بوسه بر دشمنی در قامتی پیروزی
نه بر خصمی چنان نه چنان ردیادت

قطعه آبگینه

بضاعت ز اغنی فوسلفا ص فارس فارسی
الشته

جنت خلد برین با چنین کابین

مفرد

ز غلام پیدا اولان بیک دورلو آیلیر

بیوه بختلر آی کوریلمه سیلک

بنی یارلدیغی کجلک قلمز صلح
بر معشوقه دلبری عشاقه قلمز قاعده

ثانیه

بنی جاه غم وفی چون فا نخلی
طولسم اولشوخ بنی ترک ایلیم انجلیم

اوکه بنده بنی کیمی صاعقه بنی آه
ذنا شاک عجب دیر میکداوکیم

بو بخیلان ثالث اولم سلطانم
دل ویرمی بامسکن بقلسم کنم

مفرد

موسیاق هوسی شوخ ضعیفه بنی کا

مفرد باقی

ز غلام اردینه سکم کوره مز کیمسه بنی

حسن خطلیا ز غلب وصف ده نخلای
چهره سی وصفنی چاپلیدن الا غیاک

ای فرد جی دنیا یا رب ظلمنا
یوقسه بز شاید یا رب ظلمنا

هم واجدی و مفقد هم واجدی و دیدم
هم راجی و رجمان یا رب ظلمنا

بجلیس حوص و فاجم یا رب ظلمنا
جی یا کی سرد زجم یا رب ظلمنا

ما عاجز و فقیم بر کشته و جزیم
در پیش تو اسیر یم یا رب ظلمنا

ای پادشاه دانا بر بنده کا عمیا
ستار بنده کانی دارای قاس وجبار

معبود کا مرانی یا رب ظلمنا

ای پادشاه دانا بر بنده کا عمیا
ستار بنده کانی دارای قاس وجبار

معبود کا مرانی یا رب ظلمنا

افضل جود بخشا یا رب ظلمنا
مستغرق کناهیم پیوسته عذر خواهیم

بخشنده کناهی ما را تو غفور خواهی
نوشاد الرضوی غفاری الغیوبی یا رب ظلمنا

بر ذات کهنه یک یک یم کشته نیز لیکن
همراه علم الغیوبی یا رب ظلمنا

بر وقت صبح کاهی یا رب ظلمنا
خواسته رشوق و یک یا رب ظلمنا

انوار کیم یا ره از شمس دین طلب کن
غفاری انقلب کن یا رب ظلمنا

بانه سبی مغرب یا رب ظلمنا

منظومه جمال آهر شب کوید عشق یا رب

اعداد چھپی نہ ہو میسانہ ہوئی

بی‌صبرت نه ابدی عرضه لطف اول
نه ابدی الله یکدل لطف و مروت اول

یه و پرد دل نظاره یه رخصت اول
بیچو زلفت دل پیچان یه شفقت اول

ایتک ابدی عرضه چونکه فراغت اول
نه ابدی تا یوقه مدرکی الفت اول

انس ابدی الله ایکن شانکه عادت اول
شاهبازم یوقه ابدی سنده محبت اول

عفوایت حسنکه کنام نگاه ایتدم ایسه
اعتیار الله دکر کیم واه ایتدم ایسه

حسنک اول باشه‌سنه خال ایتدیک عنبرفشان
آخر الامر بوسوه دکیلدر اولدیم بخجور

دولدیوب تادیه بختیله دوروب بیرده
ابدی ساعر چیقیوب بکا بیک سوکی وشون

کوردم اولدم الم عشقله ایلدار روزکار
شربت لطف ایله بردم ایتدیلر زهر

بانشادی زهر سمله دولی ایتمکه خوف
زلفکه دکی سلسله جنبان جنون

روی دلکوستی وبا ایتدیکی جفا
اولدی ایکی هوی ایله جنگ ایتدیکی

مست شیرین سخن تلخ گفتار ندر
لطفك اول ندایی تمدی ایلر آزار ندر

٭

خودپرستم روشن دینکه قربان اولیم
عاشقوایینه سن اینکه قربان اولیم

اوکمان ابروی پرچینکه قربان اولیم
چشم عیار سخن چینکه قربان اولیم

پیچش طرهٔ مشکینکه قربان اولیم
پستی بالینکه قربان اولیم

ناوك غمزه پرکینکه قربان اولیم
مهر قند لب شیرینکه قربان اولیم

سینه یی کینه دن ای اینه رخ صاف ایلر
اولیمجا الرحمات العرب انصاف ایلر

٭

حسنکی کورسه اگر یوسف اولور بنده سکا
خیل عشاق بجه اولمیه افکنده سکا

عاشقاولدوردی اگر کورسه ایدی سنده سکا
بعد زین بند ایم ای شاه جهان بنده سکا

خنث ایت اغلسه حالنی دل نالنده سکا
بولیه در قسمت حق کیم بکا خنده سکا

بر نصیحت درایدر عاشق شوریده سکا
قوقم یار اوله اغیار فهیمنده سکا

کرده بالین کلا کنده ایدوب پوسته خار
درد غیرتله هلاك اولمقی فرهاد بیمار

غزل بایی تمیمی نایلی

هر سر فته صالدك دهر ای بیوفا ایلر سك
قویردك بیر اشوب قیامت زادیلر سك

پریشان تلفلی ایتدك نوبهار ایچره ایلر سك
داغدك خواب نازیاری ای فیاك ایلر سك

ایدوب فتنه یله دنیایی خراب ایلر سك
خنده لب شکرینله جانلر یاقار سك

وجودك ایلیسك حکمت شناس عالم بالا
ارسطالیس عصر و نقد وقت بوعلیسینا

بنا نك حل زار مشکلاتی بفضل ایدوب حتا
ایدرسك کرچه هر دردی طبیبم یوزدوالما

جنون اهل عشقه اولمه مادر زاد

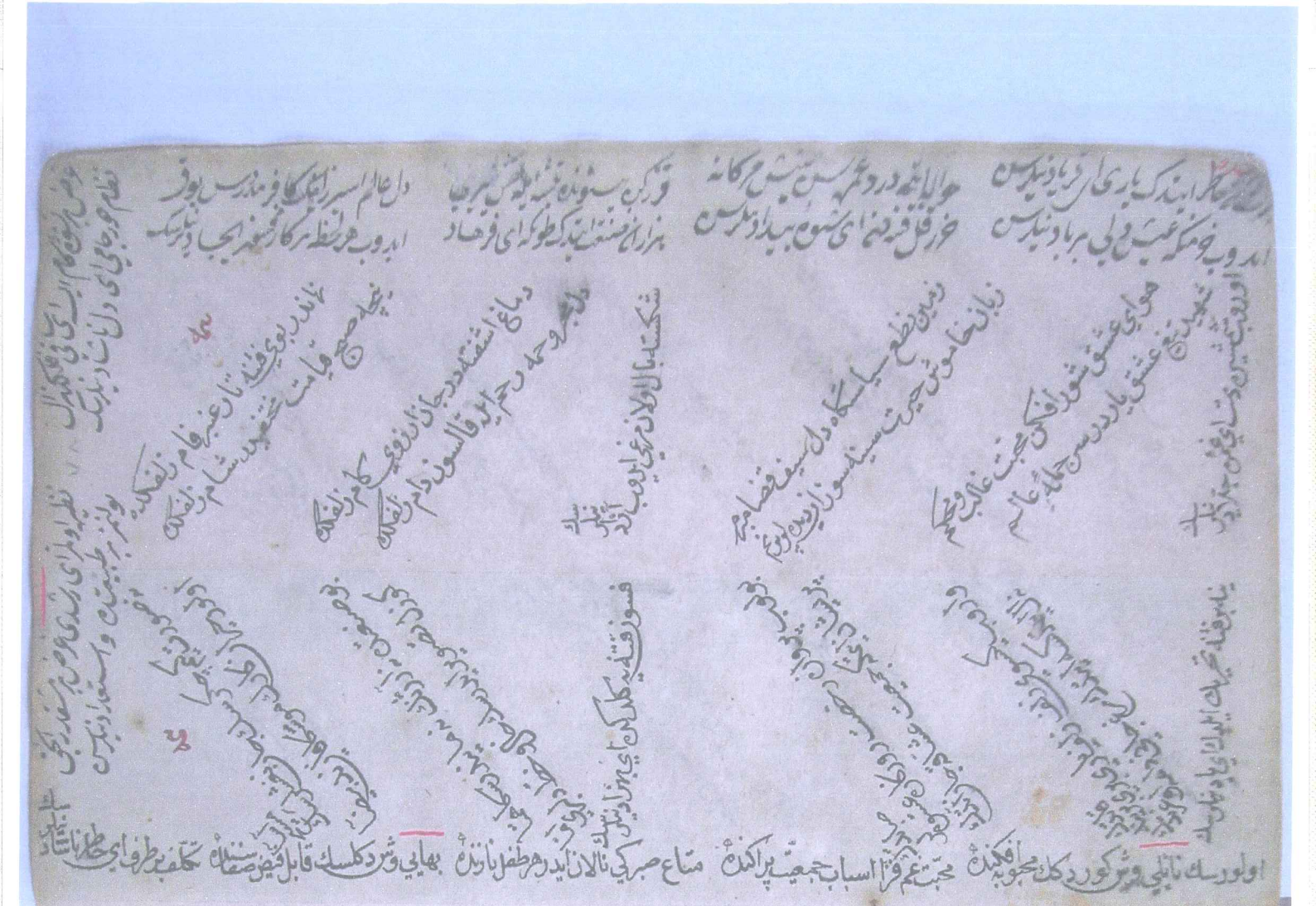

نظیره اولمزای رشدی غرض بر شعر ایکجی
بولنمز بر طبیعتدن و استعداد نه بلرسن

عوض بر سوز کام ایسه ای فلکده ال
نظام جور جامی ای دل ناشاد نه بلرسک

نه اندر بوی فتنه تار عنبر فام زلفکده
نیجه صبح قیامت شعشعه شام زلفکده

دماغ آشفته در جان آرزوی کام زلفکده
دل مجروحه رحم ایله قالسون دام زلفکده

شکسته بال اولان مرغی ایدوب آزاد نیلرسک

زمین نطع سیاستگاه دل تیغ قضا مبرم
زبان خاموش حیرت سینه سوزان دیده پرنم

هوای عشق شور افکن محبت غالب و محکم
شهید تیغ عشق یاردن جمله عالم

اوروب شمشیر دستا ای غمزه جلاد نیلرسک

تصور قیلمه کیم چکرسک بهار نقشی سن بدیع
اولور حیران کارلک موشکافان بدیع

بو صنعتدن نه آزرنک نه ماند نسکاه
کوزل تصویر ایدرسک خال و خط دلبری

فسون فتنه یه کلدکن ای بهزاد نیلرسک

بولعب بیوان رخصت روزکار عشق
پریشان اتمکه جمعیت عشاقه جان اتدک

وار ویب کیسوی زلف زلفیاری
آل ایلدکسه ایتدای مرغ جانی

ینه بر فتنه تحریک ایلدک ای باد نیلرسک

صائب

عنبر زلف صبح صبا باید ...
اسناد ... باید ...
خط ... غنچه دهان را

چشم ... زخم ...
... باید ...
شیرازه ...

غنی

...

خیام

...

عارف ... قبل را
... باید ...
ای ... ابیدم

وحید

...

بنام موسی

دیوانه دم گرگشت هر جا
در موی تو فرسنده نسودا

بنام سلطان بابر

ای خورده بخت باده و خورده تاب زده
آن روی روی خوشت حسن باب زده

بنام غیاث

ای بوسه بری زلف تو شبی چو خوید
دستم قلمی بر سر تسبیح رده

بنام یوسف

تعدل سبی وضی نماز دجبار
زآتش هجران بسوز دیای او

جوحن تاق شب با ضعف ضعف ضعف ضعف
زیاقوت نشان دو عکس در میان آورد

قطعه تاریخ

نوله قی چه دیسه میان نی خصر دفس عاشقه
حظ ابد زنی کرده او یکان یسین

بلدم ولی یوسف نجالک وقت حالی
قلب عاشقه کنایت ولی وقتی بیت آخری

یوبعا کمی سا

غزل مصنوع بزبان اردو

زانتری خاکس نخاق عالم چنچی دم
بوچو نخ آب بنده و کنوین سعو رم دانم

کبی پاکنه کوهطابی غواص دریایم
کداولو رکشش ناکچه سرو رعنا آرم چیم

شکسه شیشه دش دوروا قوه دم کوزه دن پاس
سنی ای کوزه تخشم نه کنه کودم بیم

بوکنه رحم ایتمک چاک کریبانم کورو دیای
حضور تخته و یارن دوخی یاکلک طوم تکریم

ای دل قومه الله ارسن زلف بابی
للعبد وهو خیر لکی شاه بلایه

شمدی نخم دم کلاه ربا جب ایده کلاهی
هر نه دده بوکنه وارایدی نقیق

کورز کوزه نسطلیا خواب و اغت
بوی کی غنت اکر ایکسه کلابی

منظوم

ای کم التفات اولیاب رندی بردم
شمدی نخم دم کلاه ربا جب ایده کلاهی

سطاغمک قلدیجم ایت دیلی ای صرو کمل
شمدی نخم دم کلاه ربا جب ایده کلاهی

دنیا بیرنلیسه زلف نکلک شمعوبای
خاکستر مروانه دی کورنیدی شمعه

تاج زرکیمی برسنده ایندی کلاهی

برکز یله کوزه نخ کورلو تیر نکاهی

قصیدهٔ بهاریه در حق علی پاشا

روحبخش اولدی مسیحا صفت انفاس بهار
اجدیلر دیده لرین خواب عدمدن ازهار

تازه جان بولدی جهان ایردی بنا تا حیات
الدنده حرکات ایله سرو و چنار

[illegible] چمن نطع زمرد فامن
سیم خام اولمش ایکن فرش حریم گلزار

[illegible] صحن رباط چمن
گلدی بر قافله قوندردی یوکی جمله بهار

[illegible] صحن صحن رباط چمن
[illegible] ایدی

فرقنه بر نیچه پر طاقنور آتسون یوللی
خیل ازهاره مگر زنبق اولوبدر سردار
دکدی لشکر که ازهاره صنوبر طوغن
خیمه لر قوردی ینه صحن چمنده اشجار

دوشدی مهر فلک یوللری دیبالرله
ایتدی تشریف چمن ملکنه سلطان بهار

صبحدم ولوله نوبت شاهی می دکل
صوت مرغان خوش الحان و صدای کهسار

چمن اطفالینک اویخولرین اوچوردی ینه
صبحدم غلغله فاخته کلبانک هزار

دایه ابرینه غنچه لرک شبنمدن
باشنه اقچه دیر زینکه اطفال صغار

موسم رزم دکلدر دم بزم ایردی دیو
سوسنک خنجرلی طوتدی سراپا زنگار

سمنک سینه سیمین اچوب باد سحر
چوزدی گلشنده گلک دوکمه لرین ناخن خار
پیرهن برگ سمن کوی گریبان شبنم
گلستان اولدی بو گون بر صنم لاله عذار

زنبق و فرو ریمک ایچون روی عروس چمن
یاسمن شانه صبا ماشطه آب آینه دار

درو تا قوت ایله بر نخل مرصع صاندم
ارغوان اوزره دوکمش قطرات امطار

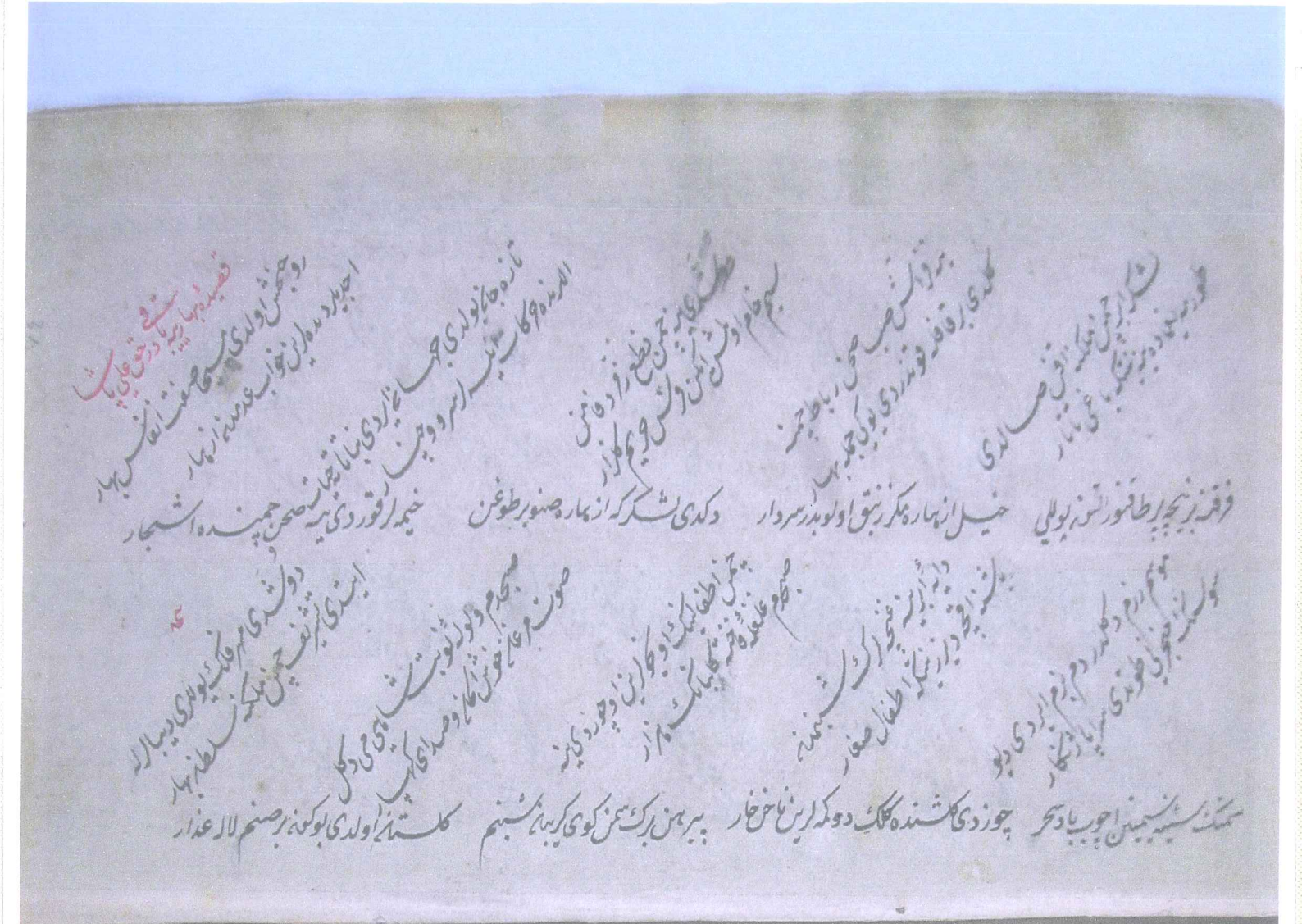

شیشه چرخده کوربونجه مصنع تجلی
بخار اسمه قلمش ینه صنع جبار

برک ازهاری هوا شویله چوزدی فلک
پر کواکب کورینور گنبد چرخ دوار

دم عیسی دریلور بوی بخور مریم
اچدی زنبق ید بیضایی کف موسی وار

زنبقک غنچه سیدر باغه کمش بازوبند
زعفران ایله یازلمش اکه خط طومار
جام زرینی طلو باده گلرنک اتمش
گل رعنا سحری قلمق ایچون دفع خمار

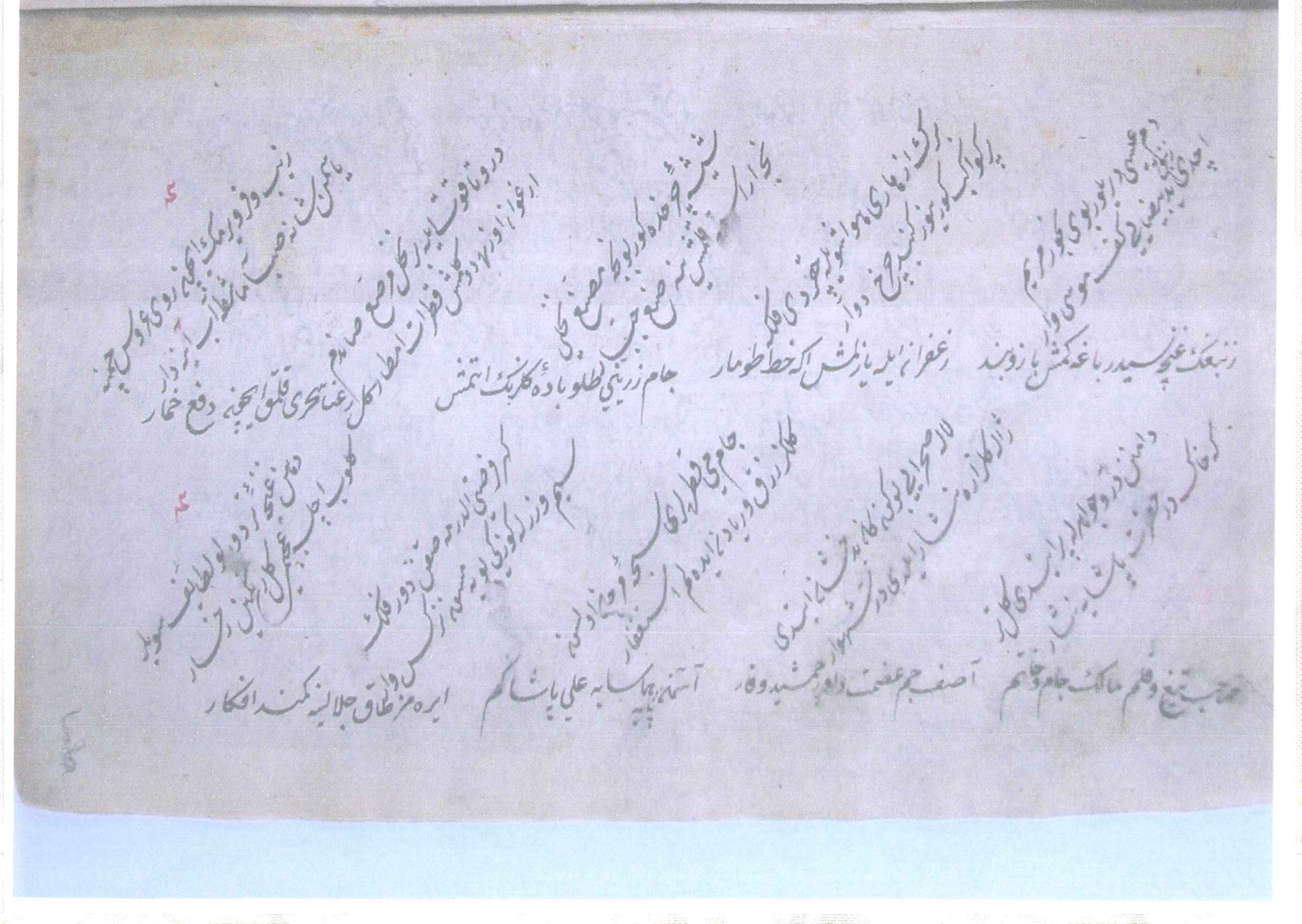

دهن غنچه لر دور لو لطایف سویلر
گلوب اچلب عجبمی گل رنگین رخسار

کهر فرصتی الدرمه صقن دور فلک
سیم و زر له کوزکی یویه مسون نرگس وار

جام می قطره لری سبحه مرجان اولسون
گلگز زرق و ریادن ایده لم استغفار

لاله صحرایی بو گون کان بدخشان ایتدی
ژاله گلزاره نثار ایلدی در شهوار

دامنن در و جواهر له پر ایتدی گل تر
که خاک در حضرت پاشایه نثار

صاحب تیغ و قلم مالک جام و خاتم
آصف جم عظمت داور جمشید وقار
آسمان پایه همایه علی پاشا کم
ایره مز طاق جلالینه کمند افکار

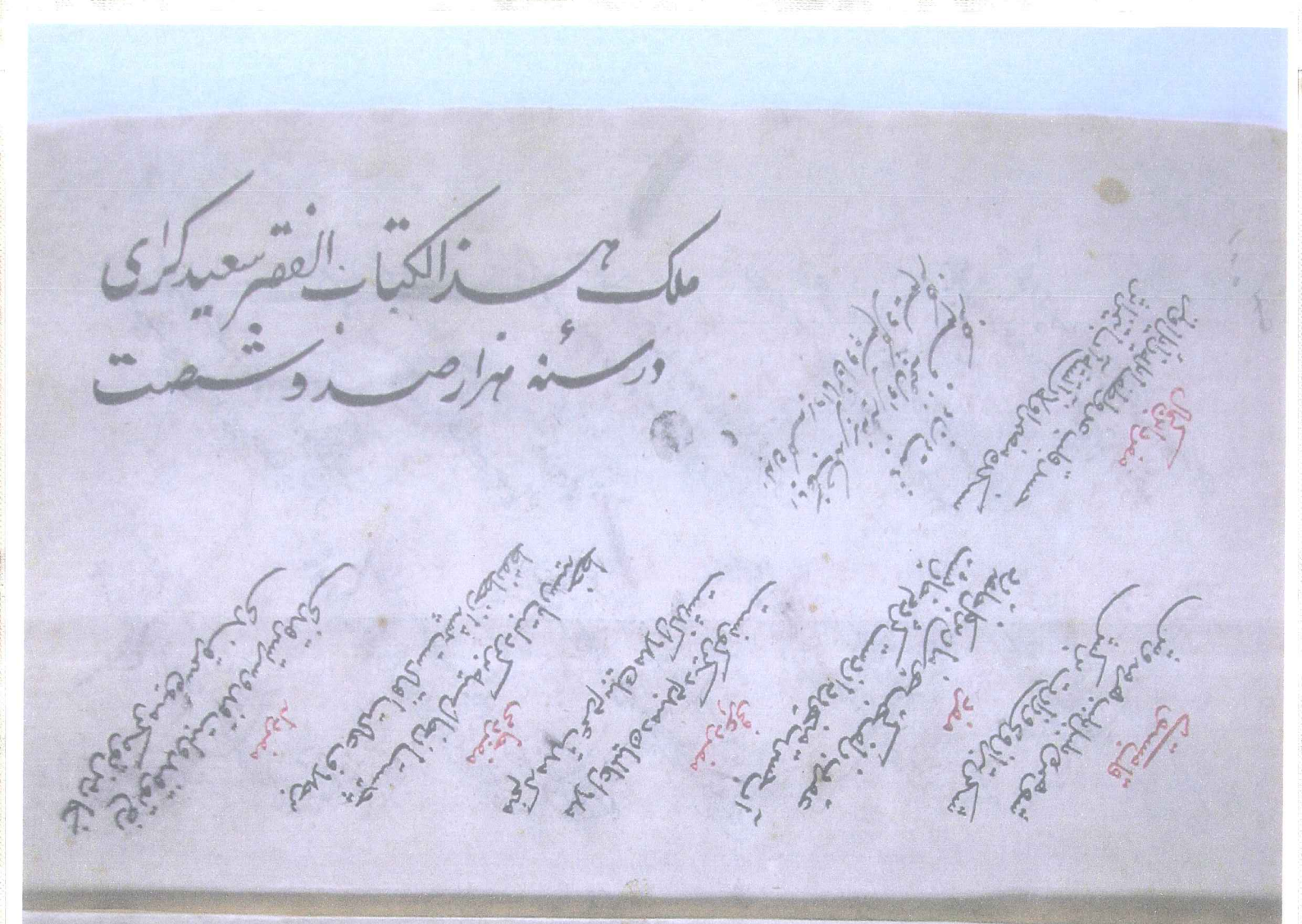
ملک ہذا الکتاب الفقیر سعید کرای
در سنۂ ہزار صد و شصت

بنام حب

گر دولت امری لبکه قطره می
عجب دردو کدی چشمه پیاپی

بنام حزن

حریص اهل سخی قرا دانیه دانه
گر دم قرا سخی دانیه دانه

بنام خسرو

حبابی نام دلدار خصیدن
سرایی دولت شیرین بخیال خفیدن

بنام بکر

قاه دری سنك مه اولدقاری سنگك عمایان
بر گز جلد نزاید باق ای حسن خوبان

بنام عمد

جمله نصف اخیرین اولان نشسته دوران
بو ملك نصفی دوا اولسه اکا پای انداز

بنام بکر علی

همان سن مه دم اولین ایلدیر همیان قاتلی
بر دلکش و بیدل سیاه گر عشقك مایان

بنام حسن

باغمزه عجب حالتی وار ابر بهار لك
چشمانی بی گریه ایدر عاشق زار لك

بنام حمد

زلف لولو دار دی گور مکلا اولمیان نك
ریسمان آسمانك چقدی چشمه دن بروج

بنام یوسف

مطلع حسنه دن یار لك بر نشان سنك
گاه هوش اولگی عمدن گاه خیال آیار

بنام مصطفی

دریایی دلك گور میکله موج ضمار
غیر تلی چشمانی حاطر تمو زن سراب

او کنه کوی بالوکی ریسه
گورزاوجی اکا اولطه

بنام امیر علی

کاسه دیدی کوی
دانه غلطه باشمی کمنی

بنام کمالی

بعمزه دلفوزاولمه بیر
داغ عشقه زلف ایلسه فیل

بنام یکی

آتش رخسار کلدن ایردی بار
اولگی باغده بلبل کبار

بنام ایمان

قوی باغی جوردی بلدن اوصم
یه قوشاندی دولوبه طرم

بنام نابی

بنام جلیله

بنام بکر

بنام عثمان

بنام شیخ امری

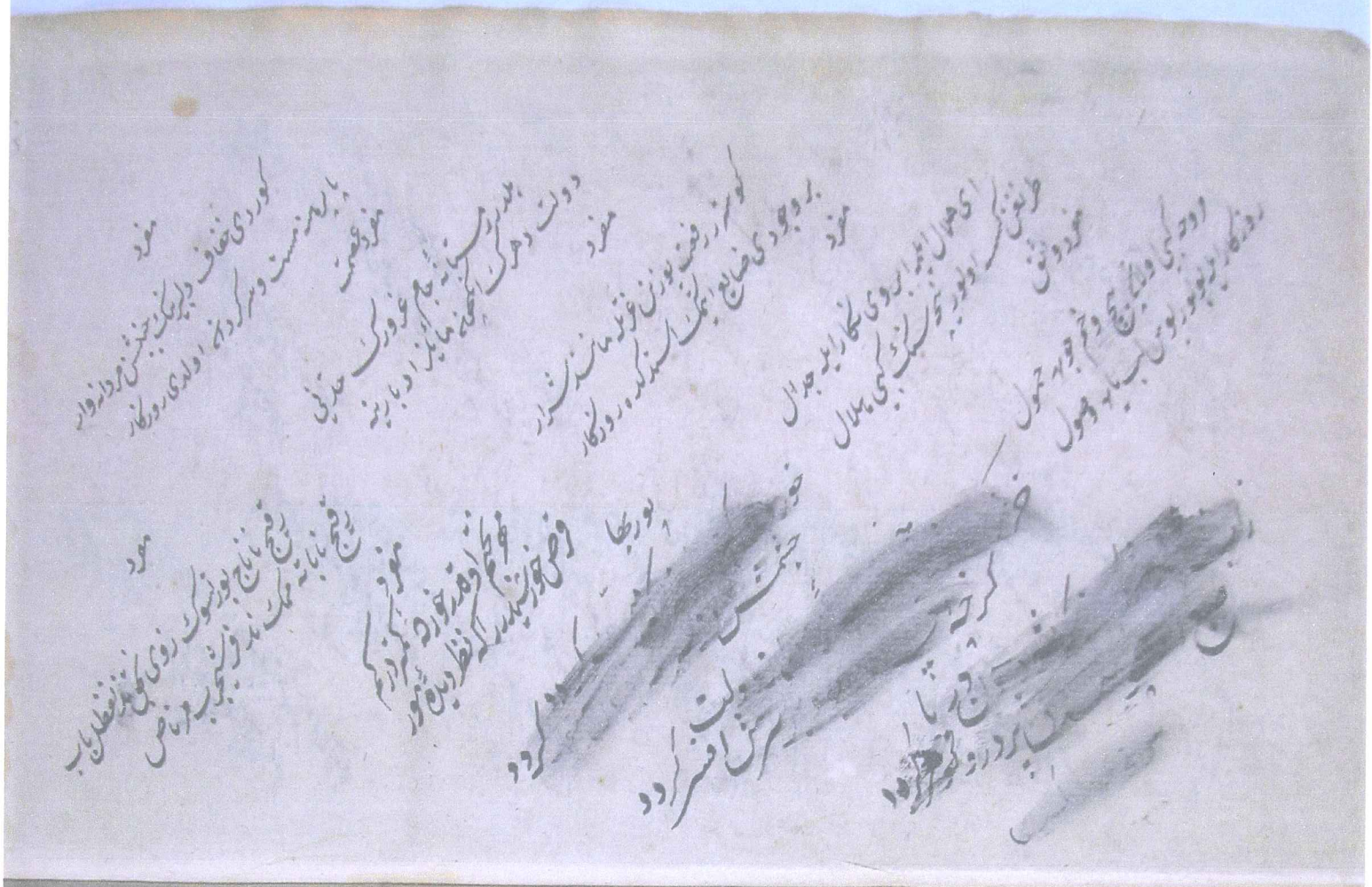

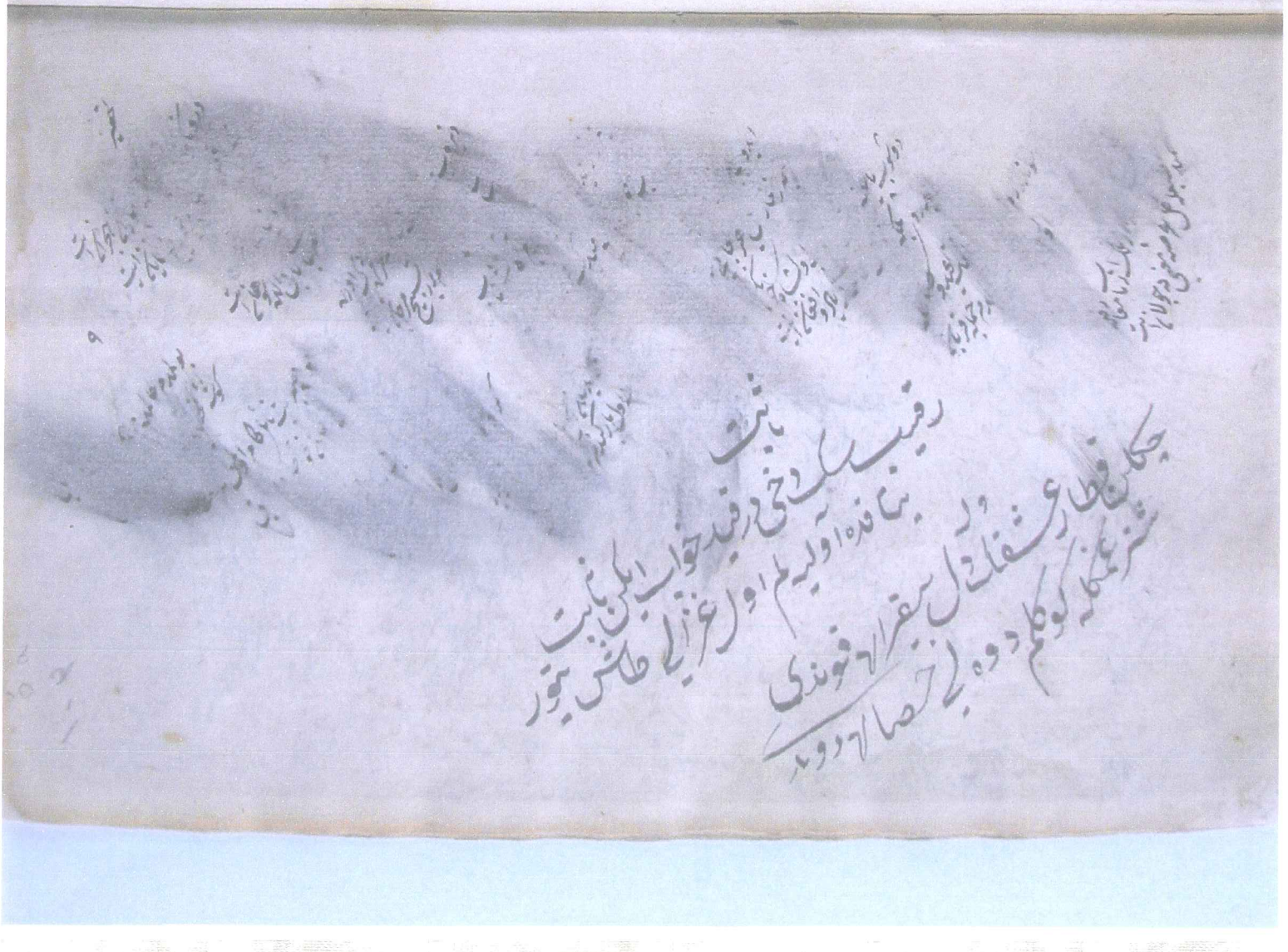

صائب

عمر گیدی سنور اسبابی آماده فلک
[illegible] اجل [illegible] سلک
[illegible]
[illegible]

[illegible] دوش [illegible]
[illegible] بهار [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] دوران [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

نعت شریف [illegible] اکلدی

قدومکله دهره [illegible] شاه رسل [illegible]
ظهورکده رحمة للعالمین [illegible]
وجودک [illegible] مولا [illegible]
طلوعکده [illegible] مغرب [illegible]
غرض [illegible] القرآن [illegible] صبح [illegible]
گروه انس وجنی دعوته [illegible]
[illegible]
[illegible]

شب اولکیم [illegible]
شب اولکیم [illegible]
شب اولکیم [illegible]
شب اولکیم [illegible]

سلیمان زمانه [illegible]
وارسته [illegible]
ابتدا [illegible]
گوزوسنه [illegible]
مرور [illegible]
رواده [illegible]
[illegible]
[illegible]

شب مولود [illegible] شب معراج [illegible]
[illegible]
[illegible]

صاحب

عمر کیدی نفوس اسبابی آماده فلک [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

٥٧

نعت شریف یالی افندی [illegible]

قدومکله دهره [illegible] رحمة للعالمین [illegible]

ظهورک [illegible]

وجودک [illegible]

[illegible]

بو شب اولکم [illegible]

[illegible]

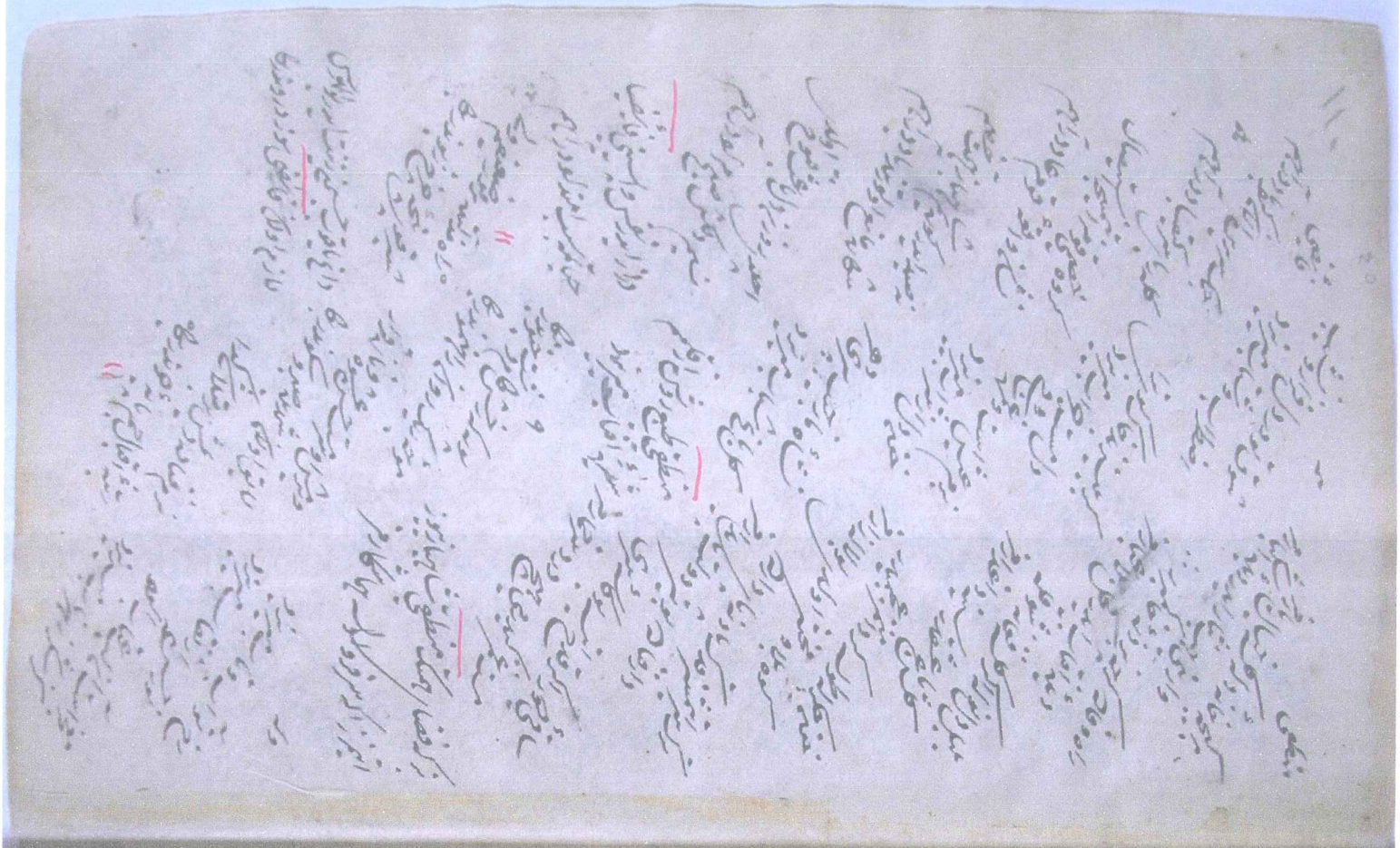

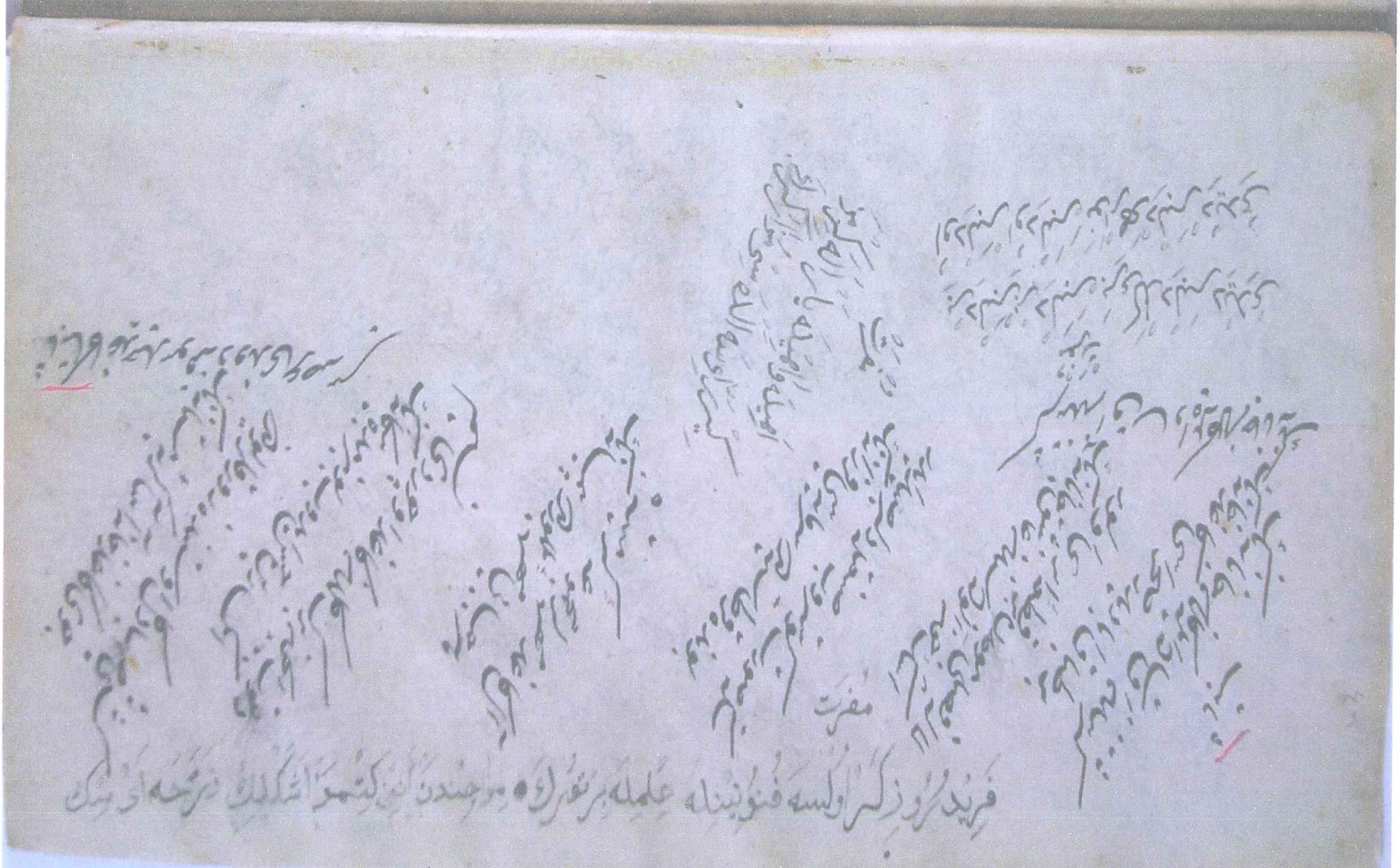

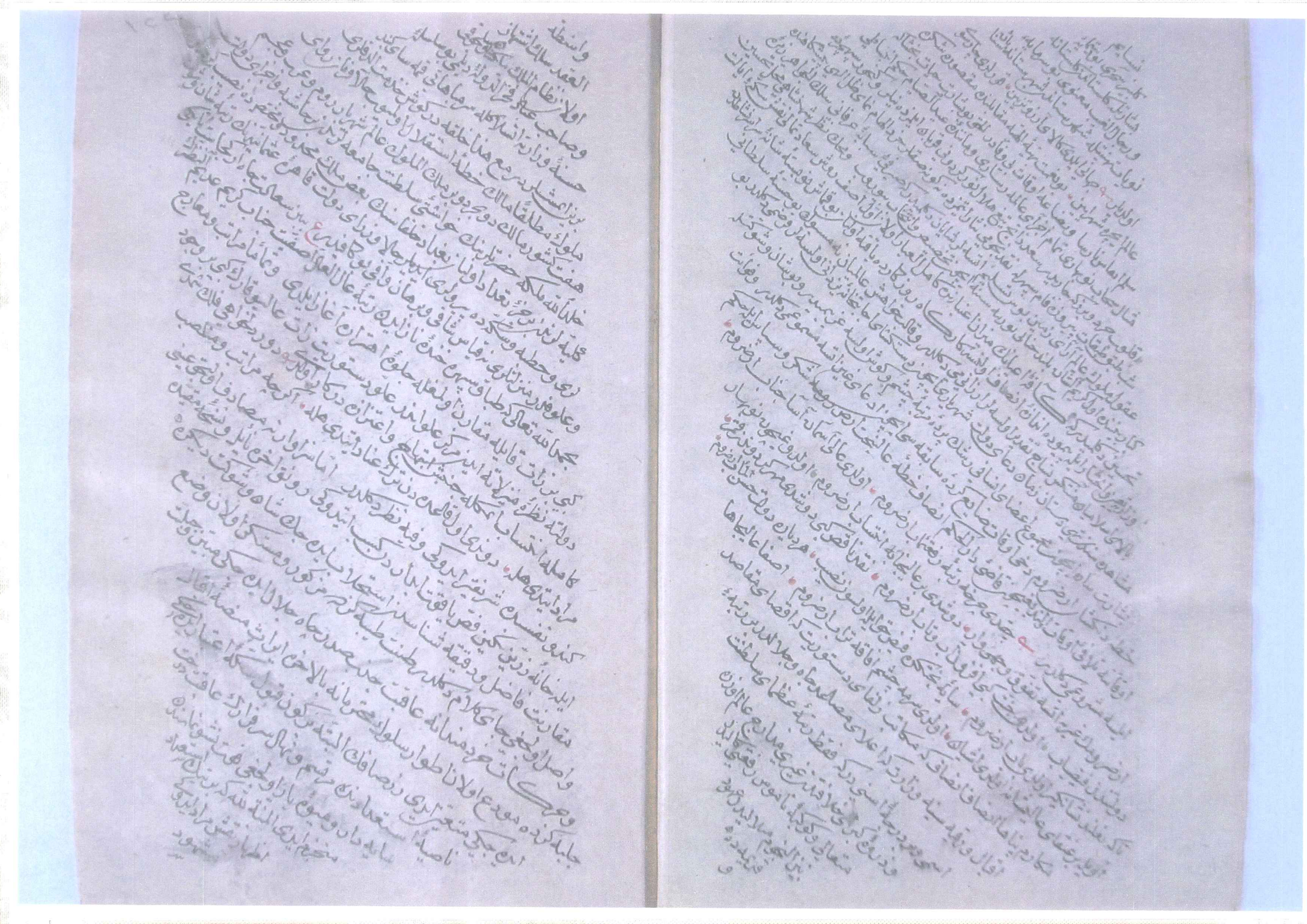

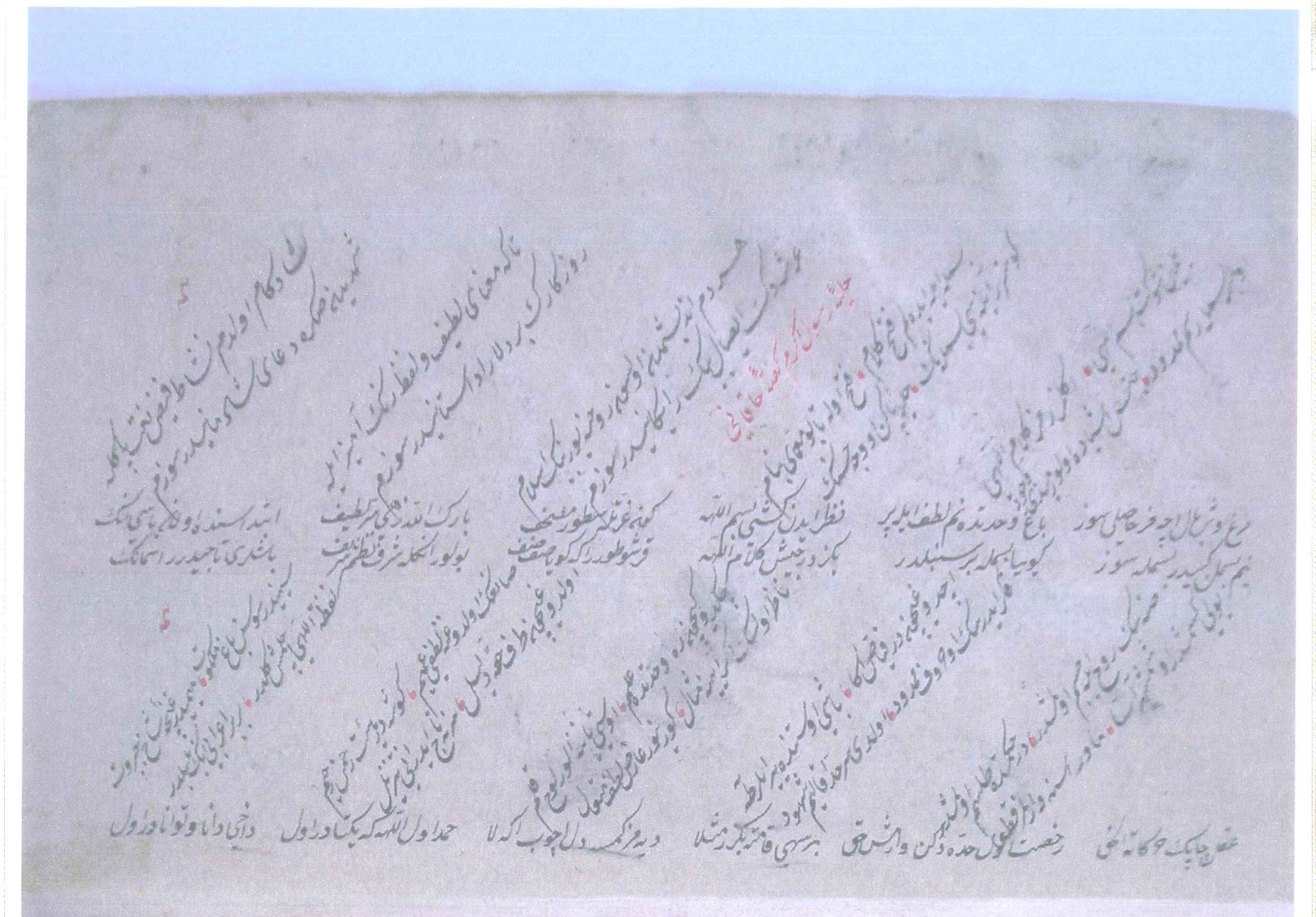

حمد اول الله که یکتا در اول ... داخی دانا و توانا در اول

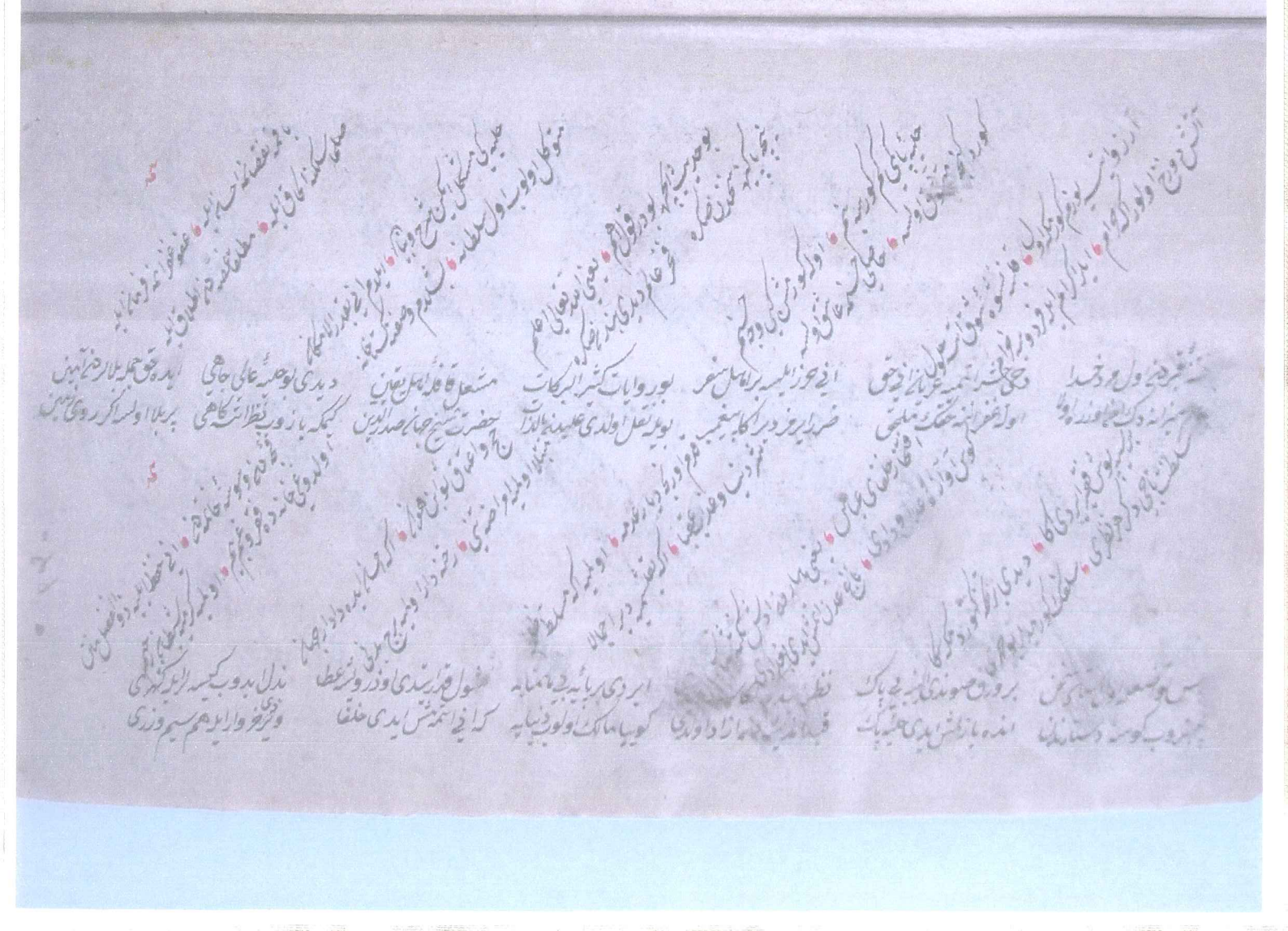

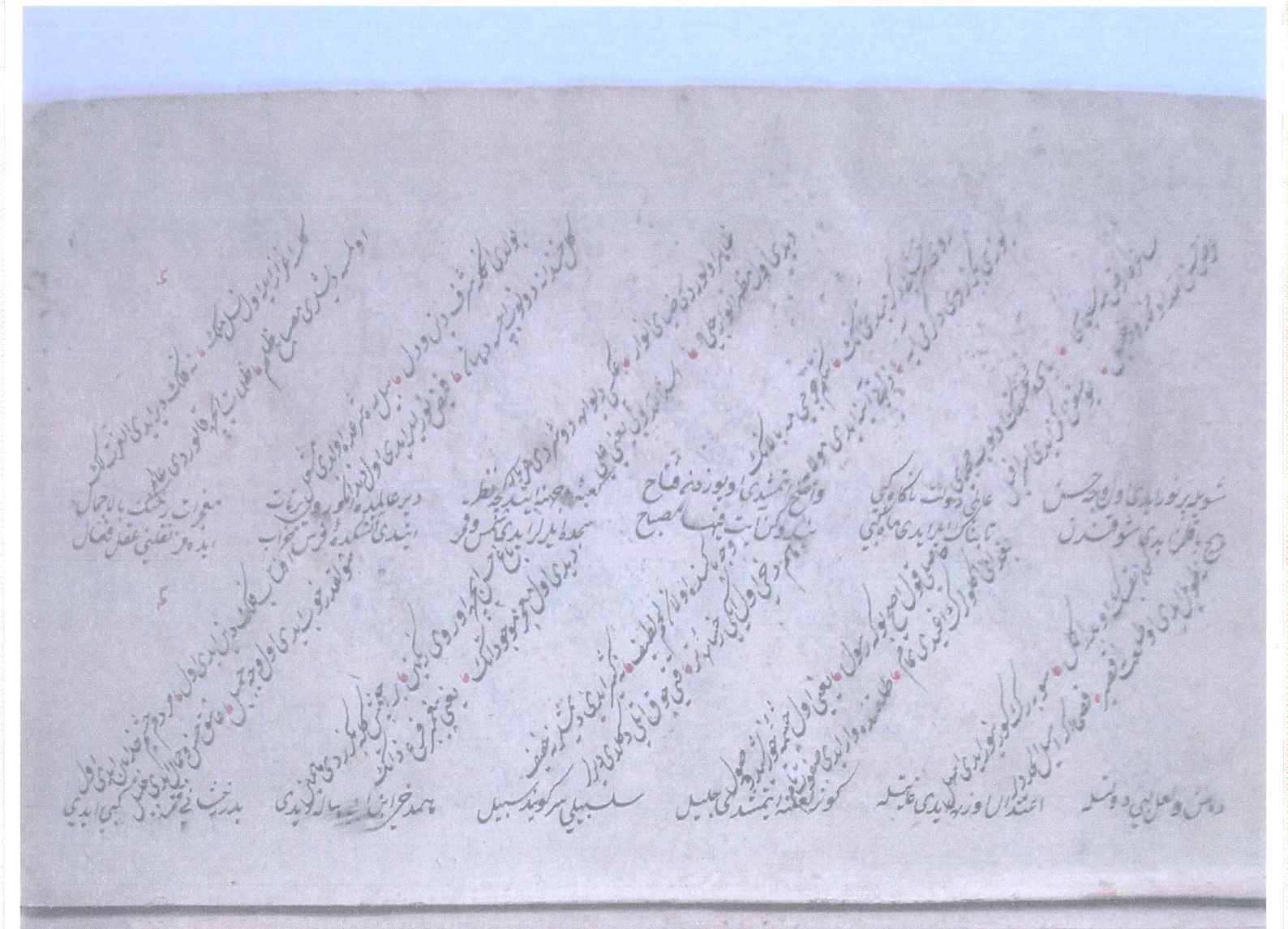

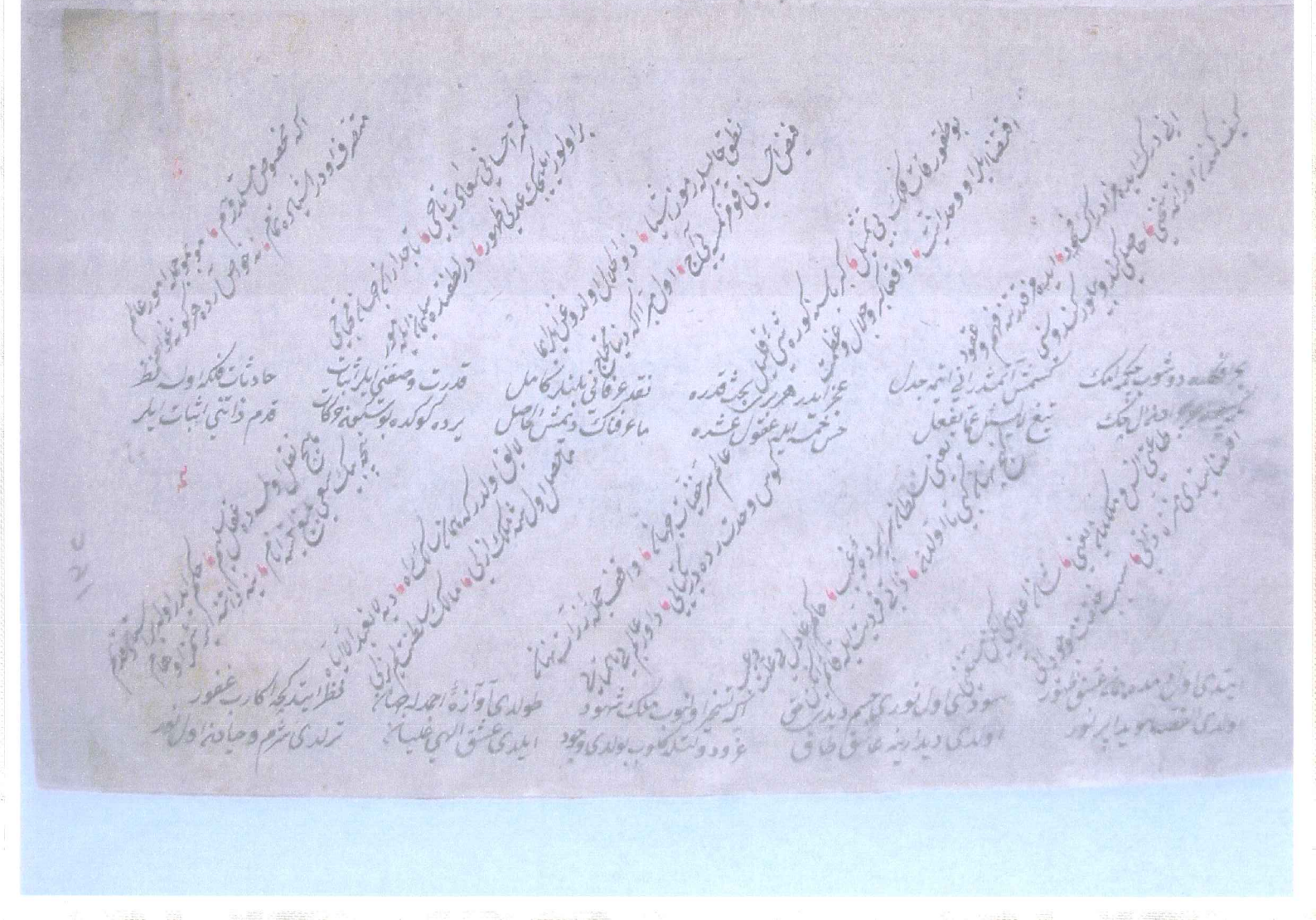

[illegible]

شو بیر نور ایدی وار جسم حسن
[illegible]

[illegible] دولت ناکاه کبی
تابناک ایدر ایدی ماه کبی

واصحن ایتمشیدی ویوزدن فتاح
[illegible] صبح المصباح

[illegible] ایلدیکجه نظر
سجده ایدر ایدی شمس وقمر

در عالمده [illegible] بیات
ایتدی [illegible] قوس محراب

معجزات [illegible]
ایدر [illegible] عقل فعال

[illegible]

دوش وعلی ایلی دوستله
اعتدال ورزیدی عاقبتله

کوثر لطفنه ایتمشدی جلیل
سلسبیلی هر کوینده سبیل

حمد خیر [illegible] ایدی
بدر [illegible] کعبی ایدی

[illegible]

بحر فکرده دوشوب [illegible]
[illegible]

کسمش ایتمشدر اینه جدل
تیغ [illegible] یفعل

عجز ایدر هر بری بحث قدره
حسن حکمته ایده عقول عشره

نقد عرفانی [illegible] کامل
ماعرفناك دیمش الحاصل

قدرت وصنعنی ایلر اثبات
پرده [illegible] حرکات

حادثات فلکه اوله نظر
قدم ذاتنی اثبات ایلر

[illegible]

ایتدی اول [illegible] عشق [illegible]
اولدی [illegible] سویدا پرنور

[illegible] اولوب نوری جسم دیدار [illegible]
اولدی دیدارینه عاشق طاق

آکه تنیزلر وثبوت ملک شهود
[illegible] بولدی وجود

طوالدی آوازه احمد [illegible] جهانه
ایلدی عشق الهی علیانه

نظر ایتدیکجه [illegible] غفور
ترلدی شرم وحیادن [illegible]

لمرحوم سلطان بایزید
نیدین ضایع ایدوب طول املله نفسی
تلمدی ذره قدر دلده بو دنیا هوسی

کاربان ره اقلیم عدم منزلنک
چالنور اولدی دلا سمعه بانک جرسی

اضطرابی قوکل ای مرغ روان صبر ایله
ایکیوب اشته خرابه وار یورتن قفسی

غافل اولمه کوزک اچ دیده کی حق بین ایده کور
خوار کورمه خس و خاشاکله مور و مکسی

شاهی بی دل و بیمار و گنهکاره زغم
سن اولورسکه اگر ای بار خدا دست رسی